СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТА НА ПЛАН ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЯТЪРНА ЕНЕРГИЯ

№	**Дата и начин на постъпване на становището** (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	**Име на лице/наименование ЮЛ**	**Декларирани данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица**	**Предложения и становища**	**Приети/ неприети**	**Мотиви**
1.	Писмо/Известие 04-00-668-35/29.05.2026 от 29.05.2026 г.	Цветомира Стефанова Маринова, общински съветник в Общински съвет, гр.Кюстендил, и като гражданин на РБ	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	**срещу Проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия** Уважаеми госпожи и господа, В качеството си на заинтересовано лице и гражданин на Република България изразявам настоящото възражение срещу Проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (наричан по-долу „Проектът на плана“). Подкрепям усилията на държавата за насърчаване на производството на енергия от възобновяеми източници и изпълнението на националните и европейските цели за декарбонизация и климатична неутралност. Считам обаче, че в настоящия си вид Проектът на плана съдържа съществени пропуски, които не гарантират достатъчна защита на околната среда, правата на местните общности и принципите на устойчивото развитие. **I. Недостатъчна конкретизация на критериите за определяне на приоритетните зони** В Проекта на плана се посочва, че зоните са определени въз основа на пространствени анализи и	Приема се по принцип	Планът е разработен въз основа на съгласувана пространствена методология с ясно описани изключващи критерии и слоеве данни. Допълнителна

				географски информационни системи, но липсва достатъчна информация относно: • използваните критерии и тяхната тежест; • източниците и актуалността на данните; • методологията за оценка на кумулативните въздействия; • начина на отчитане на местните специфики. Това не позволява на обществеността да извърши реална и обоснована оценка на предложените територии.		детайлизация на методологията е предмет на ДЕО
				II. Риск за биологичното разнообразие и миграционните коридори на птиците Вятърните електроцентрали могат да окажат значително въздействие върху: • мигриращите птици; • прилепите; • защитени видове и местообитания; • екологичната свързаност между защитените територии. Особено чувствителни са районите по миграционния път Via Pontica и други зони с висока концентрация на редки и защитени видове. Считам, че определянето на приоритетни зони не следва да се допуска без задълбочени орнитологични и екологични анализи и без изрично изключване на територии с висок природозащитен риск.	Приема се по принцип	Рисковете за птиците и прилепите са включени в обхвата на ДЕО. Планът не включва в обхвата на приоритетните зони централната зона на Via Pontica.
				III. Недостатъчна оценка на въздействието върху местните общности Проектът не съдържа достатъчна оценка на: • визуалното въздействие върху ландшафта; • шумовото въздействие; • ефекта върху туризма; • въздействието върху земеделието и качеството на живот. Местните жители следва да бъдат реално включени в процеса на вземане на решения и техните становища да бъдат съществен фактор при определянето на зоните.	Приема се по принцип	Тези въпроси са относими към ДЕО и последващите процедури за конкретни инвестиционни предложения.
				IV. Липса на достатъчна прозрачност и обществено участие	Не се приема	Законосъобразността, обосноваността и достатъчността на ползваните данни

				Макар в Проекта да е посочен принципът на прозрачност, публикуваната информация не предоставя пълен достъп до: • пространствените данни; • аналитичните модели; • обосновката за избор на конкретните територии. Липса на обществено обсъждане в национален план Това ограничава възможността за ефективен обществен контрол.		подлежат на проверка в рамките на процедурата по ЕО. Публично достъпни данни и използваните ГИС слоеве са посочени в документацията към Плана. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО.
				V. Несъответствие с принципа на предпазливост Съгласно европейското и националното екологично законодателство, при наличие на научна несигурност следва да се прилага принципът на предпазливост. В настоящия Проект липсват достатъчни гаранции, че определянето на приоритетни зони няма да доведе до значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве.	Приема се по принцип	Принципът на предпазливостта е приложен чрез изключващи критерии при определяне на зоните. Планът не отменя задължителни процедури по ОВОС на всяко конкретно инвестиционно предложение.
				VI. Искания На основание изложеното настоявам: 1.Да бъде извършен допълнителен независим анализ на критериите и методологията за определяне на приоритетните зони. 2.Да бъдат изключени всички територии с висок риск за биологичното разнообразие, миграционните коридори и защитените зони. 3.Да се проведат допълнителни обществени обсъждания на регионално ниво. 4.Да бъде осигурен публичен достъп до всички пространствени данни и аналитични материали. 5.Да се извърши задълбочена екологична оценка и оценка за съвместимост със защитените зони от мрежата Натура 2000. 6.До изпълнение на горните условия Проектът на плана да не бъде приеман в настоящия му вид.	Частично се приема	Посочените искания по своя характер са предмет на задължителни оценки и процедури в рамките на ДЕО и ОВОС. Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Процесът следва да продължи по предвидения ред. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания.

				Да бъде проведено национално допитване по въпроса!		
				Заключение Подкрепям развитието на възобновяемата енергия, но то следва да бъде реализирано по начин, който гарантира опазването на природното богатство на България, защитата на здравето и интересите на гражданите и устойчивото развитие на регионите. Считам, че настоящият Проект на план не осигурява в достатъчна степен тези гаранции и следва да бъде съществено преработен преди неговото приемане.	Приема се по принцип	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
2.	Електронна поща 12-00-259-923.03.2026 от 22.03.2026 г. Писмо/Известие 12-00-259-10/23.03.2026 от 22.03.2026 г. Писмо/Известие 12-00-259-8/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-20/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-32/24.03.2026	Александър Дунчев, Цветана Куцарова, Владимир Дойчинов, Милен Димитров, Веселин Веселинов, Ваня Милчева, Георги Пантелеев, Цанко Цанов, Венко Славчев, Узадел Узунува,	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Бих искал да предоставя следните възражения срещу зоната за вятърна енергия номер 19-0MW, обхващаща предимно борови и букови гори по билата на Плана планина между в.з. Ярема, с. Плана и с. Алино, според картата към плана (https://www.strategy.bg/bg/public-consultations/12198): Въпреки, че изцяло подкрепям преминаването на енергопроизводството от фосилни горива към възобновяема енергия (ВЕИ), считам, че не следва да се допуска ново унищожаване на природа, преди да са взети всички други възможни мерки - ВЕИ в урбанизирани и увредени територии, увеличаване на енергоефективността и изолацията на сградите и предприятията, както и промяна целта на икономиката от самоцелен растеж в благополучие на обществото и екосистемите	Приема се по принцип	Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

	Електронна поща 12-00-259-34/25.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-38/25.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-46/30.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-45/30.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-55/01.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-53/01.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-52/01.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-51/01.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-63/06.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-62/06.04.2026	Красимир Миленов, Станислава Колева, Любомир Василев, Юлия Иванова, Ангел Стоилов, Петър Пършев, Никола Хайверов, Мина Петковска, Добринка Петкова, Виктор Трифонов,		По-конкретно, възразявам срещу очакваното унищожение на и постоянно вмешателство в боровите и буковите гори с цел изграждане на ветрогенератори, защото тези гори са последното местообитание на вълци в Плана, миграционната връзка между Плана и Витоша за кафявата мечка и вълците, и последните ловни територии на ловците от района, и последните диви горски територии на юг от София извън парк Витоша. Възразявам и срещу очакваното унищожение на най-ценната природна характеристика, привлякла всички жители на с. Плана и в.з. Ярема, а именно величествения ландшафт и гледка към Национален парк Рила, която ще бъде напълно съсипана от перките. Ако самите гори днес са високи средно 15-25 м, то това означава, че перките ще трябва да стърчат още поне 100 м над гората - общо над 120 м. Зловеща грозотия . Около 20% от зоната попада в радиус от 1-2 км около къщите и махалите в района, което е напълно недопустимо според европейските стандарти за близост на перките до жилищата на хората	Приема се по принцип	Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че тези оценки отразяват субективна преценка на въздействието и са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение. Нормативните изисквания за отстояния по Наредба № 14/2005 г. се прилагат на ниво конкретно инвестиционно предложение и Планът не предопределя нарушаване на тези изисквания.
				Налагането от горе на такива “зелени” решения - къде да се строят ВЕИ - пренебрегвайки се интересите на хората и унищожавайки се нова природа, настройва хората срещу зеления преход и води до увеличаване на подкрепата за популистки политици. Ето защо, моля още на етап задание да отмените тази зона 19-0MW и да преразгледате целия план, като насочите усилията как да бъдат включени самите хора в развитието на ВЕИ, а не да се строят до къщите им и да се унищожава ценна природа и ландшафт.	Частично се приема	Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Участието на заинтересованите страни е залегнало като принцип при изготвянето на Плана. Формите на местно участие при реализация на конкретни проекти се определят по реда на специалното законодателство.

	Писмо/Известие 12-00-259-71/07.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-71/07.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-80/08.04.2026 Електронна поща 12-00-259-5/23.03.2026 Електронна поща 12-00-259-6/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-54/01.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-50/01.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-60/03.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-48/30.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-67/06.04.2026 Писмо/Известие 12-00-259-66/06.04.2026	Илиан Стоянов, Севие Сладкарова, Илиан Стоянов, Милена Ченакчиева, Георги Миленов, Красимир Каменов, Вяра Дочева, Венелин Желев, Мария Харизанова, Мартин Иванов, Росен Минковски, Ивайло Начев, Ларита Вутова				
3.	Писмо/Известие 12-00-259-18/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-22/23.03.2026	Асен Спасов Силвия Пейчева,	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава	Уважаеми експерти, С настоящото изразявам своята категорична позиция ПРОТИВ реализацията на предложеното инвестиционно намерение. Считам, че проектът е несъвместим с целите на опазване на защитената зона и представлява грубо посегателство върху една от най-	Неотносимо	Следва да се има предвид, че настоящата процедура не разглежда конкретни инвестиционни проекти, а стратегическо планиране на зони за вятърна енергия.

		Светла Сотирова,	позиция от името на друго лице/група лица: ….	съхранените природни територии в непосредствена близост до столицата. Моите аргументи са следните:		
	Писмо/Известие 12-00-259-21/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-17/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-13/23.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-35/25.03.2026 Писмо/Известие 12-00-259-39/25.03.2026	Мариела Василева, Мария Цанова, Таня Хандел, Ирина Сотирова, Красимира Калчева		1. Пряко унищожаване на приоритетни местообитания („Лилави зони“) Представените карти ясно показват, че инфраструктурата на вятърния парк навлиза директно в територии с най-висока консервационна стойност (т.нар. „лилави зони“). Това са приоритетни местообитания като планински сенокосни ливади (6520) и алувиални гори (91E0)*. Изграждането на фундаменти, прокарването на нови пътища за тежка механизация и подземни комуникации ще доведат до необратимо унищожаване и фрагментация на тези хабитати, което е в пряко нарушение на Закона за биологичното разнообразие и европейската Директива 92/43/ЕИО. 2. Застрашаване на защитени видове от фауната Плана планина е ключов биокоридор за едри бозайници и редки видове, защитени от закона. Реализацията на проекта ще компрометира жизнената среда на: Едри бозайници: Кафява мечка (Ursus arctos) и Вълк (Canis lupus). Шумът и индустриалното присъствие ще прекъснат миграционните пътища на тези видове. Защитени насекоми: Алпийска сечко (Rosalia alpina), Брумбар рогач (Lucanus cervus) и Меча пеперуда (Callimorpha quadripunctaria), чиито местообитания са в старите гори, засегнати от плана. Земноводни: Жълтокоремна бумка (Bombina variegata) и Голям гребенест тритон (Triturus karelinii), обитаващи малките водни басейни в района. 3. Липса на кумулативен анализ и алтернативи Заданието не предлага реален анализ на „нулевата алтернатива“ (вариантът, при който проектът не се реализира). Подчертавам, че според практиката на Съда на ЕС, ако съществува риск от влошаване на състоянието на защитена зона от Натура 2000, проектът не може да бъде одобрен. Наличието на по-подходящи терени извън екологичната мрежа прави настоящото предложение необосновано и вредно.	Не се приема	Планът не откроява границите на конкретен енергиен парк.

				4. Социален и ландшафтен вандализъм Плана е „белите дробове“ на София и зона с огромен потенциал за екотуризъм. Индустриализацията на този девствен планински ландшафт с десетки метри бетон и стомана ще унищожи визуалната цялост на региона и ще лиши гражданите от достъп до качествена природна среда.		
				ЗАКЛЮЧЕНИЕ: На основание гореизложеното, настоявам МОСВ да прекрати процедурата и да издаде ОТРИЦАТЕЛНО СТАНОВИЩЕ по Екологичната оценка. Допускането на тежка индустрия в сърцето на защитена зона „Плана“ е акт на екологичен вандализъм, който ще бъде оспорен пред всички национални и европейски институции.	Не се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Процесът следва да продължи по предвидения ред.
4.	Електронна поща 12-00-259-33/25.03.2026	Михаела Генешка, Сдружение на собствениците на земеделска земя "МПК",Ева Попова	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	С настоящото заявявам своето категорично възражение и подавам сигнал срещу реализацията на инвестиционно намерение за изграждане на хибриден енергиен парк в защитена зона BG0001307 „Плана“, част от мрежата „Натура 2000“. Считам, че проектът представлява сериозна заплаха за околната среда, водните ресурси и обществения интерес. Бих искал да предоставя следните възражения срещу зоната за вятърна енергия номер 19-0MW, обхващаща предимно борови и букови гори по билата на Плана планина между в.з. Ярема, с. Плана и с. Алино, според картата към плана (https://www.strategy.bg/bg/public-consultations/12198):	Не се приема	Следва да се има предвид, че Планът не представлява одобрение на конкретни инвестиционни намерения, нито предрешава тяхната допустимост. Предмет на настоящата процедура е стратегическо планиране на зони за вятърна енергия. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

				I. ОСНОВНИ МОТИВИ ЗА ОТХВЪРЛЯНЕ 1. Заплаха за критичната водна инфраструктура Предвидената зона попада в район със стратегическо значение за водоснабдяването, включително трасета, свързани с Рилския водопровод. Строителните дейности (изкопи, тежка техника, фундаменти) създават риск от: * механично увреждане на водопроводи * замърсяване на водоносни хоризонти * нарушаване на санитарно-охранителни зони 2. Несъвместимост с Натура 2000 Проектът засяга територии с висока консервационна стойност („лилави зони“), включително местообитания на защитени видове като: * кафява мечка (Ursus arctos) * вълк (Canis lupus) Налице е риск от фрагментация на хабитати и трайно прогонване на видове. 3. Негативно въздействие на вятърните турбини * висока смъртност при птици и прилепи * шум и инфразвук * визуално и ландшафтно замърсяване 4. Рискове от фотоволтаични паркове * деградация на почвата и загуба на хумус * промяна на микроклимата * потенциално замърсяване с тежки метали (олово, кадмий)	Приема се по принцип Неотносимо	Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че те са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение. Планът не включва фотоволтаични системи.

				II. СЪЩЕСТВУВАТ ПО-ДОБРИ АЛТЕРНАТИВИ Енергийният преход може и трябва да се реализира без унищожаване на природата. Подходящи алтернативи са: * покриви на жилищни и индустриални сгради в градовете * паркинги и индустриални зони * зони по протежение на магистрали и жп линии * вече деградирали или индустриални терени Международни добри практики: * В Китай масово се изграждат соларни паркове върху пустинни и деградирали терени, както и върху покриви на индустриални зони * В Германия и Нидерландия се използват покривни фотоволтаици и соларни инсталации върху инфраструктура * Във Франция се развиват соларни панели над паркинги и земеделски площи (агроволтаици) III. ДОКАЗАНИ НЕГАТИВНИ ПОСЛЕДИЦИ (МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ) Практиката показва, че неправилно разположени енергийни съоръжения водят до: * масова смъртност на птици (САЩ – вятърни паркове в Калифорния) * унищожаване на степни екосистеми (Испания) * деградация на почви при големи соларни паркове (Азия) * конфликт с местни общности и спад в туризма	Приема се по принцип	Алтернативите са елемент от ДЕО. Директива (ЕС) 2023/2413 допуска определяне на зони за ускорено внедряване на ВЕИ, включително в земеделски и смесени ландшафти, при условие че са спазени изискванията за екологична оценка. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия. Предоставените примери и изложените в становището предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.
				IV. ЛИПСА НА ДОСТАТЪЧНА ПРОЗРАЧНОСТ Към момента липсва достатъчно публична информация относно: * инвеститора * пълната оценка за въздействие * алтернативни решения Това буди сериозни съмнения за законосъобразността на процедурата.	Неотносимо	Следва да се има предвид, че настоящата процедура не разглежда конкретни инвестиционни проекти, а стратегическо планиране на територии. Публично достъпни данни и използваните ГИС слоеве са посочени в документацията към Плана.

				V. НАСТОЯВАНИЯ 1. Незабавно спиране на процедурата по ОВОС/ЕО 2. Пълна проверка на проекта 3. Разкриване на инвеститора и всички свързани лица 4. Провеждане на реално обществено обсъждане 5. Изключване на защитени и вододайни зони от подобни проекти ЗАКЛЮЧЕНИЕ Индустриалната енергетика не трябва да се развива за сметка на природата, биоразнообразието и водните ресурси. Съществуват достатъчно алтернативи, които не изискват унищожаване на защитени територии. Налагането от горе на такива “зелени” решения - къде да се строят ВЕИ - пренебрегвайки се интересите на хората и унищожавайки се нова природа, настройва хората срещу зеления преход и води до увеличаване на подкрепата за популистки политици. Ето защо, моля още на етап задание да отмените тази зона 19-0MW и да преразгледате целия план, като насочите усилията как да бъдат включени самите хора в развитието на ВЕИ, а не да се строят до къщите им и да се унищожава ценна природа и ландшафт. Настоявам компетентните органи да прекратят процедурата и да защитят обществения интерес.	Не се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата. Процесът следва да продължи по предвидения ред.

5.	Документ 12-00-259-40/25.03.2026	Вяра Пейчева	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	План за изграждане на хибриден енергиен парк (вятърни генератори и фотоволтаични системи Зона 19-0MW; 17,74 кв.км) попада частично, както -в защитена зона BG0001307 „Плана“https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/ProtectedSite?code=BG0001307&siteType=HabitatDirective ссъс защитени: 13 местообитания; 12 вида защитени безгръбначни; 4 вида риби; 3 вида земноводни; 4 вида бозайници и 1 вид прилеп -в защитена зона BG0000113 „Витоша“, част от Природен парк „Витоша“ по ЗЗТ-https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/ProtectedSite?code=BG0000113&siteType=BirdsDirective В непосредствена близост до защитена зона BG0002084 „Палакария“ https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/ProtectedSite?code=BG0002084&siteType=BirdsDirective □Птици - гнездящи□Птици - мигриращи□Птици - зимуващии покрива изцяло Защитена територия „ВЕКОВНА БУКОВА ГОРА В М.ЮРУКОВОТО (Код в регистъра: 206)“ https://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM_Partition=1&categoryID=3&areaID=206 Уважаеми господа, С настоящото заявявам категоричното си несъгласие с публикувания за обществено обсъждане План за изграждане на хибриден енергиен парк (вятърни генератори и фотоволтаични системи) върху територията, находяща се частично върху и заобиколена от 3 защитени зони по ЗБР BG0001307 „Плана“, BG0000113 „Витоша“, BG0002084 „Паликария“ и изцяло върху Защитена местност „Вековна букова гора в м. Юруковото“. Предвиденото строителство и експлоатация върху територията е в пълен разрез с режимите на опазване и забраните против унищожаване на местообитанията и месторастенията, обявени за защита със заповедите за обвявяване на споменатите обекти. Застрашени са, както биоразнообразието, водния баланс на зоната, така и стратегически обект на водоснабдителната инфраструктура. Изключителна опасност се явяват безпокойството и разрушенията по време на	Неотносимо	Планът не одобрява конкретен „хибриден енергиен парк". Предмет на настоящата процедура е стратегическо планиране на зони за вятърна енергия. Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че по своето естество са в обхвата на ДЕО и са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата. Процесът следва да продължи по предвидения ред

				строитерството, но най-вече – характерът на експлоатационния цикъл на предвидения за изпълнение енергиен проект. Местоположението на обекта, заобиколен от 3 страни от защитени зони по НАТУРА 2000 се явява сериозен фактор за фрагментиране на комплекса от територии с разнообразни защитени местообитания. Абсолютно вредно влияние се явява действието на ветрогенераторен парк на пътя на гнездящи, мигриращи и зимуващи птици, бозайници с огромен ареал на обитание и дневна миграция за храна, каквито са вълкът и мечката. Това не са видове, затворени в очертанията на посочените зони. Рискът за тях е от ограничаване на ариала им на свободно придвижване и постоянно шумово и вибрационно замърсяване на целия район, механично унищожаване на прелитащите птици и разпокъсване на маршрутите на бозайниците. МОТИВИ ЗА ОТХВЪРЛЯНЕ НА ПРОЕКТА: 1.Заплаха за критичната водна инфраструктура (Рилски водопровод): Набелязаното трасе преминава през стратегическа вододайна зона, през която преминава Рилският водопровод – основна артерия за питейно водоснабдяване. Тежката механизация, изкопните работи за фундаменти на турбини (достигащи десетки метри дълбочина) и изграждането на соларни паркове създават огромен риск от: Механично повреждане на съоръженията на водопровода. Замърсяване на водоносните пластове и повърхностните води. Нарушаване на санитарно-охранителните зони, което е в пряко нарушение на държавните наредби за сигурност на водите. 2.Несъвместимост с целите на Натура 2000: Инвестицията навлиза в приоритетни местообитания („лилави зони“). Проектът щедоведе до необратима фрагментация на хабитатите на кафявата мечка (Ursus arctos) ивълка (Canis lupus). 3.Деструктивно въздействие на вятърните турбини: Турбините застрашават редки птици и защитени насекоми като Алпийска сечко и Мечапеперуда.		

				Инфразвукът и шумовото замърсяване ще прогонят дивата фауна завинаги. 4.Екологична опасност от соларните инсталации: Унищожаване на почвата: Покриването на стотици декари с панели води до „хумуснасмърт“ и топлинен стрес за микроклимата.Химически риск: При повреда на панелите съществува директен риск от отравяне напочвата и водите с тежки метали (олово, кадмий, антимон), което е недопустимо в зонас питейна вода. 5.Нарушаване на ландшафта и устойчивото развитие: Плана е стратегически ресурс за отдих и екотуризъм. Подмяната на девственатаприрода с бетон и стомана е ландшафтен вандализъм, който ще обезцени имотите ище лиши гражданите от здравословна среда. ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Индустриалната енергетика няма място в защитени и вододайни зони. НастоявамМОСВ и компетентните органи да прекратят процедурата, за да предотвратят риск занационалната сигурност (питейната вода) и необратимо унищожаване на природата. Прилагам снимки: 1.Граници на територията планирана на хибриден енергиен парк2.Защитени зони и територии3.Горски фонд, насаждения, коридори на миграция4.Вековна гора 15.Веколна гора		

6.	Писмо/Известие 12-00-259-47/30.03.2026	Пламен Календеров	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящото становище изразявам категоричното си несъгласие с включването на територии от защитена зона BG0001307 „Плана“ и останалата част от Плана планина, като приоритетни за развитие на вятърна енергия. Считам, че предложеният план е екологично, социално и правно несъстоятелен, като води до значителни отрицателни въздействия върху околната среда и качеството на живот. I. НЕПРАВИЛНА И НЕПЪЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО Съгласно Закона за опазване на околната среда, планове от такъв мащаб следва да бъдат оценени обективно и пълно. В представените материали липсва реалистична оценка на кумулативното въздействие и дългосрочните ефекти. Не са разгледани в достатъчна степен: •реалният мащаб на застрояване •инфраструктурното натоварване •необратимият характер на увреждането	Приема се по принцип	Планът има стратегически характер и не определя мащаб на застрояване. Кумулативното въздействие е предмет на ДЕО.
				II. УВРЕЖДАНЕ НА ЛАНДШАФТА И КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ Плана планина представлява естествен ландшафт с висока природна и обществена стойност. Изграждането на вятърни турбини ще доведе до: •трайна индустриализация на природната среда •визуално замърсяване в голям радиус •загуба на природния облик Това пряко ще се отрази върху: •качеството на живот на местното население •възможностите за туризъм и отдих •стойността на имотите Ландшафтът е съществен елемент на околната среда и неговото увреждане е недооценено в плана. III. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ БИОРАЗНООБРАЗИЕТО Зоната е част от Натура 2000 и включва местообитания на защитени видове. Реалните рискове включват: •фрагментация на местообитания	Приема се по принцип	Въздействието върху посочените компоненти е предмет на оценка при ОВОС на конкретни инвестиционни предложения. На стратегическо ниво тези аспекти са включени в обхвата на ДЕО.

				•прогонване на диви животни •повишена смъртност при птици Предвидените мерки не гарантират предотвратяване на тези въздействия.		
				IV. РИСК ЗА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ Територията има значение за водоснабдяването на региона. Строителството и експлоатацията създават риск от: •замърсяване на водите и в частност Рилския водопровод •увреждане на водоносни пластове •нарушаване на водния баланс	Приема се по принцип	Рискът за водните ресурси е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по Закона за водите, включително задължително становище на Басейнова дирекция. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана.
				V. ПРОТИВОРЕЧИЕ С УСТРОЙСТВЕНОТО ПЛАНИРАНЕ Съществуват сериозни съмнения за противоречие с: •Общия устройствен план на Столична община, приет по реда на ЗУЗСО •възможно противоречие с Общия устройствен план на Община Самоков Включването на защитени територии като индустриални зони е несъвместимо с принципите на устройственото планиране.	Не се приема	Посочените твърдения не са подкрепени с данни в рамките на процедурата и не могат да бъдат разгледани като установени факти. Приоритетните зони не изменят ОУП и не предопределят допустимостта на конкретни обекти. Съответствието с устройствените планове се проверява при последващите инвестиционни процедури.
				VI. НАЛИЧИЕ НА АЛТЕРНАТИВИ Не са разгледани достатъчно алтернативни решения като: •покривни фотоволтаици •индустриални зони •вече нарушени терени Това е съществен пропуск.	Приема се по принцип	Алтернативите са елемент от ДЕО. Директива (ЕС) 2023/2413 допуска определяне на зони за ускорено внедряване на ВЕИ, включително в земеделски и смесени ландшафти, при условие че са спазени изискванията за екологична оценка.
				VII. ПРАВНА НЕСЪВМЕСТИМОСТ Проектът противоречи на: •Закона за опазване на околната среда •Закона за биологичното разнообразие •европейските директиви за защита на природата Съгласно съдебната практика, включително тази на Съда на ЕС, при наличие на съмнение относно въздействието върху защитена зона, проектът следва да бъде отказан.	Не се приема	Планът е изготвен в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство.

				VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ИСКАНИЯ На основание гореизложеното настоявам: 1.Да бъде изключена защитена зона BG0001307 „Плана“ и останалата част от територията на Плана планина от обхвата на „Плана за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия“. 2.Да се извърши реална и обективна оценка на въздействието. 3.Да се разгледат алтернативни решения извън защитени територии.	Частично се приема	Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

7.	Електронна поща 12-00-259-64/06.04.2026	Славчо Иванов	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Уважаеми експерти, С настоящото заявявам категоричното си несъгласие с реализацията на това инвестиционно намерение. То представлява опит за индустриална експлоатация на защитена територия, която е жизненоважна не само за биоразнообразието, но и за водната сигурност на региона. МОТИВИ ЗА ОТХВЪРЛЯНЕ НА ПРОЕКТА: 1. Заплаха за критичната водна инфраструктура (Рилски водопровод): Набелязаното трасе преминава през стратегическа вододайна зона, през която преминава Рилският водопровод – основна артерия за питейно водоснабдяване. Тежката механизация, изкопните работи за фундаменти на турбини (достигащи десетки метри дълбочина) и изграждането на соларни паркове създават огромен риск от: Механично повреждане на съоръженията на водопровода. Замърсяване на водоносните пластове и повърхностните води. Нарушаване на санитарно-охранителните зони, което е в пряко нарушение на държавните наредби за сигурност на водите. 2. Несъвместимост с целите на Натура 2000: Инвестицията навлиза в приоритетни местообитания („лилави зони“). Проектът ще доведе до необратима фрагментация на хабитатите на кафявата мечка (Ursus arctos) и вълка (Canis lupus). 3. Деструктивно въздействие на вятърните турбини: Турбините застрашават редки птици и защитени насекоми като Алпийска сечко и Меча пеперуда.	Не се приема	Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че поставените въпроси по своето естество са в обхвата на ДЕО и са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение.

				Инфразвукът и шумовото замърсяване ще прогонят дивата фауна завинаги. 4. Екологична опасност от соларните инсталации: Унищожаване на почвата: Покриването на стотици декари с панели води до „хумусна смърт“ и топлинен стрес за микроклимата. Химически риск: При повреда на панелите съществува директен риск от отравяне на почвата и водите с тежки метали (олово, кадмий, антимон), което е недопустимо в зона с питейна вода. 5. Нарушаване на ландшафта и устойчивото развитие: Плана е стратегически ресурс за отдих и екотуризъм. Подмяната на девствената природа с бетон и стомана е ландшафтен вандализъм, който ще обезцени имотите и ще лиши гражданите от здравословна среда.		
				ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Индустриалната енергетика няма място в защитени и вододайни зони. Настоявам МОСВ и компетентните органи да прекратят процедурата, за да предотвратят риск за националната сигурност (питейната вода) и необратимо унищожаване на природата.	Не се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Процесът следва да продължи по предвидения ред
8.	Електронна поща 12-00-259-70/07.04.2026	Теодора Янчева	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящето изразявам своето категорично несъгласие с планираното изграждане на вятърни електроцентрали както на територията на община Кюстендил, така и в останалите области, включени в проекта за приоритетни зони. Като жител на област Кюстендил и пряко засегнато лице, считам, че реализацията на подобен проект би нанесла дълготрайни и необратими щети върху жизнената среда, общественото здраве и екологичното равновесие. Моите възражения се основават на следното: 1. Лична мотивация и право на здравословна и благоприятна околна среда:	Приема се по принцип	Изразените ценностни предпочитания относно начина на живот и качеството на местната среда са разбираеми и следва да се отбележи, че правото по чл. 55 от Конституцията не е накърнено от определянето на приоритетна зона. Планът не разрешава строителство на конкретни турбини.

				След дълги години живот и работа в чужбина, взех съзнателното решение да се завърна в България и конкретно в Кюстендилския район. Моят основен мотив за това решение бе търсенето на чиста природна среда, тишина и качество на въздух и живот - ресурси, които стават все по-дефицитни в глобален мащаб. Инвестирах значителни усилия, време и финанси в имот тук с дългосрочна перспектива за живот в хармония с природата. Превръщането на ландшафта в индустриална зона чрез инсталирането на огромни вятърни турбини напълно обезмисля моя избор, както и избора на годеника ми и нарушава конституционното ми право на здравословна и благоприятна околна среда както следва в чл. 15 от Конституцията на РБ: „Република България осигурява опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната.“ и чл. 55 от Конституцията на РБ: „Гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи. Те са длъжни да опазват околната среда.’’ Успеваемостта на плана би нарушило тези мои конституционни права.		
				2. Визуално и шумно замърсяване: Вятърните турбини ще доминират над планинския релеф, унищожавайки уникалния ландшафт на региона. Те генерират както чуваем шум, така и нискочестотен шум и инфразвук, които оказват негативно въздействие върху човешкото здраве, особено при продължително излагане в близост до населени места. Научни изследвания и наблюдения в различни държави свързват този тип въздействия със симптоми като: ● нарушения на съня и хронична умора ● повишени нива на стрес и раздразнителност ● главоболие и усещане за натиск в ушите ● проблеми с концентрацията ● сърдечно-съдови оплаквания при чувствителни групи	Приема се по принцип	Поставените въпроси за въздействията върху шум, ландшафт, биоразнообразие и местна икономика са предмет на оценка при ОВОС на конкретни инвестиционни предложения. На стратегическо ниво тези аспекти са включени в обхвата на ДЕО. Изключващите критерии при определяне на зоните включват защитени природни и исторически обекти. При инсталиране на вятърни генератори в близост до урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, предмет на оценка за всяко конкретно инвестиционно предложение.

				Дори при спазване на нормативните нива на шум, продължителното излагане на инфразвук остава фактор, който буди сериозни опасения. Шумът и инфразвукът, които те генерират ще нарушат спокойствието на региона и ще доведат до постоянен стрес и дискомфорт за жителите, което е в пряк разрез с характеристиките на област Кюстендил като място за отдих, балнеолечение, екологичен туризъм и град с курортен статут. 3. Екологичен статут: Област Кюстендил попада в обхвата на значими биологични коридори, включително Виа Аристотелис. Изграждането на вятърни съоръжения застрашава местното биоразнообразие, птиците и прилепите, и би довело до фрагментация на местообитанията. България е страната с най-голямо разнообразие на прилепи в Европа, като всички 33 вида са под строга защита съгласно националното и международното законодателство, включително EUROBATS, ЮНЕСКО, Бернската конвенция и Закона за биологичното разнообразие. 4. Икономически последици: Реализирането на проекта би довело до обезценяване на недвижимите имоти в засегнатите райони и би блокирало възможностите за развитие на града, включително и на малкия и средния семеен бизнес в сферата на еко и селския туризъм, на които разчитаме за съживяване на региона. Има цяла общност от хора, които допринасят за развитието по този начин обединени под името „Живите места в Кюстендилско“, които биха били сериозно засегнати от подобна индустриализация.		
				ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Вярвам, че зелената енергия не трябва да се постига на цената на унищожаването на местните общности и природата. Призовавам компетентните органи да вземат предвид интересите на гражданите, избрали да градят бъдещето си тук, в родината си България, и да	Частично се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.

				издадат отрицателно решение по представения план за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия.		
9.	Писмо/Известие 04-00-668-31/29.05.2026	Пенка Касърова	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПОПОВ, Съгласно подготвен от МОСВ Проект за План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия като жител на село Балван бих искала да изразя ОТРИЦАТЕЛНОТО СИ СТАНОВИЩЕ относно инсталиране на ветрогенератори НЕЗАВИСИМО В КАКЪВ БЛОЙ И РАЗМЕР в землището на село Балван, община Велико Търново, което попада в Zona21-400MW от цитирания проект, като напълно ОТХВЪРЛЯМ цитирания по-горе проект. В последните години все повече се доказват отрицателните последици върху околната среда, хората и животните от инсталиране на ветрогенератори. Съгласно изследване на Харвардски университет те пряко влияят върху изменение на микроклимата, а когато са в големи размери – могат да повлияят на трансрегионалните въздушни течения с последствия като суша, проливни дъждове, промяна във флората и фауната. Бих искала да отбележа следните рискове при разрешаването на ветрогенератори единично или като парк, разделени по категории:	Приема се по принцип	Планът за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е стратегически документ, разработен в съответствие с общите европейски политики и цели в областта на енергетиката, устойчивото развитие и ограничаването на изменението на климата. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.
				I. ТЕРЕН В село Балван има ферма, в която се отглеждат в различни периоди биволи, телета, овце. Имаме пасища, които се използват за паша на добитък. Имаме земеделска земя от III до IX категория, като почти цялата се обработва от арендатори. Районът е красив и плодороден, гъсто населен. Теренът е карстов, подпочвените карстови води са дефинирани от ПУРБ	Приема се по принцип	Специфичните геоложки и хидрогеоложки рискове при конкретно фундиране са предмет на инженерно-геоложко и хидрогеоложко проучване при ОВОС на всяко конкретно инвестиционно предложение.

				като подземно водно тяло BG1G00000K1040 – карстови води в Ловеч –Търновския масив. В близост има карстови пещери с прилепи. Инсталиране на ветрогенератори върху карстов терен представлява техническо и екологично предизвикателство, за което съществуват както научни сведения, така и практически примери (включително в България, в райони като Добруджа и Предбалкана). Основните последици и рискове, набелязани накратко, са: 1. Геотехнически риск и нестабилност. Карстът е по своята същност "шуплив" – изграден от разтворими скали (варовик, гипс), които образуват каверни, пещери и кухини под повърхността. - Накланяне и срутване: Съществува реален риск от внезапно пропадане (синхоли) или диференциално слягане на фундамента. Дори минимално преместване от 3 см може да доведе до опасен наклон или пълно разрушаване на кулата. - Бетонни "безни": При строителство на фундаменти често се случва инжектираният бетон да изчезва в подземни кухини. Има случаи, в които десетки миксери бетон се изливат в една дупка, без тя да се запълни, което драстично оскъпява проекта и променя локалната геология. 2. Заплаха за подземните води. Карстовите райони са основните резервоари за чиста питейна вода (карстови извори). В Балван използваме подземните води и за нашето земеделие, и като резерв при спиране на водата, което в последните години е все по-често явление. Имаме извори, които са питейни. Рисковете са: - Замърсяване: Поради високата пропускливост на скалите, всяко разливане на масла, горива или хидравлични течности от турбините или строителната техника попада директно в подземните води, без естествена филтрация.		

				- Пресушаване на извори: Пътната инфраструктура и дълбоките фундаменти могат да пренасочат естествените подземни пътища на водата, което води до намаляване на дебита или пресъхване на местни чешми и извори. 3. Ландшафтно унищожаване. Карстовият терен е изключително крехък и трудно се възстановява. Рискове: - Взривни работи: За изграждане на пътища за тежка техника често се налага взривяване на варовикови скали, което може да предизвика срутвания в близки пещери или да разруши естествени дренажни системи. - Ерозия: Премахването на тънкия почвен слой върху карста води до бърза ерозия и "оголване" на терена. - Загрозяване на пейзажа, отблъскване на туристи.		
				II. Здравни и физиологични въздействия върху хората 1. Шумово замърсяване: Установени са два вида шум в границите на човешкото възприятие - постоянният механичен шум от въртенето на перките и свистенето на вятъра в перките, които могат да доведат до нарушаване на съня, повишени нива на стрес и раздразнителност. Национална лаборатория „Лоурънс Бъркли“ (LBNL) в сътрудничество с Университета на Делауеър провеждат най-голямото национално проучване в САЩ върху „дразнението от шума“ (noise annoyance). Установяват, че усещането за шум е обективно, защото съвпада с измереното децибелно ниво, потвърждават, че оплакванията рязко намаляват след 1.5 км. В България съгласно нормативната база се разрешава инсталиране на ветрогенератори на 500 м разстояние, което е твърде малко и не защитава добре населението. В Бавария, Германия, и по-късно в Полша се приема политическа и законова инициатива за отстояние, равно на 10 пъти височината на ветрогенератора (известно като правилото 10H), което по-добре отговаря на нуждите на хората.	Приема се по принцип	Здравните аспекти по своя характер са предмет на задължителни оценки и процедури в рамките на ДЕО и ОВОС при участие на здравните органи.

				2. Инфразвук: наблюдава се „Синдром на вятърната турбина“, включващ главоболие, световъртеж и гадене, причинени от недоловими за човешкото ухо нискочестотни звуци. Някои германски организации посочват радиус на потенциално вредно въздействие до 10-15 километра. Хиляди жители в северните провинции на Германия се оплакват от инфразвук. В селища като тези около град Кил се водят съдебни дела срещу близостта на турбините до домовете, цитирайки хронично безсъние и тревожност. 3. Светлинни пулсации (Flicker effect): Преминаването на перките пред слънцето създава движещи се сенки, които при определена честота могат да предизвикат дискомфорт или в редки случаи да провокират епилептични пристъпи у чувствителни хора.		
				III. Въздействия върху животните. Въздействието върху животинския свят е един от най-сериозните аргументи „против“ ветрогенераторите. Ето преките и често фатални последици за фауната: 1. Птици и прилепи: „Месомелачка в небето“. Това е най-директното въздействие. - Директна смъртност: Милиони птици годишно загиват при сблъсък с перките. Проблемът е огромен за хищните птици (орли, лешояди), които се фокусират върху плячката на земята и не забелязват бързо движещите се върхове на лопатките. - Прилепи и баротравма: Прилепите страдат дори без директен удар. Внезапната промяна в атмосферното налягане около въртящата се перка причинява спукване на белите им дробове (баротравма). Понеже прилепите контролират популациите на насекоми, тяхното изчезване води до екологичен дисбаланс. - Прекъсване на миграционни пътища: Ветропарковете действат като бариера, която принуждава птиците да хабят огромна енергия за заобикаляне или ги вкарва в капан при лошо време. Край село Балван прелитат	Приема се по принип	Въпросите относно биологичното разнообразие, защитените видове и местообитания, Натура 2000, птиците, прилепите, миграционните коридори и биокоридорите за едри бозайници са относими към ДЕО. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии.

				мигриращи птици, тъй като районът на Велико Търново попада в обсега на миграционния коридор Via Balcanica - коридор, който пресича Стара планина и Дунавската равнина. Видове птици: Могат да бъдат наблюдавани ята от бели щъркели, както и различни грабливи птици (мишелови, соколи, орли), които използват въздушните течения над хълмистия релеф на региона за придвижване. Интензивност: Пролетната миграция над този регион често е по-интензивна от есенната. Места за почивка: Близките водни обекти и горски масиви около Балван и Велико Търново служат за временни места за „презареждане“ и почивка на птиците по време на дългия им прелет. 2. Дивеч и сухоземни бозайници: Зона на отчуждение - въпреки твърденията, че животните свикват, практиката често показва друго: Инфразвук и вибрации: Нискочестотните вибрации, които се предават през фундамента в почвата, прогонват едрия дивеч (сърни, елени, диви прасета). Животните имат много по-чувствителен слух от хората и за тях шумът е постоянен източник на стрес. Прогонване на гризачите: Вибрациите прогонват лалугери и други дребни бозайници, които са основна храна за защитени хищници. Когато изчезне основата на хранителната верига, целият район „опустява“. 3. Промяна на микроклимата Големите ветропаркове променят движението на въздушните маси и температурата на приземния слой въздух. Това променя влажността на почвата и растителността, което косвено засяга всички насекоми и животни, обитаващи района. 4. Биологично въздействие върху пещерни екосистеми. Карстът е дом на специфична фауна (прилепи), която е особено уязвима. Рискове: - Баротравма: Промените в налягането около		

				въртящите се перки буквално взривяват белите дробове на прилепите. Изграждането на паркове над карстови масиви директно унищожава популациите, които излизат от пещерите за хранене. - Вибрации: Постоянните нискочестотни вибрации от турбините могат да стресират или прогонят обитателите на подземните каверни. 5. Унищожаване на хабитати Изграждането на един ветропарк изисква тежка инфраструктура – пътища за огромни камиони, изсичане на гори и огромни бетонни фундаменти. Това накъсва естествената среда на животните и ги принуждава да мигрират, което често води до конфликти с хора или смърт поради липса на ресурси.		
				IV. Земеделие 1. Логистични пречки пред механизацията. Ветрогенераторите имат голям фундамент, около тях има обслужващи пътища. - Препятствия: Модерната техника (огромни трактори и комбайни с 12-метрови хедери) се движи по права линия. Наличието на турбина в средата на нивата налага маневриране, което губи време, гориво и оставя необработени „триъгълници“ земя. - Уплътняване на почвата: По време на строежа тежки камиони и кранове преминават през нивите. Това смазва почвената структура толкова сериозно, че на тези места добивите падат драстично за години напред, независимо колко се оре. 2. Промени в микроклимата и прах Изсушаване: Турбините създават турбулентност, която смесва въздушните слоеве. Нощем това може да повиши температурата на приземния въздух, което понякога изсушава росата по-бързо. При често наблюдаваното напоследък засушаване това може да е минус за култури, разчитащи на всяка капка влага. Пътищата: Обслужващите чакълирани пътища често стават източник на прах, който се отлага върху	Приема се по принцип	Опасенията, изложени в т. IV от становището във връзка със земеделието не отчитат обстоятелството, че ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение. Инвестиционните проекти в зоните, определени в ППЗ следва да отговарят на обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, ключови от които са: ✓ Без промяна на предназначението на земеделските земи върху тях не може да се извършва строителство на обекти, несвързани с ползването на земеделските земи; ✓ Промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се извършва по реда на глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ). ✓ Строежи могат да се извършват само ако са разрешени

				посевите, пречейки на фотосинтезата в ивиците около тях. 3. Риск от отпадъци и течове Масла: Всяка турбина съдържа стотици литри хидравлично и трансмисионно масло. При авария или лош сервиз съществува реален риск от замърсяване на почвата. „Вечните“ основи: Когато експлоатационният срок (20-25г.) изтече, инвеститорите често премахват само горната част. Стотици тонове бетон и арматура остават в земята завинаги, което прави площта практически неизползваема за нищо друго освен за пасище в бъдеще. 4. Психологическият ефект (Трептене и шум) Макар да се твърди, че не пречат, инфразвукът и визуалното „трептене“ на сенките правят работата на полето изнервяща за механизаторите, които прекарват по 12 часа в кабината под тях. 5.Преки наблюдения на земеделци, които работят при ветрогенераторни паркове в Добруджа: - Турбулентно изсушаване на въздуха: Арендаторите твърдят, че постоянното въртене на перките „разбърква“ въздушните слоеве. През нощта това предотвратява падането на роса, която в сухи райони като Добруджа е критичен източник на влага за посевите през лятото. - Повишаване на приземната температура: Наблюденията на местни производители са, че в близост до парковете температурата се покачва с 0.5 – 1 градус. Това води до по-бързо изпарение на малкото налична влага в почвата. - Намаляване на влагата в почвата: Научни проучвания (цитирани често в дебатите) сочат, че вятърните паркове могат да доведат до изсушаване на повърхностния слой на почвата с около 4.4% до 15% в определени зони. - „Бетонни тапи“ в нивите: Арендаторите се оплакват,		съгласно Закона за устройство на територията (чл. 148, ал. 1 от ЗУТ); ✓ Около вятърните генератори се учредяват сервитути съгласно изискванията на Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти, което гарантира придвижването на различен вид строителна и селскостопанска механизация; ✓ Съгласно ЗООС за инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда задължително се извършва ОВОС и оценка за съвместимост със защитени зони (Натура 2000), за да се гарантира, че съоръженията не застрашават местната флора и фауна; ✓ Инвестиционни предложения за изграждане на вятърни генератори следва да са планирани в общинските дългосрочни програми по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници (независимо от източниците на финансиране – публични или частни). Законът изисква програмите да се приемат от общинските съвети. Планът е изготвен при прилагане на пространствен анализ, включващ критерии за изключване и данни за земеползването. Въздействието върху земеделските земи на стратегическо ниво е предмет на ДЕО. При всяко конкретно

				че огромните бетонни фундаменти (стотици тонове бетон под земята) прекъсват естествените пътища на подпочвените води и дренажните системи, което променя водния баланс на целия имот. - Земеделците и пчеларите се оплакват от дезориентация и изчезване на пчелите, което води до по-слабо опрашване на растенията и по-ниска реколта.		инвестиционно предложение е задължително провеждане на ОВОС.
				V. Промени в микроклимата 1. Нощно затопляне Най-значимият ефект е повишаването на температурите през нощта. Обикновено през нощта по-студеният и тежък въздух се утаява близо до земята (температурна инверсия). Въртящите се лопатки обаче действат като гигантски миксери, които свалят топлия въздух от по-високите слоеве надолу. Това може да затопли земната повърхност с до 0.5°C – 1.5°C в района на парка. 2. Изсушаване на почвата Турбуленцията, създадена от перките, ускорява изпарението на влагата от почвата и растителността. Този постоянен „сешоар“ ефект може да бъде проблем за земеделието в непосредствена близост, тъй като растенията губят вода по-бързо, отколкото при естествени условия. 3. "Вятърна сянка" (Wake Effect) Зад всяка турбина се образува зона на силна турбуленция и намалена скорост на вятъра. Този ефект може да се разпростре на десетки километри при големи офшорни паркове. Това променя начина, по който се пренасят масите въздух, влагата и дори хранителните вещества в океанските води. 4. Въздействие върху валежите Макар и в по-малък мащаб, промяната в движението на въздушните маси и турбуленцията могат да повлияят на локалното образуване на облаци и мъгли. В някои случаи това води до леко преразпределение на	Приема се по принцип	Въздействието върху местния климат е предмет на оценка на всеки отделен инвестиционен проект в рамките на процедурата по ОВОС. Строежите (в т.ч на ветрогенератори) се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с основните изисквания към строежите установени с Регламент (ЕС) 2024/3110 по отношение на: 1. Реакция на огън. 2. Устойчивост на огън. 3. Поведение при пожар отвън. 4. Поглъщане на шум. 5. Отделяне и съдържание на опасни вещества. 6. Екологична устойчивост, както и друго директно приложимо европейско законодателства като Регламентът за екодизайн за устойчиви продукти (Регламент (ЕС) 2024/1781). Също така вятърните генератори са част от екосистемата за технологии с нулеви нетни емисии съгласно Регламент (ЕС) 2024/1735

				валежите – повече на едно място за сметка на друго в рамките на самия вятърен парк. 5. Шум и вибрации Макар и да не са „климат“ в тесния смисъл, инфразвукът и постоянните вибрации променят средата за обитаване. Това прогонва определени видове насекоми и птици, което косвено променя екосистемата и биоклимата на района. 6. Обезлесяването с цел усвояване на подходящи за ветропаркове планински терени водят до още по-силно засушаване, ерозия на склоновете и свлачища.		
				VI. Ефективност на ветрогенераторите и ползите от вятърната енергия – голямата заблуда! Относно ефективността, теоретично изчисленият лимит е твърде далече от реалната „използваемост“. 1. Лимитът на Бец (59.3%) Според закона на Бец нито една вятърна турбина не може да улови повече от 59.3% от кинетичната енергия на вятъра. Ако го направи, въздухът зад нея би спрял напълно, което ще блокира преминаването на нов вятър. 2. Реален КПД на машината (35% – 45%). Най-добрите съвременни турбини в идеални условия достигат коефициент на полезно действие между 35% и 45%. Енергия се губи от: - Аеродинамика: триенето на въздуха в лопатките. - Механика: Загуби в редуктора (предавателната кутия) и лагерите. - Електрически: Загуби в генератора и трансформаторите при преобразуването в ток. 3. Коефициент на натоварване (Capacity Factor) – Голямата илюзия. Това е най-важният показател. Ако една турбина е 3 MW, тя почти никога не произвежда 3 MW.	Неотносимо Неотносимо Неотносимо	Планът е разработен в изпълнение на задължение на държавата за постигане на конкретни цели за възобновяема енергия в брутното крайно потребление на енергия. Технико-икономическата ефективност е предмет на предпроектни проучвания и инженерни и икономически изчисления в рамките на всеки конкретен инвестиционен проект.

				- На сушата: Реалната ефективност (колко време реално работи на пълна мощност) е едва 20% – 30%. - В морето (Offshore): Там е по-добре, около 40% – 50%, заради постоянните ветрове. Давам за сравнение и пълнота, очевидно при Балван говорим само за суша. - През останалото време турбината или се върти „на празен ход“, или стои неподвижна (при твърде слаб или твърде силен вятър). 4. Въпросът с „Интермитентността“ (неравномерната работа). Ветрогенераторите са неефективни системно, защото не може да се разчита на тях в пикови часове. Когато вятърът спре, ефективността на мрежата пада, защото трябва да се включат „бързи“ (обикновено газови) мощности, които да компенсират спада. Това прави общата енергийна система по-скъпа и сложна. 5. Енергийна възвръщаемост (EROI) Ако се пресметне енергията, вложена в добива на неодим за магнитите, леенето на стоманата за кулата, бетона за фундамента и производството на композитните перки (които не се рециклират), вятърната енергия има много по-нисък коефициент на възвръщаемост в сравнение с ядрената енергия или природния газ. Накратко: Вятърът е „разредена“ енергия. За същото количество ток, което дава един компактен ТЕЦ или АЕЦ, трябва да се осеят огромни площи с машини, които работят ефективно само през една трета от времето.	Не се приема Неотносимо	
				VII. Проблеми с рециклирането. За разлика от стоманената кула, която лесно се претапя, лопатките (перките) се превръщат в истински екологичен кошмар на вятърната индустрия. Ето някои факти за тяхното „рециклиране“: 1. Те са проектирани да бъдат неразрушими Лопатките се правят от сложни композити – стъклопласт, въглеродни влакна и епоксидни смоли.	Частично се приема	Управлението на отпадъците е уредено в специалното законодателство. За отпадъци от ВЕИ се прилагат общите изисквания на Закона за управление на отпадъците, Наредба № 2 за класификация на отпадъците и подзаконовите актове по прилагането му. Конкретните задължения за управление на отпадъците, включително при

				Тези материали са „термореактивни“, което означава, че веднъж втвърдени, те не могат да бъдат разтопени и формовани отново (за разлика от пластмасовите бутилки). Те са създадени да издържат на ураганни ветрове и ерозия в продължение на 20-25 години, което ги прави почти имунни към разграждане. 2. „Рециклирането“ всъщност е заравяне В момента най-масовият и евтин метод за справяне с излезлите от употреба лопатки е депонирането в земята. В САЩ и части от Европа съществуват огромни „гробища за перки“, където хиляди тонове композит се зариват с пръст. Тъй като не гният и не отделят токсични газове веднага, индустрията го представя като „безопасно“, но това е просто прехвърляне на проблема на бъдещите поколения. 3. Пиролиза и изгаряне (Скъпо и мръсно). Съществува метод за термично разграждане (пиролиза), при който смолите се изгарят, за да се извлекат фибрите. Проблемите тук са два: - Енергоемкост: Изразходва се огромно количество енергия, за да се изгори лепилото. - Качество: Извлечените стъклени влакна са с нарушена структура и много по-ниско качество – те не стават за нови лопатки, а само за пълнеж в изолации или асфалт. 4. Смилат се за цимент Някои компании смилат лопатките на прах, който се използва като добавка в производството на цимент. Макар това да се рекламира като „рециклиране“, то всъщност е „downcycling“ (превръщане в продукт с по-ниска стойност). Освен това, логистиката по нарязването на тези гигантски обекти (някои над 80 метра) с диамантени триони и транспортирането им до заводите често изразходва повече дизел, отколкото е енергийната полза от продукта.		извеждане от експлоатация на съоръженията, се определят на инвестиционен етап съобразно вида и количеството на образуваните отпадъци и действащото законодателство. Изискванията за демонтаж и рекултивация се уреждат в разрешителните процедури. По отношение на рециклирането на лопатките на вятърните генератори в Европейския съюз е пряко приложим РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2026/718 НА КОМИСИЯТА от 20 март 2026 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2024/1735 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на минималните изисквания за екологична устойчивост при процедурите за възлагане на обществени поръчки, включващи определени технологии за нулеви нетни емисии

				5. Огромният обем отпадъци, който предстои да бъде генериран Първото поколение масови ветрогенератори от началото на 2000-те години достига края на живота си сега. Изчисленията показват, че до 2050 г. ще има над 40 милиона тона отпадъци само от лопатки в световен мащаб. Накратко: Вятърната енергия е „зелена“ само в рамките на въртящите се перки. Когато спрат, те се превръщат в стотици тонове нерециклируем боклук, за който никой няма реално икономическо решение.		
				VIII. Допълнителни ефекти за района, в който са инсталирани ветропаркове Ветрогенераторите представляват доста неприятна гледка за окото, разочароват туристите и намаляват притока им. Близо до Балван има защитени месности с развити екопътеки. Вероятната инсталация на грозните перки, шумът и асоциацията със смърт на животни ще отблъснат туристите в региона. Близостта на ветрогенератори доказано понижава цените на жилищните имоти. Например ваканционни имоти в села като Българево и Тюленово губят своята ексклузивност. Инвеститорите, търсещи тишина и „девствена природа“, избягват райони с индустриален шум и мигащи червени светлини през нощта. Купувачите често искат отстъпка от 15-20%, ако в непосредствена близост има проект за перки. В села като Крушари, където има засилен интерес към покупка на къщи от чужденци и хора от града, плановете за мащабни паркове (като „Пет могили“) стопират сделките. Никой не иска да купи „вила за почивка“ до машина, която генерира постоянен нискочестотен шум. В заключение: Ветрогенераторите са илюзия за зелена енергия. В действителност те са: - Неефективни;	Приема се по принцип	Въздействието върху ландшафта, туризма и имотните стойности е предмет на оценка при ОВОС на конкретни инвестиционни предложения. На стратегическо ниво тези аспекти са включени в обхвата на ДЕО. При инсталиране на вятърни генератори в близост до урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, предмет на оценка за всяко конкретно инвестиционно предложение, например: Вятърните генератори се разполагат на разстояние не по-малко от 500 m от територията на най-близкото населено място. За съоръженията се предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук при спазване изискванията на съответните нормативни актове по проектиране и строителство. Разстоянията между вятърните генератори се определят в зависимост от начина на разполагане върху терена (редово, кръгово и др.), от вида и мощността на турбините, от скоростта на вятъра, от тоположки, ландшафтни и други характеристики на терена при отчитане на климатичните въздействия и

				- Вредни за хората и животните; - Променят драстично околната среда; - Замърсяват с тонове боклук земята при условие, че не могат да се рециклират; - Променят климата; - Загрозяват пейзажа, пречат на туризма и намаляват стойността на жилищните имоти около тях; - Носят бързи печалби единствено на инвеститора за сметка на интересите на местното население; - Непостоянно производство на електроенергия. Отстоявам своето ОТРИЦАТЕЛНО СТАНОВИЩЕ и не желая в землището на село Балван, както и в цялата община Велико Търново да бъдат инсталирани ветрогенератори!		на информацията от техническите спецификации на производителите. Разстоянията се определят чрез дължината на диаметъра на ротора на турбините (D), както следва: L1 = от 5 до 7 пъти D по посоката на преобладаващия вятър, и L2 = от 3 до 5 пъти D по посока, перпендикулярна на посоката на преобладаващия вятър. С напредъка на технологиите, в рамките на европейската система за стандартизация, през последните години са разработени и редица европейски стандарти (например от серията EN IEC 61400, въведени като български), с прилагането на които се подобряват съответно и се изпитват енергийните характеристики вкл. ефективността, безопасността и надеждността на вятърните турбини.
10.	Писмо/Известие 12-00-259-84/08.04.2026	„Ти решаваш ЗА СВОГЕ“ – клон на Сдружение „Ти Решаваш“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Ние, представителите на „Ти решаваш за Своге“, клон на сдружение „Ти решаваш“, изразяваме нашата тревога и несъгласие с включването на територии от Община Своге и Западна Стара планина в обхвата на т.нар. „приоритетни зони“ за вятърна енергия. Считаме, че представеният проект страда от сериозни дефицити и създава рискове от екологична катастрофа и здравни щети за населението. Мотивите ни за това искане са следните:	Приема се по принцип	Изразената загриженост относно несъвместимостта с карстовия хидрогеоложки режим, орнитологичните рискове и здравните въздействия се отчита. Тези въпроси са предмет на задължителни оценки в рамките на ДЕО и ОВОС при участие на компетентните органи.
				1. Несъвместимост с карстовия хидрогеоложки режим Районът на Своге е изграден от масивен карстов комплекс с изключително уязвими подземни водни тела. Риск за водоснабдяването: Изграждането на фундаменти, изискващи хиляди тонове бетон и дълбоко фундиране, ще прекъсне естествените „водни жили“. Институционални пропуски: Официалните данни на Басейнова дирекция не отразяват стотици локални	Приема се по принцип	Хидрогеоложките рискове са предмет на задължително становище на Басейнова дирекция при ОВОС за всяко конкретно инвестиционно предложение.

				чешми и каптажи, които са единствен източник на питейна вода за местното население. Опасност от замърсяване: Всяка антропогенна намеса в карста крие риск от необратимо замърсяване на питейните води, което нарушава чл. 118г от Закона за водите.		
				2. Орнитологична заплаха и „бариерен ефект“ Искърският пролом е критична „миграционна фуния“, където птиците използват специфични термични течения по планинските склонове. Стена на смъртта: Инсталирането на турбини по билата ще действа като непробиваема бариера за мигриращи защитени видове като скалния орел, египетския лешояд и черния щъркел. Методологични грешки: Планът разчита на статични ГИС слоеве, които не отчитат динамиката на полета при специфични метеорологични условия.	Приема се по принцип	Въпросите относно птиците и миграционните коридори са относими към ДЕО.
				3. Рискове за здравето на населението Настояваме за задължителна Здравна оценка на риска в рамките на ДЕО поради следните причини: Инфразвуково въздействие: Постоянният нискочестотен шум (под 20 Hz) от турбините резонира с вътрешните органи и причинява неврологични нарушения, главоболие и когнитивни увреждания. Акустичен резонанс: Специфичната орография на дефилето усилва звуковата вълна, превръщайки планината в естествен звуков резонатор, опасен за физическото и психическото здраве на хората.	Приема се по принцип	Въпросите относно здравните ефекти са относими към ДЕО.
				4. Юридическа незаконосъобразност и конфликт на интереси Принципът „Не вреди“: Прилагането на облекчен режим в територии с толкова висока екологична чувствителност е в пряко нарушение на европейските политики. Съмнения в безпристрастността: Налице е информация, че експерти, изготвящи анализи за МОСВ, същевременно работят като консултанти за частни инвеститори в същия регион, което представлява конфликт на интереси.	Не се приема	В рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на компетентен орган, с които да са констатирани незаконосъобразност или конфликт на интереси по смисъла на действащото законодателство. Посочените твърдения не са подкрепени с данни в рамките на процедурата и не могат да бъдат разгледани като установени факти.

				НАСТОЯВАМЕ: Община Своге да бъде изрично изключена от териториалния обхват на приоритетните зони (ППЗ).	Не се приема	Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.
				Налагане на мораториум върху строителството на вятърни паркове в карстови райони до пълно хидрогеоложко картографиране.	Неотносимо	Изразената загриженост относно необходимостта от защита на карстовите райони и подземните води се отчита. Предложението за въвеждане на мораториум обаче представлява нормативна мярка извън предмета на Плана. Оценката на потенциалните въздействия върху карстови системи и водни ресурси се извършва в рамките на приложимите процедури по екологично законодателство и при разглеждане на конкретни инвестиционни предложения.
				Организиране на обществено обсъждане на живо съгласно законовите изисквания при подаване на негативни становища.	Приема се по принцип	Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Присъствено обществено обсъждане е проведено на 01.06.2026 г. Настоящото становище също ще бъде включено в справката за проведените консултации.
11.	Писмо/Известие 12-00-259-86/08.04.2026	Инициативен комитет община Костинброд „Земята, водата, гората“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	„В проекта е посочено, че „Планът е съгласуван с европейските политики, включително Европейския зелен пакт, REPowerEU и директивите за възобновяема енергия. Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, Директива (ЕС) 2023/2413 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването па енергията от възобновяеми	Частично се приема	Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба и европейска рамка, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда. Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III) не изисква предварително изключване на всички тези категории при стратегическото зониране, а предвижда задължителни последващи оценки.

				източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета, относно насърчаването на използването на енергия от възобновяеми източници, както и Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК).” Считаме, че това съответствие е само формално, тъй като на практика не са изпълнени ключови изисквания на европейското законодателство.Няма същностно съответствие с европейските политики. Конкретните несъответствия, които отбелязахме са : 1. По Директива (ЕС) 2023/2413 се изисква приоритет да се дава на вече урбанизирани и нарушени терени, докато в проекта се включват големи земеделски и природни площи без обосновка и не са посочени алтернативи. 2. По REPowerEUce насърчава бързо, но устойчиво развитие на ВЕИ, но и се изисква: избягване на екологични конфликти , което не предвидено и отчетено. В случая има риск за Натура 2000, птици и населени места, липсва баланс между развитие и опазване на околната среда.Не са посочени никакви мерки за опазване на околната среда 3. По Регламент (ЕС) 2018/1999 и ИНПЕК се изисква интегрирано планиране координация между различни енергийни източници .В проекта няма съгласуваност между вятърни паркове и фотоволтаици 4. По Директива 2011/92/ЕС е задължителен анализ на кумулативния ефект. 5. По Директива 92/43/ЕИО се изисква защита на Натура 2000 оценка за съвместимост. В европейските страни прилагат Директива (ЕС) 2023/2413 като първо се изключват чувствителните зони. В страни като: Германия Франция Нидерландия още в началото се изключват: Натура 2000 ,миграционни коридори ,зони близо до населени места. Не се прави първо приоритетна зона и после оценка, а първо се прави екологичен филтър на територията. В европейските страни използват,^o4o areas“ (ускорени зони), но само при нисък екологичен риск .RED III позволява бързи процедури, но само ако зоната е с		Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия, а поствените въпроси, включително кумулативните въздействия и близостта до защитени зони, са предмет на ДЕО. Предоставените примери от европейската практика и изложените в становището предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба и настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия.

				ниско екологично въздействие и няма конфликт е биоразнооб^зието . Пример: в Германия такива зони са индустриални терени, покрай магистрали и железопътни линии и вече нарушени площи . В европейските страни се комбинират различни ВЕИ. В Дания, Нидерландия се прави вятърна и слънчева инвестиция в една зона с използване на една инфраструктура. Целта е по-малко заемане на територия и по малко конфликти. В европейските страни се избягват големи непрекъснати територии. В Европа, никъде няма огромни зони от 60-70 км2 около села .Вместо това има малки „клъстери и модулно развитие. В европейските страни е задължителен кумулативен анализ. В страни като Германия не се разрешава зона без анализ на всички ВЕИ в района, ефект върху природа ,хора, ландшафт. Редно е да се изследват приоритетните зони в европейските държави .В държави като Германия и Нидерландия оценката на кумулативния ефект е задължителен елемент при определяне на ВЕИ зони и често води до намаляване на площите, разделяне на зоните на по-малки части, изключване на чувствителни територии (особено около Натура 2000). В държави като Франция, при определяне на приоритетни зони за възобновяема енергия се прилага модел, основан на активно участие на местните власти, ограничаване на въздействието върху населени места, задължителна оценка на кумулативния ефект и избягване на големи непрекъснати територии. В близост до зони от Натура 2000 проектите се подлагат на строги оценки и често се ограничават. Приложените примери са показател за работещ модел в ЕС, което доказва, че настоящия проект не следва добрите практики. Липсата на оценка за кумулативното въздействие на всички планирани и съществуващи ВЕИ проекти, в комбинация с близостта до зони от Натура 2000 и хабитати на птици нрави предложения план нссъответсгващ на изискванията на европейските директиви и налага неговото преразглеждане. Поради липсата на оценка на кумулативния ефект,		

				отсъствието на интегрирано планиране между различните ВЕИ технологии, близостта до защитени зони от Натура 2000 и засягането на миграционни коридори на птици, считаме, че Планът не отговаря по същество на изискванията на европейските политики и директиви, независимо от формалното позоваване на тях.		
	08.04.2026 г.			На основание публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на електрическа енергия от вятърна енергия, подаваме настоящото възражение/становище относно включването на територии в Община Костинброд като приоритетни зони. Проектът обхваща територии от Маслово , Драговищица до Балша, включително Градец, Чибаовци и Дръмша, с ориентировъчна площ над 60-70 км2./около 6000 дк/или около 25 процента от територията на община Костинброд. Това представлява голяма непрекъсната територия, разположена в непосредствена близост до множество населени места, което създава сериозен риск от: шумово и визуално въздействие ,негативно влияние върху здравето и качеството на живот, социално напрежение и обществено недоволство. Допълнително, зоната засяга и други населени места като Костинброд - Шияковци, което разширява значително обхвата на въздействие. Освен това е налице конфликт с планирани фотоволтаични проекти в самата приоритетна зона и в радиус на по-малко от 10 км като се предвижда изграждане на най малко 3 бр фоговолтаични централи в на площ около 600-700 дк . Липсва анализ на кумулативния ефект между различните ВЕИ .въздействието върху ландшафта и капацитета на електропреносната мрежа и съвместимостта на отделните ВЕИ проекти. Това е R противоречие с принципите на интегрирано планиране на ВЕИ.	Приема се по принцип	Планът има стратегически характер и включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект, както и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че тези оценки отразяват субективна преценка на въздействието и са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение. Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия, а поставените въпроси относно кумулативните въздействия и съвместимостта с Натура 2000 са включени в обхвата на ДЕО. Предоставените примери от европейската практика и изложените в становището предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените

				Налице е близост до защитени зони ог мрежата Натура 2000. Части от разглежданата приоритетна зона попадат в близост до защитени зони от Натура 2000, включително и в Натура 2000 и Драгоман Натура 2000 Раяновци . Съгласно Директива 92/43/ЕИО (Хабитати) - всяко планиране в близост до такива зони изисква задължителна оценка за съвместимост, като следва да се избягват дейности, които могат да доведат до влошаване на природните мсстообитания. Настоящият проект не предоставя достатъчно гаранции за защита на тези зони. Лнпсва оценка за кумулативен ефект в близост до Натура 2000 , като в района се предвиждат едновременно развитие на вятърни и фотоволтаични проекти, което поражда значителен кумулативен ефект. Съгласно: Директива 92/43/ЕИО (Хабитати) - чл. 6(3)и Директива 2011/92/ЕС (ОВОС), изменена с 2014/52/ЕС е задължително: да се оценяват не само отделните проекти, а и тяхното съвместно кумулативно въздействие върху защитени зони, биоразнообразие , хабитати ,миграционни коридори ,населени места. Това е проблем в настоящия проект.В предложения план липсва анализ на кумулативния ефект между планираните вятърни генератори, предвидените фотоволтаични централи , съществуващи и бъдещи ВЕИ проекти близостта до защитени зони от Натура 2000. Това представлява съществено нарушение на европейското екологично законодателство. Редно е да се изследват приоритетните зони в европейските държави .В държави като Германия и Нидерландия оценката на кумулативния ефект е задължителен елемент при определяне на ВЕИ зони и често води до намаляване на площите, разделяне на зоните на по-малки части, изключване на чувствителни територии (особено около Натура 2000). В държави като Франция при определяне на приоритетни зони за възобновяема енергия се прилага модел, основан на активно участие на местните власти, ограничаване на		консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания.

				въздействието върху населени места, задължителна оценка на кумулативния ефект и избягване на големи непрекъснати територии. В близост до зони от Натура 2000 проектите се подлагат на строги оценки и често се ограничават. Приложените примери са показател за работещ модел в ЕС, което доказва, че настоящия проект не следва добрите практики. Липсата на оценка за кумулативното въздействие на всички планирани и съществуващи ВЕИ проекти, в комбинация с близостта до зони от Натура 2000 и хабитати на птици прави предложения план несъответстващ на изискванията на европейските директиви и налага неговото преразглеждане Районът попада в маршрути на птици и хабитати , което го прави особено чувствителен за изграждане на вятърни генератори. Съгласно Директива 2009/147/ЕО (Птици): трябва да се избягва изграждането на ВЕИ в такива коридори, необходимо е провеждане на специализирана орни гологична оценка. Изграждането на ветрогенератори в подобни зони води до повишена смъртност на птици, нарушаване на миграционни маршрути и значителен екологичен риск Намираме , че има нарушение на принципите на RED III (ЕС) 2023/2413. Съгласно директивата трябва да се използват вече нарушени или урбанизирани терени, да се избягват чувствителни екологични зони, да се осигури координации между различните ВЕИ .Настоящият проект не отговаря на тези изисквания. Европейска практика показва , че се залага на модулни и комбинирани ВЕИ зони. В държави като Германия, Дания , Нидерландия се прилага модел в който се избягват големи непрекъснати територии, използват се модулни ,по-малки зони, комбинират се вятърни и фотоволтаични проекти. Този подход намалява екологичния натиск, подобрява общественото приемане, оптимизира използването на ресурсите		

				Настояваме да се приеме модел на ОБЕДИНЕНИ ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ, включващи съществуващи ВЕИ ,планирани фотоволтаици ,планирани вятърни генератори ,както и да не се допускат големи непрекъснати територии, разпокъсано и несъгласувано планиране и припокриващи се зони без анализ. Да се изключи приоритетната зона в района Маслово-Балша, включително Градец, Чибаовци и Дръмша. Да се създадат обединени ВЕИ зони, съгласно европейската практика Да се извършат екологична оценка; орнитологична оценка оценка за съвместимост с Натура 2000. Да се анализира взаимодействието между всички ВЕИ проекти Да се гарантира реално участие на местното население Заключение: Предложеният проект в настоящия му вид създава значителни екологични, социални и териториални рискове и не съответства на утвърдените европейски практики за устойчиво развитие на ВЕИ.		
12.	Писмо/Известие 12-00-259-2/18.03.2026	Захари Белчев	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с публикуваната обществена консултация относно проекта на „План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“, представям следното становище: 1. Да бъдат публично представени всички пространствени данни и картографски материали, използвани при определяне на предложените приоритетни зони, включително географски информационни системи (GIS). 2. Да бъде публикувана методологията и критериите за определяне на зоните, включително ветрови потенциал, ограничения от защитени	Приема се по принцип	Публично достъпни данни, използваните ГИС слоеве и картографски материали са посочени в документацията към Плана.

				територии, близост до населени места и влияние върху миграционните коридори на птици. 3. Да бъдат публикувани всички експертни анализи и доклади, въз основа на които е изготвен проектът на плана.		
				4. В доклада за екологична оценка да се анализира подробно въздействието върху биоразнообразието, миграционните маршрути на птиците, населението, ландшафта и кумулативните ефекти. 5. Да бъдат разгледани алтернативни сценарии, включително вариант без реализиране на плана.	Приема се по принцип	Тези въпроси са в обхвата на ДЕО.
				6. Да бъдат проведени реални обществени обсъждания в засегнатите региони. Моля настоящото становище да бъде взето предвид при изготвянето на окончателния вариант на заданието за екологична оценка и последващия доклад.	Приема се по принцип	Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Консултациите с обществеността, заинтересованите органи и трети лица са извършени в съответствие с разпоредбите на чл. 20 от Наредбата за ЕО по няколко от нормативно приложимите начини: - изпращане на съобщения до централните и териториалните органи на изпълнителната власт; - изпращане по поща или чрез интернет на мнения, предложения, становища и препоръки до колектива по доклада за ЕО и до възложителя; - обществен достъп до документацията за плана и за екологичната му оценка; - оповестяване в национален всекидневник; - организирано обществено обсъждане в МОСВ.

						Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
13.	Писмо/Известие 12-00-259-61/03.04.2026 08.04.2026 г.	д-р Йорданка Николова д-р Йорданка Иванова	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящето Възражение обръщам внимание на влиянието на инфразвука и стреса от шума от вятърните турбини върху хората. С използването на вятърната енергия се увеличава броя на ВТ близо до домовете на хората. Нараства излагането им на ИФЗ и на шум от ВТ. Има все повече международни доказателства, че това води до дългосрочни здравословни проблеми. Това поражда безпокойство за рисковете за здравето на близките жители. ***(Deshmukh et al, 2019 г.)***. Съветът на канадските академии предприе подробен преглед на тази област ***(CCA 2015 г.).*** Ето констатации от този доклад: Звуковият сигнал от тези турбини е сложен; той обхваща широк диапазон от честоти (включително инфразвук), външните нива на звуково налягане (SPL) варират в зависимост от разстоянието, скоростта и посоката на вятъра, а амплитудното им изменение може да доведе до нискочестотни „свирещи“ и „туптящи“ шумове. ***Ван Камп и Ван ден Берг (2018 г., 2021 г.)*** представят основен преглед на литературата относно ефекта на нискочестотното излъчване (LFN) от ВТ върху здравето на близките жители, включващо: раздразнение, нарушение на съня, сърдечно съдови заболявания, метаболитни ефекти, психически и конгнитивни въздействия, колкото по-силен е шумът, толкова по-силно е раздразнението. ***Вардаксис, Бард и Персен Уей (2018г.) и Балияцас и др (2016 г.)*** са показали, че хората са по-раздразнени от ***LFN и инфразвука***, отколкото от звуци с по-висока честота и че това може да повлияе на съня и на концентрацията. Сънят има регулаторно влияние върху имунната система ***(Ali and Orr 2014 г., Gomes – Gonsales et al 2012)*** и нарушеният сън е свързан със системно нарушение на имунна система (включва промени в	Приема се по принцип	Загрижеността относно здравето на гражданите е разбираема и представените международни изследвания ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				левкоцитите и увеличен брой противовъзпалителни молекули) – ***Aho et al 2003 г. Irwin et al 2016 г.*** ИФЗ се държи много по-различно от чуваемия звук; той се разпространява на дълги разстояния с много малко затихване и има различни взаимодействия със сградите. ИФЗ от ВТ се различава от другите източници на ИФЗ, защото е наличен за дълги периоди от време, има епизодичен характер, става все по-разпространен с увеличаване на броя на ВТ. Следователно е важно да се разбере ефектът от ИФЗ от ВТ върху хората. ИФЗ от ВТ е измерен на разстояние 90 км от източника, а в зависимост от условията е възможно ИФЗ да бъде по-силен на 150 км от източника. В обобщение поведението на ИФЗ е много различно от поведението на чуваемия звук. Той може да се разпространява на огромни разстояния, да прониква в конструкциите и да преобразува енергията си в чуваемия спектър. ***Boczar (Бочар) и др. 2022 г***. представят графики на спектралната плътност на мощността (PSD), показващи, че ВТ произвеждат ИФЗ под 9 Hz, около 16 Hz и LFN (нискочестотен шум) около 25 Hz, и че увеличението на скоростта на вятъра измества честотите малко по-високо. Честоти от 2 – 15 Hz са по-неблагоприятни за хората, поради резонансните явления, които причиняват (***Инфразвук, ултразвук, шум и вибрации*** изд. 2007 г, изд.Медицина и физкултура, Под редакцията на проф.д-р Д.Цветков и д-р Мария Ангелова. ***Blumendeller et al (2022 г.)*** показват , че ИФЗ възниква от въртенето на лопатките и присъства вътре в къщите. Когато ВТ спре ИФЗ изчезва от къщите. Както предполагат ***Van Kamp и Van den Berg 2018 г.*** нивото на звуковия шум на закрито е по-високо за определени ИФЗ честоти, поради резонанс на конструкциите. ***Van Kamp и Van den Berg 2018 г и Tonin 2018 г.*** обсъждат два вида патологии: **Виброакустична болест (VAD) включва**: Задебеляване на сърдечно съдови структури, депресия и раздразнителност и намалени когнитивни умения		

				(способност на мозъка да мисли, да учи, да обработва информацията) **Синдром на вятърните турбини (WTS) включва**: Нарушен сън, главоболие, шум и налягане в ушите, замаяност, световъртеж, гадене, повръщане, замъглено зрение, тахикардия, раздразнителност, проблеми с концентрацията и паметта, паник атаки. ***Tonin 2018 г.*** Цитира Комисията за ВТ на Австралийския Сенат от 2015 г., която е заключила, че има достоверни доказателства от хора, които живеят в близост до ВТ, оплакващи се от неблагоприятни здравословни симптоми. Раздразнението и влошеният сън се влошават с приближаването на къщата до ВТ. ***(Turunen et all, 2021г., Van Kamp and Van den Berg 2018, 2021 г) Мишо и др. (2016 г.)*** отбелязват, че раздразнението се увеличава с увеличение на звуковия шум и с увеличение на на продължителността на шума. ***Турунен и др. (2021 г.)*** включват няколко деца, които изглежда страдат от симптоми свързани с ИФЗ на ВТ. Продължителното излагане на силен шум причинява хроничен шумов стрес, включва: 1. неврологични разстройства като когнитивен спад (***постепенно намаляване на умствените способности****, като: памет, внимание, способност за учене, логическо мислене, езикови умения, вземане на решения*). 2. **Загуба на слух** както при хора така и при плъхове ***(Samad et all, 2022 г. Haider et al. 2020 г.)*** В публикация от 2019 г.: Дългосрочно излагане на WTN и риск от инцидентно предсърдно мъждене ***Елвира В. Браунер, Жанет Т. Йоргенсен, Ан Катрин Дуун – Хенриксен и др.*** Проследяват медицински сестри, регистрирани в Датския национален регистър 1982 – 2013 г. за 11-годишен период. За окончателен анализ са проследени 24 137 човека. От тях 1430 медицински сестри са развили предсърдно мъждане. Те са били при средни изходни нива на шум в жилищни помещения 27,3 dB. Останалите 22 707 мед.сестри не развиват ПМ, те са били при по-ниски изходни нива на		

				шум 26,2 dB. Установен е 30% статистически значимо повишен риск от ПМ при мед.сестри изложени на нива от нощен шум (нарушен сън) от WTN >20 dB. 3. **Предсърдното мъждене** са хаотични, много бързи, неефективни съкращения на предсърдията, предизвикани от електрически импулси с честота от 5-8 до 10 Hz (350 – 600/ мин), които произхождат от проводната система на предсърдията и причиняват пълен безпорядък на камерните съкращения. Ако сърцето не реагира на лечението настъпват усложнения: персистиращо ПМ, сърдечна недостатъчност, тромбоемболични инцитенти (инсулт и др), инвалидност**.** **В заключение**: натрупаната информация в научните сайтове за въздействието на ВТ върху здравето на хората показва, че МОСВ трябва да бъде подкрепено в защита на природата от Министерството на здравеопазването**.** **НЕОБХОДИМО Е ДА СЕ АКТУАЛИЗИРАТ:** **Наредба 6 от 2006 г за допустимите нива на шум.** **Наредба 14 от 2005 год за отстоянието на ВТ от жилищните зони.** Инфразвукът и хроничния шумов стрес от ВТ предизвикват заболявания у хора и животни и Министерството на здравеопазването трябва да поеме своята отговорност. Намерението за приоритетни зони за вятърна енергия се извършва в условията на информационно затъмнение. За тези рискове за здравето не се говори в СМИ. В проекта за план за приоритетни зони за обектите за добиване на електрическа енергия от вятърна енергия, ВТ се представят за екологични. Кампанията за тези приоритетни зони е прибързано активирана отвън. МОСВ поема изключителен риск както за здравето на народа, така и за земята ни. Предвид гореизложеното: **ВЪЗРАЗЯВАМ**		Нормативното изменение на посочените наредби е извън предмета на настоящия стратегически документ и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата.

				Срещу предложения за обществено обсъждане „Проект на план за определяне на приоритетни зони на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“ и **настоявам** да не се обсъжда без изготвен от Министерство на здравеопазването медицински анализ за въздействието на ВТ върху здравето на хората.		
14.	Електронна поща 12-00-259-103/09.04.2026	адвокат Красимира Крумова	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящето и в качеството си на експерт в обсъжданата област на политика, а именно: енергетика и климат, изказвам категоричното си възражение срещу представения проект на План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия. Съображенията ми съвпадат напълно с изказаните дотук в общественото обсъждане становища и възражения на граждани и организации: на Сдружение за изследователски практики, на Сдружение с нестопанска цел в обществена полза „ТИ РЕШАВАШ“ с ЕИК: 207009025, на Инициативен комитет община Костинброд, на Национална асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ), на Сдружение с нестопанска цел в обществена полза “Гласът на природата”, на “Зелени закони”, на г-н Георги Пеев, на арх. Е.Георгиева, на г-н Алекс Дунчев, на Сдружение Народна палата “Българска мяра”, и на всички останали качени на сайта на Портала за обществени консултации на Министерски съвет. Поради това няма да излагам в подробности в настоящето за пореден път посочените в горецитираните становища и възражения пропуски и недомислици в проекта. Като цяло, считам, че същият е изготвен в РЕАЛНО несъответствие с разпоредбите, принципите и целите на европейското и българското законодателство въпреки декларативните изявление за противното, съдържащи се в проекта.	Не се приема	Планът е разработен в изпълнение на задължение на държавата за постигане на конкретни цели за възобновяема енергия в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда.

				За съжаление, запознаването с проекта остави в мен впечатлението, че той обслужва единствено интересите на инвеститорите, чиято цел е “Печалбата преди всичко!”. Ако проектът бъде приет в настоящия си вид или дори леко видоизменен, той ще служи единствено на интересите на такъв тип инвеститори, не и за благото на обществото ни като цяло, не и за благото на поколенията, които ще оставим след себе си.	Не се приема	В рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на компетентен орган, с които да са констатирани незаконосъобразност или конфликт на интереси по смисъла на действащото законодателство. Посочените твърдения не са подкрепени с данни в рамките на процедурата и не могат да бъдат разгледани като установени факти.
				В тази връзка, считам за абсолютно необходимо задължаването на всеки един инвеститор, решил да развива дейност и да печели от вятърна енергия (което важи и за тези с дейности, свързани със слънчевата енергия), да гарантира ненанасяне на щети на природата и здравето на хората, да гарантира пълно отстраняване на такива нанесени щети и възстановяването на природата. Предлагам всеки един проект преди стартирането си и като задължително условие да бъде започнат, да бъде гарантиран от внасянето на реална парична сума в размер на 40 процента от общата стойност на проекта във всичките му етапи и части, във фонд, който да служи именно за тези цели и който да бъде контролиран от държавата съвместно с организациите на засегнатите граждани в района, в който проектът се развива. Предлагам да не се приемат като гаранции от инвеститорите банкови гаранции, както и да не се приема солидарно поръчителство на физически и/или юридически лица - тези лица, както и самите инвеститори много бързо могат да се окажат без никаква собственост на практика, така че да бъдат набрани средства за възстановяването на нанесените щети на природата и хората.	Не се приема	Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че те са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение. Исканията за допълнителни финансово-правни механизми са извън предмета на стратегическия документ.
				Един от най-големите минуси на проекта е неговата форма на “работа на парче”, т.е. фактът, че проектът се фрагментира само в областта на вятърната енергия и не се разглежда кумулативно с проблематиката в сферата на енергията от фотоволтаичните системи. По този начин не се постигат ефективни полезни решения за	Не се приема	Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия, а кумулативните въздействия са в обхвата на ДЕО.

				природата и обществото, а единствено натрупването на още повече проблеми, още повече обществено напрежение и недоволство, ескалацията на които е предвидима за всеки разумен и мислещ човек. И накрая, но не и на последно място - ако се позволи да надделее тенденцията да се изготвят и приемат закони и актове, които обслужват само шепа инвеститори и тяхното обогатяване за сметка на природата и обществото ни като цяло, това напълно заслужено ще има своите последици. Една от тях е и завеждането на огромен брой съдебни дела пред българските и европейските правораздавателни органи.		
15.	ПисмоИзвестие 12-00-259-9509.04.2026	Инициативен комитет „Мечковци“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	1. Кратко резюме на позицията Настоящото становище изразява категорично несъгласие с включването на района Вакарел–Мечковци и околните махали в приоритетна зона за развитие на вятърна енергия. Зоната е неподходяща поради: - висока природозащитна стойност (мозаечни горски, пасищни и речни местообитания, потенциални коридори за мигриращи и гнездящи птици и прилепи); - риск за биоразнообразието, включително видове, защитени по Бернската конвенция и европейското право; - конфликт с потенциала за устойчив туризъм и ландшафтни ценности; - кумулативни шумови и здравни ефекти върху местното население при липса на достатъчни отстояния; - съмнителна икономическа рентабилност в сложен планинско-хълмист релеф при наличие на по-подходящи ветрови ресурси в страната (вкл. офшорни зони в Черно море). Становището по същество подкрепя критичните аргументи, вече поставени в публичното пространство, включително от народния представител Манол Генов, и настоява зоната Вакарел–Мечковци да бъде изключена от приоритетните зони в окончателния План.	Частично се приема	Планът има стратегически характер и включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект. Зоната означава, че ако конкретен проект отговаря на всички изисквания на екологичното и строителното законодателство, за този проект в зоната могат да се приложат по-кратки срокове и ускурени процедури за издаване на приложимите разрешителни. Поставените въпроси са в обхвата на ДЕО и последващите оценки на конкретни инвестиционни намерения.

				2. Екологични аргументи и научни данни BG71UNCR70001523380494 2.1. Въздействие върху биоразнообразието Съвременни прегледни изследвания показват, че наземните вятърни паркове имат значими ефекти върху биоразнообразието на всички етапи от жизнения си цикъл – от строителство до експлоатация и извеждане от употреба. Отчитат се: директна смъртност на птици и прилепи, промяна в поведението, загуба, фрагментация и деградация на местообитания. [Nature](https://www.nature.com/articles/s44358-025-00078-1) В България вече има добре документирани конфликти между вятърни паркове и миграционни маршрути (Via Pontica, район Калиакра), довели до критики и препоръки от Бернската конвенция и Съвета на Европа за по-строго планиране и избягване на чувствителни територии. [Министерство на околната среда и водите](https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Nature/Biodiversity/Preporyki%20Rykowodstwa%20Dokladi/2018_Rec_2000_Windfarms_Balchik_and_Kaliakra_Bulgaria.pdf) [Consejo de Europa](https://rm.coe.int/appendix-report-2004-2-bulgaria-wind-farms-in-balchik-and-kaliakra-via/1680a07824) В планинско-хълмисти райони като Вакарел–Мечковци- Богдановци и околните махали: - гребените и откритите била често се използват от грабливи птици и мигриращи видове за термично и динамично летене; - горските масиви и дерета са ключови за прилепи, чиито популации са особено уязвими към вятърни турбини; [Nature](https://www.nature.com/articles/s44358-025-00078-1) - мозаечният ландшафт(пасища, малки ниви, гори) поддържа високо видово разнообразие, което се нарушава от изграждането на пътища, изкопи, кабели и фундаментни площадки. Опитът от Североизточна България показва, че концентрацията на вятърни мощности в чувствителни	Частично се приема	Цитираните изследвания са с общ характер и не съдържат конкретни терени данни за зоната Вакарел–Мечковци Въпросите относно биологичното разнообразие, защитените видове и местообитания, Натура 2000, птиците, прилепите, миграционните коридори и биокоридорите за едри бозайници са относими към ДЕО. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии от мрежата „Натура 2000", при участие на компетентните органи.

				зони води до значителни рискове за птиците, а често и до недостатъчно оценени кумулативни ефекти. [docs.wind-watch.org](https://docs.wind-watch.org/Stankova-2022-Bulgaria.pdf) [Consejo de Europa](https://rm.coe.int/appendix-report-2004-2-bulgaria-wind-farms-in-balchik-and-kaliakra-via/1680a07824)		
				2.2. Правни ангажименти по опазване на местообитанията Бернската конвенция и европейското законодателство изискват при планиране на енергийна инфраструктура да се избягват територии с висока природозащитна стойност и да се предотвратява влошаване на местообитанията на защитени видове. [Министерство на околната среда и водите](https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Nature/Biodiversity/Preporyki%20Rykowodstwa%20Dokladi/2018_Rec_2000_Windfarms_Balchik_and_Kaliakra_Bulgaria.pdf) Включването на Вакарел–Мечковци - Богдановци-Белица и околните махали в приоритетна зона: - предварително „етикетира“ района като нискорисков, без да е извършена детайлна теренна орнитологична и херпетологична оценка; - създава регулаторен натиск в полза на инвестиции, които могат да се окажат несъвместими с бъдещи или съществуващи природозащитни режими.	Частично се приема	Планът не отменя задължителните ОВОС и оценка за съвместимост за всеки конкретен инвестиционен проект в приоритетната зона. Строежите (в т.ч на ветрогенератори) се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с основните изисквания към строежите установени с Регламент (ЕС) 2024/3110 по отношение на: 1. Реакция на огън. 2. Устойчивост на огън. 3. Поведение при пожар отвън. 4. Поглъщане на шум. 5. Отделяне и съдържание на опасни вещества. 6. Екологична устойчивост, както и друго директно приложимо европейско законодателства като Регламентът за екодизайн за устойчиви продукти (Регламент (ЕС) 2024/1781). Също така вятърните генератори са част от екосистемата за технологии с нулеви нетни емисии съгласно Регламент (ЕС) 2024/1735
				3. Шум, инфразвук и здравни аспекти Световната здравна организация (СЗО) в насоките си за шум от 2018 г. отбелязва, че наличните данни за здравните ефекти от вятърни турбини са ограничени и с ниско качество, но условно препоръчва шумът от вятърни турбини да бъде под 45 dB Lden, за да се намали рискът от неблагоприятни ефекти (нарушен сън, раздразнение и др.).	Частично се приема	Нормите за шум в околната среда са регламентирани в Наредба № 6/2006 г. за показателите за шум в околната среда и се прилагат задължително на ниво конкретно инвестиционно предложение. За измерването и контрола на шума от вятърни турбини в България се прилагат международни признати европейски

				[europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003167-ASW_EN.pdf) В планински и хълмисти райони: - разпространението на нискочестотен шум и инфразвук е по-трудно предвидимо, а отраженията по склоновете могат да усилват субективното възприемане на шума; - нощната тишина е ключов ресурс за качеството на живот и за туристическата привлекателност (еко-туризъм, селски туризъм, астротуризъм). Макар научната общност да не е единодушна относно директните здравни ефекти на инфразвука при нива под праговете на възприятие, има достатъчно данни, че комбинацията от шум, визуално доминиране на ландшафта и стробоскопичен ефект от въртящите се лопатки води до повишен стрес, нарушения на съня и намалено качество на живот при част от населението. [Nature](https://www.nature.com/articles/s44358-025-00078-1) [europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003167-ASW_EN.pdf) В контекста на малки махали и разпръсната застроена среда, каквато е тази около Вакарел–Мечковци, Богдановци и Белица подобни ефекти ще бъдат особено осезаеми и трудно компенсируеми.		стандарти, адаптирани към националното законодателство. Планът не може и не следва да въвежда допълнителни шумови стандарти, тъй като това е материя на специалното законодателство.
				4. Туризъм, ландшафт и археологическо наследство Районът Вакарел–Мечковци и околните махали притежава: - изключително ценни панорамни гледки към Средна гора, Рила и Ихтиманска Средна гора; - традиционен селски ландшафт с каменни къщи, стари пътища и църкви; - археологически и исторически обекти (тракийски и средновековни находки в по-широкия район), които формират потенциал за културно-исторически туризъм. Вятърните турбини с височина 150–250 m неизбежно ще доминират визуално над целия ландшафт, ще променят необратимо характера на района и ще намалят неговата привлекателност за: - селски и еко-туризъм;	Частично се приема	Въздействието върху туризма, ландшафта и археологическото наследство е предмет на ОВОС на ниво конкретното инвестиционно предложение. На стратегическо ниво тези аспекти са в обхвата на ДЕО. Изключващите критерии при определяне на зоните включват защитени природни и исторически обекти, чиито пространствени характеристики в голяма степен съвпадат с районите с висок туристически и ландшафтен потенциал.

				- пешеходни и вело маршрути; - културно-исторически маршрути, свързани с археологически обекти. Опитът от други европейски държави показва, че близостта на вятърни паркове до ценни ландшафти и туристически дестинации често води до конфликти, спад в посещаемостта и загуба на местни доходи, които трудно се компенсират от ограничените местни ползи от самите паркове. [Nature](https://www.nature.com/articles/s44358-025-00078-1) [wimby.eu](https://wimby.eu/1-km-3-km-or-beyond-unveiling-the-eu-wide-variations-in-national-wind-energy-setback-distances/)		
				5. Отстояния и европейска практика Европейското законодателство не въвежда единен минимален стандарт за отстояние между вятърни турбини и жилищни сгради, но оставя това на държавите членки, при спазване на насоките за шум и здраве (вкл. препоръката на СЗО за нива под 45 dB Lden). [europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003167-ASW_EN.pdf) [wimby.eu](https://wimby.eu/1-km-3-km-or-beyond-unveiling-the-eu-wide-variations-in-national-wind-energy-setback-distances/) Практиката в държавите членки показва значителни вариации: - Германия – възможност за минимално отстояние до 1000 m до жилищни сгради, като отделни провинции (напр. Бавария) прилагат още по-строги правила (10H – 10 пъти височината на турбината). [WindEurope](https://windeurope.org/news/german-government-drops-the-idea-of-a-nationwide-1000m-distance-rule/) - Дания – минимално отстояние 4× височината на турбината до жилищни сгради. [National Wind Watch](https://www.wind-watch.org/documents/european-setbacks-minimum-distance-between-wind-turbines-and-habitations/) - Франция – на практика често се прилагат отстояния	Частично се приема	Цитираните национални практики отразяват различни законодателни решения, които не са задължително приложими за България. Предоставените примери ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации. Спазването на националните изисквания се проверява на ниво инвестиционно проектиране, а не на ниво стратегически план.

				≥500 m, като Френската академия по медицина препоръчва 1500 m. [National Wind Watch](https://www.wind-watch.org/documents/european-setbacks-minimum-distance-between-wind-turbines-and-habitations/) Сравнителни анализи на setback разстоянията в ЕС показват „пачуърк“ от режими, но общата тенденция е към увеличаване на отстоянията в чувствителни райони и при по-високи турбини, за да се намалят конфликтите с населението и природата. [wimby.eu](https://wimby.eu/1-km-3-km-or-beyond-unveiling-the-eu-wide-variations-in-national-wind-energy-setback-distances/) В контекста на Вакарел–Мечковци и всички околни махали : - разпръснатата застроена среда и множеството махали правят спазването на отстояния ≥1000–1500 m практически несъвместимо с плътно разполагане на турбини; - всяко реалистично спазване на добрите европейски практики за отстояния би довело до силно ограничен брой турбини, което поставя под въпрос икономическата рентабилност на зоната.		
				6. Икономическа рентабилност и алтернативи Планът за приоритетни зони цели да концентрира вятърни мощности в територии с висок технически потенциал и нисък екологичен риск. [apste.eu](https://apste.eu/draft-plan-for-the-development-of-priority-areas-for-wind-energy/) За района Вакарел–Мечковци- Богдановци чак до Белица: - сложният релеф, горските масиви и ограничените възможности за изграждане на нова мрежова инфраструктура предполагат по-високи инвестиционни разходи на MW; - при реалистично спазване на по-големи отстояния до жилища и чувствителни зони, плътността на турбините ще бъде ниска, което допълнително намалява рентабилността; - съществуват алтернативни зони с по-добър ветрови	Частично се приема	Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия като офшорните зони не са предмет на настоящия план. Планът е разработен в изпълнение на задължение на държавата за постигане на конкретни цели за възобновяема енергия в брутното крайно потребление на енергия и технико-икономическата ефективност е предмет на предпроектни проучвания и инженерни и икономически изчисления в рамките на всеки конкретен инвестиционен проект. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия

				ресурс и по-нисък конфликтен потенциал, включително офшорни зони в Черно море, където анализите показват значителен технически и икономически потенциал. [csd.eu](https://csd.eu/bg/publications/publication/wind-power-generation-in-bulgaria/) [apste.eu](https://apste.eu/draft-plan-for-the-development-of-priority-areas-for-wind-energy/) В този контекст включването на Вакарел–Мечковци като приоритетна зона противоречи на самата логика на Плана – да се изберат най-подходящите територии, а не просто всички територии с някакъв ветрови ресурс.		не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.
				7. Заключение и конкретно искане На база на изложеното: 1. Настояваме зоната, обхващаща Вакарел, Мечковци и околните махали, да бъде изключена от приоритетните зони за вятърна енергия в окончателния План, поради: - висок природозащитен риск; - несъвместимост с потенциала за устойчив туризъм и опазване на ландшафта; - сериозни опасения за шумови и здравни въздействия при реалистични отстояния; - съмнителна икономическа рентабилност спрямо алтернативни зони. 2. Изискваме преди всяко бъдещо планиране на вятърни мощности в района да се извършат: - пълна стратегическа екологична оценка и ОВОС с кумулативен анализ; - детайлни теренни проучвания за птици, прилепи и други ключови групи; - оценка на въздействието върху туризма, ландшафта и културно-историческото наследство. 3. Призоваваме МОСВ да насочи усилията за развитие на вятърната енергия към: - вече индустриализирани и силно нарушени територии; - офшорни зони и други райони с доказано висок ветрови потенциал и по-нисък екологичен риск; - паралелно да се стимулират мерки за енергийна ефективност и децентрализирани ВЕИ (покривни	Частично се приема	1. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за отпадане на зона 2.Исканията за задължителните ОВОС и теренни проучвания са предвидени в действащото законодателство и не изискват специална уредба в настоящия документ. Те са приложими за всяко инвестиционно предложение, независимо от Плана. 3.Планът не отменя възможността за реализиране на проекти извън определените приоритетни зони. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				фотоволтаици, малки инсталации), които не разрушават ландшафта и местните общности. Този подход ще позволи България да изпълни целите си за възобновяема енергия, без да жертва уникалните природни, културни и туристически ресурси на райони като Вакарел–Мечковци.		Изложените предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.
16.	Писмо/Известие 12-00-259-94/09.04.2026	Сдружение „Защита живата земя на Лудогорието“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	КАТЕГОРИЧНО ВЪЗРАЗЯВАМЕ срещу предложения за обсъждане План за обособяване на "приоритетни зони" за развитие на ВЕИ, както и се ПРОТИВОПОСТАВЯМЕ на последващото му приемане. Нашите основания за тази позиция, са базирани на следните констатации и факти: Цитат от текста към графичната част: “В резултат на пространствения анализ са определени условни 26 бр. ПЗ с обща площ от 11093,59 км2, в близост до точки за присъединяване и наличие на идентифициран капацитет в електропреносната мрежа. На тези територии могат да бъдат разположени най-малко 2 500 MW нови вятърни мощности в области Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали, Смолян и Шумен” Тук следва да отбележим като представляващи членовете на Сдруженията, че не следва да се одобрява подобно фактическо УНИЩОЖАВАНЕ НА ЧИСТО ЗЕМЕДЕЛСКА ТЕРИТОРИЯ ! Всички предложени приоритетни зони за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници по ускорена процедура на територията на Република България, са в ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ. На всички вас, уважаеми дами и господа, ви е известно, че защитата на земеделската земя е въведена като КОНСТИТУЦИОННО ЗАДЪЛЖЕНИЕ на изпълнителната власт и въпреки, че в норматив е	Частично се приема	Опасенията във връзка със земеделските земи са отчетени и следва да се има предвид обстоятелството, че ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение и конституционната закрила на земеделската земя по чл. 21 от Конституцията остава приложима при всяка последваща инвестиционна процедура. Инвестиционните проекти в зоните, определени в ППЗ следва да отговарят на обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, ключови от които са: ✓ Без промяна на предназначението на земеделските земи върху тях не може да се извършва строителство на обекти, несвързани с ползването на земеделските земи; ✓ Промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се извършва по реда на глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ). ✓ Строежи могат да се извършват само ако са разрешени съгласно Закона за устройство на територията (чл. 148, ал. 1 от ЗУТ); ✓ Около вятърните генератори се учредяват сервитути съгласно

				вмъкнат текст, че е "допустима промяна на предназначението на ЗЗ за неземеделски нужди", то законът ограничава това допускане до минимални размери, доколкото е въведено задължителното изискване преди да се извърши такава промяна ДА Е ДОКАЗАНА НУЖДАТА от унищожаване на ЗЗ и това действие ДА СЕ ЯВЯВА ИЗКЛЮЧЕНИЕ. Земеделските земи, независимо от бонитетния си бал и категорията си, са плодородната част от земята. В условията на военни конфликти и несигурност, ние преди всичко трябва да мислим за изхранването си, а не как да осигурим търговската печалба на частни инвеститори. Всички доводи, че енергетиката е с приоритет са безпочвени, доколкото, последните световни събития опровергават това твърдение. Хората могат без ток, но не биха оцелели без храна и вода. И опазването на тези безценни не възобновяеми ресурси - ЗЕМЯТА и ВОДАТА ни, би гарантирало нашето оцеляване и в бъдеще, особено в районите, където препитанието на населението зависи само от наличието на тези два ресурса. Ето защо категорично възразяваме този план да бъде разглеждан в този му вид, докато не се извършат следните действия: 1. Да се извърши реално измерване за наличие на достатъчно вятърна енергия по региони и се изготви реална карта на търговския потенциал;		изискванията на Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти, което гарантира придвижването на различен вид строителна и селскостопанска механизация; ✓ Съгласно ЗООС за инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда задължително се извършва ОВОС и оценка за съвместимост със защитени зони (Натура 2000), за да се гарантира, че съоръженията не застрашават местната флора и фауна; ✓ Инвестиционни предложения за изграждане на вятърни генератори следва да са планирани в общинските дългосрочни програми по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници (независимо от източниците на финансиране – публични или частни). Законът изисква програмите да се приемат от общинските съвети. Планът е изготвен при прилагане на пространствен анализ, включващ критерии за изключване и данни за земеползването. Въздействието върху земеделските земи на стратегическо ниво е предмет на ДЕО.
				2. Да се извърши базова оценка на ползите от използване на потенциала на вятърната, слънчевата и другите видове ВЕИ енергия, които да се съпоставят с вредите от изчезването на огромни земеделски и горски територии.	Частично се приема	Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия. Поставените въпроси са в обхвата на ДЕО. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените

				Тази преценка задължително да бъде подложена на реално обществено обсъждане, предхождано от дебат по темата, а не от "отбиване на номера", каквото е "обсъждане" , състоящо се в качване на проекти на електронна страница и получаване на становища или възражения по електронен път. В тази връзка считаме , че изпълнителната власт би следвало да уважава повече населението на България, като се вслуша в неговия глас, а не да го пренебрегва. Понякога съществено проблеми се откриват само чрез участието на много хора, особено, ако те са бъдещи потърпевши, така, че, уважаеми дами и господа министри и ръководители, ПОТРУДЕТЕ СЕ ДА СЪЗДАДЕТЕ ТАКЪВ ПРЕЦЕДЕНТ - ГЛАСЪТ НИ ДА БЪДЕ ЧУТ.		консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания.
				3. Да бъде изработена карта, на основа на действащите цифровите кадастрални карти или кадастралните планове на землищата, от която по графичен и текстови начин да може да се установи: - общата площ и конкретното състояние на унищожени, химически и радиационно замърсени, дълготрайно негодни за използване земи; - общата площ и конкретното състояние на горите и горските територии с информация за площите, които регулярно са подложени на различни видове сечи, както и напълно изсечените площи, предвидени за друг тип ползване; - общата площ на всички имоти, на които е в ход процедура по промяна на предназначението или вече е сменено предназначението. Информацията в този раздел следва да се актуализира на всеки 3 месеца, съобразно издаваните решения от ОДЗГ и Комисията към МЗХ. - пространствено изобразяване на всички видове енергийни паркове, ползващи ВЕИ ресурси (включително газ), предвидени, разрешени или вече работещи. Към графичната част на картата следва да бъдат качвани периодично обновления, показващи размера на централите, тяхната обща и единична (на	Частично се приема	Исканата карта е извън предмета на Плана и е предложение за бъдеща административна инфраструктура, която следва да се адресира по установения ред.

				съоръжение) мощност, заетата площ земя, срокът на експлоатация , видът (за собствени нужди, за продажба в електроразпределителната мрежа, за продажба в електропреносната мрежа или комбинирани). Картата следва да бъде обновявана на база издадените актове от РИОСВ,МОСВ, главните архитекти на съответната община (одобрени ПУП, издадени разрешения за строеж и въвеждане в експлоатация); - обобщена информация в табличен вид за действащите на територията на България централи от ВЕИ и реално доставената на конкретни потребители произведена от тях електроенергия. В този раздел следва да има възможност за връзка към данните от ЕСО, които дружеството генерира в реално време. - реални изследвания на агрохимическите , биологичните и друг тим определящи почвеното здраве, характеристики в предвидените за "приоритетни" зони на териториите на съответните общини, като целта е този раздел е прекратяване на ужасяващата практика да се унищожават земи от 2-ра и 3-та категория или пасища и горски поляни - секция, в която да бъдат посочени актуални измервания от последните 25 години за териториите, които представляват водосборни зони. Това предложение обосноваваме с факта, че в района на Добруджа например, немалка част от предвидените за изграждане ветропаркове засягат по невъзвратим начин (чрез монтиране на дълбоки пилоти) вододайните ни зони. - хидроложка оценка на приоритетните и потенциалните райони;		
				4. Да бъде извършено инфразвуково измерване на излъчвания от всички работещи ветропаркове, като данните бъдат съпоставени с извършеното от българските специалисти реално измерване на промишле юни съоръжения, за периода 1997-2007г. На тази база да бъдат въведени ограничителни лимити, които ще осигурят ефективна защита на населението	Частично се приема	Въздействието на шума е предмет на задължителна оценка по Наредба № 6/2006 г. за показателите за шум в околната среда, която се прилага при ОВОС на всяко конкретно инвестиционно предложение. Актуализирането на нормативните изисквания за шум и отстояния, както и въвеждането на нормативни лимити за

				срещу инфразвука, особено в диапазона на резонансите му честоти. Надяваме се, уважаеми дами и господа, да се вслушате в здравия си разум и да не одобрявате така определените с плана "приоритетни зони", доколкото със същите не само не се гарантира повишаване на енергийната "независимост", но и се създават още по-големи проблеми , свързани с трайно унищожаване на ценен природен ресурс, който гарантира физическото ни оцеляване в съвременните сложни условия.		инфразвук, е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ. Здравните аспекти по своя характер са предмет на задължителни оценки и процедури в рамките на ДЕО и ОВОС при участие на здравните органи.
17.	Електронна поща 12-00-259-107/14.04.2026 09.04.2026 г	Фондация „Мрежа на успеха“ Люсиена Костова	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Настоящото Становище се подава в рамките на процедурата по Обществено обсъждане на Проекта за План за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за изграждане на вятърни електроцентрали и по Проект на Задание за екологична оценка (ЗЕО), публикувани за обществено обсъждане. Копие на становището ще бъде отправено и към всички заинтересовани държавни институции и структури, имащи отношение към разглежданата проблематика със съответни писма до техните ръководители, касаещи конкретните аспекти от сферата на отговорност на тези институции, които се засягат в разглеждания Проект за План за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за изграждане на вятърни електроцентрали. В качеството си на организация, имаща отношение към проблемите и задачите, свързани с човешкото здраве и благополучие представяме следните критични бележки относно предложения проект за План: 1. Планът в сегашния си вид се стреми да изпълнява изискванията на ЕС относно опростяване на процедурите по изграждане на вятърни електроцентрали в България, но се явява едностранен, тъй като не отчита цялостната политика за съгласувано развитие на енергетиката в България – както по отношение на останалите видове производство на електроенергия от възобновяеми източници и по-конкретно от фотоволтаични централи, така и цялостната енергийна политика	Не се приема	Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия.

				2. Планът отразява аспектите, свързани със защита на птиците и дивите животни, но по никакъв начин не отразява крайно важните аспекти, свързани с опазване здравето на хората, както и на птиците, животните и рибите, отглеждани в аграрните стопанства;	Не се приема	Здравните аспекти и въпросите относно биологичното разнообразие са в обхвата на ДЕО се оценяват задължително в рамките на ОВОС за всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо от Плана и определените приоритетни зони.
				3. Планът е концентриран върху интересите на енергетиката, но въобще не отчита националните цели и задачи за развитието на туризма – най-вече на историческия туризъм, планинския туризъм, спа туризъм.	Не се приема	При инсталиране на вятърни генератори в близост до урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, предмет на оценка за всяко конкретно инвестиционно предложение. Изключващите критерии при определяне на зоните включват защитени природни и исторически обекти, чиито пространствени характеристики в голяма степен съвпадат с районите с висок туристически и ландшафтен потенциал.
				4. Планът взема под внимание защитените зони в България, но не е съобразен с общата национална задача за опазване на земята и земните недра, както и за опазване на водите и подземните води на България като безценен национален ресурс и източник на национално богатство за осигуряване на живота, здравето и благоденствието на хората.	Не се приема	Опазването на подземните и повърхностните водни тела, включително рисковете при дълбоко фундиране и изкопни работи в чувствителни хидрогеоложки условия, е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по Закона за водите, включително задължително становище на Басейнова дирекция. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана.
				5. Планът не отчита риска от нарушаване работата на навигационните наземни съоръжения в транспорта и на специализираните летища;	Не се приема	Въздействието върху радарни и навигационни системи е предмет на задължително съгласуване с Министерството на транспорта и ГД „Гражданска въздухоплавателна администрация" в рамките на разрешителната процедура за всяко инвестиционно предложение - тези органи разполагат с нормативно

						установени правомощия да забранят или ограничат строителството в засегнатите зони.
				6. Планът не отчита и още една важна национална цел, а именно съхраняването на историческото и най-вече на археологичното богатство на България, което е важно да се пази, защото е невъзстановимо и по същество безценно не само от гледна точка на нашата история, но и от гледна точка на европейската и световната история.	Не се приема	Археологическото наследство е защитено по реда на Закона за културното наследство, който изисква задължително становище на Националния институт за недвижимо културно наследство при всяко инвестиционно предложение. Включването на дадена територия в ППЗ не отменя и не ограничава тази защита.
				На базата на направените констатации, предлагаме следното: 1. Министърът на околната среда и водите да оттегли настоящия Проект на План за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за изграждане на вятърни електроцентрали;	Не се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата.
				2. Да бъде разработен Проект за Интегриран план за допустими зони за изграждане на вятърни електроцентрали и соларни паркове в България, който да даде възможност за по-цялостен подход в провеждането на държавната политика и мерките за развитие на ВЕИ-сектора в България.	Не се приема	Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия.

				3. При усъвършенстването на така представения за обсъждане План за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за изграждане на вятърни електроцентрали, както и при изготвянето на Интегриран план, ако се реши да се предприеме такава стъпка съгласно нашето изложено по-горе предложение, в частта за изграждането на вятърни електроцентрали, а в случай, че е приложимо и за соларните паркове, да се отчетат задължително специфични слоеве, отразяващи следните аспекти: - Геоложки характеристики на терените от гледна точка на тяхната пригодност за строителство – с оглед да се избегнат рисковете от структурна нестабилност, която може да доведе до слягане и последващо срутване или наклоняване на ветрогенераторите и тяхната експлоатационна непригодност; - Геоложки характеристики на терените от гледна точка на подземните води - дали и доколко е допустимо изграждането на фундаменти за ветрогенератори с конкретни параметри на дадени терени, пред вид риска от замърсяване на подземните води и промяна на подземните водни потоци; - Наличие на населени места, вилни зони и др. и допустимите отстояния от тях с оглед съхраняване здравето на хората и животните, живеещи в съответното населено място, включително съобразявайки размера и характеристиките на въздействие, както на отделните ветрогенератори и кумулативния ефект от построяването на вятърни електроцентрали и най-вече по отношение на вредното въздействие на шум и инфразвук; - Да се отчете наличието на животновъдни и птицевъдни ферми и комплекси, на рибарници и язовири, където се отглежда риба, находящи се в границите на населените места и извън тях – и необходимите отстояния, отчитайки засиленото неблагоприятно въздействие на инфразвука върху здравето и поведението на животните, птиците и рибите (паника, агресия, дори канибализъм) и тяхната способност да снасят яйца, да дават мляко, да наддават	Приема се по принцип	Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Изложените предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				на тегло и да се възпроизвеждат, така че да не се застрашава по никакъв начин развитието на животновъдството в страната с оглед осигуряването на хранителния суверенитет на държавата; - Да се отчете категорията на земята, обхваната от зоните по Плана и да се приложи слой за напояваните площи, за площите със земеделска земя от 1-ва до 6-та категория, които задължително да бъдат изключени, тъй като са важни за запазване на качеството на националния земеделския фонд и политиката за развитие на земеделието като приоритетен отрасъл в икономиката на страната, ключово важен за хранителния суверенитет на българската държава и за генериране на доходи от износа на зърно и друга земеделска продукция. - Да се отчете наличието на обекти, подлежащи на здравна защита в контекста на процедурите по Закона за опазване на околната среда (ЗООС) - почивни станции, санаториални комплекси, ведомствени почивни бази, творчески и синдикални бази, детски лагери към МОН, спортни бази към Министерство на спорта, туристически хижи, хотели и др. и да се определят допустимите отстояния и мащаби при изграждането на ветроенергийни паркове с оглед да не се нарушава по никакъв начин функцията и дейността на тези обекти; - Да се отчете наличието на исторически, археологични и културни обекти и тяхното запазване, както от гледна точка на съхраняването на историческото наследство, така и от гледна точка на историческия туризъм и да се предвидят необходимите параметри за отстояние при изграждането на ВЕИ и в частност на ветрогенератори и ветрогенераторни паркове; така че да не се унищожава историческото ни наследство, което веднъж унищожено, не може да бъде възстановено, както и да не се намаляват приходите в бюджета от национален и международен исторически туризъм; - Да се отчете наличието на туристически маршрути, екопътеки и природни туристически забележителности на дадените територии и зони, така		

				че националната политика за развитие туризма като приоритетен отрасъл на българската икономика по никакъв начин да не пострада; - Да се отчете наличието на изградени наземни радарни и навигационни системи, използвани в речния, морския и въздушния транспорт и риска от нарушаване и смушаване на тяхната функция от построяване в близост на ветрогенераторни паркове и като следствие застрашаване на безопасната навигация; - Наред с отчитането на летищата за гражданското и търговското въздухоплаване, задължително на съответните територии и зони за строителство на вятърни електроцентрали да се отчете и местоположението на селскостопански летища и летателни площадки, които освен за целите на селското и горското стопанство, се ползват и за лека авиация и спорт. 4. След определяне на допустимите зони, предлагаме те задължително да се групират в поне 3 групи/категории според оценката на комплексното въздействие спрямо изброените по-горе фактори, като за целта се разработи специална Стандартизирана методика, за комплексен анализ и оценка на неблагоприятното въздействие, при което в Група 1, която да е с най-висок приоритет за изграждане на вятърни електроцентрали и соларни паркове, да се включват терените, които имат минимален общ коефициент на комплексно неблагоприятно въздействие. Едва след изчерпването на терените от Група 1 да се предоставят терените от Група 2 - с приемлив общ коефициент на комплексно неблагоприятно въздействие. Чак след изчерпване на терените от Група 2, да се пристъпва евентуално към изграждане на ВЕИ паркове и централи на терените от Група 3, където ще попадат терени с търпим общ коефициент на комплексно неблагоприятно въздействие.		
				5. Пред вид сложния и комплексен характер на проблемите, свързани с национално отговорното и	Не се приема	Създаването на допълнителна междуведомствена комисия или

				координирано определяне на териториите за изграждане на вятърни и соларни електроцентрали, ние считаме за задължително формирането на Междуведомствена комисия, съставена от представители на всички заинтересовани министерства и държавни институции и ведомства, която да координира дейностите по изготвянето на Националния интегриран план, като изработи съответната Методика за комплексна оценка на неблагоприятното въздействие и състави План за приоритетното предоставяне на терени от идентифицираните допустими зони. УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР, в заключение бихме искали да кажем, че разчитаме на това, да проявите национално отговорно отношение, като оттеглите така представения за обсъждане Проект на План за за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за изграждане на вятърни електроцентрали и инициирате създаването на Междуведомствена експертна група, която да отчете рисковете и ползите за отделните отрасли и за икономиката като цяло, изработвайки нов План, който да отговаря на съвкупния национален интерес на България от развитие на всички засегнати икономически отрасли и в частност на енергийния отрасъл, като съобрази препоръките и политиките на ЕС във всяка една от обществено-икономическите области и я оцени и приложи от гледна точка на стратегическия държавен интерес на нашата страна. В случай, че решите да продължите работата по приемане и утвърждаване на така предложения План за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за изграждане на вятърни електроцентрали, смятаме, че е задължително в процеса да бъдат включени и представители от всички гореспоменати заинтересовани министерства и съответните специализирани държавни структури.		експертна група и изготвянето на планове, различни от ППЗ, е извън предмета на настоящото обществено обсъждане. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за прекратяване на процедурата. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания.

18.	Писмо/Известие 12-00-259-82/08.04.2026	СНЦ „Жива Земя“ Сдружение В обществена полза, гр. Шумен	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	РЕЗЮМЕ Настоящото становище установява съществени правни, методологични и фактически пороци в Проекта на План за определяне на приоритетни зони и Заданието за екологична оценка към него, включително: •липси в обхвата на Задание за стратегическа и пълна екологична оценка, съответстваща на изискванията на Директива 2001/42/ЕО2; •липса на анализ на разумни алтернативи и технологична неутралност; •липса на оценка на кумулативните ефекти; •липса на хидрогеоложка оценка и риск за подземните водни тела; •липса на анализ на въздействието върху човешкото здраве; •ограничено и формално участие на обществеността. Посочените пороци правят невъзможно постигането на целите на екологичната оценка и обуславят необходимостта от прекратяване на процедурата и изготвяне на нов, законосъобразен стратегически документ.	Не се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата.
				I. ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА Република България е сред държавите членки на Европейския съюз, които са постигнали значително намаление на емисиите на парникови газове спрямо нивата от 1990 г., като по данни на European Environment Agency емисиите в страната бележат устойчива низходяща тенденция в дългосрочен план. Съгласно анализи на европейско ниво, България е сред държавите с най-съществен спад на емисиите в ЕС от 1990 г. насам, което поставя страната в сравнително благоприятна позиция по отношение на изпълнение на общоевропейските климатични цели. Следва да се отчете, че целта за намаление с най-малко 55% до 2030 г. е формулирана като цел на Европейския съюз като цяло, а не като индивидуално задължение за всяка държава членка.	Не се приема	Задължението по чл. 15в от Директива 2023/2413 е абсолютно и не е обусловено от степента на постигнат напредък в намаляването на емисиите. Намалението на парниковите газове от 1990 г. насам е резултат предимно от деиндустриализация и не може да се използва като аргумент срещу изпълнение на конкретно задължение. Планът за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е стратегически документ, разработен в съответствие с общите европейски политики и цели в областта на енергетиката, устойчивото развитие и ограничаването на

				Същевременно, в Министерството на околната среда и водите (МОСВ) е налична информация за инвестиционни намерения за изграждане на над 1000 броя ветрогенератори с голяма височина и мощност, концентрирани основно в районите на Добруджа и Лудогорието, което представлява съществен фактор, който не е адекватно отразен в процедирания проект на план като оценка на кумулативен ефект на въздействие. В този контекст необходимостта от ускорено и масирано определяне на приоритетни зони само за развитие на вятърна енергия не може да бъде обоснована с неизпълнение на европейски ангажименти от страна на Република България. Напротив, предвид вече постигнатия значителен напредък в намаляването на емисиите, изборът за приоритизиране на конкретен вид възобновяем енергиен източник представлява въпрос на национална политика и планиране, който следва да бъде: а) неутрален по отношение на технологиите за производство на енергия от възобновяеми източници; б) балансиран между различните видове ВЕИ; в) основан на обективни екологични, социални и икономически критерии; г) съобразен с принципите на правото на ЕС, включително недискриминация и устойчиво развитие.		изменението на климата. Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия.
				II. НЕСЪОТВЕТСТВИЕ С ПРАВОТО НА ЕС Секторното планиране, ограничено единствено до развитие на вятърна енергия, е в противоречие с основни принципи на правото на Европейския съюз. На първо място, съгласно Директива (ЕС) 2023/2413, държавите членки следва да създават рамка за развитие на възобновяемите енергийни източници като цяло и да осигурят обективно и недискриминационно планиране. Ограничаването на приоритетните зони до една-единствена технология (вятърна), без надлежна техническа и екологична обосновка за изключването на останалите, противоречи на духа на Директивата за	Не се приема	Чл. 15в на Директива 2023/2413 изрично предвижда планове „за един или повече видове ВЕИ". Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем

				насърчаване на всички форми на енергия от възобновяеми източници. На второ място, подобен подход води до нарушаване на принципа на равно третиране и създава необосновано предимство за конкретен сектор. Макар практиката на Съда на ЕС, включително по дело C-379/98 PreussenElektra, да признава правото на държавите да подкрепят ВЕИ, тя не допуска това да става чрез произволна дискриминация, която нарушава правилата на вътрешния пазар и конкуренцията. На трето място, изготвянето на план, който разглежда единствено вятърна енергия, противоречи на изискванията на Директива 2001/42/ЕО (Директива за СЕО). Този подход не позволява анализ на „разумни алтернативи“, което е съществен процесуален пропуск, потвърден в практиката на Съда на ЕС по дело C-567/10 Inter-Environnement Bruxelles. Освен това, съгласно чл. 11 от Договора за функционирането на ЕС, екологичните съображения следва да бъдат интегрирани във всички политики, което изключва възможността за фрагментарно и едностранчиво планиране, обслужващо само един технологичен подсектор. На практика, подобен подход не отговаря и на принципа на пропорционалност, развит в практиката на Съда на ЕС, включително по дело C-331/88 Fedesa, тъй като не представлява най-балансираното средство за постигане на общите цели за енергийна независимост и декарбонизация. Считаме, че разпоредбата на чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ не транспонира правилно изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413. Вместо да създаде обективна рамка за ускорено развитие на възобновяемите източници, националната уредба поставя всистемно привилегировано положение инвеститорите в сектора		източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия. Правилното транспониране е въпрос на конституционен и европейски съдебен контрол и на този етап няма постъпило съобщение от Европейската комисия за неправилно транспониране на Директивата в българския закон. Позоваването на дело C-379/98 PreussenElektra е неотносимо към настоящето обсъждане, тъй като се отнася до схеми за подпомагане и правилата за държавна помощ, а не до задълженията за стратегическо зониране по Директива 2023/2413.

				на вятърната енергия спрямо всички останали технологии. Съгласно Директивата, определянето на приоритетни (ускорени) зони трябва да бъде резултат от координирано и прозрачно планиране, обхващащо потенциала на всички видове възобновяема енергия. Изготвянето на План, който обхваща единствено вятърни електроцентрали, представлява: •Неправилно и непълно транспониране и прилагане на правото на ЕС: Директивата изисква картиране на ресурсите и околната среда, за да се идентифицират най-подходящите зони. Ограничаването „по подразбиране“ само до вятърна енергия е в разрез с целта за интегриран и балансиран енергиен микс. •Дискриминация и нарушаване на принципа на равно третиране: Липсата на техническа и екологична обосновка защо в тези зони се изключат други ВЕИ технологии (напр. фотоволтаични или хибридни системи), създава необосновано пазарно предимство. •Нарушение на процесуалните изисквания за СЕО: Съгласно Директива 2001/42/ЕО и практиката на СЕС по дело C-567/10, планът задължително трябва да включва анализ на „разумни алтернативи“. Фокусът върху една-единствена технология прави този анализ невъзможен. Следва да се отчете, че по въпроса за неправилното транспониране на Директива (ЕС) 2023/2413 и фаворизирането на конкретен сектор вече е налице широк обществен и институционален дебат, включително наложено президентско вето през 2025 г. върху изменения в ЗЕВИ. Независимо от това, настоящият Проект на план продължава да възпроизвежда съответното несъответствие с правото на Съюза. При това положение, съгласно принципа на върховенство и директен ефект на правото на ЕС,		

				МОСВ е длъжно да приложи директно разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2413. Административният орган следва да преразгледа обхвата на Плана, като интегрира в него и други технологии, отговарящи на екологичните критерии, или да представи подробна обосновка за тяхното изключване.		
				III. ОТНОСНО СЪЩЕСТВЕНИ ПОРОЦИ В ЗАДАНИЕТО ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА Анализът на представеното Задание за обхват и съдържание на екологична оценка на План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия (март 2026 г.) показва наличието на съществени методологични, правни и концептуални пропуски, които поставят под съмнение възможността за изготвяне на обективна, пълна и законосъобразна екологична оценка. 1.Несъстоятелно твърдение за „липса на данни“ при наличие на публични регистри Особено притеснително е твърдението, че при картографирането не са изключени териториите на населените места поради „липса на данни“?! Това твърдение е несъстоятелно, тъй като границите на населените места са налични в кадастрални и държавни ГИС регистри и тези данни са публично достъпни и широко използвани. Включването на населени места в „приоритетни зони“ създава сериозен риск от социални конфликти, правна несигурност, прехвърляне на проблема към по-късен етап, както и за обоснован риск за човешкото здраве.	Частично се приема	При картографирането поради технически ограничения на наличните ГИС данни не е приложен самостоятелен изключващ слой за строителните граници на населените места. Това обстоятелство е посочено изрично в Плана, като е предвидено, че изискването за минимално отстояние от 500 м по Наредба № 14/2005 г. остава задължително приложимо при всяко конкретно инвестиционно предложение. Актуализирането на картографската база с граници на населените места съгласно действащото кадастрално законодателство е препоръка, която ще бъде взета предвид при бъдеща актуализация на Плана.
				2. Липса на спазени отстояния и липса на гаранции за защита на населението Особено съществен пропуск в представеното Задание представлява липсата на изисквания за определяне и анализ на минимални отстояния между предвидените приоритетни зони за изграждане на вятърни електроцентрали и: 1.засегнатите населени места;	Частично се приема	Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че по своето естество са в обхвата на ДЕО и са предмет на задължително становище на компетентните органи при последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение.

				2.граница на урбанизираните територии; 3.обекти, подлежащи на здравна защита, съгласно ЗООС; 4.сгради и съоръжения, разположени извън регулационните граници на населените места, но също подлежащи на здравна защита по Закона за опазване на околната среда. В Заданието за екологична оценка към плана не е предвидено изрично изискване в Доклада за екологична оценка да бъдат анализирани и обосновани тези отстояния, включително съобразно изискванията на действащата нормативна уредба, в частност Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия (Наредба № 14). Необходимо е и крайно належащо, там където липсва нормативно уреждане на защитата на здравето на населението да се прилагат утвърдени и доказани европейски добри практики. Рискове, които можем да идентифицираме на база изложеното в т. 2: 2.1. Риск от заобикаляне на процедурите по ОВОС Предвид факта, че се касае за стратегически план, определящ „приоритетни зони“, съществува реална опасност след приемането му: а) конкретните инвестиционни предложения да се реализират при облекчен режим; б) да се приеме, че въздействията са вече оценени на стратегическо ниво; в) да се ограничи или изключи необходимостта от провеждане на пълна процедура по ОВОС за отделните проекти. В този контекст липсата на ясно дефинирани отстояния на етапа на екологичната оценка води до прехвърляне на ключови въпроси към по-късен етап, когато		Предмет на настоящата процедура е стратегическо планиране на зони за вятърна енергия, за целите на която процедура, участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. ППЗ не определя конкретни съоръжения, а зони и определянето на отстояния е функция на характеристиките на конкретното съоръжение и се извършва при ОВОС. При инсталиране на вятърни генератори в близост до урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, предмет на оценка за всяко конкретно инвестиционно предложение. С напредъка на технологиите, в рамките на европейската система за стандартизация, през последните години са разработени и редица европейски стандарти (например от серията EN IEC 61400, въведени като български), с прилагането на които се подобряват съответно и се изпитват енергийните характеристики вкл. ефективността, безопасността и надеждността на вятърните турбини. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение. Инвестиционните проекти в зоните, определени в ППЗ следва да отговарят на обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, сред които (но не единствено): ✓ Строежи могат да се извършват само ако са разрешени

				възможностите за реално обществено участие за засегнатото население са значително ограничени. 2. 2. Нарушаване на правото на информираност и участие на обществеността При отсъствие на ясни пространствени ограничения и отстояния: а) засегнатото население няма да може да установи дали и в каква степен ще бъде засегнато; б) общественото обсъждане на плана се обезсмисля; в) гражданите ще бъдат поставени пред свършен факт и ще разберат за инвестиционното намерение едва на етап учредяване на сервитути или започване на строителство, което е на финалния етап от процедурата по осъществяване на ИП. Изложеното представлява сериозно ограничаване на правото на ефективно участие, гарантирано от националното и европейското право. 2.3. Риск за здравето и качеството на живот на засегнатото население Липсата на анализ на отстоянията не позволява да бъдат оценени адекватно: а) въздействията от шум; б) въздействия на нискочестотни шумове, вибрации и инфразвук; в) визуално въздействие и т.нар. „shadow flicker“; г) кумулативни ефекти при концентрация на съоръжения. Тук е моментът да се отбележи, че масово инвеститорите в проекти за вятърни електроцентрали системно пренебрегват въздействията описани в б. б) и в) под предстекст, че в България липсва нормативна уредба регулираща тези въздействия. Поселдното е крайно несериозно и безотговорно, като се има предвид, че в Европа точно поради тази причина вече се насърчава изграждане на ветрогенератори в морето именно поради вредите ефекти върху здравето на хората.		съгласно Закона за устройство на територията (чл. 148, ал. 1 от ЗУТ); ✓ Съгласно ЗООС за инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда задължително се извършва ОВОС и оценка за съвместимост със защитени зони (Натура 2000), за да се гарантира, че съоръженията не застрашават местната флора и фауна; ✓ Инвестиционни предложения за изграждане на вятърни генератори следва да са планирани в общинските дългосрочни програми по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници (независимо от източниците на финансиране – публични или частни). Законът изисква програмите да се приемат от общинските съвети. Тези изисквания (и други) се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана. ППЗ е съставен в съответствие с приложимата нормативна уредба и актуализирането на нормативните изисквания е въпрос от общ законодателен характер, извън предмета на настоящия стратегически документ.

				2.4. Прехвърляне на стратегически решения на проектно ниво Определянето на минимални отстояния е стратегически въпрос, който следва да бъде решен на ниво План за приоритетни зони (ППЗ) и Доклад за екологична оценка (ДЕО) към плана, а не да е оставен на отделни инвеститори, да бъде решаван фрагментарно в рамките на отделни проекти и да е предмет на последващи административни преценки. Подобен подход води до неравномерна защита на населението, подценяване риска за здравето на настоящите и бъдещи поколения, липса на предвидимост и необосновано повишен риск от конфликти между инвеститори и засегнати общности. В заключение на т.2 от настоящото становище можем да обобщим, че липсата на изисквания за анализ и определяне на минимални отстояния в заданието представлява съществен пропуск, който компрометира възможността за реална оценка на въздействието върху засегнатото население, създава предпоставки за заобикаляне напроцедурите по ОВОС, ограничава правото на информираност и участие на гражданите при вземане на решения и поставя под риск здравето и качеството на живот на засегнатите лица. Поради това считаме, че в обхвата на екологичната оценка следва изрично да бъде включено изискване за: 1.Определяне на минимални отстояния, но при съобразяване с утвърдени методики и ограничения, работещи в развити държави като Дания, Германия (провинция Бавария), Нидерландия, които съобразяват въздействие на ветрогенераторите върху човешкото здраве не само по отношение на чуваемия шум, но така също и по отношение на нискочестотния такъв, инфразвук и въздействие на светлосенките;		

				2.Съобразяване с действащата нормативна уредба, включително Наредба № 14, с предложение за спешна актуализация на чл.141, ал.1, която към момента предвижда едва 500 м. разстояние на ветрогенераторите спрямо населените места и не е актуализирна повече от 20 години, когато турбините бяха в пъти по ниски и по-малко мощни. 3.Преди процедирате на ППЗ да се извърши промяна в Наредба № 14, като изрично се уточни, че границата на населеното място се определя по Закона за административно-териториалното устройство на Република България, предвид факта, че все още има множество общини са без приет и действащ ОУП. Последното предложение е продиктувано от факта, че масово инвеститорите прилагат определението за „населено място“ съгласно Закона за устройство на територията, което е с ограничен териториален обхват и по никакъв начин не се съобразяват, че има изведени части от населените места извън регулационните граници на населените места, които в минали години са били част от устройствените планове. По този начин жилични сгради – подлежащи на здравна защита се оказван на разстояния много по-малко от 500 м. спрямо регламентираните. Всичко това ще урегулира в начален етап фундаментални определения и ще елиминира излишни конфликти между засегнатото население и инвеститорите. Прилагането на чл.141, ал.1 да се прилага в пряка обвързаност с чл.138, ал.1 от Наредба № 14, в смисъла, че ветрогенератори биха могли да се одобряват за инсталация ИЗВЪН УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ на засегнатите населени места. Предвид мълчанието на Министерство на здравеопазването относно инициатива за възстановяване на Наредбата за определяне на санитано-защитни зони за населението спрямо промишлени източници на вредни въздействия и инфразвук, да се приложи минимум „Правилото 10х“		

				спрямо гранизите на урбанизираните територии на засегнатитие населени места. „Правилото 10х“ изисква минималното разстояние между ветрогенераторите и урбанизираните територии да бъде най-малко десткратната обща височина на ветрогенератора измерена от основата на кулата до върха на витлото в неговата най-висока позиция спрямо земната повърхност.		
				3. Липса на данни, използвана като основание за липса на защита Заданието изрично признава липса на достатъчно данни за определени компоненти на околната среда, включително липса на база за чувствителност на прилепите и непълно отчитане на други екологични фактори. На база изложеното, вместо да се изиска събиране на необходимите данни, се приема подход, при който тези компоненти не се включват в оценката, а защитата се отлага за по-късен етап. Този подход е в пряко противоречие с принципа на предпазливостта и води до системно подценяване на риска за биоразнообразието.	Приема се по принцип	Констатацията съвпада с текста в самия ППЗ. Това обстоятелство не е използвано като основание за изключване на прилепите от оценката или за отлагане на тяхната защита, а е отчетено като ограничение на наличната информация при изготвянето на пространствения анализ.В рамките на ДЕО са анализирани наличните данни за значими прилепни убежища и пещерни колонии, като зоните с установен потенциален риск за пещерно зависими видове са идентифицирани и отчетени при оценката на въздействията. Следва да се има предвид, че Планът има стратегически характер и не замества процедурите по оценка на въздействието върху околната среда и оценка за съвместимост.
				4. Конфликт между мащаба на плана и липсата на детайлност Планът обхваща общо 25 зони, засяга над 6 300 кв. км територия (огромна площ) и води до значителен потенциал за изграждане на нови мощности. В същото време, описанието на околната среда е общо и резюмирано, липсва конкретен анализ за отделните зони, като не се отчитат регионалните особености и специфичните рискове. Всичко това води до невъзможност за извършване на реална оценка на въздействието на териториално ниво.	Частично се приема	Детайлността на ниво отделна зона е предмет на ОВОС на конкретното инвестиционно предложение.
				5. Липса на ефективна оценка на кумулативния ефект	Частично се приема	На стратегическо ниво тези въпроси са в обхвата на ДЕО.

				Въпреки че формално се споменава необходимостта от кумулативна оценка, липсват ясна методология, критерии за оценка на кумулативен ефект, липсват конкретни механизми за анализ. При наличието на значителен брой съществуващи и планирани проекти, този пропуск води до съществено подценяване на реалното въздействие върху околната среда на цялата територия на страната. Предвид огромния териториален обхват на настоящия проект, е императивно да се извърши цялостна кумулативна оценка. Тя трябва да включва не само планираните и вече изградени вятърни мощности, но и вече изградените и заявени промишлени фотоволтаични електроцентрали (с мощност над 1 MW). Само чрез подобен интегриран анализ може да се установи реалният капацитет на околната среда и да се предотврати необратимото унищожаване на ценни екосистеми и ландшафти под натиска на нецелесъобразно усвояване на европейски средства. Изложените пропуски и идентифицирани рискове са в пряко противоречие с основните принципи на превенция, информираност на обществеността и устойчиво развитие, заложени в екологичното законодателство. Във връзка с това предлагаме: Извършване на цялостна инвентаризация на всички заявени инвестиционни намерения (ВЕИ) и изготвяне на подробен модел за кумулативно въздействие върху околната среда и човешкото здраве преди по-нататъшно придвижване на Плана за ПЗ.		За всеки конкретен инвестиционен проект, строежите (в т.ч на ветрогенератори) се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с основните изисквания към строежите установени с Регламент (ЕС) 2024/3110 по отношение на: 1. Реакция на огън. 2. Устойчивост на огън. 3. Поведение при пожар отвън. 4. Поглъщане на шум. 5. Отделяне и съдържание на опасни вещества. 6. Екологична устойчивост, както и друго директно приложимо европейско законодателства като Регламентът за екодизайн за устойчиви продукти (Регламент (ЕС) 2024/1781). Също така вятърните генератори са част от екосистемата за технологии с нулеви нетни емисии съгласно Регламент (ЕС) 2024/1735
				6. Липса на яснота относно статута, обхвата и приложимостта на използваните научни разработки на Павел Зехтинджиев Към заданието са използвани анализи и картографски материали, включително разработки с авторство на Павел Зехтинджиев, без да е предоставена информация относно: 1.основанието за тяхното включване като част от доказателствената база;	Не се приема	В рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на компетентен орган, с които да са констатирани незаконосъобразност или конфликт на интереси по смисъла на действащото законодателство. Посочените твърдения не са подкрепени с данни в рамките на процедурата и не

				2.методологията, по която са изготвени; 3.тяхната пространствена и времева приложимост; 4.степента, в която са преминали независима научна верификация. Липсата на такава информация създава невъзможност да се прецени дали тези материали са подходящи за използване на стратегическо ниво, дали отразяват актуалното състояние на околната среда, както и дали могат да служат като основание за изключване или подценяване на екологичен риск. Особено проблематично е, че тези материали се използват в контекст, който предполага: ➢идентифициране на „зони с нисък риск“; ➢изключване на орнитологично чувствителни територии; ➢формиране на пространствени решения с дългосрочен ефект, включително в близост до Via Pontica. При липса на яснота относно научна обоснованост на приложените материали и ограниченията по отношение на тяхното правилно прилагане, съществува риск: ➢да се придаде непропорционална тежест на частични или ограничени данни; ➢да се формират изводи, които не отразяват реалното състояние на екосистемите; ➢да се създаде предпоставка за последващо пространствено разширяване на плана към чувствителни територии.		могат да бъдат разгледани като установени факти.
				7.Липса на оценка на риска от пространствено разширяване на ППЗ: 7.1.към орнитологично чувствителни зони, включително Via Pontica В продължение на горното, в представеното Задание за екологична оценка липсва какъвто и да е анализ на риска от пространствено разширяване на плана към орнитологично чувствителни територии, включително	Не се приема	7.1. В рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на компетентен орган, с които да са констатирани незаконосъобразност или конфликт на интереси по смисъла на действащото законодателство. Посочените твърдения относно зависимостта на използваните научни материали не са подкрепени с конкретни данни и не могат да бъдат разгледани като установени факти. Централната зона

				такива, разположени по протежение на Via Pontica. Този пропуск е особено съществен, доколкото планът има стратегически характер и създава рамка за последващи инвестиционни инициативи. В Проекта за План за определяне на приоритетни зони (ППЗ) не са въведени ограничения, които да предотвратят разширяване или тълкуване на зоните в посока чувствителни територии, съответно липсва анализ на вторични и индиректни ефекти, включително пренасочване на инвестиционния интерес. Вместо да въведат ограничения и предпазни механизми, авторите на ППЗ са включили материали, които поставят под съмнение интензитета и значимостта на миграционните процеси в определени територии, без да е ясно: Но на какво основание тези материали са приети за релевантни? Подложени ли са тези материали на независима научна проверка, предвид факта, че името на Зехтинджиев е неведнъж свързано с работни ангажименти, възложени именно от фирми, свързани с интереси в изграждане на вятърни електроцентрали? Какви са ограниченията за приложимост на представените материали основно с автор Зехтинджиев? В този контекст липсата на изискване за оценка на риска спрямо Via Pontica, съчетана с използването на подобни материали, създава реална възможност да се формира подценена оценка на орнитологичния риск, да се легитимират бъдещи инвестиционни предложения в чувствителни територии и да се разшири обхватът на плана извън първоначално декларираните ограничения. Последното представлява съществено нарушение на принципа на предпазливостта и компрометира обективността на екологичната оценка още на етап задание. Наличието на вътрешни противоречия между липсата на анализ на орнитологичния риск, свързан с миграционния път Via Pontica и използването на материали, които го релативизират, поставя под		на Via Pontica е изключена от обхвата на приоритетните зони, а въпросите относно птиците, миграционните коридори и риска от разширяване на плана са относими към ДЕО.

				съмнение не само пълнотата, но и добросъвестността на изготвеното задание. Връзка с конкретни засегнати територии Горепосочените пропуски не са само теоретични, а имат пряко значение за конкретни територии, включително тази на Община Вълчи дол, област Варна. Към настоящия момент за територията на общината съществува инвестиционно намерение за изграждане на вятърна електроцентрала, която е предмет на административни съдебни производства. В тази връзка използването на непълно обосновани научни материали на стратегическо ниво създава риск същите да бъдат използвани като основание за последващи инвестиционни инициативи, да се легитимира разширяване на обхвата на плана към територии в Североизточна България и да се подцени орнитологичният риск в райони, попадащи в обхвата на Via Pontica. Относно общественото несъгласие Налице е ясно изразено и документирано обществено несъгласие на населението на Община Вълчи дол, област Варна срещу изграждането на промишлени вятърни електроцентрали на територията на община Вълчи дол, изразено чрез: 1.подписки, организирани при условията на Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление; 2.множество писмени възражения и становища от жители и собственици на земеделски земи; 3.обществени прояви и протести, включително с участие на тежка земеделска техника. Тези обстоятелства са от значение при стратегическото планиране, доколкото планът следва да отчита не само екологичните, но и социалните аспекти и степента на обществена приемливост.		

				Извод С оглед на изложеното, считаме че: ➢използваните научни материали основно с автор Павел Зехтинджиев не могат да бъдат възприети като достатъчна и надеждна основа за стратегическо планиране; ➢липсата на яснота относно тяхната приложимост компрометира обективността на бъдещата екологична оценка; ➢съществува реален риск от тяхното използването им като основание за разширяване на плана към орнитологично чувствителни територии, включително такива по протежение на Via Pontica. Поради това изрично възразяваме срещу използването на тези материали като основание за разширяване на обхвата на плана към територии в Североизточна България, включително Община Вълчи дол, област Варна. 7.2.Към засягане на високопродуктивни плодородни земеделски земи Изложеното в 7.1. има пряка връзка с риск от разширение на ППЗ към територията на Житницата на Република България (Добруджа и Лудогорието). Последното би било крайно неуместно и незаконно дори, предвид факта, че тези географски области са свързани с осигуряване на продоволствената сигурност на страната. Земеделието е трайно установен поминък за населението на Североизточна България и изграждането на ветроенергийни съоръжения в плодородните земи не кореспондира с принципа на устойчивост, а напротив би навредило безвъзвратно на цялата засегната територия и биоразнообразие.Липса на хидрогеоложка оценка и риск за подземните води и геоложката стабилност на засегнатите територии		7.2. Добруджа и Лудогорието са изключени от текущия ППЗ чрез прилагане на слоя по НПДЕВИ. Конституционната закрила на земеделската земя по чл. 21 от Конституцията не е отменена от Плана и остава приложима при всяка последваща инвестиционна процедура. Бъдещи рискове не отменят задължението на инвестиционните проекти да отговарят на обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, включително: ✓ Без промяна на предназначението на земеделските земи върху тях може да се извършва строителство на обекти, несвързани с ползването на земеделските земи; ✓ Промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се извършва по реда на глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ).

				Съществен пропуск в представеното Задание представлява пълната липса на изискване за извършване на хидрогеоложки и инженерно-геоложки анализ на териториите, попадащи в обхвата на предложените приоритетни зони. 8.1. Липса на оценка на карстови и геоложки рискове Заданието не предвижда анализ на карстови терени3, зони с повишен риск от пропадане, геоложка нестабилност, както и специфични инженерно-геоложки условия.Този пропуск е особено съществен за райони като Родопите, Своге, където карстовите процеси са широко разпространени, а подземните кухини и водни системи създават повишен риск от пропадане при тежко строителство. Изграждането на ветрогенератори включва освен изграждане на масивни стоманобетонно фундаменти, така също и евентуално използване на пилоти4. При липса на предварителна оценка това може да доведе до пропадания, структурна нестабилност и дългосрочни геоложки увреждания. 8.2. Липса на оценка на въздействието върху подземните води Заданието не съдържа изисквания за анализ на водоносни хоризонти, подземни водни тела и връзката между повърхностни и подземни води. Това е критичен пропуск, тъй като при фундирането на съоръженията може да се нарушат водоносни пластове, възможно е замърсяване по време на строителство, а и може да се промени хидрогеоложкият режим на цели райони. 8.3. Липса на съобразяване със санитарно-охранителни зони Не е предвидено изискване за идентифициране и оценка на въздействие върху учредените санитарно-охранителни зони (СОЗ), анализ на въздействието върху водоизточници (както за питейно-битови нужди, така и на източниците на минерални води). Необходимо е да се предвиди съобразяване с режимите по Наредба № 3 към Закона за водите. Особено	Не се приема	Тези въпроси са в обхвата на ДЕО и на последващи оценки при ОВОС на конкретни инвестиционни предложения и следват изискванията на секторното законодателство.

				притеснително е, че не се разглеждат и водоизточници без учредени СОЗ (които в страната не са никак малко). Последното създава риск от увреждане на питейни водоизточници, дългосрочно замърсяване и застрашаване на водоснабдяването на засегнатото население. 8.4. Нарушение на принципа на предпазливостта Липсата на хидрогеоложки анализ означава, че не се идентифицират потенциални рискове, не се предвиждат и прилагат превантивни мерки, а решенията се вземат при непълна информация. Това е в пряко противоречие с принципа на предпазливостта, който изисква при липса на достатъчно данни да се прилагат по-строги защитни мерки, а не обратното. 8.5. Неправилно изместване на анализа към проектно ниво Хидрогеоложките рискове са териториално обусловени, свързани с избора на зона, но и стратегически по своя характер. Поради това, те следва да бъдат оценени точно тук - на ниво План ПЗ и ниво Доклад за екологична оценка, а не да се оставят на отделни инвеститори, на последващи процедури и на фрагментарни оценки. В заключение: Липсата на хидрогеоложки и инженерно-геоложки анализ в заданието представлява съществен пропуск, който създава риск за геоложката стабилност на засегнатите територии, застрашава подземните води и водоизточниците, поставя под риск здравето и живота на засегнатото население и компрометиравъзможността за устойчиво планиране. Определянето на „приоритетни зони“ следва да бъде допустимо единствено в територии, за които е доказано отсъствие на значими рискове за околната среда, водните ресурси, геоложката стабилност и не на последно място рискове за човешкото здраве. Предвид изложеното не може да се изключи вероятността от влошаване на състоянието на подземните водни тела,		

				което прави недопустимо приемането на стратегическия документ без допълнителна оценка. Съгласно чл. 4 от Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО), държавите членки са длъжни да предотвратят влошаване състоянието на всички водни тела. При липса на хидрогеоложка оценка това изискване не може да бъде гарантирано.		
				Корелация между ППЗ и ДЕО (инициирана от МОСВ) и Порцедурата по обществено обсъждане на Национална концепция за регионално и пространствено развитие 2026 г. -2040 г. (инициирана от МРРБ) В публичното пространство, включително в рамките на енергийни форуми, проведени през 2026 г., са направени изявления от представители на изпълнителната власт относно необходимостта от ускорено развитие на проекти за вятърна енергия, включително чрез използване на механизма за определяне на приоритетни зони. Подобни изявления, разглеждани в съчетание с констатираните в настоящото становище пропуски в Заданието за екологична оценка и Проекта на план за определяне на ПЗ, създават основателни съмнения, че се цели ускорено реализиране на инвестиционни проекти, че се създава риск от формализиране на процедурата по екологична оценка и се ограничава възможността за пълно и обективно разглеждане на екологичните и социалните последици. Недоумение буди и стартираната успоредно с настоящата и процедура по обществено обсъждане на Проект на Национална концепция за регионално и пространствено развитие 2026-2040 г.5 От въпросната Концепция от стр. 269 научаваме: „Във връзка с инвестиционен интерес за присъединяване на значителни генериращи нови мощности от ВЕИ паркови модули към електропреносната мрежа в югоизточна България се предвижда изграждане на нов пръстен 400kV: п/ст Марица изток – п/ст Узунджово– п/ст Любимец 2 (нова) – п/ст Асеново (нова), а в североизточна се	Не се приема	Паралелното провеждане на обществени обсъждания на национални концепции е нормален административен процес и координацията между стратегически документи е изискване на доброто управление. Предмет на настоящата процедура е стратегическо планиране на зони за вятърна енергия и не разглежда конкретно инвестиционно предложение.

				планира изграждане на нов пръстен 400kV: п/ст Варна – п/ст Добрич– ВС Генерал Тошево 2 (нова) – ВС Свобода. До 2035 г. се планира разширяване на мрежовия капацитет в Североизточна България (Добрич, Варна, Шумен), където се концентрират новите вятърни и соларни мощности; изграждане на „умни“ подстанции и внедряване на системи за автоматизирано управление и балансиране на натоварванията; създаване на регионални енергийни хъбове около Пловдив, Варна и Русе – зони с висока концентрация на ВЕИ, батерийни системи и междусистемни връзки. Модернизация и цифровизация на подстанции на ЕСО, където е планира цялостна подмяна на оборудването в ключови подстанции – „Добруджа“, „Варна“, „София Запад“, „Бургас“и „Марица Изток“. Ще се внедрят интелигентни системи за управление на натоварването и автоматично възстановяване на захранването, което ще позволи по-висока оперативна сигурност.“ В този контекст следва да се подчертае, че стратегическото планиране в областта на възобновяемата енергия НЕ МОЖЕ да се осъществява единствено на ниво изпълнителна власт, без да се гарантира ефективно участие на засегнатите общности. Ускоряването на инвестиционните процеси не може да бъде за сметка на принципите на законосъобразност, прозрачност и информираност. Необходимо е да се осигури реално и пълноценно участие на обществеността в процеса на планиране, както и вземане на решения, основани на научна обоснованост и обективна оценка на въздействията, при спазване на баланса между обществения и частния интерес. С оглед на изложеното считаме, че в настоящия си вид Проектът на План и Заданието за екологична оценка не отговарят на изискванията за законосъобразност, обоснованост и прозрачност, включително на изискванията на Директива 2001/42/ЕО, и не създават		

				предпоставки за изготвяне на обективна и пълна екологична оценка. Налице са съществени пороци, включително: ➢липса на разглеждане на разумни алтернативи; ➢предварително предрешаване на резултатите; ➢използване на непълна и методологично ограничена доказателствена база; ➢липса на оценка на кумулативните и индиректните въздействия; ➢липса на анализ на риска от разширение на териториалния обхват на плана към орнитологично чувствителни зони, включително по протежение на Via Pontica; ➢липса на гаранции за ефективно участие на обществеността; ➢липса на гаранции за опазване на човешкото здраве. Тези пороци създават реален риск от: ➢съществено подценяване на въздействието върху околната среда и биоразнообразието; ➢засягане на здравето и качеството на живот на населението; ➢вземане на стратегически решения при непълна и потенциално подвеждаща информация. В този смисъл процедурата в настоящия ѝ вид не може да постигне целите на екологичната оценка и е опорочена още на етап задание.		
				10. Индикации за предварително формирана Концепция за пространствено развитие („енергийни пръстени“) и риск от предрешеност на плана В представените материали, съпътстващи документи и успоредно провеждана процедура (при това по време на подготовка за провеждане на избори за НС, т.е. при липса на ефективен парламентарен контрол) по концепции за развитие включващаизграждане на т.нар.	Не се приема	Твърденията за наличие на предварително формирана концепция, предрешеност на резултатите от планирането или използване на екологичната оценка за легитимиране на предварително взети решения не се подкрепят с доказателства и не могат да бъдат потвърдени в рамките на настоящата процедура. Планът е

				„енергийни пръстени“, ведно в предвиждания за изграждане на мащабни комплекси от вятърни и фотоволтаични електроцентрали в определени региони на страната води до извода за строго дирижиран сценарий на комплексен план, който със сигурност ще доведе до трайни и необратими увреждания на природата на страната в невиждан до сега мащаб. В този контекст съществува реален риск: •екологичната оценка да бъде използвана за легитимиране на предварително формирана концепция, а не за обективно изследване на въздействията; •да се допусне кумулативно натоварване на цели региони, без адекватна оценка на последиците; •да се създадат предпоставки за концентрация на инвестиционен натиск в територии със значима екологична чувствителност; •да се озовем много в скоро в екологична катастрофа. Връзка с конкретни територии Прилагането на подобен модел на „енергийни пръстени“ създава пряк риск за територии в Североизточна България, включително Община Вълчи дол, област Варна, където вече са налице инвестиционни намерения и изразено обществено несъгласие относно тези намерения. Тук е момента да се отбележи, че МОСВ не сметна за нужно да разгледа жалбите на природозащитните организации и физически лица подадени в хода на процедура по ОВОС и в последствие срещу Решение №ВА-2-2/2025 г. на директора на РИОСВ-Варна за одобряване на мащабна вятърна електроцентрала в землищата на шест села от Община Вълчи дол, област Варна. Всичко това, показва необективност в действията на административните органи, което обуславя и изготвянето на настоящото Становище-Възражение. В допълнение, концентрацията на вятърни и фотоволтаични мощности в такива региони, без пълна стратегическа оценка, би довела до:		придружен от Доклад за екологична оценка, в който са разгледани потенциалните въздействия върху компонентите на околната среда, включително кумулативните ефекти, съобразно изискванията на действащото законодателство. Въпросите, свързани с конкретни инвестиционни предложения, административни актове, процедури по ОВОС или подадени жалби срещу решения на компетентни органи, са извън предмета и обхвата на настоящия План и не могат да бъдат разглеждани в рамките на процедурата по неговото приемане. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява разрешение за реализация на конкретен проект и не отменя задължителното провеждане на последващи процедури по ОВОС, екологична оценка и оценка за съвместимост, при които се извършва детайлна оценка на всички потенциални въздействия върху околната среда, биоразнообразието и населението. Поради това не може да се приеме, че определянето на приоритетни зони само по себе си създава предпоставки за предварително одобряване на проекти или заобикаляне на екологичните процедури.

				•значително изменение на ландшафта; •повишено кумулативно въздействие върху биоразнообразието; •риск за миграционните маршрути на птиците, включително Via Pontica; •съществено засягане на качеството на живот на населението. Извод:Наличието на концепция за развитие на „енергийни пръстени“, разглеждана паралелно с изготвянето на настоящия план, поставя под съмнение: - дали процесът на планиране е действително отворен и обективен - или представлява формализиране на предварително избрани пространствени решения.		
				11. Обобщено, Заданието за екологична оценка страда от фундаментални пороци, включително: ➢липса на разглеждане на разумни алтернативи; ➢предварително предрешаване на резултатите; ➢използване на непълна и ограничена методология; ➢игнориране на ключови компоненти на биоразнообразието; ➢липса на достатъчна детайлност при значителен териториален обхват. В този си вид заданието не създава предпоставки за изготвяне на обективна и законосъобразна екологична оценка и води до риск от системно подценяване на въздействието върху околната среда и биоразнообразието. В допълнение, липсата на анализ на риска от разширяване на плана към орнитологично чувствителни зони, включително такива по протежение на Via Pontica, в съчетание с използването на непълно обосновани научни материали (визираме приложенията с автор Павел Зехтинджиев), създава предпоставки за вземане на стратегически решения при непълна и потенциално подвеждаща информация. Това компрометира не само качеството на екологичната оценка, но и законосъобразността на целия план.	Не се приема	Предвидените в заданието подходи и обхват подлежат на доразвиване и прецизиране в рамките на екологичната оценка, както и при бъдеща актуализация на документа, съгласно установения поетапен модел на стратегическо планиране.

				С оглед на горното, считаме че: 1.Проектът на План е изготвен в противоречие с правото на ЕС и следва да бъде преработен. 2.Необходимо е изготвяне на интегриран план обхващащ всички видове ВЕИ но само на подходящите за тях места, а не само за вятърна енергия. 3.Да се извърши пълна и обективна екологична оценка, включително кумулативни ефекти. 4.Да се гарантира реално участие на обществеността чрез предварителни обсъждания по общини, така че засегнатите общности да имат гарантирано участие в процеса по вземане на решение за включване или не на територията/част от територията на общината в приоритетна зона за развитие на конкретен вид ВЕИ. 5.Да се включат задължителни анализи на: оводи и водоизточници; огеология и хидрогеология; овъздействие върху населени места и здравето на хората; овъздействие върху птици и прилепи. 6.Да се отразят всички налични инвестиционни намерения, с оглед оценка на реалното въздействие.	Не се приема	1. Планът за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е разработен в съответствие с общите европейски политики и цели в областта на енергетиката, устойчивото развитие и ограничаването на изменението на климата. 2. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия. 3. Тези въпроси са в обхвата на ДЕО. 4.Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания. 5. Въпросите са предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по действащите секторни закони, включително задължително становище на

						компетентните органи. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана. 6. Целта на Плана не е обхващането на налични и потенциални инвестиционни намерения, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури.
				ИСКАНЕ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА Изложеното е в противоречие с основните принципи на екологичната оценка, включително изискването за разглеждане на реални алтернативи и за вземане на решения въз основа на пълна и обективна информация. Поради това НАСТОЯВАМЕ: 1.Да бъде прекратена настоящата процедура по изготвяне на План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия; 2.Да бъде изготвено ново задание за екологична оценка, което да: овключва реални и обосновани алтернативи; осъдържа пълна и научно обоснована методология; оотчита кумулативните и индиректните въздействия; овключва изричен анализ на орнитологичния риск, вкл. спрямо Via Pontica, а не фиктивен такъв, обоснован с недоказани материали на определено лице, при липса на данни за независима научна верификация и потенциален конфликт на интереси; огарантира ефективно участие на засегнатото население;	Не се приема	Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания.

				3.Да не се допуска разширяване на обхвата на плана към територии в Североизточна България, включително Община Вълчи дол, въз основа на непълно обосновани или методологично ограничени научни материали; 4.Да бъде извършена реална и ефективна обществена консултация със засегнатите общини и население преди предприемане на последващи действия по стратегическо планиране. Настояваме за публикуване на списъка с лицата, участвали пряко или косвено в изготвянето и концептуалното оформяне на Проекта на Плана и Заданието за екологична оценка към него, както и за лицата, които задкулисно прокарват идеята Република България да бъде превърната в клъстер от няколко енергийни хъбове, игнорирайки развитието на всички останали обществени сектори.		
				Настояваме да получим писмен и мотивиран отговор по всички повдигнати в настоящото становище въпроси, съгласно изискванията на административно-производствените правила. С уважение: ..... Приложение 1: Конститани непълноти на предложената схема за консултации Представената схема за консултации не обхваща в пълен обем необходимите дейности за законосъобразно разработване на План за приоритетни зони и съпътстваща екологична оценка. Налице са съществени пропуски, които ограничават ефективното участие на обществеността, компрометират интегрирания характер на екологичната оценка и създават предпоставки за предварително предрешаване на резултатите.	Не се приема	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.

				1. Незаконосъобразно ограничаване на общественото участие („праг“ за обсъждане) В схемата е въведено условие провеждането на среща за обществено обсъждане да зависи от наличието на „повече от две мотивирани негативни становища“. Товаизискване (макар разписано в наредба) е дискриминационно, произволно и лишено от законово основание. То противоречи на принципите на Орхуската конвенция, които гарантират широко и ефективно участие на обществеността при изработването на планове с въздействие върху околната среда. Ограничаването на публичния дебат чрез субективна преценка кое становище е „мотивирано“ представлява недопустимо стесняване на правото на участие. Във връзка с изложеното правим следното предложение: Да се предвиди задължително провеждане на обществени обсъждания, независимо от броя на постъпилите становища, включително: 1.регионални присъствени срещи (за всяка една засегната от плана община) с участие на засегнатото население и местната власт; 2.една централна среща, след приключване на регионалните. 2. Липса на активно информиране на засегнатите лица Схемата предвижда единствено пасивни форми на информиране (публикации на интернет страници на институции). Това е недостатъчно предвид широкия териториален обхват на плана. Практически това води до информационна недостъпност за пряко засегнатите лица. Ето защо предлагаме да се въведе задължение за: 1.публикуване на обявления в сградите на всички засегнати общини и кметства и на интернет страницата на всяка засегната община; 2.публикации в регионални медии; 3.активно уведомяване на браншови организации, включително земеделски такива, туристически		1.Условието за „повече от две мотивирани негативни становища" произтича от Наредбата за ЕО и не може да бъде изменено едностранно. Ако има основание да се счита, че разпоредбата противоречи на Орхуската конвенция, редът е сезиране на компетентния съд, а не административно искане. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания. 2. Следва да се отбележи, че в рамките на процедурата са предприети допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на

				организации (по отношение на засегнатите планински туристически маршрути). 3. Формално „съвместяване“ на плана и екологичната оценка От представената схема е видно, че първият работен проект на плана е изготвен преди фактическото започване на процедурата по екологична оценка. Този подход повтаря порочната практика от 2023 г. при изготвянето на Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) с хоризонт 2030 – 2050 г. (актуализиран през 2024 г.). Припомняме, че ИНПЕК премина през формално обществено обсъждане (декември 2023 г. – януари 2024 г.) при липса на ключови данни в проекта. Последва преработване и ново, незаконосъобразно съкратено 14-дневно обсъждане (юни 2024 г.), без мотиви от страна на Министерския съвет за съкращаване на сроковете. Критичното в случая е, че екологичната оценка на ИНПЕК стартира едва през юли 2024 г. – т.е. след като планът вече беше влязъл в действие. Обществото не бе запознато с Доклада за ЕО, нито бе проведено реално обсъждане, което да зачете общественото мнение. Настоящият проект на План за определяне на приоритетни зони за ускорено развитие на вятърни електроцентрали крие същия риск от процедурна симулация. Това означава, че екологичната оценка не е интегрирана в процеса на планиране, а се използва post factum за легитимиране на вече взети политически решения. Подобен подход директно противоречи на изискванията на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директивата за СЕО), съгласно която оценката трябва да бъде извършена по време на изготвянето на плана и преди неговото приемане. С оглед на гореизложеното, предлагаме: Да се въведе задължителен етап за ревизия на плана въз основа на резултатите от ЕО. Този етап трябва да предвижда изрична възможност за отпадане на цели		информацията до заинтересованите страни на местно ниво. 3. Проектът на Плана е публикуван предварително за обществено запознаване в извънпроцедурен ред, по инициатива на администрацията, с цел осигуряване на по-широко обществено участие в ранен етап. Формалното разглеждане на плана се осъществява чрез процедурата по екологична оценка по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО, в рамките на която е проведено и настоящото обществено обсъждане. Предварителното публикуване не замества, а допълва процедурата по ЕО и не е в противоречие с изискванията на Директива 2001/42/ЕО.

				зони от обхвата на плана при констатирано отрицателно въздействие, а не само предписване на „смекчаващи мерки“. 4. Липса на задължителна трансгранична оценка Представената схема оставя преценката за наличие на трансгранично въздействие изцяло в дискрецията на административния орган, без да отчита реалните териториални и екологични характеристики на предложените зони. Макар към момента приоритетните зони да не включват изрично части от Добруджа и Лудогорието, изразяваме категорично възражение срещу евентуално бъдещо разширяване на обхвата на плана в тези региони въз основа на анализи (вкл. на П. Зехтинджиев), аргументиращи „ниска чувствителност“. Настояваме за прилагане на принципа на предпазливостта още на настоящия етап. Независимо от гореизложеното, трансграничен ефект е налице и при текущия обхват на проекта, по-конкретно в: •Гранични зони с Румъния и Сърбия (област Видин); •Гранични зони с Гърция (област Смолян, вкл. община Неделино). Тези територии са интегрална част от свързани екосистеми и международни миграционни коридори. Липсата на трансгранична процедура обуславя следните критични рискове: 1.Невъзможност за оценка на кумулативния ефект без участието на съседните държави, което компрометира качеството и законосъобразността на екологичната оценка. 2.Риск от неспазване на Конвенцията от Еспо, което създава предпоставки за международни правни спорове и блокиране на стратегически проекти. Във връзка с това правим следното предложение: Да се включи изискване за задължително уведомяване на потенциално засегнатите държави още на етап „Задание“ и провеждане на реални трансгранични		4. При преценката за необходимост от трансгранична процедура и при идентифицирани гранични зони с потенциален трансграничен ефект, компетентният орган ще осъществи съответното уведомяване на засегнатите държави съгласно приложимото законодателство.

				консултации и международните ангажименти на страната. 5. Липса на проследимост и отчетност към обществеността В схемата не е предвиден механизъм за публичен отговор на постъпилите становища и проследяване на тяхното отразяване. Това води до формално участие без реално значение. Към настоящия момент забелязваме, че в информационната система за обществени обсъждания липсва публичност на подадените към настоящия момент становища. Настояваме, да се въведе задължение за публикуване на: 1.подробна таблица на съответствието; 2.мотиви за приемане или отхвърляне на всяко постъпило становище; 3.публикуване на становищата, постъпили в хода на процедурата. 6. Липса на интегрирана експертна оценка Предложената схема не предвижда участието на ключови експерти, чието становище е критично за законосъобразността и безопасността на плана. Липсва приносът на: 1.Геолози и хидрогеолози – за оценка на стабилността на терена и риска за подпочвените води; 2.Еколози и орнитолози – за оценка на въздействието върху биоразнообразието и миграционните пътища; 3.Здравни експерти и специалисти по акустика – за анализ на въздействието от шум, вибрации и нискочестотен шум върху населението. Тези дефицити повтарят вече установените пропуски в заданието за екологична оценка (ЕО) и поставят под въпрос обективността на планирането. Особено критичен е въпросът с Наредба № 14, която регламентира отстоянията на ветрогенераторите от населените места. От 2024 г. насам редица институции (МРРБ, МЕ, МЗ и МОСВ) са многократно сезирани за		5. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Настоящото становище също ще бъде включено в справката за проведените консултации, съгласно установените срокове и условия. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания. 6. Изготвянето на ДЕО е извършено от мултидисциплинарен екип от специалисти по компонентите и факторите на околната среда в съответствие с изискванията на Наредбата за ЕО. Допълнителна детайлизация по отделни компоненти е предмет на задължителните специализирани становища и оценки на ниво конкретно инвестиционно предложение.

				факта, че тази наредба е морално остаряла и напълно неадекватна спрямо съвременните технологии. Към днешна дата липсва реално действие за нейната актуализация, въпреки официалните заявки за анализ. Считаме за недопустимо предлагането на мащабен стратегически план за зониране, без да е осигурена съвременна защита на човешкото здраве. Текущите норми не отчитат вредното въздействие на новото поколение мощни ветрогенератори (с единична мощност 6–8 MW), които генерират значително по-големи нива на шум и инфразвук. Във връзка с това предлагаме: Предлагаме преустановяване на процедурата по приемане на плана до актуализиране на Наредба № 14 и включване на мултидисциплинарен екип отнезависими експерти, които да извършат детайлна оценка на здравния риск за всяка от предложените зони. 7. Липса на механизъм за оценка на кумулативния ефект От представените материали не става ясно кога и как ще се оценява кумулативният ефект и как ще се отчитат съществуващи и планирани мощности. Системна практика напоследък е да се подценява кумулативия ефект на въздействие. Това води до системно подценяване на въздействието. В заключение,„Представената схема за консултации има формален характер и не гарантира: НИТО реално участие на обществеността; НИТО прозрачност на процеса; НИТО интегриране на екологичната оценка в планирането; НИТО законосъобразност на процедурата. В този си вид схемата не съответства на изискванията на европейското и националното право и създава предпоставки за приемане на план с предварително		Актуализирането на нормативните изисквания за шум и отстояния е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ. 7. На стратегическо ниво този въпрос е в обхвата на ДЕО. Границите на приоритетните зони не създават пряко инвестиционно разрешение и не отменят последващи процедури по ЗУТ, ЗООС и ЗБР, в които се прилагат конкретните нормативни изисквания. Изискванията, свързани с минимални отстояния, шум, вибрации и други въздействия, се разглеждат на етапа на конкретните инвестиционни предложения, съобразно приложимото законодателство.

				предрешени параметри и недостатъчно оценено въздействие		
19.	02.04.2026 г.	Георги Пеев	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	Възразявам срещу предвидената зона 22 и зона 24 от проекта на плана, тъй като същата навлиза в строителните граници на десетки села от община Хасково, което е недопустимо. Съгласно § 5, т. 6 от Допълнителните разпоредби на ЗУТ „територия на населено място“ е селищната територия, обхваната от неговите строителни граници, определени с устройствен план, без да се включва землището. Следователно навлизането на зона 22 и зона 24 в строителните граници селата Стойково, Родопи, Любеново, Момино (зона 24) и селата Въгларово, Тракиец, Конуш, Войводово, Текего, Гълъбец, Мандра, Зорница, Големанци, Широка поляна, Николово, Маслиново и Горно Войводино (зона 22) противоречи на устройствените изисквания и не следва да бъде допускано още на етап стратегическо планиране. Чл. 141, ал. 1 от Наредба № 14 от 15.06.2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия изисква вятърните генератори да се разполагат на разстояние НЕ ПО-МАЛКО ОТ 500 м от територията на най-близкото населено място, а ал. 2 предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук. Това изискване следва да бъде отчетено още при определянето на самите приоритетни зони, а не едва на следващ инвестиционен етап. Чл. 1, т. 1 от Закона за опазване на околната среда законът урежда обществените отношения, свързани с опазването на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората. По чл. 19 от същия закон информацията за околната среда включва и информация относно състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората,	Частично се приема	Определянето на приоритетните зони е извършено на стратегическо и териториално ниво, въз основа на комплексни критерии, без да се предопределят параметри на конкретни инвестиционни проекти. Приоритетните зони не променят строителните граници на населените места и включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Въпросите, свързани с конкретни отстояния, въздействия върху околната среда и здравето на населението, се разглеждат на етапа на конкретните инвестиционни предложения съгласно приложимото законодателство. Планът не дерогира действащите изисквания на специалните закони, включително по ЗУТ, ЗООС и ЗЕВИ, които се прилагат при последващото реализиране на проектите. Обхватът на приоритетните зони не предопределя допустимостта на конкретни обекти в рамките на устройствени територии, като същата се определя в отделни административни производства.

				доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда и от въздействието на дейности и мерки върху тях. Това налага в рамките на процедурата да бъде направена ясна и убедителна преценка за въздействието върху жизнената среда и здравето на населението. Следва да се отчете и, че на Портала за обществени консултации към Министерския съвет през 2024 г. е публикуван проект на Наредба за здравните изисквания към устройството на урбанизираните територии, в който за възобновяеми източници на електрическа енергия, включително вятърни, е предвидено да се определя хигиенно-защитна зона. В проекта е посочено, че тази зона за вятърни обекти се определя чрез изчисление за всеки конкретен обект въз основа на граничните стойности на експозиция за шум и електрически и магнитни полета, както и че за определянето ѝ се изготвя здравно-хигиенна оценка. Макар този проект да не е действащо право, той ясно показва, че самата държава е отчела необходимостта от специална здравна преценка при разполагането на подобни съоръжения в близост до урбанизирани територии. Считам, че включването на зона 22 и зона 24 в този обхват противоречи на устройствените и здравно-защитните изисквания и следва да бъде коригирано. Поради изложеното настоявам: 1. Зона 22 и зона 24 да бъдат изменени, така че да не навлиза в строителните граници на селата на община Хасково, които съм посочил; 2. Да бъдат изключени всички части от зоните, които не позволяват спазване на		

				минималното нормативно отстояние от 500 м до територията на населеното място; 3. Да бъде извършена допълнителна преценка относно въздействието върху здравето на населението при близост на зоната до урбанизираната територия.		
20.	01.04.2026 г.	Елисавета Георгиева	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Възразявам срещу предвидената зона 22 от проекта на плана, тъй като същата навлиза в строителните граници на гр. Хасково, което е недопустимо. Съгласно § 5, т. 6 от Допълнителните разпоредби на ЗУТ „територия на населено място“ е селищната територия, обхваната от неговите строителни граници, определени с устройствен план, без да се включва землището. Следователно навлизането на зона 22 в строителните граници на гр. Хасково противоречи на устройствените изисквания и не следва да бъде допускано още на етап стратегическо планиране. Освен това чл. 141, ал. 1 от Наредба № 14 от 15.06.2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия изисква вятърните генератори да се разполагат на разстояние не по-малко от 500 м от територията на най-близкото населено място, а ал. 2 предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук. Това изискване следва да бъде отчетено още при определянето на самите приоритетни зони, а не едва на следващ инвестиционен етап. Съгласно чл. 1, т. 1 от Закона за опазване на околната среда законът урежда обществените отношения, свързани с опазването на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората. По чл. 19 от същия закон информацията за околната среда включва и информация относно състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от	Частично се приема	Определянето на приоритетните зони е извършено на стратегическо и териториално ниво, въз основа на комплексни критерии, без да се предопределят параметри на конкретни инвестиционни проекти. Приоритетните зони не променят строителните граници на населените места и включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Въпросите, свързани с конкретни отстояния, въздействия върху околната среда и здравето на населението, се разглеждат на етапа на конкретните инвестиционни предложения съгласно приложимото законодателство. Планът не дерогира действащите изисквания на специалните закони, включително по ЗУТ, ЗООС и ЗЕВИ, които се прилагат при последващото реализиране на проектите. Обхватът на приоритетните зони не предопределя допустимостта на конкретни обекти в рамките на устройствени територии, като същата се определя в отделни административни производства.

				състоянието на компонентите на околната среда и от въздействието на дейности и мерки върху тях. Това налага в рамките на процедурата да бъде направена ясна и убедителна преценка за въздействието върху жизнената среда и здравето на населението. Следва да се отчете и че на Портала за обществени консултации към Министерския съвет през 2024 г. е публикуван проект на Наредба за здравните изисквания към устройството на урбанизираните територии, в който за възобновяеми източници на електрическа енергия, включително вятърни, е предвидено да се определя хигиенно-защитна зона. В проекта е посочено, че тази зона за вятърни обекти се определя чрез изчисление за всеки конкретен обект въз основа на граничните стойности на експозиция за шум и електрически и магнитни полета, както и че за определянето ѝ се изготвя здравно-хигиенна оценка. Макар този проект да не е действащо право, той ясно показва, че самата държава е отчела необходимостта от специална здравна преценка при разполагането на подобни съоръжения в близост до урбанизирани територии. Считам, че включването на зона 22 в този обхват противоречи на устройствените и здравно-защитните изисквания и следва да бъде коригирано. Поради изложеното настоявам: Зона 22 да бъде изменена, така че да не навлиза в строителните граници на гр. Хасково; Да бъдат изключени всички части от зоната, които не позволяват спазване на минималното нормативно отстояние от 500 м до територията на населеното място; Да бъде извършена допълнителна преценка относно въздействието върху здравето на населението при близост на зоната до урбанизираната територия.		

21.	№ 12-00-259-72/07.04.2026 г.	Ева Попова Възражение по номер на консултация 12198-К, засягаща зона с-Железница, с.Плана, в.з.Ярема в проект на План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Ние, долуподписаните граждани, заявяваме своето категорично несъгласие с включването на територии от защитена зона BG0001307 „Плана“ и останалата част от Плана планина, като приоритетни за развитие на вятърна енергия включени в Проект на план за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, обявен на страницата за обществени консултации www.strategy.bg. ОСНОВНИ МОТИВИ 1. Защита на природата и биоразнообразието Зона „Плана“ е част от Натура 2000 и представлява местообитание на защитени видове. Изграждането на индустриални съоръжения ще доведе до разрушаване на екосистеми и прогонване на диви животни. 2. Увреждане на ландшафта Плана е природен ландшафт с висока естетическа и обществена стойност. Ветрогенераторите представляват индустриални съоръжения, които ще доведат до: визуално замърсяване; необратима промяна на природния облик; индустриализация на територията. 3. Влошаване на качеството на живот	Приема се за сведение.	Изразеното становище е разгледано в рамките на процедурата. Включването на дадена територия в обхвата на Плана не създава право за автоматично реализиране на инвестиционни предложения, които подлежат на самостоятелни процедури по реда на екологичното законодателство, включително оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони от мрежата Натура 2000. Не се налага изменение на Плана във връзка с направеното предложение за изключване на защитена зона BG0001307 „Плана“.

				Проектът ще се отрази негативно върху: здравословната среда; възможностите за туризъм и отдих; стойността на имотите. 4. Риск за водните ресурси Строителството и експлоатацията на подобни съоръжения създават риск от: замърсяване на водите; увреждане на водоносни зони; замърсяване и разрушаване на Рилския водопровод. 5. Противоречие с устройственото планиране Съществуват основания да се счита, че проектът противоречи на: Общия устройствен план на Столична община (ЗУЗСО); Общия устройствен план на Община Самоков. 6. Съществуват алтернативи Развитието на възобновяема енергия може да се реализира чрез: покривни фотоволтаици;		

				индустриални зони; вече нарушени терени. НАШИТЕ ИСКАНИЯ Да бъде изключена зона BG0001307 „Плана“ и останалата част от Плана планина от обхвата на Проекта на план за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Да се прекрати процедурата в тази част. Да се гарантира опазването на природата. Да се насърчат алтернативни решения извън защитени територии.		
22.	Писмо/Известие 12-00-259-89/08.04.2026	Сдружение „ТИ РЕШАВАШ“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с обявеното обществено обсъждане на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и съпътстващите го документи, сдружение „ТИ РЕШАВАШ" изразява становище, че в предложения си вид планът съдържа съществени слабости и противоречия, които не позволяват неговото приемане без съществена преработка. Екологичната оценка следва да бъде основният инструмент, чрез който се гарантира, че определянето на приоритетни зони се извършва при спазване на изискванията за опазване на околната среда и здравето на хората. В предложения вариант обаче приоритетните зони са разгледани преди всичко като средство за ускоряване и облекчаване на процедурите. Същевременно планът допуска реализиране на проекти и извън тези зони. Това на практика обезсмисля самото им определяне и води до извод, че целта на плана не е	Частично се приема	Приоритетните зони се определят в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ като инструмент за териториално планиране и ускоряване на административните процедури, без да се въвежда изключителност за развитие на проекти само в тях. Възможността за реализиране на проекти извън приоритетните зони е нормативно предвидена и не противоречи на целите на плана, а осигурява паралелно прилагане на общия разрешителен режим. Облекчените административни режими по ЗЕВИ са насочени към намаляване на сроковете и осигуряване на предвидимост, при спазване на приложимото екологично и устройствено законодателство.

				да ограничи въздействието и да въведе ясни рамки, а по-скоро да улесни разширяването на инвестиционната дейност върху широка територия от страната. 1. Основен проблем още на етап задание е създаването на условия за формално провеждане на екологичната оценка, при което тя не изпълнява основната си функция да предотвратява значителни вредни въздействия върху здравето на хората и околната среда. В представените документи липсват ясни и измерими критерии за допустимост, не са определени минимални отстояния от населени места и не са предвидени конкретни мерки за защита на здравето на хората и околната среда. Използва се понятието „несъществено въздействие", без да са въведени параметри за неговото определяне, което създава възможност за разширително тълкуване и на практика оставя значителна свобода на преценка без достатъчна нормативна яснота. 2. При определянето на зоните не са изключени териториите на населените места и прилежащите им отстояния. Това поставя реален риск за здравето на хората и не позволява адекватна оценка на въздействия като шум, вибрации и влиянието върху жизнената среда. Макар да се препраща към действащата нормативна уредба, това не решава проблема, тъй като тя не отразява в достатъчна степен съвременните научни данни относно въздействието на вятърните съоръжения върху човешкото здраве. 3. В плана се заявява приоритетно използване на нарушени и деградирани терени, но тяхното реално включване е силно ограничено за сметка на обхващането на значителни по обем територии. Това създава несъответствие с принципите, заложени в европейските политики, които поставят акцент върху използването на земи с влошени характеристики и прилагането на принципа за ненанасяне на значителна вреда. Европейската рамка не изисква занижаване на		Подходът на плана е съобразен с действащата национална и европейска рамка, включително изискванията за зониране и прилагане на смекчаващи мерки на проектно ниво. При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. **По предложенията:** **1.** Нормативните изисквания за отстояния по Наредба № 14/2005 г. се прилагат на ниво конкретно инвестиционно предложение и Планът не предопределя нарушаване на тези изисквания. Нормативните измененииея са извън предмета на настоящия стратегически документ. **2.** В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за

				екологичните стандарти, нито предварително определяне на зони без задълбочена оценка на въздействието. В заключение считаме, че предложеният план не гарантира обективна и пълноценна оценка, допуска съществени пропуски в защитата на здравето на хората и околната среда и създава предпоставки за формално провеждане на процедурите. В този си вид той следва да бъде съществено преработен. Сдружение „ТИ РЕШАВАШ" прави следните предложения: 1. Да се въведат минимални отстояния от населени места, основани на съвременни научни данни, като те не бъдат по-малки от 1000 метра, с цел ограничаване на въздействието от шум и вибрации върху населението. 2. Да се ограничи възможността за развитие на проекти извън определените приоритетни зони, така че те да изпълняват реално своята функция. 3. Да се разработи ясна методика за определяне на деградирани терени. 4. Да се въведат национални и регионални ограничения за използване на земеделски земи за енергийни цели. 5. Да се създаде и поддържа публичен национален регистър на ВЕИ обекти. 6. Да се гарантира, че ускоряването на процедурите няма да бъде за сметка на реалната защита на здравето на хората и околната среда.		осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. **3.** Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. **4.** ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение, като инвестиционните проекти в зоните, определени в ППЗ следва да отговарят на обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, включително (но не само): ✓ Без промяна на предназначението на земеделските земи върху тях не може да се извършва строителство на обекти, несвързани с ползването на земеделските земи; ✓ Промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се извършва по реда на глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ).

				7. Да се предвиди механизъм, при който при липса на действащ инвеститор отговорността за възстановяване на терена е ясно уредена. 8. Да се включат задължителни клаузи в договорите за ВЕИ обекти относно рекултивацията на терените. 9. Да се въведе гаранционен механизъм в полза на общините, на чиято територия се реализират проектите, който да обезпечава възстановяването на земеделската земя.		✓ Строежи могат да се извършват само ако са разрешени съгласно Закона за устройство на територията (чл. 148, ал. 1 от ЗУТ); ✓ Около вятърните генератори се учредяват сервитути съгласно изискванията на Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти, което гарантира придвижването на различен вид строителна и селскостопанска механизация; **5.** Създаване на национални регистри е предложение за бъдеща административна инфраструктура и е извън предмета на настоящата процедура. **6.** Съгласно ЗООС за инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда задължително се извършва ОВОС и оценка за съвместимост със защитени зони (Натура 2000), за да се гарантира, че съоръженията не застрашават местната флора и фауна. ППЗ не отменя тези задължения. **7/8/9** Исканията за въвеждане на гаранционни механизми в полза на общините, за задължителни клаузи за рекултивация в договорите за ВЕИ обекти и за уредба на отговорността при липса на действащ инвеститор представляват предложения за бъдещи нормативни механизми, чието регулиране е извън предмета на настоящия стратегически документ. Демонтажът и рекултивацията на терените се уреждат в разрешителните

						процедури на инвестиционен етап съгласно действащото законодателство.
23.	Писмо/Известие 12-00-259-88/08.04.2026	Лъчезар Трифонов Христов, председател на сдружение „Чиста и Свята ПриРода – община Костенец“	☒ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Категорично възразяваме цялостно срещу Проекта на план за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. 1.В т.6 на Основни принципи на проекта се казва, че ще се даде „Оценка и минимизиране на екологичните въздействия - идентифициране и прилагане на мерки за опазване на биологичното разнообразие, защитените територии и културно-историческото наследство при реализиране на проекти.“!? Както и в Контекста на плана се казва: „Планът за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е разработен от министъра на околната среда и водите, съвместно с министъра на енергетиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на транспорта и съобщенията и министъра на земеделието и храните, в съответствие с чл. 5 ал. 2 от ЗЕВИ.“ Невъзможно е да се предвиди безопастноста на проекта към хората, без да е поискана и съответно получена становище от Министерство на здравеопазването-МЗ! В основата на нашато възражение стоят многобройните научни и медицински проучвания за вредното въздействие върху човешкия организъм на ВЕИ чрез инфра звук и шум от вятърните торбини. В страните в който са изградени ВЕИ от преди десетилетия назад са публикувани доказателства на базата на научни изследвания, за вредите върху човешкия организъм от изграждането на тези съоражения. ИНФРАЗВУКЪТ, КОЙТО РАЗБОЛЯВА И УБИВА е с честота 0,1 - 26 Hz излъчван от ветрогенераторите създава резонанс с различните органи в човешкото тяло. Човешките клетки и органи трептят с честоти в този диапазон. Резултатът от резонанса е безпокойство, безсъние, сърдечни инсулти, инфаркти, ракови образувания, понижена фертилност и други Инфразвук	Частично се приема	Проектът на плана е изготвен в съответствие с изискванията на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Съгласно действащото законодателство, въпросите, свързани с потенциалното въздействие върху човешкото здраве, се разглеждат в рамките на процедурите по екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда, при които компетентните здравни органи участват чрез изразяване на становища. Детайлната оценка на въздействията върху конкретни инвестиционни намерения се извършва на последващите проектни нива чрез процедурите по ЗООС и ЗБР, включително чрез ОВОС и оценка за съвместимост, когато са приложими.

				се генерира при протичане на природни явления (земетръси, вулканични изригвания, лавини, свлачища и др.) или явления в резултат на човешката дейност (работа на машини, свързана със звукови вълни, вибрации и др.), т. е. навсякъде където има премествания на маси, вибрации, звукови трептения и др. По време на експлоатацията на ВГ инфразвукът се излъчва НЕПРЕКЪСНАТО - 24 часа в денонощието, тъй като дори един от ВГ от даден ВЕП да работи, генерира инфразвук. Освен това излъчването е едновременно от цял комплекс ветрогенератори, при което сеполучава кумулиращ ефект, т.е наслагване и усилване на въздействието на отделните ВГ. В България в края на миналия век е извършено обширно научно изследване на вредното влияние на инфразвука обобщено в книгата „Инфразвук, ултразвук, шум и вибрации“ ,1995 г., изд.Медицина и физкултура, под редакцията на проф. Димитър Цветков и д.м.т.н. ст.н.с. Мария Ангелова Това издание се използва като учебник в медицинските институти в страната. На стр.18 авторите посочват: „Като се има предвид и възможността на инфразвуковите вълни да проникват през бетонни, железни и други препятствия, може да се каже, че като оръжие той е много опасен.“ Инвеститорите обаче заявяват, че те не са запознати нито с тази книга, нито с книгата „Цената на вятъра“(на Сиу Берже, преведена от френски). Всъщност с тези две книги трябва да много добре запознати всички от РИОСВ, МОСМ и МЗ, които дават разрешения за строеж на ВЕИ. Министърът на здравеопазването отменя Наредба № 7 от 1992 г. за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, без да се създаде адекватен нормативен документ за здравна защита на селищната среда. ВЪПРЕКИ неоспоримият факт за вредното въздействие на инфразвука върху здравето на населението и решението на много държави да премахнат съществуващи ветроенергийни паркове, необяснимо защо държавните институции в Република България не актуализират неадекватната Наредба 14 от		Актуализирането на нормативните изисквания за шум и отстояния е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ.

				15.06.2005 г, както и не възстановяват немотивирано отменената от Министъра на здравеопазването Наредба № 7 от 1992 г. за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда. Отказът от създаване на нормативен аналог за защита на здравето на населението в селищната среда е решение на изпълнителната власт срещу здравната защита на населението в полза на освобождаването от отговорност за опасни за здравето на хората индустриални влияния - например за инфразвука излъчван от ветрогенераторните паркове, от вентилаторите към антените на мобилните оператори и други. Свойството на инфразвука да преминава през бетонни, железни и други препятствия го прави изключително опасен.За разлика от обикновения акустичен звук, който бързо се разсейва в пространството и губи силата на малки разстояния, инфразвукът е в състояние да въздейство на много големи разстояния от източника.Инфразвукът излъчван от ветрогенераторите въздейства постоянно и непрекъснато върху населението. Населението навсякъде имат здравословни оплаквания. Съществува медицински термин, болест на вятърните турбини и достатъчно научни статии по този въпрос в целия свят.В целия свят се твърди, че вятърните турбини генерират инфразвук, който се предава дори на над 10 км разстояние. Твърди се още, че инфразвука излъчван от вятърните турбини предизвиква вреди на здравето при наблизо живеещото население. Някои учени го наричат общо синдром на вятърния генератор. Това означава, че всички Вие, които имат медицинско образование и разбиратекакво е въздействито на ВЕИи сте наясно за причинените вреди върху здравето на населението,дали с действията си или с бездействия сте съучастници в това морално, духовно и физическо престъпление и носите съответната правна отговорност! - Представяме Ви резюме на доклад Effects of lowBfrequency noisefrom wind turbines on heart ratevariability in healthy individualsChunSHsiang Chiul, ShihHChun и съавтори		В процеса на разработване на плана са използвани налични официални пространствени и екологични данни. Представените изследвания и допълнятелни научните данни ще бъдат отчетени при бъдеща актуализация на Плана.

				Основна цел: Изследването оценява как нискочестотният шум (LFN, 20-200 Hz), генериран от вятърни турбини, влияе върху вариабилността на сърдечната честота (HRV) при здрави хора. Методология: Участват 30 души, живеещи в радиус до 500 m от вятърни турбини. Проведени са полеви измервания през юли и декември 2018 г. Измервани са: Нива на нискочестотен шум (LAeq) в жилищата HRV показатели: Използван е generalized additive mixed model за анализ на връзката между LFN и HRV. Основни резултати: HRV (SDNN - стандартно отклонение на R0R интервалите) намалява с 3.39% при увеличение на LFN с 7.86 dB, което се равнява на 0.43% намаление на HRV на всеки 1 dB. Измерените вътрешни нива на LFN в жилищата са 30.7-43.4 dB, при разстояние 124-330 m от турбините. В най-лошия случай над 89-99% от измерванията през деня, вечер и нощ надвишават стандартите на Тайванската агенция по околна среда. Жилища от бетон с плътни прозорци показват най-голяма разлика между външен и вътрешен шум (до 13.7 dB). Заключения: Това е първото изследване в Азия, което оценява ефекта на LFN от турбини върху HRV. Резултатите показват, че дори умерени нива на нискочестотен шум могат значимо да намалят HRV, което е индикатор за повишен стрес върху сърдечно¬съдовата система. Авторите препоръчват регулации за минимални разстояния между вятърни турбини и жилищни райони за защита на здравето. - Това е статия на Шведско проучване доказващо, че пулсиращият нискочестотен шум от вятърни турбини причинява лишаване от сън. https://stopthesethings.com/2017/05/21/swedish-studv-proves-pulsing-low-freguencv-wind-turbine-noise-causes-sleep-deprivation/ „Следвайки същия път, прокаран от Института Макс Планк в Германия, който установи, че излагането на инфразвук е научната причина за стрес, нарушения на съня и много други - „ Дъмбълдорът на жертвата на вятърния парк: Немско изследване разкрива, че		

				излагането на инфразвук причинява стрес, нарушения на съня и други“ - шведска изследователска група работи върху доказването на очевидната връзка между шумовите емисии от вятърните турбини и проблемите със съня в лабораторията - проблеми, които са повсеместни и се срещат от съседите на вятърните паркове по целия свят, включително фермери, които плащат стотици хиляди годишно, за да помещават турбини. STT съобщава, че шведската група наскоро се е срещнала с австралийски изследователи на съня/шума и че резултатите от по-нататъшна и по-подробна работа на шведите ще бъдат публикувани скоро. Ето доклад от конференцията от миналата година с техните предварителни резултати. Физиологични ефекти от шума от вятърни турбини върху съня Майкъл Смит, Микаел Йогрен, Понтус Торсон, Ея Педерсен и Керстин Персон Уей 22-ри Международен конгрес по акустика; Буенос Айрес 5-9 септември 2016 г. Резюме В съответствие с енергийната политика на ЕС, вятърните турбини стават все по-широко разпространени в цяла Европа и се очаква тази тенденция да продължи в световен мащаб. Следователно, в бъдеще все повече хора ще живеят близо до вятърни турбини и следователно може да бъдат изложени на шум от вятърни паркове. Особено обезпокоителен е потенциалът нощният шум да допринесе за нарушаване на съня на близките жители. За да проучим проблема, ние изпълняваме проект, озаглавен „Влияние на шума от вятърни турбини върху съня“ (WiTNES). В пилотно проучване, описано в тази статия, ние проведохме първоначално изследване на специфичните акустични характеристики на шума от вятърни турбини, които биха могли да нарушат съня. Шест млади, здрави индивида прекараха 5 нощи в нашата лаборатория за звуково излагане. През последните 3 нощи от проучването участниците бяха изложени на шум от вятърни турбини, който беше		

				синтезиран въз основа на анализ на полеви измервания. Експозициите включваха периоди с различна сила на амплитудна модулация, наличие или отсъствие на биене, различни периоди на въртене на лопатките и външна L AEq,8h = 45 или 50 dB, като нивата на закрито се базираха на напълно затворени или леко отворени прозорци. Физиологичните измервания показват, че нощите с нискочестотна амплитудна модулация и L AEq,8h = 45 dB, леко отворен прозорец (L AEq,8h = 33 dB на закрито) са повлияли най-много на съня. Наличието на удари и силна амплитудна модулация са допринесли за нарушения на съня, отразени в повече електрофизиологични събуждания, повишена лека сънливост и бодърстване, както и намалена REM и дълбока фаза на сън. Въздействието върху съня от тези акустични характеристики в момента е във фокуса на интерес в текущи изследвания. Въведение Според Европейската асоциация за вятърна енергия, през 2015 г. в ЕС са били инсталирани почти 13 000 MW вятърна енергия. Това представлява увеличение с 6,3% спрямо предходната година. Раздразнението от шума от вятърните турбини е било оценявано преди това, предимно в напречни проучвания. Дългосрочните последици за здравето, включително нарушенията на съня, обаче не са проучени и физиологичните ефекти не са известни. В настоящия дебат, от едната страна, се твърди, че „звукът от вятърните турбини не представлява риск от... никакъв неблагоприятен ефект върху здравето на хората“. От друга страна, има твърдения за симптоми, включително увреждане на психичното здраве. Такива изследвания са били подложени на критика, както по отношение на заключенията, направени от данните, така и на самия експериментален дизайн. Въпреки че много твърдения за неблагоприятни ефекти са анекдотични, нарушенията на съня са един от проблемите, най-често докладвани и подкрепяни от предишни напречни проучвания. Има достатъчно доказателства, показващи, че		

				адекватният сън е необходим за поддържане на добро здраве. Нарушеният сън следователно може да има последствия за здравето в непосредствена и дългосрочна перспектива. Нощният шум има потенциал да повлияе неблагоприятно на съня, което е признато от Световната здравна организация и е отразено в публикуваните от тях ограничения за нощния шум. Директивата за шума в околната среда (2002/49/ЕО) признава, че шумът в общността е потенциално вреден и затова изисква всички държави членки на ЕС да картографират експозицията на шум на своето население. Въпреки това, вятърните турбини често се издигат в тихи селски райони, където нарушенията на съня, дължащи се на шума от вятърните турбини, се съобщават по-често. Съобщените ефекти на този шум върху съня обаче могат да бъдат повлияни от възприеманото раздразнение и затова очевидно са необходими обективни измервания на структурата на съня и други физиологични реакции, например сърдечно-съдови ефекти. Въпреки че са направени обективни измервания на човешкото въздействие на множество източници на околната среда, по-специално на шума от трафика, по-голямата част от проучванията върху ефектите от шума от вятърни паркове са използвали само субективни средства и само изчислени еквивалентни нива на звук в dBA на фасадата, базирани на опростени модели на излъчване и разпространение на звука. Едно забележително скорошно проучване обаче изследва шума от вятърни турбини, използвайки актография на китката. В сравнение с шума от трафика, където са проведени много изследвания, малко се знае за това как шумът от вятърните турбини обективно влияе върху съня. Следователно целта на настоящия проект е да се определи дали шумът от вятърните турбини може да повлияе на човешкия сън и как се проявяват тези въздействия. Дискусия В това проучване ефектите от шума от вятърните		

				турбини върху съня са изследвани с помощта на физиологични измервания. Има някои доказателства, че в сравнение с контролните нощи без шум, сънят през нощите с WTN е имал намалено количество SWS, повече време, прекарано в будно състояние, увеличена латентност на съня и намаляване на продължителния SWS и N2 сън. Количеството REM сън, SWS и WASO (фаза на бързо реагиране в съня) е било повлияно от звукови характеристики със силна амплитудна модулация. N1 („лек“) сън е бил по-разпространен по време на шум с бийтове. SWS е идентифициран като важен за декларативната памет при хората. Освен това, SWS се счита за важен за физическото възстановяване и съответно е с приоритет след лишаване от сън. Смята се, че REM сънят е важен за когнитивните функции. Въпреки наблюдаваните физиологични нарушения, в момента не е ясно дали размерът на тези ефекти на WTN върху SWS и REM би повлиял на свързани биологични процеси. По време на сън тялото реагира по-силно на рязка промяна в акустичната среда, отколкото на постепенна промяна. Например, вероятността за събуждане е свързана с времето на нарастване на шума. Поради това беше изказана хипотеза, че ако WTN има отрицателни ефекти върху съня, такива ефекти биха се проявили при високи скорости на въртене, силна амплитудна модулация и наличие на удари. Показанието, макар и незначително, че честотата на SSCs е била по-ниска по време на периоди с високи обороти в минута, по-ниска по време на периоди със силна амплитудна модулация и по-ниска по време на периоди с удари, следователно може да изглежда изненадващо. Въпреки това, по време на периоди със силна амплитудна модулация и периоди с удари изглежда има по- висока честота на събуждания, които не включват промени в стадия на бодърстване. С други думи, вместо участниците просто да променят стадия на сън, изглежда, че през тези периоди са настъпвали пълни събуждания. Въпреки че честотата на събужданията и промените в		

				фазите на съня са били повлияни от силата на AM, общият брой събуждания и промени в фазите на съня не се е различавал в нито една от експерименталните нощи, включително контролната. Това означава, че за да се случват тези реакции с по-висока честота през определени часове, те не се случват през други часове, когато може да са се появили спонтанно като част от естествения ритъм на съня. Тези събуждания и SSC се преразпределят през нощта, което може да има последици за определени невронни процеси, извършвани по време на сън, като например изчистването на отпадъчни продукти, които се натрупват по време на будност, което е доказано в проучвания върху животни. Този малък мащабен експеримент служи като пилотно проучване и следователно беше ограничен от редица фактори. Участниците не могат да се считат за представителни за популацията, която е изложена на WTN у дома. Заедно с малкия размер на извадката, направените заключения не трябва да се изваждат извън контекста на работата; за да се осигури принос за бъдеща работа с по-подходяща извадка, размер и дизайн на експозицията на изследването. Избраните нива на шум бяха по-високи от препоръчителните в Швеция, но не бяха нереалистично високи за други страни, за да се увеличи вероятността за предизвикване на физиологична реакция. Обосновката за това решение беше да се увеличи очакваният размер на ефекта, за да се открие по-добре кои елементи от звуковия характер допринасят за реакцията в това малко пилотно проучване. Текущо проучване има за цел да изследва съня под въздействието на шум от вятърни турбини на по-често срещани нива. Заключения Физиологичните измервания показват, че нощите с нискочестотна амплитудна модулация и L AEq,8h = 45 dB, леко отворен прозорец (L AEq,8h = 33 dB на закрито) са повлияли най-много на съня. По-специално, амплитудната модулация и наличието на		

				биене са важни съставки на шума от вятърните турбини, допринасящи за нарушаването на съня. Изтеглете пълния текст на статията тук: Физиологични ефекти на шума от вятърните турбини върху съня ICA2016-0440 Смит, Огрен, Торсън, Педерсен и Уей Въпреки че пресъздаването на шума от вятърни турбини в лабораторни условия има своите ограничения, ясно е, че пулсиращият елемент на нискочестотния шум (т е. амплитудна модулация) причинява много напълно ненужни страдания. Отговорността за тези, които причиняват страдание, е неизбежна и с всяко ново парче от научния пъзел примката се затяга. За мнозина окачването на мъчителите им не може да дойде достатъчно скоро, но ще се случи." Ето Ви и още една в доказателство на тезата: - Жертвата на вятърния парк е категорична: Немско изследване разкрива, че излагането на инфразвук причинява стрес, нарушения на съня и други https://stopthesethings.com/2017/04/30/wind-farm-victims-smoking-eun-german-research-reveals-infrasound-exposure-causes-stress-sleep-disruption-more/ „Има определени общи теми, които обхващат целия свят: съседите, принудени да живеят с непрестанен нискочестотен шум и инфразвук, генерирани от вятърни турбини, страдат; а вятърната индустрия отрича всякаква отговорност за каквото и да било, независимо дали е причинено в този или в следващия свят. Въпреки това, правдоподобното отричане от страна на вятърната енергетика е на път да се превърне в още по-оскъдна стока. Без съмнение, воден от хилядите германци, страдащи от излагане на шумови емисии от вятърни турбини, екип от висок клас от Института Макс Планк изучава ефектите на инфразвука върху хората от известно време, въпреки че изследваните са доброволни опитни		

				зайчета, а не като онези нещастници в селските общности, където тези неща са били пробождани. Последната им публикация е резултат от сложно изследване от вида, който вятърната индустрия се стреми да предотврати повече от 20 години Ще се обърнем към NoTricksZone за обзор на това, което ще се окаже гибелта на вятърната индустрия. Ново немско изследване върху инфразвука показва неблагоприятно въздействие върху мозъчната активност! Зона без трикове Пиер Госелин 26 април 2017 г.“ „Германският сайт за протести срещу вятърната енергия windwahn.com представя чисто нова публикация, показваща, че предизвиканите от инфразвук промени в мозъчната активност са видими и доказани. Следователно, откритията показват, че въздействието върху здравето от нискочестотните звукови вълни, генерирани от промишлени вятърни турбини, всъщност оказва неблагоприятно влияние върху човешкото здраве, твърдение, което често е било отричано от Big Wind. Някои лобисти и поддръжници дори продължиха да казват, че всичко е в главите на хората. Е, оказва се, че това е вярно, но е реално! Новаторската статия на Маркус Вайхенбергер и учени от Charite (Берлин), PTB (Брауншвайг) и UKE (Хамбург) е изчерпателна и беше публикувана на 12 април 2017 г. Проучването използва усъвършенствано изобразяване на мозъка, за да сравни активността на инфразвука близо до прага на слуха. Резултати от карти на регионалната хомогенност (ReHo) на контраста на целия мозък, получени по време на състояние близо до прага спрямо състояние без тон. Заключението на доклада не е това, което вятърната индустрия и поддръжниците на зелената енергия искат да чуят: Накрая, нашите резултати ни позволяват да		

				направим някои предварителни заключения относно потенциалните дългосрочни ефекти върху здравето, свързани със (суб)лиминалната стимулация на ИС. В няколко проучвания е съобщено, че продължителното излагане на шум може да доведе до повишаване на нивата на катехоламини и кортизол. Освен това, промени в телесните функции, като кръвно налягане, честота на дишане, ЕЕГ модели и сърдечна честота, също са документирани в контекста на излагане на ИС под и близо до прага. Следователно предполагаме, че няколко от гореспоменатите автономни реакции всъщност биха могли да бъдат медиирани от активирането на мозъчни области като предния кортекс (ACC) и амигдалата. Докато повишената локална свързаност в ACC и гАтуд може да отразява само първоначална телесна стрес реакция към (суб)лиминалната ИС, ние предполагаме, че стимулацията за по-дълги периоди от време може да окаже дълбоко въздействие върху автономните функции и в крайна сметка да доведе до образуването на симптоми като нарушения на съня, панически атаки или депресия , особено когато са налице допълнителни рискови фактори, като повишена чувствителност към шум или силни очаквания за вредността на ИС. Също така, макар че в тази дискусия поставяме силен акцент върху физиологичните последици от продължителното излагане на ИС, би било интересно да се види дали нашата rsfMRI парадигма може да се използва за свързване на предизвиканите от ИС промени в глобалните мозъчни състояния и промени в експерименталната област. Доколкото ни е известно, това проучване е първото, което документира промени в мозъчната активност в няколко региона в отговор на продължителна IS (искусствена стимулация) близо до прага на слуха, използвайки fMRI *. ReHo анализът разкри по-висока локална свързаност на rSTG, ACC и гАтуд само когато IS е приложен близо до прага на слуха, а ICA показа, че ефекти могат да бъдат открити и на междурегионално ниво. От една страна, тези резултати изглежда подкрепят хипотезата, че (суб)лиминалната IS може да		

				оказва влияние върху организма чрез подсъзнателен път на обработка (който предполагаемо включва сигнална трансдукция, медиирана от външните клетки на власите). От друга страна, макар и ясно чуваема, продължителната стимулация с IS над прага на слуха не доведе до промени в мозъчната активност, което би могло да показва, че сигналът, обработен по пътя на съзнателния слух, може да е бил отслабен по начин отгоре надолу чрез механизми на вниманието. Също така, тъй като реакцията на мозъка на продължителна близкопрагова експозиция включва активирането на мозъчни области, за които е известно, че играят ключова роля в емоционалния и автономния контрол, може да се установи потенциална връзка между предизвиканите от експозицията промени в мозъчната активност и появата на различни физиологични, както и психологически ефекти върху здравето . Преходното повишаване на регулацията на тези мозъчни области в отговор на под- или близо до прагова експозиция може по този начин да отразява първоначална стресова реакция на организма, като в крайна сметка насърчава образуването на симптоми, тъй като стимулацията се случва многократно и влизат в действие допълнителни рискови фактори . Въпреки това са необходими допълнителни изследвания, по-специално изследвания на надлъжната експозиция, за да се конкретизират тези открития и да се допринесе за по-добро разбиране на свързаните с експозицията ефекти върху здравето. Очаква се натискът да се увеличи за увеличаване на разстоянията между вятърните паркове и жилищните райони.“ Подкрепяме Възражение до МС с Вх.№ ПР-472/02.04.2026и доМОСВ, Вх.№ 12-00-259-56/02.04.2026 на д-р Йорданка Николова Иванова и се съгласяваме с “В заключение: натрупаната информация в научните сайтове за въздействието на вятърните турбини върху здравето на хората показва, че МОСВ		Здравните аспекти попадат в обхвата на екологичната оценка на стратегическо

				трябва да бъде подкрепено в защита на природата от Министерство на здравеопазването.,,! Изискваме становище на Министерство на здравеопазването относно въздействието на ВЕИ върху човешкия организъм! Възразяваме, че не е предвидена оценка на въздействие върху хората!? Възразяваме, че в разработването на плана отсъства министъра на здравеопазването! Настояваме за изработване на оценка от М3 за въздействито на ВЕИ върху човешкото здраве! 2.В т.2 от Основните цели се казва: „Подпомагане на ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници"!? Защо?! Защо ускорено внедряване, след като европейските политици през изминалия месец, публично признаха, че зелената енергия е грешно решение за Европа. Нашето предимство е в търпението и изчакването за въвеждането на много и различни иновативни и актуални стъпки на така наречения напредничав свят е, че можем да се поучим от грешките му, а Урсула Фондерлайн в публично изказване призна, че тази стъпка е грешна! „В световен мащаб се наблюдава ренесанс на ядрената енергия, каза още тя и добави, че ЕС иска да участва в този процес и че ЕК вече разработва нова стратегия за малки модулни ядрени реактори (SMR). Тази нова технология трябва да бъде разработена до началото на 2030-те години и да играе ключова роля в енергоснабдяването, наред с конвенционалните ядрени реактори.“ https://www.dw.com/bq/ursula-fon-der-laien-otkazt-ot-atomna-enerqia-bese-qreska/a-76291112 В т.5 се казва: „Подобряване на енергийната сигурност и независимост на страната, чрез увеличаване на дела на местното производство от възобновяеми източници и намаляване на зависимостта от вносни енергоносители.“		ниво, като компетентните здравни органи участват в процедурата чрез изразяване на задължителни становища, както и са предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС за всяко конкретно инвестиционно предложение. 2. Планът е съгласуван с европейските политики, включително Европейския зелен пакт, REPowerEU и директивите за възобновяема енергия. Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, Директива (ЕС) 2023/2413 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването па енергията от възобновяеми източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета, относно насърчаването на използването на енергия от възобновяеми източници, както и Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК). Изявленията на европейски политици или обществени фигури не отменят конкретните правно-задължителни цели на ЕС по Директива 2023/2413 и ИНПЕК, в изпълнение на които е изготвен Планът. Предметът на плана е нормативно определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да

				Възразяваме срещу липсата на логика в намеренията на този проект! Както по-горе цитирахме Европа смята това за грешка и върви към ядрената енергия! „В световен мащаб се наблюдава ренесанс на ядрената енергия...“ Ние защо вървим към тяхната грешка и то ускорено?! „Домакинът на конференцията - френският президент Еманюел Макрон, се застъпва за по-добри възможности за финансиране за нови реактори. Той настоява за повече инвестиции в разработването на малки модулни ядрени реактори (small modular reactors, SMR). "Нашите американски приятели, канадците и китайците са на челно място в тези иновации, европейците трябва да останат в надпреварата", каза още френският президент.“ https://www.dw.com/bg/ursula-fon-der-laien-otkazt-ot-atomna-energia-bese-greska/a-76291112 Изискваме цялостно преразглеждане и спиране на проекта и възобновяване и изграждане на ПАВЕЦ и АЕЦ! 3. При изграждането на тези мега съоражения, изчисленията на специалисти инжинери казват че хоризонталния фондамент не е достатъчно устойчив и се „набиват бетонни пилони" в почвата и за тях няма оценка по ОВОС!? При поставянето на тези „бетонни инжекции" на 20-30 метра дълбочина се създава риск от разкриване и замърсяване на водните тела.Трябва да се знае на каква дълбочина са водните тела и да се включи в ОВОС! Изискваме хидроложка оценка на въздействие на строежитена ВЕИи да бъде взета под внимание и приложена към ОВОС! 4. Според мнение на представители на съюза на пчеларите, „Там където има ветрогенератори пчелите умират"! Изискваме статистика и становище от страна на		приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Останалите видове енергийни източници (ядрената енергия, водоцентрали) не са предмет на настоящия план. 3.Планът не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Опазването на подземните и повърхностните водни тела, включително рисковете при дълбоко фундиране и изкопни работи, е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по Закона за водите, включително задължително становище на Басейнова дирекция. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана. 4. Въздействието върху опрашителите е предмет на ДЕО и ОВОС. Изискванията на действащото зазконодателство се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана. 5. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и

				специалисти и пчелари и да бъдат взети под внимание и приложени към ОВОС! Изискваме незамисим ОВОС! 5. В проекта пише:„В рамките на дейността на МРГ бяха одобрени три принципа на работа, а именно: (3) навременно включване на заинтересованите страни в процеса на планиране. " Възразяваме, че в процеса на планиране на този проект не е информирано населението на България, за толкова важен и определящ бита на всеки един от тях, акт от страна на държавните СЛУЖИТЕЛИ в тази МРГ. Изискваме да се направи национален референдум и да се допитат до народа за това каква да бъде политиката на България по въпроса енергетика, тъйкото всички ние сме заинтересована страна! Изискваме да бъдеме питани! б.Възразяваме срещу намеренията на проекта защото това не е „ОБЩОевропейската климатична политика" ! „В рамките на общоевропейската климатична политика целта за 2040 г. има пряко значение за енергийния сектор и по- специално за развитието на възобновяемите енергийни източници. Постигането на толкова високо ниво на намаление на емисиите предполага почти пълна декарбонизация на производството на електроенергия значително преди 2040 г., което от своя страна изисква ускорено и мащабно навлизане на ВЕИ, включително вятърната енергия. Макар конкретните количествени цели за дял на ВЕИ след 2030 г. да подлежат на допълнително законодателно развитие, стратегическата посока е ясно очертана: възобновяемите източници следва да се превърнат в доминиращия стълб на енергийната система на ЕС, подкрепени от модернизирана електропреносна и разпределителна инфраструктура и системи за съхранение." Изискваме българската енергийна политика да бъде съобразена с отчетените „ГРЕШКИ" на на европейските политици цитирани по-горе!		Наредбата за ЕО. Настоящото становище също ще бъде включено в справката за проведените консултации. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания. Националният референдум не е предвиден като инструмент в приложимото законодателство за стратегическо планиране по ЗЕВИ. 6.Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда. Задължението по чл. 15в от Директива 2023/2413 е абсолютно и не е обусловено от степента на постигнат напредък в намаляването на емисиите. Намалението на парниковите газове от 1990 г. насам е резултат предимно от деиндустриализация и не може да се използва като аргумент срещу изпълнение на конкретно задължение. 7. Директива (ЕС) 2023/2413 поставя приоритет върху вече засегнати терени, но не забранява зониране в земеделски ландшафти при спазване на изискванията за екологична оценка.

				7. Възразяваме срещу намерението да се намалят административните бариери и да съкратят времето за реализация на проекти, както пише по долу в цитата! Изискваме много и старателно оглеждане на всички фактори определящи издаването на подобни разрешения. „Новата рамка за 2040 г. изпълнява и важна функция по отношение на инвестиционната сигурност. Чрез правно обвързваща дългосрочна цел ЕС изпраща ясен сигнал към публичните и частните инвеститори за необходимостта от ранно планиране и реализиране на проекти за възобновяема енергия, включително проекти с по-дълъг жизнен цикъл и значителни капиталови разходи, каквито са вятърните електроцентрали. Това се допълва от политиките за опростяване и дигитализиране на разрешителните процедури, за пространствено планиране и за определяне на приоритетни зони за развитие на ВЕИ, които имат за цел да намалят административните бариери и да съкратят времето за реализация на проекти." Изискваме да се изпълняват и у нас европейските планове и намериния по въпроса за общата ни европейска енергетиката, а не да се съсипва цялата страна с инвестиционни проекти на чужди компании, които не се интересуват от това дали се съсипва нашата Родина! Изискваме цялостно преразглеждане и спиране на проекта! „Подкрепяме Становището на ИК „Задруга за запазване на България“ до МОСВ с вх.№12-00-259-87/08.04.2026г. Подкрепяме Становището до Министър председателя на „Гласът на природата“ с Вход. №20.Й-2.от 03.04.2026; до МОСВ 12-00-259-61. От 03.04.2026 ; до МЗ 94-1158. От 03.04. 2026.и до омбудсмана 5161 от 03.04.26г! Подкрепяме Възражението на ВМРО с вхд.№- 12-00-		С оглед на горното, възражението не съдържа основания, които да обосновават изменение, допълнение или прекратяване на проекта на плана.

				259/07.04.2026Г към МОСВ Подкрепяме становището от Сдружение “Народна Палата Българска Мяра”,с входящ № от МОСВ: 12-00-259-56/ 02.04.2026; и с входящ № от МС: ПР-472/02.04.2026. Подкрепяме Становището от “Национална асоциация на зърнопроизводителите” (НАЗ),с входящ № от МОСВ: 15-00-31 от 07.04.2026 г.и с входящ № от МЗХГ: 15-160 от 06.04.2026 г. Подкрепяме Становището от Сдружение “Гласът на Природата”,с входящ № от МОСВ: 12-00-259-26. Подкрепяме гражданското становище наД-р Йорданка Николова Иванова,с входящ № от МОСВ: 12-00-259-61. от 03.04.2026; с входящ № от Министър председателя: 20.Й-2.ОТ 03.04.2026; с входящ № от МЗ: 94-1158. от 03.04.2026 и с входящ № от Омбудсмана: 5161 от 03.04.26г. Подкрепяме становището на г-жа Теодора Янчева, с входящ № от МОСВ: 12-00-259-70; с входящ № от МК: 94-00-850; с входящ № от МЗ: 94-1200; с входящ № от МТ: Т-94-Т-11/07.04.2026г.; с входящ № от МЗХГ: 94-812; с входящ № от МРРБ: У8-871/07.04.2026 и с входящ № от МЕ Е-94-00-784		
24.	Писмо/Известие 04-00-668-37/29.05.2026	Сдружение „ЗА ХОРАТА, ЗЕМЯТА И ПРИРОДАТА — ТЕРВЕЛ",	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	I. Адресат, подател, предмет и допустимост на възражението С настоящото Сдружение „ЗА ХОРАТА, ЗЕМЯТА И ПРИРОДАТА — ТЕРВЕЛ", ЕИК 208302885, подава възражение срещу Доклада за екологична оценка /ДЕО/ на проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, нетехническото резюме, проекта на План и приложенията към тях. Настоящото възражение се подава в рамките на обявената от Министерството на околната среда и водите процедура по обществено обсъждане на ДЕО на проекта на План. Съгласно публикуваната от МОСВ обява на разположение на обществеността са проектът на План, Докладът за екологична оценка,	Приема се по принцип	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации

				нетехническото резюме, приложенията и съпътстващите материали, като документацията е предоставена за обществен достъп за срок от 30 календарни дни — от 30.04.2026 г. до 29.05.2026 г. Предмет на настоящото възражение е именно екологичната оценка на стратегически план, а не оценка на въздействието върху околната среда на отделно инвестиционно предложение. Това разграничение е съществено. Самият ДЕО посочва, че Планът за определяне на приоритетни зони попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 ЗООС, очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по приложения Ns 1 и Ns 2 към ЗООС и подлежи на процедура по задължителна екологична оценка. Сдружението е юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, вписано в ТРР ЮЦнЦ. От данните за актуално състояние е видно, че Сдружението е с ЕНК 208302885, със седалище и адрес на управление в гр . Тервел, п. к. 9450, градски парк Тервел, хотел „Алгара" и е представлявано от Владимир Георгиев Няголов — председател . Уставните цели на Сдружението включват защита и опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения, защита на здравето на хората, съхраняване на биологичното разнообразие, опазване и ползване на компонентите на околната среда, предотвратяване и ограничаване на замърсяването, подобряване на жизнената среда и качеството на живот. Допустимостта на настоящото възражение произтича както от общественополезния статут и уставните цели на Сдружението, така и от неговата пряка локална връзка с община Тервел. Сдружението е местна организация, чиито членове живеят и работят в земеделски район, а предметът на Плана има пряко отношение към земеделските земи, полските пътища, пчеларството, здравето на населението, ландшафта,		

				биологичното разнообразие, водите и бъдещото устройствено развитие на община Тервел . В рамките на общественото обсъждане на екологична оценка не се изисква подателят да доказва вещно право върху конкретен имот. Процедурата е отворена за заинтересовани институции, организации и граждани, каквото изрично е посочено и в обявата на МОСВ. Това съответства и на принципите на Орхуската конвенция за достъп до информация, участие на обществеността при вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда. Сдружението има пряк обществен и екологичен интерес от подаване на настоящото възражение, защото проектът на План създава стратегическа рамка за ускорено развитие на вятърни енергийни мощности, която може да засегне земеделски райони, включително райони със структура и поминък като община Тервел. ДЕО сам признава, че приоритетните зони ще осигуряват рамка за ускорено внедряване на вятърни мощности и улесняване на административните процедури . Именно поради това възражението следва да бъде разгледано не като становище по отделен проект, а като становище по стратегически документ, който предварително насочва бъдещ инвестиционен натиск. Сдружението подчертава, че настоящото възражение не е насочено срещу възобновяемите енергийни източници като принцип. То е насочено срещу недостатъците на ДЕО и проекта на План в частта, в която не се гарантира достатъчна защита на земеделските райони, високопродуктивните земеделски земи, полските пътища, селскостопанския достъп, здравето на хората, биологичното разнообразие, водите и местните общности.		
				IL Обща позиция : не срещу ВЕИ, а срещу погрешно зониране върху земеделски райони	Приема се по принцип	Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба,

				Сдружение „ЗА ХОРАТА, ЗЕМЯТА И ПРИРОДАТА - ТЕРВЕЛ" не оспорва необходимостта от енергиен преход, развитие на възобновяеми енергийни източници и намаляване на зависимостта от изкопаеми горива. Сдружението подкрепя устойчив, балансиран и законосъобразен енергиен преход, който съчетава климатичните цели с опазването на земята, здравето на хората, природата, водите, местните общности и земеделския поминък. Възражението е срещу подход, при който ускореното внедряване на ВЕИ се превръща в основание за предварително зониране на територии без достатъчна защита на земеделската земя и без достатъчно конкретна оценка на реалните последици за райони като община Тервел. Проектът на План и ДЕО следва да бъдат разглеждани през призмата на конституционната и законова защита на земята. Съгласно чл. 21, ал. 1 от Конституцията на Република България земята е основно национално богатство и се ползва с особена закрила на държавата и обществото. Чл. 21, ал. 2 допълва, че обработваемата земя се използва само за земеделски цели, а промяна на предназначението ѝ се допуска по изключение, при доказана нужда и при условия и ред, определени със закон. Същият принцип е развит и в Закона за опазване на земеделските земи. Чл. 2 3033 определя земеделските земи като основно национално богатство и предвижда, че те се използват само за земеделски цели, а предназначението им е производство на растителна продукция и паша на добитък по начин, който не уврежда почвеното плодородие и здравето . Следователно земеделската земя не може да бъде третирана като празно пространство за индустриално енергийно строителство . Тя е ограничен и трудно възстановим ресурс, производствена база на земеделските стопани, елемент от продоволствената сигурност и основа на местната икономика в земеделски райони като Тервел и Добруджа.		включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда. Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект. Планът не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. Определянето на приоритетни зони не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Планът е изготвен при прилагане на пространствен анализ, включващ критерии за изключване и данни за земеползването. Конституционната закрила на земеделската земя по чл. 21 от Конституцията не е отменена от Плана и остава приложима при всяка последваща инвестиционна процедура ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение, съгласно Закона за опазване на земеделските земи

				В този смисъл Сдружението възразява срещу всяка методология, която поставя на първо място ветровия потенциал, техническата възможност за присъединяване и инвестиционната предвидимост, без равностойно да отчете земеделската, почвената, здравната, социалната и местната устройствена чувствителност на територията. Проектът на План сам заявява, че определените приоритетни зони ще създадат рамка за ускорено внедряване на вятърни мощности и улесняване на административните процедури . Поради това ДЕО не може да остане на равнище общи констатации и бъдещи обещания за последващи оценки. Когато един стратегически документ създава рамка за ускоряване, самата стратегическа оценка трябва предварително да съдържа ясни отрицателни критерии, изключващи зони и защитни механизми. Не е достатъчно да се заяви, че конкретните въздействия ще се преценяват на по-късен етап при отделните инвестиционни предложения. Ако на стратегическо ниво се допусне приоритетно зониране на земеделски територии, последващите процедури ще се развиват вече в условията на предварително създадена презумпция за допустимост . Това поставя местните общности, собствениците и ползвателите на земеделски земи в по-неблагоприятна позиция. Сдружението настоява, че енергийният преход трябва да бъде насочван предимно към територии, които не разрушават земеделския поминък: индустриални и вече урбанизирани терени, нарушени и деградирали площи, минни и промишлени терени, транспортна инфраструктура, покриви, паркинги, площадки за отпадъци и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство . Такъв подход съответства и на Директива (ЕС) 2023/2413, която при определяне на зони за ускорено внедряване на ВЕИ поставя акцент върху изкуствени и застроени площи, транспортна инфраструктура, паркинги, промишлени		(ЗОЗЗ) и при участие на компетентните органи, като Министерството на земеделието и храните. Инвестиционните проекти в зоните, определени в ППЗ следва да отговарят на обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, ключови от които са: ✓ Без промяна на предназначението на земеделските земи върху тях не може да се извършва строителство на обекти, несвързани с ползването на земеделските земи; ✓ Промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се извършва по реда на глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ). ✓ Строежи могат да се извършват само ако са разрешени съгласно Закона за устройство на територията (чл. 148, ал. 1 от ЗУТ); ✓ Около вятърните генератори се учредяват сервитути съгласно изискванията на Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти, което гарантира придвижването на различен вид строителна и селскостопанска механизация; ✓ Съгласно ЗООС за инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда задължително се извършва ОВОС и оценка за съвместимост със защитени зони (Натура 2000), за да се гарантира, че

				обекти, рудници и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство . Поради изложеното Сдружението заявява следната обща позиция : Ние не възразяваме срещу възобновяемата енергия. Възразяваме срещу погрешно, непълно и небалансирано зониране, което допуска индустриализиране на земеделски райони, без достатъчна защита на земята, полските пътища, почвите, водите, здравето, природата и местните общности.		съоръженията не застрашават местната флора и фауна; ✓ Инвестиционни предложения за изграждане на вятърни генератори следва да са планирани в общинските дългосрочни програми по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници (независимо от източниците на финансиране – публични или частни). Законът изисква програмите да се приемат от общинските съвети. При всяко конкретно инвестиционно предложение е задължително провеждане на ОВОС.
				IIL Тервел и Добруджа като земеделска територия с повишена чувствителност Община Тервел е част от Добруджа - район с ясно изразен земеделски характер, в който земята не е второстепенен ресурс, а основа на местния поминък, икономиката и начина на живот. За местната общност земеделската земя, полските пътища, пасищата, пчелините, достъпът до нивите и нормалното провеждане на агротехническите мероприятия са неразривно свързани. В земеделски район като Тервел всяка промяна в режима на земеделските земи и полските пътища има последици, които надхвърлят границите на конкретния имот. Вятърният парк не се изчерпва с поставянето на отделна турбина. Той предполага изграждане на фундаменти, монтажни площадки, временни строителни площадки, вътрешни пътища, кабелни трасета, подстанции, сервитути, временни уширения на пътища, движение на тежка техника и последващ режим на експлоатация и поддръжка. Именно това показва местният пример с проекта ВяЕЦ „Атлас". В предоставените материали по проекта е посочено, че ВяЕЦ „Атлас" се предвижда да се състои от до 60 броя вятърни генератори, всеки с мощност до	Приема се по принцип	Приема се за сведение описаният местен инвестиционен натиск. Следва да се отбележи, че конкретното инвестиционно предложение ВяЕЦ „Атлас“ е отделан административна процедура и не е предмет на настоящата. Притесненията от общ характер са разбираеми и на тях е отговорено в т.II

				10 MW, с височина на кулата до 200 м и диаметър на ротора до 200 м, разположени в землищата на гр. Тервел,с . Гуслар, с . Безмер, с . Кочмар, с. Попгруево, с. Божан и с . Мали Извор, община Тервел,област Добрич. Същите материали сочат, че произведената електроенергия се предвижда да се концентрира в две повишаващи подстанции, чрез които да се изнася към националната електрическа мрежа, а за нормалната работа на централата са необходими кабелни мрежи от всеки ветрогенератор или група ветрогенератори до подстанциите. За осигуряване на достъпа до всеки ветрогенератор е предвидено да се използват пътищата от републиканската и общинската пътна мрежа, както исъществуващите селскостопански и горски пътища в землището на община Тервел.Това е от особено значение, защото в земеделски район полските и селскостопанските пътища не са резервна индустриална инфраструктура. Те са необходима част от земеделския производствен процес — чрез тях земеделските стопани достигат до нивите, пчелините, пасищата, животновъдните обекти и обработваемите масиви. Документите по ВяЕЦ „Атлас" показват и друго : част от предвидените за достъп селскостопански пътища са с габарит под 6 м, като е предвидено временно уширяване до 5,50 м, за да се осигури транспортът на голямогабаритните елементи на ветрогенераторите . Това потвърждава, че подобни проекти не са „леки" или неутрални спрямо местната земеделска инфраструктура, а изискват нейното адаптиране към тежки индустриални транспортни нужди. Още по-ясно въздействието върху земеделската територия се вижда от данните за площадките. В материалите е посочено, че за всеки конкретен поземлен имот се предвиждат постоянни площадки за фундамент на ветрогенератор , обслужващи площадки, монтажни площадки и вътрешни пътища за достъп до 5 дка за имотите, в които ще се разполагат ветрогенератори, като фундаментите са железобетонни		

				монолитни фундаменти под нивото на терена. Освен това преди началото на строителството се предвиждат допълнителни площадки за временно ползване на земеделска земя с площ до 7 дка за всеки отделен ветрогенератор , използвани за временни уширения на пътища и завои, транспорт на компоненти, сглобяване на тежка механизация и временно складиране на компоненти като витла и гондоли. Тези временни площадки също се предвижда да бъдат изградени от чакълесто-баластрена настилка с необходимата товароносимост. Транспортният достъп до ветрогенераторите по проекта ВяЕЦ „Атлас" се планира да се осъществява по съществуващите полски и общински пътища и, при необходимост, през поземлени имоти частна собственост в землищата на гр . Тервел, Гуслар, Безмер, Кочмар, Попгруево, Божан и Мали Извор . Съществуващите полски пътища се предвижда да бъдат усилени с полагане на чакълесто-баластрена настилка. Предвидени са и подземни кабелни линии, заземителни контури и оптични линии, разположени в сервитутите на съществуващите полски и общински пътища, като при необходимост се предвижда учредяване на сервитути и върху частни имоти. Тези факти показват, че вятърните енергийни проекти в земеделски райони имат не само точково въздействие върху площадката на турбината, а мрежово въздействие върху цялата територия: ниви, полски пътища, сервитути, достъп, кабелни трасета, подстанции, временни строителни площадки, транспортни коридори и съседни ИМОТИ. Сдружението обръща внимание, че именно в община Тервел вече е налице реален инвестиционен натиск. В предоставените местни материали е посочено, че през 2023 г. са отправени официални искания до Общинската администрация и Общински съвет - Тервел за даване на съгласие за изготвяне на ПУП-ПЗ за конкретни поземлени имоти и ПУП-ПП за общински селскостопански пътища във връзка с проекта ВяЕЦ „Атлас". Отбелязано е също, че местната общественост		

				е изразила сериозни притеснения относно мащаба на проекта, засегнатите земи, непълнотата на доклада по ОВОС, както и потенциалните ефекти върху здравето, околната среда, земеделието и пчеларството . Местната реакция не е абстрактна или политическа. Тя е реакция на земеделски район, който вижда как полските пътища, земеделските масиви и публичната инфраструктура могат да бъдат превърнати в обслужваща инфраструктура за индустриални енергийни обекти. В материалите е посочено, че на 2 май 2025 г. е проведен мирен протест, последван от над 1300 събрани подписа срещу проекта ВяЕЦ „Атлас" на територията на община Тервел и над 250 възражения до РИОСВ - Варна относно доклада по ОВОС на проекта. Поради това община Тервел и Добруджа следва да бъдат третирани като територия с повишена чувствителност при всяко стратегическо планиране на приоритетни зони за вятърна енергия. Тази чувствителност не е само екологична в тесен смисъл, тя е комплексна - земеделска, почвена, социална, здравна, ландшафтна, инфраструктурна и икономическа. Сдружението счита, че ДЕО не може да приеме общи положителни изводи за допустимостта на Плана, без да отчете особеностите на земеделските райони като Тервел. За тези райони земята не е свободен терен за техническо усвояване, а основно национално богатство, защитено от Конституцията и Закона за опазване на земеделските земи. Ето защо в следващите части на възражението Сдружението ще изложи конкретни възражения относно методологията на ДЕО, липсата на достатъчна защита на земеделските земи, недостатъчния анализ на почвите и хумусния слой, полските пътища, сервитутите, водите, здравето, биологичното разнообразие, пчеларството, ландшафта и кумулативните въздействия .		

				IV. КОНСТИТУЦИОННА И ЗАКОНОВА ЗАЩИТА НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ЗЕМЯ Проектът на План за приоритетни зони (ППЗ) и съпътстващият го Доклад за екологична оценка (ДЕО) подхождат към обработваемите земеделски земи изцяло потребителски - те са третирани като "технически свободни площи", върху които най-лесно, бързо и евтино може да бъде разгърната мащабна индустриализация . Категорично възразяваме срещу този подход, тъй като той е фундаментално погрешен и влиза в пряко противоречие с върховния закон на държавата и специалното законодателство : 1. Нарушаване на конституционната закрила на земята Съгласно чл. 21, ал. 1 от Конституцията на Република България, ,, Земята е основно национално богатство, което се ползва с особената закрила на държавата и обществото. " В този смисъл, държавните органи нямат право да създават и одобряват стратегически планове, които предвиждат превръщането на стотици хиляди декари плодородни земи в енергийни полигони. Подобно планиране представлява абдикация на държавата от нейното конституционно задължение за " особена закрила" на националното богатство . 2. Заобикаляне на Закона за опазване на земеделските земи (3033) Земеделската земя не е обикновен терен за застрояване, а ограничен и невъзстановим природен ресурс . Действащият правен режим по 3033 допуска използването на земеделски земи за неземеделски нужди (включително за изграждане на съоръжения за ВЕИ) единствено след провеждане на процедура по промяна на предназначението . Макар 3033 да не въвежда абсолютна забрана за използване на високопродуктивни земи (от I до IV категория), за тях е установен значително по-строг защитен режим, при който промяна на предназначението им се допуска само по изключение и при доказана липса на алтернативи . Чрез този механизъм законодателят изрично е признал тяхната безценна роля.	Приема се по принцип	Въпросите са отразени в т.II

				3. Превръщане на изключението в правило чрез стратегическо планиране Настоящият проект на План на практика обезсмисля защитата на 3033. Както категорично предупреждава Националната асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) в своето становище, липсата в ППЗ и в Заданието за екологична оценка на ясни критерии, ограничения и приоритетно изключване на високопродуктивнитеземеделски земи създава реален риск от заобикаляне на този защитен режим. Чрез стратегическото зониране инвестиционният интерес се насочва предварително и приоритетно към тези ограничени територии, без да се гарантира спазването на принципа за минимално засягане на най-ценните почвени ресурси . Улесняването на административните процедури в приоритетните зони ще превърне "изключението " по 3033 в масова, ежедневна практика, узаконяваща индустриализирането на нивите. Този извод се подкрепя и от Решение Ns 3/23.04.2025 г. на Конституционния съд на Република България, с което е потвърдена водещата роля на конституционната закрила на земеделската земя. Конституционният съд приема, че облекчените процедури за насърчаване на производството на възобновяема енергия не следва да се прилагат за сметка на земеделските земи, които са ограничен и невъзстановим ресурс . Съдът подчертава, че компетентните органи следва да извършват реална преценка за доказана нужда, продуктивни качества на земята, целите на промяната и приложимите специални закони. Ето защо ППЗ и ДЕО не могат чрез стратегическо зониране да създават предварителна презумпция за допустимост на ВЕИ обекти върху земеделски земи. 4. Заплаха за продоволствената сигурност. Този незаконосъобразен подход е особено критичен за региони с повишена земеделска стойност като географските области Добруджа и Лудогорието (в чийто обхват попада община Тервел). Тези райони са пряко свързани с осигуряване на продоволствената		

				сигурност на Република България. Земеделието е трайно установен поминък за населението, а изграждането на индустриални ветроенергийни съоръжения в плодородните земи не кореспондира с принципа на устойчивост и би навредило безвъзвратно на територията . Извод: Планът за приоритетни зони не може да бъде одобрен в настоящия си вид, тъй като влиза в пряко противоречие с целите на 3033 и принципа на устойчиво управление на земята, закрепен в екологичното законодателство . Настояваме ППЗ и ДЕО да въведат категорични изключващи критерии за защита на земеделския фонд, съобразно неговия конституционен статус .		
				V. Съществени методологични пороци на ДЕО и проекта на План Сдружението възразява срещу методологичния подход, използван при изготвяне на ДЕО и проекта на План, тъй като той не осигурява достатъчна предварителна защита на земеделските територии, населените места, полските пътища, сервитутите и местните общности . В ДЕО е посочено, че при определяне на приоритетните зони е приложен пространствен анализ в ГИС среда, включващ идентифициране на територии с висок технически потенциал за производство на енергия от вятър, прилагане на критерии за изключване, класифициране на територии с положителни характеристики и картографска визуализация на потенциалните зони. Този подход обаче не е достатъчен, когато резултатът от него създава рамка за ускорено развитие на инвестиционни предложения с потенциално трайно въздействие върху земеделски райони. V.1. Недостатъчен земеделски слой и непълна оценка на земеделската чувствителност Основен методологичен порок на ДЕО е, че земеделските земи са разгледани предимно като земеползване и почвена характеристика, но не и като		При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна **методология** и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. V.1.Отразено в т.II

				самостоятелен ограничителен фактор със стратегическа тежест. ДЕО съдържа данни за обработваеми земи, използвана земеделска площ и площ със селскостопанско предназначение, като отчита и намаляване на използваната земеделска площ с около 440 000 ha за десетгодишен период. Тези данни обаче не са превърнати в реален защитен механизъм при определяне на зоните . Особено показателно е, че в самия ДЕО/НТР се признава, че значителна част от приоритетните зони са доминирани от земеделски ландшафти . За зоните от Дунавската равнина е посочено, че в редица от тях над 80-90% от площта е орна земя по данни от CORINË. В друга част на ДЕО е посочено, че в Зони 2-10 обработваемите земи заемат 70-95% от площта, в Зони 1, 11-13 и 22-25 — 57-69%, а в останалите зони — под 50%. Тези данни сами по себе си показват, че приоритетните зони не са насочени предимно към нарушени, деградирали, урбанизирани или нископродуктивни терени, а в значителна част попадат върху активен земеделски ресурс. Това е несъвместимо с принципа, че земеделската земя е ограничено национално богатство и не следва да се третира като резервна територия за индустриално енергийно строителство . ДЕО не дава достатъчен отговор на следните въпроси: 1. какъв е делът на земеделските земи по категории във всяка приоритетназона; 2. какъв е делът на високопродуктивните земеделски земи; G7 3. какви площи ще бъдат засегнати от фундаменти, площадки, пътища, кабели, сервитути и подстанции; 4. какъв ще бъде кумулативният ефект от множество обекти върху земеделския фонд; 5. как ще се гарантира, че земеделските райони няма да бъдат трансформирани в индустриални енергийни територии . Следователно в ДЕО данните за въздействие върху земеделските земи е недостатъчен . Не е достатъчно да се отчете, че една зона е обработваема земя.		

				Необходимо е това обстоятелство да има нормативна последица - изключване, ограничаване или поставяне под строг режим. V.2. Липса на реален изключващ критерий за висококатегоризирани земеделски земи Сдружението възразява срещу липсата на изричен изключващ критерий за високо категоризирани земеделски земи. В ДЕО не се установява достатъчно ясно пространствено моделиране по категории земеделска земя, нито предварително изключване на земеделски земи от I-IV категория . Този пропуск е съществен. Земеделска земя от висока категория не е равностойна на пустеещ, нарушен или индустриален терен . Тя има производствена, социална, икономическа и екологична стойност. За община Тервел и Добруджа тази стойност е още по-висока, тъй като земеделието е основен поминък и основна структура на местната икономика. Вместо да въведе ясна забрана или поне строг ограничителен режим за високо категоризирани земи, ДЕО допуска тези територии да останат в обхвата на потенциалното зониране, като последващата конкретна преценка се отлага за бъдещи инвестиционни процедури. Това е методологично неправилно . Ако стратегическият план създава рамка за ускорено внедряване, именно на стратегическо ниво трябва да бъдат поставени най-строгите предварителни защити. ДЕО отчита, че изграждането на пътища за достъп води до почвено запечатване; изграждането на фундаменти води до унищожаване на почвения профил; подземните кабелни трасета водят до временно увреждане на почвения профил; подстанциите водят до унищожаване на почвения профил в обхвата на площадката. Посочено е също, че приблизителната засегната площ за един ветрогенератор е около 2 000 кв .м., а за подстанция около 10 000 кв .м., като степента на въздействията зависи от вида и качеството на		V.2 Отразено в т.II

				почвената покривка и на ниво План не може да бъде определена. Именно това признание налага обратния извод от направения в ДЕО: когато на ниво План не може да се определи степента на въздействие върху почвата, не следва да се приема ускоряваща рамка без предварително изключване на висококатегоризирани земеделски земи. V.3. Липса на изключващ слой за населени места и реални буфери Особено съществен порок е признанието вДЕО, че поради липса на данни при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени териториите на населени места, включително отстояние до 500 м от границите им. ДЕО посочва, че тези изисквания остават приложими при изпълнение на Плана. Тази констатация е недопустима за стратегически документ. Липсата на данни не може да бъде основание населени места и здравно-защитни буфери да останат вътре в картографския обхват на потенциални приоритетни зони. Обратно - при липса на данни следва да се приложи принципът на предпазливостта , като съответните територии се изключат до изясняване на точните им граници и необходимите буфери. Не е достатъчно да се заяви, че 500-метровото отстояние ще се спазва на следващ етап . Приоритетната зона създава очакване за допустимост и ускорено административно третиране. Ако населените места и буферите не са изключени още на етап планиране, местните общности се поставят в риск от последващ натиск, при който защитата на здравето ще се разглежда проект по проект, а не стратегически . Сдружението счита, че ДЕО следва да бъде преработен чрез въвеждане на самостоятелен изключващ слой за: 1. урбанизирани територии; 2. реални граници на населени места; 3. вилни зони и селищни образувания ; 4. здравно-защитни обекти;		V.3. При инсталиране на вятърни генератори в близост до урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, предмет на оценка за всяко конкретно инвестиционно предложение. С напредъка на технологиите, в рамките на европейската система за стандартизация, през последните години са разработени и редица европейски стандарти (например от серията EN IEC 61400, въведени като български), с прилагането на които се подобряват съответно и се изпитват енергийните характеристики вкл. ефективността, безопасността и надеждността на вятърните турбини. ППЗ не определя конкретни съоръжения, а зони и определянето на отстояния е функция на характеристиките на конкретното съоръжение и се извършва при ОВОС. Нормативните изисквания за отстояния по Наредба № 14/2005 г. се прилагат на ниво конкретно инвестиционно предложение и актуализирането на нормативните изисквания е въпрос от общ законодателен характер, извън предмета на настоящия стратегически документ.

				5. минимални отстояния, определени не само формално, а след акустична, здравна и кумулативна оценка за съвременни високи турбини . V.4. Липса на самостоятелен изключващ слой за прилепи ДЕО изрично посочва, че при разработването на методологията за определяне на приоритетните зони не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой, свързан с чувствителността на прилепите към вятърните турбини . Това е обосновано с липса на достатъчно пространствени , количествени и научно обосновани данни относно разпределението , миграцията и кумулативните ефекти върху прилепите на национално ниво. Това признание е съществен методологичен дефект. Липсата на достатъчно данни не може да бъде основание за определяне на приоритетни зони без самостоятелен изключващ слой за чувствителността на прилепите . Прилагането на принципа на предпазливостта означава, че когато липсва достатъчна научна сигурност, рискът не следва да се прехвърля към бъдещи инвестиционни процедури . Още повече, в ДЕО е посочено, че в обхвата на приоритетните зони са установени 30 вида прилепи, включително пещернозависими, горски, мигриращи и евритопни/синантропни видове . Посочено е отново, че не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой за прилепите, като липсата е обоснована с недостатъчност на пространствените данни. Това означава, че ДЕО идентифицира риск, но не го трансформира в достатъчно строг пространствен критерий . В резултат на това защитата на прилепите е оставена основно на бъдещи мерки за смекчаване , мониторинг и проектна оценка, вместо да бъде заложена като предварително условие при самото зониране. Сдружението настоява да се изработи самостоятелен слой за прилепи, включващ най-малко: 1. известни убежища, пещери, колонии и места за размножаване;		V.4. Въпросите относно биологичното разнообразие, включително прилепите, са относими към ДЕО и последващи процедури по ОВОС за всяко конкретно инвестиционно предложенив.

				2. миграционни коридори; 3. хранителни територии; 4. горски и крайречни структури; 5. буфери около чувствителни местообитания; 6. кумулативен риск от няколко ветроенергийни парка. До изработването на такъв слой ДЕО не следва да бъде съгласуван в настоящия му вид. V.5. Недостатъчна тежест на полските пътигца, сервитутите и селскостопанския достъп Методологията на ДЕО не отдава достатъчна тежест на полските, селскостопанските и общинските пътища, нито на сервитутите, които възникват около кабелните трасета, подстанциите и съпътстващата инфраструктура . Това е съществен пропуск, тъй като в земеделски райони като Тервел полските пътища са част от производствената инфраструктура на земеделието . Местният пример с ВяЕЦ „Атлас" показва реалния мащаб на проблема. В материалите по проекта е посочено, че транспортният достъп до ветрогенераторите се планира да се осъществява по съществуващите полски и общински пътища и при необходимост през частни поземлени имоти, а съществуващите полски пътища ще бъдат усилени с чакълесто-баластрена настилка. Посочено е също, че кабелните линии, заземителните контури и оптичните линии ще бъдат разположени подземно в сервитутите на съществуващите полски и общински пътища, като при необходимост ще бъдат учредявани сервитути и върху частни имоти. Същият проект предвижда за нуждите на ВяЕЦ „Атлас" кабели 33 kV, които да се полагат подземно по селскостопански, горски и местни пътища. Предварителните материали пред Общински съвет — Тервел също сочат, че всички трасета за достъп до около 60 ветрогенераторни турбини ще се провеждат по селскостопански , горски, полски и местни пътища, като за част от пътищата с габарит под 6 м се предвижда временно уширяване до 5,50 м за транспорт и монтаж на голямогабаритните елементи.		V.5. Отразено в т.II

				Следователно полските пътища не са страничен технически детайл. Те са носеща инфраструктура за такива проекти. Въпреки това ДЕО не съдържа достатъчна стратегическа оценка на: 1. блокиране на достъпа до ниви по време на строителство ; 2. увреждане на полски и общински пътища от тежка техника; 3. конфликт между земеделския трафик и индустриалния транспорт; 4. прокарване на подземни кабели в сервитутите на полски пътища; 5. налагане на сервитути върху частни земеделски имоти; 6. въздействие върху сроковете за оран, сеитба, пръскане, жътва и други агротехнически мероприятия. Сдружението счита, че ДЕО трябва да бъде преработен чрез въвеждане на самостоятелен слой за полски пътища, селскостопански достъп, кабелни трасета и сервитутни зони. Без такъв слой не може да се направи надеждна оценка на въздействието върху земеделските райони. V.6. Прекомерна тежест на ветровия потенциал и мрежовата инфраструктура В ДЕО е посочено, че за целите на идентифициране на приоритетни зони са използвани пространствени данни за средната скорост на вятъра от G1oba1 Wind At1as, като е отчетен ветровият потенциал на височина 150 м. Посочено е също, че финалният етап на анализа включва пространствено пресичане между слой с допустим ветрови потенциал и други тематични слоеве, като приоритетните зони отразяват припокриването между допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет. Този подход придава прекомерна тежест на техническите и инвестиционните критерии - ветрови потенциал, възможност за присъединяване и мрежов капацитет. В същото време земеделската стойност, почвеното плодородие, полските пътища, сервитутите, местният поминък и социалната приемливост не са		V.6 Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена в съответствие с изискванията на чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници и целите на Плана, а именно идентифициране на територии с потенциал за развитие на електрическа енергия от вятърна енергия при отчитане на приложимите екологични, технически и пространствени ограничения. В този контекст ветровият потенциал и възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа представляват основни критерии. Същевременно твърдението, че екологичните, земеделските и социалните фактори не са били отчетени, не съответства на приложената методология.

				поставени на равностойно ниво като предварителни изключващи критерии. В резултат на това Планът създава риск най-подходящите за инвеститорите територии да бъдат третирани като най-подходящи и от екологична и социална гледна точка. Това не следва от данните. Територия с добър вятър и мрежов капацитет може едновременно да бъде високопродуктивна земеделска земя, важна за местния поминък, близка до населени места, свързана с полски пътища и чувствителна от гледна точка на птици, прилепи, води и ландшафт. Сдружението настоява методологията да бъде преработена така, че земеделската, здравната, социалната и инфраструктурната чувствителност да имат не по-ниска тежест от техническите параметри на ветровия ресурс и електропреносната мрежа. Искане по раздел V На основание изложеното Сдружението настоява ДЕО и проектът на План да бъдат върнати за съществена преработка, като в методологията бъдат въведени самостоятелни изключващи или силно ограничителни слоеве за : 1. висококатегорезирани земеделски земи; 2. обработваеми земи с трайно земеделско предназначение; 3. населени места и реални здравно-защитни буфери; 4. прилепи и миграционни коридори; 5. полски, селскостопански и общински пътища; 6. кабелни трасета и сервитути; 7. води, водни хоризонти и дренаж; 8. кумулативно въздействие от съществуващи и планирани ВЕИ проекти.		При разработването на Плана са използвани множество пространствени слоеве и изключващи критерии, свързани с опазването на околната среда, защитените територии и зони, водните обекти, горските територии и други ограничения, определени в действащото законодателство. Потенциалните въздействия върху биоразнообразието, земеползването, ландшафта и населението са в обхвата на ДЕО. Включването на територия в приоритетна зона не отменя необходимостта от последващи оценки и не освобождава инвеститорите от задължението да докажат съответствие с всички приложими екологични, социални, здравни и устройствени изисквания. Изложените в становището предложения, различни от: -отразени в ДЕО и Плана елементи; -въпроси от общ законодателен характер; -предмет на отделни административни процедури, ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.
				VL Проблемът „строителство и извън приоритетните зони" Сдружението възразява срещу конструкцията на проекта на План, при която определянето на приоритетни зони не води до ясна защита на териториите извън тях.		Определянето на приоритетните зони не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

				В ДЕО изрично е посочено, че съгласно чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ разработването и приемането на Плана не изключват възможността за развитие и реализиране на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия извън териториите, включени в приоритетните зони, при условие че се спазват всички изисквания на приложимото национално и европейско законодателство . Това създава съществен проблем . Планът се представя като инструмент за пространствено насочване и екологично по-балансирано развитие на вятърната енергия, но фактически не въвежда достатъчна отрицателна защита за останалите територии. Така се получава асиметричен режим: 1. в приоритетните зони се създава ускорено административно третиране ; 2. извън приоритетните зони строителството също остава възможно; 3. липсват ясно определени забранени или защитени зони; 4. земеделските райони не получават гаранция, че няма да бъдат обект на последващ инвестиционен натиск. Така ППЗ не функционира като достатъчен защитен инструмент, а като инструмент за ускоряване на определени проекти, без да ограничава достатъчно останалите . Този подход не решава проблема с хаотичното развитие на вятърната енергия, а го запазва, като едновременно с това въвежда ускорен режим в част от страната . Допълнителен риск произтича от възможността за актуализация на определените зони към 2040 г. и 2050 г., също посочена в ДЕО. Ако в самия План не бъдат заложени ясни отрицателни критерии, бъдещи актуализации могат да доведат до включване на нови земеделски райони, без да е гарантирано достатъчно обществено участие и без предварителна защита на общини като Тервел. Сдружението счита, че Планът трябва да съдържа не само „приоритетни зони", но и ясни изключени зони . Без такива изключени зони ППЗ не може да изпълни		Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

				функцията на стратегически инструмент за балансирано пространствено планиране . Изключени зони следва да бъдат най-малко : 1. висококатогорезирани земеделски земи; 2. земеделски райони със стратегическо значение за местния ПОМИНЪК; 3. територии в близост до населени места и здравно-защитни обекти; 4. основни и вторични миграционни коридори; 5. територии с доказана или вероятна чувствителност за прилепи; 6. полски пътища, селскостопански пътища и прилежащи сервитутни коридори, когато те са ключови за земеделската дейност; 7. вододайни и хидрогеоложки чувствителни територии; 8. райони с висок кумулативен натиск от вече заявени или планирани ВЕИ проекти . Самият ДЕО признава, че и без прилагане на Плана вятърни паркове могат да бъдат изграждани в определените зони или извън тях при спазване на нормативната уредба. Това показва, че без ясно въведени забранителни и ограничителни режими Планът не гарантира защита на чувствителните територии. В този смисъл Сдружението възразява срещу приемането на План, който ускорява проекти в приоритетни зони, но не гарантира защита на земеделските райони извън тях. За община Тервел това е особено важно, защото местната общност вече е изправена пред реален инвестиционен натиск, а полските пътища и земеделските земи са предмет на конкретни проектни намерения. Искане по раздел VI Сдружението настоява в проекта на План да бъдат въведени ясни отрицателни/изключващи зони, както и изрична клауза, че бъдещи актуализации на Плана не могат да включват нови земеделски райони без нова екологична оценка, ново обществено обсъждане и отделна оценка на земеделските земи, почвите,		

				полските пътища, водите, здравето, биоразнообразието и кумулативния риск.		
				VIL Непълно разглеждане на разумни алтернативи Сдружението възразява срещу начина, по който в ДЕО са разгледани алтернативите. ВДЕО е посочено, че за целите на екологичната оценка са разгледани две алтернативи : „нулева алтернатива" - продължение на настоящите процеси без прилагане на ППЗ, и „прилагане на ППЗ във вида, в който същият е обект на настоящата оценка". Това представлява прекалено стеснен алтернативен анализ . По същество ДЕО противопоставя само два варианта: липса на План или приемане на предложения План. Не са разгледани достатъчно други реалистични, разумни и по-щадящи алтернативи, които биха позволили развитие на ВЕИ без индустриализиране на земеделски райони. Още по-съществено е, че в ДЕО е посочено, че проектът на План определя приоритетни зони, отговарящи на съответните нормативни изисквания, без алтернатива по местоположение на същите. Това обезсилва същинския смисъл на алтернативния анализ . При стратегическа екологична оценка именно местоположението е ключовият въпрос. Ако няма алтернатива по местоположение, тогава не е направена достатъчна оценка дали същите цели могат да бъдат постигнати при по-малко засягане на земеделски земи, населени места, води, полски пътища и чувствителни екосистеми . VIL1. Нулева алтернатива ДЕО разглежда нулевата алтернатива като продължаване на стихийното развитие на отделни територии в страната без прилагане на ППЗ. Таблица 73 в ДЕО представя нулевата алтернатива като вариант с отрицателно въздействие, включително поради продължаване на тенденциите за несъгласувано развитие на вятърни проекти и забавяне на процеса по увеличаване на дела на възобновяемата енергия.	Частично се приема	Алтернативите, включително нулевата алтернатива и алтернативи с приоритет за нарушени, деградирали или урбанизирани терени, са елемент от ДЕО.

				Този подход е непълен. Нулевата алтернатива не следва да се свежда единствено до „никакъв План" и „стихийно развитие". Следва да бъде разгледана и нулева алтернатива като временно неприемане на Плана в настоящия му вид до изготвяне на преработена методология, която : 1. изключва висококатегорийни земеделски земи; 2. въвежда реални буфери от населени места; 3. включва слой за прилепи; 4. включва слой за полски пътища и сервитути; 5. разглежда индустриални, нарушени и деградирали терени като приоритет; 6. осигурява пълен публичен достъп до ГИС слоевете и методиката. Следователно нулевата алтернатива не трябва да бъде представяна като отказ от ВЕИ, а като отказ от недостатъчно защитен модел на зониране . VIL2. Алтернатива само върху индустриални, нарушени, деградирали и нископродуктивни терени ДЕО не разглежда достатъчно самостоятелна алтернатива, при която приоритетните зони се насочват предимно или изключително към територии, които вече са нарушени, индустриализирани, деградирали или с влошено качество и не могат да се използват ефективно за земеделие. Такава алтернатива е не само разумна, но и съответства на логиката на Директива (ЕС) 2023/2413. Директивата предвижда при определяне на зони за ускорено внедряване да се отдава приоритет на изкуствени и застроени площи като покриви и фасади на сгради, транспортна инфраструктура и пряката й заобикаляща среда, зони за паркиране, земеделски стопанства, площадки за отпадъци, промишлени обекти, рудници, изкуствени вътрешни водни басейни, езера или резервоари, обекти за пречистване на отпадъчни води, както и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство . Следователно европейската рамка не изисква механично насочване към обработваеми земеделски територии. Напротив - тя допуска и насърчава подход, при който се		

				приоритизират вече засегнати и по-слабо конфликтни терени. Сдружението настоява тази алтернатива да бъде разработена самостоятелно, с конкретни карти и площи, а не само да бъде споменавана като пожелателен критерий . VIL3. Алтернатива за изключване на земеделски земи I-IV категория ДЕО не разглежда отделна алтернатива, при която земеделските земи от I-IV категория се изключват от приоритетните зони. Това е съществен пропуск, защото такава алтернатива е пряко свързана със защитата на земята като национално богатство и с продоволствената сигурност. За земеделски райони като Тервел следва да се приеме следният подход : 1. земеделски земи I-IV категория - изключващ критерий; 2. земеделски земи V-VII категория - допустимост само по изключение, при доказана липса на алтернатива и след локална оценка; 3. пасища, мери и постоянно затревени площи - отделна защита и оценка, включително за животновъдство, биоразнообразие и пчеларство ; 4. земеделски земи в общини със силно изразен земеделски профил допълнителна защита поради социално-икономическата зависимост от земеделието . Тази алтернатива е особено важна, защото самият ДЕО признава висок дял на обработваеми земи в значителна част от зоните . Ако този дял не води до изключване или сериозно ограничаване, алтернативният анализ остава формален. VIL4. Алтернатива със строги буфери от населени места ДЕО не разглежда достатъчно самостоятелна алтернатива със строги, предварително картографирани буфери от населени места, селищни образувания и здравно-защитни обекти.		

				Това е особено необходимо, тъй като ДЕО признава, че при картографското определяне на зоните не са изключени териториите на населените места и 500-метровото отстояние от границите им поради липса на данни. Следователно липсва реална алтернатива, която да провери как би изглеждал Планът, ако тези буфери бъдат въведени предварително и изцяло . Алтернативата със строги буфери следва да включва: 1. минимум действащите нормативни отстояния; 2. по-строги буфери при съвременни високи турбини; 3. акустично моделиране на кумулативен шум; 4. оценка на нискочестотен шум и инфразвук; 5. оценка на ефекта на засенчване; 6. оценка на светлинното замърсяване; 7. оценка на визуалното въздействие върху населените места. Без такава алтернатива не може да се твърди, че Планът е балансиран спрямо здравето и качеството на живот на населението . VIL5. Алтернатива с приоритет за покриви, индустриални зони, рудници, отпадъчни терени, паркинги и инфраструктурни коридори ДЕО не разглежда достатъчно алтернатива, при която ВЕИ развитието се насочва приоритетно към вече урбанизирани, индустриални и инфраструктурни територии. Такава алтернатива е особено важна, защото би намалила натиска върху обработваемите земи, полските пътища, селските ландшафти и местните земеделски общности . Тази алтернатива следва да включва най-малко : 1. покриви и фасади на промишлени, логистични, общински и земеделски сгради; 2. индустриални зони; 3. минни и нарушени терени; 4. площадки за отпадъци; 5. паркинги; 6. транспортна инфраструктура и прилежащи територии; 7. терени с трайно влошено качество, които не могат да бъдат използвани за земеделие;		

				8. общински и държавни терени без земеделска функция Директива (ЕС) 2023/2413 изрично предвижда приоритет за такива видове територии при определяне на зони за ускорено внедряване. Следователно липсата на детайлно разработена такава алтернатива е съществен недостатък на ДЕО. Като отделна разумна алтернатива следва да се разгледат и сценарии, при които нуждите от ВЕИ капацитет се постигат чрез комбинация от offshore решения, покривни и индустриални фотоволтаични мощности, вече нарушени терени, съоръжения за съхранение, енергийна ефективност и други технологии с по-нисък натиск върху земеделски земи и чувствителни екосистеми. Искане по раздел VII Сдружението настоява ДЕО да бъде върнат за преработка, като бъдат разработени, картографирани и сравнени най-малко следните реални алтернативи : 1. нулева алтернатива като неприемане на Плана в настоящия му вид до преработка на методологията; 2. алтернатива за приоритетно използване само на индустриални, нарушени, деградирали и нископродуктивни терени; 3. алтернатива с пълно изключване на земеделски земи I—IV категория; 4. алтернатива със строги предварителни буфери от населени места и здравно-защитни обекти; 5. алтернатива, която приоритизира покриви, индустриални зони, рудници, отпадъчни терени, паркинги и инфраструктурни коридори; 6. алтернатива, при която земеделски райони като община Тервел се изключват от приоритетните зони до извършване на отделна агрономическа, почвена, здравна, хидрогеоложка, орнитологична, хироптерологична и социално-икономическа оценка. При липса на такъв алтернативен анализ ДЕО не изпълнява функцията си на превантивен инструмент, а легитимира предварително избран модел на зониране, който поставя техническите и инвестиционните		

				критерии над защитата на земеделската земя, местните общности и природната среда.		
				VIIL ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ, ИОЧВИ, ХУМУС И РЕКУЛТИВАЦИЯ Категорично възразяваме срещу факта, че Заданието и Докладът за екологична оценка (ДЕО) не предвиждат задълбочен анализ на въздействието върху почвите и хумусния слой, нито изискват количествена оценка на загубите на хумус и дългосрочните ефекти от деградацията на земеделската земя. В самия ДЕО официално се признава, че изграждането на фундаменти, пътища и подземни кабелни трасета ще доведе до „почвено запечатване" и „унищожаване на почвения профил в резултат на изкопни дейности". Във връзка с това, настояваме Планът и ДЕО да бъдат преработени, като се въведат строги рестрикции и гаранции по следните направления : 1. Отнемане, депониране, съхранение и опазване на хумусния пласт Изграждането на мега-турбини и прилежащата им инфраструктура налага отнемането на огромни масиви хумусен пласт. В стратегическите документи напълно липсват ясни изисквания как и къде ще се депонира и съхранява този хумус в продължение на 25-30 години (експлоатационния срок на съоръженията), така че да не загуби своите биологични свойства, да не бъде отмит от ерозия и да остане годен за последваща употреба. Липсата на такива разписани мерки обрича най-ценния ресурс на на безвъзвратно унищожаване. 2. Кой отговаря за рекултивацията и риск от неплатежоспособност на проектните дружества Практиката показва, че ветроенергийните паркове се изграждат от специално създадени за целта проектни дружества (SPV). Съществува огромен риск след края на експлоатационния срок на съоръженията тези фирми да бъдат заличени без правоприемник или да обявят неплатежоспособност. На обществени обсъждания инвеститорите често заявяват, че в такъв		Предвидените в заданието подходи и обхват подлежат на доразвиване и прецизиране в рамките на екологичната оценка, както и при бъдеща актуализация на документа, съгласно установения поетапен модел на стратегическо планиране. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение. Около вятърните генератори се учредяват сервитути съгласно изискванията на Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти, което гарантира придвижването на различен вид строителна и селскостопанска механизация. Демонтажът и рекултивацията на терените се уреждат в разрешителните процедури на инвестиционен етап съгласно действащото законодателство.

				случай тежестта за възстановяването на земеделската земя пада върху собственика на имота (който в повечето случаи е наемодател). Недопустимо е държавата да приема План, който прехвърля индустриалния екологичен риск върху обикновените собственици на земеделски земи. 3. Риск от фиктивна рекултивация и необходимост от финансова гаранция (депозит) Към момента санкциите по Закона за опазване на земеделските земи (3033) при неизпълнение на проекти за рекултивация или неправилно съхранение на хумуса са пренебрежимо малки - имуществени санкции за юридически лица в размер от 1 000 до 10 000 лв ., които рядко надхвърлят 20 000 лв . дори при мащабни увреждания. Тези суми са нищожни на фона на милионите, необходими за разбиване на хиляди тонове дълбоки бетонни фундаменти и реално възстановяване на почвата. Тази нормативна слабост стимулира инвеститорите да предпочитат плащането на глоба пред извършването на реална рекултивация, което води до фиктивно възстановяване (например зариване на бетона с тънък слой некачествена пръст). За да се предотврати това, настояваме в Плана да се предвиди задължително изискване : инвеститорът да предоставя пред общината предварителна финансова гаранция (депозит / рекултивационен фонд) като процент от стойността на инвестиционното намерение (по подобие на законодателството във Франция), която да гарантира реалното демонтиране на съоръженията и възстановяването на земята. 4. Доказване на възстановеното плодородие чрез специална комисия Възстановяването на земеделската земя не е просто заравняване на терена. Настояваме в Плана да бъде разписан специален контролен механизъм, при който след приключване на експлоатацията и рекултивацията, нарочна комисия с участието на представители на Министерството на земеделието и храните (МЗХ / Областна дирекция „Земеделие"),		

				Общината и представители на местната общественост да извърши проверка на обекта на терен. Земята следва да се приема обратно като земеделска само и единствено при условие, че показателите й за почвено плодородие са напълно и научно доказано възстановени до първоначалното им състояние.		
				IX. ПОЛСКИ ПЪТИЩА, КАБЕЛНИ ТРАСЕТА, СЕРВИТУТИ И ДОСТЪП ДО НИВИ Категорично възразяваме срещу липсата на оценка в ДЕО относно логистичното и инфраструктурно въздействие на ветропарковете върху съседните земеделски имоти и прилежащата селскостопанска пътна мрежа. Изграждането на подобни обекти не е изолиран процес, а мащабна индустриализация, която парализира земеделската дейност в целия район и нарушава конституционното право на собственост. 1 . Фактическа приватизация и унищожаване на полските пътища За да осигурят достъп на изключително тежката и извънгабаритна техника (кранове, платформи за перки и кули), инвеститорите масово променят предназначението на съществуващата мрежа от общински полски и горски пътища. Това на практика представлява обсебване на публичен ресурс, създаден да обслужва земеделието , и превръщането му в частна индустриална инфраструктура . 2. Ограничаване на достъпа до нивите и проваляне на агротехническите мероприятия Блокирането на полските пътища заради строително-монтажни работи, разширяването им с чакълесто-баластрена настилка или разкопаването им за прокарване на кабели лишава земеделците от правото и физическата възможност да достигнат до собствените си ниви. Земеделието изисква строга времева дисциплина. Невъзможността стопаните да ползват пътищата по време на тесните времеви прозорци за сеитба, торене, пръскане или жътва води до преки финансови загуби и проваляне на реколтата. ДЕО напълно игнорира този		Въпросите са в обхвата на ДЕО и са предмет на ОВОС и устройствените процедури при всяко конкретно инвестиционно предложение.

				социално-икономически удар върху местния ПОМИНЪК. 3. Отъпкване и уплътняване на съседни частни имоти Транспортирането на огромните компоненти на турбините и работата на специализираните кранове изискват маневрени площадки, които често надхвърлят очертанията на отстъпеното право на строеж (достигайки до 7 дка за генератор). Това неизбежно води до навлизане на тежка механизация в съседни чужди имоти, тяхното неправомерно отъпкване, унищожаване на посевите и тежко уплътняване на почвата. В самия ДЕО официално се признава, че строителните дейности причиняват трайно „почвено запечатване" и дългосрочна „фрагментация на растителни съобщества" но документът не предлага никакви реални механизми за защита на съседните собственици по време на строителството. 4. Прокарване на кабелни трасета и налагане на сервитути Свързването на турбините помежду си и с подстанциите изисква изграждането на гъста мрежа от подземни кабелни линии . Тези изкопни работи пресичат множество чужди земеделски имоти. Планът създава предпоставки за принудително учредяване на сервитути върху плодородни земи без изричното информирано съгласие на техните собственици. Налагането на сервитут силно ограничава правото на ползване (например въвежда се забрана за дълбока оран, засаждане на трайни насаждения или изграждане на напоителни системи в сервитута) и трайно намалява пазарната стойност на земята. 5. Щети по общинската и държавната инфраструктура Транспортирането на хиляди тонове бетон, арматура и съоръжения ще компрометира и без това амортизираната общинска (четвъртокласна) и държавна пътна мрежа, която категорично не е оразмерена за такова индустриално натоварване . ДЕО не предвижда никакви нормативно закрепени		

				финансови гаранции от страна на инвеститорите за възстановяване на разрушените асфалтови настилки, мостове и банкети, оставяйки тези огромни разходи в тежест на бюджетите на общините и данъкоплатците. б. Допълнително следва да се отчете и приложението на Закона за опазване на селскостопанското имущество. Земеделските земи, пасищата, ливадите, полските култури, пчелите, мелиоративните съоръжения, селскостопанската техника и вещите, които служат пряко на селското стопанство, са обекти на самостоятелна правна защита. Поради това увреждането на земеделски имоти, култури, пчелини, напоителни съоръжения, полски пътища или достъп до ниви не може да бъде третирано само като „временен строителен ефект" а следва да бъде оценено като риск от вреди върху селскостопанско имущество, подлежащи на установяване, обезщетяване и контрол . Искане към този раздел : Настояваме в Плана да се заложи изрична забрана за фактическата промяна на предназначението на общинските селскостопански (полски) пътища за нуждите на ветроенергийните паркове . Да се забрани прокарването на кабелни трасета и изграждането на маневрени площадки в съседни земеделски имоти без предварително нотариално заверено съгласие на собствениците им. Да се въведат задължителни финансови гаранции за пълно възстановяване на общинската и държавната пътна мрежа след приключване на строителството.		
				Х. ВОДИ, ВОДНИ ХОРИЗОНТИ, ДРЕНАЖ И ЕРОЗИЯ Категорично възразяваме срещу повърхностния и научно необоснован подход в Доклада за екологична оценка (ДЕО) по отношение на въздействието върху повърхностните и подземните водни тела (водоносните хоризонти). Считаме, че стратегическият документ създава предпоставки за необратимо увреждане на хидрогеоложкия режим на огромни територии, включително в селскостопански райони като	Не се приема	Опазването на подземните и повърхностните водни тела, включително рисковете при дълбоко фундиране и изкопни работи в чувствителни хидрогеоложки условия, е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по Закона за водите, включително задължително становище на Басейнова дирекция. Тези изисквания се прилагат за всяко

				Добруджа, където водният ресурс е критичен и ограничен фактор за живота на хората и земеделието . 1. Липса на хидрогеоложка оценка и риск от дълбокото фундиране В представеното Задание и в самия ДЕО е налице пълна липса на изискване за извършване на специфичен хидрогеоложки и инженерно-геоложки анализ на териториите, попадащи в обхвата на приоритетните зони. Изграждането на фундаменти за съвременни мега-турбини не се ограничава до повърхностен изкоп, както тенденциозно се внушава в ДЕО. Често хоризонталният фундамент не е достатъчно устойчив и се налага набиването на стоманобетонни пилоти под земята, достигащи на 20 до 30 метра дълбочина. Тъй като в ДЕО не е изискано да се знае на каква дълбочина са разположени водните тела, тези дълбоки „бетонни инжекции" и мащабни изкопни работи създават неоценен риск от: • Директно разкриване, прекъсване или замърсяване на подземните „водни жили" (водоносни пластове). • Промяна на хидрогеоложкия режим в карстови райони, което неизбежно ще доведе до пресъхване на местни чешми, сондажи за напояване и микро-водоеми, обслужващи съседните населени места и земеделски стопанства . 1 а. Риск за водоносния хоризонт Малм-Валанж, инфилтрацията и водния баланс За територии в Добруджа следва да се извърши отделна оценка на риска за водоносния хоризонт Малм-Валанж, инфилтрационните процеси, водния баланс и естественото подхранване на подземните води. Масовото изграждане на фундаменти, площадки, сервизни пътища, кабелни трасета и уплътнени строителни коридори може да промени водопропускливостта на почвата, повърхностното оттичане и локалния дренаж. При липса на такава оценка не може да се направи надежден извод, че приоритетното зониране няма да засегне водните ресурси на земеделски район като Добруджа.		инвестиционно предложение независимо от Плана.

				2. Заплаха за питейните водоизточници без учредени санитарно-охранителни зони (СОЗ) В ДЕО изрично се признава, че всички подземни водни тела в обхвата на приоритетните зони са определени като зони за защита на питейните води. Въпреки това, авторите предвиждат като смекчаваща мярка единствено спазването на забраните във вече учредените санитарно-охранителни зони (СОЗ). Този подход е крайно опасен, тъй като в страната съществуват десетки местни водоизточници за питейно-битово водоснабдяване, за които институциите все още не са учредили официални СОЗ. Изграждането на тежка индустрия върху водосборните им басейни оставя тези жизненоважни водоизточници напълно незащитени, въпреки че за тях се изисква минимум 1000 метра буферна зона. 3. Нарушаване на повърхностния отток, дренаж и ерозия Изграждането на широки пътища за достъп, маневрени площадки и подземни кабелни трасета води до трайно уплътняване и „почвено запечатване" на огромни площи. Това нарушава естествения повърхностен отток и дренаж на земеделските земи. Създават се предпоставки за временно наводняване на съседни земеделски площи при интензивни валежи, както и за засилване на процесите на площна и линейна ерозия, които отмиват най-ценния хумусен слой. 4. Противоречие с европейското законодателство Оставянето на хидрогеоложките рискове да бъдат оценявани на парче - едва на етап конкретно инвестиционно намерение - е порочна практика. Съгласно чл. 4 от Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО), държавите членки са длъжни да предотвратят влошаване състоянието на всички водни тела. При липса на стратегическа хидрогеоложка оценка в Плана, това европейско изискване е грубо нарушено.		

				Искания към този раздел : Настояваме ДЕО да бъде преработен, като в него се включи задължителна хидрогеоложка оценка за дълбочината на водните хоризонти. В Плана да бъде заложена абсолютна забрана за използване на дълбоки пилотни фундаменти в райони с плитки или уязвими водоносни хоризонти . Настояваме за въвеждане на задължителен буфер от минимум 1000 метра от всички съществуващи водоизточници, независимо дали за тях има официално учредена СОЗ или процедурата все още не е завършена.		
				XL Биологично разнообразие, птици, прилепи, пчели и опрашители Сдружението възразява срещу начина, по който в ДЕО са оценени въздействията върху биологичното разнообразие, птиците, прилепите, насекомите, опрашителите и свързаните с тях екосистемни услуги, включително пчеларството . Въздействията са разгледани предимно като подлежащи на последващо смекчаване и мониторинг, но не са превърнати в достатъчно строги предварителни изключващи критерии при самото зониране. XLL Миграционни маршрути, Via Pontica u риск за птиците ДЕО сам признава, че мигриращи птици могат да се наблюдават над цялата страна, а Западно-черноморският прелетен път Via Pontica е един от двата най-големи миграционни пътища в Европа и най-основният миграционен път, преминаващ през България, като най-интензивната му част достига до 100 км навътре в сушата и по него ежегодно прелитат милиони водолюбиви, грабливи, дърдавцови и пойни птици от над 110 вида. Това обстоятелство е от съществено значение за Добруджа и за земеделски райони като община Тервел. Такива райони не могат да бъдат третирани като екологично неутрални само защото не попадат в централната линия на миграционен път или извън конкретна защитена зона.	Частично се приема	В стратегическия план въпросите относно биологичното разнообразие, защитените видове и местообитания, Натура 2000, птиците, прилепите, миграционните коридори и биокоридорите за едри бозайници са относими към ДЕО. Относно миграционните маршрути на птиците, при разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути на птици съгласно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на ниво стратегическо планиране. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии от мрежата „Натура 2000", при участие на компетентните органи. При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни,

				При миграцията птиците не следват административни граници, а се влияят от метеорологични условия, видимост, въздушни течения, хранителни местообитания , водни тела и земеделски ландшафти . В ДЕО е посочено, че в обхвата на приоритетните зони се срещат 252 вида птици по данни от докладването по Директивата за птиците, като значителна част са строго защитени по ЗБР и с висок консервационен статус. Посочено е също, че при определяне на зоните е използвана карта на чувствителността за птиците, включително GPS проследяване на над 1400 индивида от 27 чувствителни вида. Това показва, че рискът е реален и известен, а не хипотетичен . Въпреки това ДЕО оставя значителна част от риска да се управлява чрез последващи мерки — системи за ранно предупреждение, временно спиране на турбини, ADLS осветление и мониторинг. Този подход е недостатъчен. В самия ДЕО е признато, че остатъчен риск при дифузна миграция съществува за всички зони, а при лоша видимост, мъгла или дъжд птиците слизат на по-ниска височина и рискът от сблъсък се увеличава. Особено показателна е Таблица 67 от ДЕО, в която за някои въздействия върху птиците се отчита не просто нисък риск. За смъртност от сблъсък при гнездящи едри хищници като Neophron percnopterus, Aegypius monachus и др . в определени зони е посочена висока отрицателна интензивност /HNI/, а за смъртност при строителни дейности и за други гнездящи едри хищници — средна отрицателна интензивност /MNI/. Следователно ДЕО не може да се основава на общ извод, че при мерки въздействията ще бъдат приемливи. Когато самата оценка отчита възможни въздействия с висока отрицателна интензивност за защитени и чувствителни видове, Планът трябва да въвежда предварителни изключващи зони, а не само бъдещ мониторинг и оперативно спиране . XL1a. Липса на достатъчни данни за височина, сезонност и нощна миграция		предоставени от компетентните институции. Предложени изследвания, анализи и допълнителни научни данни ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба и настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.

				ДЕО не съдържа достатъчна стратегическа оценка на височината на миграция, нощната миграция, сезонните изменения на миграционните потоци и риска при неблагоприятни метеорологични условия. За територии като Добруджа и Североизточна България, които са свързани с миграционния коридор Via Pontica, не е достатъчно да се разчита само на общи карти и последващ проектен мониторинг. Следва да се изискат многосезонни, а при необходимост и многогодишни теренни наблюдения, включително за нощна миграция и височина на прелитане при различни метеорологични условия. XL2. Прилепи: баротравма, сблъсък и липса на достатъчна стратегическа защита Сдружението възразява и срещу оценката на въздействията върху прилепите. В предходните раздели вече беше посочено, че методологията не използва самостоятелен изключващ слой за прилепи поради липса на достатъчно пространствени и научно обосновани данни. Този пропуск е особено съществен, защото прилепите са сред най- чувствителните групи спрямо ветроенергийните съоръжения . Таблица 66 от ДЕО отчита смъртност от сблъсък с ротори и баротравма при мигриращи видове, както и смъртност от сблъсък при пещерно зависими и горски видове. За определени зони е посочена средна отрицателна интензивност /MNI/, а за пещерно зависими видове в Зони 2, 3, 13 и 21 — висока отрицателна интензивност /HNI/. Това означава, че рискът за прилепите не е периферен. Той е признат в самия ДЕО. При това положение не е достатъчно Планът да предвижда последващ мониторинг на смъртност. Мониторингът на мъртви индивиди след пускане в експлоатация не е превантивна защита. Той само установява вече настъпили загуби. Сдружението счита, че при липса на надеждна национална карта на чувствителността на прилепите следва да се приложи принципът на предпазливостта.		

				Зоните с вероятна чувствителност, пещерни системи, горски масиви, крайречни структури, хранителни територии и миграционни коридори трябва да бъдат изключвани или поставяни под строг ограничителен режим още на ниво План. XL3. Насекоми, опрашители, пчели и пчеларство ДЕО разглежда безгръбначните животни, но не прави достатъчно самостоятелна оценка на значението им за земеделските райони и пчеларството . В нетехническото резюме е посочено, че в обхвата на приоритетните зони са установени 44 вида безгръбначни, а самите безгръбначни са пряко зависими от наличието, качеството и целостта на местообитанията си. Особено важно е, че ДЕО цитира данни за смъртност на едри летящи насекоми - водни кончета, дневни и нощни пеперуди, бръмбари - в близост до ветрогенераторни паркове. Посочено е и изчисление за Германия, според което 30 000 сухоземни турбини унищожават около 1200 тона биомаса от насекоми годишно само през вегетационния период, приблизително 40 милиона индивида на турбина. Този факт не може да бъде омаловажен за земеделски район като Тервел. Насекомите не са само елемент от „дивата природа". Те са част от екологичната инфраструктура на земеделието - участват в опрашването, хранителните вериги, почвените процеси и поддържането на биологичното равновесие. Пчеларството също не може да бъде отделено от състоянието на ландшафта, наличието на медоносна растителност, опрашители, чистота на средата и прекомерното индустриално натоварване . В ДЕО липсва отделна оценка на въздействието върху пчеларството като местен поминък и като екосистемна услуга. Липсва и оценка на съвместното въздействие от строителство , уплътняване на почви, загуба на крайпътна и тревна растителност, промени в ландшафта, светлинно въздействие, движение на тежка техника и експлоатация на ветрогенераторите върху опрашителите.		

				Това е съществен пропуск. В земеделски район пчелите, дивите опрашители и насекомната биомаса имат пряко икономическо значение . Те следва да бъдат включени като самостоятелен индикатор в ДЕО, а не да се разглеждат само като част от общата група „безгръбначни". XL4. Недостатъчност на последващия мониторинг В мерките за наблюдение и контрол ДЕО предвижда мониторинг на смъртност от сблъсък при прилепи и птици, като индикаторът е брой мъртви прилепи или птици при стандартни обходи, отчитан като брой трупове на турбина месечно . Такъв мониторинг е необходим, но не е достатъчен. Той не предотвратява въздействието, а го констатира след настъпването му. Не отчита напълно изяждането на трупове от хищници, трудната откриваемост в земеделски и тревни терени, сезонната миграция, метеорологичните условия и кумулативния риск от няколко парка в един район. Сдружението счита, че приоритетните зони не трябва да се определят въз основа на допускането, че вредите могат да бъдат управлявани след изграждането . Стратегическата екологична оценка трябва да предотврати самото разполагане на индустриални ветроенергийни обекти в чувствителни територии. XL5. Косвено въздействие върху Иатура 2000, екологични коридори и хранителни местообитания Дори когато конкретни терени са извън защитени зони от Натура 2000, изграждането на множество турбини, пътища, кабелни трасета, електропроводи и подстанции може да създаде бариерен ефект, да прекъсне екологични коридори, да смути хранителни местообитания и да засегне видовете, предмет на опазване в близки защитени зони. Поради това ДЕО следва да оцени не само директното припокриване със защитени зони, но и функционалната екологична свързаност между приоритетните зони, миграционните		

				маршрути, хранителните територии и местата за размножаване и ПОЧИВКа. Искане по раздел XI Сдружението настоява ДЕО и проектът на План да бъдат преработени, като : 1. се изработи самостоятелен слой за орнитологична чувствителност,включително дифузна миграция, хранителни територии, гнездови райони и локални прелетни коридори; 2. се изработи самостоятелен слой за прилепи, включително убежища, колонии, пещери, горски и крайречни структури, хранителни територии и миграционни коридори; 3. се въведат изключващи зони около установени и вероятни чувствителни местообитания; 4. се изисква минимум едногодишен, а при миграционни рискове - многосезонен теренен мониторинг преди допускане на конкретно инвестиционно предложение; 5. се въведе отделна оценка за пчеларство, диви опрашители и насекомна биомаса в земеделски райони; 6. се предвиди независим мониторинг с публични данни, а не само мониторинг от възложителя; 7. се въведе задължителен механизъм за спиране на турбини при установена смъртност над предварително определени прагове; 8. за Добруджа и община Тервел да се изиска отделна комплексна оценка за птици, прилепи, опрашители и земеделски екосистеми преди всяко включване в приоритетни или последващо актуализирани зони.		
				XII. Здраве, шум, нискочестотен шум, засенчване и светлинно замърсяване Сдружението възразява срещу здравно-хигиенната оценка в ДЕО, тъй като тя оставя съществени въпроси за по-късен проектен етап, вместо стратегическият План да въведе предварителни защитни ограничения . Приоритетният характер на зоните изисква по-висока степен на предварителна сигурност, а не общи заключения, че конкретните параметри ще бъдат	Частично се приема	Въздействието на шума е предмет на задължителна оценка по Наредба № 6/2006 г. за показателите за шум в околната среда, която се прилага при ОВОС на всяко конкретно инвестиционно предложение. Здравните аспекти, включително шумово въздействие, са в обхвата на екологичната оценка на стратегическо

				уточнявани при отделните инвестиционни предложения. XIL1. Недостатъчна стратегическа оценка на шума и нискочестотния шум ДЕО признава, че няма налични данни за шумово натоварване на околната среда в резултат от строителството на вятърни паркове. Същевременно ДЕО посочва, че предвижданията на ППЗ са пряко свързани с определяне на възможните нива на нискочестотен шум, като нивата на нискочестотен шум са най-високи при по-малко разстояние до ветрогенератори спрямо жилищни територии. 1lосочено е, че прогнозните нива могат да бъдат изчислени чрез WindPro въз основа на конкретни акустични характеристики на ветрогенераторите, които ще се използват за всяко конкретно инвестиционно предложение. Това е съществен проблем. Ако нискочестотният шум може да бъде оценен едва след избора на конкретен модел турбина, тогава стратегическата оценка не може да прави категорични изводи за липса на риск на ниво План. Още повече, при стратегическо зониране следва да се изследват най-неблагоприятни разумни сценарии — максимална височина, максимална мощност, максимален брой турбини, нощен режим, кумулативно натоварване и неблагоприятни метеорологични условия . В ДЕО се приема, че поради отдалеченост от населени места не се очаква строителните работи и експлоатацията на конкретни инвестиционни предложения да влошат акустичната среда в близко ситуирани населени места. В същия текст обаче се признава, че са възможни кумулативни въздействия с други източници на шум, ситуирани в близост. Това противоречие следва да бъде отстранено чрез конкретно моделиране, а не чрез общ извод. Таблица 70 от ДЕО отчита вероятност за генерирани шумови нива, достигащи до обекти, подлежащи на здравна защита, но приема, че нарушаване на акустичната среда в населените места „не се очаква".		ниво, като компетентните здравни органи участват в процедурата чрез изразяване на задължителни становища, както и предмед на ОВОС за всяко конкретно инвестиционно предложение. Актуализирането на нормативните изисквания за шум и отстояния е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ.

				Този извод е недостатъчно мотивиран, когато самият ДЕО не разполага с конкретни модели на турбини, конкретно разположение, конкретен брой съоръжения и конкретна акустична симулация за всяко населено място . XIL2. Педостатъчност на формалното отстояние от 500м ДЕО базира оценката си върху нормативното изискване по Наредба Ns 14, според което отстоянието от регулацията на населени места трябва да е не по-малко от 500 м. Това отстояние следва да се третира като минимален нормативен праг, а не като автоматична гаранция за здравна безопасност и социална приемливост . Местният пример с ВяЕЦ „Атлас" показва мащаба на съвременните проекти : до 60 ветрогенератора, всеки с мощност до 10 MW, височина на кулата до 200 м, диаметър на ротора до 200 м и обща височина до 300 м, с обща номинална мощност до 600 MW. При такива параметри стратегическата оценка не може да се изчерпи с формално позоваване на 500 м. Сдружението счита, че за съвременни високи турбини следва да се въведат научно обосновани буфери, съобразени с височината, диаметъра на ротора, акустичните характеристики, релефа, преобладаващите ветрове, нощния режим, ефекта на засенчване, броя турбини и кумулативното натоварване. Тези буфери трябва да бъдат картографирани на ниво План, преди територията да бъде обявена за приоритетна. При определяне на буферите следва да бъдат анализирани и предпазни модели, използвани в други европейски юрисдикции, включително модели от типа „10П", при които минималното отстояние се обвързва с височината на съоръжението. Сдружението не твърди, че такъв модел е действащо българско право, но настоява, че при турбини с височина 250-300 м формалното отстояние от 500 м не може да бъде приемано като достатъчна гаранция без самостоятелна здравна, акустична, визуална и кумулативна оценка.		

				XIL3. Вибрации, инфразвук и нейонизиращи електромагнитни полета ДЕО разглежда вибрациите като рисков фактор предимно за работещите в такива условия и приема, че този фактор не е рисков за населението и не се очаква въздействието му във връзка с реализирането на ППЗ. Този извод е твърде общ и не е подкрепен с конкретен анализ за съвременни високи турбини, за кумулативен ефект от групи турбини и за населени места в близост до големи ветроенергийни паркове. Проблемът с вятърните паркове е че включват електрическа инфраструктура — подстанции, кабелни трасета, въздушни или подземни електропроводи , трансформаторни съоръжения и линии за присъединяване, самият ДЕО посочва, че нейонизиращите лъчения са електрически, магнитни или електромагнитни лъчения с възможно неблагоприятно въздействие върху здравето . Следователно ДЕО трябва да съдържа оценка не само на отделната турбина, а на цялата електроенергийна система, която ще обслужва вятърните паркове : подстанции, трасета, сервитути, въздушни линии, подземни кабели и техния кумулативен ефект спрямо населени места, земеделски земи, пчелини и места за труд. XII.4. Shadow flicker, визуален дискомфорт и светлинно замърсяване ВДЕО липсва достатъчна стратегическа оценка на ефекта на засенчване /shadow flicker/ върху населени места, земеделски имоти, стопански дворове, пчелини, животновъдни обекти и места за труд. Този ефект не може да бъде оценен само на принципно ниво. Необходимо е моделиране по часове, сезони, ориентация на жилища, релеф, разположение на турбините и височина на съоръженията . Що се отнася до светлинното замърсяване, ДЕО предвижда за група от два или повече ветрогенератори да се планира инсталиране на Aircraft Detection Lighting System /ADLS/, при която авиационните сигнални светлини се активират само при установяване на приближаващи		

				летящи обекти. Целта е ограничаване на светлинното замърсяване и въздействието върху прилепи, нощни и мигриращи птици. Това показва, че светлинното въздействие е признато като релевантен проблем. Но предвидената мярка не решава въпроса за визуалния дискомфорт, засенчването, промяната на нощния ландшафт, отражението върху населени места и психологическото въздействие при наситеност от ветроенергийни паркове. Тези въпроси трябва да бъдат оценени предварително . XIL5. Социално-психологически и качествени аспекти на жизнената среда ДЕО сам посочва, че социалните, социално-битовите и психологичните фактори са важни и в много случаи водещи при формиране на здравния статус на населението в общините в обхвата на ППЗ. Въпреки това оценката не анализира достатъчно страха, несигурността, загубата на усещане за спокойствие, промяната на облика на селата, ефекта върху имотите, земеделския труд и възприемането на земеделския район като индустриализирана територия . За община Тервел тези фактори не са второстепенни . Населените места са обвързани със земята, полските пътища, земеделските масиви и пчеларството . Вятърните паркове с високи съоръжения, авиационни светлини, шум, транспорт, сервитути, подстанции и кабелни трасета променят не само екологичната, но и социалната среда. Здравно-социалната оценка следва изрично да включва въздействието върху съня, нервната система, психо-емоционалното натоварване и качеството на живот, включително при уязвими групи — деца, възрастни хора, хронично болни лица и лица, живееWи в малки населени места с постоянна експозиция на шум, светлинно въздействие и визуално доминиране на съоръженията Искане по раздел XII Сдружението настоява ДЕО и проектът на План да бъдат преработени, като :		

				1. се въведат предварително картографирани здравно-защитни буфери, а не само препращане към бъдещи проектни оценки; 2. се извърши стратегическо акустично моделиране за най- неблагоприятни сценарии — максимален брой турбини, максимална височина, нощен режим и кумулативно натоварване ; 3. се оцени отделно нискочестотният шум и инфразвукът; 4. се въведе задължително моделиране на shadow flicker за населени места, стопански обекти, пчелини и места за труд ; 5. се оцени светлинното замърсяване и ефектът от авиационните светлини, включително при аварийни режими и при неизползване/неработеща ADLS система; 6. се направи оценка на кумулативното електромагнитно натоварване от подстанции, кабелни трасета и електропроводи ; 7. се изисква предварително становище от компетентни здравни органи при всяко включване на земеделски район в приоритетна зона;		
				XIIL Кумулативни въздействия Сдружението възразява срещу оценката на кумулативните въздействия в ДЕО, тъй като тя не обхваща в достатъчна степен реалното натрупване на въздействия от турбини, пътища, кабели, подстанции, електропроводи, фотоволтаични проекти, земеделска техника, суша, ерозия, шум, светлинно замърсяване, ландшафтна промяна, птици, прилепи, пчеларство и загуба на земеделски ресурс . XIIL1. Кумулативният риск е признат от самия ДЕО ДЕО посочва, че оценката на очакваното кумулативно въздействие е базирана основно на информация от съответните РИОСВ за процедирани вятърни паркове, а кумулативният потенциал е определен експертно, чрез интегриране на вероятни други натиски и чувствителността на засегнатите рецептори . Посочено е, че към април 2025 г. са съгласувани над 850	Частично се приема	Кумулативните въздействия са в обхвата на ДЕО.

				инвестиционни предложения за ветрогенераторни паркове с обща мощност над 56 000 MW, като повече от 400 ветрогенератора са в границите на защитени зони; в процес на съгласуване са над 100 ветрогенераторни парка с мощност над 5500 MW, от които повече от 120 ветрогенератора са в границите на защитени зони. Тези данни сами по себе си доказват, че кумулативният риск не е теоретичен. Става въпрос за огромен инвестиционен натиск на национално ниво, който не може да бъде оценяван само чрез обща експертна матрица и последващи смекчаващи мерки. XIIL2. Кумулативният ефект не е само сбор от турбини Кумулативното въздействие не се изчерпва с броя на ветрогенераторите. Всеки вятърен парк предполага комплекс от допълнителни съоръжения и дейности : • фундаменти; • монтажни и временни площадки; • вътрешни пътища; • временни уширения; • подземни кабелни трасета; • въздушни електропроводи; • подстанции; • сервитути; • тежък транспорт; • строително-монтажни дейности; • експлоатационен и ремонтен достъп; • авиационно сигнално осветление ; • системи за ранно предупреждение и контрол; • последващо извеждане от експлоатация и рекултивация. Местният пример с ВяЕЦ „Атлас" показва това много ясно . Проектът предвижда до 60 ветрогенератора, всеки с мощност до 10 MW, височина на кулата до 200 м и диаметър на ротора до 200 м, както и две повишаващи подстанции, кабелни мрежи до тях и електропроводни връзки 110 kV unu по-високо към електроенергийната система на страната. Следователно един-единствен проект може да създаде мрежово въздействие върху цяла община. Ако към него		

				се добавят други вятърни или фотоволтаични проекти, електропроводи, пътища и сервитути, въздействието вече не е локално, а териториално . XIIL2 Относно батерийни съоръжения Кумулативната оценка следва да включва и евентуални батерийни съоръжения и системи за съхранение на енергия, когато те са технологично или функционално свързани с вятърните паркове, тъй като те създават допълнителен териториален, пожарен, инфраструктурен и сервитутен натиск. XIIL3. Кумулативно въздействие върху земеделските земи и почвите В земеделски район като община Тервел кумулативният ефект върху земята е особено тежък. Всяка турбина има пряк отпечатък, но съпътстващата инфраструктура разширява този отпечатък многократно . Фундаменти, площадки, пътища, кабели, сервитути и временни строителни терени създават фрагментация на земеделските масиви, уплътняване на почвите, нарушаване на хумусния слой, затруднен достъп до имоти и риск от невъзстановяване на почвеното плодородие. Кумулативният ефект трябва да се оценява не само като площ на директно заетата земя, а като загуба на функционалност на земеделската територия. Нива, през която преминава сервитут, път или кабелно трасе, може да остане формално земеделска земя, но нейното използване да бъде ограничено, затруднено или икономически обезценено . XIIL4. Кумулативно въздействие върху полските пътища и селскостопанския достъп Полските пътища са ключов елемент от земеделската инфраструктура. При натрупване на ветроенергийни проекти те могат да бъдат превърнати в транспортни и сервитутни коридори за индустриални обекти . Това е недопустимо без отделна стратегическа оценка. При ВяЕЦ „Атлас" е предвидено движение по полски и общински пътища, изграждане на кабелни мрежи и		

				връзки до подстанции. Кумулативно това означава не само временно строително натоварване, а трайна промяна в режима на ползване на земеделската инфраструктура. За земеделските стопани това може да означава забавени агротехнически мероприятия, затруднен достъп, увредени настилки, конфликт между земеделска техника и тежък индустриален транспорт и необходимост от непрекъснат контрол върху възстановяването . XIIL5. Кумулативно въздействие върху птици, прилепи и насекоми Кумулативният ефект върху птици, прилепи и насекоми е особено значим, защото тези групи не се влияят само от отделен ветрогенератор, а от пространственото натрупване на бариери, ротори, светлини, шум, пътища, електропроводи и промяна на местообитанията. ДЕО признава риск от смъртност при птици, включително висока отрицателна интензивност при някои едри хищници, и риск от сблъсък с надземни кабели . ДЕО признава и риск от смъртност при прилепи от сблъсък и баротравма, включително висока отрицателна интензивност в определени зони. При насекомите ДЕО цитира данни за значителна годишна загуба на биомаса при работещи турбини. Тези въздействия не могат да се оценят адекватно по проектен принцип, когато няколко проекта действат върху един и същ миграционен, хранителен или земеделски ландшафт. Необходима е регионална кумулативна оценка, включително за Добруджа и община Тервел . XIIL6. Кумулативно въздействие върху здравето , шума и жизнената среда ДЕО приема, че не се очаква нарушаване на акустичната среда в населените места, но същевременно признава възможност за кумулативни въздействия с други източници на шум. Това е съществено . В реална територия шумът от ветрогенератори няма да съществува изолирано . Той		

				ще се натрупва с транспорт, земеделска техника, строителни дейности, подстанции, електропроводи, пътища и други промишлени обекти. Кумулативно следва да бъдат оценени и светлинното замърсяване, ефектът на засенчване, визуалното доминиране на ландшафта, психологическият дискомфорт и промяната на характера на селската среда. За земеделски общини като Тервел това са реални фактори на качеството на живот. XIIL7. Кумулативно въздействие с фотоволтаични и други ВЕИ проекти ДЕО не разглежда достатъчно натрупването между вятърни паркове и фотоволтаични електроцентрали . За земеделските райони този въпрос е критичен, защото и двата типа проекти конкурират една и съща територия - земеделски земи, пътища, сервитути, мрежова инфраструктура и присъединителен капацитет. Следователно кумулативната оценка трябва да включва не само ветроенергийни проекти, а всички големи ВЕИ и енергийни инфраструктурни проекти в съответния район. В противен случай реалният натиск върху земята, ландшафта, пътищата и местните общности ще бъде подценен. XIIL8. Кумулативно въздействие в условията на климатичен риск Община Тервел и Добруджа са земеделски райони, чувствителни към суша, ерозия, промени във валежите, уплътняване на почвите и загуба на хумус. В такъв контекст всеки допълнителен натиск върху почвите и водния режим следва да се оценява кумулативно . Не е достатъчно да се приеме, че отделна площадка или отделен фундамент има ограничен отпечатък. При натрупване на десетки турбини, пътища и кабелни трасета се променят оттичането, почвената структура, достъпът до земята и устойчивостта на земеделското производство . Искане по раздел XIII		

				Сдружението настоява ДЕО и проектът на План да бъдат върнати за преработка, като се изготви реална кумулативна оценка, включваща: 1. всички съществуващи, одобрени, процедирани и заявени ветроенергийни проекти; 2. всички фотоволтаични и други големи ВЕИ проекти в същите райони; 3. съпътстващите подстанции, електропроводи, кабелни трасета, пътища и сервитути; 4. кумулативно отнемане и функционално увреждане на земеделски земи; 5. кумулативно въздействие върху полските пътища и селскостопанския достъп; 6. кумулативно въздействие върху птици, прилепи, насекоми, опрашители и пчеларство ; 7. кумулативен шум, нискочестотен шум, светлинно замърсяване и shadow flicker; 8. кумулативно въздействие върху водите, дренажа, ерозията и почвеното плодородие; 9. регионален анализ за Добруджа и община Тервел като земеделска територия с повишена чувствителност; 10. публичен ГИС регистър на всички проекти, трасета, сервитути, зони, буфери, защитени територии и засегнати земеделски земи. При липса на такава кумулативна оценка ДЕО не изпълнява превантивната си функция. Той не оценява реалния сценарий, при който земеделски райони като община Тервел могат да бъдат подложени едновременно на натиск от множество ветроенергийни , фотоволтаични, електропреносни, пътни и строителни дейности. Това е съществен порок на ДЕО и основание Планът да не бъде съгласуван в настоящия му вид.		
				XIV. ЛАНДШАФТ, ТУРИЗЪМ, КУЛТУРНО НАСЛДСТВО И ОБЛИК НА СТРАНАТА Категорично възразяваме срещу липсата на цялостна стратегическа и социално-икономическа оценка за това как масовото изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятър ще промени дългосрочния облик на страната и ще потисне	Частично се приема	Въздействието върху ландшафта, туризма, имотните стойности и качеството на живот на местното население е предмет на оценка при ОВОС на конкретни инвестиционни предложения. На стратегическо ниво тези аспекти са включени в обхвата на ДЕО. Изключващите критерии при определяне

				развитието на туризма, селското стопанство и чуждестранните инвестиции в други ключови сектори. Планът създава предпоставки за превръщането на огромни части от България (включително земеделски райони като община Тервел) от спокойни селскостопански и туристически локации в тежки индустриални зони. 1 . Трансформиране на природния облик на страната в „техногенен" ландшафт В самия Доклад за екологична оценка (ДЕО) авторите правят изрично признание за проблема, като залагат мерки за " контрол над визуални [те] въздействия и техногенното преобразуване на ландшафтите ". В таблиците за прогнозна оценка на ДЕО, визуалните въздействия са категоризирани като дълготрайни и притежаващи кумулативен характер . Изграждането на стотици съвременни мега-турбини (които е възможно да надхвърлят 200-250 метра височина) в равнинни територии ще доведе до драстична визуална промяна на установения и разпознаваем пейзаж. Това означава трайно унищожаване на естествения хоризонт и превръщане на културния земеделски ландшафт в мащабен индустриален полигон. 2. Непоправими щети върху развитието на туризма Изграждането на подобни мега-съоръжения ще нанесе съкрушителен удар върху развитието на алтернативния, екологичния, селския и културния туризъм, които са основен поминък за много региони и в които вече са инвестирани значителни средства (както частни, така и европейски). Туристите търсят природа, чист въздух и спокойствие. Визуалното замърсяване от огромните перки, светлинните сигнализации през нощта, постоянният нискочестотен шум и дразнещият стробоскопичен ефект (трептене на сенките/shadow flicker) правят средата напълно непривлекателна за отдих. Планът не предвижда никакъв анализ на пропуснатите икономически ползи за малкия и среден бизнес от срива на туристическия поток.		на зоните включват защитени природни и исторически обекти, чиито пространствени характеристики в голяма степен съвпадат с районите с висок туристически и ландшафтен потенциал.

				3. Риск за културно-историческото наследство (КИН) В ДЕО се признава вероятността от „Унищожаване на археологически обекти или структури" при извършване на мащабните изкопни и строително-монтажни работи. Изграждането на хиляди тонове дълбоки бетонни фундаменти и прокарването на гъста мрежа от подземни кабелни трасета създава огромна заплаха за все още неразкритото културно-историческо наследство . Макар в ДЕО да се предвижда съгласуване с компетентните органи, практиката показва, че тежката механизация при изграждане на индустриални пътища и фундаменти често унищожава безвъзвратно културни пластове още преди те да бъдат обследвани . 4. Изтласкване на инвестиции от други индустрии и селското стопанство Масовото разполагане на ВЕИ съоръжения върху плодородни земи не само унищожава земята, но и отблъсква стратегически инвеститори от други промишлени и търговски сектори. • Спиране на инвестициите в земеделието : Налагането на тежки сервитути и ограничения върху ползването на земята демотивира собствениците и арендаторите да инвестират във високотехнологично и биологично земеделие, изграждане на напоителни системи или създаване на трайни насаждения . • Моноиндустриална зависимост : Приоритизирането на вятърната енергетика превръща цели общини в енергийни придатъци, ограничавайки възможностите за диверсификация на местната икономика. Дори в ДЕО се посочва необходимостта от координация с минно-добивната промишленост поради рискове от припокриване на интереси (достъп, логистика, взривни работи). Искане към този раздел : Настояваме ДЕО да бъде преработен, като в него се включи задължителен социално-икономически анализ, който да съпостави хипотетичните енергийни ползи с реалните и дългосрочни финансови загуби за държавата,		

				общините и гражданите от срива в туризма, унищожаването на земеделската стойност на земите и влошаването на облика на страната. Настояваме за изрични забрани за изграждане на ветрогенератори в райони с утвърден туристически потенциал и висока концентрация на обекти на културно-историческото наследство . ДЕО следва да изисква реалистични фотомонтажи, визуални симулации и анализ на видимостта от всички засегнати населени места, основни пътища, туристически маршрути, културни обекти и земеделски ландшафти. Без такива материали обществеността не може реално да прецени визуалния мащаб на съоръжения с височина до 250-300 м.		
				XV. Мерки, мониторинг и гаранции Сдружението възразява срещу предвидените в ДЕО мерки, мониторинг и контрол, тъй като те не осигуряват достатъчна превантивна защита на земеделските земи, почвите, хумусния пласт, полските пътища, сервитутите, водите, здравето, биоразнообразието и местните общности. ДЕО сам посочва, че мерките за отразяване в окончателния вариант на Плана са дадени в Таблица 71, като сред тях са изключване на територии с отстояние 500 м от границите на населени места и мониторинг на биоразнообразието за определени инвестиционни предложения . ДЕО предвижда и мерки, които да се прилагат при развитието на отделни проекти в зоните, определени с ППЗ, тоест значителна част от контрола е прехвърлена към бъдещи инвестиционни процедури . В раздела за наблюдение ДЕО предвижда контрол върху одобрени инвестиционни предложения, мониторинг на приложени смекчаващи мерки и индикатори, но това остава предимно административен и последващ контрол, а не предварителна гаранционна система. Този подход е недостатъчен . Приоритетната зона създава ускорена и благоприятна рамка за инвестиции. Поради това мерките не могат да бъдат само общи, пожелателни или отложени към следващ етап . Те трябва да бъдат предварителни, задължителни,		Поставените въпроси относно превантивната защита на земеделските земи, почвите, водите, биоразнообразието и здравето на местните общности са относими към обхвата на ДЕО и към последващите процедури за конкретни инвестиционни предложения. Мерките, предвидени в ДЕО, се доразвиват и прецизират в рамките на екологичната оценка съгласно установения поетапен модел. Конкретните условия за мониторинг, контрол при строителство и експлоатация, рекултивация, се уреждат в разрешителните процедури на инвестиционен етап съгласно действащото законодателство. Исканията за въвеждане на финнасов депозит представляват предложения за бъдещи нормативни и финансови механизми, чието регулиране е извън предмета на настоящия стратегически документ.

				финансово обезпечени, публично контролируеми и приложими преди започване на строителство . XV.1. Необходимост от задължителен, а не препоръчителен характер на мерките Сдружението настоява всички мерки, които се отнасят до земеделски земи, почви, хумус, пътища, сервитути, води, шум, биоразнообразие и рекултивация, да бъдат включени като задължителни условия в окончателния вариант на Плана и в становището по екологична оценка. Всяка мярка следва да има: 1. конкретен адресат - инвеститор, оператор, община, РИОСВ, МОСВ, МЗХ, Басейнова дирекция или друг компетентен орган; 2. срок за изпълнение; 3. измерим индикатор ; 4. публичен начин на отчитане; 5. контролен орган; 6. последица при неизпълнение; 7. механизъм за спиране, ограничаване или отнемане на допустимостта при установени вреди. Без такива елементи мерките не са реална гаранция, а общо намерение. XV.2. Финансов депозит / гаранция за рекултивация Сдружението настоява в Плана и в становището по ЕО да се предвиди задължително условие „не се допуска започване на строителство на вятърна централа, пътища, площадки, кабелни трасета, подстанции или сервитути върху земеделска земя без предварително предоставена финансова гаранция за рекултивация". Тази гаранция следва да бъде под формата на: 1. паричен депозит по специална сметка; 2. безусловна и неотменима банкова гаранция; 3. застрахователна гаранция с покритие за екологични и рекултивационни вреди; 4. комбинация от горните инструменти. Гаранцията следва да бъде в полза на общината и/или компетентния орган по земеделските земи и да бъде усвояема при неизпълнение на задълженията по		

				рекултивация, възстановяване на пътища, възстановяване на почвено плодородие или отстраняване на вреди. Този механизъм е необходим, защото действащият правен режим вече третира хумусния пласт и рекултивацията като самостоятелен предмет на защита. 3033 предвижда, че хумусният пласт се използва за рекултивация на нарушените терени, а при липса на такива — за подобряване на слабопродуктивни земи. Наредба Ns 26 урежда рекултивацията, подобряването на слабопродуктивни земи, отнемането и оползотворяването на хумусния пласт, като предвижда проекти за рекултивация и оползотворяване на хумуса да се разработват въз основа на отделни проекти, а тези проекти да се разработват едновременно с проекта за основния обект. Сдружението подчертава, че при мащабни ветроенергийни проекти рискът не е само от първоначалното отнемане на земя. Рискът е от некачествено съхранение на хумус, смесване на хумусен и подхумусен слой, ерозия, уплътняване , загуба на микроорганизми, невъзстановяване на плодородието , фрагментиране на нивите и последваща невъзможност земята да се използва по предназначение. Размерът на гаранцията следва да бъде определян не символично, а въз основа на независима оценка, включваща: 1. площ на постоянните и временните площадки; 2. площ и дължина на вътрешни пътища; 3. площ и дължина на кабелни трасета; 4. площ на сервитутите; 5. разходи за отнемане, транспорт, съхранение и връщане на хумуса; 6. разходи за техническа и биологична рекултивация ; 7. разходи за възстановяване на полски, общински и държавни ПЪТИЩа; 8. разходи за мониторинг след рекултивация; 9. инфлационна индексация; 10. риск от неизпълнение, несъстоятелност или заличаване на проектното дружество .		

				Гаранцията не следва да се освобождава при приключване на строителството . Тя следва да остане валидна за целия период на експлоатация и за достатъчен период след демонтажа, докато земята бъде приета като възстановена . Наредба Ns 26 предвижда приемане на рекултивационни дейности от комисия, като при определени хипотези дефектите в техническата рекултивация през първите 5 години се отстраняват от инвеститора или изпълнителя . XV.3. Гаранция за демонтаж и извеждане от експлоатация Сдружението настоява всеки бъдещ проект във или извън приоритетна зона да бъде допустим само ако предварително е представен и одобрен план за демонтаж и извеждане от експлоатация, обезпечен с отделна финансова гаранция. Тази гаранция следва да покрива: 1. демонтаж на кулите, роторите, гондолите, трансформаторите и съоръженията; 2. демонтаж и извозване на стоманобетонни фундаменти, освен ако независима експертиза докаже, че пълното им отстраняване би причинило по- голяма вреда; 3. премахване на временни и постоянни площадки, когато те не са необходими след експлоатацията; 4. премахване или обезопасяване на кабелни трасета; 5. демонтаж на подстанции, трансформаторни съоръжения и съпътстваща инфраструктура, когато не се използват за обществена мрежова цел; 6. управление, рециклиране или обезвреждане на перки, кабели, масла, композитни материали, бетон и метал; 7. възстановяване на полски пътища; 8. възстановяване на почвения профил и земеделската функция . Без такава гаранция съществува реален риск след изтичане на експлоатационния срок местната общност да остане с изоставени съоръжения, бетонни фундаменти, увредени пътища, неизползваеми		

				сервитутни коридори и невъзстановени земеделски земи. XV.4. Публичен регистър на зони, проекти, сервитути и засегнати имоти Сдружението настоява да бъде създаден публичен електронен регистър , поддържан от МОСВ съвместно с МЕ, МЗХ, МРРБ, АГКК, РИОСВ и общините. Регистърът следва да съдържа най-малко : 1. всички приоритетни зони с координати и граници; 2. всички изключени и ограничителни зони; 3. ГИС слоеве за населени места, буфери, земеделски категории, защитени зони, миграционни маршрути, прилепи, води, полски пътища и сервитути; 4. всички заявени, процедирани, одобрени и реализирани вятърни и фотоволтаични проекти; 5. всички подстанции, електропроводи, кабелни трасета и сервитутни зони; 6. всички засегнати поземлени имоти; 7. собственост, начин на трайно ползване и категория на земеделската земя; 8. решения по ЗООС, ЗБР, 3033, ЗУТ и Закона за водите; 9. данни за финансовите гаранции; 10. данни от мониторинг; 11. жалби, сигнали и констатации на контролни органи; 12. предписания, санкции, спирания и възстановителни действия. Не е достатъчно да има карти само в рамките на ДЕО. Те трябва да бъдат достъпни като проверими ГИС данни, защото само така гражданите, земеделските стопани, собствениците, пчеларите и общините могат да преценят реалното засягане . XV.5. Независим мониторинг Сдружението възразява срещу модел, при който мониторингът се извършва основно от или за сметка на инвеститора без достатъчна независимост и без реално участие на местните общности. Мониторингът следва да бъде :		

				1. предварителен — преди одобряване на конкретен проект; 2. строителен — по време на строителството; 3. експлоатационен — през целия период на работа; 4. последващ — при демонтаж и рекултивация ; 5. публичен — с достъпни данни; 6. независим — извършван от експерти, избрани или одобрени от компетентен орган, а не едностранно от инвеститора. Мониторингът трябва да обхваща: 1. шум, включително нискочестотен шум и нощен режим; 2. засенчване /shadow flicker; 3. светлинно замърсяване; 4. птици, включително миграция и смъртност; 5. прилепи, включително баротравма и сблъсъци; 6. насекоми, опрашители и пчеларство; 7. почви, хумус, уплътняване и ерозия; 8. повърхностни и подземни води; 9. полски и общински пътища; 10. рекултивация; 11. сервитути и достъп до земеделски имоти; 12. жалби и сигнали от местни жители. ДЕО вече предвижда мониторинг на приложени смекчаващи мерки и индикатори за контрол, но този мониторинг трябва да бъде разширен, конкретизиран и обвързан със санкции и спиране при установени вреди. XV.6. Участие на общината и местните общности Сдружението настоява в Плана да бъде предвиден механизъм за участие на общините и местните общности във всички фази на прилагането му. За земеделски райони като Тервел това участие е задължително, защото въздействията засягат не само инвеститора и компетентните органи, а собственици , арендатори, земеделски производители, пчелари, животновъди, ползватели на полски пътища, жители на населени места и местни организации . Следва да се създаде местен наблюдателен механизъм за всяка община, в която се допуска приоритетна зона или		

				голям ветроенергиен проект. В него трябва да участват : 1. представител на общината; 2. представител на общинския съвет; 3. представители на земеделски производители; 4. представители на пчелари; 5. представители на собственици и ползватели на засегнати имоти; 6. представители на местни сдружения в обществена полза; 7. независими експерти по почви, води, шум, биоразнообразие и здраве; 8. представители на компетентните органи. Този механизъм следва да има право да получава данни, да присъства при проверки, да подава сигнали, да изисква извънредни измервания и да участва при приемане на рекултивация и възстановяване на пътища. XV.7. Механизъм за спиране при установени вреди Сдружението настоява в Плана и становището по ЕО да бъде включен изричен механизъм за временно спиране или ограничаване на строителството/експлоатацията при установени вреди или риск от вреди. Спиране или ограничаване следва да се допуска най-малко при : 1. превишаване на шумови норми или доказан акустичен дискомфорт; 2. недопустим shadow flicker; 3. повишена смъртност на птици или прилепи; 4. установено въздействие върху миграционен коридор; 5. установено въздействие върху пчелини или опрашители; 6. увреждане на хумусния пласт; 7. неправилно депониране или смесване на почвени слоеве; 8. замърсяване на повърхностни или подземни води; 9. увреждане или блокиране на полски и общински пътища; 10. възпрепятстване на достъпа до земеделски имоти; 11. неизпълнение на мониторингови задължения;		

				12. липса или изтичане на финансова гаранция; 13. неизпълнение на предписания на компетентен орган. Спирането не следва да зависи от добра воля на инвеститора. То трябва да бъде предвидено като правна последица при настъпване на предварително дефинирани прагове или при констатирано неизпълнение . XV.8. Публични данни за шум, птици, прилепи, почви, пътища и рекултивация Сдружението настоява всички данни от мониторинга да бъдат публични, включително : 1. резултати от шумови измервания; 2. резултати за нискочестотен шум; 3. моделиране и реални данни за shadow flicker; 4. данни за светлинно замърсяване; 5. регистри на намерени мъртви птици и прилепи; 6. данни за насекоми и опрашители; 7. данни за състоянието на пчелини; 8. почвени анализи преди, по време и след строителство 9. данни за хумусния пласт - обем, местоположение на депа, срок на съхранение, използване ; 10. данни за състоянието на полски и общински пътища; 11. данни за рекултивация и приемателни протоколи; 12. констативни протоколи на РИОСВ, МЗХ, общината и Басейновите дирекции. Публичността не е формалност. Тя е условие за контрол . Без публични данни местните общности нямат реална възможност да проверят дали мерките се изпълняват. XV.9. Специални гаранции за земеделски райони За земеделските райони следва да се предвиди допълнителен защитен режим. Местните проекти в земеделски райони показват, че при реален проект транспортният достъп до ветрогенератори може да преминава през селскостопански , полски, горски и местни пътища, включително с временни уширения за		

				голямогабаритни елементи . Кабелните трасета също се прокарват през множество общински публични земеделски имоти с предназначение „за селскостопански , горски, ведомствен път". Следователно за подобни земеделски райони не е достатъчно общо обещание за бъдещ контрол. Необходими са предварителни финансови, технически и обществени гаранции, включително : 1. забрана за използване на полски пътища като индустриални трасета без отделна оценка и съгласие на общината; 2. предварително заснемане на състоянието на всички пътища; 3. договор за възстановяване на пътищата; 4. гаранция за възстановяване на пътищата; 5. гаранция за земеделски достъп по време на строителството; 6. обезщетителен механизъм за пропуснати агротехнически мероприятия; 7. участие на местни представители при приемане на възстановителните дейности . Искане по раздел XV Сдружението настоява ДЕО и проектът на План да бъдат преработени, като в тях се включат задължителни мерки, мониторинг и гаранции, включително : 1. финансов депозит или безусловна банкова гаранция за рекултивация; 2. отделна гаранция за демонтаж и извеждане от експлоатация ; 3. гаранция за възстановяване на полски, общински и държавни ПЪТИЩа; 4. публичен регистър на зони, проекти, сервитути, кабелни трасета и засегнати имоти; 5. независим мониторинг, а не мониторинг само от възложителя; 6. участие на общината, земеделските производители, пчеларите и местните сдружения; 7. механизъм за спиране при установени вреди;		

				8. публични данни за шум, птици, прилепи, насекоми, пчеларство, почви, хумус, води, пътища и рекултивация 9. предварително одобрени планове за рекултивация и демонтаж; 10. невъзможност за освобождаване на гаранциите преди приемане на рекултивацията от компетентна комисия и преди доказано възстановяване на земеделската функция.		
				XVL Искания С оглед изложеното в настоящото възражение, Сдружение „ЗА ХОРАТА, ЗЕМЯТА И ПРИРОДАТА - ТЕРВЕЛ" ЕНК 208302885, моли Министъра на околната среда и водите и компетентните органи да приемат следното : 1 . Да не се съгласува ДЕО в настоящия му вид Да не се постановява положително становище по екологична оценка и да не се съгласува ДЕО в настоящия му вид, тъй като оценката не съдържа достатъчна стратегическа защита на земеделските земи, почвите, хумусния пласт, полските пътища, сервитутите, водите, здравето, биоразнообразието, пчеларството и местните общности . 2. ДЕО и проектът на ППЗ да бъдат върнати за съществена преработка Да се върнат за съществена преработка Докладът за екологична оценка, нетехническото резюме, проектът на План и приложенията към тях, като се отстранят методологичните, фактическите и правните пропуски, посочени в настоящото възражение .		Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Процесът следва да продължи по предвидения ред
				3. Да се въведат изключващи критерии за земеделски земи I-IV категория Да се въведе изричен изключващ критерий, съгласно който земеделски земи от I до IV категория не могат да		Планът е изготвен при прилагане на пространствен анализ, включващ критерии за изключване и данни за земеползването. Въздействието върху

				бъдат включвани в приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Това следва от конституционната и законова защита на земята като основно национално богатство, както и от необходимостта земеделските земи да се използват приоритетно за земеделски цели. 4. За земеделски земи V-VII категория да се въведе строг режим на допустимост само по изключение За земеделски земи от V до VII категория да се въведе режим на допустимост само по изключение, при едновременно наличие на следните условия : 1. доказана липса на алтернатива върху индустриални, нарушени, деградирали или нископродуктивни терени; 2. отделна агрономическа и почвена оценка; 3. оценка на полските пътища и сервитутите; 4. оценка на водите и хидрогеоложкия риск; 5. оценка на здравния риск; 6. оценка на биоразнообразието, птиците, прилепите и опрашителите; 7. местно обществено обсъждане; 8. становище на общината; 9. финансова гаранция за рекултивация, демонтаж и възстановяване на пътища.		земеделските земи на стратегическо ниво е предмет на ДЕО. При всяко конкретно инвестиционно предложение е задължително провеждане на ОВОС, а при необходимост и процедура по промяна на предназначението на земеделска земя съгласно Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), при участие на компетентните органи като Министерството на земеделието и храните.
				5. Добруджа, вкл. община Тервел, да бъдат изключени от приоритетни зони до извършване на отделна комплексна оценка Да се изключат Добруджа и община Тервел от обхвата на приоритетните зони, включително от бъдещи актуализации на Плана, докато не бъде извършена отделна комплексна оценка за : 1. земеделския ресурс ; 2. почвите и хумусния пласт; 3. пчеларството и опрашителите ; 4. полските и общинските пътища; 5. сервитутите и кабелните трасета; 6. водите и водните хоризонти; 7. здравето на населението ; 8. птиците, прилепите и миграционните маршрути; 9. кумулативния риск от ВяЕЦ, ФЕЦ, подстанции, електропроводи и пътища;		Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

				10. социално-икономическото въздействие върху земеделски район.		
				б. Да се въведат научно обосновани буфери от населени места Да се въведат предварително картографирани буфери от населени места, селищни образувания, жилищни зони, здравно-защитни обекти, училища, детски градини, стопански дворове, пчелини и животновъдни обекти . Буферите не следва да бъдат механично ограничени до формалния минимум от 500 м, а трябва да бъдат определени след акустична, здравна, визуална и кумулативна оценка за съвременни високи турбини. Самият ДЕО признава, че при картографското определяне на зоните не са били изключени териториите на населени места и отстоянието до 500 м, поради липса на данни.		Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда. Актуализирането на нормативните изисквания за отстояния е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ.

				7. Да се изработят отделни пространствени слоеве Да се изработят и публикуват отделни ГИС слоеве за: 1. населени места; 2. минимални здравно-защитни буфери; 3. категории земеделски земи; 4. обработваеми земи, пасища, мери и постоянно затревени площи; 5. полски, селскостопански, горски и общински пътища; 6. кабелни трасета и сервитути; 7. повърхностни и подземни води; 8. вододайни зони и хидрогеоложки чувствителни територии; 9. птици и миграционни маршрути; 10. прилепи, убежища, колонии и миграционни коридори; 11. опрашители, пчеларство и земеделски екосистеми; 12. защитени зони, защитени територии и буфери към тях; 13. кумулативен инвестиционен натиск. 8. Да се даде публичен достъп до ГИС слоевете и методиката Да се осигури публичен достъп до използваните ГИС слоеве, критерии, тегла, входни данни, карти, координати, ограничения, изключени територии и методика за определяне на приоритетните зони. Достъпът следва да бъде не само до статични карти, а до проверими пространствени данни, позволяващи на собственици, арендатори, общини, сдружения и експерти да проверят дали даден имот, път, сервитут, буфер или земеделски масив е засегнат.	Частично се приема	Публично достъпни данни, използваните ГИС слоеве и картографски материали са посочени в документацията към Плана.
				9. Да се проведе ново обществено обсъждане след преработка След съществената преработка на ДЕО и проекта на План да се проведе ново обществено обсъждане с пълен срок за становища, ново нетехническо резюме, публични карти и достъп до ГИС данните. Първоначално документацията е предоставена за обществен достъп за 30 календарни дни - от 30.04.2026 г. до 29.05.2026 г. При съществена промяна на	Не се приема	Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Конкретната форма и обхват на последващи обсъждания се определят съобразно приложимите процедурни изисквания.

				методологията, зоните, слоевете, буферите и мерките е необходимо ново реално обществено участие, а не само формално отчитане на постъпили становища.		
				10. Да се предвидят финансови гаранции за рекултивация, демонтаж и възстановяване на пътища Да се предвиди задължително условие за всеки проект в приоритетна зона или в земеделски район : 1. финансова гаранция за рекултивация ; 2. финансова гаранция за демонтаж; 3. финансова гаранция за възстановяване на полски, общински и държавниПЪТИЩа; 4. гаранция за възстановяване на земеделския достъп; 5. гаранция за възстановяване на хумусния пласт и почвеното плодородие; 6. гаранция за отстраняване на щети върху съседни имоти; 7. гаранция за мониторинг след рекултивация . Гаранциите трябва да бъдат предоставени преди започване на строителството и да останат валидни до приемане на рекултивацията и доказано възстановяване на земеделската функция.	Не се приема	Подобно изискване представлява финансово-правен механизъм и е извън предмета на стратегическия документ.
				11. Да се предвиди механизъм за спиране при установени вреди Да се включи задължителен механизъм за временно спиране, ограничаване или прекратяване на строителство или експлоатация при : 1. превишаване на шумови нива; 2. недопустим shadow flicker; 3. повишена смъртност на птици или прилепи; 4. увреждане на пчелини или опрашители; 5. увреждане на хумусния пласт; 6. замърсяване на води; 7. нарушаване на полски пътища; 8. блокиране на достъп до земеделски имоти; 9. неизпълнение на рекултивационни мерки; 10. неизпълнение на мониторинг; 11. липса или изтичане на финансова гаранция .	Не се приема	Конкретните механизмите за спиране при установени вреди, са предмет на разрешителните процедури на инвестиционен етап и не са предмет на стртаегическия документ.

				12. Да се въведе публичен регистър на всички проекти и засегнати имоти Да се създаде публичен регистър, съдържащ всички приоритетни зони, заявени проекти, одобрени проекти, сервитути, трасета, подстанции, електропроводи, засегнати имоти, категории земеделска земя, решения по екологични процедури, гаранции, мониторингови данни и сигнали.	Не се приема	Искането е извън предмета на Плана и е предложение за бъдеща административна инфраструктура, която следва да се адресира към съответните компетентни органи.
				13. Да се запише, че статутът „приоритетна зона" не отменя приложението на специалнитезакони Да се запише изрично, че включването на дадена територия в приоритетна зона : 1. не отменя процедурите по ЗООС; 2. не отменя оценката за съвместимост по ЗБР; 3. не отменя защитата по 3033; 4. не отменя Закона за почвите; 5. не отменя Закона за водите; 6. не отменя ЗУТ; 7. не отменя правата на собственици, ползватели, арендатори и общини; 8. не създава презумпция, че конкретно инвестиционно предложение е допустимо .	Приема се по принцип	Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.
				14. Да се запише, че проекти извън приоритетните зони не могат да заобикалят защитните критерии Да се предвиди, че проектите извън приоритетните зони не могат да бъдат използвани като механизъм за заобикаляне на защитите, заложени в плана. Ако планът допуска развитие и извън приоритетните зони, то същите изключващи критерии и буфери трябва да важат и за тях.	Не се приема	Приоритетните зони се определят в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ като инструмент за териториално планиране и ускоряване на административните процедури, без да се въвежда изключителност за развитие на проекти само в тях. Възможността за реализиране на проекти извън приоритетните зони е нормативно предвидена и не противоречи на целите на плана, а осигурява паралелно прилагане на общия разрешителен режим.
				15. Да се запише, че бъдещи актуализации на зоните не могат да включват нови земеделски райони без нова ЕО и обществено участие Да се запише, че бъдещи актуализации на Плана към 2040 г., 2050 г. или друг период не могат да включват нови земеделски райони, общини или землища без : 1. нова екологична оценка;	Приема се по принцип	Всяко бъдещо изменение или актуализация на Плана следва да се извършва при спазване на действащата към съответния момент нормативна уредба, включително изискванията на ЗООС, Наредбата за ЕО и приложимото европейско законодателство. Не е

				2. ново нетехническо резюме; 3. ново обществено обсъждане; 4. публикувани ГИС слоеве; 5. оценка на земеделските земи и категориите им; 6. оценка на полските пътища и сервитутите; 7. оценка на водите; 8. оценка на здравето; 9. оценка на биоразнообразието ; 10. становище на съответната община.		необходимо в настоящия План да се възпроизвеждат изрично процедурни изисквания, които произтичат пряко от закона. Обхватът на необходимите оценки, консултации и обществено участие при евентуални бъдещи изменения ще се определя съобразно характера и съдържанието на съответното изменение и приложимите нормативни изисквания към момента на неговото изготвяне.
				16. Да се изиска отделна регионална оценка за Добруджа Да се възложи отделна регионална стратегическа оценка за Добруджа, включително община Тервел, която да разгледа: 1. земеделското значение на региона; 2. почвеното плодородие; 3. високо категорезираните земеделски земи; 4. пчеларството; 5. миграционните маршрути; 6. кумулативния натиск от ВяЕЦ и ФЕЦ; 7. въздействието върху местните общности; 8. риска от индустриализиране на земеделския ландшафт.	Не се приема	Планът е национален стратегически документ, разработен чрез единна методология и пространствен анализ за територията на цялата страна в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Не се установява необходимост от изготвяне на самостоятелна регионална оценка за отделен район за целите на настоящата процесура по стратегическия документ. Поставените въпроси в обхвата на ДЕО и последващи процедури по ОВОС за всяко конкретно инвестиионно предложение.
				17. Да се приеме, че при липса на данни се прилага принципът на предпазливостта Да се запише изрично, че липсата на достатъчно данни не може да бъде основание за включване на територия в приоритетна зона. При липса на надеждни данни за населени места, прилепи, миграция, земеделски категории, води, сервитути или кумулативен риск, съответната територия следва да бъде изключена или поставена под строг ограничителен режим до събиране на данните.	Частично се приема	При разработването на Плана е приложен принципът на предпазливостта чрез използване на наличните официални пространствени данни и чрез прилагане на критерии за изключване на чувствителни територии съгласно изискванията на ЗЕВИ. Необходимостта от допълнителни теренни проучвания и детайлни оценки се разглежда в рамките на ДЕО и последващите процедури по ОВОС и оценка за съвместимост за всяко конкретно инвестиционно предложение и не е предпоставка дадена територия да бъда изключена.

				18. Заключително искане Сдружението моли МОСВ да приеме настоящото възражение като подадено от заинтересована обществено полезна организация, пряко свързана с община Тервел и с опазването на земята, здравето, природата и местната жизнена среда. Сдружението не възразява срещу възобновяемите енергийни източници като принцип. Сдружението възразява срещу модел на планиране, който допуска ускорено индустриализиране на земеделски райони без достатъчна защита на земеделската земя, почвите, хумусния пласт, полските пътища, водите, здравето, биоразнообразието, пчеларството и местните общности. Поради това Сдружението настоява ДЕО и проектът на План да не бъдат съгласувани в настоящия им вид и да бъдат върнати за съществена преработка .		Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Препоръките ще бъдат взети предвид и при бъдещи актуаизации на Плана.

25.	Писмо/Известие 12-00-259-37/25.03.2026	Сдружение на собствениците на земеделска земя „МПК“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	I. ВЪВЕДЕНИЕ Настоящият доклад представлява експертна оценка на въздействието върху околната среда във връзка с План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия и за изграждане на хибриден енергиен парк в защитена зона BG0001307 „Плана“, част от мрежата Натура 2000. Целта е да се установи съвместимостта на проекта на План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия , представен от МОСВ с екологичното законодателство и степента на въздействие върху природната среда. II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА Плана планина се характеризира с: •висока степен на естественост •наличие на приоритетни местообитания •местообитания на защитени видове (кафява мечка, вълк, птици, насекоми) •ввододайни зони със стратегическо значение Територията е част от Натура 2000 и подлежи на строг защитен режим. III. ПРОСТРАНСТВЕН АНАЛИЗ (КАРТА) Фигура 1. Карта на защитена зона BG0001307 „Плана“ с обозначени зони с висока консервационна стойност („лилави зони“), попадащи в обхвата на инвестиционното предложение. От приложената карта е видно, че предвидените за застрояване територии попадат в зони с висока природозащитна стойност, което прави проекта несъвместим със защитения статут на територията. IV. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ БИОРАЗНООБРАЗИЕТО •фрагментация на местообитания •прогонване на защитени видове •смъртност при птици и прилепи Оценка: Високо отрицателно въздействие V. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ВОДИТЕ •риск за ввододайни зони •замърсяване от строителство •увреждане на водоносни пластове Оценка: Много висок риск VI. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПОЧВИТЕ •загуба на хумус	Не се приема	Предмет на настоящата процедура е стратегически План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия. Планът не е инвестиционно предложение, не откроява границите на конкретен енергиен парк, не разглежда или одобрява проект за изграждане на хибриден енергиен парк и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

				•необратима деградация •бетонни фундаменти Оценка: Дългосрочно отрицателно въздействие VII. ШУМ И ИНФРАЗВУК •постоянен шум •въздействие върху животни и хора Оценка: Средно до високо въздействие VIII. ЛАНДШАФТ •индустриализация •визуално замърсяване •загуба на туристическа стойност Оценка: Високо отрицателно въздействие IX. КУМУЛАТИВЕН ЕФЕКТ Комбинираното въздействие води до: •разрушаване на екосистеми •трайна промяна на територията Оценка: Критично въздействие X. АЛТЕРНАТИВИ Възможни решения: •покривни фотоволтаици •индустриални зони •магистрали •деградирали терени XI. ПРАВЕН АНАЛИЗ Закон за опазване на околната среда: •чл. 81 – задължителна ОВОС •чл. 99 – забрана при значително въздействие Закон за биологичното разнообразие: •чл. 31 – защита на Натура 2000 •забрана за увреждане на местообитания XII. СЪДЕБНА ПРАКТИКА ВАС: •отменя проекти при риск за защитени зони Съд на ЕС: •дело C-127/02 → при съмнение → проектът се отказва XIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ Планът: •води до значителни вреди •засяга защитена зона •е екологично несъвместим		

26.	15.04.2026 г.	Сдружение „Ловно-рибарско дружество София – юг“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Управителният съвет на ЛРД „София - Юг“, представляван от председателя на сдружението и председателите на ловни дружини, чиито ловни полета попадат в зона за вятърна енергия №19-OMV, изразяват в настоящето становище своите резерви и възражения срещу атакуваното задание. Доводите и съображенията ни за това са следните: 1. С договор за предоставяне на стопанисването и ползването на дивеча в ловно стопанските райони на Ловните дружини по чл. 30 от Закона за лова и опазване на дивеча №ПО-01-64/05.08.2024 Югозападното Държавно предприятие чрез Държавно горско стопанство Самоков е предоставило на Ловно - рибарско сдружение „София - Юг“ да осъществява дейности по стопанисване и ползване на дивеча в Ловно - стопански райони на ловни дружинки, които съвпадат и се припокриват изцяло, или отчасти със зоната визирана в атакувания План за развитие. Евентуалната реализация на дейностите в този план биха се намирали в абсолютна колизия и противоречие с възможността на ловните дружини да упражняват правата и задълженията си по този договор, като се има предвид, че той е подписан с 15 (петнадесет) годишен срок. Освен невъзможността да стопанисват и се грижат за дивечовите запаси, ловците в района не биха могли пълноценно да упражняват правото си на лов.	Частично се приема	Договорът по чл. 30 от ЗЛОД не предоставя изключителни права върху терена, а право на стопанисване и ползване на дивеча. Следва да се има предвид, че настоящата процедура не разглежда конкретни инвестиционни проекти, а стратегическо планиране на зони за вятърна енергия и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Евентуалното въздействие върху дивечовите запаси и ловуването е въпрос, който се разглежда в ОВОС на конкретното инвестиционно предложение, в рамките на която сдружението има право да участва като заинтересована страна.
				2. Евентуалната реализация на мероприятията по плана за развитие биха засегнали в сериозна степен възможността на жителите на населените места (и многобройните махали) на територията на Плана планина да упражняват правата си на собственици и да водят нормален бит в целия район. Считаме, че при техническата реализация на такъв амбициозен в своя обем проект, неминуемо ще бъдат нанесени дълбоки и непоправими щети на цялата природа във визирания район и преди всичко на вековните горски масиви, находящи се в него. Непоправимо ще бъдат увредени горските пътища и множеството туристически пътеки и маршрути, ползвани и от столичния град. Зелената	Не се приема	Въздействието върху горите, туристическите пътеки и водния баланс е предмет на задължителна оценка в рамките на ДЕО и ОВОС на конкретни инвестиционни предложения. Планът има стратегически характер и не предопределя конкретни строителни дейности или трасета.

				система на София е тази, която осигурява връзки за постигане на по-добро качество на средата, а от друга страна е важно да се запазят екологичните връзки между защитените зони. Освен , че част от Плана планина попада в "Натура 2000", също така е включена в „защитени природни територии“, което осигурява опазването на уникалната й флора и фауна. Планината играе важна роля в поддържането на водния баланс в района, като служи за източник на питейна вода и подпомага екологичното равновесие.		
				3. Предполагаемите строително - монтажни работи, транспортирането на огромни по обем материали, апаратура и сериозния поток от изпълнители биха променили изцяло в негативен план екосистемата и биха повлияли негативно богатството и разнообразието на естествената флора и фауна. Такива щети вероятно не биха могли да бъдат възстановени и компенсирани в рамките на десетилетия. Не бива да пропускаме значимия факт, че Плана планина е в обща екосистема с Витоша, Рила и Верила. В този смисъл негативния ефект, описан по-горе „с ефекта на доминото“ би се стоварил и върху тях.	Не се приема	Въздействието на строителния процес върху екосистемата е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и се урежда чрез условия в разрешителните по ЗООС. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана.
				4. При изготвяне на екооценката следва да се съобрази, че визираните в Плана ветрогенератори, освен, че безвъзвратно ще повлияят на движението и местообитанията на наличния и богат по своя състав животински свят, при своята работа и нужда от регулярно обслужване ще представляват опасен източник на вредни за природата емисии, както и сериозна опасност от нужда по противопожарна охрана, аварии и бедствия. Като съобразите наведените по-горе доводи и съображения, които далеч не изчерпват възможните и валидни основания за противопоставяне, Ви предлагаме да възприемете негативно отношение към Плана в цялост и в частност към визираната зона № 19 OMV.	Не се приема	Вятърните турбини не произвеждат химически емисии при нормална експлоатация. Рискът от пожар при авария е предмет на противопожарни изисквания в строителното разрешение и на аварийни планове, одобрявани от компетентните органи, например РДПБЗН. Тези въпроси се разглеждат на ниво конкретно инвестиционно предложение и не са основание за промяна на обхвата на стратегически план.
	Писмо/Известие 15-00-31/07.04.2026	Национална асоциация на		Във връзка с обявеното за обществено обсъждане на Задание за обхват и съдържание на доклад за	Не се приема	Планът е разработен в изпълнение на задължение по чл. 5 от ЗЕВИ и е

27.		зърнопроизводители	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	екологична оценка и проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на ел. енергия от вятърна енергия, излагаме следните възражения на Национална асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) за съществени противоречия с европейското и национално законодателство, които поставят под съмнение възможността за приемане на заданието и плана в предложения вариант, както следва: 1. Планът допуска реализиране на проекти за развитие на обекти за производство на ел. енергия от вятърна енергия **извън „приоритетните зони“.** Следователно „приоритените зони“ не са ограничение, а само инструмент за ускоряване на процедурата, без реална защита на останалите територии. Така планът няма да бъде инструмент за опазване на околната среда и земята, а само средство за съкращаване на срокове за строителството. Основен проблем още на етап задание е, че се изхожда от определените „приоритетни зони“, вместо екологичната оценка да бъде инструмент, който да обоснове тяхната допустимост. Този подход е в противоречие със същността на екологичната оценка, която следва да има предварителен и определящ характер. На практика се създава риск от формализиране на оценката, при което тя няма да изпълни основната си функция – да предотврати значителни вредни въздействия върху околната среда.		съобразен с европейската рамка за развитие на енергията от възобновяеми източници. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.
				2. Предлагат се „приоритетни зони“ без дефинирани ограничения и критерии за прагове за допустимо въздействие, което създава правна несигурност. Заданието и Планът не съдържат ясно разписани количествено измерими и задължителни ограничения относно допустимите нива на въздействие, минималните отстояния от населените места, защита на почвите и земеделските земи, допустимо натоварване на територията. Използваните понятия като „несъществено въздействие“ не са дефинирани и не са обвързани с конкретни показатели, което създава предпоставки за	Не се приема	Планът е стратегически документ и не замества специализираните нормативни режими, приложими към конкретни инвестиционни предложения. Конкретните параметри и ограничения се определят в рамките на последващите процедури съгласно действащото законодателство.

				широко тълкуване и административен произвол. Това противоречи на принципа на правната сигурност и предвидимост.		
				3.Съществен недостатък на плана е, че при определяне на зоните не са изключени териториите на населените места и техните прилежащи отстояния. Това поставя под риск здравето на жителите на съответния район, не позволява оценка на въздействието от шум, вибрации и изключва възможността за реална оценка на социалното въздействие. Препращането към съществуваща нормативна уредба не компенсира този дефицит, тъй като действащата нормативна уредба е остаряла и не отразява в достатъчна степен съвременните научни данни за въздействието на вятърните съоръжения върху човешкото здраве. Това нарушава основен конституционен принцип и задължение на държавата за осигури високо нива на защита на здравето на всички български граждани.	Не се приема	Планът не определя конкретни параметри на бъдещи съоръжения. Здравните аспекти, включително шумово въздействие и отстояния, са предмет на задължителна оценка при ОВОС при участие на компетентните здравни органи. Нормативните изисквания по Наредба № 14/2005 г. се прилагат задължително на ниво конкретно инвестиционно предложение.
				4.Заданието не предвижда задълбочен анализ на въздействието върху почвите и хумусния слой, въпреки че изграждането на такива съоръжения е свързано с трайно отнемане на хумусния слой, уплътняване и деградация на почвата, ерозионни процеси, фрагментация на земеделските територии. Липсват изисквания за количествена оценка на загубите на хумус, анализ на дългосрочните ефекти, мерки за възстановяване на почвите след извеждане от експлоатация.	Не се приема	Въпросите, свързани с опазването на почвите, рекултивацията и управлението на отпадъците, са предмет на специалната нормативна уредба и се разглеждат при последващите процедури за конкретни инвестиционни предложения. Изискванията за демонтаж и рекултивация се уреждат в разрешителните процедури на инвестиционен етап съгласно действащото законодателство.
				5.Съществено несъответствие в плана е разминаването между декларираните цели и реалните резултати. В плана се декларира приоритетно използване на нарушени и деградирани терени. Същевременно в самия документ се признава, че тяхното реално участие в определените зони е минимално. Планът предвижда увеличение на инсталираните мощности при Вятърна електрическа централа (ВяЕЦ), разположени на сушата за периода 2022-2030 г. е с 1 280 MW, като достигнат през 1 990 MW през 2030 г. и 5 450 MW през 2050 г. **На практика това означава, че развитието на тези**	Не се приема	Планът е изготвен при прилагане на пространствен анализ, включващ критерии за изключване и данни за земеползването. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение. Инвестиционните проекти в зоните, определени в ППЗ следва да отговарят на

				съоръжения ще се насочи към други територии, включително земеделски, както и че принципът за опазване на природните ресурси е само декларативен. Подобно разминаване между цели и резултати е индикатор за липса на реална екологична обоснованост.		обвързаните изисквания на редица секторни закони и наредби, сред които: ✓ Без промяна на предназначението на земеделските земи върху тях не може да се извършва строителство на обекти, несвързани с ползването на земеделските земи; ✓ Промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се извършва по реда на глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ).
				Изрично предвидената възможност за реализиране на проекти извън определените „приоритетни зони“ е съществен недостатък на Плана, което на практика го обезсмисля като инструмент за пространствено управление, разширява риска от неконтролирано застрояване и елиминира защитната функция на зонирането. Следователно Планът не ограничава, а по-скоро улеснява разширяването на дейностите върху цялата територия на страната. 1. Предвидените съкратени срокове за издаване на разрешителни, провеждане на оценки за въздействие върху околната среда създават риск от формално изпълнение на процедурите и недостатъчно задълбочен анализ, както и ограничено участие на обществеността. 2. Недостатъци на методологията - приложената методология се основава основно на технически и енергийни критерии, като: ветрови потенциал, инфраструктура, наличност на мрежи. Същевременно липсват здравни, социални критерии, както и задълбочен анализ на почвите. Това води до едностранчив подход, при който екологичните и социалните аспекти са вторични. **3.** Несъответствие с принципа на предпазливост и европейските изисквания. Макар Планът да се позовава на европейското законодателство, европейските директиви не изискват занижаване на екологичните стандарти; не изискват предварително	Не се приема	Предвидените съкратени срокове в приоритетните зони са в съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413 и целят намаляване на административните бариери, без да отменят изискванията за ОВОС, оценка за съвместимост и другите приложими процедури. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

				определяне на зони без пълна оценка; изискват прилагане на принципа „не нанасяй значителна вреда“. В този смисъл настоящият подход представлява национален избор, който не е задължително продиктуван от правото на ЕС.		
				Въз основа на извършения анализ считаме, че Заданието за обхват и съдържание на Доклада за екологична оценка на Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на ел. енергия от вятърна енергия не гарантира пълноценна и обективна оценка, допуска сериозни пропуски в защитата на почвите и здравето на населението, създава предпоставки за формално провеждане на процедурите и не осигурява реален контрол върху пространственото развитие. В този си вид заданието не отговаря на изискванията за високо ниво на защита на околната среда и следва да бъде съществено преработено. От името на Национална асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) правим следните предложения: 1. Да се включват ясни и количествено измерими критерии. 2. Да се въведат минимални отстояния от населени места, основани на съвременни научни данни. 3. Да се включи задължителна оценка на въздействието върху почвите и хумусния слой. 4. Да се ограничи възможността за развитие извън определените зони. 5. Да се осигури реално, а не ускорено провеждане на процедурите по оценка. 6. Да се включат здравни и социални критерии в методологията.	Не се приема	Процедурата по изготвяне на Плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда. Определянето на приоритетни зони не освобождава конкретните проекти от приложимите процедури и изисквания.

				В допълнение правим правим **предложения за законодателни промени,** свързани с опазване на земеделските земи като невъзстановим природен ресурс: 1. Да се въведат санитарно-хигиенни отстояния, като се измени чл.141, ал.1 от Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия (обн. ДВ. бр.53 от 28 юни 2005г., изм. ДВ. бр.73 от 5 септември 2006г.), който предвижда: *„Чл. 141. (1) Вятърните генератори се разполагат на разстояние не по-малко от 500 т от територията на най-близкото населено място.* *(2) За съоръженията по ал. 1 се предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук при спазване изискванията на съответните нормативни актове.“* Предлагаме минималното **отстояние от ветрогенератор до най-близкото населено място трябва да бъде не по-малко от 1000 метра.** Аргумент: Това отстояние цели да ограничи въздействието от шум и вибрации върху обитателите на сградите. Наредбата е от 2005 г., има нужда от актуализация предвид заявените инвестиционни предложения, където височината на перките на ветрогенераторите е 280 м. В редица европейски държави са приети подобни отстояния (например до 1000 м. в Германия – като се спазва правилото „10Н“ - височината на турбината х 10), във всяка европейска страна са въведени строги ограничения в земеделските територии, както и критерии за шум, здравни и акустични оценки, Франция, Нидерландия – въвеждат строги оценки за шум. Изграждането на ветропаркове с височина 280 м. по сега действащото законодателство на отстояние 500 м, причинява непреодолима визуална и шумова замърсеност. В България до настоящия	Частично се приема	Предложенията за изменение и допълнение на нормативни актове са извън предмета на настоящия стратегически документ. Изложените предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				момент не са изградени ветрогенераторни паркове с подобна височина на перките, което означава, че няма реално отчитане на замърсеността от близкото им позициониране. 2. Съгласно ЗУТ всяко строително съоръжение се оценява съобразно неговата потенциална опасност и влияние върху околната среда и съседните имоти. В зоната на ветрогенераторите следва да се определи **сервитутна зона, която да обхваща радиус, равен на сумата от височината на кулата и диаметъра на ротора**. В тази зона да се **забранява или строго ограничава изграждането на жилищни и обществени сгради, съгласно разпоредбите за безопасност и устройствените планове**. При проектирането и експлоатацията на ветрогенераторите следва да се гарантира, че при евентуални аварийни ситуации (например падане на перка или на кулата) няма да се застрашават съседни имоти, сгради или лица. 3. **Увеличаване на санкциите за нарушения, свързани с хумусния пласт и ползването на земеделските земи за обекти на ВяЕЦ.** Те са регламентирани основно в ЗСПЗЗ. Считано от 2025 г. контролът е засилен след решения на Конституционния съд, които отмениха някои облекчения за изграждане на ВЕИ върху плодородни земи. Основните санкции се определят според тежестта на нарушението: при неизпълнение на проекти за рекултивация, ако инвеститорът не изпълни одобрения проект за рекултивация или не съхрани правилно хумуса се налагат глоби за физически лица от 500 до 5000 лв.; имуществени санкции за юридически лица в размер от 1000 лв. до 10000 лв.; същите се увеличават при системни нарушения или мащабни увреждания на земята, санкциите започват от 2000 лв. и могат да надхвърлят 20 000 лв. в зависимост от площта на увредения имот. Тези санкции са пренебрежимо малки спрямо щетите върху земеделската земя, както и		

				разходите, които следва да бъдат направени, за да се възстановят първичните й характеристики. Предвид риска и опасността от неспазване на задълженията за депониране и съхранение на хумус, **предлагаме санкциите при горните неизпълнения да бъдат многократно завишени.** 4. Въвеждане на **специален контролен механизъм**, при който след приключване на рекултивацията, комисия от МЗХ /или Областна дирекция „Земеделие“/ да извърши проверка на обекта. Земята се приема обратно като земеделска само, при условие, че показателите й за плодородие са възстановени. 5. В случай, че собственикът на ветрогенератора не може да бъде открит или фирмата е заличена без правоприемник, отговорността за възстановяване на земята да бъде на собственика на земята. Да се предвиди задължение договорите за ВЕИ обекти да съдържат задължителни разпоредби относно задължението за рекултивацията. На обществените обсъждания фирмите инвеститори твърдят, че тежестта за възстановяване на земеделската земя е на собственика на имота, в повечето случаи той е нает. 6. Депозитът към общината за възстановяване на земеделската земя да бъде процент от инвестиционното намерение, като се предвиди в изрична законова разпоредба. Във Франция например инвеститорът има задължение да предостави финансова гаранция за рекултивацията. 7. В Закона за опазване на околната среда, чрез процедурата по оценка на въздействието върху околната среда, да се предвиди задължение на инвеститора да заплаща за ежегоден мониторинг по отношение на биосферата, което да бъде извършвано от комисия, нарочно сформирана за всеки инвестиционен проект, като в нея да бъда включени представители на местната общественост. Да се		

				предвиди решение по ОВОС с конкретни параметри за мониторинг при горните условия. Действащият правен режим по Закон за опазване на земеделските земи допуска използването на земеделски земи за неземеделски нужди, включително за изграждане на съоръжения за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, единствено след провеждане на процедура по промяна на предназначението. Макар законът да не въвежда абсолютна забрана за използване на земи от висока категория (I–IV), за тях е установен значително по-строг режим, при който такава промяна се допуска само по изключение и при доказана липса на алтернативи. В този смисъл законодателят изрично е признал повишената стойност на плодородните земи като ограничен и невъзстановим ресурс. Липсата в проекта на План и в заданието за екологична оценка на ясни критерии, ограничения и приоритетно изключване на високопродуктивните земеделски земи създава реален риск от заобикаляне на този защитен режим чрез стратегическо планиране, което предварително насочва инвестиционния интерес към територии, без да гарантира спазване на принципа за минимално засягане на най-ценните почвени ресурси. Това противоречи както на целите на закона, така и на принципа на устойчиво управление на земята, закрепен в екологичното законодателство.		
28.	Писмо/Известие 12-00-259-42/27.03.2026	Столична община – район „Панчарево“, Кметство „Железница“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	В качеството си на кмет на село Железница, район „Панчарево“, Столична община, представям настоящото възражение във връзка с публикувания от МОСВ проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съгласно официално оповестената информация от МОСВ, планът се изготвя в изпълнение на изискванията на европейското и националното законодателство, чрез пространствен анализ в ГИС среда, при който следва да бъдат изключени територии с висока екологична чувствителност – включително	Не се приема	Включването на зона 19-0MW в проекта на Плана не представлява разрешение за изграждане на обекти и не предопределя конкретни инвестиционни намерения, площадки или строителни дейности. Посоченият нулев капацитет отразява резултат от пространствения анализ към настоящия етап и не е самостоятелно основание за заличаване на зоната. Въпросите относно биологичното разнообразие, горските екосистеми, ландшафта и въздействието върху

				защитени зони, защитени територии, горски масиви, местообитания и миграционни коридори на птици, като същевременно документът подлежи на задължителна екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда. Настоящото възражение се отнася до зона „19-0MW“, обозначена в публикуваните към проекта пространствени данни, която обхваща територии в района на Плана планина, включително землищата в близост до с. Железница, в.з. Ярема и с. Плана.		населението са относими към ДЕО и към последващи процедури за конкретни инвестиционни предложения. На този етап не са налице основания за отпадане на зоната преди приключване на процедурата по ЕО.
				1. Липса на институционално уведомяване и участие на местната власт: Кметство Железница не е било уведомено за включването на съответните територии в обхвата на проекта, нито е било потърсено становище в процеса на неговото изготвяне. Това е в противоречие с принципите на откритост, прозрачност и участие на заинтересованите страни, регламентирани в Административнопроцесуалния кодекс, както и с изискванията за обществено участие при стратегически документи по Закона за опазване на околната среда.	Не се приема	Следва да се отбележи, че в рамките на процедурата са предприети действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво.
				2. Противоречие с целите и методиката на самия план: Съгласно публикуваните материали на МОСВ, при определяне на приоритетните зони следва да бъдат изключени територии с висока екологична стойност и чувствителност. В същото време зона „19“ е определена с капацитет „0 MW“, което означава, че в резултат на извършения анализ не са установени допустими площи за развитие на вятърна енергия. В този смисъл, включването на такава зона в обхвата на плана е вътрешно противоречиво, необосновано и създава предпоставки за бъдещо тълкуване и инвестиционен интерес в територия, която самият възложител е оценил като неподходяща.	Не се приема	Обстоятелството, че зоната е определена с капацитет 0 MW, отразява резултат от пространствения анализ по официални данни на ЕСО за капацитет за присъединяване чрез съществуващата мрежа към настоящия етап и не представлява самостоятелно основание за нейното заличаване. Методологията на Плана е разработена въз основа на единни национални критерии и налични пространствени данни при спазване на нормативно определените изисквания.

				3. Несъответствие с екологичните характеристики на района: Районът на Плана планина представлява природна територия с висока екологична стойност, характеризираща се с горски екосистеми, биоразнообразие и чувствителни природни компоненти, включително потенциални миграционни маршрути на птици. В този контекст, дори индикативното включване на подобна зона в стратегически документ противоречи на принципа за превенция и на целите за опазване на околната среда, заложени в Закона за опазване на околната среда и европейското законодателство.		Въпросите относно екологичните характеристики на района, горските екосистеми, биоразнообразието, миграционните коридори, ландшафта и въздействието върху населението са относими към ДЕО
				4. Съществен обществен интерес и нарастващо напрежение: След като информацията относно разглежданата зона стана достояние на местното население, в кметството постъпиха множество сигнали, запитвания и категорични възражения срещу подобни намерения. Налице е ясно изразено обществено недоволство и сериозна загриженост относно евентуално засягане на природната среда и начина на живот в района. Следва да се отчете, че при липса на съобразяване със становищата на местната власт и населението, съществува реална предпоставка за ескалация на общественото напрежение и предприемане на граждански действия по защита на обществения интерес, включително чрез организиране на публични прояви и протестни инициативи в рамките на закона.	Частично се приема	Изразеното обществено недоволство и загриженост на местните жители са отчетени. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО, а настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Следва да се отбележи, че Планът не разглежда или разрешава изграждане на конкретни съоръжения и не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционни намерения. При инсталиране на вятърни генератори в близост до урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, предмет на оценка за всяко конкретно инвестиционно предложение. С напредъка на технологиите, в рамките на европейската система за стандартизация, през последните години са разработени и редица европейски стандарти (например от серията EN IEC 61400, въведени като

						български), с прилагането на които се подобряват съответно и се изпитват енергийните характеристики вкл. ефективността, безопасността и надеждността на вятърните турбини.
				5. Необходимост от изрично изключване на зоната: С оглед изложеното, считам за необходимо зона „19-0MW“ да бъде изрично изключена от обхвата на плана, в която не се допуска развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. В заключение, изразявам категорично възражение срещу включването на зона „19-0MW“ в проекта на плана, доколкото същото е необосновано, противоречи на извършените анализи и не съответства на екологичните характеристики на района и обществения интерес. Настоявам за преразглеждане на посочената зона и предприемане на действия за нейното отпадане в окончателния вариант на плана.	Не се приема	Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за отпадане на зона или прекратяване на процедурата
29.	Документ 12-00-259-68/06.04.2026	Кметство село Леденик	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Според становището по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България и Картата с оценката за развитието на ВЕП, територии и части от територии от землището на село Леденик, община Велико Търново попадат в ЗОНА 21, отговаряща на приоритетното развитие на възможностите за усвояване на вятърния потенциал. Местата, попадащи в екологична мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕС, за опазване на дивите птици. Двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие. В рамките на дейността на междуведомствената работна група (МРГ) са одобрени три принципа на работа, а именно: (1) добра междуинституционална координация; (2) използване на актуални и точни пространствени	Частично се приема	Планът има стратегически характер и не разрешава изграждане на конкретни ветрогенератори, не определя точни площадки, съоръжения, трасета или строителни дейности. Посочените обстоятелства относно урбанизирани територии, близост до защитени зони, трайно затревени площи, електропреносна инфраструктура, ОУП и културно-историческо наследство са относими към ДЕО и към последващите процедури за конкретни инвестиционни предложения. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение и изискванията се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана. При всяко конкретно

				данни; и (3) навременно включване на заинтересованите страни в процеса на планиране. Считам, че кметът на кметство село Леденик в качеството на избран представител на местната общност е заинтересована страна в процеса на планиране. Времевата рамка, с която разполагаме за даване на писмено становище ни позволява да направим не дотам пълен анализ за обстановката към дата 06.04.2026 г., касаеща зонирането, попадащо в ЗОНА 21 и засягащо землището на село Леденик. Моля да се вземе под внимание следното: 1. Зонирането засяга части от урбанизираната територия на село Леденик с ПИ 43253.511.9901 и 43253.888.8801. В същите са разположени жилищни постройки или са предвидени за застрояване на жилищни постройки по Плана за застрояване и регулация на село Леденик, община Велико Търново. 2. Защитена зона „Търновски височини“ с код: BG0000213 се намира на отстояние 400 метра от кв. 67 по Кадастралната карта на село Леденик. Кв. 67 попада в ЗОНА 21. 3. Защитена зона „Река Янтра“ с код: BG0000610 се намира на 480 метра от кв. 102 по Кадастралната карта на село Леденик. Кв. 102 попада в ЗОНА 21. 4. Кв. 7, кв. 11, кв. 23 и кв. 208 от кадастралната карта на село Леденик са трайно затревени земи, попадащи в ЗОНА 21. 5. Кв. 9, кв. 12 и кв. 13 са земи, през които преминават магистрални далекопроводи от и за обект с национално значение Подстанция „Царевец“ 400/110/31,5/20 kV, попадащи в ЗОНА 21. 6. Квартали 21, 24, 25, 26, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 203, 204 и 205 по Кадастралната карта на село Леденик попадат в ОУП на село Леденик. (Прилагам карта). 7. Кв. 90 и кв. 91 от кадастралната карта на село Леденик граничат и отчасти попадат в рамките на късноантична непроучена крепост от IV-V век. Същите		инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии от мрежата „Натура 2000", при участие на компетентните органи. Участието на местната власт в процеса е осигурено в рамките на процедурата, като са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво.

				са предвидени като част от ЗОНА 21. Във връзка с гореизложеното и в качеството ми на кмет на кметство село Леденик, моля да бъда включен като заинтересована страна в процеса на планиране.		
30.	Писмо/Известие 04-00-668-11/05.05.2026	Министерство на земеделието и храните	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …. .	В Министерство на земеделието и храните постъпи Ваше писмо с рег. индекс №0403-40/11.03.2026 г., относно изразяване на становище по задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклад за екологична оценка на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и схема за провеждане на консултации с обществеността, заинтересованите органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана. Министерството подкрепя прехода към нисковъглеродна икономика, в съответствие с националните ангажименти за намаляване на емисиите на парникови газове и постигане на климатична неутралност. Съгласно изискванията на чл. 15б и чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 следва да бъдат определени зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Разработването на Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е на основание чл. 5, ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) в изпълнение на изискването по чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно ЗЕВИ, чл. 5, ал. 5, т. 2 в плана се определят приоритетни зоните, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната, като се изключват горските територии. При евентуална промяна на предназначението, с цел последващо застрояване на горска територия за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, както и на тези за изграждане на обекти, за които не се налага промяна на предназначението им,	Приема се по принцип	Министерство на земеделието и храните е участвало в разработването на Плана в рамките на Междуведомствената работна група. Поставените въпроси относно горските територии и спазването на Закона за горите са предмет на задължителни процедури при конкретни инвестиционни предложения, независимо от Плана. Посочените бележки ще бъдат взети предвид при последващите етапи по прилагане на плана и реализиране на конкретни инвестиционни предложения.

				съгласно Закона за горите, следва да се въведат ясни критерии. За горски територии с допустима промяна на предназначението следва да бъде спазен предвидения за това ред в Глава трета: Собственост, Раздел IV. Учредяване на ограничени вещни права върху поземлени имоти в горски територии и Раздел V: Промяна на предназначението от Закона за горите.		
	ПИСМО 04-00-668-25/27.05.2026			В Министерство на земеделието и храните постъпи Ваше писмо с рег. индекс №0403-109/07.05.2026 г., относно изразяване на становище по Доклад за екологична оценка на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Горските територии са изключени при определяне на приоритетните зони по чл. 5, ал. 5, т. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) в изпълнение на изискването по чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413., но въпреки това в границите на зоните могат да са установени фрагменти от горски местообитания. Това ограничава вероятността от засягане, но не я изключва. Нашето предложение е зоните, определени за производството на електрическа енергия от вятърни централи с предимство да бъдат лесонепригодните площи – държавна горска територия. При евентуална промяна на предназначението, с цел последващо застрояване на горска територия за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, както и на тези за изграждане на обекти, за които не се налага промяна на предназначението им, съгласно Закона за горите, следва да се въведат ясни критерии. За горски територии с допустима промяна на предназначението следва да бъде спазен предвидения за това ред в Глава трета: Собственост, Раздел IV. Учредяване на ограничени вещни права върху поземлени имоти в горски територии и Раздел V: Промяна на предназначението от Закона за горите.	Приема се по принцип	Посочените бележки относно горските територии, възможното наличие на фрагменти от горски местообитания в границите на приоритетните зони, както и необходимостта от спазване на приложимите разпоредби на Закона за горите ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

31.	ПИСМО 12-00-259-114/28.04.2026	Министерство на туризма	☒ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	В Министерството на туризма е получено писмо от проф. Диана Гергова, археолог, в което се изразява становище по отношение на археологическото наследство на страната във връзка с изготвения “План за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия”. В писмото, което прилагаме към настоящата кореспонденция, се отправя въпрос и до Министерството на туризма по отношение на потенциала на археологическото ни наследство, както и на културния пейзаж, да станат предмет на сериозно обсъждане и предприемане на мерки за тяхното спасяване и ефективно управление в интерес на икономическото развитие на страната ни. Във връзка с горепосоченото, Министерството на туризма отчита изключителната важност от развитието на възобновяемите енергийни източници в страната, особено на фона на очертаващата се ситуация в световен мащаб за повишаване на цените на изкопаемите горива и необходимостта от осигуряване на енергийна независимост, както и намаляване на негативните въздействия върху климата. Считаме за изключително важно и прилагането на мерки, насочени към насърчаване на енергийната ефективност и енергийната независимост на предприятията в сферата на туризма, въвеждане на принципите на кръговата икономика, и прилагането на устойчиви и климатично неутрални решения в туристическите дестинации и бизнес. Според нас това е важен фактор за конкурентоспособността на българската туристическа индустрия на фона на тенденциите и динамиката на световния туристически пазар. Вярваме, че постигането на енергийна независимост чрез използването на ВЕИ трябва да се случва при спазване на изискванията за опазване на околната среда и биологичното разнообразие, както и при	Приема се по принцип	Въздействието върху туризма, ландшафта и туристическия потенциал на засегнатите региони е предмет на ДЕО и на ОВОС за конкретни инвестиционни предложения. Изключващите критерии при определяне на зоните включват защитени природни и исторически обекти. Изложените предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				спазване на приложимата нормативната рамка за развитие на енергия от възобновяеми източници, рамката в областта на опазването на биоразнообразието, защитените територии, водите, както и на културното наследство на страната. Културното наследство (в това число археологическото наследство) на страната е не само повод за национална гордост, но и изключително важен ресурс за продукта на културния туризъм, който непрекъснато се развива и вече заема дял от над 20% в туристическия продукт на страната с потенциал за допълнителен ръст и в бъдеще. Значителна част от потенциала на културния туризъм е свързана със социализирането и устойчивото използване на археологическото наследство на България. Считаме, че културния пейзаж също е един от ресурсите за развитие на туризма и важен фактор при избора на туристите да посетят страната ни или конкретна туристическа дестинация. Развитието на туризма е от съществено значение и за устойчивото развитие на българските региони и благосъстоянието на местните общности. Предвид горното, както и с оглед на посоченото в основните принципи при разработването на Плана, се надяваме, че при определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия ще бъдат взети под внимание всички останали икономически функции и необходимостта от оптималното им развитие. В тази връзка, предлагаме в Плана да бъде отразена необходимостта всички действия или процедури по определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия да са съобразени и с останалите икономически функции на територията на страната, каквато е и развитието на туризма		

32.	ДОКУМЕНТ 12-00-259-112/27.04.2026	Омбудсман на Република България	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	В изпълнение на чл. 5, ал.2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) за разработване на план за определяне на приоритетни зони за вятърна енергия, както и писмо от 03.02.2026 г. на МОСВ за определяне на приложимата процедура на оценка съгласно Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие, проектът на план е публикуван от министъра на околната среда и водите за консултации заедно с проект на задание за обхват и съдържание за екологична оценка. Проектът е публикуван също на сайта на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на транспорта и съобщенията и на Министерството на земеделието и храните, както и на електронния портал за публични консултации, за посочения период 10 март - 9 април 2026 г. Съгласно съобщението на МОСВ, с предоставения предварителен достъп до проекта се осигурява прозрачност, открит диалог и възможност за информирано навременно участие на всички заинтересовани страни, така че изразените мнения и становища да бъдат взети предвид при финализирането на версия на Плана, която ще бъде насочена за преглед и одобрение от Министерски съвет с оглед изпълнението на реформа C.4 R.6 от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България. Граждани, експерти и организации с нестопанска цел в областта на опазване на околната среда, които изразяват становището си по проекта, едновременно се обръщат и към институцията на омбудсмана.	Приема се по принцип	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
				Във възраженията се обосновават съществени методически недостатъци на разработката, спрямо постигането на поставените цели за осигуряване на основен предварителен анализ на степента на риска от последици с природозащитно и особено от социално значение. Основните несъответствия в тази насока по–конкретно са по отношение на: неотразяването на населените места, които попадат в територията на проектираните зони; спазване на отправните условия на правото на ЕС за	Приема се по принцип	Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. При картографирането на приоритетните зони поради технически ограничения на наличните пространствени данни не е приложен изричен изключващ слой за

				критериите на приоритеност при определяне на зоните върху вече повлияни и увредени терени и за опазване на поземлените ресурси, игнориране на съществени области на обществен интерес като опазването на археологическото наследство, както и визуалният ефект. Общо е възражението на гражданите срещу отсъствието в плана на територията на населените места, заедно с хигиенно–защитната зона. Така се създават предпоставки за накърняване на устройствената здравна защита на жизнената среда. За гражданите не е приемлив възприетия с проекта подход по подразбиране, т.е. че изричното картографиране на селищните територии не е необходимо, тъй като минималното отстояние от 500 м е нормативно предвидено съгласно Наредба №14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия и ще бъде приложено на по-късен етап при реализиране на инвестиционния проект. Като пример в изразените становища се посочва недопустимо навлизане на зони от проекта за територията на област Хасково, в строителните граници на селата Стойково, Родопи, Любеново, Момино (зона 24) и селата Въгларово, Тракиец, Конуш, Войводово, Текето, Гълъбец, Мандра, Зорница, Големанци, Широка поляна, Николово, Маслиново и Горно Войводино (зона 22). Сходно е оспорването за включването като приоритетни зони на територии в Община Костинброд, като не са отразени намиращите се в тях села - Маслово, Драговищица до Балша, включително Градец, Чибаовци и Дръмша. Определените зони са „с ориентировъчна площ над 60–70 км².⁄около 6000 дк⁄или около 25 процента от територията на община Костинброд. Това представлява голяма непрекъсната територия, разположена в непосредствена близост до множество населени места, което създава сериозен риск от: шумово и визуално въздействие ,негативно влияние върху здравето и		строителните граници на населените места. Това обстоятелство е посочено в самия План и е предвидено, че изискването за минимално отстояние от 500 м по Наредба № 14/2005 г. остава задължително приложимо на ниво конкретно инвестиционно предложение. Актуализацията на картографската база с точните граници на населените места е препоръка, която ще бъде взета предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				качеството на живот, социално напрежение и обществено недоволство.“ С плана се определят територии в 19 области, без да са посочени съответните общини и населени места.		
				1. Освен липса на пространствена координация на териториите според тяхната принадлежност към основен тип територия, с необозначаването на населените места се неглижират здравно-хигиенните аспекти на въздействие, които по принцип са от първостепенно значение по ранга на защитаваната ценност и поради това представляват задължителна част от аналитичната основа. Основателно е възражението, че зоната от 500 м е определена като минимална съгласно чл. 141, ал.1 от Наредба № 14/2005 г.: „Вятърните генератори се разполагат на разстояние не по-малко от 500 m от територията на най-близкото населено място“. Същевременно са налице данни в литературата за шумовото и електромагнитно влияние, което поражда изразеното във възраженията очакване „в рамките на процедурата да бъде направена ясна и убедителна преценка за въздействието върху жизнената среда и здравето на населението“. Разбираема е потенциалната загриженост на гражданите на този етап от планиране за системното определяне на зоните да бъдат предприети съответстващи по степен на подробност мерки за териториална здравна защита за населението.	Не се приема	Нормативните изисквания за отстояния по чл. 141, ал. 1 от Наредба № 14/2005 г. са задължително приложими на ниво конкретно инвестиционно предложение независимо от Плана. Здравните аспекти са предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС при участие на компетентните здравни органи за всяко конкретно инвестиционно предложение. Актуализирането на нормативните изисквания за шум и отстояния е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ.
				2. Гражданите възразяват, че „Всички предложени приоритетни зони за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници по ускорена процедура на територията на Република България, са в земеделски земи“. Изразеното недоволство е поради пренебрегването на конституционната норма на чл. 21 от КРБ нуждата от промяна на предназначението да бъде предварително доказана. В самия проект на план се посочва, че зоните с характер на нарушени терени (т. 4.1., стр. 19): „в рамките на идентифицираните приоритетни зони цялото им присъствие е минимално (8,203км²)“,	Не се приема	Конституционната закрила на земеделската земя по чл. 21 от Конституцията не е отменена от Плана и остава приложима при всяка последваща инвестиционна процедура. Без промяна на предназначението на земеделски земи не може да се извършва строителство на несвързани с тях обекти, като промяната се извършва по реда на ЗОЗЗ при участие на компетентните органи. Въздействието върху земеделските земи на стратегическо ниво е предмет на ДЕО.

				въпреки критериите на чл. 15в, параграф 1, б. „а“, т.i от Директива 2023/2413, а именно: „i) отдават приоритет на изкуствени и застроени площи като покриви и фасади на сгради, транспортна инфраструктура и тяхната пряка заобикаляща ги среда, зони за паркиране, земеделски стопанства, площадки за отпадъци, промишлени обекти, рудници, изкуствени вътрешни водни басейни, езера или резервоари и, когато е целесъобразно, обекти за пречистване на градски отпадъчни води, както и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство;“		Изложените предложения относно приоритет за нарушени терени ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.
				3. Не на последно място, в обхвата на предлагания с проекта териториален анализ не се включват измеренията на защитен обществен интерес в значими области като: археологическото наследство. От представеното възражение с характер на експертно становище, се обосновава приоритетът на археологическите обекти, включително неразкрити, за националното и световно наследство. Недопустимо е съобразяването на този приоритет да бъде изключено от плановата разработка на приоритетните зони, предвид мащабност на териториалния обхват в обособените 25 зони на обща площ от 6 383,91кв. км (първоначален вариант от 26 зони с площ 11 093 кв. км); визуалното въздействие на съоръженията и опазването на ландшафта. Намесата е съществена предвид трайния и необратим ефект при височина на мачтите от най-малко от 150 м, посочена в изходните данни за плана за скоростта на вятъра за определяне на техническия потенциал.	Частично се приема	Въздействието върху ландшафта и визуалната среда е предмет на ОВОС на конкретното инвестиционно предложение. На стратегическо ниво тези аспекти са включени в обхвата на ДЕО. Археологическото наследство е защитено по реда на Закона за културното наследство, който изисква задължително становище на Националния институт за недвижимо културно наследство при всяко инвестиционно предложение. Включването на дадена територия в ППЗ не отменя и не ограничава тази защита.
				В допълнение, предвид иновативния характер на плана, който се въвежда с действащата нормативна уредба на ЗЕВИ, документът е със стратегически последици за планиране на територията, с насоченост да осигури основа за ускорено разгръщане на наземно разположени проекти за вятърна енергия, подлежащ на задължителна екологична оценка. За осъществяването на неговия регулативен потенциал със стратегически и устройствени елементи, от съществено значение е	Не се приема	Формирането на ново НС и предстоящ избор на МС не са правно основание за спиране на процедурата. ППЗ се разработва от министъра на околната среда и водите по силата на чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ и се одобрява от МС, като текущото правителство изпълнява функциите си до встъпването на новото.

				взаимовръзката със съществуващата система на териториално планиране, която предвид състоянието на нормативната уредба не е докрай изяснена. Показателно е, че в проекта на плана се съдържа позоваване на проект за допълнение на нормативна уредба (относно ал. 6 на чл. 5 на ЗЕВИ, стр. 37), засягаща йерархията на планиране. Наред с това евентуалното забавяне на приемането на плана не може да се приеме за решаващо, доколкото процесът е в напреднал етап, както и съгласно чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ се гарантира приложимост на процедурите на останалите основания, включително специални кратки срокове, съизмерими с предвидените за приоритетните зони. Съгласно чл. 37 от Основната харта на ЕС, изискванията за осигуряване на високо равнище на опазване на околната среда са приложимо право, неотделимо от провежданата политика, каквато е и ускореното внедряване на обектите за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, в случая от енергията на вятъра. Резултатите от изразените многобройни становища сочат на необходимост от преразглеждане и допълнително разработване на проект за план за ускорено внедряване на вятърна енергия. В условията на политическа ситуация на формиране на 52 Народно събрание и предстоящ избор на Министерски съвет, който е компетентен орган за приемане на плана съгласно чл. 3, т.2 ЗЕВИ смятам, че непосредственото продължаване на този процес за изработването на специфичен инструмент на планиране със стратегически последици, към момента не може да бъде подкрепено.		

				Предвид констатациите и на основание Закона за омбудсмана, предлагам да се съобрази следното: след извършване преценка на постъпилите становища и мнения, съответните проекти за план за приоритетни зони и проект на задание за обхват и съдържание на екологична оценка да бъдат определени за частично или цялостно преработване; да бъдат попълнени и актуализирани източниците на информация с оглед задължителната цел за дял на възобновяемата енергия; картографирането на приоритетни зони да се съобрази с отчитане на ограничителните условия за осигуряване на хигиенно-защитна зона на населените места; ефекта от визуалното въздействие; опазване на археологическото наследство, да се осигури координиране: с действащите кадастрални карти, с оглед избягване на несъответствия за застъпване и разминаване на кадастрални граници на подлежащи на защита територии при устройствено планиране; отразяване на съществуващите електроцентрали от ВЕИ – вятърна и слънчева енергия; преработеният проект и задание за обхват и съдържание на екологична оценка, да бъдат отново публикувани за провеждане на консултации в достатъчен по време период; да се прецени необходимостта от създаването на ад-хок експертен съвет за разглеждане на проекта.	Частично се приема	Предложенията с технически и методологичен характер, доколкото са изпълними в рамките на настоящата процедура, ще бъдат разгледани при финализиране на картографските материали и ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации. Повторното публикуване на преработен проект и създаването на допълнителна експертна структура не са нормативно задължителни на настоящия процедурен етап. Процедурата по изготвяне на Плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата. Процесът следва да продължи по предвидения ред.
33.	Писмо/Известие 04-00-668-14/11.05.2026	Министерство на енергетиката	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	В рамките на предварителното съгласуване на проекта на Плана с писмо с наш изх. Рег. № Е-04-20-9/09.02.2026 г. МЕ представи бележки и предложения, които в основната си част са отразени в публикувания на Портала за обществени консултации проект на документ. С настоящото писмо бихме искали отново да потвърдим изразената от МЕ принципна подкрепа за обхвата и съдържанието на проекта на План с резерва по отношение на следното: - В списъка на използваните изключващи слоеве е включен слой „Зони с ограничения съгласно Националния план за действие за енергия от	Приема се по принцип	Бележките и предложенията на Министерство на енергетиката, представени в рамките на предварителното съгласуване и в хода на работата на Междуведомствената работна група, са разгледани и са отразени в проекта на Плана съобразно тяхната относимост. Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.

				възобновяеми източници 2012–2020 г. (НПДЕВИ)“. Включването на този слой е аргументирано и обосновано като необходима мярка за ограничаване на негативното въздействие на работата на ВтЕЦ върху биологичното разнообразие, интегриран и ефикасен подход към планирането с цел вземане предвид екологичните съображения на най-ранен етап от процеса на планиране на инвестиционния процес. Представените аргументи са приети от страна на МЕ, като с оглед създаването на възможност за развитието на инвестиционни проекти в областта на вятърната енергия в дългосрочна перспектива, е обърнато внимание на следните обстоятелства: Ограниченията по този слой произтичат от мерките и условията, определени в Становището по екологична оценка № 1-2/2012 от 8 август 2012 г. на министъра на околната среда и водите, които са отразени в окончателния вариант на НПДЕВИ, приет с Решение от 9.01.2013 г. на Министерския съвет. В Становището по екологична оценка на НПДЕВИ е посочено, че въведената забрана за провеждане на нови (за които няма стартирала процедура към датата на издаване на Становището по екологична оценка) съгласувателни процедури по реда на Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие за вятърни генератори е за периода на действие на НПДЕВИ (до 2020 г.). - В приложението към Проекта на Плана „Резюме на резултатите от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за България“ е включена препоръка (булет 5 на стр. 10) за създаване на фонд от печалбите на ветроенергийните паркове, който да подпомага научни изследвания на въздействията и обществени кампании за опазване на биоразнообразието в регионите с развитие на ВЕП. Следва да се отбележи, че и понастоящем съществуват финансови инструменти в подкрепа на научните		

				изследвания за опазване на биоразнообразието, например ПУДООС финансира научноизследователска и развойна дейност, демонстрационни проекти по чл. 57, ал. 1, т. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, както и научни изследвания, наблюдения и образователни дейности, свързани с биоразнообразието, местообитанията и биологичните ресурси. В тази връзка не считаме, че така предложената препоръка е целесъобразна и съобразена с необходимостта от ускорено развитие на проекти, използващи вятърна енергия в приоритетните зони. В същото време на европейско ниво, с оглед улесняване на енергийния преход, разгръщането на енергията от възобновяеми източници и обществото й приемане на местно ниво, се предвижда въвеждането на ефективни стимули и инструменти, като например действия за социални иновации и местни инициативи, вкл. в областта на образованието и повишаването на осведомеността. Също така в процес на обсъждане са изменения в Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, с които се предвижда въвеждането на мерки за държавите членки, с които определен дял от ползите от проектите за възобновяема енергия да се насочва към местните граждани и общности, както и задължение за определяне и финансиране на независим посредник за насърчаване на диалога между разработчика на проекта и широката общественост. Тази дейност може да се финансира със средства от събиране на такси от разработчиците на проекти за производство на енергия от възобновяеми източници. В тази връзка бихме подкрепили въвеждането на подобна мярка, която да е в подкрепа на развитието на проекти, използващи енергия от възобновяеми източници.		
34.	ПИСМО 04-00-668-22/21.05.2026	Община Калояново	☐ Лицето действа от свое име	УВАЖАЕМА Г-ЖО МИНИСТЪР,	Не се приема	Проектът на Плана е разработен в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, Директива (ЕС) 2018/2001 и Директива (ЕС)

			☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с писмо с Ваш изх№ 04-00-668-12/07.05.2026г. до областните управители в Република България, относно провежданото обществено обсъждане и представения за разглеждане проект на „План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“ изразяваме следното становище: На първо място изцяло подкрепяме стратегическите цели на Република България към въглеродно неутрална икономика и постигането на заложените национални цели за дял на енергията от възобновяеми източници. Осъзнаваме, че определянето на зони за ускорено развитие е ключов инструмент за улесняване на зелените инвестиции в страната. След детайлно запознаване с картографирането и обхвата на проекта отчитаме, че настоящият План не предвижда разполагане на приоритетни зони на територията на нашата община. Въпреки липсата на пряко териториално засягане обаче, не можем да останем безучастни към обществения отзвук и отрицателните становища, изразени от местни общности, неправителствени организации и експерти в други региони на страната. Като отговорна страна в процеса на пространственото и екологично планиране, изразяваме своята пълна съпричастност към притесненията на засегнатите области, свързани с потенциалните негативни въздействия върху околната среда и местното население. Считаме, че устойчив преход към зелена енергия е възможен единствено когато той се провежда при пълна прозрачност, реален консенсус с местните общности и при нулев компромис с опазването на българската природа. Надяваме се, че Министерството на околната среда и водите, съвместно с останалите отговорни ведомства, ще преразгледа конфликтните зони и ще отрази основателните критики на гражданите преди окончателното приемане на документа.		2023/2413, с цел определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия при предвидими и рационализирани административни процедури. При разработването на Плана са приложени критерии и ограничения, основани на наличните пространствени данни и приложимата нормативна рамка. Следва да се има предвид, че съгласно чл. 5, ал. 5 от ЗЕВИ в Плана се определят зоните, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и съгласно чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ определянето на приоритетни зони не изключва реализирането на проекти извън тях при спазване на приложимото законодателство. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.

35.	Писмо/Известие 12-00-259-138/28.05.2026	Христо Рашков Христов – кмет на с. Ново село, общ. Велико Търново	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР, Запознах се с ДЕО на Проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Землището на с. Ново село, общ. Велико Търново попада в обхвата на приоритетна зона „21-400MW“ на плана и изразявам следното становище: Настояваме да бъде запазено естественото състояние на природните местообитания на видовете в района и характерните за тях условия на среда. Същевременно считаме за изключително важно опазването на земеделските площи в естественото им състояние, което е от първостепенно значение за животновъдството в населеното място. Развитието на фермерството е сред основните фактори в плана за устойчиво развитие на с. Ново село, общ. Велико Търново. Съобразно КВС, землището ни разполага с близо 7 хил. дка. пасища, мери и ливади. Въпреки това, не успяваме да покрием нуждите на сектора по отношение на достъпа и ползването на терени със статут на ПЗП(постоянно затревени площи). На базата и данни от минали инвестиционни намерения от испанският производител на вятърни генератори, турбини и централи - Gamesa сме наясно, че въздушните течения, които биха донесли продуктивност на турбините са в местностите: „Дългите кайраци“ и „Пещерин дол“– на юг от населеното място, „Бостанжийски тръни“, „Чалу корсу“, „Мурговец“, „Гърбежа“, „Прилеп“ – на север от населеното място и това са нашите най-хубави пасища. В раздел 4 от плана „Определяне на зони за приоритетно развитие на вятърна енергия“, т.4.2. – „Методология за картиране“, трайно затревени територии, каквито всъщност са ПЗП, са посочени като територии, подлежащи на изключване. Предвид горното, с настоящото становище сигнализирам за значителен дефект на картата по	Не се приема	Проектът на плана е разработен въз основа на единна методология за пространствен анализ и картиране, при прилагане на нормативно определените ограничения и изключващи слоеве съгласно чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници и приложимото национално и европейско законодателство. Планът има стратегически характер и не предвижда промяна на предназначението или начина на трайно ползване на конкретни поземлени имоти, включително постоянно затревени площи. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект. Преценката относно допустимостта на конкретни инвестиционни намерения, включително по отношение на земеделски земи и пасища, се извършва в рамките на последващите административни процедури по действащото законодателство. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за отпадане на зона

				приоритетна зона „21-400MW“ и следва трайно затревените територии в землище на с. Ново село, общ. Велико Търново ПК: 5069, с ЕКАТТЕ: 52177, да отпаднат от картата. Настояваме, становището ни да бъде взето предвид, както и да сме информирани при всяко следващо действие в посока на бъдещи инвестиционни намерения в землището на с. Ново село, общ. Велико Търново на: mail: kmetstvo_novo_selo@abv.bg		
36.	ДОКУМЕНТ 04-00-668-29/28.05.2026	Павликени Община	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	След запознаване с представения Доклад за екологична оценка на „Проект на план за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“, считаме, че в документацията ляпсва конкретна информация относно териториалния обхват на предвидените зони за разполагане на ветрогенератори. В приложените графични материали и карти са обозначени единствено териториите на съответните общини, без да бъдат конкретизирани поименните населени места, землища и засегнати територии, в близост до които се предвижда изграждането на съоръженията. С оглед необходимостта от пълна яснота относно потенциалното въздействие върху населението, околната среда, земеползването, ландшафта и инфраструктурата, считаме за необходимо в окончателния вариант на плана и към Доклада за екологична оценка да бъдат изрично посочени: 1. Поименните населени места, в чиито землища или в непосредствена близост се предвижда разполагане на ветрогенератори в община Павликени; 2. Ориентировъчните отстояния на планираните съоръжения от населените места на община Павликени; 3. Информация относно потенциалното въздействие върху населението и околната среда за всяко конкретно населено място от община Павликени. Липсата на конкретна информация затруднява извършването на обективна преценка относно степента	Не се приема	Проектът на плана е разработен като стратегически документ по чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници, като определя територии с потенциал за развитие на вятърна енергия, без да предвижда конкретно разполагане на отделни вятърни енергийни съоръжения. Поради стратегическия характер на плана не са определяни конкретни площадки, технически параметри и разстояния до населени места за бъдещи инвестиционни предложения. Поименните населени места не са предмет на изрично изброяване в Плана, тъй като същият не определя конкретни инвестиционни намерения, а териториални зони с потенциал за развитие при спазване на последващите процедурни и нормативни изисквания. По отношение на ориентировъчните отстояния на планираните съоръжения от населените места, следва да се има предвид, че при изпълнение на плана остават изцяло приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за

				на въздействие и възможните рискове за засегнатите населени места и местните общности. Предвид гореизложеното, предлагаме документацията да бъде допълнена с по- подробна информация и картен материал, съдържащ ясно обозначение на конкретните населени места и землища, попадащи в обхвата на плана. Общината Павликени принципно подкрепя развитието на възобновлеми енергийни източници и политиките за насърчаване производството на електроенергия от тях, доколкото те допринасят за ограничаване на емисиите на парникови ггзо устойчивото развитие. Същевременно считаме, че реализацията на под инвестиционни намерения следва да бъде извършвана при стриктно спазв изискванията за опазване на околната среда, биоразнообразието, здравет спокойствието на населението. В тази връзка настояваме: 1. Да не се допускат приоритетни зони в близост до защитени територии, защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, миграционни коридори на птици и територии с установено присъствие на редки и защитени видове; 2. Да бъдат извършени подробни орнитологични и херпетологични проучввания, включително сезонен мониторинг на мигриращите птици, преди определяне на конкретни площадки за изграждане на вятърни съоръжения; 3. Да се въведат ясни минимални отстояния между вятърните генератори и населените места с оглед ограничаване на шумовото въздействие, вибрациите и визуалното натоварване върху населението; 4. Да се предвидят механизми за временно ограничаване или спиране раотата на съоръженията при установена интензивна миграция на птици или наличие на риск за защитени видове; 5. Да се извърши кумулативна оценка на въздействието при наличие на повече от един инвестиционен проект в даден район, с цел		енергийни обекти, както и всички приложими изисквания на националното и европейското законодателство. По отношение на исканата информация за потенциално въздействие върху населението и околната среда по отделни населени места следва да се отбележи, че такава диференцирана оценка по населени места не е предмет на проекта на План, нито на стратегическия му характер. Докладът за екологична оценка извършва оценка на въздействията на ниво план/приоритетна зона, включително кумулативни ефекти, съобразно изискванията на Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие. Конкретни оценки на въздействие върху населението и околната среда по населени места се извършват на последващ етап при конкретни инвестиционни предложения.

				недопускане на прекомерно натоварване върху околната среда и ландшафта; 6. Да се гарантира провеждането на реални обществени обсъждания с участие на местното население, заинтересованите институции и екологични организации. Считаме, че развитието на вятърната енергетика следва да се осъществява балансирано и приоритетно, в райони с минимален риск за биоразнообразието и качеството на живот на населението. С настоящото становище искаме да насочим вниманието Ви към необходимостта от прилагане на превантивен подход и ефективни мерки за опазване на околната среда и човешкото здраве, при реализацията на плана.		
37.	Писмо/Известие 04-00-668-30/28.05.2026	Община Враца	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с писмо с рег. № 06 00-128/18.05.2026 г. и предоставената възможност за изразяване на становище по Доклада за екологична оценка на проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Община Враца извърши преглед на документацията в рамките на своята функционална компетентност. Община Враца подкрепя стратегическите цели на плана, свързани с развитието на възобновяеми енергийни източници, при условие че се гарантира опазването на околната среда, биологичното разнообразие и здравето на населението. В тази връзка следва да се подчертае, че на територията на общината се намират защитени зони от мрежата „Натура 2000“, както и територии с висока природозащитна стойност, поради което е необходимо прилагане на строги мерки за предотвратяване на отрицателни въздействия върху местообитания, миграционни коридори на птици и ландшафтни характеристики. Община Враца счита за важно в окончателния вариант на плана да бъдат ясно дефинирани ограниченията за разполагане на вятърни съоръжения в близост до населени места, жилищни зони, туристически обекти, културни ценности и инфраструктура от обществено значение, както и да бъдат включени допълнителни	Приема се по принцип	Съгласно чл. 5, ал. 5 от ЗЕВИ в Плана се определят зоните, в които производството на електрическа енергия от възобновяеми източници не се очаква да има значително въздействие върху околната среда, с оглед на особеностите на съответната територия. В тази връзка следва да се отбележи, че по реда на същия член от обхвата на приоритетните зони са изключени защитени зони и територии от екологичната мрежа „Натура 2000“. При изпълнение на Плана остават изцяло приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за енергийни обекти. Следва да се има предвид, че съгласно чл. 5, ал. 8 от ЗЕВИ всички необходими административни разрешения, свързани с изграждането, реконструкцията и въвеждането в експлоатация на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, както и за изграждането, разширението и реконструкцията на съоръженията за

				изисквания за оценка на шумовите въздействия, визуалното въздействие и кумулативните ефекти. Необходимо е също така да бъде гарантирано, че при последващи инвестиционни намерения ще се извършват индивидуални процедури по ОВОС и/или ЕО, когато това се изисква от закона, с цел да се осигури пълна защита на околната среда и интересите на местните общности. Община Враца подкрепя провеждането на обществените консултации и счита, че широкото участие на граждани, институции и заинтересовани страни е ключово за постигане на балансирано и устойчиво планиране. Настоящото становище се предоставя в рамките на определения срок и в съответствие с компетентността на общинската администрация.		присъединяването им към електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, се издават в установения срок при съответствие с всички приложими екологични, социални, здравни и устройствени изисквания. В този срок се включват и сроковете за извършване на процедурите по оценка на въздействието върху околната среда по чл. 92 от Закона за опазване на околната среда, както и оценката за съвместимост по чл. 31, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие, когато такива процедури са приложими. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. Настоящото становище също ще бъде включено в справката за проведените консултации.
38.	ПисмоИзвестие 04-00-668-28/28.05.2026	Община Ардино	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	В отговор на ваше писмо с изх. № РР-14-2825[1]/15.05.2026 г., относно Стартирала процедура по обществено обсъждане на Доклад за екологична оценка на проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и изразяване на становища в рамките на функционалната компетентност ви уведомяваме за следното: В Общия устройствен план на община Ардино са посочени определени теренни площадки и устройствено зониране по ридовете в близост до с. Синчец, района на Русалско, с. Ахрянско, с. Горно Прахово и други с надморска височина над 800 метра за изграждане на ветрогенераторни паркове с мощност около 50 мегавата. Структурата на ветрогенераторните паркове ще е в съответствие с разработени за целта впоследствие Подробни устройствени планове. В тази връзка предлагаме:1. Възложителя, в случая МОСВ, да извърши актуално проучване на потенциала в	Не се приема	Определянето на приоритетните зони е извършено въз основа на критериите и изискванията, регламентирани в чл. 5 от ЗЕВИ, както и прилаганата в Плана методология за пространствен анализ и подбор на територии. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				югозападната част на област Кърджали, която се заема от община Ардино. Наложително е също така да бъдат актуализирани по-ясно приоритетните зони, където да попадне територията на община Ардино. Проектът за ОУП предвижда теренно обезпечаване за нови традиционни иалтернативни енергийни източници, като: каскада „Горна Арда", малки ВЕЦ, енергийни соларни и ветро-паркове. На основание на предоставена информация от ХИДРОЕНЕРГИЙНА КОМПАНИЯ "ГОРНА АРДА" АД за ПРОЕКТА "ГАРНА АРДА", който е на концептуална фаза. Предвижда се продължение на разработката на идейна и технически проекти. - Чрез отреждане на Общински терени с подходящо южно изложение в слабонаселената част на Общината (района на село Русалско, Любеново, Горно Прахово-Долно Прахово Чернигово-Боровица и пр. с плана за ОУП се създават устройствени условия за изграждане на фотоволтаичен електроенергиен парк. Основа за изграждане на парка са неизползваеми, непродуктивни земи от земеделския фонд - от остатъчния фонд, част от ерозиралите пасища и мери. Фотоволтаичния електроенергиен парк е съвкупност от множество площадки за монтаж на фотоволтаични съоръжения, с площи минимум 1 декар, съобразно компактността на отредените неизползваеми земеделски площи. Ориентировъчната пикова мощност на парка ще бъде 50 мегавата при предоставена произведствена площ от 500 декара. Опорния план на ОУП показва , че необработваемите площи от земеделски земи в Община Ардино съставляват 82366дка с преобладаваща категория на земята 9-10 по 10 степенна скала.Необходимата площ за добив на пикова мощност 1000 вата е около Юкв.м. Избраните терени са изключително общинска собственост, за да бъде Общината инициатор, контрольор и гарант на изпълнението.(Би могло да се предоставят преференциални условия за възложителите от местен или републикански източник . Фотоволтаичния парк е подходящ за насърчаване на Частните Предприемачи и инвеститори с малки, средни и големи вложения.). В		В тази връзка липсата на приоритетна зона на територията на община Ардино не ограничава възможността за бъдещо развитие на проекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници в общината по предвидения в законодателството ред. Направените предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

бъдеще, като следващ етап на планиране , което ще залегне в Програмата за осъществяване на ОУП, ще се разработят устройствени планове и инвестиционни проекти, за изграждане на фотоволтаичния електроенергиен парк.

- Чрез определяне в ОУП-Ардино на теренни площадки и устройствено зониране по ридовете в близост до връх Синчец, района на Русалско и други с надморска височина над 800- 900 метра, да се изгради ветрогенераторен парк с мощност около 50 мегавата. Структурата на ветрогенераторния електроенергиен парк ще е в съответствие с разработени за целта в последствие подрони устройствени планове.
- Чрез предоставяне на преференциални условия и създаване на позитивни нагласи към бъдещи възложители и стимули за използване на възобновяеми енергийни източници, за изграждане на малки водни, фотоволтаични и ветрогенераторни електрически централи.

Отчетен период	Вид на потребител	Консумации квтч 2015	Очаквана консумация квтч 2016	Очаквана консумация квтч 2017	Очакваната консумация квтч 2018	Очакваната консумация квтч 2019	Очаквана консумация квтч 2020
Година		2015,00	2016	2017	2018	2019	2020
Месец Януари	битов	723713,00	734569	745587	756771	768123	779644
	стопански	760558,00	775769	787406	799217	811205	823373
Месец Февруари	битов	628415,00	637841	**647409**	**657120**	**666977**	676981
	стопански	762937,87	778197	789870	801718	813743	825950
Месец Март	битов	478014,00	485184	492462	499849	507347	514957
	стопански	591956,03	603795	612852	622045	631376	640846
Месец Април	битов	513 649,00	521354	529174	537112	545168	553346

39.	Писмо/Известие 04-00-668-41/29.05.2026	Община Дряново	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	Община Дряново изразява своето категорично несъгласие и представя настоящото отрицателно становище по представения Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, в частта му, предвиждаща обявяването на почти цялата територия на Община Дряново за такава зона. Мотивите ни за пълно отхвърляне на предложения проект са следните:	-	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
				1. Компрометиране на икономическия профил и туризма в региона Община Дряново е утвърдена дестинация с фокус върху селския, културно-историческия и екологичния туризъм. Индустриализацията на ландшафта чрез изграждане на мащабни вятърни генератори ще доведе до необратимо увреждане на визуалната привлекателност на региона и отлив на туристическия поток. Обявяването на територията за приоритетна зона застрашава околната среда и природната цялост около обекти с национално и международно значение като Дряновския манастир „Св. Архангел Михаил“, пещерата „Бачо Киро“ и десетките автентични села, в които местното население развива устойчив селски туризъм.	Не се приема	Планът има стратегически характер и включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява разрешение за изграждане на вятърни генератори и не отменя задължителните процедури по ОВОС, оценка за съвместимост и съгласуване със секторните компетентни органи. Въздействието върху ландшафта, туристическия потенциал, качеството на живот и местната икономика е предмет на ДЕО на стратегическо ниво и на последващи оценки при конкретни инвестиционни предложения.
				2. Противоречие със стратегическите и устройствени документи Настоящият проект влиза в пълно съответно и административно противоречие с действащите стратегически документи на местната власт. Изготвеният Общ устройствен план (ОУП) на Община Дряново е преминал през всички законови процедури по съгласуване с компетентните институции и предстои неговото влизане в сила. В ОУП не са предвидени територии за изграждане на индустриални вятърни мощности. Към днешна дата в Община Дряново липсват постъпили инвестиционни намерения за подобен тип съоръжения, което прави планирането им административно необосновано.	Не се приема	Планът и общите устройствени планове имат различен предмет, обхват и правно действие. Планът представлява стратегически документ по ЗЕВИ и не изменя, не отменя и не замества действащи устройствени планове. Съответствието с устройственото планиране и приложимите изисквания на ЗУТ се преценява при реализиране на конкретни инвестиционни предложения. Липсата на постъпили инвестиционни намерения към настоящия момент не е критерий за определяне или изключване на приоритетни зони.

				3. Грубо нарушение на процедурните правила и правото на информираност Проектът на Плана бе получен в Община Дряново днес, 29.05.2026 г., с искане за незабавно разпространение сред населението за изразяване на становище в рамките на същия работен ден. Този подход лишава изцяло местната общност, бизнеса и неправителствения сектор от законовото им право на информираност и участие. Подобни действия нарушават фундаменталните принципи на предвидимост, откритост, публичност и съгласуваност, заложени в Закона за администрацията и Закона за нормативните актове. Във връзка с гореизложеното и предвид специфичния профил, поминък и ограничена територия на Община Дряново,	Не се приема	Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво. Постъпилите становища в рамките на процедурата са отчетени и отазени по установения процедурен ред. Проектът на Плана е публикуван и предварително за обществено запознаване в извънпроцедурен ред, по инициатива на администрацията, с цел осигуряване на по-широко обществено участие в ранен етап.
				НАСТОЯВАМ: 1. За пълно изваждане на Община Дряново от географския обхват на Проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия. 2. За незабавно удължаване на срока за обществено обсъждане на национално ниво с минимум 30 дни, съгласно действащите законови стандарти, с цел осигуряване на реална възможност за запознаване с документите от страна на гражданите, бизнеса и местните туристически сдружения.	Не се приема	Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за отпадане на зона или прекратяване на процедурата

40.	Писмо/Известие 12-00-259-77/07.04.2026	Международен институт за суверенно право и арбитраж (МИСПА)	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	Настоящото становище разглежда проекта на План като акт с пряко въздействие върху основни права на човека, включително правото на здравословна околна среда, правото на достъп до вода, правото на участие в процесите на вземане на решения и правото на защита срещу неблагоприятни въздействия. ОБЩА ПОЗИЦИЯ Развитието на възобновяемата енергия следва да се осъществява при спазване на принципите на правовата държава, защитата на човешките права и опазването на природната среда (чл. 4 КРБ; чл. 37 ХОПЕС). Представеният План създава системен риск от нарушаване на тези принципи, поради което е необходима съществена преработка преди неговото приемане. НАРУШЕНИЕ НА ОСНОВНИ ПРАВА 1. Право на здравословна околна среда Правото на здравословна и благоприятна околна среда е гарантирано (чл. 55 КРБ; чл. 37 ХОПЕС). Облекчените режими в приоритетните зони водят до: - намаляване на реалния контрол - ограничаване на задълбочената оценка - формализиране на процедурите Това създава риск от влошаване на околната среда в противоречие със задълженията на държавата (чл. 15 КРБ). 2. Право на достъп до вода Достъпът до вода е елемент от правото на живот (чл. 28 КРБ; чл. 2 ЕКПЧ). Инвестиционните дейности в чувствителни геоложки зони създават риск от прекъсване на подземни водни потоци, замърсяване на водоизточници и загуба на водоснабдяване. 3. Право на участие Правото на участие и достъп до информация е гарантирано (чл. 41 КРБ; Орхуска конвенция, чл. 6).	Не се приема	Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда. Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Определянето на приоритетните зони е резултат от прилагането на всички критерии по чл. 5 от ЗЕВИ, включително ограниченията, свързани със защитени територии, защитени зони от мрежата Натура 2000, миграционни коридори на птиците и други чувствителни за биологичното разнообразие територии. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Изразените опасения относно теренни изследвания, кумулативни ефекти и въздействия върху околната среда и човешкото здраве се отчитат, но следва да се има предвид, че по своето естество са в обхвата на ДЕО и са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение. Алтернативите, включително нулевата алтернатива и алтернативи с приоритет за нарушени, деградирали или урбанизирани терени, са елемент от ДЕО

				Облекчените режими ограничават ефективността на това участие. ДЕФИЦИТИ В МЕТОДОЛОГИЯТА 1. Липсват пълни теренни данни (чл. 15 КРБ) 2. Отсъстват ключови изследвания (Директива 2001/42/ЕО; Директива 2011/92/ЕС) 3. Недостатъчно отчитане на кумулативните ефекти (чл. 191 ДФЕС) РИСКОВЕ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА 1. Водни ресурси (чл. 15 КРБ) 2. Биоразнообразие (Директива 92/43/ЕИО; Директива 2009/147/ЕО) 3. Микроклимат (чл. 191 ДФЕС) 4. Човешко здраве (чл. 32 КРБ; чл. 8 ЕКПЧ; чл. 55 КРБ) ОТГОВОРНОСТ НА ДЪРЖАВАТА Държавата носи пряка отговорност за вреди, причинени от незаконосъобразни действия или бездействия на нейни органи и длъжностни лица (чл. 7 КРБ). Тази отговорност се активира при: - приемане на актове без достатъчна фактическа обоснованост - допускане на дейности с предвидими вредни последици - неизпълнение на задължения за превенция и контрол Задължението на държавата включва активно поведение, насочено към защита на живота, здравето и околната среда (чл. 2 ЕКПЧ; чл. 8 ЕКПЧ). Съгласно установената практика на европейските съдилища, държавата носи отговорност и когато е знаела или е следвало да знае за риск и не е предприела навременни и адекватни мерки. В контекста на околната среда това включва задължение за: - ефективна оценка на риска - предотвратяване на вреди		Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво. Настоящото становище също ще бъде включено в справката за проведените консултации и направените предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. На този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Процесът следва да продължи по предвидения ред.

				- гарантиране на обществено участие Неизпълнението на тези задължения води до ангажиране на отговорност както на национално, така и на международно ниво. ПРАВНИ ПРИНЦИПИ 1. Принцип на предпазливост, изискващ предприемане на защитни мерки при наличие на риск от сериозни или необратими вреди, независимо от степента на научна сигурност (чл. 191 ДФЕС) 2. Принцип за недопускане на значително увреждане на околната среда и човешкото здраве, включително задължение за предотвратяване на предвидими вреди (чл. 191 ДФЕС; Регламент (ЕС) 2020/852) 3. Принцип на пропорционалност, изискващ баланс между обществения интерес, икономическите цели и защитата на основните права (чл. 52 ХОПЕС) КОНКРЕТНИ ИСКАНИЯ 1. Изключване на чувствителни територии 2. Задължителни теренни изследвания 3. Пълни процедури по ЕО и ОВОС 4. Реално участие на обществеността в начален етап (Орхуска конвенция, чл. 6) 5. Оценка на кумулативните ефекти (чл. 191 ДФЕС) 6. Разглеждане на нулевата алтернатива В заключение - планът в настоящия му вид създава предпоставки за: - нарушаване на основни права - увреждане на околната среда - ангажиране на отговорността на държавата. Поради това е необходима съществена преработка преди приемане.		

41.	07.04.2026 г. Писмо/Известие 12-00-259-137/28.05.2026	Отец Матей Преображенски – с. Ново село	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Сдружение „Отец Матей Преображенски - с. Ново село” е организация осъществяваща дейност в обществена полза на територията на с. Ново село, общ. Велико Търново. Сред основните цели на Сдружението е обединяване усилията и добрата воля на живущите в населеното място за възраждането и развитието на селото, за подобряване и създаване на качествена среда за живот. Да работи за опазване на културно-историческото наследство в района и околностите, както и да създава условия за развитие на селски и екотуризъм в района. Не на последно място да стимулира гражданската активност на населението за подпомагане решаването на социално - икономическите, демографските и екологичните проблеми на селото. В единомислие с горното, считаме съхраняването на нашата природа, като безценен капитал за развитие на населеното място в това число екотуризъм, биоземеделие, устойчиво горско стопанство. За да постигаме положителни резултати в това отношение е необходимо ефективно, ефикасно и отговорно управление на националното ни богатство. Запознахме се с ДЕО на Проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Той бе обсъден на ОС на Сдружението проведено на 14.03.2026г. В изпълнение на Решението на ОС изразяваме следното становище: Сдружението не е против добива на енергия от възобновяеми източници и инвестиции в сектора. Същевременно държим и настояваме да бъде запазено естественото състояние на природните местообитания на видовете, включително на естественият за тях видов състав, също и характерните за тях условия на среда. Считаме за изключително значимо опазването на площите и естественото състояние на приоритетните природни местообитания на видовете, както и основните елементи на ландшафта. Ние, като организация, както и всеки гражданин на	Частично се приема	Планът за определяне на приоритетни зони (ППЗ) за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е стратегически документ, разработен в съответствие с общите европейски политики и цели в областта на енергетиката, устойчивото развитие и ограничаването на изменението на климата. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Въпросите относно биологичното разнообразие, защитените видове и местообитания, Натура 2000, птиците, прилепите, миграционните коридори и биокоридорите за едри бозайници са относими към ДЕО. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии. Опасенията са разбираеми и следва да се отбележи, че ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение.

				Република България заслужаваме ефективно, ефикасно и отговорно управление на националното богатство формиращо се върху екологични, биологични и популационни основи. Предвид това и факта, че землището на с. Ново село, общ. Велико Търново попада централно в обхвата на приоритетна зона „21-400MWU на плана, сигнализираме за наличието на местообитания на уязвими и защитени животински видове, като: черен щъркел (Ciconia nigra), обикновен мишелов (Buteo buteo), бухал (Bubo bubo), гарван гробар (Corvus corax) в землище Ново село. Без да сме запознати с т.н. „Роза на ветровете“, на базата и данни от минали инвестиционни намерения сме наясно, че въздушните течения, които биха довели до продуктивност на турбините са в местностите: „Дългите кайраци“ и „Пещерин дол“- на юг от населеното място, „Бостанжийски тръни“, „Чалу корсу“, „Мурговец“, „Гърбежа“, „Прилеп“ - на север от населеното място. Северните са на отстояние от 0.8км. до 2км. от Защитена местност по „Натура 2000“ - „Средно поречие на река Негованка“ (обн. ДВ, бр. 40 от 05.05.2020г.), с обща площ от 521,865 дка, заведена под номер 599 в Държавния регистър на защитените територии при Министерство на околната среда и водите (МОСВ), която е местообитание за гореизброените защитени животински видове. Местностите „Дългите кайраци“ и „Пещерин дол“ в южната част са разположени върху дълъг скален масив изпълнен с процепи, ниши и пещери, представляващи местообитания на големи и постоянни колонии на прилепи. Идентично е и в едноименната местност „Прилеп“ в северните варовикови скатове. Предвид горното, изискваме конкретно орнитоложко обследване и доклад за въздействието и на популацията на прилепите в с. Ново село. Настояваме, становището ни да бъде взето предвид, както и да сме информирани при всяко следващо		

				действие в посока на бъдещи инвестиционни намерения в землището на с. Ново село, общ. Велико Търново		
42.	Писмо/Известие 12-00-259-87/08.04.2026 г.	ИК „Задруга за Запазване на България“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …. -	В изложеното становище по-долу, съм се позовала на научни изследвани от местни учени и чуждестранни такива, с доказан опит и трудове в областта, също така посочвам правни норми, които служебния министър Юлиян Попов би следвало да знае, но не спазва, както и мненията на граждани и граждански организации, които подкрепят изложеното ми становище. Бъдете така съвестни да прочетете целия текст, също както ние бяхме така отговорни да проучим безкрайно дългите ви документи и изключително краткия ви поставен срок. Благодаря! Цитирам от текст на МОСВ: “В резултат на пространствения анализ са определени условни 26 бр. ПЗ с обща площ от 11093,59 км2 в близост до точки за присъединяване и наличие на идентифициран капацитет в електропреносната мрежа. На тези територии могат да бъдат разположени най-малко 2 500 MW нови вятърни мощности в области Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали и Смолян.” В кратък отговор на това държа да отбележа следното в качеството си на председател на ИК “Задруга за Запазване на България”, изисквам да се отмени потенциалното ви решение за ВСИЧКИ приоритетни зони за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници (вятърна енергия) по ускорена процедура на територията на Република България, докато не се извършат следните постановления, като някои от тях вече трябваше да са извършени преди години, а именно: -докато не се измери реалния вятърен потенциал, чрез измервателни станции, които ЕС (по чиято процедура вървим) изисква за не по-малко от 3 години наблюдение, да не се определя нито една от изброените	Частично се приема	Планът за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е стратегически документ, разработен в съответствие с общите европейски политики и цели в областта на енергетиката, устойчивото развитие и ограничаването на изменението на климата. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за отпадане на зона или прекратяване на процедурата. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република

				зони; - докато не се изготви пълна карта с наличните енергийни паркове от типа на "възобновяемите източници", като в това число се вземат предвид ВЕП и ФЕЦ станциите, в цялата страна, също така и мини ВЕЦ-овете, да не се определя нито зона за приоритетна; - докато не се извършат геодезиски дълбочинни изследвания на почвата в така наречените приоритетни зони, да не се ускоряват разрешителните на потенциалните ИП в приоритетните зони; - докато не се извърши хидроложка оценка да не се определят, които и да било зони за приоритетни; - докато не се извършат реални археологически изследвания за определените територии, като се насрочат екипи от НАИМ, РИМ и БАН, безпристрастни от наетите до този момент специалисти от страна на инвеститорските компании, да не се разрешават приоритетните зони за ускорени ВЕП; - и докато не се измери ефекта от инфразвукът при съществуващите ВЕП централи в страната, както и техния постоянен шум в децибели, и трайното им влияние върху човешкото здраве, да не се постановяват нови ВЕП проекти в нито една от приоритетните зони. Доводи за горе-посочените, ще видите по-долу в текста на това становище №1, както и в приложение №2 (а именно доклада във връзка със здравеопазването от др. Нина Пиерпонт), както и приложение №3 (доклад за прилепите), които са неизменна част от становище №1. Допълнителна обосновка получавате и в становище №2 (предоставено ни от проф. Диана Гергова). Моля да отбележите на вашето внимание и експертно мнение, че отсъства становище на Министерство на енергетиката дали има ли действителна необходимост от още електрическа енергия за страната, което да оправдава унищожаването на отглежданите десетки години гори и създадения с десетилетия хумус на плодородните земи. В докладите и приложенията от		България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия. Определянето на приоритетните зони е резултат от прилагането на всички критерии по чл. 5 от ЗЕВИ, включително ограниченията, свързани със защитени територии, защитени зони от мрежата Натура 2000, миграционни коридори на птиците и други чувствителни за биологичното разнообразие територии. Въпросите относно теренни изследвания, въздействия и здравни ефекти, биологичното разнообразие, защитените видове и местообитания, Натура 2000, птиците, прилепите, миграционните коридори и биокоридорите за едри бозайници са относими към ДЕО и са предмет на задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии за всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не. Опазването на подземните и повърхностните водни тела, включително рисковете при дълбоко фундиране и изкопни работи в чувствителни хидрогеоложки условия, също е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по

				МОСВ отсъстват и мощностите, които се предвижда да се поставят по места, само една обща мощност, която цитирана по-горе. Недопустимо е да се обсъжда такава карта без приложена информация за съществуващите, одобрените и в процес на одобрение проекти, за да се оцени кумулативния ефект. В допълнение, желая да отбележа, че с тези становища аз, като представително лице на ИК “Задруга за Запазване на България”, представлявам мнениението на всички изброени в Приложение №1 граждански организации, сдружения и инициативни комитети, които са част от ИК "Задруга за Запазване на България”.Заедно с настоящите становища, ние се присъединяваме и сме съгласни и със следните становища и доклади, които до този момент са достигнали до офиса на МОСВ в входящи номера, а именно: Становище от “Национална асоциация на зърнопроизводителите” (НАЗ),с входящ № от МОСВ: 15-00-31 от 07.04.2026 г.и с входящ № от МЗХГ: 15-160 от 06.04.2026 г. Становище от Сдружение “Гласът на Природата”,с входящ № от МОСВ: 12-00-259-26 Становище от Сдружение “Народна Палата Българска Мяра”,с входящ № от МОСВ: 12-00-259-56/ 02.04.2026и с входящ № от МС: ПР-472/02.04.2026,, Също така се присъединяваме към гражданските становища на: Д-р Йорданка Николова Иванова, с входящ № от МОСВ: 12-00-259-61. от 03.04.2026 с входящ № от Министър председателя: 20.Й-2.ОТ 03.04.2026 с входящ № от МЗ: 94-1158. от 03.04.2026. с входящ № от Омбудсмана: 5161 от 03.04.26г. Г-жа Теодора Янчева,с входящ № от МОСВ: 12-00-259-70 с входящ № от МК: 94-00-850 с входящ № от МЗ: 94-1200 с входящ № от МТ: Т-94-Т-11/07.04.2026г. с входящ № от МЗХГ: 94-812 с входящ № от МРРБ: V8-871/07.04.2026 и с входящ № от МЕ: Е-94-00-784 Заедно с това становище, прикачам и следните		Закона за водите, включително задължително становище на Басейнова дирекция. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана. Археологическото и културното наследство са защитени по реда на Закона за културното наследство, който изисква задължително становище на Националния институт за недвижимо културно наследство при всяко инвестиционно предложение. Включването на дадена територия в ППЗ не отменя и не ограничава тази защита. Бележките и предложенията на Министерство на енергетиката и други компетентни органи, представени в рамките на предварителното съгласуване и в хода на работата на Междуведомствената работна група, са разгледани и са отразени в проекта на Плана съобразно тяхната относимост. Участието на обществеността също е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в

				документи, като референция и оригинално доказателство за частта със здравния ефект върху човешка, а именно докада на Д-р Нина Пиерпонт, подписан собственоръчно от нея и приложен към становището, като Приложение №2. Също така и доклад за прилепите като Приложение №3. Заедно с това становище, предоставям и Становище №2, което ни е предоставено от проф. Диана Гергова, археолог. Освен това добавям и Приложение №1, списък с всички организации, които са част от ИК "Задругата за Запазване на България'' Вярвам, че ще се опомните, и ще осъзнаете незначителната прашинка, която един човешки живот е от гледна точка на хилядолетната история на народа ни по тези земи. Приятно четене! I. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ И КОНСТИТУЦИОННИ ГАРАНЦИИ Настоящото становище се основава на върховния закон на Република България и основните принципи на правото на Европейския съюз: 1. Чл. 15 от Конституцията на РБ: „Република България осигурява опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната." 2. Чл. 55 от Конституцията на РБ: „Гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи. Те са длъжни да опазват околната среда." 3. Принципът на предпазните мерки (ЕС): Съгласно съобщението на ЕК (COM/2000/0001), този принцип е задължителен, когато научната оценка не позволява рискът да бъде определен с достатъчна сигурност. В контекста на ускорените процедури за ВЕИ, настояваме за стриктно спазване на трите предварителни условия за прилагане на принципа:		Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво. Постъпилите становища в рамките на процедурата са отчетени и отазени по установения процедурен ред. Следва да се отбележи, че включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство, в това число и Конституционната закрила. Относно миграционните маршрути на птиците, при разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути на птици съгласно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на ниво стратегическо планиране. При определянето на приоритетните зони не е прилаган самостоятелен изключващ критерий, свързан с чувствителността на прилепите към вятърните турбини, а е отчетено значението на карстовите райони и пещерните местообитания в България за опазването на прилепите, поради което Планът прилага принципа на предпазливостта и предвижда мерки за предотвратяване, намаляване и наблюдение на потенциалните въздействия върху прилепи и птици, които следва да бъдат заложени в проектите за изграждане на обекти за

				• Установяване на потенциално неблагоприятни въздействия: Научните трудове по-долу доказват такива. • Оценка на наличните научни данни: Приложените доклади са базирани на дългогодишни изследвания на международни експертни трудове. • Степен на научна несигурност: Ускорената процедура елиминира времето за адекватно изследване на тези рискове, и степента на несигурност е критично висока. 4. Чл. 1. от Закона за устройство на територията. (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) (1) "Територията на Република България е национално богатство. Нейното устройство гарантира устойчиво развитие и благоприятни условия за живеене, труд и отдих на населението." II. АНАЛИЗ НА ЗДРАВНИТЕ РИСКОВЕ И НАУЧНИ ДОКАЗАТЕЛСТВА 1. Инфразвук и нискочестотен шум (ILFN) Това е един от най-дискутираните аспекти в Европа (особено в Германия, Дания и Франция) и САЩ. Има научни данни както на немски език, така и на английски. За да не съм голословна, успях да проуча и да установя връзка с др Нина Пиерпонт от САЩ. Тя ми предостави множество от нейните трудове, за да може да се запознаем с реалната картина и вредните влияния върху здравето на хората. Др Нина Пиерпонт ми изпрати и един подписан документ, който да прикача към настоящето становище, за да може и вие да се запознаете в дълбочина с тях. Документа е на английски език, но вярвам, че в МОСВ, както и в Министерство на Здравеопазването има поне по един компетентен представител на министерствата, които могат да преведат докуметна за всички останали. Извадка от нейните доклади, цитирам тук, за да разберете сериозността на реалните вредни влияния върху човека, както и необходимостта от допълнителен		производство на енергия от вятърна енергия в приоритетните зони. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Здравните аспекти попадат в обхвата на екологичната оценка на стратегическо ниво, като компетентните здравни органи участват в процедурата чрез изразяване на задължителни становища. Въздействието на шума е предмет на задължителна оценка по Наредба № 6/2006 г. за показателите за шум в околната среда, която се прилага при ОВОС на всяко конкретно инвестиционно предложение. Актуализирането на нормативните изисквания за шум и отстояния е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ. Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че те са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали то попада в

				анализ на вашите приоритетни зони. За жителите на Република България е необходимо на първо място да има регулаторни рамки, които да запазят качеството на живот, преди встъпването на приоритетни зони с ускорени процедури за инвеститорите. 1. Акустичен стрес и Висцерално-вестибуларни смущения (VWD): Научно е установено, че нискочестотният шум (LFN) и инфразвукът стимулират органите на баланса в средното ухо (utricle и saccule). Това води до „фалшиви сигнали“ към мозъка, причиняващи замаяност, паника, тахикардия и когнитивни нарушения. 2. Виброакустична патология или още наречен ефектът на „Виброакустичната болест“: Доказано е, че вибрации в диапазона 4-10 Hz предизвикват резонанс във вътрешните органи, водещ до физическа болка и хроничен стрес. Тези въздействия често остават извън обхвата на стандартните ОВОС, които измерват само чуваемия шум в dB(A), но пренебрегват инфразвуковите емисии, влияещи на клетъчно ниво. Неедно изследване сочи, че макар инфразвукът да не се чува, той се усеща от тялото. Дълготрайното излагане може да доведе до удебеляване на сърдечно-съдовите структури. 3. Смущения в съня: СЗО (Световната здравна организация) в своите насоки за шума в околната среда за Европейския регион (2018) класифицира шума от вятърни турбини като специфичен източник, който може да причини значително раздразнение и нарушения на съня, водещи до хроничен стрес. 4. Синдром на вятърните турбини (WTS): е клиничното наименование, дадено от д-р Нина Пиерпонт на съвкупност от симптоми, изпитвани от много хора, живеещи в близост до индустриални вятърни турбини. Терминът обхваща симптоми като замаяност, главоболие, гадене и шум в ушите (тинитус), причинени от пулсациите на въздушното налягане. Изследванията на д-р Нина Пиерпонт (САЩ) по темата продължават повече от пет години и са		приоритетните зони на Плана или извън тях. Цитираните национални практики отразяват различни законодателни решения от европейската практика и страни извън ЕС, които не са задължително приложими за България. Нормативното изменение е въпрос от общ законодателен характер и е извън предмета на настоящия стратегически документ, Следва да се отбележи и че спазването на националните изисквания се проверява на ниво инвестиционно проектиране. Предоставените примери и предложения от становището, както и допълнителни научни данни и изследвания на здравните аспекти и околната среда, ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Процесът следва да продължи по предвидения ред.

				публикувани в книгата ѝ “Синдромът на вятърните турбини: Доклад върху естествен експеримент” (оригинално заглавие:Wind Turbine Syndrome: A Report on a Natural Experiment) през 2009 г.Основни симптоми на WTS: • Нарушения на съня: Често срещан проблем при засегнатите. • Слухови и вестибуларни проблеми: Главоболие, тинитус (звънтене или бръмчене в ушите), чувство за налягане в ушите, замайване, световъртеж и гадене. • Когнитивни и емоционални нарушения: Проблеми с концентрацията и паметта, раздразнителност и епизоди на паника. • Физиологични реакции: Тахикардия (ускорен сърдечен ритъм), замъглено зрение и усещане за вътрешна пулсация или треперене. Причини за заболяването:Основният причинител на тези симптоми не е чуваемият шум, а нискочестотният шум (LFN) и инфразвукът, произвеждани от турбините. Допълнителни заболявания, които произхождат от ВЕП: • Вестибуларната система: Органи в средното ухо (utricle, saccule и полукръгли канали), които отговарят за баланса и ориентацията, се стимулират от нискочестотните вибрации. Тези органи изпращат „фалшиви сигнали“ към мозъка, което води до замаяност, паника и когнитивни дефицити. • Visceral Vibratory Vestibular Disturbance (VWD): Това е термин, въведен от д-р Пиерпонт за феномена, при който нискочестотният шум буквално вибрира вътрешните органи, активирайки рецепторите за вибрация и налягане в тялото. • Резонансни честоти: Различни части на тялото имат свои собствени резонансни честоти. Вибрации между 4 и 10 Hz причиняват болки в гърдите и корема, както и общо чувство на дискомфорт. • Синдром на “Счупеното място” (Solastalgia):Това е концепция, която често се използва в европейските екологични становища. Психосоциален		

				стрес: Трансформирането на познатия пейзаж (планини, море, гори) в индустриална зона води до чувство на загуба, депресия и отчуждение у местните общности, което е признато от здравните експерти като форма на психологическа травма. • Ефектът “трептяща сянка” (Shadow Flicker):Това е феноменът, при който въртящите се перки периодично прекъсват слънчевата светлина. Неврологично влияние: За хора, страдащи от фоточувствителна епилепсия, това може да бъде тригер за пристъпи. Психично здраве: Доказано е, че продължителното излагане на този визуален ефект в домовете води до високи нива на стрес, тревожност и когнитивна умора. • Дразнение (Annoyance): Хроничното чувство на неудоволствие или раздразнение, причинено от шум. • Сърдечно-съдови заболявания: Особено исхемична болест на сърцето и хипертония. 2. Реален чу ваем шум. В Европа основните насоки за шума се определят от Световната здравна организация (СЗО) за Европейския регион (2018), които класифицират шума от вятърни турбини като специфичен източник на риск. Тези насоки се фокусират върху защитата на човешкото здраве от шум, произтичащ от транспортни и други източници. Препоръчителните нива под 45 dB са често превишавани в близост до жилищни зони, което води до нарушения на съня и сърдечно-съдови заболявания. Основни параметри (индикатори) могат да се намерят подробно в доклада на Д-р Нина Пиерпонт. 3. Препоръки за безопасност в контекста на инфразвука и шума: Д-р Нина Пиерпонт САЩ, препоръчва вятърните турбини да НЕ се разполагат на по-малко от 1.25 мили (2 км) от домовете на хората, като в хълмисти или планински райони това разстояние трябва да бъде увеличено до 2 - 3 мили /3.5 - 5км) поради начина, по който теренът пренася шума. Също така, в трудовете на други учени се говори за		

				това, че в зависимост от концентрацията на турбините в даден ВЕП, както и тяхната височина и мощност, е необходимо това отстояние да се разглежда в частност за всеки случай. Имайки предвид, че посочените от МОСВ предложени за приоритетни зони, повечето са в планите или хълмистите райони на България, да не кажа всичките, е необходимо да се ориентираме към стъпка напред в развитието си като съвременна държава и да проучваме научни изследвания от пострадали региони, каквито се намират в изследванията на Д-р Пиерпонт. България е сравнително малка по територия държава, и не може да си позволи да бетонира безвъзвратно територии, които са от национална значимост за отдих и почивка, каквато е Родопа планина, Стара Планина, Конявската планина. При положение, че няма достатъчно доказателства за тези местности и техния истински вятърен потенциал, заедно с дупките в законодателството и наличието на толкова много доказани природни блага, изрично отказваме експерименти от този род, и със сигурност отказваме да се действа по бързата процедура на гърба на животите ни. III. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ БИОРАЗНООБРАЗИЕТО И ЕКОСИСТЕМИТЕ 1. Защитен вид - прилепите. България, като страна с най-високо разнообразие на прилепи в Европа, е изложена на специфичен екологичен риск. Според Световно признатия Български учен зоолог - Акад. Големански България е сред най-богатите страни в Европа по отношение на прилепното разнообразие. От общо около 35 вида в Европа, в България се срещат 33 вида, и всички те са защитени от закона и международни конвенции (EUROBATS), както и ЮНЕСКО, Бернската конвенция и Закона за биологичното разнообразие. Като някои от 33-те вида прилепа, чиито дом е		

				България са в Червената книга за защитени видове, а именно: - Широкоух прилеп (Barbastella barbastellus) - класифициран като уязвим (VU); - Южен белогръб кълвач (въпреки че е птица, присъства в проучвания, свързани с Червената книга); - Голям подковонос (Rhinolophus ferrumequinum); - Малък подковонос (Rhinolophus hipposideros)\ - Южен подковонос (Rhinolophus euryaie)\ - Средиземноморски подковонос (Rhinolophus blasii)', - БЕХЩАЙНОВ НОЩНИК (Myotis bechsteinii); - Дългопръст нощник (Myotis capaccinii); - Дългоух нощник (Myotis bechsteinii); Местонахождение. Нещо което може би сте пропуснали, когато сте определяли приоритетните зони, а именно че най-концентрираните местонахождения на прилепи, са в пещери, попадащи в приоритетните зони. - Деветашката пещера: Това е абсолютният "рекордьор". Тук се намира една от най-големите колонии в Европа, наброяваща над 30,000 - 40,000 екземпляра (в зависимост от сезона). В близост до Ловеч. - Родопите (Западни и Източни): Поради изобилието от пещери и подходящ климат, този регион е дом на огромен процент от видовете в България. Смолян, Хасково и Кърджали попадат в близост. - Пещерите в Предбалкана: Места като "Парничето" и "Магурата" също приютяват значителни колонии. Видин и Своге са сравнително близо. Основни причини за включването им в Червената книга са: разрушаване на местообитанията им (пещери, стари гори, изоставени сгради); използване на пестициди в земеделието; безпокойство по време на хибернацията им (зимен сън). Като това твърдение, може да се счита за остаряло вече, тъй като последното		

				издание на книгата, с нейните поправки е от 2011г.~2015г., когато още нямахме нито вятърни турбини, нито соларни паркове, нито харп. Чуждестранни източници:За това се позовавам на изследването на Кристиян С. Воигт (opr. Christian C. Voigt et al. (Global Ecology and Conservation, 2022), заедно с неговите колеги - лара Кайзер, Саманта Лук, Кристин Шарнвебер и Каролин Шолз, (opr. Klara Kaiser, Samantha Look, Kristin Scharnweber, Carolin Scholz) в техния доклад “Вятърни турбини без съкращения - набор от смъртност при прилепите” (opr. "Wind turbines without curtailment produce large numbers of bat fatalities") посочват следното, цитирам:“We estimated that 209 bats were killed at the 3 turbines during the two-month period of our survey”В превод: “В рамките на двумесечен период от наблюденията, ние успяхме да установим около 209 смъртни случаи на прилепи, причинени от 3 турбини.”“We reported in the introduction that documented annual fatality rates averaged 14.3 ± 9.4 bats killed per year per wind turbines in Central Europe (calculated from: Brinkmann et al., 2011, Zahn et al., 2014, NATURA and SWILD, 2018, M~antoiu et al., 2020)"В превод: “Във въведението на доклада си, ние установихме, че средната годишна смъртност при прилепите в Централна Европа е между 14.3 до 9.4 прилепа на година.”Пълния доклад на КРИСТИЯН С. ВОИГТ. Кпара Кайзер. Саманта ЛУК. КРИСТИН Шарнвебер и Каролин Шолз. можете да намерите (на английски език) като приложение №3. неизменна част от настоящото становище. Изводи от доклада: 1. Кумулативни смъртност и „Игнориране на фактите“:Изследването категорично доказва, че вятърните паркове, които работят без механизми за ограничаване (curtailment), водят до масова и непрекъсната смъртност на прилепи през целия експлоатационен период на съоръженията. • Аргумент: Ускорената процедура, предложена от министерството, на практика легитимира това „невежество и пренебрежение“ (по думите на авторите), като прескача детайлните проучвания, които		

				биха наложили спиране на турбините в периоди на висока активност. 2. Баротравма - „Тихият убиец“: Ветрогенераторите причиняват смърт при защитени видове не само чрез директен сблъсък. Докладът обяснява, че рязката промяна в налягането около въртящите се перки причинява баротравма (спукване на белите дробове), което е фатално. Научно обяснение: В зоните на върховете на въртящите се перки се създава екстремно ниско въздушно налягане. Когато прилеп прелети през тази зона, рязката промяна в налягането причинява експлозивно разширяване и спукване на капилярите в белите дробове (вътрешен кръвоизлив). о Аргумент: България, като страна с най-високо разнообразие на прилепи в Европа, има много по-висок риск от екологична катастрофа в сравнение с други страни членки. 3. Зелено срещу Зелено (Green-Green Dilemma) и пропуски чрез подминаване на ОВОС:Докладът извежда на преден план парадокса, при който производството на възобновяема енергия унищожава други ключови екологични цели - опазването на биологичното разнообразие.Производството на „чиста“ енергия не може да става за сметка на унищожаване на биоразнообразието. Липсата на мерки за спиране на турбините (curtailment) по време на активност на прилепите е пряко нарушение на Директивата за местообитанията на ЕС.Докладът изрично споменава конфликта между възобновяемата енергия и защитата на дивата природа. Прилепите са мигриращи видове (особено насекомоядните), които изминават хиляди километри, и България е ключов коридор за тях. о Аргумент: Унищожаването на прилепите нарушава екосистемното равновесие, тъй като те са естествен регулатор на вредителите в земеделието. 2. Лечебни билки и растения, и тяхното игнориране. Доц. д-р Ина Анева е сред най-авторитетните учени в Българската академия на науките (БАН), когато става въпрос за опазване на лечебните растения и естествените местообитания.		

				Нейната научна работа и обществена позиция директно оборват тезата на проф. Зехтинджиев за „минималното въздействие“. Докато той се фокусира основно върху птиците (често пропускайки детайли), доц. Анева разглежда целостта на екосистемата. Министерството на околната среда и водите (МОСВ) неправомерно се опира на едностранчиви експертизи (напр. проф. Зехтинджиев), които системно омаловажават екологичния отпечатък на вятърните паркове. Проф. Зехтинджиев, който в своя доклад към приложенията за Плана за приоритетни зони, цитира самия себе си повече от 23 пъти! Настояваме да се вземат предвид научните публикации и официални позиции на експерти от БАН, като доц. д-р Ина Анева, които доказват, че:Индустриализацията на природата води до фрагментация, която е фатална за застрашените фитоценози. 1. Ускорената процедура е научно невалидна, тъй като игнорира жизнените цикли на растителните съобщества и насекомите (хранителната база на птиците и прилепите). 2. Бетонните фундаменти и пътищата в приоритетните зони причиняват ерозия, която унищожава находищата на лечебни растения - национално богатство с по-висока добавена стойност от генерираната електроенергия." 3. Загуба на екосистемни услуги: Лечебните растения и естествените пасища предоставят услуги (пречистване на води, задържане на въглерод, биоресурси), които са по-ценни от добиваната енергия. 4. Невалидност на мониторинга: Мониторингът, извършван от експерти като проф. Зехтинджиев, се фокусира върху мобилни видове и пренебрегва унищожаването на статичните местообитания (флората), което е фундаменталната грешка на сегашното задание на МОСВ. 5. Нарушаване на законовата рамка: Ускорената процедура е в пряк конфликт с ангажиментите на България по Конвенцията за биологичното разнообразие." Доц. Анева е основен автор и изследовател в трудове,		

				свързани с разпространението на ендемични видове (видове, срещащи се само тук). • Контекст: Ветрогенераторите се поставят в зони с каменисти пасища и планински била - точно там, където са най-ценните находища на лечебни билки и редки цветя. • Цитат: "Унищожаването на естествените местообитания чрез мащабно строителство на енергийна инфраструктура води до невъзвратима загуба на генетични ресурси. Лечебните растения не са просто ресурс, те са част от сложна екосистема, която поддържа почвеното плодородие и хидрологичния баланс." В научните си публикации в "Phytologia Balcanica" и доклади към БАН, доц. Анева подчертава, че „зелената енергия“ не трябва да бъде за сметка на „зелената природа“. • Ключов аргумент срещу зонирането: Тя застъпва тезата, че България вече е загубила значителна част от степните си местообитания (особено в Добруджа, където Зехтинджиев оперира). • Цитат: "Приоритетните зони за ВЕИ често съвпадат с територии с висока консервационна стойност. Ускорената процедура не позволява извършването на реален теренен мониторинг, който да обхване вегетационния период на редките растителни видове, много от които са критично застрашени." В докладът й „Биологично разнообразие и екосистемни услуги“, доц. Анева изтъква, че България е център на видообразуване за много лечебни растения. • Докато проф. Зехтинджиев твърди, че птиците просто ще отлетят, доц. Анева доказва, че растителността е статична. Ако застроиш върху находище на Sideritis scardica (Мурсалски чай) или други ендемити с ветрогенератори, ти ги унищожаваш окончателно. 3. Подценяване на „Прелетния фронт“ срещу „Миграционния път“ • Твърдение в документа от МОСВ: Картата често фиксира миграционните пътища в тесни коридори.		

				• Реалност (Какво не отговаря на истината): Птиците, особено грабливите и реещите се (щъркели, пеликани), не летят в „тръба“ с широчина няколко километра. В зависимост от метеорологичните условия (термични течения, скорост на вятъра), миграционният фронт по Via Pontica и Via Aristotelis може да се разшири до десетки километри навътре в сушата. Фиксирането на „безопасни зони“ непосредствено до коридорите е научно необосновано и създава фалшиво чувство за безопасност. • Пропуск в становището за екологичната картина от МОСВ: Становището разглежда риска за птиците „на парче“, без да отчита общата наситеност на територията. • Реалност: Дори ако една отделна турбина се счита за нискорискова, изграждането на хиляди такива по протежение на целия миграционен път създава ефекта на „стената“. Птиците са принудени да правят огромни енергийни разходи, за да заобикалят вятърните паркове, което води до изтощение и смъртност, която не е отразена в преките замервания за сблъсък. • Проблем: Становището е фокусирано почти изцяло върху птиците (по задание на МОСВ), като пренебрегва прилепите. • Неистина чрез премълчаване: В документа липсва детайлна карта за миграцията на прилепите. Както вече видяхме в доклада на Voigt, прилепите загиват от баротравма дори в зони, които се считат за „нискорискови“ за птици. Одобрението на картата без интеграция на данните за прилепите прави документа непълен и екологично невалиден. • Реалност: Климатичните промени и промените в ландшафта (изсичане на гори, пресушаване на влажни зони) промениха маршрутите и местата за почивка на птиците през последните 5-10 години. Използването на стари данни за чертане на „бъдещи“ приоритетни зони е груба научна грешка. Конфликтът със „Зоните за почивка и хранене“ • Пропуск: Становището често не отчита прилежащите територии около влажните зони, където		

				птиците се хранят. • Неистина: Една турбина може да не е на самия път, но ако е разположена между мястото за нощуване (езеро) и мястото за хранене (нива), тя се превръща в смъртоносен капан. Картата на МОСВ често маркира тези земи като „подходящи“ за ВЕИ, което е биологичен абсурд. 4. В заключение за биоразнообразието и екосистемите: Категорично оспорваме презентираните от проф. Зехтинджиев резултати (публикувани на сайта на МОСВ), тъй като те почиват на селективно подбрани данни. Проф. Зехтинджиев прилага некоректни сравнения между смъртността на синантропни видове и защитени грабливи птици, като напълно игнорира кумулативния ефект на умората при мигриращите видове и специфичния риск от баротравма за прилепите. Настояваме МОСВ да спре да използва тези подвеждащи данни като основа за 'ускорени процедури', тъй като те противоречат на принципа на предпазливостта и на независимите изследвания на учени като доц. Ина Анева и международната научна общност (Voigt et al., 2022). За разлика от орнитологичните доклади на проф. Зехтинджиев, които разглеждат природата само като 'въздушно пространство' за прелет, научните данни на доц. Анева доказват, че ВЕИ инсталациите деградират почвения слой и унищожават микро-местообитанията. Без здрава флора и почва, животът на птиците и насекомите в тези райони става невъзможен. Земята е цял жив организъм! Като държава с най-значимото биоразнообразие на прилепи в Европа, България носи по-голяма отговорност. Прилагането на 'ускорена процедура’ е в пряк разрез с принципа на устойчивото развитие и застрашава националната сигурност по отношение на екосистемните услуги, които тези видове предоставят на българското земеделие. Министерство на Околната Среда и Водите е във време на служебно правителство е редно да си припомни както правомощията им. Да си припомни значимостта прилепите, тези невероятни създания, за които имаме чест да бъдат сред нас в		

				България. Призоваваме да се сетите, че тук, в родината ни, разполагаме с впечатляващо биоразнообразие, което е необходимо да пазим над всичко друго. Най-малкото защото биоразнообразието е ДОКАЗАН възобновяем източник на ЖИВОТ! IV Технически параметри и съпоставка. Европейски закони в контеста: Как го правят другите? Настоящето становище предостава в резюме и някои от законите на други държави членки на ЕС поради липсата на ясни параметри за ВЕП станциите у нас, както и остарелите норми, които не покриват настоящите и потенциални вятърни турбини, техните мощности и височина. Предоставям на вашето внимание също така, да разгледате законодателството и в страни близки на Република България, а именно Балкански държави, с подобен релеф и климат. В Европа няма „единно“ разстояние, но има ясна тенденция към увеличаване на защитните зони и строгото им обвързване с категорията на земята. Италия Италия прилага изключително строги правила за „неподходящи зони“ (Aree Inidonee). Регионите имат право да забраняват ВЕИ в: • Зони с висока селскостопанска стойност (DOC/IGP лозя, маслинови гори и др). • Масови забрани като с изключение на индустриални зони, и агро фотоволтаици. • В близост до паметници на културата и защитени ландшафти е невъзможно. Културния ландшафт е силно защитен, (нещо, което МОСВ дори не разглежда). • Министерство на Културата има вето! (Докато у нас, Министерство на Културата дори не взема страна.) • Ограничения по площ - има регионални лимити за, проектите се разглеждат на национално ниво по мощности. • Отстояния: Обикновено са 6 пъти общата		

				височина на турбината (ТН) от населени места, което при съвременните машини (280м) означава около 1.7 км. Румъния Румъния наскоро актуализира законодателството си, за да защити земеделските земи. • Строго ограничение за строеж върху плодородни земи (клас I и II). • Отстояния: Минималното разстояние е регламентирано на 500 метра от жилищни сгради (при повече от 3 сгради), но местните съвети често налагат по-големи буфери. Франция • Франция: Има силно планиране на национално и държавно ниво. Като в земеделска земя е забранено напълно, освен в agri-PV (като за последната се изисква ЗАДЪЛЖИТЕЛНО доказване на земеделската функция) • Гори и защитени зони - почти пълна забрана. • Покриви и индустриални зони - приоритетни! • Също такка Франция разполагат със строги визуални и ландшафтни критерии. Германия • В земеделска земя е забранено, разрешено е само в определени случаи: - край магистрали и жп линии - индустриални зони - агроволтаици • Гори - почти изцяло забранени • Отстояния: Известното правило „10 x“ (отстояние 10 пъти височината на турбината), което на практика означава 2.5 - 3 км. Балканските съседи (извън ЕС) • Сърбия: Използва се основно стандартът за шум. Въпреки това, новите закони за ВЕИ (2021/2023) започват да въвеждат търгове, които изискват предварително съгласие от местните общности. • Северна Македония: Проектите често срещат съпротива поради липса на прозрачност. Нормативите са предимно технически, без фиксирани големи		

				отстояния от биоразнообразни зони. • Албания: Фокусът е предимно върху крайбрежните зони, където конфликтът с туризма и ландшафта е огромен. V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ИСКАНИЯ България в момента има „регулаторна дупка“, която се експлоатира чрез ускорени процедури за реализация на енергийни паркове без яснота на тяхната необходимост. В същата графа попада и плана за приоритетни зони, който ще доведе до ускорени процедури без ОВОС и ДОВОС. Липсата на ясни параметри и критерии за ВЕП и другите възобновяеми източници, водят до хаотичното им поставяне: - в близост до защитени зони като НАТУРА 2000; - на пътя на прелетните птици като Виа Понтика (път който вече е засегнат и заради, което Република България е осъдена от ЕК през 2016г.); - Виа Аристотелис (път който неминуемо ще бъде засегнат по плана за приоритетни зони); - в обработваема земя след промяна статута на земя; - в дивата природа на място на горски масиви след тяхното изсичане (пример Сухиндол и 10 000-та гора, за която съвсем на скоро ВАС изказа отмяна на решението на Административен Съд Велико Търново); - и в непосредствена близост до и около населени места. Нещо, от което силно се притесняваме е, че приоритетните зони по никакъв начин няма да спомогнат на развитието на енергийната независимост на Република България, а напротив- ще спомогнат хаотичните разрешения без да имаме ясна картина на щетите и дали наистина имаме нужда от тази енергия, за нуждите на население на Р. България и неговото развитие както гарантира чл. 1 по ЗУТ (отбелязан в l-ва точка от настоящото становище).		

				Изрично искаме да преразгледате посочените приоритетни зони, поради необходимите регулаторни рамки, изготвянето и одобряването на национална енергийна карта с настоящите проекти и техните мощности, както и наличното биоразнообразие и археологически потенциални находки, които при тяхното унищожение, могат да ни костват много повече от колколкото вятърната енергия би ни дала. Изрично заявяваме, че при не-изслушване на посочените изискуеми изследвания, вие поемате отговорност за живота на голяма част от настоящия Български народ и техни потомци. Въз основа на гореизложените научни факти, части от доклади и становища, настояваме за: 1. Прекратяване на ускорената процедура в екологично чувствителни зони. 2. Въвеждане на задължително отстояние от минимум 5 км (в зависимост от мощността, размера и бройката на турбините на една точка може и повече от Юкм) от населени места и защититените територии, както и местообитанията на защитените видове (прилепи и други). 3. Въвеждане на задължително измерване на инфразвук и баротравма като задължителна част от всеки проект, част от оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС). 3.1 Задължителен мониторинг на инфразвука и шума за поне една календарна година на населените места, на които вече има построени ветро-енергийни паркове. 4. Прилагане на принципа на предпазните мерки: Докато държавата не докаже безопасността на тези съоръжения за българските граждани и природата, тяхното масово внедряване трябва да бъде преустановено. 5. Незабавно прекратяване на ускорената процедура за ВЕИ зони, които попадат в близост до населени места, защитени територии, гори и плодородни земеделски земи.		

43.	Писмо/Известие 04-00-668-42/29.05.2026 г.			С настоящото писмо изразяваме сериозна загриженост относно продължаващата процедура по екологична оценка (ЕО) като част от проекта за ускорени процедури- „План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия“, публикуван за обсъждане от МОСВ: от дата 10.03.2026 – 09.04.2026 / 12198-К Считаме, че процедурата следва да бъде прекратена и върната за цялостно преработване до извършване на необходимите изменения в Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), поради наличие на съществени несъответствия между българската правна нормативна уредба по ЗЕВИ и изискванията на (RED III) ДИРЕКТИВА(ЕС) 2023/2413 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 18 октомври 2023 година за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета, както и поради липсата на интегрирано пространствено и енергийно планиране. В действащия ЗЕВИ са транспонирани ускорените административни процедури и механизмите за определяне на ускорителни зони единствено и само за вятърна енергия, но липсват ключови елементи от правото и системния подход на RED III, Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2023/2413 /от измененията на директивата/ (ЕС) 2018/2001/държавите членки следва да извършват координирано картографиране на териториите за развитие на ВЕИ, основано на интегрирано пространствено планиране, анализ на съществуващи и планирани ВЕИ мощности, да има оценка на електропреносната инфраструктура, системна интеграция и балансиране на мощностите, съхранение на енергия, да има отразен кумулативен ефект, да има координация с устройственото планиране и обществените функции на територията, да са отразени	Частично се приема	Правилното транспониране е въпрос на конституционен и европейски съдебен контрол и на този етап няма постъпило съобщение от Европейската комисия за неправилно транспониране на Директивата в българския закон. Предметът на плана е определен в ЗЕВИ и обхваща само вятърна енергия, а поставените въпроси относно кумулативните въздействия и съвместимостта с Натура 2000 са в обхвата на ДЕО. Планът има стратегически характер и включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект, както и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Изразените опасения се отчитат, но следва да се има предвид, че тези оценки са предмет на задължително становище на компетентните органи при ОВОС и последващи процедури за всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо от Плана. Определянето на приоритетните зони е резултат от прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. При актуализиране на данните и постъпване на нови, тази информация ще бъде взета предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна

				съществуващите и планирани ВЕИ, не само вятърни, но и такива от фотоволтаици. В България към настоящия момент липсват и не е транспонирано в ЗЕВИ/ национална енергийна GIS карта, липсва съгласувано картографиране на съществуващи и планирани ВЕИ мощности, НЯМА кумулативна пространствена оценка. Няма никакъв анализ на капацитета на електропреносната система, такъв не се извършва. Няма оценка на кумулативния ефект върху населени места и ландшафт, за това доказателство са и писмата от РИОСВ, поискани по ЗДОИ от ИК „Да спасим гората на община Аврен“. Също така няма интегрирано съгласуване със ЗУТ, ОУП, ПУП и кадастралните карти, няма приета действаща национална енергийна стратегия. Това са множество нарушения в законодателната система, които водят до престъпления срещу коренното население на Република България. Ако посмеете процедурата да продължи в този вид, посочените ще бъдат отнесени към по-високи инстанции, и поискана лична отговорност за нехайство и посегателство към Българския Народ, по нарушения по чл.15 от Конституцията на Р. България. В проекта за приоритетни зони липсва предварителен анализ относно: възможностите за балансиране на високите концентрации на вятърни мощности, необходимите балансиращи ресурси, капацитета за присъединяване към мрежата, необходимостта от инфраструктура за съхранение на енергия, риска от локално и регионално претоварване на електропреносната система, което означава, че няма гаранции за балансирано функциониране на електроенергийната система, липсва действителен анализ върху производството и потреблението, и присъства реален висок риск от претоварване на електропреносната мрежа. Пример за това са Испания и Португалия от миналото лято, 2025г. В редица държави членки на Европейския съюз		уредба. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Поставените въпроси относно методологията, картографирането, кумулативните въздействия, обществените обсъждания и достъпа до данни са разгледани в рамките на процедурата по ЕО. Публично достъпни данни, използваните ГИС слоеве и картографски материали са посочени в документацията към Плана. Въпросите от общ законодателен характер не са предмет на настоящата процедура, а относно национални системи за планиране следва да се отбележи, че в България е разработен и стратегически документ за пространствено развитие на страната – Националната концепция за регионално и пространствено развитие до 2040 г., която цели намаляване на териториалните дисбаланси в страната https://www.mrrb.bg/bg/nacionalnata-koncepciya-za-regionalno-i-prostranstveno-razvitie-do-2040-g-celi-namalyavane-na-teritorialnite-disbalansi-v-stranata/ и включва четири стратегически цели: териториално сближаване, икономическо сближаване, социално сближаване и растеж и екологична устойчивост. В допълнение, при инсталиране на вятърни генератори в близост до

				подходът е съществено различен и картографирането върви преди или успоредно с определяне на приоритетните зони по Директивата сроковете за енергийна карта са преди сроковете за ускорителни зони. За разлика, в Република България липсват: интегрирана национална система за енергийно и пространствено планиране, липсва нормативно и методически установено съответствие на подобен интегриран подход, липсват правилно транспонирани закони, които да защитят населението, защитените видове, археологическото и културно-историческо наследство, което от своя страна води до фрагментирано и рисково определяне на ускорителни зони „на парче“. Особено съществен проблем представлява използваният в българската нормативна рамка н термин „доклад за съответствие“, който не отразява коректно европейската логика и превода на директивата. В практиката се наблюдава смесване между оценка за съвместимост ,екологична оценка и устройствено-териториално съответствие. Следва да се отбележи, че Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието върху околната среда не използва понятието „доклад за съответствие“, а изисква изготвяне на „доклад за оценка на въздействието върху околната среда“ (чл. 5, §1), чиято цел е реална оценка на преките, непреките, кумулативните и значителните въздействия върху населението, човешкото здраве, биоразнообразието, ландшафта и околната среда. Също така, нормативния вакуум, възникнал след отмяната на Наредба № 7 на Министерството на здравеопазването, без тя да бъде адекватно заменена с нова нормативна уредба. На практика това застрашава всички жители на населени места, част от „Плана за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия“, тъй като липсва нормативна рамка за тяхното предпазване. Това противоречи на изискванията за високо ниво на защита на околната среда и човешкото здраве по чл. 37		урбанизирани територии са в сила редица технически изисквания на националното законодателство, след които: -Вятърните генератори се разполагат на разстояние не по-малко от 500 m от територията на най-близкото населено място. За съоръженията се предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук при спазване изискванията на съответните нормативни актове по проектиране и строителство. -Разстоянията между вятърните генератори се определят в зависимост от начина на разполагане върху терена (редово, кръгово и др.), от вида и мощността на турбините, от скоростта на вятъра, от тоположки, ландшафтни и други характеристики на терена при отчитане на климатичните въздействия и на информацията от техническите спецификации на производителите. -Разстоянията се определят чрез дължината на диаметъра на ротора на турбините (D), както следва: L1 = от 5 до 7 пъти D по посоката на преобладаващия вятър, и L2 = от 3 до 5 пъти D по посока, перпендикулярна на посоката на преобладаващия вятър. -С напредъка на технологиите, в рамките на европейската система за стандартизация, през последните години са разработени редица европейски стандарти (например от серията EN IEC 61400, въведени като български), с прилагането на които се подобряват съответно и се изпитват енергийните характеристики вкл. ефективността, безопасността и надеждността на вятърните турбини.

				от Хартата на основните права на ЕС, както и на основната логика на европейското пространствено и екологично планиране. Допълнителни, причини да изискваме възпиране и преработка на „План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия“ е наличието на следните нарушения само в рамките на процедурата, а именно: - не е взето предвид наличието на защитените видове прилепи и тяхното местообитания, включени в становището, изпратено от Нас, Задругата, с вх. №12-00-259-87 от 08.04.2026г. - не е взета предвид необходимостта от здравословни отстояния от същото становище и приложение №2 към него - не са взети предвид становищата на проф. Диана Гергова във връзка с археологическото наследство и неговото опазване - пренебрегнати са също така и становищата на Тома Белев, на адв. Димитър Палов, на Теодора Янчева, на Сдружение „Гласът на природата“, ИК „Мечковци“ и други - не са съобщени и планирани обществени обсъждания по населените места, е нарушение на ЗООС чл.87, ал.1, в която се дава изрично право на всички засегнати лица да бъдат информирани и запитани по темите на плановете, които ги засягат по населени места, както и трети лица, които могат да са засегнати от плана. На първо място, изискваме, от Директива 2001/42/ЕО относно стратегическата екологична оценка (SEA Directive) да се транспонира праволинейно чрез ЗООС, в българската нормативна и административна практика, за да се интегрира ЕО с други планове: „Съгласно чл. 1, чл. 5 и Приложение I, букви „a“ и „f“ от Директива 2001/42/ЕО (SEA), екологичната оценка следва да отчита връзката с други планове и програми, както и кумулативните и синергичните въздействия. Изискваме, от Министерски Съвет с участието на Комисията по Екология, Комисията по Здравеопазване, Комисията по Културно Наследство, да преразгледат транспонирането и практическото приложение на: -Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието върху околната среда (EIA)		ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение. Всички останали коментари въпроси са разгледани и отразени в постъпилите към момента становища, включително становището на ИК „Задруга за Запазване на България“ от 08.04.2026 г.

				-Директива 92/43/ЕИО за местообитанията -Директива 2009/147/ЕО за дивите птици -Да се преразгледа отменената „Наредба №7 от 1992г., за хигиенни изисквания“ и да бъдат взети нови такива, които да съдържат необходимите отстояния от населени места поне толкова, колкото в ЕС се позовават, а именно: „отстояние от 10х височината на турбината + 1х диаметъра на ротора“ -Да се вземат предвид и принципите на Орхуската конвенция относно ефективното участие на обществеността. Всичко това е необходимо да се отнесе към Министерски съвет и да бъде обсъдено с необходимото време, преди да се продължи „План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия“. Като настояваме да бъдат включени в обсъжданията и някои от формалните организации, които са част от ИК „Задруга за Запазване на България“. Пълния списък със сдружения, НПО и ИК, част от ИК „Задруга за Запазване на България“ е прикачен към това писмо, под името „Приложение №1“ и следва да се разглежда като неделима част от това писмо. Второто, изискваме насрочени обществени обсъждания по засегнатите места. Такива е необходимо да се направят и са част от спазването на законодателството на Република България, като по-горе е посочен чл. от ЗООС, към който се отнасят. Неправомерно подхождате, като пренебрегвате жителите на повечето места, и настоявате за обсъждане само в гр. София на 01.06.2026г Поради изложеното настояваме: 1. Да бъде временно прекратена текущата процедура по одобряване на екологична оценка на Плана за приоритетни зони за вятърна енергия, преди посочените да бъдат реализирани.		

				2. Осигуряване здравословни отстояния от населените места, не по-малко от 10х височината на индустриално-енергийното съоръжение + 1х диаметър на ротора, като се отчете релефа на потенциалните местонахождения, и количеството ветрогенератори на едно място. За пример, да се използва Наредба №7 от 1992г. и Европейското законодателство в страните членки. 3. Да бъдат извършени изменения и допълнения в ЗЕВИ с цел пълно и коректно транспониране на RED III. 4. Да бъде изготвена национална енергийна GIS карта, включваща: съществуващи ВЕИ, планирани ВЕИ, електропреносна инфраструктура и системи за съхранение , кумулативно пространствено планиране и ограничения, свързани с населени места, ландшафт и културно наследство. 5. Да бъде приета национална енергийна стратегия, отчитаща всички налични ВЕИ станции, включително ветро-енерийни и фотоволтаични паркове, преди постановяване на нов план за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия. 6. Преработеният проект да бъде повторно публикуван за обществено обсъждане, да бъдат съобщени и обществени обсъждания по населени места, след извършване на всички необходими анализи и законодателни промени.		
				Приложение №1 Целия списък със сдружения, инициативни комитети и неправителствени организации, които участват в неформалната коалиция под името: ИК “Задруга за Запазване на България”: Сдружение “Гласът на Природата”, община Своге Сдружение “Жива Земя”, община Вълчи Дол ИК “Златна поляна”, община Чирпан ИК “Да спасим гората на община Аврен”, община Аврен ИК “Земята, водата, гората”, община Костинброд ИК “Богьовци -	-	-

				Беледие Хан", община Костинброд Сдружение "За Свята и Чиста При-Рода - Костенец", община Ихтиман Сдружение "За чиста Добруджа", община Добрич НПО "Ти решаваш за Белово", община Белово Фондация "Вигория", община Добрич ИК "Не на ФЕЦ Устово", община Смолян Сдружение "Чиста Добруджа за Чиста България", община Добрич Сдружение "Айдемир за защита на земята си" Сдружение "Да опазим жизнената ни среда" Сдружение "За опазване на природата, земите и хората на село Палилула и село Охрид" ЛРД - "Балван" "Международен Институт за Суверенно Право и Арбитраж" (МИСПА) Сдружение "Обединение 29" Сдружение "РОД интернешънъл" Сдружение "Народна Палата Българска Мяра" Както и отделни личности от: Елхово, Етрополе, Кайнерджъ, Силистра, и София.		
44.	Документ 12-00-259-5602.04.2026	Народна палата „Българска Мяра"	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	На основание чл. 45 от Конституцията на Република България подавам настоящото възражение срещу представения за обществено обсъждане Проект на план за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Документът в настоящия му вид противоречи на редица нормативни актове, не съдържа необходимите експертни становища и не гарантира защита на обществения интерес, предвид:	-	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
				1. Нарушение на принципите на прозрачност и обоснованост (ЗНА, АПК) Проектът е представен без: □ посочване на експертите, участвали в изготвянето му; □ информация за проведена рецензия; □ методология за избор на зоните. Това противоречи на чл. 12, ал. 1 ЗНА – изискване за обоснованост; чл. 26, ал. 2 ЗНА – задължение за предоставяне на пълна информация при обществено	Не се приема	Методологията за определяне на приоритетните зони е представена в проекта на Плана и се основава на пространствен анализ и официални данни, предоставени от компетентните институции в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Законосъобразността, обосноваността и достатъчността на използваните данни подлежат на проверка в рамките на процедурата по ЕО. Не се установява

				обсъждане; чл. 13 и чл. 14 АПК – принципи на откритост и прозрачност		нарушение на принципите на прозрачност и публичност.
				2. Липса на задължителни оценки по екологичното законодателство Проектът не съдържа: □ ОВОС по чл. 20–21 ЗООС; □ Оценка за съвместимост по чл. 31 ЗБР; □ Оценка на въздействието върху здравето по чл. 62 Закона за здравето; □ Анализ на кумулативните ефекти (изискване по Директива 92/43/ЕИО). Това прави проекта незаконосъобразен.	Не се приема	Предмет на настоящата процедура е стратегическо планиране на зони за вятърна енергия, за което се провежда екологична оценка по реда на ЗООС. ОВОС и оценката за съвместимост се извършват за конкретни инвестиционни предложения, като кумулативните и здравните аспекти са част от обхвата на екологичната оценка и подлежат на разглеждане с участието на компетентните здравни органи.
				3. Нарушение на конституционни разпоредби Проектът засяга права, защитени от: □ чл. 52 – право на здравословна околна среда; □ чл. 21 – защита на земеделските земи; □ чл. 55 – право на благоприятна околна среда; □ чл. 15 – задължение на държавата да опазва природните богатства.	Не се приема	Планът не отменя и не ограничава действието на конституционните гаранции за опазване на околната среда, здравето и земеделските земи. Включването на територия в приоритетна зона не представлява разрешение за реализация на инвестиционни проекти и не освобождава инвеститорите от спазване на приложимото законодателство.
				4. Липса на становища от ключови министерства – нарушение на чл. 32, ал. 2 ЗНА Не са представени становища от Министерствата на: Здравеопазването, Енергетиката, Земеделието, Културата, Регионалното развитие, Туризма, Околната среда и водите, Финансите. Това нарушава: чл. 32, ал. 2 ЗНА – задължителна междуведомствена координация; чл. 4 АПК – принцип на служебно начало.	Не се приема	Бележките и предложенията на Министерство на енергетиката и други компетентни органи, представени в рамките на предварителното съгласуване и в хода на работата на Междуведомствената работна група, са разгледани и са отразени в проекта на Плана съобразно тяхната относимост.
				5. Невярна, необективна и нерецензирана оценка за миграционните коридори Макар формално да е включена оценка за миграционните коридори, тя не може да бъде приета като достоверна, поради следните основания: 5.1. Конфликт на интереси - изготвена е от лице с установени зависимости от промишлени интереси,	Не се приема	При разработването на Плана са използвани наличните официални пространствени данни и експертни материали, относими към стратегическото планиране. Относно твърденията за конфликт на интереси, в рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на

				известно с обслужване на промишлени интереси, в нарушение на принципите на безпристрастност (чл. 4 АПК) и независимост на експертите (чл. 6 ЗООС). Това поражда съмнения за конфликт на интереси, в нарушение на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси; чл. 4, ал. 1 АПК – принцип на безпристрастност; чл. 6 ЗООС – изискване за независимост на експертните оценки. 5.2. Липса на научна рецензия - оценката не е преминала научна рецензия или независима проверка В противоречие с чл. 20, ал. 3 ЗООС – компетентност и проверимост на експертните доклади; чл. 31, ал. 4 ЗБР – научна обоснованост; чл. 6, ал. 3 от Директива 92/43/ЕИО – оценките трябва да бъдат „пълни, точни и окончателни“. 5.3. Фактически неверни данни Особено съществено, тъй като България се намира на Via Pontica – един от трите най-значими миграционни коридори в Европа. Това нарушава Директива 2009/147/ЕО (Птици); чл. 5 ЗБР – защита на мигриращите видове; чл. 15 ЗООС – превантивен принцип. 5.4. Липса на участие на научната общност, независими орнитолози, природозащитни организации, в нарушение на чл. 31, ал. 5 ЗБР. 5.5. Юридическа негодност Съгласно съдебната практика на ВАС (напр. Решение № 12243/2018 г.; Решение № 10456/2020 г.), експертни доклади, които не са проверени, рецензирани или съдържат непълни данни, не могат да бъдат основание за административен акт.		компетентен орган, с които да е констатирана незаконосъобразност или конфликт на интереси. Въпросите относно миграционните маршрути, птиците и другите елементи на биологичното разнообразие са предмет на ДЕО и на последващи оценки при конкретни инвестиционни предложения.
				6. Нарушение на Орхуската конвенция – липса на участие на местното население. България е страна по Орхуската конвенция, която гарантира:	Не се приема	Участието на обществеността също е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и

				6.1. Право на обществеността да участва в процеса на вземане на решения (чл. 6) Проектът засяга околната среда и следователно местното население трябва да бъде пряко включено в процеса на консултации. 6.2. Право на достъп до пълна и достоверна информация (чл. 4 и 5) Липсата на експертни становища и рецензии нарушава това право. 6.3. Право на обществеността да влияе върху крайното решение (чл. 6, ал. 8) Процедурата не осигурява реално участие на засегнатите общности.		допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. В тази връзка на 05.05.2026 г. до НСОРБ е изпратено уведомление с предоставен хиперлинк към публикуваните на интернет страницата на МОСВ документи, с молба за разпространяването им до общините. Допълнително, чрез деловодната система са уведомени и областните управители в Република България с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво. Постъпилите становища в рамките на процедурата са отчетени и отазени по установения процедурен ред. Настоящото становище също ще бъде включено в справката за проведените консултации. Публично достъпни данни и използваните ГИС слоеве и картографски материали са посочени в документацията към Плана. Използваните научни и технически данни са част от наличната експертна база и подлежат допълване. Не се установява нарушение, произтичащо от тяхното включване на този етап.
				7. Нарушение на европейското право Проектът не съответства на Директива 2011/92/ЕС (ОВОС); Директива 92/43/ЕИО (Хабитатна); Директива 2009/147/ЕО (Птици). Предвид гореизложеното считаме, че проектът е: □ незаконосъобразен; □ непълен; □ неподкрепен с необходимите експертни становища; □ в противоречие с Конституцията, Орхуската конвенция, националното и европейското право; □ основан на невярна и нерецензирана експертна информация;	Не се приема	Процедурата по изготвяне на Плана и провеждане на екологична оценка се осъществява в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство. Не са представени конкретни данни, които да обосноват наличие на нарушение на цитираните директиви.

				□ приет без участие на местното население, което е международно гарантирано право.		
				ИСКАМЕ: 1. Изискване на всички липсващи становища от компетентните министерства. 2. Извършване на пълна ОВОС, оценка за съвместимост и оценка на въздействието върху здравето. 3. Независима научна рецензия на оценката за миграционните коридори. 4. Провеждане на реални обществени консултации с местното население, съгласно Орхуската конвенция. 5. Преработване на проекта в съответствие с Конституцията и приложимите закони. 6. Повторно публикуване за обществено обсъждане след корекции. 7. Спиране на процедурата до изпълнение на горните изисквания.		Въпросите са разгледани и отразени в предходните точки на становището и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата.
45.	Становище 02-00-83/03.04.2026	Коста Стоянов, народен представител от ПГ на ПП „Възраждане“ в 51-во НС	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Настоящото становище разглежда съответствието между „Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия“ (2026 г.) и „Резюме на резултатите от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за България“ (2025 г.), което е включено като приложение към Плана. Анализът показва наличие на съществени логически и методологични несъответствия между двата документа, които поставят под въпрос обосноваността на предложените решения. На първо място, Планът изхожда от предпоставката, че чрез пространствено планиране и предварително определяне на приоритетни зони може да се гарантира минимално въздействие върху околната среда. В същото време изследването, включено като част от доказателствената база, ясно посочва, че рискът за птиците - особено мигриращите и реещите се видове - е реален и доказан, но силно зависим от конкретни локални условия. Това означава, че обобщеният	Частично се приема	Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Използваният подход отчита необходимостта от прилагане на единни критерии на национално ниво и е съобразен с характера на стратегическото планиране. Представените в становището научни публикации, изследвания и интерпретации на данни представляват ценен експертен принос и ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. Не се установяват основания за цялостна

				подход, възприет в Плана, не отразява адекватно сложността и вариабилността на реалните процеси. Съществен проблем представлява и използваната информационна база. Методологията на Плана се опира предимно на исторически данни и статични карти на миграционни пътища, изготвени въз основа на информация от периода до 2012 г. За разлика от това, изследването използва съвременни методи като GPS проследяване, дългосрочен мониторинг и реални наблюдения от функциониращи ветроенергийни паркове, обхващащи период до 2022 г. Така на практика Планът игнорира по-нови, по- прецизни и по-релевантни данни, които биха могли съществено да променят изводите относно риска и пригодността на различните територии. Особено ясно това несъответствие се проявява при интерпретацията на миграционните маршрути. Планът представя Via Pontica като широк и равномерно натоварен миграционен коридор по Черноморското крайбрежие, което води до обобщено третиране на крайбрежните зони като високорискови. Данните от изследването обаче показват, че миграционният поток не е хомогенен, а силно концентриран в определени вътрешни райони, докато части от крайбрежието, включително райони в Добруджа, често се избягват от реещите се птици. Това означава, че Планът вероятно надценява риска в определени територии и съответно налага неоправдани ограничения върху тяхното развитие. Допълнително несъответствие се наблюдава при оценката на въздействието на съществуващи ветроенергийни паркове. Докато Планът възприема предпазлив подход, основан на изключване на чувствителни зони, изследването показва, че при реални условия смъртността на птици е ниска или статистически незначима, липсва доказан бариерен ефект и не се наблюдава трайно изместване на видове.		преработка на методологията или за ревизия на определените зони на този етап от процедурата. По отношение на миграционните маршрути на птиците, при разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути съгласно изискванията на ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на стратегическо ниво. Подробната оценка на локалните особености и специфичните рискове е предмет на ДЕО и на последващи оценки за конкретни инвестиционни предложения. Относно твърденията за конфликт на интереси, в рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на компетентен орган, с които да е констатиран конфликт на интереси или незаконосъобразност при използването на експертни материали. Посочените твърдения не могат да бъдат разглеждани като установени факти в рамките на настоящата процедура. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за прекратяване на процедурата.

				Тези емпирични резултати не са интегрирани в критериите за пространствено планиране, което води до разминаване между теория и практика. Съществено подценена в Плана е и ролята на съвременните адаптивни мерки за управление на риска. Изследването демонстрира висока ефективност на системи за временно спиране на турбини, радарно наблюдение и мониторинг в реално време, които могат да намалят риска от сблъсъци до минимални нива дори в чувствителни зони. Вместо да постави тези мерки в центъра на подхода, Планът залага предимно на статично предварително зониране и изключване на територии, което представлява по- рестриктивен и по-малко гъвкав модел. Налице е и вътрешно противоречие в самия План. От една страна, той включва разглежданото изследване като официално приложение и част от своята научна основа. От друга страна, ключовите изводи от това изследване не са реално отразени в методологията за определяне на зоните. Това несъответствие между използваната доказателствена база и крайните решения поставя под съмнение последователността и обосноваността на документа. В териториален аспект тези проблеми се проявяват най-ясно в Североизточна България, включително районите на Добруджа и Калиакра, където Планът предполага висок риск и съответно ограничения, докато емпиричните данни показват нисък миграционен натиск и минимални въздействия. Подобен пример е и сравнението между Дуранкулак и Пленимир, където въпреки огромната разлика в наблюдаваните миграционни потоци, и двете локации са третирани с еднаква степен на риск. В същото време вътрешни райони с доказано висока концентрация на миграция, като части от Бургаския регион, могат да бъдат подценени.		

				Съществен недостатък на разглеждания План е липсата на интеграция на ключови съвременни източници на научна информация, които са налични и подробно представени в приложеното изследване. На първо място, в Плана не са използвани по същество дългосрочните GPS тракинг данни, обхващащи периода до 2022 г. и включващи проследяване на над хиляда индивида от десетки видове. Тези данни предоставят най-висока степен на точност относно реалните миграционни маршрути, височината на полета и пространственото поведение на птиците, но не са отразени в пространственото зониране. Наред с това, липсва систематично използване на емпирични данни от вече функциониращи ветроенергийни паркове, които показват, че при реални условия смъртността на птици е ниска или статистически незначима, а бариерен ефект и трайно изместване на видове не се наблюдават. Вместо да стъпи върху тези доказателства, Планът се основава предимно на предположения за потенциален риск, без достатъчна емпирична проверка. Допълнително, не е отчетена доказаната пространствена неравномерност на миграционните процеси. Съвременните изследвания ясно показват наличие на силно концентрирани „горещи точки“, както и зони с минимална активност, докато в Плана се използва генерализиран модел на широко разпространен миграционен фронт. Това води до изкривяване на оценката на риска и до потенциално неоправдани ограничения в определени територии. Планът също така подценява значението на адаптивните технологични решения, като системи за радарно наблюдение и автоматизирано временно спиране на турбини, които на практика могат да сведат риска от сблъсъци до минимални нива. Въпреки че такива мерки са споменати, те не са интегрирани като		

				основен елемент в методологията за планиране, а са разглеждани по-скоро като допълващ инструмент. Липсва и достатъчно детайлен видово-специфичен анализ. Рискът за различните видове птици е различен и зависи от техните поведенчески характеристики, включително височина на полета и тип на миграция. В Плана обаче се използват обобщени категории, които не позволяват прецизна оценка на въздействието. Особено съществен пропуск е отсъствието на анализ на височината на полета като ключов фактор за реалния риск от сблъсък с ветрогенератори. Без този параметър не може да се направи обоснована оценка дали и в каква степен мигриращите птици попадат в обсега на работните височини на турбините. Налице е съществено логическо и методологично несъответствие между: • „Проект на План за приоритетни зони“ (2026 г.) • „Резюме на резултатите от изследвания на ветроенергийни паркове“ (2025 г.) Въпреки че вторият документ е включен като приложение към Плана, неговите основни научни изводи не са адекватно отразени в методологията и крайните решения на Плана. Планът приема, че чрез пространствено планиране може да се гарантира минимално въздействие върху биоразнообразието. В същото време, изследването ясно показва, че: • рискът от сблъсъци е реален и доказан; • но той е силно зависим от локални фактори, а не от широки географски зони. Планът използва обобщен (генерализиран) подход към риска, който не съответства на емпиричните данни. Методологията на Плана се базира основно на: • исторически данни (1986-2012 г.) • статични карти на миграционни пътища		

				Докато изследването използва: • GPS проследяване (до 2022 г.) • реални данни от работещи ветропаркове • висока пространствена и времева резолюция Съответно, решенията в Плана се базират на по-слабо релевантни и по-стари данни, въпреки наличието на по-качествена информация. Планът третира Via Pontica като: • широк и равномерно натоварен коридор по Черноморието Изследването доказва, че: • миграцията е силно неравномерна • съществуват локални „горещи точки“ • някои крайбрежни зони (напр. Добруджа) се избягват Налице е съществен проблем с конфликт на интереси на участващата група орнитолози, финансирани от инвеститорите във ветрогенераторни мощности. Водещият учен, цитиран в проекта за План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия“ проф. Павел Зехтинджиев през цялото време (16 години) защитава тезата, че ветрогенераторите имат минимален ефект върху движението на птиците и като цяло имат минимално отрицателно въздействие и това е причината от няколко години вече да НЕ Е член на Българското дружество за защита на птиците. Ученият, заедно с част от членовете на сдружението му „ЕКОЗНАНИЕ“ (ЕИК 207290362) е бил нает от крупните инвеститори във ветрогенераторни мощности „Ей И Ес Гео Енерджи“ ООД, „Калиакра Уинд Пауър“ АД, „EVN Каварна“, „Дегрец“ ООД, „Дисиб“ ООД, „Уиндекс“ ООД, „Лонг Ман Инвест“ ООД, „Лонг Ман Енерджи“ ООД, „Зевс Бонус“ ООД, „Вертикал-Петков и сие“ СД, „Уинд Парк Каварна Ийст“ ЕООД, „Уинд Парк Каварна Уест“ ЕООД и „Милениум Груп“ ООД за написването на няколко документа, представени за научни изследвания и „мониторингови доклади“. В		

				един от тези документи - „ДОКЛАД Мониторинг на гъските на територията на Интегрираната система за защита на птиците, зима 2023-2024 г.“ проф. Зехтинджиев твърди че „Не са открити останки от гъски, които биха могли да се свържат със сблъсък с турбини по време на систематични търсения под работещи турбини не само през зимата на 2023- 2024 г„ но и през която и да е от 16-те зими, когато всичките 114 турбини или 52 турбини във ВПСН (част от ИСЗП) са работещи и проверявани систематично всеки зимен сезон.“ (стр. 12), което практически е невъзможно, все пак се случват инциденти и поне една птица ще да е била намерена. Нещо повече: самият доклад носи „гриф“ „ЕКОПРАКСИС ЕООД“ (ЕИК 201807664) в долните леви ъгли на страниците на доклада, като това е маркировка, че докладът е издаден от тази фирма и която принадлежи на проф. Зехтинджиев. Възниква въпросът какъв е материалния интерес и какво е правното основание на известния професор едновременно да получи бюджет от инвеститорите и едновременно да се представя като лице, оторизирано от БАН, докато двете му собствености - фирмата и сдружението, извършват и публикуват поръчковите доклади. Налице са данни, че проф. Зехтинджиев е имал професионални отношения с Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) и че е участвал като вещо лице, включително по дела, свързани с ветроенергийни проекти като заключенията му са неизменно на страната на инвеститорите без значение от района на изследване и вида на изследването. Това означава, че е налице е сериозен научен и публичен конфликт. От наличната информация и публични позиции може да се види ясно, че проф. Зехтинджиев защитава тезата, че ветроенергийните паркове имат минимално въздействие върху птиците, докато БДЗП традиционно поддържа позиция, че съществуват значителни рискове, особено в райони като Калиакра. Това е принципен научен и политически конфликт. В		

				публични изказвания се открива остро противопоставяне и критика от страна на Зехтинджиев към позиции на БДЗП с обвинения за „подвеждащи твърдения“ (https://! 1 la4oa.short.gy/mv-link). Това показва силно влошени отношения. Нещо повече, във всички изследвания проф. Зехтинджиев се представят с научния си статут от БАН, но от БАН не застават зад научните доклади на Зехтинджиев. Така професорът се принуждава да регистрира две фирми: „ЕКОПРАКТИС“ ЕООД с ЕИК 201807664 и сдружение „ЕКОЗНАНИЕ“ с ЕИК 207290362, чрез които да легитимира дейността си на „водещ учен“ по теми, свързани е екосъобразността на ветрогенераторните инвестиции. Членове на сдружението са Силвия Станчева-Зехтинджиева, Николай Йорданов, Виктория Йорданова, Ивайло Райков, Веселина Райкова и Мартин Маринов. В по-горе споменатият „ДОКЛАД: Мониторинг на гъските на територията на Интегрираната система за защита на птиците, зима 2023-2024 г.“ в екипа участват Ивайло Райков от Природонаучен музей Варна, представен като полеви орнитолог, член на сдружението на Зехтинджиев и Николай Йорданов също представен като полеви орнитолог, докторант в БАН (Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания). Оказва се, че сдружението, освен че е съставено от свързани лица, е свързано и е фирмата, която е издала (публикувала) т.н. „Доклад : Мониторинг на гъските на територията на Интегрираната система за защита на птиците, зима 2023-2024 г.“, за който тези лица са получили финансиране от по-горе споменатите инвеститори във ветропаркове. Изводите в Плана, които се базират и на становищата и изследванията на тази група учени са, че е налице надценяване на риска в определени райони и потенциално неправомерно ограничаване на инвестиции. Изследването към Плана, в което основна роля има проф. Зехтинджиев показва, че в реални условия: • смъртността на птици е ниска или		

				статистически незначима • няма доказан бариерен ефект • няма трайно изместване на видове Очертава се следния проблем: тези емпирични резултати не са интегрирани в критериите за изключване на територии в Плана. Нещо повече: изследването доказва висока ефективност на: • системи за временно спиране на турбини • радарни системи (напр. RASOD) • мониторинг в реално време Планът обаче: • акцентира върху предварително изключване на зони, • вместо върху управление на риска в реално време Тук се очертава още един проблем: избран е по-рестриктивен и по-малко гъвкав подход, въпреки наличието на доказано работещи алтернативи. Открива се и вътрешно противоречие в самия План. Планът: • включва изследването като официално приложение; • но не прилага неговите основни заключения в пространствения анализ. Съответно, налице е несъответствие между доказателствената база и взетите решения, което поставя под въпрос обосноваността на Плана. На база изследването могат да се идентифицират следните критични разминавания: 1. Североизточна България (Добруджа, Калиакра) • Планът: зона с висок риск (ограничения) • Данни: нисък миграционен натиск и минимални въздействия (по данни на групата на проф. Захтинджиев) 2. Дуранкулак / Пленимир • Планът: еднаква чувствителност • Данни: >100 vs >160 000 птици, а това е		

				огромна разлика 3. Вътрешността (Бургас, Славеево, Изворско) • Данни: реални концентрации на миграция • Потенциално подценени в Плана В заключение, може да се каже, че Планът страда от следните ключови слабости: • използване на остарели и генерализирани данни; • липса на интеграция на съвременни емпирични изследвания; • надценяване на риска в определени региони; • подценяване на ефективността на съвременни мерки за управление; • вътрешно противоречие между приложенията и основния текст. Препоръки към щателна редакция и уточняване на реалните данни: 1. Актуализиране на методологията с GPS и реални мониторингови данни. 2. Преразглеждане на чувствителните зони с висока пространствена резолюция. 3. Интегриране на адаптивни мерки като основен инструмент, а не като допълнение. 4. Преработка на картите на миграция, отчитайки неравномерността на потоците. 5. Пълно съгласуване между научните приложения и основния текст на Плана. В заключение може да се каже, че в настоящия си вид Планът не отразява адекватно наличната научна информация и следва да бъде съществено преработен, за да се гарантира както ефективно развитие на вятърната енергия, така и реална защита на биоразнообразието. В предоставеното „Резюме на резултатите от изследвания на ветроенергийни паркове“ (2025 г.) няма ясно и изрично посочен списък с конкретни индивидуални научни автори (физически лица) в самия текст на резюмето, а е публикуван		

				отделен документ, който след евентуалното приемане на плана няма да е част от неговия текст. Вместо това, изследванията са представени като резултат от работата на научен екип и неговите проекти, (реално финансирани от инвеститорите във ветрогенераторни мощности), базирани на GPS проследяване на птици, дългосрочни мониторингови програми и международни бази данни.		
46.	Писмо/Известие 12-00-259-76/07.04.2026	Стефан Грънчаров, организационен отдел на ВМРО	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Уважаеми г-н Попов, от близо една година водим, борба срещу опитите да бъде унищожена природата в Стара планина. Борбата ни е срещу изграждането на фотоволтаични паркове „Своге 1 и 2“, а и срещу намеренията да бъдат изградени над 40 ВЕИ перки на територията на селата Царацел, Осеновлаг, Заселе, Огоя, Свидня и други населени места. За наше съжаление Своге и Западния дял на Стара планина попадат в т. нар. „Приоритетни зони“, където трябва да бъде реализирана „Зелената сделка“ без да се води каквато и да е екологична оценка върху въздействието на всичко това върху природата и биоразнобразието. Целият проект ще доведе не само до необратими последствия, а най-важното крие рискове за здравето на хората. Срещу хора от общините Своге, Ботевград, Мездра водят дела . Срещу МОСВ за добива на редки метали, аз лично участвах в организацията на подписва входирана са близо 1700 подписа в община Своге срещу бъдещите „перки“, писал съм десетки сигнали включително и за нелегално добиване на баластра с високо съдържание на радиоктивни частици, организирали сме протести, срещи с хора, а сега ще организираме и образователна кампания за рисковете от ВЕИ инсталациите в Стара планина. **Няколко са основните проблеми:** **1.Липса на хидрогеоложки проучвания и риск за водоснабдяването** Районът на Своге е изцяло карстов, което го прави изключително уязвим. • Скрити водоизточници: В настоящите устройствени планове и в' ГИС слоевете на ППЗ липсват данни за	Частично се приема Приема се по принцип	Планът е стратегически документ, за който се провежда екологична оценка по ЗООС, в рамките на които се извършва кумулативен анализ на въздействията върху околната среда на стратегическо ниво. Планът не предвижда и не одобрява конкретни инвестиционни предложения и се изготвя въз основа на единни национални критерии и налични стратегически пространствени данни, при спазване на нормативно определените изисквания. В тази връзка, не са налични основания за изключване на дадена територия. 1. Опазването на подземните и повърхностните водни тела, включително рисковете при дълбоко фундиране и изкопни работи в чувствителни хидрогеоложки условия, е предмет на задължителна оценка в рамките на ОВОС и на разрешителен режим по Закона за

				десетки местниводоизточници, микро-водоеми и каптажи, които захранват населените места. • Риск от фундирането: Изграждането на фундаменти за ветрогенератори (изискващи хиляди тонове бетон и дълбоко пробиване) в карстови структури неизбежно ще прекъсне или замърси подземните „водни жили“. Това ще доведе до пресъхване на чешми и кладенци, което е директен екологичен и социален геноцид над местното население. • Искане: Настояваме за задължително картографиране всички каптирани и локални извори в Своге преди каквото и да е планиране на зони.		водите, включително задължително становище на Басейнова дирекция. Тези изисквания се прилагат за всяко инвестиционно предложение независимо от Плана.
				2. Орнитологична катастрофа и „Бариерен ефект“ Позоваваме се на вашето собствено „Резюме на резултатите от ц изследвания на ВЕП“ (юли 2025 г.), което признава високата уязвимост на. мигриращите птици. • Миграционни фуния: Своге се намира в специфичен въздушен коридор, където птиците използват термични течения по планинските склонове. Вятърните турбини ще дей&Шй като „стена“. Птиците не разпознават административни граници - унищожаването на местообитанията и миграционните пътища в Своге ще се отрази на биоразнообразието в цяла България и Европа. • Защитени видове: В региона гнездят и ловуват редки видове (скален орел, египетски лешояд, черен щъркел), чиито - : местообитания ще бъдат необратимо разрушени.	Приема се по принцип	2. Въпросите относно миграционните маршрути, бариерния ефект, защитените видове птици и местообитанията са в обхвата на ДЕО. При разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути съгласно изискванията на ЗЕВИ. При всяко конкретно инвестиционно предложение се провеждат оценки по реда на ЗООС и Закона за биологичното разнообразие.
				3. Нарушаване на климатичния баланс и здравен риск Изграждането на мащабни индустриални паркове по билата на- планините променя локалните въздушни течения и микроклимата. • Климатични промени: Нарушаването на естествената, преграда на планината чрез премахване	Приема се по принцип	3.Въздействието върху местния климат е предмет на оценка на всеки отделен инвестиционен проект в рамките на процедурата по ОВОС. Строежите (в т.ч на ветрогенератори) се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с основните изисквания към строежите установени с Регламент (ЕС)

				на растителност и инсталиране на турбини ще доведе до промяна във влажността и температурните режими. • Здравен геноцид: Инфразвукът и нискочестотният шум от турбините, в комбинация с риска от замърсяване на питейните води, представляват директна заплаха за физическото и психическото здраве на хората **4. Порочна методика и конфликт на интереси** Оспорваме легитимността на данните, на които се базира Плана, тъй като те не отразяват реалната ситуация на терен в Своге. Настояваме за проверка на конфликта на интереси при експертите, изготвили „Резюмето на изследванията“, ако същите лица работят за частни инвеститори (напр. „Ренджен“) в същия регион. Има още много фактори, които няма да изброявам, но в частност в община Своге става дума за огромен личен интерес на определени хора и именно затова тук се прокарва всичко под масата без да се зачита мнението на хората. На основание чл. 19а от Наредбата за ЕО, настояваме Община Своге да бъде изрично изключена от териториалния обхват на ППЗ като ‘ район с неприемлив екологичен и хидрогеоложки риск. Всяко друго решение ще бъде считано за престъпление срещу природата и хората и ще бъде атакувано пред всички европейски институции.	Не се приема	2024/3110 по отношение на устойчивост и реакция на огън, поведение при пожар отвън, поглъщане на шу, отделяне и съдържание на опасни вещества, екологична устойчивост, както и друго директно приложимо европейско законодателства като Регламент (ЕС) 2024/1781 и Регламент (ЕС) 2024/1735. 4. В рамките на процедурата не са установени данни или влезли в сила актове на компетентен орган, с които да е констатиран конфликт на интереси или друга незаконосъобразност. Посочените твърдения не са подкрепени с официални доказателства и не могат да бъдат разглеждани като установени факти в рамките на настоящата процедура. Предмет на Плана е стратегическо планиране, а не проверка на частноправни отношения между отделни лица и организации.

СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТА НА ПЛАН ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЯТЪРНА ЕНЕРГИЯ

№	**Дата и начин на постъпване на становището** (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	**Име на лице/наименование ЮЛ**	**Декларирани данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица**	**Предложения и становища**	**Приети/ неприети**	**Мотиви**
10	Писмо/Известие 26-00-641/01.04.2026	ЕУРА Ай Пи Пи АД	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с провежданите обществени консултации по проект на План за развитие на приоритетни зони за вятърна енергия и проявен инвеститорски интерес от наша страна за изграждане на ветроенергийни централи в части от землищата на общините Тунджа и Стралджа в област Ямбол, община Гълъбово в област Стара Загора, община Симеоновград, Харманли в област Хасково и община Карнобат в област Бургас, представяме на Вашето внимание настоящото предложение за разширение на приоритетната зона и включване на части от землищата на посочените общини в Плана за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Дружество „Еура Ай Пи Пи“ АД е с основен предмет на дейност придобиване, изграждане, експлоатация и управление на енергийни обекти, развиване на проекти от възобновяеми енергийни източници, производство на електроенергия от слънце, вятър, хибридни проекти и свързани технологии на производство на енергия. Във връзка с реализацията на инвестиционните намерения за изграждане на ветроенергийни централи в териториалния обхват на посочените общини дружеството е извършило редица дейности по подготовка на проектите и инвестиции, описани по-долу.	Приема се по принцип.	Предоставената информация относно специфичния вятърен потенциал, данни от биологичен мониторинг и наличието на предварителни договори за присъединяване към мрежата за обекти в общините Тунджа, Стралджа, Гълъбово, Симеоновград, Харманли и Карнобат е приета за сведение.Планът има стратегически характер и приоритетните зони са определени чрез единна методология, пространствен анализ и прилагане на изключващи и ограничителни критерии. Проектът се основава на консолидирани национални източници на пространствени данни, подбрани в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ. Предложението за прецизиране и разширяване на териториалния обхват на зоните ще бъде взето предвид при провеждането на актуализации на документа. В тази връзка следва да се отбележи разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, съгласно която определянето на приоритетни зони за възобновяеми енергийни източници не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа

				1. За района на общините Гълъбово, Симеоновград и Харманли проучени са имоти подходящи за изграждане на ветроенергиен парк (ВЕП); провеждат се преговори за придобиване на права върху имотите (вещни права на строеж, вещни права на ползване или закупуване); извършват се предпроектни проучвания, в т. ч. мониторинг на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия средна годишна скорост на вятъра около 5,6 м/ сек и енергиен потенциал 260 W/ т2; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на птиците в района; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района; Предложената територия е с обща площ 327 км2, попада в териториалния обхват на общ. Гълъбово, обл. Стара Загора, общ. Симеоновград и Харманли в обл. Хасково Предвидено е инвестиционното намерение да се реализира извън територията на населените места и територията на защитени територии и зони по Натура 2000. В таблица № 1 е представен координатен регистър в система WGS 84 на предложената зона за включване в Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Табл. № 1 - Координатен регистър на предложената зона Гълъбово, Симеоновград, Харманли Точка № N - Северна ширина E - Източна дължина 1 42° 03' 05.83" 25° 52' 43.36" 2 41° 54'33.12" 25° 57' 15.55" 3 42° 06'21.96" 26° 11' 19.32" 4 43° 07' 18.84" 26° 08' 26.52" 5 42° 07'50.16" 25° 57' 37.44" На фигура № 1 е представена извадка от географската карта на района, показваща разположението на		енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Такива проекти могат да продължат своята реализация по общия законов ред.

				населените места, важни географски обекти и границите на предложената зона Фигура № 1 - Географска карта с обозначени границите на предложената зона Гълъбово, Симеоновград, Харманли Легенда: ■ - Зони, включени в Проекта на План за определяне на приоритетни зони ^ ■■■ ^ ^ - Територия предложена за включване в Плана за определяне на приоритетни зони ИИ - Защитена зона от НАТУРА 2000, по директивата за местообитанията ШЯШ- Защитена зона от НАТУРА 2000, по директивата за птиците 2. За района на югоизточна България 2.1. В района на община Тунджа, област Ямбол Във връзка с реализацията на инвестиционното намерение за изграждане на ветроенергиен парк в района на община Тунджа, обл. Ямбол дружеството е извършило редица дейности и инвестиции, а именно: извършен е анализ на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия средна годишна скорост на вятъра около 6 м/ сек и енергиен потенциал 310 W/ т2; - сключили сме договори за учредяване на вещни права на строеж и вещни права на ползване на имоти в района на инвестиционното намерение; - извършен е едногодишен мониторинг на птиците в района; - извършено е проучване на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района на инвестиционно предложение; - изготвена е и е внесена в РИОСВ-Стара Загора е документацията по Уведомление за изготвяне на План-програма за изменение на Общия устройствен план (ОУП) на община Тунджа; - има издадено Решение на община Тунджа за допускане изработването на проект за изменение на ОУП-Тунджа.		

				2.2. В района на с. Сан Стефано, общ. Карнобат, област Бургас Във връзка с реализацията на инвестиционното намерение за изграждане на ветроенергиен парк в района на с. Сан Стефано, общ. Карнобат дружеството е извършило редица дейности и инвестиции, а именно: - извършено е проучване на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на вятърна енергия - средна годишна скорост 6,8 м/ сек, 340 W/ м2; - сключили сме предварителни договори за учредяване на вещни права на строеж и вещни права на ползване на имоти в района на инвестиционното намерение; - извършен е едногодишен мониторинг на птиците в района; - извършено е проучване на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района на инвестиционно предложение; - получили сме становище от „Електроенергиен Системен Оператор“ ЕАД (ЕСО) за условията, при които обекта може да бъде присъединен, и което може да послужи за иницииране изработването на подробен устройствен план (ПУП-ПЗ), промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята , съгласно ЗУТ; - сключен е договор за изготвяне на проект за изменение на ОУП на община Карнобат; 2.3. В района на с. Поляна община Стралджа, област Ямбол - проучени са имоти подходящи за изграждане на ветроенергиен парк (ВЕП); - сключени са предварителни договори за придобиване на права върху имотите (вещни права на строеж, вещни права на ползване или закупуване); - извършват се предпроектни проучвания, в т. ч. мониторинг на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия средна годишна скорост на вятъра около 6,9 м/ сек и енергиен потенциал 360 W/ m2;		

				- предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на птиците в района; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района; 2.4. В района на с. Войника община Стралджа, област Ямбол проучени са имоти подходящи за изграждане на ветроенергиен парк (ВЕП); сключени са предварителни договори за придобиване на права върху имотите (вещни права на строеж, вещни права на ползване или закупуване); извършват се предпроектни проучвания, в т. ч. мониторинг на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия средна годишна скорост на вятъра около 7,3 м/ сек и енергиен потенциал 440 W/ т2; предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на птиците в района; предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района; 2.5. В района на с. Недялско община Стралджа, област Ямбол - проучени са имоти подходящи за изграждане на ветроенергиен парк (ВЕП); - сключени са предварителни договори за придобиване на права върху имотите (вещни права на строеж, вещни права на ползване или закупуване); - извършват се предпроектни проучвания, в т. ч. мониторинг на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия средна годишна скорост на вятъра около 7,3 м/ сек и енергиен потенциал 440 W/ ш2; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на птиците в района; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района;		

				2.6. В териториалния обхват на община Карнобат, област Бургас - проучени са имоти подходящи за изграждане на ветроенергиен парк (ВЕП); - провеждат се преговори за придобиване на права върху имотите (вещни права на строеж, вещни права на ползване или закупуване); - извършват се предпроектни проучвания, в т. ч. мониторинг на параметрите на вятъра в района - зоната притежава добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия средна годишна скорост на вятъра около 7 м/ сек и енергиен потенциал 380 W/ ш2; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на птиците в района; - предстои сключване на договор с експертен екип за извършване мониторинг на прилепната фауна относно потенциалния риск за прилепите в района; В таблица № 2 (приложена в становището) е представен координатен регистър в система WGS 84 на предложената зона за района на югоизточна България за включване в Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. На фигура № 1 (приложена в становището) е представена извадка от географската карта на района, показваща разположението на населените места, важни географски обекти и границите на предложената зона Фигура № 2 (приложена в становището) - Географска карта с обозначени границите на предложената зона за района на югоизточна България Легенда: - Зони, включени в Проекта на План за определяне на приоритетни зони ИИ - Територия предложена за включване в Плана за определяне на приоритетни зони - Защитена зона от НАТУРА 2000, по директивата за местообитанията I- Защитена зона от НАТУРА 2000, по директивата за птиците Съответствие на предложените райони с изискванията за включване в обхвата на приоритетните зони за		

				производство на електрическа енергия от вятърна енергия Предложените райони за включване в обхвата на приоритетните зони за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, отговарят на изискванията на ЗЕВИ и екологичното законодателство, а именно: 1. Притежават добър потенциал за производство на електрическа енергия от вятърна енергия - Съгласно извършените анализи на вятърния потенциал зоните се характеризират с със средногодишна скорост на вятъра от 5 - 7 m/s и енергиен потенциал 260 - 440 W/m2; 2. Допринася за постигане на националната цел за дял на енергията произвеждана от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, определена в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България; 3. Във връзка с прогнозираното потребление на електрическа енергия в страната и безпрецедентното намаляване на доставките на нефт и природен газ за държавите членки застрашават сигурността на доставките за Съюза и неговите държави членки. Бързото внедряване на възобновяеми енергийни източници може да спомогне за смекчаване на последиците от текущата енергийна криза, като бъде защита срещу нарушените доставки на ресурси, дестабилизацията на пазара и повишаването на цените на енергията. 4. Екологична чувствителност на предложения район - в териториалния обхват на предложените зони не попадат защитени територии обявена по реда на Закона за защитените територии. В териториалния обхват на предложените зони и в периферията им са разположени и осем Защитени зони от европейската екологична мрежа Натура 2 000, при реализацията на инвестиционните намерения Натура зоните ще бъдат изключени. Територията на предложените зони не попадат в традиционните миграционни маршрути на птиците. Разположени са на около 15 км запад от периферията на миграционния маршрут Via Pontica - Черноморски път. В заключение:		

				- сравнително малка част от територията на предложените зони са в обхвата на и Защитени зони по Натура; - релефа и другите природни дадености, както и земеползването са подходящи за изграждане на ветрогенератори - сравнително малки площи от територията са заети от естествени пасища и водни площи, които е препоръчително да се изключват от плана; - територията не попада в традиционните миграционни маршрути на птиците; В контекста на представената по-горе информация, конкретно ни предложение за включване в обхвата на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е представена по-горе територия: в общините Гълъбово, Симеоновград и Харманли с обща площ 327 км2; - в югоизточна България (общ. Тунджа, общ. Стралджа, общ. Карнобат 1560 км2, като се изключат; - площите заети от населените места; - площите, в които попадат Защитени зони от Натура 2 000, обявени по реда на Закона за биологично разнообразие; Считам, че предложението ни за включване на предложените територии в обхвата на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия ще бъде прието.		
12	Писмо/Известие 12-00-259-74/07.04.2026	ВтЕЦ Горичане ООД	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящото писмо излагаме позиция си като разработчик на вятърни проекти относно публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Както е посочено в Проекта и в съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413, основната цел на Плана следва да е подпомагане на ускореното внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, в съответствие с националните ангажименти за постигане на климатична неутралност до 2050 г., чрез определяне на приоритетни	Приема се по принцип.	

				зони, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия. В тези приоритетни зони проектите ще се реализират при облекчени и ускорени административни процедури, насочени към съкращаване на сроковете и подобряване на координацията между компетентните органи, като не въвеждат под каквато и да е форма ограничения за развитие на вятърна енергия на останалата територия на страната, съгласно действащото законодателство. На първо място следва да се подчертае, че още на ниво наименование предложеният документ не съответства в пълна степен на целите и терминологията, въведени с Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно чл. 15в от Директивата държавите членки следва да приемат планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. В този смисъл, коректното наименование на документа следва да бъде „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Използваното в публикувания Проект различно наименование, макар и формално съобразено с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници, не отразява ясно и недвусмислено ключовия елемент „ускорено внедряване“, който е същностен за изпълнение на целите, определени в Директивата. Член 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 задължава държавите членки приемат поне един План за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници в срок до 21 февруари 2026 г. Това изискване има за цел не формално приемане на документ в определен срок, а създаване на стратегически инструмент, който реално да улесни и ускори развитието на възобновяемата енергия, в случая – на вятърната енергия. Разбираме стремежа на институциите да спазят ангажиментите по НПВУ и свързаните срокове, но предвид стратегическото значение на този документ за правилното		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания. В проекта на План изрично са предвидени механизми за ускоряване и рационализиране на процесите по развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони. В раздел „Облекчени разрешителни режими“ е посочено, че за проектите в тези зони се прилагат разпоредбите на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от Закона за енергията от възобновяеми източници, включително

				транспониране и прилагане на европейското законодателство, считаме, че той следва да бъде изготвен въз основа на задълбочен анализ, актуални данни и секторна експертиза. В настоящия си вид предложеният Проект не демонстрира необходимата степен на експертна обоснованост и не изпълнява заложените цели в Директивата. Същевременно не е ясно и изрично подчертано, че извън определените приоритетни зони развитието на вятърни проекти не се ограничава под каквато и да е форма, а продължава да се осъществява по действащия правен ред. Това изискване е заложено както в Директивата, така и в Насоките на ЕК: „Особено важно е да се подчертае, че зоните за ускорено развитие представляват само част от териториите, в които могат да се реализират проекти за възобновяема енергия. Тяхното определяне не възпрепятства настоящото и бъдещото изграждане на проекти и не следва да води до създаването на „забранени зони“ във всички останали зони в съответствие с приложимите изисквания, включително и в територии, които са неподходящи или изключени от обхвата на приоритетните зони“1. Липсата на такава яснота в Проекта създава риск от погрешно тълкуване от страна на различни заинтересовани страни и може неправомерно да бъде използвано за ограничаване на инвестиционната среда. Следва да отчетем, че подходът при изготвянето на проекта на План е насочен преимуществено към налагане на широк кръг ограничения, част от които напълно недопустими, използвайки данни от неактуални нормативни документи или остарели изследвания и данни. Вместо стратегически и балансиран анализ на ветровия ресурс, 1 European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from: https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-		съкратени срокове за издаване на необходимите административни разрешения. В точка 5.2. „Ускорен процес при инвестиционното проектиране и разрешаване на строителството“ е предвидено прилагането на мерки за повишаване на предвидимостта и ефективността на административните процедури, включително чрез дигитализация на процесите по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. Твърдението, че 90% от територията е изключена, е подвеждащо. При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически

				7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf потенциала за развитие на сектора и реалните екологични въздействия, Проектът залага на непропорционална и необективна ограничителна рамка, която подкопава самата му цел. Крайният резултат от този подход е изключване на 90% от територията на страната от приоритетните зони, включително териториите с най-голям ветрови потенциал като Североизточна България, която е определена в Плана RePower EU (Приложение 2-карти) като зоната с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергия. Предложените в Проекта 26 зони са с площ от едва 11 093 кв. км и се намират в областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали и Смолян. С три изключения, всички останали, определени като приоритетни зони, са зони с много нисък/никакъв ветрови потенциал или с турбулентни и поривисти ветрове, неподходящи за изграждане на вятърни електроцентрали: Редица критики имаме спрямо методологията при изготвянето на Проекта. Категорично неприемливо за нас е в Проекта на план да се използват несъществуващи ограничения на база изтекли по действие нормативни документи като НПДЕВИ 2012-2020 г., а същевременно да не се отчитат реално действащи нормативни ограничения като териториите на населени места и зони на отстояние до 500 m от границите им (съгласно Наредба № 14 от 15 юни 2005 г.). В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната практика имат различно съдържание, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, като в резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания,		изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури. Невключването на отделни територии, включително в Североизточна България, е резултат от прилагането на всички критерии по чл. 5 от ЗЕВИ, включително ограниченията, свързани със защитени територии, защитени зони от мрежата Натура 2000, миграционни коридори на птиците и други чувствителни за биологичното разнообразие територии. Използването на НПДЕВИ не е нормативно прилагане на изтекъл акт и използваните ограничения не се прилагат като правна норма, а като предпазна мярка при стратегическото планиране, основана на екологични рискове, идентифицирани при процедура по ЕО. Включването на слоя е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането. Рисковете

				които не отразяват действителните екологични процеси. Използват се остарели изследвания, вместо актуални научни данни и методологии, без да се отчита становището и предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците. Особено обезпокоителен е и фактът, че при подготовката на документа не е осигурено участие на представителите на ветроенергийния сектор. БГВЕА, представляваща водещите инвеститори и разработчици на вятърни проекти в страната, не беше включена в работната група, въпреки проведената на 13 март 2025 г. среща с МОСВ и последващото писмо (вх. № МОСВ 15-00-14-1/15.04.2025 г.), с което изрично настоявахме за участие. Липсата на експертен секторен принос неминуемо се отразява върху качеството и приложимостта на предложения Проект, който е неработещ за целите на създаването си, а именно ускорено развитие на производството от вятърна енергия в приоритетни за тази цел зони. С оглед на всичко изложено по-горе, считаме, че предложеният Проект на План в настоящия му вид не изпълнява целите, заложени в Директива (ЕС) 2023/2413, и не създава реални предпоставки за ускорено внедряване на вятърна енергия в България. Напротив – неговото приемането би имало по-скоро негативно отражение върху сектора, тъй като би довело до съществено ограничаване на инвестиционния потенциал, до правна несигурност и до отклонение от европейските и националните стратегически цели. „ВтЕЦ Горичане“ ООД настоява Проектът да бъде изцяло оттеглен или да бъде съществено преработен, като се предприемат следните конкретни мерки:		не отпадат автоматично с изтичане на плановия документ. В допълнение, твърдението че ограниченията са „несъществуващи" е правно неиздържано: ЕО от 2012 г. е влязла в сила като административен акт и нейните констатации имат доказателствена стойност. По отношение на териториите на населените места и прилежащите им отстояния, в Плана изрично е посочено, че поради липса на необходимите пространствени данни същите не са били изключени при картографското определяне на зоните. Същевременно е предвидено, че при изпълнението на Плана остават приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15.06.2005 г. Относно миграционните машрути на птиците, при разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути на птици съгласно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на ниво стратегическо планиране. Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024

						г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана.
				1.Процедурни и институционални мерки •Да бъде разширен съставът на работната група за преработването му, като в нея бъдат включени представители на БГВЕА и други релевантни заинтересовани страни, притежаващи експертиза и практически опит в разработването и реализацията на ветроенергийни проекти.		1.Участието в обществено обсъждане е законоустановеният механизмът за участие на заинтересованите страни.
				2.Методологични и технически мерки •Да бъде изцяло преработена методиката за пространствен анализ, като се използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. •Да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация.		2. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Не са налице основания за цялостна преработка на приложената методология. Следва да се отбележи, че методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. Достъпът до конкретни набори от данни се осъществява при спазване на приложимите режими за предоставяне и

						ползване на информация от съответните администратори на данни.
				3.Съдържателни мерки относно обхвата на зоните •Да се запише ясно и недвусмислено, че Планът за приоритетни зони не въвежда под каквато и да е форма ограничения или забрани за развитие на вятърна енергия извън тези зони, а единствено определя територии с облекчени и ускорени процедури, в пълно съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413 и Насоките на Европейската комисия. •Документът да бъде преименуван в съответствие с чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 на „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“, за да точно се отразява неговата цел и предназначение. •Да се премахне необоснованото изключване на земеделски земи и постоянно затревени площи, за които няма законова забрана за изграждане на ветрогенератори и които са доказано съвместими с този тип проекти. •Да се изключи прилагането на ограничения, основани на изтекли по действие или неактуални документи (вкл. НПДЕВИ 2012–2020 г. и екологични оценки от 2012–2013 г.).		3. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания. Обхватът на изключващите критерии е определен въз основа изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, които включват постонно затревените площи. Включването на слоя НПДЕВИ е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при

						отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането.
				4. Мерки относно ветровия ресурс • Използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий в Проекта не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта • Следва да се приложи комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри като плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал.		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Изискваните допълнителни анализи са предмет на прединвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план.
				5.Мерки относно електроенергийната инфраструктура • При определянето на приоритетните зони да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. • Да се предоставя ясна информация за възможните точки на присъединяване и нивата на напрежение, като ключов фактор за техническата и финансовата оценка на проектите. • Да се отчете законово регламентираната възможност за гъвкав капацитет и споделяне на точки на		5. При разработването на Плана са отчетени изискванията на чл. 5, ал. 3, т. 4 от ЗЕВИ относно планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи. За целите на анализа е използван официален геопространствен слой, предоставен от „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, съдържащ информация за съществуващата и планираната електроенергийна инфраструктура, местоположението на подстанции, проектни електропроводи, съоръжения за съхранение на електроенергия и данни за свободни мощности за присъединяване към електропреносната мрежа.

				присъединяване, както и близостта до центрове на потребление на електроенергия. • Да се отчетат зоните със съществуващи ВЕИ проекти като възможност за присъединяване на нови ВЕИ мощности като „несамостоятелни“ обекти.		Следва да се има предвид, че Планът представлява стратегически документ за определяне на приоритетни зони по реда на чл. 5 от ЗЕВИ и не замества процедурите по проучване на условията и начина на присъединяване, които се извършват за конкретни инвестиционни предложения съгласно приложимото енергийно законодателство. Поради това в рамките на Плана не се определят конкретни точки на присъединяване, нива на напрежение, бъдещи схеми за присъединяване или индивидуални технически решения за отделни инвестиционни проекти.
				6.Мерки относно опазване на биоразнообразието •Да се използват актуални научни данни и методологии, включително предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците. •Вместо механично изключване на широки територии поради миграционни коридори, да се предвидят адекватни мерки за смекчаване и контрол, включително мониторинг след въвеждане в експлоатация, в съответствие с принципа на предпазливост и добрите европейски практики.		Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана. Въпреки това, актуализирани научни данни и бъдещи разработки на БАН, БДЗП и други научни институции могат да бъдат отразявани при последващи ревизии и актуализации на Плана. Докладът за екологична оценка предвижда система за мониторинг на въздействията и изпълнението на мерките за предотвратяване и намаляване на

						неблагоприятните въздействия върху околната среда, съобразена с характера и нивото на планиране на стратегическия документ. Не са налице основания за преработване на Плана и Доклада за екологична оценка в искания обхват.
				В приложение към писмото излагаме нашата подробно аргументация и възражения спрямо всеки един от предложените в методологията тематични слоеве, на база на които е извършено пространственото пресичане при определянето на приоритетните зони. Българска ветроенергийна асоциация, както и всички нейни членове, изразяват пълна готовност да окажат съдействие и да предоставят необходимата експертиза и данни при извършването на корекциите и доработването на Плана, с цел изготвянето не просто на формален документ, а на действащ, работещ и ефективен План, който реално да постига заложените цели. С уважение, ПРИЛОЖЕНИЕ №1 МОТИВИ И ДЕТАЙЛНА ОБОСНОВКА НА СТАНОВИЩЕТО Предвид изложените в писмото съображения, по-долу представяме детайлна и аргументирана обосновка на становището на Българска ветроенергийна асоциация, структурирано по основни проблемни направления в публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. I.Общи Проектът на документ цели да определи зоните в България, където ВЕП ще се изграждат при по-бързи и		

				облекчени разрешителни режими, в сравнение с общия ред. Както изложихме в писмото ни, освен преименуване на самото заглавие на документа в съответствие с Директивата и чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, в Проекта трябва да се заявява недвусмислено и по категоричен начин, че наличието на План за ускорено развитие не ограничава, забранява и не касае под никаква форма развитието на вятърни проекти в останалата територия на страната по съществуващия нормативен ред. Навсякъде в текста на Проекта следва ясно да се посочи, че идентифицираните зони касаят единствено приоритетните зони за ускорено развитие. По-долу излагаме конкретните редакции: -Стр. 6: „Основната цел на прилаганата методология е да осигури надежден инструментариум за пространствен и аналитичен подбор на територии с най-висок потенциал за ускорено внедряване на вятърна енергетика, като същевременно се гарантира минимално въздействие върху природните екосистеми, земеползването и социалната среда“. -Стр. 6: „1.Определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия за ускорено внедряване развитие на проекти за оползотворяване на енергия от вятъра“. -Стр. 28: „Методологичният подход при пространствения анализ за идентифициране на територии за ускорено внедряване на с потенциал за развитие на вятърна енергия се основава на принципа за комбиниране на ограничения (изключващи условия) и положителни характеристики". -Стр. 28: „На финалния етап на анализа се прилага пространствено пресичане между рекласифицирания растерен слой с допустим вятърен потенциал и другите тематични слоеве, което води до определяне на зоните		Както е посочено по-горе, в текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				за ускорено внедряване с реален потенциал за устойчиво развитие на вятърна енергия“. За да е категорично ясно и на се избегнат всякакви възможности за различно тълкуване, спрямо развитието на проекти извън приоритетните зони, „ВтЕЦ Горичане“ ООД настоява в края на т. 1. „Резюме на Плана“ да се добави и следният уточняващ текст в тази връзка: „В този контекст следва да се подчертае, че настоящият План има за цел единствено да определи зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия при съкратени и облекчени административни процедури и не следва да се използва под каквато и да е форма като основание за въвеждане на ограничения или забрани за развитие на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия извън определените приоритетни зони. Проектите, които попадат извън определените приоритетни зони и за които към момента на приемане на Плана вече са започнали процедури по разрешаване, включително процедури по оценка на въздействието върху околната среда или оценка за съвместимост, продължават да се разглеждат и реализират по общия ред на действащото национално и европейско законодателство. Разпоредбите на настоящия План не могат да се тълкуват като основание за отказ от разглеждане на инвестиционни предложения извън приоритетните зони от страна на компетентните органи. Зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, заедно със съществуващите централи за енергия от възобновяеми източници, бъдещите централи за енергия от възобновяеми източници извън тези зони и механизмите за сътрудничество, имат за цел да гарантират, че производството на енергия от възобновяеми източници		

				ще бъде достатъчно за постигането на приноса на държавите членки за изпълнението на общата цел на Съюза в областта на енергията от възобновяеми източници, определена в член 3, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/2001“.		
				II.По отношение на ветровия ресурс Позоваването на предоставена от Българската ветроенергийна асоциация (БГВЕА) информация като основание за прилагане на прагова стойност от 5,5 m/s средногодишна скорост на вятъра на височина 150 m е некоректно интерпретирано. Посочената стойност е предоставена от БГВЕА единствено като примерен ориентир от практиката, и представлява ориентировъчен минимален индикатор, прилаган на ранен етап от предварителния скрининг на потенциални локации, но не може самостоятелно да служи като основание за стратегически пространствени решения. Тази информация не е представяна и не следва да се възприема като изчерпателен или самостоятелен критерий за стратегическо пространствено планиране, нито като официална позиция на БГВЕА относно методологията за оценка на ветровия ресурс. В практиката на сектора, включително сред членовете на БГВЕА, оценката на пригодността на дадена територия за развитие на вятърна енергия винаги се извършва на база комплексен анализ от взаимосвързани параметри, при което средногодишната скорост на вятъра има индикативен, а не определящ характер. Това най-малкото не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта. Водещите международни методологии и инструменти за оценка на ветровия потенциал, включително Global Wind Atlas, Vortex, разработките на Joint Research Centre (JRC) на Европейската комисия, както и приложените за територията на България модели с висока резолюция, публикувани в изследвания на Център за изследване на демокрацията с участие на		Следва да се отбележи, че в писмо на БГВЕА изрично е посочено: „За целите на определянето на приоритетните зони препоръчваме да се използва като източник картата с териториите в България със средногодишна скорост на вятъра над 5,5 m/s на височина 150 m, достъпна на сайта на Global Wind Atlas.“ В тази връзка посоченият критерий е използван при анализа на ветровия потенциа, както и поради факта, че по-добра секторна референтна стойност не е предложена. Посочените допълнителни параметри, свързани с турбулентност, поривистост, вертикален профил на вятъра, релефни особености и други специфични технически характеристики, са предмет на прединвестиционните проучвания и оценката на конкретни инвестиционни предложения, а не на стратегическото планиране на национално ниво. Целта на Плана не е да идентифицира всички територии с наличие на ветрови ресурс или да оцени пригодността на всяка отделна площадка за изграждане на вятърни електроцентрали, а да определи зони, в които производството на електрическа енергия от вятърна енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда и са налице условия за прилагане на ускорени

				австрийски научни институции, използват комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри. Сред тях са плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал. В този смисъл използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий не осигурява достатъчна техническа и икономическа обоснованост на идентифицираните приоритетни зони и не гарантира устойчиво развитие на вятърната енергия в дългосрочен план.		административни процедури съгласно чл. 5 от ЗЕВИ.
				III.По отношение на цялостния методически подход на анализ и GIS обработка Използваната в Проекта методика за наслагване и изрязване на карти е остаряла и не позволява прецизна и добра работа, като картата дори няма легенда. За подготовката на подобен нормативен документ от стратегическа важност следва да използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. Следва да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация. Ако институциите предоставят на БГВЕА всички карти в GIS формат, тя може да направи картов модел, който да бъде ефективен и работещ, така че всички насложени		III.Ангажиментът за изготвяне на „картов модел" при получаване на данните в GIS формат може да бъде приет като предложение за бъдещо сътрудничество и по своята същност не е доказателство за грешка в настоящата методология. До предоставянето на конкретен алтернативен анализ критиката не може д абъде приета. Подходът на Плана, който използва ограничителни слоеве за предварително идентифициране на „unsuitable“ или „high-sensitivity“ територии, е в съответствие с логиката на Насоките на Европейската комисия от 2024 г. (SWD(2024)333), където се предвижда прилагането на „constraints-based mapping“ като част от

				карти да бъдат видими с различна прозрачност, вместо както в Проекта премахвани, рязани или рисувани. Също така, подходът, приложен при разработването на Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, се основава преимуществено на т.нар. „метод на изключване“, при който чрез последователно наслагване на ограничения и изключващи критерии се елиминират значителни части от територията на страната, без да се извършва реална интеграция между наличния ветрови ресурс, техническата пригодност и екологичните въздействия. Методът на изключване е приложен като доминиращ инструмент, без паралелно прилагане на позитивни критерии за оценка на потенциала. В резултат на това пространственият анализ е насочен основно към идентифициране на територии, които следва да бъдат елиминирани, вместо към откриване на зони, в които развитието на вятърната енергия е едновременно технически реализуемо и екологично управляемо. Този подход противоречи на целта на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква определяне на зони за ускорено внедряване именно въз основа на тяхната пригодност, а не чрез механично изключване на територии. В рамките на метода на изключване са използвани данни и ограничения, произтичащи от документи с изтекъл период на действие или от остарели научни изследвания (напр. НПДЕВИ 2012–2020 г., карти на миграционни коридори с данни отпреди повече от десетилетие). Тези източници са приложени като абсолютни ограничения, без критична оценка на тяхната актуалност, пространствена резолюция и съвместимост със съвременните технологии и практики във вятърната енергетика.		стратегическото пространствено зониране. Използването на ограничителни слоеве представлява утвърден ГИС подход за систематично отчитане на екологични и пространствени ограничения и осигурява прозрачност и проследимост на методологичните решения.

				Екологичните критерии са приложени под формата на твърди пространствени изключвания, без диференциация по чувствителност, без анализ на функционални връзки и без оценка на възможността за управление и смекчаване на въздействията. Така методът на изключване замества екологичната оценка с картографско „изрязване“, което не отчита доказаната възможност за съвместимост на вятърни проекти с опазването на биоразнообразието при прилагане на адекватни мерки. Особено показателен недостатък на метода е липсата на връзка между определените приоритетни зони и реално функциониращи или вече одобрени вятърни проекти на територията на страната. В редица региони с доказан ветрови ресурс и техническа приложимост, където проекти са преминали всички процедури по екологичното законодателство и се експлоатират без установени значителни въздействия, същите територии са класифицирани като неподходящи на стратегическо ниво. Това създава вътрешно противоречие между стратегическото планиране и реалната административна и инвестиционна практика. Методът на изключване, в приложената му форма, води до резултат, който е концептуално несъвместим с логиката на ускореното внедряване по RED III и ЗЕВИ. Вместо да идентифицира територии с най-нисък екологичен риск и най-висок технически потенциал, подходът създава рестриктивна рамка, която де факто насочва развитието към зони с ограничена приложимост, като същевременно индиректно дискредитира други подходящи територии. В този си вид методът представлява опростен и непропорционален подход, който не осигурява необходимата връзка между ветровия ресурс, техническата реализуемост и екологичната съвместимост.		

				IV.По отношение на отделни слоеве и източници на данни в GIS процеса на определяне 1.Слой „Защитени зони и защитени територии“ Директива (ЕС) 2023/2413 изрично предвижда, че зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници не следва да обхващат защитени зони от мрежата „Натура 2000“ и други територии с висок природозащитен статус, поради което изключването на тези територии от обхвата на приоритетните зони е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство. Въпреки това, приложението на този изключващ критерий в Проекта е извършено механично и без необходимата диференциация, като защитените зони и територии са третирани като хомогенен слой, без да се отчита тяхната функционална роля в екологичната система и без анализ на косвени, периферни и кумулативни въздействия извън формалните им граници. 2.Слой „Миграционни пътища на птиците“ Използваният слой за миграционните „пътища“ на птиците се основава на остарели данни и опростени схематични модели, които не отразяват съвременните научни знания и GPS-данни за движение на чувствителни видове. Миграционните коридори са третирани като „пътища“ - линейни или широки зони с еднозначен риск, без анализ на интензитет, височина на полета, сезонност и поведенчески особености. Това води до непропорционално изключване на обширни територии, включително такива с дългогодишна експлоатация на вятърни паркове без установени значителни въздействия. В тази връзка следва да се		1. Становището признава, че изключването на Натура 2000 „е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство", следователно критиката е само към начина на прилагане, а не към самия критерий, което прилагано вече е мотивирано по-горе. 2. Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Също така в ЗЕВИ е посочено „установените миграционни маршрути на птици“, като такива са именно споменатата карта.

				подчертае, че Директивата изисква ограничаване или изключване само на т.нар. големи миграционни маршрути на птици (major migratory routes) – ключови маршрути с изключително висока концентрация и интензивност на прелет, какъвто е например районът на Босфора. Те не приравняват всички миграционни коридори до такива маршрути и не предвиждат автоматично изключване на широки територии въз основа на обобщени или схематични слоеве, както е направено в Проекта на План. 3.Слой „Чувствителни територии за биологичното разнообразие“ определени в плановете за действие на видове (местообитания на видове и птици, влажни зони, торфища) По принцип е правилно чувствителните територии (влажни зони, торфища, местообитания на видове) да са включени като твърд изключващ слой, но без разграничение между различните типове чувствителност и без анализ на пространствени и функционални връзки се прилага универсален подход „всичко или нищо“, който не отчита възможността за локализиране на инфраструктурата извън най-чувствителните елементи и за прилагане на смекчаващи мерки. Липсва класификация на чувствителността и буфери около идентифицираните полигони. 4.Слой „Горски територии“ Горските територии са изключени изцяло, без да се отчита тяхната вътрешна хетерогенност, типове гори, степен на антропогенна трансформация и наличието на деградирали или вторично възстановени горски площи. Подобен подход не съответства на практиката за диференцирано третиране на горските екосистеми и не отчита възможността за ограничено и контролирано развитие при спазване на приложимото законодателство.		3. Методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. 4. Изключването на горските територии е в съответствие с националното законодателство. Както е посочено по-горе, методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост.

				5.Слой „Постоянно затревени площи“ Изключването на постоянно затревените площи е приложено без достатъчна аргументация и без връзка с действащия режим по Закона за подпомагане на земеделските производители, нито с текстовете на Директивата. Тези територии по своята същност са съвместими с развитието на вятърна енергия, тъй като ветрогенераторите заемат минимална площ и не възпрепятстват основното им земеползване. Универсалното им изключване води до неоправдано ограничаване на потенциала в земеделски райони с добър ветрови ресурс. 6.Слой „Ограничения по НПДЕВИ 2012–2020 г.“ „ВтЕЦ Горичане“ ООД категорично се обявява против използвания подход в Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка, какъвто е Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г. Тези ограничения са включени неправомерно като действащ критерий, без да се отчита промененият нормативен и технологичен контекст и без актуална научна обосновка. Описаните в НПДЕВИ зони, които се характеризират с обективно повишен риск за екологичното биоразнообразие, са веднъж изключени от приоритетните зони поради изключване на база други критерии - защитени зони и територии по „Натура 2000“ и оценка на миграционните коридори на птиците. Останалите зони, които НПДЕВИ включва, а именно - „земеделския и горски фонд, извън границите на защитените зони от мрежата Натура 2000“, следва да останат като приоритетни зони поради липсата на данни за съществуващи съществени отрицателни въздействия, както и добрия ветрови потенциал на тези региони.		5. Използването на слоя „Постоянно затревени площи“ е във връзка с прилагането на изискването на чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ. 6. Както е посочено в Плана, включването на слоя е аргументирано и обосновано като необходима мярка за ограничаване на негативното въздействие на работата на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход, при който екологичните съображения се отчитат на най-ранен етап от процеса на планиране. Използването на този слой не произтича от формалното действие на НПДЕВИ, а от актуалността на идентифицираните в рамките на неговата екологична оценка чувствителни територии по отношение на биоразнообразието. Следва да се отчете и че определянето на приоритетните зони е извършено в съответствие с чл. 5, ал. 5 от ЗЕВИ, който изисква използването на всички подходящи инструменти и бази данни за

				Бихме искали да обърнем внимание, че съгласно изискванията на чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, държавите членки следва да определят зони за ускорено внедряване, въз основа на това, че въвеждането на конкретния вид възобновяем източник на енергия не се очаква да окаже значително въздействие върху околната среда, като се отчитат различията между отделните видове технологии. Отхвърлянето на поставяне на ветрогенератори върху земеделски земи не отговаря на това условие. Същевременно подобно ограничение е и в разрез с чл. 24б от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), който е секторният закон, определящ опазването на земеделските земи и следва текстовете му да се прилагат с приоритет над всеки друг подзаконов нормативен документ. Действащи ограничения при земеползването има въведени единствено за изграждане на фотоволтаични системи (чл. 24, ал. 3 от ЗОЗЗ), които не са обект на настоящия Проект. В ЗОЗЗ няма въведени ограничения за ветрогенератори на земеделски земи, тъй като поради минималната площ, която заемат, те не са в конфликт със земеделските земи. Както е цитирано и в насоките на ЕК2, данните показват, че около 97–98 % от площта, заемана от типична вятърна централа, може да се използва едновременно и за други цели. Това позволява съвместното съществуване на вятърни паркове с други видове земеползване. Данните показват, че към момента общата заета площ от инсталираните в страната ВяЕЦ (около 320 бр.) и съпътстващата към тях инфраструктура заема приблизително 0,004% от площите със селскостопанско предназначение. Необходимата площ за изграждане на една вятърна турбина с мощност около 5-8 MW заема приблизително около 1-2 дка площ за фундамент и обслужваща площадка по време на експлоатацията и вятърната енергия представлява най-ефективния метод за електропроизводство по критерий заета площ спрямо количество произведена енергия, което предопределя и тяхната съвместимост със земеделските дейности,		определяне на зоните, включително картографиране на чувствителните области за дивата флора и фауна. В този смисъл използването на налични национални източници на информация за екологична чувствителност е в съответствие със законовите изисквания. Не се споделя и твърдението, че чрез Плана се въвежда забрана за развитие на проекти върху земеделски земи. Планът определя единствено приоритетни зони за прилагане на ускорени процедури съгласно чл. 5 от ЗЕВИ. Съгласно чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ разработването и приемането на Плана не изключват развитието на проекти извън включените в него територии при спазване на приложимото законодателство. Следователно невключването на дадена територия в обхвата на приоритетните зони не представлява ограничение или забрана за реализация на инвестиционни намерения.

				извършвани на същата земя. Вземайки предвид изискването за отстояние на турбините една от друга при изграждането на ветроенергийния парк, те могат да бъдат разпръснати на по-голяма площ, но теренът между съоръженията може да се използва безпрепятствено за целите на селското стопанство. Поради тази причина в Европа и в България е широко разпространено разполагането на ветрогенератори в земеделски земи и конфликти не са регистрирани, видно и от практиката. Друг съществен аргумент за неотчитане на НПДЕВИ при изготвянето на Плана за приоритетни зони е, че посочените в него забрани са с период на действие до 2020 г., а направената екологична оценка по него е от 2012 г. Това е неактуален документ, изготвен преди 15 години, който е с изтекло действие и поради тази причина ние не приемаме предложението и констатацията в Проекта „Оценените в рамките на процедурата по екологична оценка за НПДЕВИ идентифицирани отрицателни въздействия от тези проекти върху биологичното разнообразие, за чието намаляване е определена мярката, не се различават по същество от въздействията, които биха предизвикали и сега планирани намерения за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Поради всички по-горе изброени аргументи, ние настояваме за редакция на Проекта и отпадане на НПДЕВИ като критерий за изключване, тъй като без правно основание се изключват земеделски земи от него, които същевременно са с най-добър ветрови потенциал. Прилагането на ограниченията, произтичащи от Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г., по отношение на земеделските земи създава допълнително концептуално и секторно противоречие, тъй като въвежда рестрикции, които не намират опора нито в действащото законодателство, нито в актуалните		

				стратегически документи в областта на земеделието (обръщаме внимание, че съвъзложител на плана е и министъра на земеделието, тъй като съгласно ЗЕВИ, планът се разработва съвместно и с МЗХ). НПДЕВИ, изготвен в различен нормативен и технологичен 2 European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from: https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf контекст и с изтекъл срок на действие, не може да служи като валидно основание за стратегическо изключване на земеделски територии при определянето на приоритетни зони за ускорено внедряване на вятърна енергия. Особено проблематично е, че по този начин земеделските земи в този обхват се третират като несъвместими с развитието на вятърната енергия, въпреки че подобна несъвместимост не е установена нито в Закона за опазване на земеделските земи, нито в секторните политики за развитие на земеделието. В този смисъл прилагането на НПДЕВИ като изключващ критерий не само необосновано ограничава потенциала за развитие на вятърната енергия, но и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор. Такъв конфликт не произтича от реални ограничения, наложени от аграрните политики, а е резултат от механично пренасяне на остарели стратегически допускания в съвсем различен регулаторен и икономически контекст. Това противоречи на принципа за интегрирано планиране на политики и на целите на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници при отчитане на спецификите на		

				отделните технологии и възможностите за съвместимост със съществуващите земеползвания. Допълнително следва да се отбележи вътрешното противоречие, произтичащо от начина, по който са приложени критериите за изключване на земеделските земи. От една страна, в Проекта на Плана земеделските територии са третирани като обект на рестрикции чрез позоваване на НПДЕВИ 2012–2020 г. и чрез въвеждане на допълнителни ограничения без ясно правно основание. От друга страна, от представения картографски материал и описанието на определените приоритетни зони е видно, че именно земеделските земи формират преобладаващата част от териториите, включени в тези зони. По този начин Планът едновременно разчита на земеделските земи като основен пространствен ресурс за развитие на вятърната енергия и в същото време ги третира като поначало проблемни или несъвместими, което създава нормативна и логическа неяснота. Това двойствено третиране подкопава предвидимостта на Плана и поражда риск от противоречиво прилагане на неговите разпоредби на етапа на реализация на конкретни инвестиционни намерения. Вместо да отчете доказаната съвместимост между вятърната енергия и земеделското земеползване и да използва земеделските територии като основа за определяне на зони с нисък екологичен риск и висок технически потенциал, Проектът на План възпроизвежда остарели ограничения и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор, който не произтича нито от действащото законодателство, нито от реалната практика. В този контекст следва изрично да се отбележи необходимостта Проектът на План да включва ясно институционално послание и позиция, която да утвърждава съвместимостта между вятърната енергетика и земеделското земеползване. Планът следва недвусмислено да заяви, че развитието на вятърната енергия върху земеделски земи е допустимо, желано и		Включването на слой „Зони с ограничения съгласно НПДЕВИ 2012–2020 г.“ е обосновано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност и не следва да се тълкува като въвеждане на обща забрана за развитие на вятърна енергия върху земеделски земи. Използването на този слой е аргументирано в Плана като мярка за ограничаване на негативното въздействие върху биологичното разнообразие и за интегриране на екологичните съображения на възможно най-ранен етап от процеса на планиране. Не може да се приеме твърдението, че Планът третира земеделските земи като несъвместими с развитието на вятърна енергия. Напротив, значителна част от определените приоритетни зони попадат именно в земеделски територии, което показва, че земеделските земи са разглеждани като потенциално подходящи за развитие на такива проекти при спазване на приложимите критерии и ограничения. Следва също да се отчете, че Планът не изменя и не дерогира действащото законодателство. Реализацията на конкретни инвестиционни предложения,

				приветствано, когато са налице нисък екологичен риск и подходящ технически потенциал. Напомняме, че земеделските земи по своята същност представляват територии с вече променен природен характер, в които човешката дейност отдавна е трансформирала естествените екосистеми. Именно поради това те предоставят възможност за многофункционално използване, при което от една и съща площ може едновременно да се осъществява земеделска дейност и производство на електрическа енергия от вятър. Вятърните турбини не изместват земеделието, а го допълват, като позволяват двойно обществено-икономическо използване на територията – производство на храни и на чиста, местна енергия. Включването на подобна комуникационна цел в Плана е ключово не само от гледна точка на общественото приемане, но и за предотвратяване на погрешни интерпретации. Европейската и националната практика ясно показват, че именно земеделските територии са естественото пространство за устойчиво развитие на вятърната енергетика, без конфликт със селскостопанските дейности и без допълнителна загуба на природни територии.		включително в определените приоритетни зони, остава обвързана със спазването на изискванията на Закона за опазване на земеделските земи, Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие и останалото приложимо законодателство. Определянето на приоритетни зони не освобождава инвеститорите от задължението да преминат съответните процедури и съгласувания за конкретните инвестиционни намерения. Поради това не е налице противоречие в подхода на Плана. Земеделските земи не са изключени по принцип от възможностите за развитие на вятърна енергия, а са включени или изключени в зависимост от резултатите от приложената комплексна оценка съгласно критериите по чл. 5 от ЗЕВИ. По отношение на ограниченията, Планът не въвежда ограничения за развитието на вятърна енергия върху земеделски земи извън предвидените в приложимото законодателство и не съдържа разпоредби, които да поставят под съмнение съвместимостта между земеделското земеползване и изграждането на вятърни енергийни обекти. Същевременно следва да се има предвид, че целта на Плана е определянето на приоритетни зони по реда на чл. 5 от ЗЕВИ, а не формулирането на секторни политики или насърчителни послания относно отделни видове земеползване.

				V.По отношение връзката на Проекта на Плана с други стратегически документи в областта на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво Посоченото обстоятелство, че поради „липса на данни“ при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени териториите на населените места, включително зоните на отстояние до 500 m от границите им, буди сериозно недоумение както от методологична, така и от институционална гледна точка. Особено проблематично е обяснението за липса на данни, при положение че ограниченията, произтичащи от чл. 141 на Наредба № 14 от 15 юни 2005 г., са ясно нормативно установени и не представляват неизвестна или труднодостъпна информация, а общоприложими технически изисквания, които по дефиниция следва да бъдат отчетени още на стратегическо ниво. Този пропуск разкрива по-дълбок структурен проблем в изготвянето на Плана, а именно липсата на реална обвързаност между определянето на приоритетните зони и действащите инструменти на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво. Това е особено съществено предвид факта, че Планът се разработва съвместно с Министерството на регионалното развитие и благоустройството, което по силата на своите правомощия отговаря именно за политиките и документите в областта на пространственото и устройственото планиране. В отсъствието на съгласуване с Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие и действащите общи устройствени планове, приоритетните зони се определят в изолация от реалната устройствена структура на територията. Това води до парадоксалната ситуация стратегически документ да допуска на картово ниво територии, които впоследствие подлежат на съществени ограничения или изключвания на етапа на инвестиционно проектиране, което подкопава една от		V. Не може да се приеме твърдението, че е налице методологичен или институционален пропуск. В Плана не е посочено, че липсват нормативни изисквания относно отстоянията от населените места, а че при разработването на пространствения анализ не е бил наличен подходящ пространствен набор от данни, позволяващ еднозначно и коректно картографиране на всички населени места и съответните зони на отстояние в рамките на националния анализ. Същевременно Планът изрично отчита приложимостта на Наредба № 14 от 15.06.2005 г., като е посочено, че изискванията за минимални отстояния остават задължителни при реализирането на конкретни инвестиционни предложения. Следователно липсата на включен пространствен слой не води до отпадане или неглижиране на нормативно установените ограничения. Важно е да се уточни, че Директива 2023/2413 предвижда последващи процедури на ниво инвестиционно предложение, в рамките на които устройствените ограничения се прилагат задължително.

				основните цели на Плана – създаване на предвидима и ускорена рамка за развитие. В този смисъл позоваването на приложимостта на Наредба № 14 „на етап изпълнение на Плана“ не може да компенсира липсата на интеграция с устройственото планиране при самото определяне на приоритетните зони. Напротив, именно стратегическото ниво е мястото, на което подобни пространствени ограничения следва да бъдат предварително отчетени, за да се избегне прехвърлянето на съществени конфликтни въпроси към по-късни фази на планиране и разрешаване, в противоречие с логиката на Директива (ЕС) 2023/2413 и с принципите на доброто управление и правната сигурност.		
				VI.Наличен капацитет за присъединяване към електроенергийната мрежа В Проекта е посочено, че след прилагане на критериите за изключване на несъвместимите територии, полученият допустим слой е пространствено пресечен със слоя за зоните с „наличен и предвидим“ капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД въз основа на анализ на близостта на териториите до съоръжения от електропреносната мрежа и електрически подстанции и информация за свободните мощности за присъединяване на територията на всяка зона. В резултат на тази операция са обособени приоритетни зони, представляващи части от допустимите територии, попадащи в обхвата на зони с идентифициран капацитет за присъединяване. По този начин приоритетните зони отразяват пространственото припокриване между допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, като за всяка зона е отчетен съответният капацитет за присъединяване. При определянето на приоритетните зони следва да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване,		VI. Планът изрично посочва, че при определянето на приоритетните зони е използван слой за зони с „наличен и предвидим капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа“, предоставен от ЕСО ЕАД. В тази връзка не може да бъде споделено твърдението, че е отчетен единствено наличният към момента капацитет за присъединяване. Използваният геопространствен слой включва данни за съществуваща и планирана електроенергийна инфраструктура, електрически подстанции, проектни електропроводни линии, батерийни системи за съхранение на електроенергия и свободни мощности за присъединяване. Данните са предоставени от ЕСО ЕАД като компетентния оператор на електропреносната мрежа. Следва да се има предвид, че Планът има стратегически характер и не замества процедурите по проучване и

				включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. Доколкото става ясно, в Проекта се отчита единствено наличният капацитет на мрежата за присъединяване, което не може да се определи като коректен и изчерпателен подход. Липсва яснота относно източниците на информация, въз основа на които е определен този капацитет, защото има локации, където реалният свободен капацитет е значително по-голям от упоменатия. Също така не става и ясно какви са възможните точки за присъединяване (подстанция, далекопровод, трафопост), нито какво е нивото на напрежение (20/110/220/400 kV), които представляват ключови фактори за прогнозиране на присъединителния капацитет и за определяне на техническата и финансовата рамка на всеки енергиен проект. Както е посочено в Проекта, от жизненоважно значение е модернизацията и разширяването на преносната и разпределителната мрежа, за да може тя да поеме очаквания капацитет от ВЕИ. В Плана за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2025 - 2034 г. на ЕСО ЕАД също е отбелязано, че инвеститорският интерес за изграждане на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ не съвпада географски със свободния капацитет на електропреносната мрежа в съответните райони. В тази връзка в Плана се предвиждат технически решения за развитие на електропреносната мрежа и реконструкция на съществуващи елементи от нея. Също така, бихме искали да обърнем внимание, че съгласно чл. 116, ал. 15 от Закона за енергетика, операторът на електропреносната мрежа, съответно оператор на електроразпределителна мрежа, може да присъедини два или повече обекта, чийто общ капацитет надвишава нейната преносна способност. Поради тази причина определянето на свободни мощности за присъединяване единствено на база преносната способност, не отчита законовата възможност и разрастващата се бизнес практика за използване на т.нар. „гъвкав капацитет“. Това означава,		присъединяване на конкретни инвестиционни предложения. Поради това в него не се разглеждат конкретни технически решения, точки на присъединяване или индивидуални възможности за използване на гъвкав капацитет, които се определят на етап реализация на съответния проект. Капацитетът за присъединяване не е използван като самостоятелен критерий, а като един от факторите при определянето на приоритетните зони, наред с потенциала за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

				че в съществуващи точки на присъединяване, в които вече има изградени соларни паркове, използващи наличния капацитет, поради разминаванията в производствения им профил с този на вятъра, могат да присъединя нови ВяЕЦ. Не на последно място тук следва да се отчете и още един съществен системен дефицит, който не е адресиран в Проекта, а именно обстоятелството, че планираното развитие на електропреносната мрежа, заложено в Плановете за развитие на ЕСО ЕАД, не е подложено на стратегическа екологична оценка като цялостен документ. На практика екологичната оценка на мерките за разширяване и реконструкция на електропреносната инфраструктура се извършва фрагментарно – на ниво отделни инвестиционни предложения и конкретни трасета, без интегриран анализ на кумулативните и пространствено натрупващи се въздействия върху околната среда. Този подход води до парадоксална ситуация, при която при определянето на приоритетните зони за вятърна енергия се прилага изключително рестриктивен и статичен критерий, основан на текущото състояние на мрежовия капацитет, докато същевременно бъдещото развитие на електропреносната мрежа – което по замисъл следва да осигури присъединяването на тези зони – не е предмет на предварителна стратегическа екологична оценка. Така екологичният риск от мрежовата инфраструктура не се разглежда системно на стратегическо ниво, а се прехвърля към етапа на проектно реализиране, където възможностите за оптимизация са значително по-ограничени. В резултат на това приоритетните зони се определят не като функция на дългосрочно интегрирано планиране на енергийното производство и инфраструктурата, а като производна на моментни инфраструктурни ограничения, чието преодоляване е предвидено в други стратегически документи, но без съпътстваща		

				екологична оценка на същото ниво. Това разминаване между енергийното и мрежовото планиране противоречи на принципите на Директива 2001/42/ЕО за стратегическа екологична оценка и на логиката на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници да бъде подпомогнато чрез координирано и предвидимо развитие на мрежовата инфраструктура. При липсата на стратегическа екологична оценка на мрежовото развитие, използването на капацитета за присъединяване като изключващ критерий в Плана за приоритетни зони води до прехвърляне на тежестта на екологичната преценка към отделните проекти и до „оценяване на парче“, което увеличава регулаторната несигурност, риска от противоречиви решения и вероятността от кумулативни въздействия, които не са били предварително идентифицирани и управлявани на стратегическо ниво.		
				VII.Относно Миграционни маршрути на птиците В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната сфера имат различна дефиниция, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, без да е направено разграничение между индивидуални или видово-специфични траектории на движение, статистически обобщени миграционни направления и пространствено дефинирани коридори с определена ширина, интензитет и функционална значимост. Подобно смесване води до концептуална неяснота при определянето на пространствени ограничения, тъй като линейни или условно очертани „пътища“ се интерпретират като широки зони с еднозначно висок риск, без да е извършен анализ на реалния интензитет на миграция в тях, височини на полета, сезонната динамика и чувствителността на конкретните видове. В		VII. Не се споделят изложените твърдения относно методологична некоректност при отчитането на миграцията на птиците. Съгласно чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ при определянето на зоните в плана се изключват „установените миграционни маршрути на птици“. В тази връзка Планът прилага изискванията на закона и използва наличните официални експертни данни за идентифициране на териториите, попадащи в обхвата на установените миграционни маршрути. Следва да се отбележи, че целта на Плана е определянето на приоритетни зони в съответствие с критериите, установени в ЗЕВИ. Поради това Планът използва наличните специализирани източници и

				резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси. Научните изследвания, базирани на GPS-телеметрия, ясно показват, че миграцията на птиците не се осъществява по фиксирани „пътища“, а представлява динамичен процес с висока пространствена вариабилност, обусловена от метеорологични условия, релеф, поведенчески стратегии и междуспецифични различия. Поради това използването на статични, схематични карти на „миграционни пътища“ или „коридори“ като изключващ критерий на стратегическо ниво не съответства на съвременното научно разбиране и води до систематично надценяване на риска. В този смисъл, за целите на стратегическото планиране на приоритетни зони за вятърна енергия следва да се прилагат ясно дефинирани понятия и количествени методи за оценка на риска, основани на актуални данни за движение на чувствителни видове, а не опростени и концептуално неясни схеми, които смесват различни нива на екологичен анализ. За определянето на зоните, изключени по този показател при картирането, в Проекта на План е предложено да се отчетат остарели и неотговарящи на настоящата действителност данни за птиците на база изготвена карта на миграционните пътища от 2013 г., която обхваща данни за периода от 1986 до 2012 г. Основен недостатък на този подход е, че се налагат ограничителни карти без извършване на анализ на чувствителността на включените видове. Прилагането му резултира в неправилно определяне на еднакъв статут на риск за птиците, както в райони с висок природозащитен статус, където гнездят чувствителни видове птици, така и в земеделските райони на открити равнинни територии, където от години работят стотици		експертни разработки, предоставени от компетентните институции. Не се споделя и твърдението, че са използвани единствено остарели данни. При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“, изготвено през 2024 г. от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българската академия на науките. Въз основа на това становище в Плана е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност“, отчитащ експертната оценка на ИБЕИ-БАН относно чувствителността на териториите спрямо въздействията от развитието на вятърна енергия. Следва също да се отчете, че Планът не разчита единствено на пространствени ограничения, а предвижда и правила и смекчаващи мерки за ограничаване на потенциалните въздействия върху биологичното разнообразие, които са подробно разгледани в Доклада за екологична оценка. Изразената готовност за предоставяне на допълнителни експертни данни и участие в бъдещи актуализации на Плана се приема положително и би могла да бъде полезна при последващо усъвършенстване на използваните подходи и информационна база.

				турбини без установени вредни въздействия върху птиците. Друго важно обстоятелство е, че в специалният доклад на най-голямата международна природозащитна организация в света BirdLife International3 за определяне на миграционните пътища, фокусиран именно към опазване на мигриращите птици чрез идентифициране на местата с концентрация на мигриращи реещи се видове птици не са посочени места с концентрация на реещи се птици на територията на България . . Посочените като миграционни пътища на птиците в картата на МОСВ територии не се използват в определението на Средиземноморско – Черноморския миграционен път на птиците, дадено BirdLife International В целия доклад на BirdLife International, посветен на Средиземно-Черноморския миграционен път, не се споменава нищо за „Виа Понтика“ или „Виа Аристотелис“, както и за наличие на концентрации от птици на територията на Североизточна България. Както се посочва в становището на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ), изготвената за България карта на риска за птиците от изграждане на ВЕП от 2013 г. обхваща общо 225 вида птици, за които според авторите съществува риск. Експертната оценка на ИБЕИ е, че много от видовете птици, залегнали като чувствителни към ВЕП, са неправилно категоризирани. За сравнение, в аналогични оценки за държави членки от същия зоогеографски район са определени между 12 и 38 вида птици. Огромно разминаване има и в получените крайни резултати като процент от територията на страната - в България е получено рекордното покритие от над 90% от територията на страната с оценка за висок риск, докато в останалите европейски държави този процент 5-15 %. Основният извод от становището на ИБЕИ по предоставените от МОСВ карти на миграционните		

				„пътища“ на птиците и риска от развитие на ветрогенератори паркове: „Опростеното и схематично изображение на миграционните „пътища“ е неприложимо към стратегическото планиране на райони за развитие на ВЕП поради грубото и неточно провеждане на граници от прави линии, разделящи практически еднакви по своята фаунистична и екологична значимост региони на България. Прилагането на опростени схеми от тези прави линии, проведени по необосновани критерии през разнообразни екологични условия на средата, води до дълбоки противоречия с натрупаните в тази насока знания и е в конфликт с целите на устойчивото развитие на възобновяемата енергия в България“. 3BirdLife International (2026). Flyway factsheet: Mediterranean/Black Sea Flyway. Available from: https://datazone.birdlife.org/userfiles/file/sowb/flyways/5_Mediterranean_Black_Sea_Factsheet.pdf Поради всички гореизложени аргументи ние настояваме при определянето на приоритетните зони да се използват най-актуалните налични научни данни и количествени методологии, включително резултатите от международното изследване на Gauld et al. (2022), базирано на GPS-проследяване на 1454 индивидуални птици от 27 вида, определени като най-чувствителни към риск от сблъсък с енергийна инфраструктура. Тук, следва изрично да се подчертае, че изследването на Gauld et al. (2022) оценява чувствителността и уязвимостта на птиците във връзка със съществуваща енергийна инфраструктура и реално функциониращи съоръжения, като анализът се основава на действителни характеристики на полетите – височина, пространствено разпределение, интензитет и поведенчески модели на движение на птиците. Оценките не са изградени върху хипотетично планирани съоръжения или прогнозни трасета, а върху емпирични данни за взаимодействието между птиците и вече налични обекти. Подобен подход		

				е в съответствие със съвременното научно разбиране за миграцията на птиците, както и с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 за определяне на зони за ускорено внедряване на възобновяема енергия при минимален и управляем екологичен риск. Резултатите от изследването показват, че рискът от сблъсък не е равномерно разпределен в пространството, а е силно диференциран в зависимост от концентрацията на полети на чувствителни видове в рискови височинни диапазони и в близост до съществуваща инфраструктура. Това позволява разграничаване на зони с по-висока и по-ниска относителна чувствителност, като последните могат да бъдат разглеждани като по-подходящи за стратегическо насочване на развитие, при условие, че се прилага принципът на предпазливост, целенасочени смекчаващи мерки и последващ контролен мониторинг. С оглед на горното и в съответствие със становището ИБЕИ към БАН, ние настояваме да се използват актуални научни данни и методологии като предложената от БАН обективна количествена оценка на риска от изграждане на ВЕП, както и свързаната с тях инфраструктура, за картографиране на приоритетните зони за ускорено внедряване на ВЕП. ние считаме, че Институтът за биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ) при БАН разполага с най-високия научен и експертен капацитет в България в областта на орнитологията и поради това е най-подходящата научна институция в страната, която може да разработи и предложи на МОСВ научнобазирана и съвременна орнитологична оценка. Убедени сме, че ИБЕИ може да разработи в кратки срокове и Методика за определяне на миграционните пътища на птиците в България, която да стъпва на съвременното научно знание като изследването на Gauld et al. (2022).		

17	Писмо/Известие 12-00-259-79/08.04.2026	ЕВН България ЕАД	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с публикувания на 09.3.2026 в Портала за обществени консултации Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (Плана, Проекта) и след като извършихме преглед на предоставените картографски материали, GIS слоеве и съпътстващата информация и приложения към Плана, предоставяме на Вашето внимание становището и препоръките на „ЕВН България" ЕАД (ЕВН БГ). Изразяваме своята готовност, чрез експертен и конструктивен подход, да подпомогнем изготвянето на работещ, прецизен и правно устойчив документ, който едновременно да съответства на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници (Директива 2023/2413), да отчита националната специфика и да създава реални предпоставки за ускорено и устойчиво развитие на вятърната енергия в България.	Приема се по принцип.	Изразената готовност за бъдещо експертно сътрудничество се оценява положително.
				I. Фактически констатации по предоставените данни в Проекта При внимателния анализ на поставения на обществено обсъждане Проект на Плана, направихме няколко важни констатации, които систематично излагаме в следващите точки: 1. Припокриване на определените приоритетни зони със защитени зони и територии При прегледа на предоставените GIS данни се установява, че номерацията на зоните в GIS файла не съвпада с номерацията в картата, публикувана като		По отношение на твърдението за припокриване на приоритетните зони със защитени зони, защитени територии и територии от горския фонд следва да се отбележи, че в предоставените GIS данни са включени два различни пространствени слоя с различно предназначение. Слой „Граници на условно обособените зони от 1 до 25“ представя обобщени пространствени граници на отделните зони и служи за тяхното обозначаване и групиране. Тези граници не представляват реално определените приоритетни

				приложение към Проекта на Плана, което затруднява проследимостта и проверимостта на анализа. Наред с това се констатира, че значителна част от предложените приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия се припокриват частично или изцяло със защитени зони от мрежата „Натура 2000" и защитени територии, както и с територии, попадащи в горски фонд. В редица случаи това засяга съществени части от самите зони, което поставя въпрос относно тяхната пригодност като приоритетни зони за ускорено развитие на вятърна енергия. От представените данни е видно, че подобни припокривания са налице при значителен брой зони, като при някои от тях голяма или почти цялата площ попада в горски фонд (вж. Приложение 1 към настоящото становище). Това създава съмнения относно точността на пространствения анализ и относно използваните критерии за определяне на зоните.		територии и не следва да се интерпретират като плътно заети площи. Конкретните територии, определени като подходящи за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия след прилагане на всички критерии за изключване, са представени в отделния слой „Приоритетни зони“. В него приоритетните територии са визуализирани чрез оцветени полигони, а неоцветените площи представляват територии, изключени в резултат на извършения пространствен анализ. Поради това наличието на защитени зони, защитени територии или горски територии в границите на условно обособените зони не означава, че същите са включени в приоритетните територии. Преценката за наличие на припокриване следва да се извършва спрямо слоя „Приоритетни зони“, а не спрямо обобщените контури на зоните. Следва също да се има предвид, че съгласно чл. 5 от ЗЕВИ при разработването на плана са изключени защитените зони и защитените територии от Националната екологична мрежа, както и останалите несъвместими територии, определени чрез приложената методология и използваните пространствени данни. По отношение на посоченото разминаване в номерацията между отделни визуализации и GIS файлове, направената бележка е взета предвид.

				2. Ветрови потенциал Въз основа на представените данни за ветровия ресурс установяваме, че не всички предложени зони разполагат с достатъчен или ясно потвърден ветрови потенциал. За част от тях е видно, че липсва реален потенциал, а при други съществува само частичен или фрагментиран потенциал, който би могъл да бъде потвърден единствено чрез допълнителни теренни измервания. Същевременно при част от зоните са налице предпоставки за турбулентни и поривисти ветрове, свързани с хълмист релеф, горски територии и ортографски особености, което допълнително поставя под въпрос тяхната пригодност за развитие на вятърни проекти. Наред с това не става ясно по какъв метод са определени допустимите мощности за отделните зони, включително в случаите, в които за 11 от 25 зони е посочен нулев капацитет. Това създава неяснота относно логиката на определянето им като „приоритетни" зони за ускорено развитие.		По отношение на ветровия потенциал следва да се отбележи, че при разработването на Плана са отчетени предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително препоръката за използване на данни от Global Wind Atlas за територии със средногодишна скорост на вятъра над 5,5 m/s на височина 150 m. Допълнителни анализи, свързани с турбулентност, поривистост, релефни особености и други специфични технически характеристики, са предмет на прединвестиционните проучвания за конкретни инвестиционни предложения и не са част от обхвата на стратегическия план. По отношение на капацитета за присъединяване следва да се отбележи, че информацията е предоставена от ЕСО ЕАД и е отразена в Плана съобразно наличните данни към момента на неговото разработване. Съответният капацитет за присъединяване за всяка зона е представен в Приложение II към Плана. Следва също да се има предвид, че определянето на приоритетните зони е извършено въз основа на комплексен анализ на приложимите критерии съгласно чл. 21з от ЗЕВИ. Наличието на капацитет за присъединяване е един от отчетените фактори, но не представлява самостоятелно основание за включване или изключване на дадена територия от обхвата на приоритетните зони.
				3. Електроенергийна инфраструктура		По отношение на електроенергийната инфраструктура следва да се отбележи, че

				От извършения преглед на Проекта става ясно, че при част от зоните липсва или е силно ограничена електропреносна инфраструктура, а при други разстоянието до съществуващата мрежа е значително. В отделни случаи наличието на мрежа е ограничено само до периферни части на зоните, което намалява тяхната техническа и икономическа приложимост. Същевременно не е налична достатъчно ясна информация относно: • възможните точки на присъединяване; • нивата на напрежение; • свободния, предвидимия и потенциалния капацитет; • възможностите за хибридизация, споделено присъединяване и гъвкав капацитет. Липсата на такава информация възпрепятства реалната преценка на пригодността на зоните за ускорено развитие.		при разработването на Плана е използван официален геопространствен слой, предоставен от ЕСО ЕАД, съдържащ информация за съществуващата и планираната електропреносна инфраструктура, местоположението на електрически подстанции, проектни електропроводи, батерийни системи за съхранение на електроенергия и данни за свободните мощности за присъединяване към електрическите подстанции. Следва да се има предвид, че подробни данни относно конкретни точки на присъединяване, технически решения за присъединяване, нива на напрежение, както и възможности за хибридизация, споделено присъединяване и използване на гъвкав капацитет се определят и оценяват на етап разработване на конкретни инвестиционни предложения и в рамките на процедурите по присъединяване, съгласно приложимото енергийно законодателство.
				II. Основни констатации по Проекта на Плана 1. Относно обхвата, целите и наименованието на документа Считаме, че предложеното наименование на документа не отразява в достатъчна степен целите и терминологията, въведени с Директива 2023/2413, по отношение на зоните за ускорено внедряване на енергията от възобновяеми източници, като не подчертава ясно именно елемента „ускорено		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания.

				внедряване", който е съществен за изпълнение на заложените с Директивата европейски цели.		
				2. Относно използваната методология и нормативна база Установяват се съществени слабости в методологичния подход при изготвянето на Проекта на План. На първо място се използват ограничения, основани на решението по екологична оценка на вече неактуалния Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници 2012 - 2020 (НПДЕВИ 2012 - 2020), т.е. въз основа на индивидуален административен акт с изтекло действие, без в достатъчна степен да се отчита действащата нормативна рамка. В т. 3.2 от Проекта на План е записано, че: „Сроковете за извършване на процедурите ще бъдат съобразени с изискванията на чл. 16а от Директива (ЕС) 2018/2001 по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници". Разпоредбите на чл. 16а от Директива (ЕС) 2018/2001 обаче, не са транспонирани в националното законодателство. На практика, към този момент те са в противоречие с изискванията на процедурите по глава шеста от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), доразвити с Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, особено алинея 6 от чл. 16а ЗООС. Считаме, че наличието на подобен текст в Плана би провокирал нереалистични и заблуждаващи очаквания в инвеститорите, по отношение на приложимите процедури за съгласуване на инвестиционните предложения по околна среда. Ако този текст остане, то следва да се измени и националното законодателство, за да се постигне съответствие.		При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Подходът на Плана, който използва ограничителни слоеве за предварително идентифициране на „unsuitable“ или „high-sensitivity“ територии, е в съответствие с логиката на Насоките на Европейската комисия от 2024 г. (SWD(2024)333), където се предвижда прилагането на „constraints-based mapping“ като част от стратегическото пространствено зониране. Използването на ограничителни слоеве представлява утвърден ГИС подход за систематично отчитане на екологични и пространствени ограничения и осигурява прозрачност и проследимост на методологичните решения. Не се споделя становището, че използването на информацията, свързана с НПДЕВИ 2012–2020 г., представлява прилагане на нормативен акт с изтекло

				В Проекта на Плана се наблюдава също и непоследователност при използването на ключови понятия, свързани с миграцията на птиците, както и смесване на различни критерии за изключване и включване на територии. Това създава риск от непропорционални изключвания, недостатъчна прозрачност и ограничена възможност за експертна верификация. Допълнително, буди притеснение липсата на участие на ключови засегнати страни в процеса на подготовка на документа, което ограничава ползването на техния опит и специфична секторна експертиза. В този контекст следва да отбележим, че електроразпределителните дружества не са били включени в процеса на изготвяне на Проекта, въпреки че именно те управляват и развиват електроразпределителната мрежа, което е ключов фактор при оценката на пригодността на зоните за ускорено развитие.		действие. Съответните данни са използвани като източник на информация относно територии с установена екологична чувствителност и като част от цялостния анализ на ограниченията, приложени при определянето на приоритетните зони. По отношение на посочените в становището срокове за административни процедури следва да се отбележи, че Проектът на План е разработен в съответствие с действащата нормативна рамка, включително разпоредбите на Закона за енергията от възобновяеми източници относно приоритетните зони за развитие на енергия от възобновяеми източници. В Проекта на План изрично са предвидени механизми за ускоряване и рационализиране на процесите по развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони. В раздел „Облекчени разрешителни режими“ е посочено, че за проектите в тези зони се прилагат разпоредбите на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от ЗЕВИ, включително съкратени срокове за издаване на необходимите административни актове. Същевременно Планът не изменя самостоятелно приложимите процедури по екологичното законодателство, а предвижда прилагането на действащите законови механизми за ускоряване на административните процеси в рамките на националната нормативна уредба. В този смисъл въпросите, свързани с конкретното прилагане и развитие на

						отделни законови процедури, са извън предмета на настоящия План. Съгласно приложимата нормативна уредба обществените консултации представляват етап от процеса на разработване и приемане на Плана, чрез който всички заинтересовани страни имат възможност да представят становища, предложения и бележки по проекта на документа. Участието в обществено обсъждане е законоустановеният механизмът за участие на заинтересованите страни.
				3. Относно използването на картата за риска за птиците от 2013 г. Друг момент, който установихме и е необходимо да отбележим по отношение на Плана е, че при определянето на приоритетните зони се използва като основен инструмент картата на миграционните пътища и риска за птиците от 2013 г., въпреки че същата вече е била оценена като неприложима. Налични са официални становища, включително такива, публикувани от Министерството на околната среда и водите (МОСВ), които не приемат тази карта като надеждна основа за планиране, докато в настоящия Проект тя на практика се използва като водещ критерий. Същевременно по-актуалните научни данни, включително разработки на ИБЕИ-БАН от 2024 г. в съавторство с Българското дружество за защита на птиците (БДЗП), биват неизползвани в подложения на обществено обсъждане Проект. Именно тези данни показват, че рискът за птиците е силно зависим от конкретните локални условия и не може да бъде коректно оценен чрез обща и статична карта като тази от 2013.		При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“, изготвено през 2024 г. от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН. Въз основа на това становище е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност“, отчитащ експертната оценка на ИБЕИ–БАН относно чувствителността на териториите спрямо въздействията от развитието на вятърна енергия. Също така Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Към настоящия момент това е наличният официален национален пространствен набор от данни за отразяване на миграционните маршрути на птиците на ниво стратегическо пространствено планиране.

				В този контекст считаме, че използването на остарели данни и обобщени модели не само не намалява риска, а създава привиден контрол, който може да доведе до неправилни решения, размиване на реалните екологични приоритети и насочване на инвестиции към действително чувствителни територии. Подходът следва да се базира на актуални емпирични данни, съвременен GIS анализ и конкретна оценка на риска, с каквито МОСВ разполага.		
				4. Относно постоянно затревени площи, горските територии и НПДЕВИ 2012 - 2020 г. В Проекта са включени ограничения, водещи до изключване на определени категории територии, без да е налице достатъчно ясна и актуална нормативна обосновка за това. Особено съществен въпрос представлява използването на НПДЕВИ 2012-2020 г. като критерий за изключване, въпреки че този документ е с изтекъл срок на действие и е изготвен в различен нормативен и технологичен контекст. Прилагането му като действащо основание за ограничаване на територии, включително затревени площи, не съответства на актуалната правна и фактическа среда. Особено съществено е, че НПДЕВИ е изготвен за различен регулаторен, технологичен и пазарен контекст, поради което позоваването на него като водещ критерий за текущо пространствено планиране е методологично и правно уязвимо. Същевременно, актуализираният през 2024 г. Интегриран национален план „Енергетика и климат" (ИНПЕК) е именно действащият национален инструмент, който определя целите, мерките и политиките в областта на енергетиката и климата до 2030 г., като за него МОСВ провежда задължителна екологична оценка. При това положение изпреварващото използване на остарели		Не се споделя твърдението, че използването на ограничения, свързани с НПДЕВИ 2012–2020 г., представлява прилагане на изтекъл планов документ като действаща правна норма. В Плана тези ограничения са използвани като предпазна мярка при стратегическото планиране, основана на екологични рискове, идентифицирани в рамките на проведена процедура по екологична оценка. В този смисъл включването на съответния слой е аргументирано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност и за осигуряване на интегриран подход, при който екологичните съображения се отчитат на най-ранен етап от планирането. Рисковете за биологичното разнообразие, установени в рамките на екологичната оценка на НПДЕВИ, не отпадат автоматично с изтичането на плановия период. Следва също да се отбележи, че съгласно чл. 5 от ЗЕВИ при определяне на приоритетните зони е приложен комплексен подход, включващ използване на всички подходящи налични пространствени данни и инструменти,

				планови постановки вместо изводите от актуализирания ИНПЕК и неговата екологична оценка създава реален риск от стратегически решения, основани на неактуални предпоставки, непълна екологична картина и критерии, разработвани за други цели. Това може да доведе до неправилно изключване на територии, вътрешни противоречия между националните стратегически документи и последваща уязвимост на самия План по отношение на неговата обоснованост, пропорционалност и устойчивост. Наред с това установяваме вътрешно противоречие: от една страна, поливни площи се третират ограничително, а от друга - именно те формират съществена част от определените зони, което създава неяснота и правна несигурност. По отношение на постоянно затревените площи също се наблюдава ограничителен подход, без достатъчна обосновка и без съобразяване с тяхната съвместимост с развитието на вятърна енергия. Що се отнася до горските територии, на теория те следва да бъдат изключени, но на практика от предоставените данни се вижда, че значителни части от множество зони попадат именно в горски територии. Това поставя въпроса за точността на използваните пространствени слоеве и за необходимостта от по-прецизно кадастрално и картографско филтриране.		свързани с околната среда и биологичното разнообразие. В този контекст всички извършени изключвания на територии са обосновани именно чрез прилагането на критериите по чл. 5 от ЗЕВИ и съответните екологични и пространствени ограничения. По отношение на твърдението за припокриване със горски територии следва да се има предвид, че в Плана са използвани два различни пространствени слоя с различно предназначение: слой „Граници на условно обособените зони от 1 до 25“, който има обобщаващ характер и служи за групиране и визуализация на зоните; слой „Приоритетни зони“, който съдържа конкретните територии, определени като подходящи за развитие след прилагане на всички критерии за изключване. Поради това оценката за наличие на припокриване следва да се извършва на база слоя „Приоритетни зони“, тъй като той отразява реално допустимите територии след пространствения анализ, а не върху обобщените контури на зоните.
				5. Относно ветровия ресурс В Проекта на Плана е възприет ограничен подход при оценката на ветровия ресурс, като се разчита основно на средногодишната скорост на вятъра. Подобен подход не отразява в достатъчна степен международно		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва

				утвърдените практики, при които пригодността на една зона се оценява по комплекс от фактори. Не са отчетени в достатъчна степен параметри като: • турбулентност; • поривистост; • срязване на вятъра; • вертикален профил; • плътност на енергийния поток; • влияние на релефа и локалните метеорологични условия. Съществено е да се отчете, че редица от тези показатели не могат да бъдат надеждно установени единствено чрез общи атласи, а изискват конкретни теренни измервания в достатъчно дълъг период.		информация от Global Wind Atlas. Изискваните допълнителни анализи са предмет на прединвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план.
				6. Относно електроенергийната инфраструктура При определянето на приоритетните зони не е отчетен в достатъчна степен цялостният капацитет на електроенергийната инфраструктура, включително нейните възможности за развитие, модернизация и гъвкаво използване. Липсва яснота как са определени допустимите мощности по отделните зони, включително: • при какви точки на присъединяване;		За първата част вж. изложените по-горе мотиви. Чл. 5, ал. 8 от ЗЕВИ изрично предвижда всички необходими административни разрешения, свързани с предвидените изисквания за изграждане, реконструкция и въвеждане в експлоатация на обектите за производство на енергия от възобновяеми източници в определените с плана по ал. 2 зони, както и за изграждане, разширение и реконструкция на необходимите съоръжения за присъединяване на тези

				• на какви нива на напрежение; • при какви допускания за капацитет; • при какви възможности за хибридизация и комбиниране с други технологии. Също така в Плана не е взета предвид в достатъчна степен нормативно уредената възможност за споделяне на точки на присъединяване, гъвкав капацитет и използване на инфраструктура в близост до центрове на потребление. По отношение на инфраструктурата за присъединяване на ветрогенератори и особено на големи паркове съществува и друг проблем, на който не е обърнато внимание в Плана. Присъединителната инфраструктура обикновено не е предмет на инвестиционното предложение за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, особено на единични турбини с мощност под 5 MW. Изграждането на инфраструктура за присъединяване е предмет на отделна процедура по глава шеста от ЗООС, като е напълно възможно съоръженията за присъединяване да бъдат разположени извън зоните за ускорено внедряване на енергията от вятърни електрически централи, определени в Плана. В такива случаи към инвестиционните предложения за присъединяване не следва да се прилагат сроковете за ускорено административно одобрение, което не е предвидено като изключение нито в Плана, нито в действащото национално законодателство и е сериозна предпоставка за забавяне на проекти за вятърни електрически централи.		обекти към електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, се издават в срок до една година.
				7. Относно биоразнообразието		По отношение на биоразнообразието не се споделя твърдението, че Планът се основава единствено на обобщени или

				При оценката на въздействието върху биоразнообразието в Плана не са използвани в необходимата степен актуални научни данни, полеви проучвания и съвременни методологии, включително по отношение на риска за птиците. Наред с това се наблюдава подход на широко и механично изключване на територии, основан на обобщени критерии, без достатъчно разграничаване между зоните с действително висок риск и зоните, при които е възможно прилагане на ефективни мерки за смекчаване, управление и мониторинг. Следва да бъде отчетено, че когато са налични конкретни научни данни от терен, прилагането на общ предпазен подход без необходимата диференциация може да доведе до прекомерно ограничаване на вече проучени и потенциално подходящи територии.		остарели данни. При разработването му са използвани наличните национални пространствени данни, както и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“, изготвено през 2024 г. от ИБЕИ – БАН. Въз основа на това становище е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност“, отчитащ експертната оценка за чувствителността на териториите спрямо развитието на вятърна енергия. Следва също да се има предвид, че Планът представлява инструмент за стратегическо планиране на национално ниво. Конкретните научни данни от терен, резултатите от специализирани проучвания и оценката на ефективността на мерки за смекчаване се разглеждат и отчитат в рамките на процедурите за конкретните инвестиционни предложения съгласно приложимото законодателство.
				III. Предложения за промени в Проекта С оглед на гореизложеното в част I и II, предлагаме следните мерки с оглед прецизиране и подобряване на Проекта на Плана: 1. По отношение на структурата и целта на документа (i) Необходимост да се прецизира наименованието на документа, така че ясно да акцентира характера му като инструмент за ускорено внедряване, например: „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата

				производство на електрическа енергия от вятърна енергия". (ii) Да се подчертае, че Планът не въвежда ограничения или забрани за развитие на вятърна енергия извън приоритетните зони, а единствено определя територии с облекчени и ускорени процедури.		територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.
				2. По отношение на методологията и нормативната база Конкретните ни препоръки по тази част е при финализиране на Проекта на плана да бъдат предприети следните действия: (i) Извършване на цялостно преразглеждане на методологията въз основа на действащата нормативна рамка, актуални научни данни и проследими критерии. (ii) Използване на съвременни GIS инструменти, прозрачни и проверими картографски слоеве и пълна проследимост на използваните източници като се използва метода на изключване на вече забранени територии (iii) Да се приложи кадастрална карта, за целите на възможността за реално използване на плана и определянето на буферни зони от населени места (iv) Да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски и аналитични данни в GIS формат, за да се гарантира възможността за експертна проверка.		Възприема се значението на методологичната яснота, проследимостта на данните и прилагането на актуални пространствени инструменти при стратегическото планиране. Методологията е разработена на стратегическо ниво съгласно чл. 5 от ЗЕВИ и се основава на официални пространствени данни и принцип на пространствено изключване, като не замества кадастрално или проектно ниво на планиране. В Плана са използвани налични GIS слоеве и официални източници, като подходът осигурява проследимост на основните критерии и ограничения. Общественото обсъждане е предвиденият механизъм за участие на заинтересованите страни, като постъпилите предложения се документират и разглеждат в рамките на процедурата.

				(v) В процеса на преработване на Проекта да се включат представители на сектора, научните среди и други релевантни заинтересовани страни.		
				3. По отношение на териториалните ограничения (i) Прецизиране в Плана на приоритетните зони за ускорено развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия по такъв начин, че никоя да не попада в обхвата на защитени зони/територии. (ii) В процеса на финализиране на Плана да се използват наличните актуални научни данни, включително разработки на ИБЕИ-БАН от 2024 г. в съавторство с БДЗП. (iii) Да отпадне използването на картата на миграционните пътища и риска за птиците от 2013 г., т.к същата вече е била оценена от МОСВ като неприложима. (iv) Да отпадне използването на НПДЕВИ 2012-2020 г. като критерий за изключване, т.к. е стратегически документ с изтекъл срок на действие до 31.12.2020 г., изготвен за различен регулаторен, технологичен и пазарен контекст. (v) Оценката по ИНПЕК да се използва адекватно, т.к това е действащият национален инструмент, който определя целите, мерките и политиките в областта на енергетиката и климата до 2030 г., като за него МОСВ провежда задължителна екологична оценка, която може да даде най-ясна представа за възможните приоритетни зони. (vi) Необходимост от преразглеждане на ограничителния подход към постоянно затревените		Направените изводи вероятно произтичат от разчитане на различните пространствени слоеве в Плана. Слой „Граници на условно обособените зони от 1 до 25“ представя обобщени пространствени граници на отделните зони и служи за тяхното обозначаване и групиране. Тези граници не представляват реално определените приоритетни територии и не следва да се интерпретират като плътно заети площи. Конкретните територии, определени като подходящи за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия след прилагане на всички критерии за изключване, са представени в отделния слой „Приоритетни зони“. В него приоритетните територии са визуализирани чрез оцветени полигони, а неоцветените площи представляват територии, изключени в резултат на извършения пространствен анализ. При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“, изготвено през 2024 г. от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българската академия на науките. Въз основа на това становище в Плана е включен и слой „Зони с индикатор

				площи, като се отчете тяхната доказана съвместимост с развитието на вятърна енергия и липсата на обща нормативна забрана за подобно използване. (vii) Прецизно филтриране на горските територии чрез използването на актуални кадастрални и картографски данни, така че да се избегнат противоречия между теоретично заложените ограничения и реално определените зони. (viii) Да се определят приоритетни зони само в места с наличен капацитет за присъединяване, т.к. 11 от 25 зони са с 0 MW мощност (нулев капацитет) и липса на електропреносна/електроразпределителна електрическа мрежа.		на чувствителност“, отчитащ експертната оценка на ИБЕИ-БАН относно чувствителността на териториите спрямо въздействията от развитието на вятърна енергия. Относно картата на миграционните пътища (2013 г.), посочената карта представлява официален наличен национален пространствен слой, използван на ниво стратегическо планиране за отразяване на установените миграционни коридори. Относно НПДЕВИ 2012–2020 г. Използването на НПДЕВИ не представлява прилагане на изтекъл нормативен акт, а използване на екологични ограничения, произтичащи от установени при неговата екологична оценка рискове. Подходът се прилага като предпазна мярка при стратегическото планиране и е съобразен с принципа за ранно отчитане на екологичните чувствителности. Относно постоянно затревените площи Включването им е извършено в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като част от комплексната оценка на териториалната съвместимост и екологичните ограничения.
				4. По отношение на ветровия ресурс Препоръката ни към Проекта на Плана в този аспект е да отпадне използването на картата на ветровия потенциал, защото тя не представлява самостоятелен и		Съгласно чл. 5, ал. 3, т. 2 от ЗЕВИ при определяне на приоритетните зони изрично се включва потенциалът за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, като задължителен

				решаващ критерий за подбор на зони, доколкото реалната оценка на пригодността изисква детайлни теренни измервания и анализ на множество допълнителни параметри. При необходимост картите за вятър могат да се използват единствено като ориентировъчен фон, а не като основа за окончателно стратегическо изключване или включване на територии.		елемент на комплексния пространствен анализ. В този смисъл ветровият ресурс представлява нормативно установен положителен критерий.
				5. По отношение на електроенергийната инфраструктура Считаме за наложително по Проекта да бъдат взети под внимание следните наши препоръки: • В Плана да бъдат отразени електропреносната и електроразпределителните мрежи. • Да се отчита не само наличният, но и предвидимия и потенциалния капацитет за присъединяване. • Необходимост да се предостави ясна информация за: о точки на присъединяване; о нива на напрежение; о възможности за споделено присъединяване; о гъвкав капацитет; о възможности за хибридизация; о близост до центрове на потребление. • Информацията да бъде предоставена и в GIS формат		При разработването на Плана са отчетени електропреносната и електроразпределителните мрежи чрез използване на официални геопространствени данни, предоставени от ЕСО ЕАД, включително информация за съществуваща и планирана инфраструктура. Поради стратегическия характер на документа не се извършва детайлизиране на мрежата на ниво отделни съоръжения извън обхвата на пространствения анализ. В Плана е отчетен наличният и предвидимият капацитет за присъединяване, като са използвани данни за свободни и предварително договорени мощности, предоставени от ЕСО ЕАД. При приоритизацията на зоните е приложен комплексен подход, при който капацитетът за присъединяване е един от няколко критерия, съгласно чл. 5 от ЗЕВИ, а не самостоятелно определящ фактор. Тези параметри се определят на етапа на конкретните инвестиционни предложения съгласно приложимото енергийно

						законодателство и процедурите на мрежовия оператор. В Плана са използвани стандартизирани GIS слоеве от компетентни институции, а резултатите са представени чрез геопространствена визуализация и описания на използваните данни. Достъпът до конкретни набори от данни се осъществява при спазване на приложимите режими за предоставяне и ползване на информация от съответните администратори на данни.
				6. По отношение на биоразнообразието Конкретните ни препоръки към Проекта на Плана включват: • Използване на актуални научни данни и методологии, включително резултати от теренни проучвания и експертни разработки на компетентни научни институции. • От приоритетните зони да бъдат изключени териториите територииите, за които има достатъчно научни данни за реален риск за птиците. • Вместо механично изключване на широки територии, да се предвиди по-балансиран подход, включващ мерки за смекчаване, управление и мониторинг, когато това е приложимо.		Планът е разработен въз основа на пространствен анализ, обективни критерии и налични към момента официални данни, съобразно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Подходът е съпроводен от мерки за смекчаване и мониторинг, заложени в Доклада за екологична оценка. В него са разгледани очакваните въздействия върху биологичното разнообразие, включително кумулативните ефекти, на стратегическо ниво.
				IV. Обобщение		

				Въз основа на направения преглед считаме, че в настоящия си вид Проектът на План се нуждае от съществено прецизиране, за да отговори в по-пълна степен на целите на Директива 2023/2413 и да изпълни предназначението си на реален инструмент за ускорено развитие на вятърната енергия. Необходимо, според нас, е да се използва по-ясна методология, при по-голяма прозрачност на използваните данни и по-добро съгласуване между екологичните, техническите и правните критерии, както и да се гарантира по-широко участие на експертната общност и заинтересованите страни. В тази връзка считаме, че трябва да се обърне специално внимание и на липсата на яснота и прозрачност при определянето на техническите параметри на зоните. От предложения Проект не става ясно по каква методика са определени допустимите мощности за вятърни генератори, както и на какво основание за 11 от 25 зони е определен нулев капацитет, въпреки че същите са включени като „приоритетни" зони за ускорено развитие. Последното създава съществено съмнение относно вътрешната логика на бъдещия План и поставя под въпрос както последователността на използваните критерии, така и реалната приложимост на определените зони като инструмент за ускорено внедряване на вятърна енергия.		
				Заключение Бихме искали да подчертаем, че представените от нас бележки и предложения по Проекта изпращаме в дух на професионален диалог, институционално уважение и готовност за съдействие. Нашето искрено желание е да допринесем за изготвянето на работеща, прецизна и обоснована карта на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от		

				вятърна енергия, която едновременно да осигури високо ниво на защита на околната среда, правна сигурност и реални условия за ускорено внедряване на вятърната енергия в България. Считаме, че чрез съвместна работа, използване на актуални данни и включване на релевантната експертиза в процеса на финализиране на Проекта, може да бъде изготвен документ, който да бъде едновременно екологично отговорен, технически приложим и стратегически полезен за страната. Надяваме се, че предложенията и препоръките ни по Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия ще бъде разгледано и възприето от работната група в Министерство на околната среда и водите		
				Към Становище на „ЕВН България" ЕАД по проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия Подробна справка за припокриванията на територии Забележка: Номерацията на зоните в GIS файла публикуван от МОСВ не съвпадат със зоните в приложената карта обявена за обсъждане. Припокриванията по-долу са описани на база на GIS номерацията. 1. Зона 1 се застъпва със следните защитени зони/територии: - Видински парк - BG0000522 - Макреш - BG0000498 и BG0000521 - Бойница - BG0000500 - Цар Петрово -BG0000340 - Раброво - BG0000339 - Шишенци - BG0000523		По отношение на посоченото разминаване в номерацията между отделни визуализации и GIS файлове, направената бележка е взета предвид.

				2. она 2 се застъпва частично със защитени зони и територии в обхвата на Зона 1 и не само, както следва: - Бойница - BG0000500 - Цар Петрово - BG0000340 - Макреш - BG0000498 и BG0000521 - Шишенци - BG0000523 - Вартопски дол - BG0000518 Варкан - BG0000587		
49 и 19	Изх. № 009/ 18.03.2026	Българска ветроенергийна асоциация	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящото писмо излагаме колективната позиция на членовете на Българска ветроенергийна асоциация относно публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Както е посочено в Проекта и в съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413, основната цел на Плана следва да е подпомагане на ускореното внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, в съответствие с националните ангажименти за постигане на климатична неутралност до 2050 г., чрез определяне на приоритетни зони, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия. В тези приоритетни зони проектите ще се реализират при облекчени и ускорени административни процедури, насочени към съкращаване на сроковете и подобряване на координацията между компетентните органи, като не въвеждат под каквато и да е форма ограничения за развитие на вятърна енергия на останалата територия на страната, съгласно действащото законодателство.	Приема се по принцип.	
				На първо място следва да се подчертае, че още на ниво наименование предложеният документ не съответства в пълна степен на целите и терминологията, въведени с Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно чл. 15в от Директивата държавите членки следва да приемат планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. В този смисъл, коректното наименование на документа следва да бъде		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява

				„План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Използваното в публикувания Проект различно наименование, макар и формално съобразено с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници, не отразява ясно и недвусмислено ключовия елемент „ускорено внедряване“, който е същностен за изпълнение на целите, определени в Директивата.		връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания.
				Член 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 задължава държавите членки приемат поне един План за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници в срок до 21 февруари 2026 г. Това изискване има за цел не формално приемане на документ в определен срок, а създаване на стратегически инструмент, който реално да улесни и ускори развитието на възобновяемата енергия, в случая – на вятърната енергия. Разбираме стремежа на институциите да спазят ангажиментите по НПВУ и свързаните срокове, но предвид стратегическото значение на този документ за правилното транспониране и прилагане на европейското законодателство, считаме, че той следва да бъде изготвен въз основа на задълбочен анализ, актуални данни и секторна експертиза. В настоящия си вид предложеният Проект не демонстрира необходимата степен на експертна обоснованост и не изпълнява заложените цели в Директивата. Същевременно не е ясно и изрично подчертано, че извън определените приоритетни зони развитието на вятърни проекти не се ограничава под каквато и да е форма, а продължава да се осъществява по действащия правен ред. Това изискване е заложено както в Директивата, така и в Насоките на ЕК: „Особено важно е да се подчертае, че зоните за ускорено развитие представляват само част от териториите, в които могат да се реализират проекти за възобновяема енергия. Тяхното определяне не възпрепятства настоящото и бъдещото изграждане на		В проекта на План изрично са предвидени механизми за ускоряване и рационализиране на процесите по развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони. В раздел „Облекчени разрешителни режими“ е посочено, че за проектите в тези зони се прилагат разпоредбите на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от Закона за енергията от възобновяеми източници, включително съкратени срокове за издаване на необходимите административни разрешения. В точка 5.2. „Ускорен процес при инвестиционното проектиране и разрешаване на строителството“ е предвидено прилагането на мерки за повишаване на предвидимостта и ефективността на административните процедури, включително чрез дигитализация на процесите по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата

				проекти и не следва да води до създаването на „забранени зони“ във всички останали зони в съответствие с приложимите изисквания, включително и в територии, които са неподходящи или изключени от обхвата на приоритетните зони“1. Липсата на такава яснота в Проекта създава риск от погрешно тълкуване от страна на различни заинтересовани страни и може неправомерно да бъде използвано за ограничаване на инвестиционната среда.		територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.
				Следва да отчетем, че подходът при изготвянето на проекта на План е насочен преимуществено към налагане на широк кръг ограничения, част от които напълно недопустими, използвайки данни от неактуални нормативни документи или остарели изследвания и данни. Вместо стратегически и балансиран анализ на ветровия ресурс, потенциала за развитие на сектора и реалните екологични въздействия, Проектът залага на непропорционална и необективна ограничителна рамка, която подкопава самата му цел. Крайният резултат от този подход е изключване на 90% от територията на страната от приоритетните зони, включително териториите с най-голям ветрови потенциал като Североизточна България, която е определена в Плана RePower EU като зоната с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергия. Предложените в Проекта 26 зони са с площ от едва 11 093 кв. км и се намират в областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали и Смолян. С три изключения, всички останали, определени като приоритетни зони, са зони с много нисък/никакъв ветрови потенциал или с турбулентни и поривисти ветрове, неподходящи за изграждане на вятърни електроцентрали: 1 European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from:		Твърдението, че 90% от територията е изключена, е подвеждащо. При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури.

				https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf		Невключването на отделни територии, включително в Североизточна България, е резултат от прилагането на всички критерии по чл. 5 от ЗЕВИ, включително ограниченията, свързани със защитени територии, защитени зони от мрежата Натура 2000, миграционни коридори на птиците и други чувствителни за биологичното разнообразие територии.
				Редица критики имаме спрямо методологията при изготвянето на Проекта. Категорично неприемливо за БГВЕА е в Проекта на план да се използват несъществуващи ограничения на база изтекли по действие нормативни документи като НПДЕВИ 2012-2020 г., а същевременно да не се отчитат реално действащи нормативни ограничения като териториите на населени места и зони на отстояние до 500 m от границите им (съгласно Наредба № 14 от 15 юни 2005 г.). В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната практика имат различно съдържание, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, като в резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси. Използват се остарели изследвания, вместо актуални научни данни и методологии, без да се отчита становището и предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците		Използването на НПДЕВИ не е нормативно прилагане на изтекъл акт и използваните ограничения не се прилагат като правна норма, а като предпазна мярка при стратегическото планиране, основана на екологични рискове, идентифицирани при процедура по ЕО. Включването на слоя е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането. Рисковете не отпадат автоматично с изтичане на плановия документ. В допълнение, твърдението че ограниченията са „несъществуващи" е правно неиздържано: ЕО от 2012 г. е влязла в сила като административен акт и нейните констатации имат доказателствена стойност. По отношение на териториите на населените места и прилежащите им отстояния, в Плана изрично е посочено, че поради липса на необходимите пространствени данни същите не са били изключени при картографското определяне на зоните. Същевременно е

						предвидено, че при изпълнението на Плана остават приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15.06.2005 г. Относно миграционните машрути на птиците, при разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути на птици съгласно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на ниво стратегическо планиране. Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана.
				Особено обезпокоителен е и фактът, че при подготовката на документа не е осигурено участие на представителите на ветроенергийния сектор. БГВЕА, представляваща водещите инвеститори и разработчици на вятърни проекти в страната, не беше включена в работната група, въпреки проведената на 13 март 2025 г. среща с МОСВ и последващото писмо (вх. № МОСВ 15-00-14-1/15.04.2025 г.), с което изрично настоявахме за участие. Липсата на експертен секторен принос неминуемо се отразява върху качеството и		Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници от компетентните държавни органи и администрации, определени в закона, въз основа на официални пространствени данни, техническа информация и наличните национални източници на информация.

				приложимостта на предложения Проект, който е неработещ за целите на създаването си, а именно ускорено развитие на производството от вятърна енергия в приоритетни за тази цел зони.		Съгласно приложимата нормативна уредба обществените консултации представляват етап от процеса на разработване и приемане на Плана, чрез който всички заинтересовани страни имат възможност да представят становища, предложения и бележки по проекта на документа.
				С оглед на всичко изложено по-горе, БГВЕА счита, че предложеният Проект на План в настоящия му вид не изпълнява целите, заложени в Директива (ЕС) 2023/2413, и не създава реални предпоставки за ускорено внедряване на вятърна енергия в България. Напротив – неговото приемането би имало по-скоро негативно отражение върху сектора, тъй като би довело до съществено ограничаване на инвестиционния потенциал, до правна несигурност и до отклонение от европейските и националните стратегически цели. БГВЕА настоява Проектът да бъде изцяло оттеглен или да бъде съществено преработен, като се предприемат следните конкретни мерки:		Проектът на План е разработен в съответствие с изискванията на чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници за транспониране на разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2413 относно определянето на приоритетни зони за развитие на енергия от възобновяеми източници. Планът създава предпоставки за прилагане на ускорени административни процедури за реализиране на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони, като същевременно осигурява съобразяване с изискванията за опазване на околната среда и биологичното разнообразие, както вече е посочено по-горе. В тази връзка не се налага оттегляне или цялостно преработване на проекта на План. Постъпилите в хода на обществените консултации предложения и препоръки ще бъдат разгледани при финализирането на документа и при последващи негови актуализации.
				1.Процедурни и институционални мерки •Да бъде разширен съставът на работната група за преработването му, като в нея бъдат включени		1.Участието в обществено обсъждане е законоустановеният механизмът за участие на заинтересованите страни.

				представители на БГВЕА и други релевантни заинтересовани страни, притежаващи експертиза и практически опит в разработването и реализацията на ветроенергийни проекти.		
				2.Методологични и технически мерки •Да бъде изцяло преработена методиката за пространствен анализ, като се използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. •Да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация.		2. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Не са налице основания за цялостна преработка на приложената методология. Следва да се отбележи, че методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. Достъпът до конкретни набори от данни се осъществява при спазване на приложимите режими за предоставяне и ползване на информация от съответните администратори на данни.
				3.Съдържателни мерки относно обхвата на зоните •Да се запише ясно и недвусмислено, че Планът за приоритетни зони не въвежда под каквато и да е форма ограничения или забрани за развитие на вятърна енергия извън тези зони, а единствено определя територии с облекчени и ускорени процедури, в пълно съответствие		3. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за

				с Директива (ЕС) 2023/2413 и Насоките на Европейската комисия. •Документът да бъде преименуван в съответствие с чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 на „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“, за да точно се отразява неговата цел и предназначение. •Да се премахне необоснованото изключване на земеделски земи и постоянно затревени площи, за които няма законова забрана за изграждане на ветрогенератори и които са доказано съвместими с този тип проекти. •Да се изключи прилагането на ограничения, основани на изтекли по действие или неактуални документи (вкл. НПДЕВИ 2012–2020 г. и екологични оценки от 2012–2013 г.).		енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания. Обхватът на изключващите критерии е определен въз основа изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, които включват постонно затревените площи. Включването на слоя НПДЕВИ е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането.
				4.Мерки относно ветровия ресурс •Използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий в Проекта не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта •Следва да се приложи комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност,

				съвместно с редица допълнителни параметри като плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал.		като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Изискваните допълнителни анализи са предмет на прединвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план.
				5.Мерки относно електроенергийната инфраструктура •При определянето на приоритетните зони да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. •Да се предоставя ясна информация за възможните точки на присъединяване и нивата на напрежение, като ключов фактор за техническата и финансовата оценка на проектите. •Да се отчете законово регламентираната възможност за гъвкав капацитет и споделяне на точки на присъединяване, както и близостта до центрове на потребление на електроенергия. •Да се отчетат зоните със съществуващи ВЕИ проекти като възможност за присъединяване на нови ВЕИ мощности като „несамостоятелни“ обекти.		5. При разработването на Плана са отчетени изискванията на чл. 5, ал. 3 от ЗЕВИ относно планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи. За целите на анализа е използван официален геопространствен слой, предоставен от „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, съдържащ информация за съществуващата и планираната електроенергийна инфраструктура, местоположението на подстанции, проектни електропроводи, съоръжения за съхранение на електроенергия и данни за свободни мощности за присъединяване към електропреносната мрежа. Следва да се има предвид, че Планът представлява стратегически документ за определяне на приоритетни зони по реда на чл. 5 от ЗЕВИ и не замества процедурите по проучване на условията и начина на присъединяване, които се извършват за конкретни инвестиционни предложения съгласно приложимото енергийно законодателство. Поради това в рамките на Плана не се определят конкретни точки на присъединяване, нива

						на напрежение, бъдещи схеми за присъединяване или индивидуални технически решения за отделни инвестиционни проекти.
				6.Мерки относно опазване на биоразнообразието •Да се използват актуални научни данни и методологии, включително предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците. •Вместо механично изключване на широки територии поради миграционни коридори, да се предвидят адекватни мерки за смекчаване и контрол, включително мониторинг след въвеждане в експлоатация, в съответствие с принципа на предпазливост и добрите европейски практики. В приложение към писмото излагаме нашата подробно аргументация и възражения спрямо всеки един от предложените в методологията тематични слоеве, на база на които е извършено пространственото пресичане при определянето на приоритетните зони. Българска ветроенергийна асоциация, както и всички нейни членове, изразяват пълна готовност да окажат съдействие и да предоставят необходимата експертиза и данни при извършването на корекциите и доработването на Плана, с цел изготвянето не просто на формален документ, а на действащ, работещ и ефективен План, който реално да постига заложените цели. Предвид изложените в писмото съображения, по-долу представяме детайлна и аргументирана обосновка на становището на Българска ветроенергийна асоциация, структурирано по основни проблемни направления в публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия.		Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана. Въпреки това, актуализирани научни данни и бъдещи разработки на БАН, БДЗП и други научни институции могат да бъдат отразявани при последващи ревизии и актуализации на Плана. Докладът за екологична оценка предвижда система за мониторинг на въздействията и изпълнението на мерките за предотвратяване и намаляване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, съобразена с характера и нивото на планиране на стратегическия документ. Не са налице основания за преработване на Плана и Доклада за екологична оценка в искания обхват.
				I.Общи		Както е посочено по-горе, в текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че

				Проектът на документ цели да определи зоните в България, където ВЕП ще се изграждат при по-бързи и облекчени разрешителни режими, в сравнение с общия ред. Както изложихме в писмото ни, освен преименуване на самото заглавие на документа в съответствие с Директивата и чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, в Проекта трябва да се заявява недвусмислено и по категоричен начин, че наличието на План за ускорено развитие не ограничава, забранява и не касае под никаква форма развитието на вятърни проекти в останалата територия на страната по съществуващия нормативен ред. Навсякъде в текста на Проекта следва ясно да се посочи, че идентифицираните зони касаят единствено приоритетните зони за ускорено развитие. По-долу излагаме конкретните редакции: -Стр. 6: „Основната цел на прилаганата методология е да осигури надежден инструментариум за пространствен и аналитичен подбор на територии с най-висок потенциал за ускорено внедряване на вятърна енергетика, като същевременно се гарантира минимално въздействие върху природните екосистеми, земеползването и социалната среда“. -Стр. 6: „1.Определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия за ускорено внедряване развитие на проекти за оползотворяване на енергия от вятъра“. -Стр. 28: „Методологичният подход при пространствения анализ за идентифициране на територии за ускорено внедряване на с потенциал за развитие на вятърна енергия се основава на принципа за комбиниране на ограничения (изключващи условия) и положителни характеристики". -Стр. 28: „На финалния етап на анализа се прилага пространствено пресичане между рекласифицирания		определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				растерен слой с допустим вятърен потенциал и другите тематични слоеве, което води до определяне на зоните за ускорено внедряване с реален потенциал за устойчиво развитие на вятърна енергия“. За да е категорично ясно и на се избегнат всякакви възможности за различно тълкуване, спрямо развитието на проекти извън приоритетните зони, БГВЕА настоява в края на т. 1. „Резюме на Плана“ да се добави и следният уточняващ текст в тази връзка: „В този контекст следва да се подчертае, че настоящият План има за цел единствено да определи зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия при съкратени и облекчени административни процедури и не следва да се използва под каквато и да е форма като основание за въвеждане на ограничения или забрани за развитие на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия извън определените приоритетни зони. Проектите, които попадат извън определените приоритетни зони и за които към момента на приемане на Плана вече са започнали процедури по разрешаване, включително процедури по оценка на въздействието върху околната среда или оценка за съвместимост, продължават да се разглеждат и реализират по общия ред на действащото национално и европейско законодателство. Разпоредбите на настоящия План не могат да се тълкуват като основание за отказ от разглеждане на инвестиционни предложения извън приоритетните зони от страна на компетентните органи. Зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, заедно със съществуващите централи за енергия от възобновяеми източници, бъдещите централи за енергия от възобновяеми източници извън тези зони и механизмите за сътрудничество, имат за цел да гарантират, че производството на енергия от възобновяеми източници		

				ще бъде достатъчно за постигането на приноса на държавите членки за изпълнението на общата цел на Съюза в областта на енергията от възобновяеми източници, определена в член 3, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/2001“.		
				II.По отношение на ветровия ресурс Позоваването на предоставена от Българската ветроенергийна асоциация (БГВЕА) информация като основание за прилагане на прагова стойност от 5,5 m/s средногодишна скорост на вятъра на височина 150 m е некоректно интерпретирано. Посочената стойност е предоставена от БГВЕА единствено като примерен ориентир от практиката, и представлява ориентировъчен минимален индикатор, прилаган на ранен етап от предварителния скрининг на потенциални локации, но не може самостоятелно да служи като основание за стратегически пространствени решения. Тази информация не е представяна и не следва да се възприема като изчерпателен или самостоятелен критерий за стратегическо пространствено планиране, нито като официална позиция на БГВЕА относно методологията за оценка на ветровия ресурс. В практиката на сектора, включително сред членовете на БГВЕА, оценката на пригодността на дадена територия за развитие на вятърна енергия винаги се извършва на база комплексен анализ от взаимосвързани параметри, при което средногодишната скорост на вятъра има индикативен, а не определящ характер. Това най-малкото не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта. Водещите международни методологии и инструменти за оценка на ветровия потенциал, включително Global Wind Atlas, Vortex, разработките на Joint Research Centre (JRC) на Европейската комисия, както и приложените за територията на България модели с висока резолюция, публикувани в изследвания на Център за изследване на демокрацията с участие на		Следва да се отбележи, че в писмо на БГВЕА изрично е посочено: „За целите на определянето на приоритетните зони препоръчваме да се използва като източник картата с териториите в България със средногодишна скорост на вятъра над 5,5 m/s на височина 150 m, достъпна на сайта на Global Wind Atlas.“ В тази връзка посоченият критерий е използван при анализа на ветровия потенциа, както и поради факта, че по-добра секторна референтна стойност не е предложена. Посочените допълнителни параметри, свързани с турбулентност, поривистост, вертикален профил на вятъра, релефни особености и други специфични технически характеристики, са предмет на прединвестиционните проучвания и оценката на конкретни инвестиционни предложения, а не на стратегическото планиране на национално ниво. Целта на Плана не е да идентифицира всички територии с наличие на ветрови ресурс или да оцени пригодността на всяка отделна площадка за изграждане на вятърни електроцентрали, а да определи зони, в които производството на електрическа енергия от вятърна енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда и са налице условия за прилагане на ускорени

				австрийски научни институции, използват комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри. Сред тях са плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал. В този смисъл използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий не осигурява достатъчна техническа и икономическа обоснованост на идентифицираните приоритетни зони и не гарантира устойчиво развитие на вятърната енергия в дългосрочен план.		административни процедури съгласно чл. 5 от ЗЕВИ.
				III.По отношение на цялостния методически подход на анализ и GIS обработка Използваната в Проекта методика за наслагване и изрязване на карти е остаряла и не позволява прецизна и добра работа, като картата дори няма легенда. За подготовката на подобен нормативен документ от стратегическа важност следва да използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. Следва да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация. Ако институциите предоставят на БГВЕА всички карти в GIS формат, БГВЕА се ангажира да направи картов модел, който да бъде ефективен и работещ, така че		III.Ангажиментът за изготвяне на „картов модел" при получаване на данните в GIS формат може да бъде приет като предложение за бъдещо сътрудничество и по своята същност не е доказателство за грешка в настоящата методология. До предоставянето на конкретен алтернативен анализ критиката не може д абъде приета. Подходът на Плана, който използва ограничителни слоеве за предварително идентифициране на „unsuitable“ или „high-sensitivity“ територии, е в съответствие с логиката на Насоките на Европейската комисия от 2024 г. (SWD(2024)333),

				всички насложени карти да бъдат видими с различна прозрачност, вместо както в Проекта премахвани, рязани или рисувани. Също така, подходът, приложен при разработването на Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, се основава преимуществено на т.нар. „метод на изключване“, при който чрез последователно наслагване на ограничения и изключващи критерии се елиминират значителни части от територията на страната, без да се извършва реална интеграция между наличния ветрови ресурс, техническата пригодност и екологичните въздействия. Методът на изключване е приложен като доминиращ инструмент, без паралелно прилагане на позитивни критерии за оценка на потенциала. В резултат на това пространственият анализ е насочен основно към идентифициране на територии, които следва да бъдат елиминирани, вместо към откриване на зони, в които развитието на вятърната енергия е едновременно технически реализуемо и екологично управляемо. Този подход противоречи на целта на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква определяне на зони за ускорено внедряване именно въз основа на тяхната пригодност, а не чрез механично изключване на територии. В рамките на метода на изключване са използвани данни и ограничения, произтичащи от документи с изтекъл период на действие или от остарели научни изследвания (напр. НПДЕВИ 2012–2020 г., карти на миграционни коридори с данни отпреди повече от десетилетие). Тези източници са приложени като абсолютни ограничения, без критична оценка на тяхната актуалност, пространствена резолюция и съвместимост със съвременните технологии и практики във вятърната енергетика.		където се предвижда прилагането на „constraints-based mapping“ като част от стратегическото пространствено зониране. Използването на ограничителни слоеве представлява утвърден ГИС подход за систематично отчитане на екологични и пространствени ограничения и осигурява прозрачност и проследимост на методологичните решения.

				Екологичните критерии са приложени под формата на твърди пространствени изключвания, без диференциация по чувствителност, без анализ на функционални връзки и без оценка на възможността за управление и смекчаване на въздействията. Така методът на изключване замества екологичната оценка с картографско „изрязване“, което не отчита доказаната възможност за съвместимост на вятърни проекти с опазването на биоразнообразието при прилагане на адекватни мерки. Особено показателен недостатък на метода е липсата на връзка между определените приоритетни зони и реално функциониращи или вече одобрени вятърни проекти на територията на страната. В редица региони с доказан ветрови ресурс и техническа приложимост, където проекти са преминали всички процедури по екологичното законодателство и се експлоатират без установени значителни въздействия, същите територии са класифицирани като неподходящи на стратегическо ниво. Това създава вътрешно противоречие между стратегическото планиране и реалната административна и инвестиционна практика. Методът на изключване, в приложената му форма, води до резултат, който е концептуално несъвместим с логиката на ускореното внедряване по RED III и ЗЕВИ. Вместо да идентифицира територии с най-нисък екологичен риск и най-висок технически потенциал, подходът създава рестриктивна рамка, която де факто насочва развитието към зони с ограничена приложимост, като същевременно индиректно дискредитира други подходящи територии. В този си вид методът представлява опростен и непропорционален подход, който не осигурява необходимата връзка между ветровия ресурс, техническата реализуемост и екологичната съвместимост.		

				1.Слой „Защитени зони и защитени територии“ Директива (ЕС) 2023/2413 изрично предвижда, че зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници не следва да обхващат защитени зони от мрежата „Натура 2000“ и други територии с висок природозащитен статус, поради което изключването на тези територии от обхвата на приоритетните зони е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство. Въпреки това, приложението на този изключващ критерий в Проекта е извършено механично и без необходимата диференциация, като защитените зони и територии са третирани като хомогенен слой, без да се отчита тяхната функционална роля в екологичната система и без анализ на косвени, периферни и кумулативни въздействия извън формалните им граници.		1. Становището признава, че изключването на Натура 2000 „е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство", следователно критиката е само към начина на прилагане, а не към самия критерий, което прилагано вече е мотивирано по-горе.
				2.Слой „Миграционни пътища на птиците“ Използваният слой за миграционните „пътища“ на птиците се основава на остарели данни и опростени схематични модели, които не отразяват съвременните научни знания и GPS-данни за движение на чувствителни видове. Миграционните коридори са третирани като „пътища“ - линейни или широки зони с еднозначен риск, без анализ на интензитет, височина на полета, сезонност и поведенчески особености. Това води до непропорционално изключване на обширни територии, включително такива с дългогодишна експлоатация на вятърни паркове без установени значителни въздействия. В тази връзка следва да се подчертае, че Директивата изисква ограничаване или изключване само на т.нар. големи миграционни маршрути на птици (major migratory routes) – ключови маршрути с изключително висока концентрация и		2. Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Също така в ЗЕВИ е посочено „установените миграционни маршрути на птици“, като такива са именно споменатата карта.

				интензивност на прелет, какъвто е например районът на Босфора. Те не приравняват всички миграционни коридори до такива маршрути и не предвиждат автоматично изключване на широки територии въз основа на обобщени или схематични слоеве, както е направено в Проекта на План.		
				3.Слой „Чувствителни територии за биологичното разнообразие“ определени в плановете за действие на видове (местообитания на видове и птици, влажни зони, торфища) По принцип е правилно чувствителните територии (влажни зони, торфища, местообитания на видове) да са включени като твърд изключващ слой, но без разграничение между различните типове чувствителност и без анализ на пространствени и функционални връзки се прилага универсален подход „всичко или нищо“, който не отчита възможността за локализиране на инфраструктурата извън най-чувствителните елементи и за прилагане на смекчаващи мерки. Липсва класификация на чувствителността и буфери около идентифицираните полигони.		3. Методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост.
				4.Слой „Горски територии“ Горските територии са изключени изцяло, без да се отчита тяхната вътрешна хетерогенност, типове гори, степен на антропогенна трансформация и наличието на деградирали или вторично възстановени горски площи. Подобен подход не съответства на практиката за диференцирано третиране на горските екосистеми и не отчита възможността за ограничено и контролирано развитие при спазване на приложимото законодателство.		4. Изключването на горските територии е в съответствие с националното законодателство. Както е посочено по-горе, методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост.

				5.Слой „Постоянно затревени площи“ Изключването на постоянно затревените площи е приложено без достатъчна аргументация и без връзка с действащия режим по Закона за подпомагане на земеделските производители, нито с текстовете на Директивата. Тези територии по своята същност са съвместими с развитието на вятърна енергия, тъй като ветрогенераторите заемат минимална площ и не възпрепятстват основното им земеползване. Универсалното им изключване води до неоправдано ограничаване на потенциала в земеделски райони с добър ветрови ресурс.		5. Използването на слоя „Постоянно затревени площи“ е във връзка с прилагането на изискването на чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ.
				6.Слой „Ограничения по НПДЕВИ 2012–2020 г.“ БГВЕА категорично се обявява против използвания подход в Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка, какъвто е Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г. Тези ограничения са включени неправомерно като действащ критерий, без да се отчита променениият нормативен и технологичен контекст и без актуална научна обосновка. Описаните в НПДЕВИ зони, които се характеризират с обективно повишен риск за екологичното биоразнообразие, са веднъж изключени от приоритетните зони поради изключване на база други критерии - защитени зони и територии по „Натура 2000“ и оценка на миграционните коридори на птиците. Останалите зони, които НПДЕВИ включва, а именно - „земеделския и горски фонд, извън границите на защитените зони от мрежата Натура 2000“, следва да останат като приоритетни зони поради липсата на данни		6. Както е посочено в Плана, включването на слоя е аргументирано и обосновано като необходима мярка за ограничаване на негативното въздействие на работата на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход, при който екологичните съображения се отчитат на най-ранен етап от процеса на планиране. Използването на този слой не произтича от формалното действие на НПДЕВИ, а от актуалността на идентифицираните в рамките на неговата екологична оценка чувствителни територии по отношение на биоразнообразието. Следва да се отчете и че определянето на приоритетните зони е извършено в съответствие с чл. 5, ал. 5 от ЗЕВИ, който изисква използването на всички подходящи инструменти и бази данни за определяне на зоните, включително картографиране на чувствителните области за дивата флора и фауна. В този

				за съществуващи съществени отрицателни въздействия, както и добрия ветрови потенциал на тези региони. Бихме искали да обърнем внимание, че съгласно изискванията на чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, държавите членки следва да определят зони за ускорено внедряване, въз основа на това, че въвеждането на конкретния вид възобновяем източник на енергия не се очаква да окаже значително въздействие върху околната среда, като се отчитат различията между отделните видове технологии. Отхвърлянето на поставяне на ветрогенератори върху земеделски земи не отговаря на това условие. Същевременно подобно ограничение е и в разрез с чл. 24б от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), който е секторният закон, определящ опазването на земеделските земи и следва текстовете му да се прилагат с приоритет над всеки друг подзаконов нормативен документ. Действащи ограничения при земеползването има въведени единствено за изграждане на фотоволтаични системи (чл. 24, ал. 3 от ЗОЗЗ), които не са обект на настоящия Проект. В ЗОЗЗ няма въведени ограничения за ветрогенератори на земеделски земи, тъй като поради минималната площ, която заемат, те не са в конфликт със земеделските земи. Както е цитирано и в насоките на ЕК2, данните показват, че около 97–98 % от площта, заемана от типична вятърна централа, може да се използва едновременно и за други цели. Това позволява съвместното съществуване на вятърни паркове с други видове земеползване. Данните показват, че към момента общата заета площ от инсталираните в страната ВяЕЦ (около 320 бр.) и съпътстващата към тях инфраструктура заема приблизително 0,004% от площите със селскостопанско предназначение. Необходимата площ за изграждане на една вятърна турбина с мощност около 5-8 MW заема приблизително около 1-2 дка площ за фундамент и обслужваща площадка по време на експлоатацията и вятърната енергия представлява най-ефективния метод за		смисъл използването на налични национални източници на информация за екологична чувствителност е в съответствие със законовите изисквания. Не се споделя и твърдението, че чрез Плана се въвежда забрана за развитие на проекти върху земеделски земи. Планът определя единствено приоритетни зони за прилагане на ускорени процедури съгласно чл. 5 от ЗЕВИ. Съгласно чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ разработването и приемането на Плана не изключват развитието на проекти извън включените в него територии при спазване на приложимото законодателство. Следователно невключването на дадена територия в обхвата на приоритетните зони не представлява ограничение или забрана за реализация на инвестиционни намерения.

				електропроизводство по критерий заета площ спрямо количество произведена енергия, което предопределя и тяхната съвместимост със земеделските дейности, извършвани на същата земя. Вземайки предвид изискването за отстояние на турбините една от друга при изграждането на ветроенергийния парк, те могат да бъдат разпръснати на по-голяма площ, но терените между съоръженията може да се използва безпрепятствено за целите на селското стопанство. Поради тази причина в Европа и в България е широко разпространено разполагането на ветрогенератори в земеделски земи и конфликти не са регистрирани, видно и от практиката. Друг съществен аргумент за неотчитане на НПДЕВИ при изготвянето на Плана за приоритетни зони е, че посочените в него забрани са с период на действие до 2020 г., а направената екологична оценка по него е от 2012 г. Това е неактуален документ, изготвен преди 15 години, който е с изтекло действие и поради тази причина БГВЕА не приема предложението и констатацията в Проекта „Оценените в рамките на процедурата по екологична оценка за НПДЕВИ идентифицирани отрицателни въздействия от тези проекти върху биологичното разнообразие, за чието намаляване е определена 2 European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from: https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf мярката, не се различават по същество от въздействията, които биха предизвикали и сега планирани намерения за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Поради всички по-горе изброени аргументи, БГВЕА настоява за редакция на Проекта и отпадане на НПДЕВИ като критерий за		

				изключване, тъй като без правно основание се изключват земеделски земи от него, които същевременно са с най-добър ветрови потенциал. Прилагането на ограниченията, произтичащи от Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г., по отношение на земеделските земи създава допълнително концептуално и секторно противоречие, тъй като въвежда рестрикции, които не намират опора нито в действащото законодателство, нито в актуалните стратегически документи в областта на земеделието (обръщаме внимание, че съвъзложител на плана е и министъра на земеделието, тъй като съгласно ЗЕВИ, планът се разработва съвместно и с МЗХ). НПДЕВИ, изготвен в различен нормативен и технологичен контекст и с изтекъл срок на действие, не може да служи като валидно основание за стратегическо изключване на земеделски територии при определянето на приоритетни зони за ускорено внедряване на вятърна енергия. Особено проблематично е, че по този начин земеделските земи в този обхват се третират като несъвместими с развитието на вятърната енергия, въпреки че подобна несъвместимост не е установена нито в Закона за опазване на земеделските земи, нито в секторните политики за развитие на земеделието. В този смисъл прилагането на НПДЕВИ като изключващ критерий не само необосновано ограничава потенциала за развитие на вятърната енергия, но и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор. Такъв конфликт не произтича от реални ограничения, наложени от аграрните политики, а е резултат от механично пренасяне на остарели стратегически допускания в съвсем различен регулаторен и икономически контекст. Това противоречи на принципа за интегрирано планиране на политики и на целите на Директива (ЕС) 2023/2413,		

				която изисква ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници при отчитане на спецификите на отделните технологии и възможностите за съвместимост със съществуващите земеползвания.		
				Допълнително следва да се отбележи вътрешното противоречие, произтичащо от начина, по който са приложени критериите за изключване на земеделските земи. От една страна, в Проекта на Плана земеделските територии са третирани като обект на рестрикции чрез позоваване на НПДЕВИ 2012–2020 г. и чрез въвеждане на допълнителни ограничения без ясно правно основание. От друга страна, от представения картографски материал и описанието на определените приоритетни зони е видно, че именно земеделските земи формират преобладаващата част от териториите, включени в тези зони. По този начин Планът едновременно разчита на земеделските земи като основен пространствен ресурс за развитие на вятърната енергия и в същото време ги третира като поначало проблемни или несъвместими, което създава нормативна и логическа неяснота. Това двойствено третиране подкопава предвидимостта на Плана и поражда риск от противоречиво прилагане на неговите разпоредби на етапа на реализация на конкретни инвестиционни намерения. Вместо да отчете доказаната съвместимост между вятърната енергия и земеделското земеползване и да използва земеделските територии като основа за определяне на зони с нисък екологичен риск и висок технически потенциал, Проектът на План възпроизвежда остарели ограничения и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор, който не произтича нито от действащото законодателство, нито от реалната практика.		Включването на слой „Зони с ограничения съгласно НПДЕВИ 2012–2020 г.“ е обосновано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност и не следва да се тълкува като въвеждане на обща забрана за развитие на вятърна енергия върху земеделски земи. Използването на този слой е аргументирано в Плана като мярка за ограничаване на негативното въздействие върху биологичното разнообразие и за интегриране на екологичните съображения на възможно най-ранен етап от процеса на планиране. Не може да се приеме твърдението, че Планът третира земеделските земи като несъвместими с развитието на вятърна енергия. Напротив, значителна част от определените приоритетни зони попадат именно в земеделски територии, което показва, че земеделските земи са разглеждани като потенциално подходящи за развитие на такива проекти при спазване на приложимите критерии и ограничения. Следва също да се отчете, че Планът не изменя и не дерогира действащото законодателство. Реализацията на конкретни инвестиционни предложения, включително в определените приоритетни зони, остава обвързана със спазването на изискванията на Закона за опазване на

						земеделските земи, Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие и останалото приложимо законодателство. Определянето на приоритетни зони не освобождава инвеститорите от задължението да преминат съответните процедури и съгласувания за конкретните инвестиционни намерения. Поради това не е налице противоречие в подхода на Плана. Земеделските земи не са изключени по принцип от възможностите за развитие на вятърна енергия, а са включени или изключени в зависимост от резултатите от приложената комплексна оценка съгласно критериите по чл. 5 от ЗЕВИ.
				В този контекст следва изрично да се отбележи необходимостта Проектът на План да включва ясно институционално послание и позиция, която да утвърждава съвместимостта между вятърната енергетика и земеделското земеползване. Планът следва недвусмислено да заяви, че развитието на вятърната енергия върху земеделски земи е допустимо, желано и приветствано, когато са налице нисък екологичен риск и подходящ технически потенциал. Напомняме, че земеделските земи по своята същност представляват територии с вече променен природен характер, в които човешката дейност отдавна е трансформирала естествените екосистеми. Именно поради това те предоставят възможност за многофункционално използване, при което от една и съща площ може едновременно да се осъществява земеделска дейност и производство на електрическа енергия от вятър. Вятърните турбини не изместват земеделието, а го допълват, като позволяват двойно обществено-		Планът не въвежда ограничения за развитието на вятърна енергия върху земеделски земи извън предвидените в приложимото законодателство и не съдържа разпоредби, които да поставят под съмнение съвместимостта между земеделското земеползване и изграждането на вятърни енергийни обекти. Същевременно следва да се има предвид, че целта на Плана е определянето на приоритетни зони по реда на чл. 5 от ЗЕВИ, а не формулирането на секторни политики или насърчителни послания относно отделни видове земеползване.

				икономическо използване на територията – производство на храни и на чиста, местна енергия. Включването на подобна комуникационна цел в Плана е ключово не само от гледна точка на общественото приемане, но и за предотвратяване на погрешни интерпретации. Европейската и националната практика ясно показват, че именно земеделските територии са естественото пространство за устойчиво развитие на вятърната енергетика, без конфликт със селскостопанските дейности и без допълнителна загуба на природни територии.		
				V.По отношение връзката на Проекта на Плана с други стратегически документи в областта на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво Посоченото обстоятелство, че поради „липса на данни“ при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени териториите на населените места, включително зоните на отстояние до 500 m от границите им, буди сериозно недоумение както от методологична, така и от институционална гледна точка. Особено проблематично е обяснението за липса на данни, при положение че ограниченията, произтичащи от чл. 141 на Наредба № 14 от 15 юни 2005 г., са ясно нормативно установени и не представляват неизвестна или труднодостъпна информация, а общоприложими технически изисквания, които по дефиниция следва да бъдат отчетени още на стратегическо ниво. Този пропуск разкрива по-дълбок структурен проблем в изготвянето на Плана, а именно липсата на реална обвързаност между определянето на приоритетните зони и действащите инструменти на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво. Това е особено съществено предвид факта, че Планът се разработва съвместно с Министерството на регионалното развитие и благоустройството, което по		V. Не може да се приеме твърдението, че е налице методологичен или институционален пропуск. В Плана не е посочено, че липсват нормативни изисквания относно отстоянията от населените места, а че при разработването на пространствения анализ не е бил наличен подходящ пространствен набор от данни, позволяващ еднозначно и коректно картографиране на всички населени места и съответните зони на отстояние в рамките на националния анализ. Същевременно Планът изрично отчита приложимостта на Наредба № 14 от 15.06.2005 г., като е посочено, че изискванията за минимални отстояния остават задължителни при реализирането на конкретни инвестиционни предложения. Следователно липсата на включен пространствен слой не води до отпадане или неглижиране на нормативно установените ограничения.

				силата на своите правомощия отговаря именно за политиките и документите в областта на пространственото и устройственото планиране. В отсъствието на съгласуване с Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие и действащите общи устройствени планове, приоритетните зони се определят в изолация от реалната устройствена структура на територията. Това води до парадоксалната ситуация стратегически документ да допуска на картово ниво територии, които впоследствие подлежат на съществени ограничения или изключвания на етапа на инвестиционно проектиране, което подкопава една от основните цели на Плана – създаване на предвидима и ускорена рамка за развитие. В този смисъл позоваването на приложимостта на Наредба № 14 „на етап изпълнение на Плана“ не може да компенсира липсата на интеграция с устройственото планиране при самото определяне на приоритетните зони. Напротив, именно стратегическото ниво е мястото, на което подобни пространствени ограничения следва да бъдат предварително отчетени, за да се избегне прехвърлянето на съществени конфликтни въпроси към по-късни фази на планиране и разрешаване, в противоречие с логиката на Директива (ЕС) 2023/2413 и с принципите на доброто управление и правната сигурност.		Важно е да се уточни, че Директива 2023/2413 предвижда последващи процедури на ниво инвестиционно предложение, в рамките на които устройствените ограничения се прилагат задължително.
				VI.Наличен капацитет за присъединяване към електроенергийната мрежа В Проекта е посочено, че след прилагане на критериите за изключване на несъвместимите територии, полученият допустим слой е пространствено пресечен със слоя за зоните с „наличен и предвидим“ капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД въз основа на анализ на		VI. Планът изрично посочва, че при определянето на приоритетните зони е използван слой за зони с „наличен и предвидим капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа“, предоставен от ЕСО ЕАД. В тази връзка не може да бъде споделено твърдението, че е отчетен единствено наличният към момента капацитет за присъединяване.

				близостта на териториите до съоръжения от електропреносната мрежа и електрически подстанции и информация за свободните мощности за присъединяване на територията на всяка зона. В резултат на тази операция са обособени приоритетни зони, представляващи части от допустимите територии, попадащи в обхвата на зони с идентифициран капацитет за присъединяване. По този начин приоритетните зони отразяват пространственото припокриване между допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, като за всяка зона е отчетен съответният капацитет за присъединяване. При определянето на приоритетните зони следва да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. Доколкото става ясно, в Проекта се отчита единствено наличният капацитет на мрежата за присъединяване, което не може да се определи като коректен и изчерпателен подход. Липсва яснота относно източниците на информация, въз основа на които е определен този капацитет, защото има локации, където реалният свободен капацитет е значително по-голям от упоменатия. Също така не става и ясно какви са възможните точки за присъединяване (подстанция, далекопровод, трафопост), нито какво е нивото на напрежение (20/110/220/400 kV), които представляват ключови фактори за прогнозиране на присъединителния капацитет и за определяне на техническата и финансовата рамка на всеки енергиен проект. Както е посочено в Проекта, от жизненоважно значение е модернизацията и разширяването на преносната и разпределителната мрежа, за да може тя да поеме очаквания капацитет от ВЕИ. В Плана за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2025 - 2034 г. на ЕСО ЕАД също е отбелязано, че инвеститорският интерес за изграждане на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ не съвпада географски със свободния капацитет на		Използваният геопространствен слой включва данни за съществуваща и планирана електроенергийна инфраструктура, електрически подстанции, проектни електропроводни линии, батерийни системи за съхранение на електроенергия и свободни мощности за присъединяване. Данните са предоставени от ЕСО ЕАД като компетентния оператор на електропреносната мрежа. Следва да се има предвид, че Планът има стратегически характер и не замества процедурите по проучване и присъединяване на конкретни инвестиционни предложения. Поради това в него не се разглеждат конкретни технически решения, точки на присъединяване или индивидуални възможности за използване на гъвкав капацитет, които се определят на етап реализация на съответния проект. Капацитетът за присъединяване не е използван като самостоятелен критерий, а като един от факторите при определянето на приоритетните зони, наред с потенциала за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

				електропреносната мрежа в съответните райони. В тази връзка в Плана се предвиждат технически решения за развитие на електропреносната мрежа и реконструкция на съществуващи елементи от нея. Също така, бихме искали да обърнем внимание, че съгласно чл. 116, ал. 15 от Закона за енергетика, операторът на електропреносната мрежа, съответно оператор на електроразпределителна мрежа, може да присъедини два или повече обекта, чийто общ капацитет надвишава нейната преносна способност. Поради тази причина определянето на свободни мощности за присъединяване единствено на база преносната способност, не отчита законовата възможност и разрастващата се бизнес практика за използване на т.нар. „гъвкав капацитет“. Това означава, че в съществуващи точки на присъединяване, в които вече има изградени соларни паркове, използващи наличния капацитет, поради разминаванията в производствения им профил с този на вятъра, могат да присъединя нови ВяЕЦ. Не на последно място тук следва да се отчете и още един съществен системен дефицит, който не е адресиран в Проекта, а именно обстоятелството, че планираното развитие на електропреносната мрежа, заложено в Плановете за развитие на ЕСО ЕАД, не е подложено на стратегическа екологична оценка като цялостен документ. На практика екологичната оценка на мерките за разширяване и реконструкция на електропреносната инфраструктура се извършва фрагментарно – на ниво отделни инвестиционни предложения и конкретни трасета, без интегриран анализ на кумулативните и пространствено натрупващи се въздействия върху околната среда. Този подход води до парадоксална ситуация, при която при определянето на приоритетните зони за вятърна енергия се прилага изключително рестриктивен и статичен критерий, основан на текущото състояние на		

				мрежовия капацитет, докато същевременно бъдещото развитие на електропреносната мрежа – което по замисъл следва да осигури присъединяването на тези зони – не е предмет на предварителна стратегическа екологична оценка. Така екологичният риск от мрежовата инфраструктура не се разглежда системно на стратегическо ниво, а се прехвърля към етапа на проектно реализиране, където възможностите за оптимизация са значително по-ограничени. В резултат на това приоритетните зони се определят не като функция на дългосрочно интегрирано планиране на енергийното производство и инфраструктурата, а като производна на моментни инфраструктурни ограничения, чието преодоляване е предвидено в други стратегически документи, но без съпътстваща екологична оценка на същото ниво. Това разминаване между енергийното и мрежовото планиране противоречи на принципите на Директива 2001/42/ЕО за стратегическа екологична оценка и на логиката на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници да бъде подпомогнато чрез координирано и предвидимо развитие на мрежовата инфраструктура. При липсата на стратегическа екологична оценка на мрежовото развитие, използването на капацитета за присъединяване като изключващ критерий в Плана за приоритетни зони води до прехвърляне на тежестта на екологичната преценка към отделните проекти и до „оценяване на парче“, което увеличава регулаторната несигурност, риска от противоречиви решения и вероятността от кумулативни въздействия, които не са били предварително идентифицирани и управлявани на стратегическо ниво.		
				VII.Относно Миграционни маршрути на птиците		VII. Не се споделят изложените твърдения относно методологична некоректност при отчитането на

				В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната сфера имат различна дефиниция, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, без да е направено разграничение между индивидуални или видово-специфични траектории на движение, статистически обобщени миграционни направления и пространствено дефинирани коридори с определена ширина, интензитет и функционална значимост. Подобно смесване води до концептуална неяснота при определянето на пространствени ограничения, тъй като линейни или условно очертани „пътища“ се интерпретират като широки зони с еднозначно висок риск, без да е извършен анализ на реалния интензитет на миграция в тях, височини на полета, сезонната динамика и чувствителността на конкретните видове. В резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси. Научните изследвания, базирани на GPS-телеметрия, ясно показват, че миграцията на птиците не се осъществява по фиксирани „пътища“, а представлява динамичен процес с висока пространствена вариабилност, обусловена от метеорологични условия, релеф, поведенчески стратегии и междуспецифични различия. Поради това използването на статични, схематични карти на „миграционни пътища“ или „коридори“ като изключващ критерий на стратегическо ниво не съответства на съвременното научно разбиране и води до систематично надценяване на риска. В този смисъл, за целите на стратегическото планиране на приоритетни зони за вятърна енергия следва да се прилагат ясно дефинирани понятия и количествени методи за оценка на риска, основани на актуални данни за движение на чувствителни видове, а не опростени и		миграцията на птиците. Съгласно чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ при определянето на зоните в плана се изключват „установените миграционни маршрути на птици“. В тази връзка Планът прилага изискванията на закона и използва наличните официални експертни данни за идентифициране на териториите, попадащи в обхвата на установените миграционни маршрути. Следва да се отбележи, че целта на Плана е определянето на приоритетни зони в съответствие с критериите, установени в ЗЕВИ. Поради това Планът използва наличните специализирани източници и експертни разработки, предоставени от компетентните институции. Не се споделя и твърдението, че са използвани единствено остарели данни. При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“, изготвено през 2024 г. от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българската академия на науките. Въз основа на това становище в Плана е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност“, отчитащ експертната оценка на ИБЕИ-БАН относно чувствителността на териториите спрямо въздействията от развитието на вятърна енергия. Следва също да се отчете, че Планът не разчита единствено на пространствени

				концептуално неясни схеми, които смесват различни нива на екологичен анализ. За определянето на зоните, изключени по този показател при картирането, в Проекта на План е предложено да се отчетат остарели и неотговарящи на настоящата действителност данни за птиците на база изготвена карта на миграционните пътища от 2013 г., която обхваща данни за периода от 1986 до 2012 г. Основен недостатък на този подход е, че се налагат ограничителни карти без извършване на анализ на чувствителността на включените видове. Прилагането му резултира в неправилно определяне на еднакъв статут на риск за птиците, както в райони с висок природозащитен статус, където гнездят чувствителни видове птици, така и в земеделските райони на открити равнинни територии, където от години работят стотици турбини без установени вредни въздействия върху птиците. Друго важно обстоятелство е, че в специалният доклад на най-голямата международна природозащитна организация в света BirdLife International3 за определяне на миграционните пътища, фокусиран именно към опазване на мигриращите птици чрез идентифициране на местата с концентрация на мигриращи реещи се видове птици не са посочени места с концентрация на реещи се птици на територията на България . . Посочените като миграционни пътища на птиците в картата на МОСВ територии не се използват в определението на Средиземноморско – Черноморския миграционен път на птиците, дадено BirdLife International В целия доклад на BirdLife International, посветен на Средиземно-Черноморския миграционен път, не се споменава нищо за „Виа Понтика“ 3BirdLife International (2026). Flyway factsheet: Mediterranean/Black Sea Flyway. Available from:		ограничения, а предвижда и правила и смекчаващи мерки за ограничаване на потенциалните въздействия върху биологичното разнообразие, които са подробно разгледани в Доклада за екологична оценка. Изразената готовност на Българската ветроенергийна асоциация за предоставяне на допълнителни експертни данни и участие в бъдещи актуализации на Плана се приема положително и би могла да бъде полезна при последващо усъвършенстване на използваните подходи и информационна база.

				https://datazone.birdlife.org/userfiles/file/sowb/flyways/5_Mediterranean_Black_Sea_Factsheet.pdf или „Виа Аристотелис“, както и за наличие на концентрации от птици на територията на Североизточна България. Както се посочва в становището на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ), изготвената за България карта на риска за птиците от изграждане на ВЕП от 2013 г. обхваща общо 225 вида птици, за които според авторите съществува риск. Експертната оценка на ИБЕИ е, че много от видовете птици, залегнали като чувствителни към ВЕП, са неправилно категоризирани. За сравнение, в аналогични оценки за държави членки от същия зоогеографски район са определени между 12 и 38 вида птици. Огромно разминаване има и в получените крайни резултати като процент от територията на страната - в България е получено рекордното покритие от над 90% от територията на страната с оценка за висок риск, докато в останалите европейски държави този процент 5-15 %. Основният извод от становището на ИБЕИ по предоставените от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и риска от развитие на ветрогенератори паркове: „Опростеното и схематично изображение на миграционните „пътища“ е неприложимо към стратегическото планиране на райони за развитие на ВЕП поради грубото и неточно провеждане на граници от прави линии, разделящи практически еднакви по своята фаунистична и екологична значимост региони на България. Прилагането на опростени схеми от тези прави линии, проведени по необосновани критерии през разнообразни екологични условия на средата, води до дълбоки противоречия с натрупаните в тази насока		

				знания и е в конфликт с целите на устойчивото развитие на възобновяемата енергия в България“.		
				Поради всички гореизложени аргументи БГВЕА настоява при определянето на приоритетните зони да се използват най-актуалните налични научни данни и количествени методологии, включително резултатите от международното изследване на Gauld et al. (2022), базирано на GPS-проследяване на 1454 индивидуални птици от 27 вида, определени като най-чувствителни към риск от сблъсък с енергийна инфраструктура. Тук, следва изрично да се подчертае, че изследването на Gauld et al. (2022) оценява чувствителността и уязвимостта на птиците във връзка със съществуваща енергийна инфраструктура и реално функциониращи съоръжения, като анализът се основава на действителни характеристики на полетите – височина, пространствено разпределение, интензитет и поведенчески модели на движение на птиците. Оценките не са изградени върху хипотетично планирани съоръжения или прогнозни трасета, а върху емпирични данни за взаимодействието между птиците и вече налични обекти. Подобен подход е в съответствие със съвременното научно разбиране за миграцията на птиците, както и с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 за определяне на зони за ускорено внедряване на възобновяема енергия при минимален и управляем екологичен риск. Резултатите от изследването показват, че рискът от сблъсък не е равномерно разпределен в пространството, а е силно диференциран в зависимост от концентрацията на полети на чувствителни видове в рискови височинни диапазони и в близост до съществуваща инфраструктура. Това позволява разграничаване на зони с по-висока и по-ниска относителна чувствителност, като последните могат да бъдат разглеждани като по-подходящи за стратегическо насочване на развитие, при условие, че се прилага принципът на предпазливост, целенасочени смекчаващи мерки и последващ контролен мониторинг.		Не се споделя становището, че определянето на приоритетните зони следва да бъде обвързано с прилагането на конкретна научна публикация или единствена методология. Планът е разработен въз основа на наличните към момента официални пространствени данни, експертни оценки и изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като при определянето на зоните са използвани данни и експертни становища, предоставени от компетентни научни и административни институции. Планът е разработен въз основа на наличните към момента официално предоставени пространствени данни, експертни становища и специализирани анализи, включително становището на ИБЕИ при БАН от 2024 г., използвано при формирането на слоя „Зони с индикатор на чувствителност“. Същевременно предложенията за използване на по-актуални научни данни, количествени подходи и нови методи за оценка на риска могат да бъдат разгледани при бъдещи актуализации на Плана. В тази връзка се отчита положително готовността на Българската ветроенергийна асоциация да предоставят експертна подкрепа и данни за усъвършенстване на използваните подходи.

				С оглед на горното и в съответствие със становището ИБЕИ към БАН, БГВЕА настоява да се използват актуални научни данни и методологии като предложената от БАН обективна количествена оценка на риска от изграждане на ВЕП, както и свързаната с тях инфраструктура, за картографиране на приоритетните зони за ускорено внедряване на ВЕП. БГВЕА счита, че Институтът за биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ) при БАН разполага с най-високия научен и експертен капацитет в България в областта на орнитологията и поради това е най-подходящата научна институция в страната, която може да разработи и предложи на МОСВ научнобазирана и съвременна орнитологична оценка. Убедени сме, че ИБЕИ може да разработи в кратки срокове и Методика за определяне на миграционните пътища на птиците в България, която да стъпва на съвременното научно знание като изследването на Gauld et al. (2022).		
	Писмо/Известие 15-00-27-1/08.04.2026			Българската ветроенергийна асоциация вече изложи колективното становище на своите членове относно публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия със свое писмо от 18 март 2026 г., входирано в деловодството на Министерството под номер 15-00-27/30.03.2026 г., и настоящата ни позиция следва да се разглежда като неразделна част от него. БГВЕА категорично застава зад виждането, че Проектът на план следва да бъде преработен изцяло, а не частично, така че да отговори на изискванията и целите на Директива (ЕС) 2023/2413 за ускорено внедряване на вятърна енергия. Считаме, че частичният подход при преработване на картата крие риск от задълбочаване на вече установени методологични несъответствия и не може да доведе до постигане на основната цел на Плана – ускорено, устойчиво и научно обосновано развитие на вятърната енергия. Необходим е цялостен преглед и интегриран подход, основан на актуални данни и съгласувани критерии. Именно поради наложеното на срещата ограничение предложенията да се разглеждат		Планът е изготвен въз основа на единна национална методология, включваща комплексен пространствен анализ на екологични, технически и инфраструктурни критерии. Изложените възражения представляват несъгласие с избрания методически подход, но не установяват съществени нарушения, които да налагат прекратяване или рестартиране на процедурата.

				единствено в контекста на слоя „миграционни пътища на птиците“, базиран на остаряла карта, БГВЕА счита, че не е възможно да бъде изготвено адекватно, обосновано и практическо приложимо предложение, което да отговаря на целите и съдържанието на Плана без промяна в методологията и използваните данни.		
				В допълнение, БГВЕА счита, че при определянето на приоритетните зони следва да бъдат отчетени резултатите от актуализирания Интегриран план в областта на енергетиката и климата (ИПЕК), който е в процес на екологична оценка и представлява основният стратегически документ, определящ развитието на сектора до 2030 г. Изпреварващото вземане на решения преди приключване на тази оценка, както и позоваването на остарели планове като НПДЕВИ 2012–2020 г., създава риск от несъответствие с актуалните национални цели, от използване на неактуални допускания и от последваща необходимост от преработване на вече приети решения. Подобен подход не намалява, а прехвърля риска в самото стратегическо планиране		Следва да се отчете, че неговата актуализация, включително резултатите от екологичната оценка, представляват релевантна стратегическа основа за бъдещо развитие на методологичната рамка. В този смисъл при финализирана актуализация на ИПЕК и при последващи планови цикли, данните и изводите от новата рамка ще бъдат взети предвид чрез интегриране на съответните актуализирани пространствени слоеве в процеса на преработване и надграждане на Плана, с цел осигуряване на пълна съгласуваност между стратегическите документи и приложимите национални цели.
				Поради всичко по-горе изброено, към настоящото писмо не може да предложим конкретна карта с допълнителни предложения за увеличаване на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, които попадат конкретно в слоя Миграционни пътища на птиците. Поради всичко изброено по-горе, считаме за нецелесъобразно да се изменя само слоя от картата за миграционните пътища на птиците без да се приведат в съответствие и останалите слоеве. Бихме искали отново да заявим, че виждането на БГВЕА е при определянето на този слой да се използват данни за миграция на птиците на височина в обсега на ветрогенераторите и да се използват актуални научни данни и методологии, отчитайки становището на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българска академия на науките от март 2024 г., изготвено по искане на МОСВ и по		Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана.

				предоставени от него карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветроенергийно паркове в България, или предложената от проф. Зехтинджиев надградена методология на ИБЕИ-БАН по време на срещата на 25 март 2026 г.		
				Следва изрично да се подчертае, че картата от 2013 г. вече е била оценена като неприложима, включително в официални становища, публикувани от МОСВ, докато в настоящия процес тя се използва като водещ инструмент. Това създава съществен риск от прилагане на остарял и прекомерно генерализиращ модел, който не отразява реалния, локално специфичен риск за птиците. Използването на подобен обобщен и неактуален инструмент създава привиден контрол, но в действителност може да доведе до размиване на реалните екологични приоритети и до вземане на стратегически решения, които едновременно ограничават подходящи територии и не гарантират по-висока степен на защита на биоразнообразието.		Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Към настоящия момент това е наличният официален национален пространствен набор от данни за отразяване на миграционните маршрути на птиците на ниво стратегическо пространствено планиране.
				Както изложихме в предишното ни становище, БГВЕА има редица сериозни притеснения относно Проекта на план и поради това настояваме за провеждане в спешен порядък на отделна среща по темата с министъра на околната среда и водите. По-долу излагаме допълнителна информация към вече входираното ни становище в потвърждение на позицията ни, че Проектът на план трябва изцяло да бъде преработен с участието на заинтересовани страни като БГВЕА или да бъде оттеглен:		Процедурата по изготвяне и обществено обсъждане на Плана се провежда съгласно приложимите нормативни изисквания, включително с осигурена възможност за участие на заинтересованите лица чрез обществените консултации.
				I.Сериозно препокриване на защитени зони и територии с определените приоритетни зони за ускорено развитие на вятърна енергия, както и с горски фонд. Обръщаме внимание, че номерацията на зоните в GIS файла не съвпадат със зоните в приложената карта, публикувана за обсъждане, затова уточняваме, че препокриванията по-долу са описани на база на ГИС номерацията: •Зона 1 се застъпва със следните защитени зони/територии: Видински парк - BG0000522, Макреш - BG0000498 и BG0000521. Войница – BG0000500, Цар		По отношение на твърдението за припокриване на приоритетните зони със защитени зони, защитени територии и горски територии следва да се отбележи, че в предоставените GIS данни са включени два различни пространствени слоя с различно предназначение. Слой „Граници на условно обособените зони от 1 до 25“ представя обобщени пространствени граници на отделните

				Петрово -BG0000340, Раброво - BG0000339, Шишенци - BG0000523. •Зона 2 се застъпва частично със защитени зони и територии в обхвата на Зона 1 и не само, както следва: Войница – BG0000500, Цар Петрово -BG0000340, Макреш - BG0000498 и BG0000521, Шишенци - BG0000523, Вартопски дол- BG0000518, Варкан BG0000587, Делейна- BG0000507, Оризището- BG0000524 •Зона 3 - голяма част от зоната попада в горски фонд, както и се застъпва със следните защитени зони/територии: Макреш - BG0000521, Вартопски дол - BG0000518, Арчар- BG0000497, Орсоя- BG0000182, Западна Стара планина и Предбалкана - BG0001040, Натура 2000 - Западен Балкан – Директива за птиците - BG0002002, Река Лом- BG0000503. •Зона 4 - голяма част от зоната попада в горски фонд, както и се застъпва частично със защитени зони и територии, както следва: Река Лом- BG0000503, Долно Линево- BG0000526 •Зона 7 се застъпва със следните защитени зони/територии: Островска степ Вадин - BG0000528, Конунски дол- BG0000627, Река Искър - BG0000613, Карабоаз - BG0000335. •Зона 8 се застъпва частично със зони, попадащи в 7, както следва: Река Искър- BG0000613, Карабоаз- BG0000335 •Зона 9 се застъпва с: Река Вит- BG0000181, Никополско плато- BG0000247, Натура 2000 - Директива за птиците - BG0002074. • Зона 10 се застъпва с: Обнова - Караман дол- BG0000239, Студена река - BG0000233		зони и служи за тяхното обозначаване и групиране. Тези граници не представляват реално определените приоритетни територии и не следва да се интерпретират като плътно заети площи. Конкретните територии, определени като подходящи за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия след прилагане на всички критерии за изключване, са представени в отделния слой „Приоритетни зони“. В него приоритетните територии са визуализирани чрез оцветени полигони, а неоцветените площи представляват територии, изключени в резултат на извършения пространствен анализ. По отношение на посоченото разминаване в номерацията между отделни визуализации и GIS файлове, направената бележка е взета предвид.

				• Зона 11 - ½ попада в горски фонд, както и се застъпва с: Деветашко плато - BG0000615, Натура 2000 - Директива за птиците „Деветашко плато“ - BG0000615 • Зона 12 - почти целият терен е в горски фонд, както и се застъпва с: Търновски височини - BG0000213, Река Янтра - BG0000610, Дряновска река - BG0000282, Дряновски манастир- BG0000214, Скалско- BG0000263, Река Белица- BG0000281, Българка- BG0000399, Витата стена- BG0000190 • Зона 12 - голяма част попада в горски фонд, както и частично се препокрива с: Река Янтра - BG0000610, Беленска Гора - BG0000231. • Зона 14 - голяма част попада в горски фонд, както и частично се препокрива с: Островче - BG0000173, Голяма река - BG0000432, Преславка планина- BG0000421, Натура 2000 - Директива за птиците, Овчарово - BG0002093, Котленска планина- BG0002029 • Зона 15 – 2/3 попада в горски фонд, както и се застъпва със защитена зона/територия: Драгоман- BG0000322 • Зона 16 – половината територия от нея попада в горски фонд, както и се застъпва със защитени зони и територии: Натура 2000 - Директива за птиците- Мештица- BG0002101 • Зона 16 - половината територия от нея попада в горски фонд • Зона 17 - 1/3 от територията попада в горски фонд • Зона 18 - половината територия от нея попада в горски фонд, както и се застъпва с: Натура 2000, Директива за птиците Долна Козница- BG0002100, Конявска планина - BG0000298 • Зона 19 - почти цялата територия е в горски фонд, както и се застъпва с: Витоша- BG0000113, Плана- BG0001307.		

				• Зона 20 - почти цялата е в горски фонд • Зона 21 частично се препокрива с: Скрино- BG0001013, Натура 2000 - Директива за птиците Бобчево- BG0002107 • Зона 22 - Голяма част попада в горски фонд, както и частично се препокрива с: Родопи средни - BG0001031, Остър камък - BG0001034 • Зона 23 – почти цялата зона е в горски фонд, както и частично се препокрива с: Родопи средни- BG0001031 • Зона 24 – половината територия е в горски фонд, както и частично се препокрива с: Остър камък- BG0001034 • Зона 21 частично се препокрива със защитена зона/територия Бобочево • Зона 25 - половината територия е в горски фонд.		
				I Липсва реален ветрови потенциал в голяма част от определените приоритетни зони, съгласно Wind atlas официални данни, както следва: • Зона 1 - само най-крайната западната част е с вятър над 5,5m/s, но е в горски фонд • Зони 2,4,5,6 – нямат ветрови потенциал • Зона 3 - има много малка част с ветрови потенциал, но е в горски фонд. • Зона 6 - няма ветрови потенциал • В зона 7 - само най-северната част има добър ветрови потенциал • Зони 13, 21, 22, 24, 25 - имат разкъсан, само след измерване може да бъде потвърден. • Зона 23 - заради наличието на горски фонд и хълмист релеф не може да бъде определен като подходящ. С голяма потенциал за турбулентност. • Зона 20, 19, 18, 14, 15 - с предпоставка за турбулентни ветрове заради хълмистия, горски терен.		Съобразно изложените възражения следва да се уточни, че оценката на ветровия ресурс в Плана е извършена на стратегическо ниво чрез използване на стандартизирани пространствени данни, включително Global Wind Atlas, при прилагане на единен праг и методологичен подход, съгласно критериите по чл. 5 от ЗЕВИ. Данните не се използват като единствено изключващ критерий, а като част от комплексен анализ, включващ съвместно оценяване на потенциал, ограничения и възможност за присъединяване. Методологията за формиране на приоритетните зони е подробно описана в Плана, включително начина на интегриране на ветровия потенциал с останалите критерии.

				I Наличен капацитет за присъединяване към електроенергийната мрежа –необходимо е картата да отчита и бъдещия мрежови капацитет (ЕСО реализира значителни инвестиции, особено в Североизточна България) и реалните възможности за присъединяване, както и капацитетът на електроразпределителната мрежа. Анализът на приоритетните зони спрямо наличната мрежова инфраструктура показва, че 11 от определените приоритетни зони са с 0 MW капацитет и остава напълно необосновано за нас защо са определени като приоритетни зони? В допълнение: II В зона 6,7 и 17 няма електропреносна мрежа. III В зона 4 разстоянието до електропреносната мрежа е твърде голямо - 30 км. IV В централната част на зона 9 няма мрежа. V В зона 10 има мрежа само в северозападната част. VI В зона 11 има мрежа само в източната част. VII В зона 25 минава мрежа само в северния ъгъл. VIII В зона 24 също ограничено количество на мрежа. IX В зона 23 също има ограничена мрежа поради релефа. X В зона 19 има мрежа само в най-крайната северозападна част. XI В зона 20 има само в западната част **XII** В зона 14 има ограничена мрежа		Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, който изисква при определянето на приоритетните зони да се отчита планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи. За целите на анализа е използван официалният геопространствен слой, предоставен от ЕСО ЕАД, който включва както съществуващата, така и планираната инфраструктура и свободните мощности за присъединяване.
				I Относно изключване на територии, съгласно Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници БГВЕА категорично се обявява против използвания подход в Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка, какъвто е Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г. В НПДЕВИ изрично е		Както е посочено в Плана, включването на слоя е аргументирано и обосновано като необходима мярка за ограничаване на негативното въздействие на работата на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход, при който екологичните съображения се отчитат на най-ранен етап от процеса на планиране. Използването на този слой не

				посочено, че всички ограничения за изграждане на ВЕИ (Мерки и условия, произтичащи от Становище по екологична оценка № 1-2/2012 от 08 август 2012 г.) - за вятър в географска област „Добруджа" и „Източни Родопи" и в общините Бургас, Поморие, Камено, Айтос, Руен, Созопол и Приморско са за периода на действие на плана до 2020 г.		произтича от формалното действие на НПДЕВИ, а от актуалността на идентифицираните в рамките на неговата екологична оценка чувствителни територии по отношение на биоразнообразието.
				I Считаме, че от Проекта не става достатъчно ясно, че съгласно Директивата и българското законодателство, приоритетните зони не трябва под каквато и форма да ограничават развитието на проекти на останалата територия. За да е категорично ясно и на се избегнат всякакви възможности за различно тълкуване, спрямо развитието на проекти извън приоритетните зони, БГВЕА настоява в края на т. 1. „Резюме на Плана" да се добави и следният уточняващ текст в тази връзка: *„В този контекст следва да се подчертае, че настоящият План има за цел единствено да определи зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия при съкратени и облекчени административни процедури и не следва да се използва под каквато и да е форма като основание за въвеждане на ограничения или забрани за развитие на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия извън определените приоритетни зони.* *Проектите, които попадат извън определените приоритетни зони и за които към момента на приемане на Плана вече са започнали процедури по разрешаване, включително процедури по оценка на въздействието върху околната среда или оценка за съвместимост, продължават да се разглеждат и реализират по общия ред на действащото национално и европейско законодателство. Разпоредбите на настоящия План не могат да се тълкуват като основание за отказ от разглеждане на инвестиционни предложения извън приоритетните зони от страна на компетентните органи.*		В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				Зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, заедно със съществуващите централи за енергия от възобновяеми източници, бъдещите централи за енергия от възобновяеми източници извън тези зони и механизмите за сътрудничество, имат за цел да гарантират, че производството на енергия от възобновяеми източници ще бъде достатъчно за постигането на приноса на държавите членки за изпълнението на общата цел на Съюза в областта на енергията от възобновяеми източници, определена в член 3, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/2001“.		
				С оглед на всичко изложено по-горе считаме, че в представения проект на карта за приоритетни зони за ускорено развитие на вятърна енергия са налице съществени несъответствия и пропуски, които поставят под съмнение нейната практическа приложимост, обоснованост и ефективност. Значителното припокриване на част от предложените зони със защитени територии и зони, горски фонд, райони с ограничен или неналичен ветрови потенциал, както и липсата на реалистична оценка на възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа, показват необходимост от цялостно преразглеждане на подхода и използваните критерии. В допълнение, използването на ограничения, основани на нормативни и стратегически документи с изтекъл срок на действие, още повече компрометира качеството и актуалността на предложения модел. БГВЕА остава в пълна готовност да участва активно в процеса по изготвяне на работеща, научно обоснована и приложима карта, при условие, че бъде осигурен цялостен подход, включващ всички релевантни слоеве, актуални данни и участие на всички заинтересовани страни, включително представители на сектора и операторите на електропреносната и електроразпределителната мрежа. Само при такъв подход може да бъде постигнат баланс между		Вж. изложените по-горе мотиви.

				опазването на околната среда и реалното ускорено развитие на вятърната енергия		
29	Писмо/Известие 12-00-259-98/09.04.2026	„Грийнволт Пауър България“ ЕООД	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	С настоящото писмо излагаме позиция на „Грийнволт Пауър България“ ЕООД относно публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Както е посочено в Проекта и в съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413, основната цел на Плана следва да е подпомагане на ускореното внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, в съответствие с националните ангажименти за постигане на климатична неутралност до 2050 г., чрез определяне на приоритетни зони, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия. В тези приоритетни зони проектите ще се реализират при облекчени и ускорени административни процедури, насочени към съкращаване на сроковете и подобряване на координацията между компетентните органи, като не въвеждат под каквато и да е форма ограничения за развитие на вятърна енергия на останалата територия на страната, съгласно действащото законодателство.	Приема се по принцип.	
				На първо място следва да се подчертае, че още на ниво наименование предложеният документ не съответства в пълна степен на целите и терминологията, въведени с Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно чл. 15в от Директивата държавите членки следва да приемат планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. В този смисъл, коректното наименование на документа следва да бъде „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Използваното в публикувания Проект различно наименование, макар и формално съобразено с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници, не отразява ясно и недвусмислено ключовия елемент „ускорено		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания.

				внедряване“, който е същностен за изпълнение на целите, определени в Директивата.		
				Член 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 задължава държавите членки приемат поне един План за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници в срок до 21 февруари 2026 г. Това изискване има за цел не формално приемане на документ в определен срок, а създаване на стратегически инструмент, който реално да улесни и ускори развитието на възобновяемата енергия, в случая – на вятърната енергия. Разбираме стремежа на институциите да спазят ангажиментите по НПВУ и свързаните срокове, но предвид стратегическото значение на този документ за правилното транспониране и прилагане на европейското законодателство, считаме, че той следва да бъде изготвен въз основа на задълбочен анализ, актуални данни и секторна експертиза. В настоящия си вид предложеният Проект не демонстрира необходимата степен на експертна обоснованост и не изпълнява заложените цели в Директивата. Същевременно не е ясно и изрично подчертано, че извън определените приоритетни зони развитието на вятърни проекти не се ограничава под каквато и да е форма, а продължава да се осъществява по действащия правен ред. Това изискване е заложено както в Директивата, така и в Насоките на ЕК: „Особено важно е да се подчертае, че зоните за ускорено развитие представляват само част от териториите, в които могат да се реализират проекти за възобновяема енергия. Тяхното определяне не възпрепятства настоящото и бъдещото изграждане на проекти и не следва да води до създаването на „забранени зони“ във всички останали зони в съответствие с приложимите изисквания, включително и в територии, които са неподходящи или изключени от обхвата на приоритетните зони“1. Липсата на такава яснота в Проекта създава риск от погрешно тълкуване от страна на различни заинтересовани страни и може		В проекта на План изрично са предвидени механизми за ускоряване и рационализиране на процесите по развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони. В раздел „Облекчени разрешителни режими“ е посочено, че за проектите в тези зони се прилагат разпоредбите на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от Закона за енергията от възобновяеми източници, включително съкратени срокове за издаване на необходимите административни разрешения. В точка 5.2. „Ускорен процес при инвестиционното проектиране и разрешаване на строителството“ е предвидено прилагането на мерки за повишаване на предвидимостта и ефективността на административните процедури, включително чрез дигитализация на процесите по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми

				неправомерно да бъде използвано за ограничаване на инвестиционната среда.		източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.
				Следва да отчетем, че подходът при изготвянето на проекта на План е насочен преимуществено към налагане на широк кръг ограничения, част от които напълно недопустими, използвайки данни от неактуални нормативни документи или остарели изследвания и данни. Вместо стратегически и балансиран анализ на ветровия ресурс, потенциала за развитие на сектора и реалните екологични въздействия, Проектът залага на непропорционална и необективна ограничителна рамка, която подкопава самата му цел. Крайният резултат от този подход е изключване на 90% от територията на страната от приоритетните зони, включително териториите с най-голям ветрови потенциал като Североизточна България, която е определена в Плана RePower EU като зоната с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергия. Предложените в Проекта 26 зони са с площ от едва 11 093 кв. км и се намират в областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали и Смолян. С три изключения, всички останали, определени като приоритетни зони, са зони с много нисък/никакъв ветрови потенциал или с турбулентни и поривисти ветрове, неподходящи за изграждане на вятърни електроцентрали:		Твърдението, че 90% от територията е изключена, е подвеждащо. При разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури. Невключването на отделни територии, включително в Североизточна България, е резултат от прилагането на всички критерии по чл. 5 от ЗЕВИ, включително ограниченията, свързани със защитени територии, защитени зони от мрежата Натура 2000, миграционни коридори на

						птиците и други чувствителни за биологичното разнообразие територии.
				Редица критики имаме спрямо методологията при изготвянето на Проекта. Категорично неприемливо за БГВЕА е в Проекта на план да се използват несъществуващи ограничения на база изтекли по действие нормативни документи като НПДЕВИ 2012-2020 г., а същевременно да не се отчитат реално действащи нормативни ограничения като териториите на населени места и зони на отстояние до 500 m от границите им (съгласно Наредба № 14 от 15 юни 2005 г.). В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната практика имат различно съдържание, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, като в резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси. Използват се остарели изследвания, вместо актуални научни данни и методологии, без да се отчита становището и предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците		Използването на НПДЕВИ не е нормативно прилагане на изтекъл акт и използваните ограничения не се прилагат като правна норма, а като предпазна мярка при стратегическото планиране, основана на екологични рискове, идентифицирани при процедура по ЕО. Включването на слоя е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането. Рисковете не отпадат автоматично с изтичане на плановия документ. В допълнение, твърдението че ограниченията са „несъществуващи" е правно неиздържано: ЕО от 2012 г. е влязла в сила като административен акт и нейните констатации имат доказателствена стойност. По отношение на териториите на населените места и прилежащите им отстояния, в Плана изрично е посочено, че поради липса на необходимите пространствени данни същите не са били изключени при картографското определяне на зоните. Същевременно е предвидено, че при изпълнението на Плана остават приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15.06.2005 г. Относно миграционните машрути на птиците, при разработването на Плана са

						изключени установените миграционни маршрути на птици съгласно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на ниво стратегическо планиране. Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана.
				Особено обезпокоителен е и фактът, че при подготовката на документа не е осигурено участие на представителите на ветроенергийния сектор. БГВЕА, представляваща водещите инвеститори и разработчици на вятърни проекти в страната, не беше включена в работната група, въпреки проведената на 13 март 2025 г. среща с МОСВ и последващото писмо (вх. № МОСВ 15-00-14-1/15.04.2025 г.), с което изрично настоявахме за участие. Липсата на експертен секторен принос неминуемо се отразява върху качеството и приложимостта на предложения Проект, който е неработещ за целите на създаването си, а именно ускорено развитие на производството от вятърна енергия в приоритетни за тази цел зони.		Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници от компетентните държавни органи и администрации, определени в закона, въз основа на официални пространствени данни, техническа информация и наличните национални източници на информация. Съгласно приложимата нормативна уредба обществените консултации представляват етап от процеса на разработване и приемане на Плана, чрез който всички заинтересовани страни имат възможност да представят становища, предложения и бележки по проекта на документа.

				С оглед на всичко изложено по-горе, БГВЕА счита, че предложеният Проект на План в настоящия му вид не изпълнява целите, заложени в Директива (ЕС) 2023/2413, и не създава реални предпоставки за ускорено внедряване на вятърна енергия в България. Напротив – неговото приемането би имало по-скоро негативно отражение върху сектора, тъй като би довело до съществено ограничаване на инвестиционния потенциал, до правна несигурност и до отклонение от европейските и националните стратегически цели. БГВЕА настоява Проектът да бъде изцяло оттеглен или да бъде съществено преработен, като се предприемат следните конкретни мерки:		Проектът на План е разработен в съответствие с изискванията на чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници за транспониране на разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2413 относно определянето на приоритетни зони за развитие на енергия от възобновяеми източници. Планът създава предпоставки за прилагане на ускорени административни процедури за реализиране на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони, като същевременно осигурява съобразяване с изискванията за опазване на околната среда и биологичното разнообразие, както вече е посочено по-горе. В тази връзка не се налага оттегляне или цялостно преработване на проекта на План. Постъпилите в хода на обществените консултации предложения и препоръки ще бъдат разгледани при финализирането на документа и при последващи негови актуализации.
				1.Процедурни и институционални мерки •Да бъде разширен съставът на работната група за преработването му, като в нея бъдат включени представители на БГВЕА и други релевантни заинтересовани страни, притежаващи експертиза и практически опит в разработването и реализацията на ветроенергийни проекти.		1.Участието е обществено обсъждане е законоустановеният механизмът за участие на заинтересованите страни.
				2.Методологични и технически мерки		2. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и

				•Да бъде изцяло преработена методиката за пространствен анализ, като се използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. •Да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация.		използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Не са налице основания за цялостна преработка на приложената методология. Следва да се отбележи, че методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. Достъпът до конкретни набори от данни се осъществява при спазване на приложимите режими за предоставяне и ползване на информация от съответните администратори на данни.
				3.Съдържателни мерки относно обхвата на зоните •Да се запише ясно и недвусмислено, че Планът за приоритетни зони не въвежда под каквато и да е форма ограничения или забрани за развитие на вятърна енергия извън тези зони, а единствено определя територии с облекчени и ускорени процедури, в пълно съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413 и Насоките на Европейската комисия. •Документът да бъде преименуван в съответствие с чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 на „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа		3. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				енергия от вятърна енергия“, за да точно се отразява неговата цел и предназначение. •Да се премахне необоснованото изключване на земеделски земи и постоянно затревени площи, за които няма законова забрана за изграждане на ветрогенератори и които са доказано съвместими с този тип проекти. •Да се изключи прилагането на ограничения, основани на изтекли по действие или неактуални документи (вкл. НПДЕВИ 2012–2020 г. и екологични оценки от 2012–2013 г.).		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания. Обхватът на изключващите критерии е определен въз основа изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, които включват постонно затревените площи. Включването на слоя НПДЕВИ е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането.
				4.Мерки относно ветровия ресурс •Използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий в Проекта не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта •Следва да се приложи комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри като плътност на енергийния поток, вертикален профил и		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas.

				срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал.		Изискваните допълнителни анализи са предмет на прединвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план.
				5.Мерки относно електроенергийната инфраструктура •При определянето на приоритетните зони да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. •Да се предоставя ясна информация за възможните точки на присъединяване и нивата на напрежение, като ключов фактор за техническата и финансовата оценка на проектите. •Да се отчете законово регламентираната възможност за гъвкав капацитет и споделяне на точки на присъединяване, както и близостта до центрове на потребление на електроенергия. •Да се отчетат зоните със съществуващи ВЕИ проекти като възможност за присъединяване на нови ВЕИ мощности като „несамостоятелни“ обекти.		5. При разработването на Плана са отчетени изискванията на чл. 5, ал. 3 от ЗЕВИ относно планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи. За целите на анализа е използван официален геопространствен слой, предоставен от „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, съдържащ информация за съществуващата и планираната електроенергийна инфраструктура, местоположението на подстанции, проектни електропроводи, съоръжения за съхранение на електроенергия и данни за свободни мощности за присъединяване към електропреносната мрежа. Следва да се има предвид, че Планът представлява стратегически документ за определяне на приоритетни зони по реда на чл. 5 от ЗЕВИ и не замества процедурите по проучване на условията и начина на присъединяване, които се извършват за конкретни инвестиционни предложения съгласно приложимото енергийно законодателство. Поради това в рамките на Плана не се определят конкретни точки на присъединяване, нива на напрежение, бъдещи схеми за присъединяване или индивидуални

						технически решения за отделни инвестиционни проекти.
				6.Мерки относно опазване на биоразнообразието •Да се използват актуални научни данни и методологии, включително предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците. •Вместо механично изключване на широки територии поради миграционни коридори, да се предвидят адекватни мерки за смекчаване и контрол, включително мониторинг след въвеждане в експлоатация, в съответствие с принципа на предпазливост и добрите европейски практики. В приложение към писмото излагаме нашата подробно аргументация и възражения спрямо всеки един от предложените в методологията тематични слоеве, на база на които е извършено пространственото пресичане при определянето на приоритетните зони. Българска ветроенергийна асоциация, както и всички нейни членове, изразяват пълна готовност да окажат съдействие и да предоставят необходимата експертиза и данни при извършването на корекциите и доработването на Плана, с цел изготвянето не просто на формален документ, а на действащ, работещ и ефективен План, който реално да постига заложените цели. Предвид изложените в писмото съображения, по-долу представяме детайлна и аргументирана обосновка на становището на Българска ветроенергийна асоциация, структурирано по основни проблемни направления в публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия.		Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана. Въпреки това, актуализирани научни данни и бъдещи разработки на БАН, БДЗП и други научни институции могат да бъдат отразявани при последващи ревизии и актуализации на Плана. Докладът за екологична оценка предвижда система за мониторинг на въздействията и изпълнението на мерките за предотвратяване и намаляване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, съобразена с характера и нивото на планиране на стратегическия документ. Не са налице основания за преработване на Плана и Доклада за екологична оценка в искания обхват.
				ПРИЛОЖЕНИЕ №1		Както е посочено по-горе, в текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за

				МОТИВИ И ДЕТАЙЛНА ОБОСНОВКА НА СТАНОВИЩЕТО I.Общи Проектът на документ цели да определи зоните в България, където ВЕП ще се изграждат при по-бързи и облекчени разрешителни режими, в сравнение с общия ред. Както изложихме в писмото ни, освен преименуване на самото заглавие на документа в съответствие с Директивата и чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, в Проекта трябва да се заявява недвусмислено и по категоричен начин, че наличието на План за ускорено развитие не ограничава, забранява и не касае под никаква форма развитието на вятърни проекти в останалата територия на страната по съществуващия нормативен ред. Навсякъде в текста на Проекта следва ясно да се посочи, че идентифицираните зони касаят единствено приоритетните зони за ускорено развитие. По-долу излагаме конкретните редакции: -Стр. 6: „Основната цел на прилаганата методология е да осигури надежден инструментариум за пространствен и аналитичен подбор на територии с най-висок потенциал за ускорено внедряване на вятърна енергетика, като същевременно се гарантира минимално въздействие върху природните екосистеми, земеползването и социалната среда“. -Стр. 6: „1.Определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия за ускорено внедряване развитие на проекти за оползотворяване на енергия от вятъра“. -Стр. 28: „Методологичният подход при пространствения анализ за идентифициране на територии за ускорено внедряване на с потенциал за развитие на вятърна енергия се основава на принципа за		енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.

				комбиниране на ограничения (изключващи условия) и положителни характеристики". -Стр. 28: „На финалния етап на анализа се прилага пространствено пресичане между рекласифицирания растерен слой с допустим вятърен потенциал и другите тематични слоеве, което води до определяне на зоните за ускорено внедряване с реален потенциал за устойчиво развитие на вятърна енергия“. За да е категорично ясно и на се избегнат всякакви възможности за различно тълкуване, спрямо развитието на проекти извън приоритетните зони, БГВЕА настоява в края на т. 1. „Резюме на Плана“ да се добави и следният уточняващ текст в тази връзка: „В този контекст следва да се подчертае, че настоящият План има за цел единствено да определи зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия при съкратени и облекчени административни процедури и не следва да се използва под каквато и да е форма като основание за въвеждане на ограничения или забрани за развитие на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия извън определените приоритетни зони. Проектите, които попадат извън определените приоритетни зони и за които към момента на приемане на Плана вече са започнали процедури по разрешаване, включително процедури по оценка на въздействието върху околната среда или оценка за съвместимост, продължават да се разглеждат и реализират по общия ред на действащото национално и европейско законодателство. Разпоредбите на настоящия План не могат да се тълкуват като основание за отказ от разглеждане на инвестиционни предложения извън приоритетните зони от страна на компетентните органи. Зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, заедно със съществуващите		

				централи за енергия от възобновяеми източници, бъдещите централи за енергия от възобновяеми източници извън тези зони и механизмите за сътрудничество, имат за цел да гарантират, че производството на енергия от възобновяеми източници ще бъде достатъчно за постигането на приноса на държавите членки за изпълнението на общата цел на Съюза в областта на енергията от възобновяеми източници, определена в член 3, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/2001“.		
				II.По отношение на ветровия ресурс Позоваването на предоставена от Българската ветроенергийна асоциация (БГВЕА) информация като основание за прилагане на прагова стойност от 5,5 m/s средногодишна скорост на вятъра на височина 150 m е некоректно интерпретирано. Посочената стойност е предоставена от БГВЕА единствено като примерен ориентир от практиката, и представлява ориентировъчен минимален индикатор, прилаган на ранен етап от предварителния скрининг на потенциални локации, но не може самостоятелно да служи като основание за стратегически пространствени решения. Тази информация не е представяна и не следва да се възприема като изчерпателен или самостоятелен критерий за стратегическо пространствено планиране, нито като официална позиция на БГВЕА относно методологията за оценка на ветровия ресурс. В практиката на сектора, включително сред членовете на БГВЕА, оценката на пригодността на дадена територия за развитие на вятърна енергия винаги се извършва на база комплексен анализ от взаимосвързани параметри, при което средногодишната скорост на вятъра има индикативен, а не определящ характер. Това най-малкото не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта. Водещите международни методологии и инструменти за оценка на ветровия потенциал,		Следва да се отбележи, че в писмо на БГВЕА изрично е посочено: „За целите на определянето на приоритетните зони препоръчваме да се използва като източник картата с териториите в България със средногодишна скорост на вятъра над 5,5 m/s на височина 150 m, достъпна на сайта на Global Wind Atlas.“ В тази връзка посоченият критерий е използван при анализа на ветровия потенциа, както и поради факта, че по-добра секторна референтна стойност не е предложена. Посочените допълнителни параметри, свързани с турбулентност, поривистост, вертикален профил на вятъра, релефни особености и други специфични технически характеристики, са предмет на прединвестиционните проучвания и оценката на конкретни инвестиционни предложения, а не на стратегическото планиране на национално ниво. Целта на Плана не е да идентифицира всички територии с наличие на ветрови ресурс или да оцени пригодността на всяка отделна площадка за изграждане на вятърни електроцентрали, а да определи зони, в които производството на

				включително Global Wind Atlas, Vortex, разработките на Joint Research Centre (JRC) на Европейската комисия, както и приложените за територията на България модели с висока резолюция, публикувани в изследвания на Център за изследване на демокрацията с участие на австрийски научни институции, използват комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри. Сред тях са плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал. В този смисъл използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий не осигурява достатъчна техническа и икономическа обоснованост на идентифицираните приоритетни зони и не гарантира устойчиво развитие на вятърната енергия в дългосрочен план.		електрическа енергия от вятърна енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда и са налице условия за прилагане на ускорени административни процедури съгласно чл. 5 от ЗЕВИ.
				III.По отношение на цялостния методически подход на анализ и GIS обработка Използваната в Проекта методика за наслагване и изрязване на карти е остаряла и не позволява прецизна и добра работа, като картата дори няма легенда. За подготовката на подобен нормативен документ от стратегическа важност следва да използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. Следва да бъде осигурен достъп до всички използвани		III.Ангажиментът за изготвяне на „картов модел" при получаване на данните в GIS формат може да бъде приет като предложение за бъдещо сътрудничество и по своята същност не е доказателство за грешка в настоящата методология. До предоставянето на конкретен алтернативен анализ критиката не може д абъде приета.

				картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация. Ако институциите предоставят на БГВЕА всички карти в GIS формат, БГВЕА се ангажира да направи картов модел, който да бъде ефективен и работещ, така че всички насложени карти да бъдат видими с различна прозрачност, вместо както в Проекта премахвани, рязани или рисувани. Също така, подходът, приложен при разработването на Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, се основава преимуществено на т.нар. „метод на изключване“, при който чрез последователно наслагване на ограничения и изключващи критерии се елиминират значителни части от територията на страната, без да се извършва реална интеграция между наличния ветрови ресурс, техническата пригодност и екологичните въздействия. Методът на изключване е приложен като доминиращ инструмент, без паралелно прилагане на позитивни критерии за оценка на потенциала. В резултат на това пространственият анализ е насочен основно към идентифициране на територии, които следва да бъдат елиминирани, вместо към откриване на зони, в които развитието на вятърната енергия е едновременно технически реализуемо и екологично управляемо. Този подход противоречи на целта на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква определяне на зони за ускорено внедряване именно въз основа на тяхната пригодност, а не чрез механично изключване на територии. В рамките на метода на изключване са използвани данни и ограничения, произтичащи от документи с изтекъл период на действие или от остарели научни изследвания (напр. НПДЕВИ 2012–2020 г., карти на миграционни коридори с данни отпреди повече от десетилетие). Тези източници са приложени като		Подходът на Плана, който използва ограничителни слоеве за предварително идентифициране на „unsuitable“ или „high-sensitivity“ територии, е в съответствие с логиката на Насоките на Европейската комисия от 2024 г. (SWD(2024)333), където се предвижда прилагането на „constraints-based mapping“ като част от стратегическото пространствено зониране. Използването на ограничителни слоеве представлява утвърден ГИС подход за систематично отчитане на екологични и пространствени ограничения и осигурява прозрачност и проследимост на методологичните решения. Критиката, че липсват позитивни критерии, не отчита, че ветровият ресурс и мрежовият капацитет са приложени именно като положителни критерии за включване в рамките на метода. Твърдението, че картата няма легенд", е редакционна бележка, а не методологично оплакване, и не засяга валидността на анализа, за това ще бъде взета под внимание при финализиране на документа.

				абсолютни ограничения, без критична оценка на тяхната актуалност, пространствена резолюция и съвместимост със съвременните технологии и практики във вятърната енергетика. Екологичните критерии са приложени под формата на твърди пространствени изключвания, без диференциация по чувствителност, без анализ на функционални връзки и без оценка на възможността за управление и смекчаване на въздействията. Така методът на изключване замества екологичната оценка с картографско „изрязване“, което не отчита доказаната възможност за съвместимост на вятърни проекти с опазването на биоразнообразието при прилагане на адекватни мерки. Особено показателен недостатък на метода е липсата на връзка между определените приоритетни зони и реално функциониращи или вече одобрени вятърни проекти на територията на страната. В редица региони с доказан ветрови ресурс и техническа приложимост, където проекти са преминали всички процедури по екологичното законодателство и се експлоатират без установени значителни въздействия, същите територии са класифицирани като неподходящи на стратегическо ниво. Това създава вътрешно противоречие между стратегическото планиране и реалната административна и инвестиционна практика. Методът на изключване, в приложената му форма, води до резултат, който е концептуално несъвместим с логиката на ускореното внедряване по RED III и ЗЕВИ. Вместо да идентифицира територии с най-нисък екологичен риск и най-висок технически потенциал, подходът създава рестриктивна рамка, която де факто насочва развитието към зони с ограничена приложимост, като същевременно индиректно дискредитира други подходящи територии. В този си вид методът представлява опростен и непропорционален подход, който не осигурява		

				необходимата връзка между ветровия ресурс, техническата реализуемост и екологичната съвместимост.		
				1.Слой „Защитени зони и защитени територии“ Директива (ЕС) 2023/2413 изрично предвижда, че зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници не следва да обхващат защитени зони от мрежата „Натура 2000“ и други територии с висок природозащитен статус, поради което изключването на тези територии от обхвата на приоритетните зони е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство. Въпреки това, приложението на този изключващ критерий в Проекта е извършено механично и без необходимата диференциация, като защитените зони и територии са третирани като хомогенен слой, без да се отчита тяхната функционална роля в екологичната система и без анализ на косвени, периферни и кумулативни въздействия извън формалните им граници.		1. Становището признава, че изключването на Натура 2000 „е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство", следователно критиката е само към начина на прилагане, а не към самия критерий. Диференцирането на защитените зони е предмет на ОВОС на ниво конкретно инвестиционно предложение, не на стратегически план.
				2.Слой „Миграционни пътища на птиците“ Използваният слой за миграционните „пътища“ на птиците се основава на остарели данни и опростени схематични модели, които не отразяват съвременните научни знания и GPS-данни за движение на чувствителни видове. Миграционните коридори са третирани като „пътища“ - линейни или широки зони с еднозначен риск, без анализ на интензитет, височина на полета, сезонност и поведенчески особености. Това води до непропорционално изключване на обширни територии, включително такива с дългогодишна		2. Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Също така в ЗЕВИ е посочено „установените миграционни маршрути на птици“, като такива са именно споменатата карта.

				експлоатация на вятърни паркове без установени значителни въздействия. В тази връзка следва да се подчертае, че Директивата изисква ограничаване или изключване само на т.нар. големи миграционни маршрути на птици (major migratory routes) – ключови маршрути с изключително висока концентрация и интензивност на прелет, какъвто е например районът на Босфора. Те не приравняват всички миграционни коридори до такива маршрути и не предвиждат автоматично изключване на широки територии въз основа на обобщени или схематични слоеве, както е направено в Проекта на План.		
				3.Слой „Чувствителни територии за биологичното разнообразие“ определени в плановете за действие на видове (местообитания на видове и птици, влажни зони, торфища) По принцип е правилно чувствителните територии (влажни зони, торфища, местообитания на видове) да са включени като твърд изключващ слой, но без разграничение между различните типове чувствителност и без анализ на пространствени и функционални връзки се прилага универсален подход „всичко или нищо“, който не отчита възможността за локализиране на инфраструктурата извън най-чувствителните елементи и за прилагане на смекчаващи мерки. Липсва класификация на чувствителността и буфери около идентифицираните полигони.		3. Методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост.
				4.Слой „Горски територии“ Горските територии са изключени изцяло, без да се отчита тяхната вътрешна хетерогенност, типове гори, степен на антропогенна трансформация и наличието на деградирали или вторично възстановени горски площи. Подобен подход не съответства на практиката за диференцирано третиране на горските екосистеми и не отчита възможността за ограничено и контролирано		4. Изключването на горските територии е в съответствие с националното законодателство. Както е посочено по-горе, методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост.

				развитие при спазване на приложимото законодателство.		
				5.Слой „Постоянно затревени площи“ Изключването на постоянно затревените площи е приложено без достатъчна аргументация и без връзка с действащия режим по Закона за подпомагане на земеделските производители, нито с текстовете на Директивата. Тези територии по своята същност са съвместими с развитието на вятърна енергия, тъй като ветрогенераторите заемат минимална площ и не възпрепятстват основното им земеползване. Универсалното им изключване води до неоправдано ограничаване на потенциала в земеделски райони с добър ветрови ресурс.		5. Използването на слоя „Постоянно затревени площи“ е във връзка с прилагането на изискването на чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ.
				6.Слой „Ограничения по НПДЕВИ 2012–2020 г.“ БГВЕА категорично се обявява против използвания подход в Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка, какъвто е Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г. Тези ограничения са включени неправомерно като действащ критерий, без да се отчита променения нормативен и технологичен контекст и без актуална научна обосновка. Описаните в НПДЕВИ зони, които се характеризират с обективно повишен риск за екологичното биоразнообразие, са веднъж изключени от приоритетните зони поради изключване на база други критерии - защитени зони и територии по „Натура 2000“ и оценка на миграционните коридори на птиците. Останалите зони, които НПДЕВИ включва, а именно - „земеделския и горски фонд, извън границите на		6. Както е посочено в Плана, включването на слоя е аргументирано и обосновано като необходима мярка за ограничаване на негативното въздействие на работата на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход, при който екологичните съображения се отчитат на най-ранен етап от процеса на планиране. Използването на този слой не произтича от формалното действие на НПДЕВИ, а от актуалността на идентифицираните в рамките на неговата екологична оценка чувствителни територии по отношение на биоразнообразието. Следва да се отчете и че определянето на приоритетните зони е извършено в съответствие с чл. 5, ал. 5 от ЗЕВИ, който изисква използването на всички

				защитените зони от мрежата Натура 2000“, следва да останат като приоритетни зони поради липсата на данни за съществуващи съществени отрицателни въздействия, както и добрия ветрови потенциал на тези региони. Бихме искали да обърнем внимание, че съгласно изискванията на чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, държавите членки следва да определят зони за ускорено внедряване, въз основа на това, че въвеждането на конкретния вид възобновяем източник на енергия не се очаква да окаже значително въздействие върху околната среда, като се отчитат различията между отделните видове технологии. Отхвърлянето на поставяне на ветрогенератори върху земеделски земи не отговаря на това условие. Същевременно подобно ограничение е и в разрез с чл. 24б от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), който е секторният закон, определящ опазването на земеделските земи и следва текстовете му да се прилагат с приоритет над всеки друг подзаконов нормативен документ. Действащи ограничения при земеползването има въведени единствено за изграждане на фотоволтаични системи (чл. 24, ал. 3 от ЗОЗЗ), които не са обект на настоящия Проект. В ЗОЗЗ няма въведени ограничения за ветрогенератори на земеделски земи, тъй като поради минималната площ, която заемат, те не са в конфликт със земеделските земи. Както е цитирано и в насоките на ЕК2, данните показват, че около 97–98 % от площта, заемана от типична вятърна централа, може да се използва едновременно и за други цели. Това позволява съвместното съществуване на вятърни паркове с други видове земеползване. Данните показват, че към момента общата заета площ от инсталираните в страната ВяЕЦ (около 320 бр.) и съпътстващата към тях инфраструктура заема приблизително 0,004% от площите със селскостопанско предназначение. Необходимата площ за изграждане на една вятърна турбина с мощност около 5-8 MW заема приблизително около 1-2 дка площ за фундамент и обслужваща		подходящи инструменти и бази данни за определяне на зоните, включително картографиране на чувствителните области за дивата флора и фауна. В този смисъл използването на налични национални източници на информация за екологична чувствителност е в съответствие със законовите изисквания. Не се споделя и твърдението, че чрез Плана се въвежда забрана за развитие на проекти върху земеделски земи. Планът определя единствено приоритетни зони за прилагане на ускорени процедури съгласно чл. 5 от ЗЕВИ. Съгласно чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ разработването и приемането на Плана не изключват развитието на проекти извън включените в него територии при спазване на приложимото законодателство. Следователно невключването на дадена територия в обхвата на приоритетните зони не представлява ограничение или забрана за реализация на инвестиционни намерения.

				площадка по време на експлоатацията и вятърната енергия представлява най-ефективния метод за електропроизводство по критерий заета площ спрямо количество произведена енергия, което предопределя и тяхната съвместимост със земеделските дейности, извършвани на същата земя. Вземайки предвид изискването за отстояние на турбините една от друга при изграждането на ветроенергийния парк, те могат да бъдат разпръснати на по-голяма площ, но теренът между съоръженията може да се използва безпрепятствено за целите на селското стопанство. Поради тази причина в Европа и в България е широко разпространено разполагането на ветрогенератори в земеделски земи и конфликти не са регистрирани, видно и от практиката. Друг съществен аргумент за неотчитане на НПДЕВИ при изготвянето на Плана за приоритетни зони е, че посочените в него забрани са с период на действие до 2020 г., а направената екологична оценка по него е от 2012 г. Това е неактуален документ, изготвен преди 15 години, който е с изтекло действие и поради тази причина БГВЕА не приема предложението и констатацията в Проекта „Оценените в рамките на процедурата по екологична оценка за НПДЕВИ идентифицирани отрицателни въздействия от тези проекти върху биологичното разнообразие, за чието намаляване е определена мярката, не се различават по същество от въздействията, които биха предизвикали и сега планирани намерения за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Поради всички по-горе изброени аргументи, БГВЕА настоява за редакция на Проекта и отпадане на НПДЕВИ като критерий за изключване, тъй като без правно основание се изключват земеделски земи от него, които същевременно са с най-добър ветрови потенциал. Прилагането на ограниченията, произтичащи от Националния план за действие за енергия от		

				възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г., по отношение на земеделските земи създава допълнително концептуално и секторно противоречие, тъй като въвежда рестрикции, които не намират опора нито в действащото законодателство, нито в актуалните стратегически документи в областта на земеделието (обръщаме внимание, че съвъзложител на плана е и министъра на земеделието, тъй като съгласно ЗЕВИ, планът се разработва съвместно и с МЗХ). НПДЕВИ, изготвен в различен нормативен и технологичен контекст и с изтекъл срок на действие, не може да служи като валидно основание за стратегическо изключване на земеделски територии при определянето на приоритетни зони за ускорено внедряване на вятърна енергия. Особено проблематично е, че по този начин земеделските земи в този обхват се третират като несъвместими с развитието на вятърната енергия, въпреки че подобна несъвместимост не е установена нито в Закона за опазване на земеделските земи, нито в секторните политики за развитие на земеделието. В този смисъл прилагането на НПДЕВИ като изключващ критерий не само необосновано ограничава потенциала за развитие на вятърната енергия, но и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор. Такъв конфликт не произтича от реални ограничения, наложени от аграрните политики, а е резултат от механично пренасяне на остарели стратегически допускания в съвсем различен регулаторен и икономически контекст. Това противоречи на принципа за интегрирано планиране на политики и на целите на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници при отчитане на спецификите на отделните технологии и възможностите за съвместимост със съществуващите земеползвания.		

				Допълнително следва да се отбележи вътрешното противоречие, произтичащо от начина, по който са приложени критериите за изключване на земеделските земи. От една страна, в Проекта на Плана земеделските територии са третирани като обект на рестрикции чрез позоваване на НПДЕВИ 2012–2020 г. и чрез въвеждане на допълнителни ограничения без ясно правно основание. От друга страна, от представения картографски материал и описанието на определените приоритетни зони е видно, че именно земеделските земи формират преобладаващата част от териториите, включени в тези зони. По този начин Планът едновременно разчита на земеделските земи като основен пространствен ресурс за развитие на вятърната енергия и в същото време ги третира като поначало проблемни или несъвместими, което създава нормативна и логическа неяснота. Това двойствено третиране подкопава предвидимостта на Плана и поражда риск от противоречиво прилагане на неговите разпоредби на етапа на реализация на конкретни инвестиционни намерения. Вместо да отчете доказаната съвместимост между вятърната енергия и земеделското земеползване и да използва земеделските територии като основа за определяне на зони с нисък екологичен риск и висок технически потенциал, Проектът на План възпроизвежда остарели ограничения и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор, който не произтича нито от действащото законодателство, нито от реалната практика.		Включването на слой „Зони с ограничения съгласно НПДЕВИ 2012–2020 г.“ е обосновано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност и не следва да се тълкува като въвеждане на обща забрана за развитие на вятърна енергия върху земеделски земи. Използването на този слой е аргументирано в Плана като мярка за ограничаване на негативното въздействие върху биологичното разнообразие и за интегриране на екологичните съображения на възможно най-ранен етап от процеса на планиране. Не може да се приеме твърдението, че Планът третира земеделските земи като несъвместими с развитието на вятърна енергия. Напротив, значителна част от определените приоритетни зони попадат именно в земеделски територии, което показва, че земеделските земи са разглеждани като потенциално подходящи за развитие на такива проекти при спазване на приложимите критерии и ограничения. Следва също да се отчете, че Планът не изменя и не дерогира действащото законодателство. Реализацията на конкретни инвестиционни предложения, включително в определените приоритетни зони, остава обвързана със спазването на изискванията на Закона за опазване на земеделските земи, Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие и останалото приложимо законодателство. Определянето на приоритетни зони не освобождава инвеститорите от задължението да

						преминат съответните процедури и съгласувания за конкретните инвестиционни намерения. Поради това не е налице противоречие в подхода на Плана. Земеделските земи не са изключени по принцип от възможностите за развитие на вятърна енергия, а са включени или изключени в зависимост от резултатите от приложената комплексна оценка съгласно критериите по чл. 5 от ЗЕВИ.
				В този контекст следва изрично да се отбележи необходимостта Проектът на План да включва ясно институционално послание и позиция, която да утвърждава съвместимостта между вятърната енергетика и земеделското земеползване. Планът следва недвусмислено да заяви, че развитието на вятърната енергия върху земеделски земи е допустимо, желано и приветствано, когато са налице нисък екологичен риск и подходящ технически потенциал. Напомняме, че земеделските земи по своята същност представляват територии с вече променен природен характер, в които човешката дейност отдавна е трансформирала естествените екосистеми. Именно поради това те предоставят възможност за многофункционално използване, при което от една и съща площ може едновременно да се осъществява земеделска дейност и производство на електрическа енергия от вятър. Вятърните турбини не изместват земеделието, а го допълват, като позволяват двойно обществено-икономическо използване на територията – производство на храни и на чиста, местна енергия. Включването на подобна комуникационна цел в Плана е ключово не само от гледна точка на общественото приемане, но и за предотвратяване на погрешни интерпретации. Европейската и националната практика ясно показват, че именно земеделските територии са естественото пространство за устойчиво развитие на		Планът не въвежда ограничения за развитието на вятърна енергия върху земеделски земи извън предвидените в приложимото законодателство и не съдържа разпоредби, които да поставят под съмнение съвместимостта между земеделското земеползване и изграждането на вятърни енергийни обекти. Същевременно следва да се има предвид, че целта на Плана е определянето на приоритетни зони по реда на чл. 5 от ЗЕВИ, а не формулирането на секторни политики или насърчителни послания относно отделни видове земеползване.

				вятърната енергетика, без конфликт със селскостопанските дейности и без допълнителна загуба на природни територии.		
				V.По отношение връзката на Проекта на Плана с други стратегически документи в областта на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво Посоченото обстоятелство, че поради „липса на данни“ при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени териториите на населените места, включително зоните на отстояние до 500 m от границите им, буди сериозно недоумение както от методологична, така и от институционална гледна точка. Особено проблематично е обяснението за липса на данни, при положение че ограниченията, произтичащи от чл. 141 на Наредба № 14 от 15 юни 2005 г., са ясно нормативно установени и не представляват неизвестна или труднодостъпна информация, а общоприложими технически изисквания, които по дефиниция следва да бъдат отчетени още на стратегическо ниво. Този пропуск разкрива по-дълбок структурен проблем в изготвянето на Плана, а именно липсата на реална обвързаност между определянето на приоритетните зони и действащите инструменти на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво. Това е особено съществено предвид факта, че Планът се разработва съвместно с Министерството на регионалното развитие и благоустройството, което по силата на своите правомощия отговаря именно за политиките и документите в областта на пространственото и устройственото планиране. В отсъствието на съгласуване с Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие и действащите общи устройствени планове, приоритетните зони се определят в изолация от реалната устройствена		V. Не може да се приеме твърдението, че е налице методологичен или институционален пропуск. В Плана не е посочено, че липсват нормативни изисквания относно отстоянията от населените места, а че при разработването на пространствения анализ не е бил наличен подходящ пространствен набор от данни, позволяващ еднозначно и коректно картографиране на всички населени места и съответните зони на отстояние в рамките на националния анализ. Същевременно Планът изрично отчита приложимостта на Наредба № 14 от 15.06.2005 г., като е посочено, че изискванията за минимални отстояния остават задължителни при реализирането на конкретни инвестиционни предложения. Следователно липсата на включен пространствен слой не води до отпадане или неглижиране на нормативно установените ограничения. Важно е да се уточни, че Директива 2023/2413 предвижда последващи процедури на ниво инвестиционно предложение, в рамките на които устройствените ограничения се прилагат задължително.

				структура на територията. Това води до парадоксалната ситуация стратегически документ да допуска на картово ниво територии, които впоследствие подлежат на съществени ограничения или изключвания на етапа на инвестиционно проектиране, което подкопава една от основните цели на Плана – създаване на предвидима и ускорена рамка за развитие. В този смисъл позоваването на приложимостта на Наредба № 14 „на етап изпълнение на Плана“ не може да компенсира липсата на интеграция с устройственото планиране при самото определяне на приоритетните зони. Напротив, именно стратегическото ниво е мястото, на което подобни пространствени ограничения следва да бъдат предварително отчетени, за да се избегне прехвърлянето на съществени конфликтни въпроси към по-късни фази на планиране и разрешаване, в противоречие с логиката на Директива (ЕС) 2023/2413 и с принципите на доброто управление и правната сигурност.		
				VI.Наличен капацитет за присъединяване към електроенергийната мрежа В Проекта е посочено, че след прилагане на критериите за изключване на несъвместимите територии, полученият допустим слой е пространствено пресечен със слоя за зоните с „наличен и предвидим“ капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД въз основа на анализ на близостта на териториите до съоръжения от електропреносната мрежа и електрически подстанции и информация за свободните мощности за присъединяване на територията на всяка зона. В резултат на тази операция са обособени приоритетни зони, представляващи части от допустимите територии, попадащи в обхвата на зони с идентифициран капацитет за присъединяване. По този начин приоритетните зони отразяват пространственото припокриване между		VI. Планът изрично посочва, че при определянето на приоритетните зони е използван слой за зони с „наличен и предвидим капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа“, предоставен от ЕСО ЕАД. В тази връзка не може да бъде споделено твърдението, че е отчетен единствено наличният към момента капацитет за присъединяване. Използваният геопространствен слой включва данни за съществуваща и планирана електроенергийна инфраструктура, електрически подстанции, проектни електропроводни линии, батерийни системи за съхранение на електроенергия и свободни мощности за присъединяване. Данните са

				допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, като за всяка зона е отчетен съответният капацитет за присъединяване. При определянето на приоритетните зони следва да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. Доколкото става ясно, в Проекта се отчита единствено наличният капацитет на мрежата за присъединяване, което не може да се определи като коректен и изчерпателен подход. Липсва яснота относно източниците на информация, въз основа на които е определен този капацитет, защото има локации, където реалният свободен капацитет е значително по-голям от упоменатия. Също така не става и ясно какви са възможните точки за присъединяване (подстанция, далекопровод, трафопост), нито какво е нивото на напрежение (20/110/220/400 kV), които представляват ключови фактори за прогнозиране на присъединителния капацитет и за определяне на техническата и финансовата рамка на всеки енергиен проект. Както е посочено в Проекта, от жизненоважно значение е модернизацията и разширяването на преносната и разпределителната мрежа, за да може тя да поеме очаквания капацитет от ВЕИ. В Плана за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2025 - 2034 г. на ЕСО ЕАД също е отбелязано, че инвеститорският интерес за изграждане на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ не съвпада географски със свободния капацитет на електропреносната мрежа в съответните райони. В тази връзка в Плана се предвиждат технически решения за развитие на електропреносната мрежа и реконструкция на съществуващи елементи от нея. Също така, бихме искали да обърнем внимание, че съгласно чл. 116, ал. 15 от Закона за енергетика, операторът на електропреносната мрежа, съответно оператор на електроразпределителна мрежа, може да		предоставени от ЕСО ЕАД като компетентния оператор на електропреносната мрежа. Следва да се има предвид, че Планът има стратегически характер и не замества процедурите по проучване и присъединяване на конкретни инвестиционни предложения. Поради това в него не се разглеждат конкретни технически решения, точки на присъединяване или индивидуални възможности за използване на гъвкав капацитет, които се определят на етап реализация на съответния проект. Капацитетът за присъединяване не е използван като самостоятелен критерий, а като един от факторите при определянето на приоритетните зони, наред с потенциала за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

				присъедини два или повече обекта, чийто общ капацитет надвишава нейната преносна способност. Поради тази причина определянето на свободни мощности за присъединяване единствено на база преносната способност, не отчита законовата възможност и разрастващата се бизнес практика за използване на т.нар. „гъвкав капацитет“. Това означава, че в съществуващи точки на присъединяване, в които вече има изградени соларни паркове, използващи наличния капацитет, поради разминаванията в производствения им профил с този на вятъра, могат да присъединя нови ВяЕЦ. Не на последно място тук следва да се отчете и още един съществен системен дефицит, който не е адресиран в Проекта, а именно обстоятелството, че планираното развитие на електропреносната мрежа, заложено в Плановете за развитие на ЕСО ЕАД, не е подложено на стратегическа екологична оценка като цялостен документ. На практика екологичната оценка на мерките за разширяване и реконструкция на електропреносната инфраструктура се извършва фрагментарно – на ниво отделни инвестиционни предложения и конкретни трасета, без интегриран анализ на кумулативните и пространствено натрупващи се въздействия върху околната среда. Този подход води до парадоксална ситуация, при която при определянето на приоритетните зони за вятърна енергия се прилага изключително рестриктивен и статичен критерий, основан на текущото състояние на мрежовия капацитет, докато същевременно бъдещото развитие на електропреносната мрежа – което по замисъл следва да осигури присъединяването на тези зони – не е предмет на предварителна стратегическа екологична оценка. Така екологичният риск от мрежовата инфраструктура не се разглежда системно на стратегическо ниво, а се прехвърля към етапа на		

				проектно реализиране, където възможностите за оптимизация са значително по-ограничени. В резултат на това приоритетните зони се определят не като функция на дългосрочно интегрирано планиране на енергийното производство и инфраструктурата, а като производна на моментни инфраструктурни ограничения, чието преодоляване е предвидено в други стратегически документи, но без съпътстваща екологична оценка на същото ниво. Това разминаване между енергийното и мрежовото планиране противоречи на принципите на Директива 2001/42/ЕО за стратегическа екологична оценка и на логиката на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници да бъде подпомогнато чрез координирано и предвидимо развитие на мрежовата инфраструктура. При липсата на стратегическа екологична оценка на мрежовото развитие, използването на капацитета за присъединяване като изключващ критерий в Плана за приоритетни зони води до прехвърляне на тежестта на екологичната преценка към отделните проекти и до „оценяване на парче“, което увеличава регулаторната несигурност, риска от противоречиви решения и вероятността от кумулативни въздействия, които не са били предварително идентифицирани и управлявани на стратегическо ниво.		
				VII.Относно Миграционни маршрути на птиците В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната сфера имат различна дефиниция, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, без да е направено разграничение между индивидуални или видово-специфични траектории на движение,		VII. Не се споделят изложените твърдения относно методологична некоректност при отчитането на миграцията на птиците. Съгласно чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ при определянето на зоните в плана се изключват „установените миграционни маршрути на птици“. В тази връзка Планът прилага изискванията на закона и използва наличните официални експертни данни за

				статистически обобщени миграционни направления и пространствено дефинирани коридори с определена ширина, интензитет и функционална значимост. Подобно смесване води до концептуална неяснота при определянето на пространствени ограничения, тъй като линейни или условно очертани „пътища“ се интерпретират като широки зони с еднозначно висок риск, без да е извършен анализ на реалния интензитет на миграция в тях, височини на полета, сезонната динамика и чувствителността на конкретните видове. В резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси. Научните изследвания, базирани на GPS-телеметрия, ясно показват, че миграцията на птиците не се осъществява по фиксирани „пътища“, а представлява динамичен процес с висока пространствена вариабилност, обусловена от метеорологични условия, релеф, поведенчески стратегии и междуспецифични различия. Поради това използването на статични, схематични карти на „миграционни пътища“ или „коридори“ като изключващ критерий на стратегическо ниво не съответства на съвременното научно разбиране и води до систематично надценяване на риска. В този смисъл, за целите на стратегическото планиране на приоритетни зони за вятърна енергия следва да се прилагат ясно дефинирани понятия и количествени методи за оценка на риска, основани на актуални данни за движение на чувствителни видове, а не опростени и концептуално неясни схеми, които смесват различни нива на екологичен анализ. За определянето на зоните, изключени по този показател при картирането, в Проекта на План е предложено да се отчетат остарели и неотговарящи на настоящата действителност данни за птиците на база изготвена карта на миграционните пътища от 2013 г., която		идентифициране на териториите, попадащи в обхвата на установените миграционни маршрути. Следва да се отбележи, че целта на Плана е определянето на приоритетни зони в съответствие с критериите, установени в ЗЕВИ. Поради това Планът използва наличните специализирани източници и експертни разработки, предоставени от компетентните институции. Не се споделя и твърдението, че са използвани единствено остарели данни. При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“, изготвено през 2024 г. от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българската академия на науките. Въз основа на това становище в Плана е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност“, отчитащ експертната оценка на ИБЕИ-БАН относно чувствителността на териториите спрямо въздействията от развитието на вятърна енергия. Следва също да се отчете, че Планът не разчита единствено на пространствени ограничения, а предвижда и правила и смекчаващи мерки за ограничаване на потенциалните въздействия върху биологичното разнообразие, които са подробно разгледани в Доклада за екологична оценка.

				обхваща данни за периода от 1986 до 2012 г. Основен недостатък на този подход е, че се налагат ограничителни карти без извършване на анализ на чувствителността на включените видове. Прилагането му резултира в неправилно определяне на еднакъв статут на риск за птиците, както в райони с висок природозащитен статус, където гнездят чувствителни видове птици, така и в земеделските райони на открити равнинни територии, където от години работят стотици турбини без установени вредни въздействия върху птиците. Друго важно обстоятелство е, че в специалният доклад на най-голямата международна природозащитна организация в света BirdLife International3 за определяне на миграционните пътища, фокусиран именно към опазване на мигриращите птици чрез идентифициране на местата с концентрация на мигриращи реещи се видове птици не са посочени места с концентрация на реещи се птици на територията на България . . Посочените като миграционни пътища на птиците в картата на МОСВ територии не се използват в определението на Средиземноморско – Черноморския миграционен път на птиците, дадено BirdLife International В целия доклад на BirdLife International, посветен на Средиземно-Черноморския миграционен път, не се споменава нищо за „Виа Понтика“ или „Виа Аристотелис“, както и за наличие на концентрации от птици на територията на Североизточна България. Както се посочва в становището на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ), изготвената за България карта на риска за птиците от изграждане на ВЕП от 2013 г. обхваща общо 225 вида птици, за които според авторите съществува риск. Експертната оценка на ИБЕИ е, че много от видовете птици, залегнали като чувствителни към ВЕП, са неправилно категоризирани. За сравнение, в аналогични оценки за държави членки от същия зоогеографски район са определени между 12 и 38 вида		Изразената готовност за предоставяне на допълнителни експертни данни и участие в бъдещи актуализации на Плана се приема положително и би могла да бъде полезна при последващо усъвършенстване на използваните подходи и информационна база.

				птици. Огромно разминаване има и в получените крайни резултати като процент от територията на страната - в България е получено рекордното покритие от над 90% от територията на страната с оценка за висок риск, докато в останалите европейски държави този процент 5-15 %. Основният извод от становището на ИБЕИ по предоставените от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и риска от развитие на ветрогенератори паркове: „Опростеното и схематично изображение на миграционните „пътища“ е неприложимо към стратегическото планиране на райони за развитие на ВЕП поради грубото и неточно провеждане на граници от прави линии, разделящи практически еднакви по своята фаунистична и екологична значимост региони на България. Прилагането на опростени схеми от тези прави линии, проведени по необосновани критерии през разнообразни екологични условия на средата, води до дълбоки противоречия с натрупаните в тази насока знания и е в конфликт с целите на устойчивото развитие на възобновяемата енергия в България“.		
				Поради всички гореизложени аргументи БГВЕА настоява при определянето на приоритетните зони да се използват най-актуалните налични научни данни и количествени методологии, включително резултатите от международното изследване на Gauld et al. (2022), базирано на GPS-проследяване на 1454 индивидуални птици от 27 вида, определени като най-чувствителни към риск от сблъсък с енергийна инфраструктура. Тук, следва изрично да се подчертае, че изследването на Gauld et al. (2022) оценява чувствителността и уязвимостта на птиците във връзка със съществуваща енергийна инфраструктура и реално функциониращи съоръжения, като анализът се основава на действителни характеристики на полетите – височина, пространствено разпределение, интензитет и поведенчески модели на движение на птиците. Оценките не са изградени върху		Не се споделя становището, че определянето на приоритетните зони следва да бъде обвързано с прилагането на конкретна научна публикация или единствена методология. Планът е разработен въз основа на наличните към момента официални пространствени данни, експертни оценки и изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като при определянето на зоните са използвани данни и експертни становища, предоставени от компетентни научни и административни институции. Планът е разработен въз основа на наличните към момента официално предоставени пространствени данни,

				хипотетично планирани съоръжения или прогнозни трасета, а върху емпирични данни за взаимодействието между птиците и вече налични обекти. Подобен подход е в съответствие със съвременното научно разбиране за миграцията на птиците, както и с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 за определяне на зони за ускорено внедряване на възобновяема енергия при минимален и управляем екологичен риск. Резултатите от изследването показват, че рискът от сблъсък не е равномерно разпределен в пространството, а е силно диференциран в зависимост от концентрацията на полети на чувствителни видове в рискови височинни диапазони и в близост до съществуваща инфраструктура. Това позволява разграничаване на зони с по-висока и по-ниска относителна чувствителност, като последните могат да бъдат разглеждани като по-подходящи за стратегическо насочване на развитие, при условие, че се прилага принципът на предпазливост, целенасочени смекчаващи мерки и последващ контролен мониторинг. С оглед на горното и в съответствие със становището ИБЕИ към БАН, БГВЕА настоява да се използват актуални научни данни и методологии като предложената от БАН обективна количествена оценка на риска от изграждане на ВЕП, както и свързаната с тях инфраструктура, за картографиране на приоритетните зони за ускорено внедряване на ВЕП. БГВЕА счита, че Институтът за биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ) при БАН разполага с най-високия научен и експертен капацитет в България в областта на орнитологията и поради това е най-подходящата научна институция в страната, която може да разработи и предложи на МОСВ научнобазирана и съвременна орнитологична оценка. Убедени сме, че ИБЕИ може да разработи в кратки срокове и Методика за определяне на миграционните пътища на птиците в България, която да стъпва на съвременното научно знание като изследването на Gauld et al. (2022).		експертни становища и специализирани анализи, включително становището на ИБЕИ при БАН от 2024 г., използвано при формирането на слоя „Зони с индикатор на чувствителност“. Същевременно предложенията за използване на по-актуални научни данни, количествени подходи и нови методи за оценка на риска могат да бъдат разгледани при бъдещи актуализации на Плана. В тази връзка се отчита положително готовността на Българската ветроенергийна асоциация да предоставят експертна подкрепа и данни за усъвършенстване на използваните подходи.

30	Електронна поща 12-00-259-104/09.04.2026	Асоциация за производство, съхранение и търговия на електроенергия (АПСТЕ)	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Асоциацията за производство, съхранение и търговия на електроенергия (АПСТЕ) изразява своята сериозна загриженост относно публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и представя настоящото становище в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), транспонирана в националното законодателство чрез Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ). Планът следва да представлява ключов стратегически инструмент за ускорено внедряване на вятърна енергия в съответствие с националните и европейски ангажименти за климатична неутралност, енергийна сигурност и конкурентоспособност. В настоящия си вид обаче той не изпълнява тази функция. АПСТЕ счита, че Планът следва да бъде оттеглен или съществено преработен, като в процеса на преработването от самото начало бъдат включени всички заинтересовани страни, включително представители на АПСТЕ, индустриалните асоциации от областта на възобновяемата енергетика, работодателските организации, научната общност и неправителствения сектор.	Приема се по принцип.	Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници от компетентните държавни органи и администрации, определени в закона, въз основа на официални пространствени данни, техническа информация и наличните национални източници на информация. Съгласно приложимата нормативна уредба обществените консултации представляват етап от процеса на разработване и приемане на Плана, чрез който всички заинтересовани страни имат възможност да представят становища, предложения и бележки по проекта на документа. Участието в обществено обсъждане е законоустановеният механизмът за участие на заинтересованите страни.
				I. ПРАВНА РАМКА И СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ Чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 задължава държавите членки да приемат планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници - не ограничителни карти, а инструменти за улесняване и ускоряване на развитието на ветроенергийни електроцентрали. Насоките на Европейската комисия (SWD(2024) 333 final, 13.5.2024 г.) изрично постановяват: *„От особено значение е да се подчертае, че зоните за ускорено внедряване (ЗУВ) представляват само част от областите, в които могат да се реализират проекти за възобновяема енергия.* *Тяхното определяне не възпрепятства текущото и бъдещото изграждане на проекти за възобновяема*		ЗЕВИ съдържа критерии за изключване и предпоставки, които държавата е длъжна да приложи. Тези изисквания са приложени в Плана чрез използване на официалните пространствени данни, предоставени от компетентните институции, както и чрез изключване на чувствителни територии съгласно нормативната рамка.Това автоматично обезсилва твърдението, че Планът „не изпълнява“ изискванията. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за

				енергия във всички останали области, включително области, които може да са неподходящи или изключени от определянето на ЗУВ. Зоните за ускорено внедряване представляват само подмножество от всички възможни области, в които могат да се развиват проекти за възобновяема енергия при различни (по-бързи и по-опростени) правила за издаване на разрешителни. [...] Поради тази причина определянето на ЗУВ не следва да води до създаване на „забранени зони" (no-go areas) за проекти за възобновяема енергия: докато някои области не следва да се разглеждат или определят като зони за ускорено внедряване, проекти за възобновяема енергия могат да бъдат изграждани в тези области, ако получат разрешение при спазване на приложимите изисквания." (Работен превод на АПСТЕ. Оригиналният текст на английски език е публикуван в SWD(2024) 333 final, 13.5.2024 г., стр. 7–8.) Вятърната енергия не е само инструмент за декарбонизация - тя е въпрос на енергийна сигурност, ценова предвидимост, индустриална конкурентоспособност и икономически суверенитет. Вятърът е местен, предвидим и необременен с геополитически рискове ресурс. Алтернативите са по-замърсяващи, по-скъпи и зависими от геополитически нестабилни доставки. Приемането на Плана в настоящия му вид би увредило не само инвестиционната среда, но и способността на България да изпълни своите ангажименти по Регламент (ЕС) 2018/1999 и националния Интегриран план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК). Съгласно Насоките на ЕК (SWD(2024) 333 final, стр. 4), при картографирането по чл. 15б държавите членки са задължени да вземат предвид: (i) потенциала за производство на ВЕИ; (ii) прогнозното търсене на енергия; и (iii) наличието на съответната енергийна инфраструктура, включително мрежи, съхранение и потенциал за тяхното изграждане или модернизиране. Планът не изпълнява нито едно от тези три условия в достатъчна степен.		осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. Поставените твърдения относно процедури за нарушение и санкции във връзка с транспонирането на Директивата се отнасят до общото прилагане на законодателството, а не до съдържанието на Плана, и не са предмет на настоящия стратегически документ.

				В допълнение, България е обект на активни процедури за нарушение от Европейската комисия във връзка с Директива (ЕС) 2023/2413: процедура INFR(2024)0211, по която през февруари 2025 г. е изпратено мотивирано становище за непълно транспониране на правилата за ускорени разрешителни процедури, и официално уведомително писмо от юли 2025 г. за непълно транспониране на останалите разпоредби на Директивата. Приемането на методологично дефектен и нормативно несъответстващ план не само не решава проблема с установените нарушения, но създава риск от тяхното задълбочаване: документ, който обръща логиката на Директивата и не осигурява реално ускорено внедряване, не може да се счита за добросъвестно изпълнение на задълженията на България по чл. 15в от RED III. АПСТЕ призовава компетентните органи да отчетат този правен риск при вземането на решение относно Плана.		
				II. ПЛАНЪТ НЕ СЛЕДВА ДА БЪДЕ ПРИЕТ В НАСТОЯЩИЯ МУ ВИД АПСТЕ счита, че Планът страда от фундаментални методологични, правни и процедурни недостатъци, които изискват неговото оттегляне или цялостна преработка. 1. Наименованието на Плана не съответства на Директивата Още на ниво наименование предложеният документ не съответства на целите и терминологията на Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно чл. 15в от Директивата държавите членки приемат планове за определяне на „зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници". Коректното наименование следва да бъде: „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Разминаването не е формален въпрос - то отразява по-дълбоко концептуално отклонение: вместо фокус върху		Наименованието на документа е определено в стриктно съответствие с чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, който въвежда изискването за разработване на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Съдържанието на Плана ясно отразява връзката с ускореното развитие на ВЕИ и транспонирането на европейските изисквания. Също така при разработването на Плана определянето на приоритетните зони е извършено чрез прилагане на единна методология и пространствен анализ, базирани на официални данни, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ.

				ускоряването, документът е изграден основно през логиката на ограниченията. 2. Нарушение на духа и буквата на Директива (ЕС) 2023/2413 Планът е изготвен като ограничителен инструмент, а не като инструмент за ускоряване. Чрез т.нар. „метод на изключване" са елиминирани над 90% от територията на страната, включително Североизточна България - регионът с най-висок ветрови потенциал според Плана RePowerEU. Предложените 26 зони с обща площ от едва 11 093 кв. км се намират предимно в райони с нисък или никакъв реален ветрови потенциал. Вместо да идентифицира най-подходящите територии, Планът на практика ги изключва. Насоките на ЕК (SWD(2024) 333 final) изрично предупреждават, че прекомерно строгите изисквания за минимално разстояние и бланкетното изключването на територии „в някои случаи могат да направят по- голямата част от територията на дадена страна недостъпна за изграждане на инсталации за възобновяема енергия". Именно това е резултатът в настоящия Проект. Показателно е, че самият Проект на Плана цитира чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ, който изрично предвижда, че определянето на приоритетни зони не ограничава развитието на вятърни проекти извън тях при спазване на приложимото законодателство. Планът по този начин декларира правилния принцип, но го нарушава на практика чрез избраната методология: прилагането на метода на изключване върху 90% от територията на страната де факто противоречи на собствената нормативна основа на документа. III. ЯСЕН РЕЖИМ ИЗВЪН ПРИОРИТЕТНИТЕ ЗОНИ Най-съществения пропуск в Проекта е липсата на достатъчно ясна и недвусмислена гаранция, че всички проекти извън определените приоритетни зони - нови, съществуващи и вече започнали - продължават да се разглеждат и реализират по действащия правен и административен ред, без каквито и да е допълнителни ограничения, забавяния или неблагоприятни последици.		Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Следва да се отбележи, че методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън

				АПСТЕ настоява в текста на Плана изрично да бъде включена следната клауза: *„Всички проекти, които попадат извън определените приоритетни зони и за които към момента на приемане на Плана вече са започнали процедури по разрешаване, включително процедури по оценка на въздействието върху околната среда или оценка за съвместимост, както и всички бъдещи проекти, стартирани след бъдещо определяне на зони за ускорено внедряване и/или приоритетни зони, следва да се разглеждат и реализират по общия ред на действащото национално и европейско законодателство. Разпоредбите на настоящия План не могат да се тълкуват като основание за отказ от разглеждане на инвестиционни предложения извън приоритетните зони от страна на компетентните органи."* Това изискване е напълно съвместимо с вече цитираната в самия Проект норма на чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ и произтича пряко от Насоките на ЕК (SWD(2024) 333 final). Липсата на подобна клауза създава реален риск от правна несигурност, административни злоупотреби и дискредитиране на инвестиционната среда. Членове на АПСТЕ вече сигнализират за откази да се процедират административни процедурни стъпки от страна на държавни и общински институции, които се аргументират с предстоящото приемане на Плана и произтичащи от това ограничителни разпоредби, засягащи териториите извън определените като приоритетни зони.		тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана.
				IV. ФУНДАМЕНТАЛНИ МЕТОДОЛОГИЧНИ НЕДОСТАТЪЦИ 1. Използване на остарели данни и компрометирана методология АПСТЕ счита за методологично недопустимо стратегически документ с хоризонт 2030-2050 г. да бъде изграден върху орнитологични данни, основани предимно на информация от периода 1986-2012 г.		Не се споделя твърдението, че са използвани единствено остарели данни. При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“,

				Данните от проекта на ЕКОНЕКТ, използвани за картата на риска за птиците, са подложени на последващ независим контрол на качеството от Консорциум ПЕБ, при който не са потвърдени като надеждни. Контролният доклад изрично приема модела единствено с индикативен характер — не като надеждна основа за реална оценка на риска. Наред с това са налице актуални едногодишни мониторинги на птици, извършени по утвърдена от МОСВ методика и предадени на министерството, които не са взети предвид. Насоките на ЕК изрично изискват сътрудничество с всички субекти, разполагащи с релевантни данни, и интегрирането им при определянето на зоните. Игнорирането на тези данни е в пряко противоречие с принципа за прилагане на най-добрите налични научни знания и с декларирания в самия План принцип за работа с „актуални, точни и съгласувани пространствени данни". 2. Методологично некоректен подход към миграцията на птиците В орнитологичната част на Плана се наблюдава непоследователно смесване на понятия като „миграционни маршрути", „миграционни пътища" и „миграционни коридори", без ясно разграничаване между тяхното научно съдържание и пространствен мащаб. Това води до механично налагане на ограничения върху обширни територии, без количествен анализ на интензитет на прелета, височина на полета и реален риск от взаимодействие. GPS-базираните изследвания ясно показват, че птичата миграция е динамичен процес с висока пространствена вариабилност - не движение по фиксирани „пътища“. Директива (ЕС) 2023/2413 изисква ограничаване единствено на „големи миграционни маршрути“ (major migratory routes) – ключови маршрути с изключително висока концентрация на прелет, като района на Босфора. Планът третира всички миграционни коридори като еднородни „забранени зони“, без диференциация по чувствителност, без количествена оценка на реалния риск и без механизми за управление.		изготвено през 2024 г. от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българската академия на науките. Въз основа на това становище в Плана е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност“, отчитащ експертната оценка на ИБЕИ-БАН относно чувствителността на териториите спрямо въздействията от развитието на вятърна енергия. Също така Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Към настоящия момент това е наличният официален национален пространствен набор от данни за отразяване на миграционните маршрути на птиците на ниво стратегическо пространствено планиране. Методологията е описана по-горе, а по отношение на миграционните маршрути на птиците, при разработването на Плана са изключени установените миграционни маршрути на птици съгласно изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като са използвани наличните национални пространствени данни за тяхното отразяване на ниво стратегическо планиране. Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Към настоящия момент това е наличният официален национален пространствен набор от данни за отразяване на миграционните маршрути на птиците на ниво стратегическо пространствено планиране.

				3. BirdLife International не потвърждава картата на МОСВ Официалният доклад на BirdLife International от 2026 г. за Средиземноморско-Черноморския миграционен път - изготвен от най-авторитетната международна природозащитна организация в областта на птиците - не посочва концентрации на реещи се птици на територията на Североизточна България от критичен порядък. В целия доклад не се споменават „Виа Понтика“ или „Виа Аристотелис“ като критични точки за ветрова енергия в границите, залегнали в картата на МОСВ. Следователно ключовият орнитологичен аргумент в основата на Плана не е потвърден от международната научна общност. 4. Становище на ИБЕИ към БАН Становището на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ) - най-компетентната научна институция в страната в областта на орнитологията - установява критични отклонения от европейската норма: • Използваната карта обхваща 225 вида птици с предполагаем риск от ветрогенератори. В аналогични оценки за държави от същия зоогеографски район са определени между 12 и 38 чувствителни вида. • Картата покрива над 90% от територията на страната с оценка „висок риск“ — при европейска норма от 5-15% за сходни оценки. Подобно отклонение не може да се обясни с реални орнитологични данни. То е резултат от методологичен порок: прилагане на схематични „пътища“ без анализ на интензитет, височина на полета и видова чувствителност. АПСТЕ настоява ИБЕИ към БАН да бъде натоварен с разработването на актуална, научнообоснована методика за определяне на миграционните пътища на птиците в България, стъпваща на съвременни данни, включително изследването на Gauld et al. (2022), базирано на GPS-проследяване на 1 454 индивидуални птици от 27 вида.		Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана.

				5. Некоректна оценка на ветровия ресурс Планът не демонстрира достатъчно надежден и комплексен анализ на ветровия ресурс. Не е достатъчно да се работи само със средногодишна скорост на вятъра, без да се отчетат плътност на енергийния поток, вертикален профил, турбулентност, поривистост и орографски особености. Водещите международни методологии - Global Wind Atlas, Vortex, разработките на JRC на Европейската комисия – използват комплексен подход. В резултат на опростения подход значителна част от предложените зони не съвпадат с реалните технически и инвестиционни възможности на страната. 6. Неправомерно използване на НПДЕВИ 2012-2020 г. Използването на Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г. като действащ критерий за изключване е без правно и методологично основание. Това е документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка от 2012 г. Прилагането му изкуствено изключва земеделски земи - включително такива с висок ветрови потенциал - без законова опора, тъй като Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ) не предвижда ограничения за ветрогенератори. 7. Вътрешно противоречие относно земеделските земи Планът съдържа вътрешно логическо противоречие: от една страна, земеделските земи са третирани като проблемни чрез позоваване на НПДЕВИ; от друга - именно земеделските земи формират преобладаващата част от пространството в очертаните приоритетни зони. Планът едновременно разчита на земеделските земи като основен пространствен ресурс и ги третира като поначало несъвместими с вятърната енергия. Фактите са категорични: съгласно Насоките на ЕК (SWD(2024) 333 final, стр. 17-18), около 97-98% от площта на типична вятърна централа може да се използва едновременно за земеделски цели. Всички изградени вятърни централи в България заемат едва		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Изискваните допълнителни анализи са предмет на прединвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури. Включването на слой „Зони с ограничения съгласно НПДЕВИ 2012–2020 г.“ е обосновано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност и не следва да се тълкува като въвеждане на обща забрана за развитие на вятърна енергия върху земеделски земи. Използването на този слой е аргументирано в Плана като мярка за ограничаване на негативното въздействие върху биологичното разнообразие и за интегриране на

				0,004% от площите със селскостопанско предназначение. Тази фактическа съвместимост прави автоматичното изключване на земеделски земи необосновано от правна, методологична и практическа гледна точка.		екологичните съображения на възможно най-ранен етап от процеса на планиране. Значителна част от определените приоритетни зони попадат именно в земеделски територии, което показва, че земеделските земи са разглеждани като потенциално подходящи за развитие на такива проекти при спазване на приложимите критерии и ограничения. Следва също да се отчете, че Планът не изменя и не дерогира действащото законодателство. Реализацията на конкретни инвестиционни предложения, включително в определените приоритетни зони, остава обвързана със спазването на изискванията на Закона за опазване на земеделските земи, Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие и останалото приложимо законодателство. Определянето на приоритетни зони не освобождава инвеститорите от задължението да преминат съответните процедури и съгласувания за конкретните инвестиционни намерения.
				V. МРЕЖОВИ КАПАЦИТЕТ - СТАТИЧЕН И НЕПЪЛЕН ПОДХОД Планът използва наличния мрежови капацитет като твърд изключващ критерий, без да отчита реалната динамика на присъединяването и законовите механизми за разширяване на мрежовите възможности. Първо, документът не отчита правната възможност по чл. 116, ал. 15 от Закона за енергетиката за присъединяване на два или повече обекта с общ капацитет, надвишаващ преносната способност в дадена точка - т.нар. „гъвкав капацитет“. Това е особено важно при комбиниране на соларни и вятърни мощности с		Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, който изисква при определянето на приоритетните зони да се отчита планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи (чл. 5, ал. 3, т. 4). За целите на анализа са използвани официалните пространствени данни, предоставени от ЕСО ЕАД, включително информация за съществуваща и планирана инфраструктура и свободни мощности за присъединяване.

				различни производствени профили, тъй като разминаването им позволява съвместно ползване на една и съща точка на присъединяване. Второ, Планът третира текущия мрежови капацитет като статична величина, без да отчита прилагания в България „дълбок подход“ (deep connection approach) от страна на Електроенергийния Системен Оператор (ЕСО): инвеститорите са задължени да покрият не само преките разходи за присъединяване на конкретния обект, но и индиректните разходи за рехабилитация на съществуващи подстанции и електропроводи - собственост на ЕСО. Това означава, че мрежовият капацитет не е фиксирана величина, а е функция на инвестициите, финансирани от самите разработчици. Следователно използването на днешния капацитет като твърдо ограничение при планиране с хоризонт 2030-2050 г. е методологично некоректно. Насоките на ЕК (SWD(2024) 333 final) изрично изискват да се отчита и потенциала за изграждане или модернизиране на мрежовата инфраструктура. Трето, прилагането на мрежовия капацитет като ограничителен критерий е особено спорно, тъй като развитието на самата мрежа не е подложено на интегрирана стратегическа екологична оценка като цялостен документ, а се оценява фрагментарно на ниво отделни инвестиционни намерения, в противоречие с Директива 2001/42/ЕО за СЕО и логиката на Директива (ЕС) 2023/2413.		Планът има стратегически характер и не определя конкретни точки на присъединяване, нито замества процедурите по присъединяване, които се извършват по реда на Закона за енергетиката и включват индивидуална техническа оценка, възможности за разширяване на мрежата, прилагане на гъвкави решения и инвестиции, когато това е приложимо. Тези аспекти се разглеждат на етап конкретно инвестиционно предложение и не са предмет на стратегическия документ. Използването на наличния мрежови капацитет в Плана не представлява ограничителен критерий, а елемент от комплексната оценка, предвидена в чл. 5 от ЗЕВИ, която включва и ветрови потенциал, екологична чувствителност и националните цели за ВЕИ. Планът не изключва възможността за развитие на проекти извън приоритетните зони, съгласно чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ. Поставените бележки относно deep connection, гъвкав капацитет, инвестиционни механизми и стратегическа екологична оценка на мрежовото развитие се отнасят до общата регулаторна рамка на присъединяването, а не до съдържанието на Плана
				VI. ПРОЦЕДУРНИ СЛАБОСТИ Планът не отговаря на заявените в самия него принципи за прозрачност, участие и използване на актуални данни. АПСТЕ и другите заинтересовани страни и представители на ВЕИ индустрията не са включени по адекватен начин в изготвянето на документа - в противоречие с принципите на добро управление и с		Публикуването на проекта за обществено обсъждане осигурява възможност всички заинтересовани страни, включително представители на ВЕИ сектора, да представят становища и предложения в рамките на установената процедура.

				изискванията на Насоките на ЕК за ранно и реално участие на заинтересованите страни. Не е осигурен пълен публичен достъп до използваните ГИС слоеве, параметри и метаданни, което прави невъзможна независимата верификация на пространствения анализ. Методиката не е публикувана като самостоятелен документ преди изготвянето на Плана - практика, която е стандарт при подобни стратегически инструменти.		За целите на анализа са използвани официални пространствени данни, предоставени от компетентните институции, включително ЕСО ЕАД и МОСВ, в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ. Методологичният подход е описан в Плана и представлява неразделна част от документа, публикуван за обществено обсъждане. В Плана са използвани GIS слоеве от компетентни институции, а резултатите са представени чрез геопространствена визуализация и описания на използваните данни. Достъпът до конкретни набори от данни се осъществява при спазване на приложимите режими за предоставяне и ползване на информация от съответните администратори на данни.
				VII. КАКЪВ СЛЕДВА ДА БЪДЕ ПРАВИЛНИЯТ ПОДХОД АПСТЕ счита, че е необходима цялостна преработка на Плана въз основа на следните принципи: Първо, Планът трябва да съдържа изрична и оперативна гаранция, че извън приоритетните зони всички вятърни проекти - съществуващи и бъдещи - продължават да се процедират по действащия законов ред без допълнителни ограничения. Второ, наименованието и концепцията на документа следва да бъдат приведени в съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413, като фокусът бъде върху ускореното внедряване, а не върху ограничаването и изключването. Трето, орнитологичната база данни следва да бъде актуализирана чрез интегриране на наличните едногодишни мониторинги, извършени по утвърдена от МОСВ методика, както и на съвременни научни подходи, включително количествени модели, GPS проследяване и анализ на реалната чувствителност на		Вж. изложените по-горе мотиви.

				видовете. ИБЕИ към БАН следва да бъде ангажиран с разработването на актуална методика. Четвърто, подходът към миграционните зони следва да премине от полигонно изключване към градиентен модел, който отчита интензитета на миграцията, височината на полета и реалния риск. В зони с установена миграционна активност следва да се прилагат смекчаващи мерки - shutdown on demand, мониторинг в реално време, адаптивно управление - а не бланкетни ограничения, в съответствие с „правилника за смекчаващи мерки“ (mitigation rulebook), предвиден в SWD(2024) 333 final. Пето, оценката на ветровия ресурс трябва да стане по международно признати критерии и да бъде съчетана с реалните и бъдещи възможности за присъединяване към мрежата, включително чрез отчитане на гъвкавия капацитет по чл. 116, ал. 15 ЗЕ и инвестиционно обусловеното разширяване на мрежата чрез дълбокия подход на ECO. Шесто, НПДЕВИ 2012–2020 г. следва изцяло да отпадне като отправна точка на аргументация и/или ограничителен критерий. Седмо, всички използвани ГИС данни, ограничения, параметри и метаданни следва да бъдат публикувани в отворен, машинно четим формат. Осмо, необходимо е създаването от страна на МОСВ на работна група с участие на институциите, индустрията, научната общност и природозащитния сектор, както и експертен семинар, включително посещение на действаща ветроенергийна електроцентрала, за да бъде изработена споделена рамка, базирана на реални данни и практически опит.		

				VIII. КОНКРЕТНИ ИСКАНИЯ НА АПСТЕ Във връзка с изложените в настоящото Становище аргументи, АПСТЕ настоява: 1. Планът да бъде оттеглен или цялостно преработен, поради фундаментални методологични, правни и процедурни пороци. 2. Наименованието на документа да бъде приведено в съответствие с чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 чрез изрично включване на понятието „ускорено внедряване“. 3. Да се включи изрична клауза, че всички проекти извън приоритетните зони, включително вече започнатите и бъдещите, продължават по действащия законов ред без допълнителни ограничения, съгласно предложението в настоящата позиция (III). 4. Да се актуализира орнитологичната база данни и да се премахне изцяло използването на остарели и оспорени модели. 5. ИБЕИ към БАН да бъде ангажиран с разработването на актуална методика за оценка на миграционните пътища и чувствителността, стъпваща на съвременни данни, включително Gauld et al. (2022). 6. НПДЕВИ 2012–2020 г. да отпадне изцяло като ограничителен и/или изключващ критерий. 7. Да се приложи количествен и градиентен модел на чувствителност вместо полигонни бланкетни ограничения, с прилагане на смекчаващи мерки в зони с установена миграционна активност. 8. Да се направи комплексна оценка на ветровия ресурс, земеползването и мрежовия капацитет, включително гъвкав капацитет по чл. 116, ал. 15 ЗЕ и бъдещо инвестиционно обусловено развитие на мрежата чрез дълбокия подход на ЕСО. 9. Да се осигури публичен достъп до всички използвани пространствени данни в отворен, машинно четим формат. 10. АПСТЕ и БГВЕА да бъдат включени в специално създадена работна група заедно с останалите заинтересовани страни, извън държавната администрация - индустриални асоциации, работодателски организации, научни институти и НПО.		Представените коментари имат общ, оценъчен характер и засягат въпроси, които надхвърлят обхвата на стратегическия документ по чл. 5 от ЗЕВИ. Планът е разработен в съответствие със законовите критерии за определяне на приоритетни зони, включително потенциала за производство на вятърна енергия, екологичната чувствителност на териториите, националните цели за ВЕИ и планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи.

				11. Да се организира експертен диалог с участие на МОСВ, МЕ, РИОСВ, МРРБ, научната общност, индустрията и НПО сектора, включително посещение на действаща ветроенергийна електроцентрала.		
				Вятърната енергия е стратегически приоритет за България. Тя е местен, предвидим и геополитически независим ресурс, необходим за енергийната сигурност на страната, за по-ниски и предвидими цени на електроенергията и за повишаване на конкурентоспособността на българската икономика. Това е особено важно в условията на геополитическа нестабилност и бързо растящи цени на енергийните ресурси, предизвикани от военните действия в Украйна и Близкия Изток. Настоящият Проект на План не изпълнява декларираната си функция и следва да бъде изцяло преработен или оттеглен. Той се основава на остарели и оспорени данни, не осигурява достатъчна прозрачност, не използва съвременна научна методология и създава реален риск от ограничаване на инвестициите – в противоречие с целите на Директива (ЕС) 2023/2413 и с националния стратегически интерес. Поради всичко изложено Планът не следва да бъде приеман в настоящия му вид. АПСТЕ остава готова да предостави пълната си техническа, правна и експертна подкрепа за изработването на преработен документ, който да отговаря на европейското право, на съвременните научни стандарти и на стратегическия интерес на България. Въпросът не е дали вятърната енергия и опазването на природата могат да се съвместяват - европейската и националната практика доказва, че могат. Въпросът е как да го правим по-интелигентно: с научнообоснована методология, прозрачен процес и истински баланс между биоразнообразие и енергийна сигурност.		Планът подлежи на периодични актуализации, при които могат да бъдат разглеждани допълнителни данни, научни разработки и предложения от заинтересованите страни, в т.ч. и от АПСТЕ.

36	Електронна поща 12-00-259-106/09.04.2026	„Кайнарджа Уинд“ ЕООД	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР, „Кайнарджа Уинд“ ЕООД (по-долу „Дружеството“) подготвя проект за изграждане на ветроенергиен парк на територията на община Кайнарджа, област Силистра. Проектът е в начален етап на развитие – осигурени са права върху земя, извършена е предварителна оценка на ветровия ресурс и са проведени първоначални съгласувателни процедури. Дружеството е свързано лице с „Алфатар Уинд Проджект“ ЕООД, което развива аналогичен проект за ветроенергиен парк с планирана мощност до 90 MW в съседната община Алфатар, на разстояние под 15 км. Двата проекта се развиват в рамките на обща стратегия за реализация на вятърната енергия в района на област Силистра. С публикуването на Проекта на ППЗ за обществено обсъждане на 11.03.2026 г. стана ясно, че територията на община Кайнарджа не е включена в нито една от определените 25 приоритетни зони. Изключването е резултат от същия механизъм, по който е изключена и съседната община Алфатар: механично пренасяне на ограниченията от Становище по ЕО № 1-2/2012 г. на МОСВ за НПДЕВИ 2012–2020 г., съгласно което община Кайнарджа попада в географска област „Добруджа“. С настоящото становище Дружеството обосновава искането си за преразглеждане на изключването и включване на територията на община Кайнарджа в ППЗ.	Приема се по принцип.	Следва да се отбележи, че Планът е разработен в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ чрез прилагане на комплексен пространствен анализ, основан на множество критерии и официални пространствени данни. В тази връзка не се споделя твърдението, че невключването на територията на община Кайнарджа е резултат единствено от прилагането на ограниченията, произтичащи от екологичната оценка на НПДЕВИ 2012–2020 г.
				I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА И ПРИЧИНИ ЗА ИЗКЛЮЧВАНЕТО 1. Физикогеографска и екологична характеристика на община Кайнарджа Община Кайнарджа е разположена в Североизточна България, в южната част на		Използването на слоя „Зони с ограничения съгласно НПДЕВИ 2012–2020 г.“ не е единствен критерий за определяне на приоритетните зони, а един от използваните информационни слоеве при извършения анализ. Планът не извършва оценка на конкретни инвестиционни предложения или отделни

				област Силистра, на около 10–15 км от р. Дунав. Релефът е равнинен до нискохълмист, характерен за западната част на Лудогорското плато. Доминиращото земеползване е интензивно селскостопанско – обработваеми площи с монокултури (пшеница, царевица, слънчоглед). Индексът на биологично разнообразие в тези агроценози е нисък, видовете птици, обитаващи подобни открити равнинни територии, са ограничени. Проектната територия на Дружеството в община Кайнарджа е извън защитени зони от мрежата Натура 2000 и извън защитени територии по Закона за защитените територии. В района отсъстват торфища, влажни зони, пещери и други подземни убежища на прилепи. Равнинният релеф не създава орографски предпоставки за концентриране на мигриращи птици в стеснени участъци. Ландшафтната характеристика на територията е практически идентична с тази на съседната община Алфатар, за която са налични подробни мониторингови данни (вж. Раздел III). 2. Причина за изключването от ППЗ Община Кайнарджа е изрично посочена в Становище по ЕО № 1-2/2012 г. на МОСВ – наред с община Алфатар, община Силистра, община Аксаково и всички общини от област Добрич – като част от географска област „Добруджа“, за която е въведена забрана за нови съгласувателни процедури за ветрогенератори. Самият проект на ППЗ признава, че тези ограничения са „въведени за периода на действие на НПДЕВИ 2012–2020 г.“ (стр. 32 от ППЗ), т.е. за план с изтекъл срок на действие. Въпреки това ограниченията са преприложени в непроменен вид, без индивидуална оценка на конкретните територии, попадащи в обхвата на генералната забрана. Съществен е фактът, че забраната третира цялата „Добруджа“ като хомогенна		общини, а определя приоритетни зони на национално ниво чрез прилагане на единна методология и официални пространствени данни. Също така Планът предвижда възможност за последващи актуализации на определените зони, така че да се гарантира тяхната съвместимост с актуалните национални стратегии, нормативни изисквания и технологични възможности. След приемането на актуализирания НПДЕВИ ще бъде възможно при необходимост да се извърши и актуализация на Плана.

				единица – от крайдунавски влажни зони и Натура 2000 обекти до равнинни обработваеми площи, напълно лишени от защитен статус. Община Кайнарджа попада именно във втората категория – земеделски район без установена висока екологична чувствителност, но бланкетно изключен наравно с територии, за които забраната може да е обоснована.		
				II. МОНИТОРИНГОВИ ДАННИ ОТ СЪСЕДНАТА ОБЩИНА АЛФАТАР КАТО РЕГИОНАЛНО ДОКАЗАТЕЛСТВО Макар Дружеството да не разполага с собствени мониторингови данни за територията на община Кайнарджа (проектът е в начален етап), считаме за необходимо да представим на вниманието на МОСВ резултатите от пълен годишен мониторингов цикъл (август 2023 – октомври 2024 г.), проведен от свързаното дружество „Алфатар Уинд Проджект“ ЕООД на територията на ВЕП Алфатар – на разстояние под 15 км от проектната територия в Кайнарджа. Релевантността на тези данни за територията на Кайнарджа се основава на следните обстоятелства. Двете общини граничат една с друга и попадат в един и същи ландшафтен тип – равнинни обработваеми земи от западната част на Лудогорското плато, с идентичен релеф, почвена покривка, селскостопански култури и климатични условия. И двете територии са извън Натура 2000, без влажни зони, торфища или подземни убежища за прилепи. Мониторингът на есенната миграция установява, че в района „миграцията протича на широк фронт“ (проф. д-р Павел Зехтинджиев, ИБЕИ-БАН), без концентрация в стеснени участъци – обстоятелство, което по дефиниция означава, че орнитологичната		Представените мониторингови данни от територията на община Алфатар са взети предвид като допълнителна информация. Следва обаче да се отчита, че Планът е разработен на стратегическо ниво за територията на цялата страна въз основа на единна методология и съпоставими пространствени данни. Данни, събрани за конкретен инвестиционен проект или за отделна територия, не могат автоматично да бъдат екстраполирани върху други територии и не могат самостоятелно да обосноват промяна в обхвата на определените приоритетни зони. Същевременно Планът не ограничава възможността за развитие на конкретни инвестиционни предложения извън приоритетните зони, като при провеждане на съответните процедури по реда на Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие могат да бъдат използвани актуални теренни проучвания и специфични данни за съответната територия.

				характеристика не се променя рязко в рамките на няколко километра. Не на последно място, самият ППЗ третира цялата „Добруджа“ като хомогенна единица за целите на изключването – ако общините са еднакви в очите на плана при налагането на забраната, логиката на еднаквото третиране следва да важи и при отчитане на положителни данни. Ключовите резултати от мониторинговите проучвания в община Алфатар могат да бъдат обобщени, както следва: Есенна миграция (05.08–31.10.2023 г., проф. д-р П. Зехтинджиев, ИБЕИ-БАН): Наблюдавани 5 426 мигриращи птици от 23 вида за 87 дни. Доминиращ е белият щъркел (4 311 екз.), преминал на височина 300–800 м – значително над роторната зона на съвременните ВГ. Над 80% от всички мигранти прелитат на височина над 300 м. Територията не представлява тесен фронт на миграция. Зимен мониторинг (10.12.2023–29.02.2024 г., проф. д-р П. Зехтинджиев): Установени едва 9 вида зимуващи птици с обща численост 80 екземпляра за 81 дни. Няма уязвими видове по IUCN. Не са установени зимуващи гъски. Изводът е еднозначен: не са установени чувствителни към ветрогенераторите видове. Пролетна миграция, гнездови период и прилепи (04–10.2024 г., „ЧУХЪЛ“ ЕООД): Регистрирани 1 839 мигриращи птици от 23 вида. Едва 11,5% от птиците в рисковия височинен диапазон 100–300 м. Миграцията е концентрирана в кратък период (4– 8 април). Установени 11 вида прилепи с ниска летателна активност, без подземни убежища и без обособени миграционни коридори. Крайната оценка: „Територията не е от значение за мигриращите видове птици“ и е „с ниска степен на пригодност за регистрираните видове прилепи.“		

				Тези данни, макар и събрани на територията на съседната община, дават обективна индикация за екологичната характеристика на целия район. Те показват, че генералната забрана за „Добруджа“ не отразява реалната екологична обстановка в равнинните земеделски територии, отдалечени от Натура 2000 зони и от основните миграционни маршрути.		
				III. ПРАВНИ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ АРГУМЕНТИ 1. НПДЕВИ 2012–2020 г. е с изтекъл срок – ограниченията нямат правна сила Становище по ЕО № 1-2/2012 г. е акцесорен акт спрямо НПДЕВИ 2012–2020 г. и е обвързано с неговия предмет и времеви обхват. С изтичането на плана наложените мерки и 4 ограничения отпадат ipso facto, тъй като липсва правният акт, от който те черпят юридическата си валидност. Механичното пренасяне на тези ограничения в нов стратегически документ, без провеждане на нова екологична оценка, основана на актуални данни, е в нарушение на чл. 5, ал. 3, т. 5 ЗЕВИ, който изисква отчитане на „екологичната чувствителност на съответната зона“ – а не на историческа генерална забрана от друг план. Тази позиция се споделя категорично от Българската ветроенергийна асоциация (становище изх. № 007/25.02.2026 г., стр. 12–14): „БГВЕА категорично се обявява против използвания подход в Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка [...] Това е неактуален документ, изготвен преди 15 години, който е с изтекло действие.“ БГВЕА настоява за		1.Планът не прилага ограниченията от НПДЕВИ като самостоятелно действащ нормативен акт, а използва пространствени данни и ограничения, включени в комплексната оценка съгласно чл. 5 от ЗЕВИ. Включването на слоя е аргументирано като мярка за ограничаване на негативното въздействие на вятърните електрически централи върху биологичното разнообразие и за осигуряване на интегриран подход при отчитане на екологичните съображения на най-ранен етап от планирането. След приемане на актуализирания НПДЕВИ и наличието на нови данни ще бъде възможно актуализиране на Плана. 2. Приоритетните зони са определени чрез национален пространствен анализ, основан на единна методология и приложените критерии по чл. 5 от ЗЕВИ. Планът не въвежда забрана за развитие на проекти извън приоритетните зони. 3. и 4. Следва да се отбележи, че в Междуведомствената работна група за разработване на Плана участват представители на ИБЕИ – БАН, които са приели документа. При разработването на Плана са използвани ГИС данни за зоните с индикатор на чувствителност съгласно

				пълно отпадане на НПДЕВИ като критерий за изключване. 2. Забраната е колективна и непропорционална Географска област „Добруджа“ по НПДЕВИ обхваща стотици хиляди хектари с коренно различна орнитологична характеристика. Бланкетното третиране на цялата територия противоречи на чл. 15в, т. 1 от Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), който изисква картирането да отчита характеристиките на конкретната зона, а не да прилага наследени генерални забрани; на чл. 5, ал. 3, т. 5 от ЗЕВИ, изискващ site-specific оценка на екологичната чувствителност; и на принципа на пропорционалност по чл. 5 от ДЕС. Мониторинговите данни от съседната община Алфатар илюстрират конкретно тази непропорционалност: равнинна земеделска територия, лишена от защитен статус, с доказано нисък миграционен интензитет и ниска пригодност за прилепи, е изключена наравно с крайдунавски влажни зони и области с доказано висок орнитологичен интерес, единствено поради попадането и в една и съща административна група. 3. Становището на ИБЕИ-БАН: картите на миграция са неприложими Институтът по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН – водещата научна институция в страната по въпросите на биоразнообразието – е изразил становище (цитирано в позицията на БГВЕА, стр. 19–20), в което категорично оспорва методологичната пригодност на използваните в ППЗ карти: „Опростеното и схематично изображение на миграционните „пътища“ е неприложимо към стратегическото планиране на райони за развитие на ВЕП поради грубото и неточно провеждане на граници от прави линии, разделящи практически		становището на проф. д-р Павел Зехтинджиев от ИБЕИ – БАН (март 2024 г.), както и Приложение III „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложими мерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“, което е неразделна част от Плана. Също така Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Към настоящия момент това е наличният официален национален пространствен набор от данни за отразяване на установеите миграционните маршрути на птиците на ниво стратегическо пространствено планиране. 5. Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е спомената и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана. 6. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови

				еднакви по своята фаунистична и екологична значимост региони на България. Прилагането на опростени схеми от тези прави линии, проведени по необосновани критерии през разнообразни екологични условия на средата, води до дълбоки противоречия с натрупаните в тази насока знания и е в конфликт с целите на устойчивото развитие на възобновяемата енергия в България.“ ИБЕИ-БАН посочва, че в българската оценка са определени 225 вида птици като „чувствителни“ при рекордни 90% от територията с оценка за „висок риск“, докато в аналогични оценки за други държави от същия зоогеографски район са определени между 12 и 38 вида при 5–15% „високорискова“ територия. Подобно разминаване от порядъци е индикатор за методологичен дефицит, а не за обективно по-висока екологична чувствителност на цялата българска територия. 4. BirdLife International не потвърждава картата на МОСВ официалният доклад на BirdLife International от 2026 г. за Средиземноморско- Черноморския миграционен път – изготвен от най-авторитетната международна природозащитна организация в областта на птиците – не посочва концентрации на реещи се птици на територията на Североизточна България от критичен порядък. В целия доклад не се споменават „Виа Понтика“ или „Виа Аристотелис“ като критични точки за вятърна енергия в границите, залегнали в картата на МОСВ. Следователно ключовият орнитологичен аргумент, в основата на изключването на „Добруджа“ от ППЗ, не е потвърден от международната научна общност. Това обстоятелство е пряко относимо към територията на община Кайнарджа, която е изключена именно поради предполагаем орнитологичен риск.		потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Не са налице основания за цялостна преработка на приложената методология. Следва да се отбележи, че методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. 7. Включването на слой „Зони с ограничения съгласно НПДЕВИ 2012–2020 г.“ е обосновано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност и не следва да се тълкува като въвеждане на обща забрана за развитие на вятърна енергия върху земеделски земи. Използването на този слой е аргументирано в Плана като мярка за ограничаване на негативното въздействие върху биологичното разнообразие и за интегриране на екологичните съображения на възможно най-ранен етап от процеса на планиране. 8. Планът е разработен въз основа на официалните данни, предоставени от ЕСО, включително информация за съществуваща и планирана мрежова инфраструктура. Въпросите, свързани с конкретното присъединяване и инвестиции в мрежата, се разглеждат на етап инвестиционно предложение. 9. Планът има за цел определяне на зони за ускорено внедряване и не създава ограничения за развитие на проекти извън тях. Режимът за реализиране на проекти

				5. Насоките на Европейската комисия и Директива (ЕС) 2023/2413 Ръководството на Европейската комисия за определяне на зоните за ускорено внедряване (SWD(2024) 333) изрично подчертава: „Особено важно е да се подчертае, че зоните за ускорено развитие представляват само част от териториите, в които могат да се реализират проекти за възобновяема енергия. Тяхното определяне не възпрепятства настоящото и бъдещото изграждане на проекти и не следва да води до създаването на „забранени зони“.“ ППЗ в настоящия си вид де факто създава забранена зона за цялата Североизточна България – районът, определен в REPowerEU (Приложение 2 – карти) като зоната с най- висок потенциал за развитие на вятърна енергия в България. Както БГВЕА посочва (стр. 3): „С три изключения, всички останали, определени като приоритетни зони, са зони с много нисък/никакъв ветрови потенциал или с турбулентни и поривисти ветрове, неподходящи за изграждане на вятърни електроцентрали.“ Крайният резултат е абсурден: планът, чиято цел е да ускори развитието на вятърната енергия, изключва зоните, в които тя е технически възможна. 6. Методът на „изключване“ е концептуално несъвместим с RED III БГВЕА идентифицира системен порок в цялостния методологичен подход на ППЗ (стр. 10–11): „Методът на изключване е приложен като доминиращ инструмент, без паралелно прилагане на позитивни критерии за оценка на потенциала [...] Това противоречи на целта на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква определяне на зони за ускорено внедряване именно въз основа на тяхната пригодност, а не чрез механично изключване на територии.“ Крайният резултат от този подход е изключване на 90% от територията на страната от приоритетните зони. Вместо да идентифицира територии с		извън приоритетните зони се урежда от действащото законодателство.

				нисък екологичен риск и висок технически потенциал, Проектът създава рестриктивна рамка, която де факто насочва развитието към зони с ограничена приложимост. 7. Земеделските земи са съвместими с ветрогенератори Съгласно Насоките на ЕК, около 97–98% от площта, заемана от типична вятърна централа, може да се използва едновременно и за земеделие. В Закона за опазване на земеделските земи (чл. 24б ЗОЗЗ) не са въведени ограничения за ветрогенератори – за разлика от фотоволтаичните системи (чл. 24, ал. 3 ЗОЗЗ). Общата заета площ от всички ~320 ВяЕЦ в България е приблизително 0,004% от селскостопанските площи. Необходимата площ за една турбина от 5–8 MW е около 1–2 декара. Проектната територия в община Кайнарджа е именно в обработваеми земеделски земи, като изключването и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор, който не произтича от действащото законодателство. 8. Grid перспектива, гъвкав капацитет и „дълбок подход“ на ЕСО ППЗ отчита единствено наличния капацитет на мрежата за присъединяване, което БГВЕА определя като „некоректен и неизчерпателен подход“ (стр. 17). Съгласно чл. 116, ал. 15 от Закона за енергетиката, ЕСО може да присъедини обекти, чийто общ капацитет надвишава преносната способност („гъвкав капацитет“). Планът за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2025–2034 г. предвижда реконструкции в района на Силистра, които ще увеличат присъединителния капацитет. 9. Чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ не компенсира изключването Проектът на ППЗ неколкократно цитира чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ, съгласно който развитие		

				извън приоритетните зони остава допустимо. Тази разпоредба обаче не е функционален еквивалент на включването. Изключването от ППЗ конкретно лишава проекта от: облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 ЗЕВИ (максимален срок от една година за всички административни разрешения, включително ОВОС и оценка за съвместимост); презумпцията за екологично съответствие по проектирания нов чл. 5, ал. 6 ЗЕВИ; и приоритетно третиране при развитие на мрежовата инфраструктура. За проект в начален етап, какъвто е проектът на Дружеството, включването в приоритетна зона е от решаващо значение за неговата инвестиционна атрактивност и за способността му да привлече финансиране.		
				IV. КОНКРЕТНО ИСКАНЕ Въз основа на изложеното, молим: 1. Да включи територията на община Кайнарджа, област Силистра, в Плана за определяне на приоритетни зони за вятърна енергия като приоритетна зона или като част от такава, въз основа на екологичната характеристика на територията (извън Натура 2000, равнинен земеделски ландшафт без установена висока чувствителност), високия ветрови потенциал на района съгласно REPowerEU и наличните регионални мониторингови данни от съседната община Алфатар. 2. Алтернативно – при провеждане на задължителната процедура по екологична оценка на ППЗ по чл. 5, ал. 7 ЗЕВИ (досие МОСВ-ЕО-1-2026), да осигури индивидуална преценка на територията на община Кайнарджа, като отчете мониторинговите данни от ВЕП Алфатар като регионално доказателство за ниска екологична чувствителност на равнинните земеделски територии в района.		1. Предоставената информация е приета за сведение.Планът има стратегически характер и приоритетните зони са определени чрез единна методология, пространствен анализ и прилагане на изключващи и ограничителни критерии. Проектът се основава на консолидирани национални източници на пространствени данни, подбрани в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ. Предложението за прецизиране и разширяване на териториалния обхват на зоните ще бъде взето предвид при провеждането на актуализации на документа. В тази връзка следва да се отбележи разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, съгласно която определянето на приоритетни зони за възобновяеми енергийни източници не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Такива проекти могат да

				3. Да преразгледа методологията за автоматично пренасяне на ограниченията от НПДЕВИ 2012–2020 г. като изключващ пространствен слой, като за територии извън Натура 2000 и без установена висока екологична чувствителност осигури оценка, основана на актуални данни, в съответствие с чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, Насоките на ЕК (SWD(2024) 333), становището на ИБЕИ-БАН и чл. 5, ал. 3, т. 5 от ЗЕВИ. 4. Да включи „Кайнарджа Уинд“ ЕООД като заинтересована страна при провеждането на консултации за изготвяне на Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за ЕО на ППЗ, съгласно т. III от указанията за извършване на процедурата по ЕО.		продължат своята реализация по общия законов ред. 2. Процедурата по екологична оценка се провежда съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда и подзаконовата нормативна уредба. 3. зползването на пространствения слой, отразяващ ограниченията, произтичащи от НПДЕВИ 2012–2020 г., е част от комплексната оценка, приложена при разработването на Плана. Същевременно Планът подлежи на бъдеща актуализация. 4. В рамките на процедурите по обществено обсъждане и екологична оценка всички заинтересовани страни могат да участват по реда на действащото законодателство.
42	Електронна поща 12-00-259-105/09.04.2026	„Алфатар Уинд Проджект“ ЕООД	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	„Алфатар Уинд Проджект“ ЕООД („Дружеството“) от 2023 г. насам последователнои добросъвестно развива проект за изграждане на ветроенергиен парк с планиранаинсталирана мощност до 90 MW в землището на гр. Алфатар, община Алфатар, областСилистра и с. Бабук, общ. Силистра, обл. Силистра (по-долу „ВЕП Алфатар“). Към настоящия момент проектът е достигнал напреднала фаза на реализация, както следва: ☐ земята за проекта е осигурена чрез договори за вещни права с десетки местнифизически лица; ☐ в района на ВЕП Алфатар са проведени са специализирани теренни проучвания имониторинги на птици и прилепи, изготвени от квалифицирани експерти и научниспециалисти; ☐ за първата фаза от проекта (единична турбина Vestas V163-4.5MW), сключен едоговор за предварително присъединяване към електроразпределителната мрежа(ПД-ПВИ-82/11.11.2025 г. с „ЕРП Север“ ЕАД) и е осигурено финансиране;	Приема се по принцип.	Планът е стратегически документ по чл. 5 от ЗЕВИ и не включва индивидуална оценка на конкретни проекти или проектни площадки. Предоставената информация е приета за сведение. Приоритетните зони са определени чрез единна методология, пространствен анализ и прилагане на изключващи и ограничителни критерии. Проектът се основава на консолидирани национални източници на пространствени данни, подбрани в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ. Предложението за прецизиране и разширяване на териториалния обхват на зоните ще бъде взето предвид при провеждането на актуализации на документа. В тази връзка следва да се отбележи разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, съгласно която определянето на приоритетни зони за възобновяеми енергийни източници не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа

				за втория етап от проекта с планирана инсталирана мощност от 45 MW е получеположително становище от ЕСО ЕАД относно наличния капацитет заприсъединяване към електропреносната мрежа към подстанция „Алфатар“20/110kV; налице са множество проведени съгласувателни процедури и издадени документи,които сочат на липса на съществени пречки и рискове за реализацията на проекта,както и на съвместимостта му с приложимите специални и ограничителни режими,включително по отношение на гражданското въздухоплаване, археологическотонаследство, затревените площи, санитарно-охранителните зони и др.; Още на 18.07.2024 г., със заявление с вх. № АО-00-1119 Дружеството поискатериторията на ВЕП „Алфатар“ да бъде включена в бъдещия План за определяне наприоритетни зони за вятърна енергия по чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ, като е представило ипространствени данни за проектните площадки и турбини. При публикувания проект наППЗ не е видно това искане и представените данни да са били индивидуално разгледани иобсъдени. С публикуването на Проекта на ППЗ за обществено обсъждане на 11.03.2026 г. станаясно, че територията на ВЕП Алфатар не е включена в нито една от определените 25приоритетни зони. Изключването е резултат от механичното пренасяне на ограниченията от Становищепо екологична оценка № 1-2/2012 г. на МОСВ, издадено в рамките на изтеклия Националенплан за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г., съгласнокоето община Алфатар попада в географска област „Добруджа“ – територия с бланкетназабрана за провеждане на нови съгласувателни процедури за ветрогенератори.За територията на ВЕП „Алфатар“ са налице актуални полеви данни от завършенгодишен цикъл на мониторинг на птици и прилепи, които следва		енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Такива проекти могат да продължат своята реализация по общия законов ред.

				да бъдат отчетени припреценката по проекта на Плана и в рамките на екологичната оценка.Настоящото становище има за цел да обоснове искането на Дружеството запреразглеждане на изключването и включване на територията на ВЕП Алфатар вППЗ. Настоящото искане не цели дерогиране на приложимите изисквания за опазване наоколната среда и биоразнообразието, а настоява те да бъдат приложени въз основа наактуални, конкретни и относимо събрани данни за проектната територия		
				I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРОЕКТНАТА ТЕРИТОРИЯ 1. Физикогеографска и екологична характеристика Проектните площадки на ВЕП Алфатар са разположени в равнинен до нискохълмисттерен с надморска височина от около 135 до 300 м, попадащ условно в западната част наЛудогорското плато. Преобладаващото земеползване е интензивно селскостопанско –обработваеми земи, частна собственост, засяти с пшеница, царевица, слънчоглед и рапица.Индексът на биологично разнообразие в тези агроценози е нисък, видовете птици,обитаващи подобни територии, са малко поради ограничените хранителни ресурси,свързани с липсата на естествена растителност.От съществено значение за настоящото становище е, че територията на ВЕПАлфатар се намира изцяло (100%) извън защитени зони от мрежата Натура 2000 иизвън защитени територии по Закона за защитените територии. В проектнататеритория и непосредствена близост до нея отсъстват торфища, влажни зони, пещери идруги подземни убежища на прилепи, както и критични местообитания на защитени видове.Равнинният релеф на терена не създава орографски предпоставки за концентриране намигриращи птици в стеснени участъци. 2. Причина за изключването от ППЗ		Фактът, че дадена територия е извън защитени зони от мрежата Натура 2000 или извън защитени територии по Закона за защитените територии, сам по себе си не е достатъчен критерий за включването ѝ в приоритетна зона, тъй като при изготвянето на Плана са отчетени и други фактори, свързани с опазването на биологичното разнообразие и изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. Използването на пространствения слой, произтичащ от НПДЕВИ 2012–2020 г., е част от комплексната оценка на екологичната чувствителност, приложена при разработването на Плана, и не представлява автоматично пренасяне на предходни ограничения. Определянето на приоритетните зони е извършено въз основа на съвкупност от критерии по чл. 5 от ЗЕВИ и официални пространствени данни, предоставени от компетентните институции. Планът е стратегически документ и не включва индивидуална оценка на конкретни територии или проектни площадки, които се разглеждат в рамките

				Проектът на ППЗ прилага като самостоятелен изключващ пространствен слойограниченията, въведени със Становище по ЕО № 1-2/2012 г. на МОСВ, постановено врамките на процедурата по екологична оценка на НПДЕВИ 2012–2020 г. Съгласно товастановище е въведена забрана за провеждане на нови съгласувателни процедури заветрогенератори в „земеделска и горска територия, извън границите на защитените зони отмрежата Натура 2000“ в географска област „Добруджа“, включваща „всички общини отобласт Добрич, общини Аксаково, Алфатар, Силистра и Кайнарджа“.Самият проект на ППЗ изрично признава, че тези ограничения са „въведени запериода на действие на НПДЕВИ 2012–2020 г.“ (стр. 32 от ППЗ) и че „при наличие нарезултати от оценката за съвместимост на ИНПЕК, тази информация може да бъдеактуализирана“ (стр. 33 от ППЗ). Въпреки тези признания, ограниченията са преприложенив непроменен вид, без да бъде извършена каквато и да е индивидуална оценка наконкретните територии, попадащи в обхвата на генералната забрана.		на процедурите по ОВОС и оценка за съвместимост.
				II. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПЪЛЕН ГОДИШЕН МОНИТОРИНГОВ ЦИКЪЛ НА ПТИЦИТЕ И ПРИЛЕПИТЕ За разлика от мнозинството територии, за които ППЗ прилага бланкетниизключвания без актуални данни, територията на ВЕП Алфатар е обект на систематизиранонаучно проучване от август 2023 г. насам, покриващо пълен годишен цикъл. Проучванията са проведени от четири самостоятелни експертни екипа, ръководениот утвърдени български специалисти, по утвърдените от МОСВ методически указания(Мичев, Профиров, 2010; Bibby et al., 1992; методика на EUROBATS и НПНМ-БАН, 2008).Наличните за ВЕП „Алфатар“ специализирани проучвания не установяватпроектната територия като зона с висока чувствителност, която да		Представените мониторингови резултати представляват детайлна научна информация за екологичните характеристики на конкретната проектна територия. Тези данни са от значение при оценката на индивидуални инвестиционни предложения и могат да бъдат използвани в рамките на процедурите по ОВОС и оценка за съвместимост, където се извършва преценка на локалните особености, височинни профили на миграция, сезонна динамика и чувствителност на видовете. Планът за определяне на приоритетни зони има стратегически характер и работи на ниво национални пространствени критерии. Поради това проектно-специфични мониторингови

				обосноваваавтоматичното ѝ изключване от разглеждане в рамките на ППЗ. Напротив, данните сочатнеобходимост от конкретна, териториално обвързана преценка, а не от механичноприлагане на общи ограничения върху цялата географска област. 1. Есенна миграция на птиците (05.08–31.10.2023 г.) Проучването е проведено от проф. д-р Павел Зехтинджиев (Институт побиоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН) с полеви екип, включващ докторантНиколай Йорданов (ИБЕИ-БАН) и д-р Виктор Василев (ШУ „Еп. Константин Преславски“).Наблюденията обхващат 87 последователни дни от стационарен наблюдателен пункт,западно от гр. Алфатар, с обработка на над 300 наблюдения. През есенния миграционен период над територията на ВЕП Алфатар сарегистрирани общо 5 426 мигриращи птици от 23 вида, разпределени в четири разреда(Ястребоподобни – 15 вида, Соколоподобни – 3 вида, Щъркелоподобни – 3 вида,Пеликаноподобни – 2 вида). Абсолютно доминиращ по численост е белият щъркел (Ciconiaciconia) с 4 311 екземпляра (79,5% от всички регистрации), преминал основно в последнатадесетдневка на август. Грабливите птици са общо 990 екземпляра, като сред тях най-многоброен е малкият креслив орел (Clanga pomarina) с 625 екземпляра, наблюдаван от 5август до 3 октомври с пик на 20 септември. Всички останали грабливи видове са с нискичисленост. Ключовото наблюдение по отношение на риска от сблъсък е височината напрелитане: над 80% от всички мигриращи птици са преминали на височина над 300метра. Големите ята бели щъркели летят на височина от 300 до 800 м. Ятата от малкикресливи орли преминават на 400–500 м. Средната височина на полета при всичкинаблюдения е около 200 м, но тази средна		резултати не се използват като самостоятелно основание за определяне или преработване на приоритетни зони. Методологичният подход на ППЗ се основава на комплексна оценка по чл. 5 от ЗЕВИ, включваща официални национални данни и пространствени слоеве, които осигуряват съпоставимост на територите в национален мащаб.

				стойност е повлияна от единични обикновенимишелови (Buteo buteo), летящи на средна височина 150 м – вид, който по принцип не есред най-чувствителните към сблъсък с ВГ. За контекст: роторната зона на съвременна турбина Vestas V163 при височина накулата 119 м обхваща приблизително 37–200 м над земята, т.е. абсолютното мнозинство отмигрантите прелитат значително над зоната на потенциален риск.Направлението на миграцията е преобладаващо север–юг (90% от птиците).Динамиката показва ясно изразен пик в средата на август (ята бели щъркели) и по-слаб пикв края на септември (малки кресливи орли), като извън тези кратки периоди миграцията е смного ниски стойности. Денонощната активност е концентрирана в сутрешните и обеднитечасове (82% от птиците между 9 и 13 часа). Изводите на автора на проучването са формулирани категорично: „Територията наИН ВЕП Алфатар не представлява тесен фронт на миграция. Не са установени участъцис тесен фронт на миграция, а равнинният релеф на терена не налага групиране на птицитев определено и стеснено пространство. Миграцията протича на широк фронт.“ 2. Зимен мониторинг на птиците (10.12.2023–29.02.2024 г.) Зимното проучване, също проведено от проф. д-р П. Зехтинджиев, обхваща 81 днинаблюдения от 7 стационарни точки, покриващи цялата проектна площадка и околнитеселскостопански площи. За целия тримесечен период са направени едва 80 записа приустановени 9 вида птици. Доминиращ по численост е обикновеният мишелов (Buteo buteo)с 62 екземпляра, следван от полски блатар (Circus cyaneus) – 4 екз. и северен мишелов (Buteolagopus) – 4 екз. Нито един от установените видове не е уязвим по класификацията на		

				IUCN.Шест от деветте вида присъстват в Червената книга на Република България, но всички теса широко разпространени на територията на страната.Болшинството от наблюдаваните птици са установени кацнали или в нисък полет до100 м – около селскостопански площи по време на хранене. Само два екземпляра обикновенмишелов са регистрирани на височина между 200 и 300 м. Зимуващи гъски не саустановени на територията, въпреки целенасоченото им търсене. Изводът на проучването е еднозначен: „Не са установени чувствителни къмветрогенераторите видове зимуващи на тази територия птици.“ 3. Пролетна миграция, гнездови период и проучване на прилепите (04–10.2024 г.) Най-обемното от трите проучвания е проведено от „ЧУХЪЛ“ ЕООД (авторски екип:сп. биолог Николай Караиванов – орнитолог и доц. Иван Пандурски – хироптеролог) иобхваща три компонента: пролетна миграция (01.04–15.05.2024 г.), гнездови период (май–юни 2024 г.) и четирисезонно проучване на прилепите (април–октомври 2024 г.). А. Пролетна миграция За 45-дневния период на наблюдение са регистрирани 1 839 мигриращи птици от23 вида (5 разреда). Белият щъркел е най-многоброен – 1 190 екз. (категория „обикновенмигриращ вид“). За сравнение: по Западночерноморския миграционен път Via Ponticaежегодно прелитат около 470 000 бели щъркела – числеността в Алфатар е 400 пъти по-ниска. Малкият креслив орел (106 екз.) и осоядът (105 екз.) са в категорията „малоброенмигриращ вид“, а всички		

				останали грабливи видове са „рядък“ или „твърде рядък мигриращвид“ (под 20 екз.). Височинният профил потвърждава есенните данни: най-много птици са установенина височина над 300 м. В рисковия диапазон между 100 и 300 м са наблюдавани едва 11,5%от птиците. Черните щъркели и розовите пеликани прелитат на средна височина 465 и 388м, малките кресливи орли – на около 360 м. Преобладаващото направление е юг–север(53,3%), северозапад (25%) и североизток (11,2%). Миграцията е силно концентрирана вначалото на април – 72,9% от всички птици преминават през април, с пик между 4 и 8 април. Изводът на авторите: „Ниската численост на мигрантите, височината на прелета,ориентацията на парка спрямо направлението на миграция и концентрираните срокове(между 4 и 8 април) са факторите, които определят ниската степен на чувствителностна територията по отношение изграждането на ветроенергийни турбини. Спрямо тяхрискът от конфликт на птиците със съоръженията би имал минимални стойности.Територията не е от значение за мигриращите видове птици.“ Б. Гнездови период В проучваната територия са установени общо 25 гнездящи вида. В обработваемитеплощи, където ще се разполагат ветрогенераторите, гнездят само 5 вида – полска чучулига(Alauda arvensis, доминиращ вид с плътност 3,8 дв/10 ха), качулата чучулига, жълтастърчиопашка, сива овесарка и градинска овесарка. Това са типични обитатели наагроценози с нисък индекс на биоразнообразие, нито един от които не е сред конфликтнитевидове по отношение на ВГ. Четири вида от гнездящите присъстват в Приложение I на Директива 2009/147(червеногърба сврачка,		

				градинска овесарка, ястребогушо коприварче и синявица), новсички те са свързани с храстово-дървесните местообитания (полезащитни пояси, овощниградини), а не с откритите обработваеми площи, на които ще бъдат разположени ВГ.Изводът на авторите е, че „инвестиционното намерение няма да окаже негативно влияниевърху местните популации на гнездящите видове птици.“ В. Прилепи Проучването на прилепите е първото хироптерологично изследване на тазитеритория, проведено по методиката на EUROBATS и одобрената от МОСВ „Методика – Прилепи“ (НПНМ-БАН, 2008), с използване на ултразвуков микрофон M500-384 USB идетектор Pettersson D240 по 30,4 км автомобилни трансекти и 15 стационарни пункта зазапис. Установени са 11 вида прилепи от семейството на Гладконосите прилепи(Vespertilionidae). Доминиращи са мигриращите видове от родовете Nyctalus и Pipistrellus.Пещеролюбивият пещерен дългокрил (Miniopterus schreibersii) – вид от Приложение II наДиректива 92/43 – е регистриран предимно в пунктове с крайпътна дървесна растителност,като присъствието му е свързано с денонощни ловни миграции от далечни убежища вдолината на Хърсовска река.В проектната територия и прилежащите терени напълно отсъстват естественоподземни убежища на прилепи. Районът е на десетки километри от известните важнипещерни местообитания. Моделът на Popov (2018) определя територията като район сотносително ниско видово богатство, ниска степен на рядкост и ниска до среднастепен на съществуващи количествени данни по отношение на прилепите.Относителната летателна активност на прилепите е много ниска през по-голяматачаст от годината. Изключение прави месец октомври (есенна миграция), когато ръждивиятвечерник (Nyctalus noctula) доминира с		

				65,44% от общата активност. Не са установени яснообособени миграционни коридори, нито ландшафтни елементи от значение за прилепите впроектната територия.Крайната оценка на авторите е формулирана недвусмислено: „Можем да определимтериторията предвидена за изграждане на ветроенергийния парк като такава с нискастепен на пригодност за регистрираните видове прилепи. Тяхното присъствие тук седължи на случайни прелети на единични прилепи или малобройни групи без техният полетда бъде обвързан с определени ландшафтни елементи.“		
				III. НЕЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ НА ИЗКЛЮЧВАНЕТО ОТ ППЗ 1. Референция към планове с изтекъл срок на действие Становището по ЕО № 1-2/2012 г. е постановено като неразделна част отпроцедурата по екологична оценка на НПДЕВИ 2012–2020 г. и е обвързано с неговияпредмет и времеви обхват. Становищата по ЕО имат акцесорен характер спрямо плана, закойто са издадени – след прекратяване на действието на плана, наложените съсстановището мерки и ограничения не могат да бъдат прилагани самостоятелно, тъй католипсва правният акт, от който те черпят юридическата си валидност. В случая НПДЕВИ2012–2020 г. е план с изтекъл период на действие, което означава, че ограниченията иизводите, възприети при изготвянето на предходния стратегически документ, не могат дабъдат използвани като самостоятелен и достатъчен критерий за изключване на конкретнитеритории от проекта на Плана, без актуална, индивидуална и основана на наличнитенаучни данни преценка за съответната територия. Българската ветроенергийна асоциация заема идентична позиция в становище изх.№ 007/25.02.2026 г. (стр. 12–14): „Това е неактуален документ, изготвен преди 15 години,който е с изтекло действие [...] БГВЕА		ППЗ е изготвен в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, който предвижда прилагане на комплексна оценка на екологичната чувствителност на териториите въз основа на официални национални данни и пространствени слоеве, предоставени от компетентните институции. В този контекст използването на информация, произтичаща от НПДЕВИ 2012–2020 г., е част от цялостната оценка на екологичните ограничения и не представлява самостоятелно или автоматично основание за изключване на конкретни територии. Планът има стратегически характер и не включва индивидуална оценка на конкретни проектни площадки или инвестиционни намерения. Оценката на локални особености, включително анализ на миграционни модели, височинни профили, чувствителни видове и специфични теренни характеристики, се извършва в рамките на процедурите по ОВОС и оценка за съвместимост, където се разглеждат актуални и проектно-специфични данни.

				категорично се обявява против използвания подходв Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срокна действие и остаряла екологична оценка.“ БГВЕА настоява за пълно отпадане наНПДЕВИ като критерий за изключване. Самият ППЗ подхожда вътрешно противоречиво: от една страна признава, чеограниченията са за конкретен период на действие, а от друга ги прилага „базирайки се нат.нар. принцип на предпазливостта“. Принципът на предпазливост обаче не е carte blancheза прилагане на произволни ограничения. Съгласно практиката на Съда на ЕС (C-157/96,National Farmers' Union; C-236/01, Monsanto) принципът изисква пропорционалност и неосвобождава компетентния орган от задължението да извърши обективна оценка наналичните научни данни. Когато такива данни са налични – както е в случая с ВЕПАлфатар – позоваването на принципа на предпазливост за игнориране на конкретнимониторингови резултати е правно необосновано. 2. Забраната за „Добруджа“ е колективна и непропорционална Географска област „Добруджа“ по НПДЕВИ обхваща стотици хиляди хектари скоренно различна орнитологична характеристика – от крайдунавски влажни зони и атура2000 обекти до равнинни обработваеми площи далеч от всякакви защитени зони.Бланкетното третиране на цялата тази територия като еднакво „неподходяща“ за вятърнаенергия противоречи на: □ Чл. 15в, т. 1 от Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), който изисква картирането даотчита характеристиките на конкретната зона, а не да прилага наследенигенерални забрани. Директивата предвижда зоните за ускорено внедряване да сеопределят на		Представените правни доводи относно принципа на предпазливостта, пропорционалността, приложимостта на предходни стратегически документи и интерпретацията на европейските насоки представляват обща методологична критика към подхода на ППЗ, но не съдържат конкретно предложение за изменение на текст от документа.

				основата на тяхната пригодност – положителен критерий, а не чрезмеханично изключване; □ Чл. 5, ал. 3, т. 5 от ЗЕВИ, изискващ при разработването на ППЗ да се отчита„екологичната чувствителност на съответната зона, включително ивъздействието й върху съседни защитени зони и територии“ – нормата изисква sitespecificоценка, а не наследена географска забрана; □ Принципа на пропорционалност по чл. 5 от ДЕС и в практиката на Съда на ЕС, койтоизисква мерките да не надхвърлят необходимото за постигане на легитимната цел. 3. Становището на ИБЕИ-БАН потвърждава порочността на метода Институтът по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ-БАН),чиято експертиза е цитирана и в самия ППЗ, е изразил становище (цитирано от БГВЕА, стр.19–20), в което категорично оспорва методологичната пригодност на използваните в ППЗкарти на миграционните „пътища“: „Опростеното и схематично изображение на миграционните „пътища“ енеприложимо към стратегическото планиране на райони за развитие на ВЕП порадигрубото и неточно провеждане на граници от прави линии, разделящи практическиеднакви по своята фаунистична и екологична значимост региони на България.Прилагането на опростени схеми от тези прави линии, проведени по необоснованикритерии през разнообразни екологични условия на средата, води до дълбоки противоречияс натрупаните в тази насока знания и е в конфликт с целите на устойчивото развитие навъзобновяемата енергия в България.“		

				ИБЕИ-БАН посочва, че в България са определени 225 вида птици като„чувствителни“ към ВЕП, при рекордните 90% от територията на страната с оценка за„висок риск“. За сравнение: в аналогични оценки за други държави от същия зоогеографскирайон са определени между 12 и 38 вида, а процентът „високорискова“ територия е 5–15%.Подобно несъответствие от порядъци не може да бъде обяснено с обективни екологичниразличия – то е резултат от методологичен дефицит. 4. Авторът на мониторинга на ВЕП Алфатар е същият експерт, цитиран отППЗ Обстоятелство от решаващо значение за настоящото становище е, че проф. д-рПавел Зехтинджиев – автор на есенния и зимния мониторинг на ВЕП Алфатар – е същиятучен, чието становище е използвано от ППЗ като основен експертен източник: „Становищепо предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и зони заприоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България“ (проф. д-р П. Зехтинджиев,март 2024 г.) е включено като Приложение III към самия ППЗ. Нещо повече – неговиятспециален доклад „Резултати от изследвания на ветроенергийни паркове и приложимимерки за намаляване на потенциалните въздействия върху птиците“ е в основата наформулираните в ППЗ мерки за смекчаване. Логиката е неумолима: ако МОСВ приема експертизата на проф. Зехтинджиев настратегическо ниво – като основа за целия ППЗ – невъзможно е същият орган да я игнорирана проектно ниво за конкретна територия от същия географски район, за която авторът епровел полево проучване и е достигнал до категоричен извод за нисък риск. Подобнаселективна рецепция на една и съща научна експертиза – приемане при формулиране наобщи правила и отхвърляне при прилагането им към		

				конкретен случай – е несъвместима спринципите на обективност, научна обоснованост и добро управление. 5. Насоките на Европейската комисия и Директива (ЕС) 2023/2413 Ръководството на Европейската комисия за определяне на зоните за ускореновнедряване (SWD(2024) 333) изрично подчертава: „Особено важно е да се подчертае, чезоните за ускорено развитие представляват само част от териториите, в които могатда се реализират проекти за възобновяема енергия. Тяхното определяне не възпрепятстванастоящото и бъдещото изграждане на проекти и не следва да води до създаването на„забранени зони“ във всички останали зони.“ Проектът на ППЗ в настоящия си вид де факто създава „забранена зона“ за цялатаСевероизточна България – районът, определен в REPowerEU (Приложение 2 – карти) катозоната с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергия в България. Както БГВЕАпосочва (стр. 3): „С три изключения, всички останали, определени като приоритетни зони,са зони с много нисък/никакъв ветрови потенциал или с турбулентни и поривисти ветрове,неподходящи за изграждане на вятърни електроцентрали.“ Крайният резултат е абсурден:планът, чиято цел е да ускори развитието на вятърната енергия, всъщност изключва зоните,в които тя е технически възможна. 6. Земеделските земи са напълно съвместими с ветрогенератори Проектните площадки на ВЕП Алфатар са в обработваеми земеделски земи. Съгласно данните на Европейската комисия, около 97–98% от площта, заемана от типичнавятърна централа, може да се използва едновременно и за земеделие. В		

				Закона за опазванена земеделските земи (чл. 24б ЗОЗЗ) няма въведени ограничения за ветрогенератори (заразлика от фотоволтаичните системи по чл. 24, ал. 3 ЗОЗЗ). Общата заета площ от всички~320 ВяЕЦ в България (фундаменти и обслужващи площадки) е приблизително 0,004% отплощите със селскостопанско предназначение. Необходимата площ за една турбина от 5–8MW е около 2-3 декара. Изключването на земеделски земи в „Добруджа“ от ППЗ чрезпозоваване на НПДЕВИ създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделскиясектор, който не произтича от действащото законодателство. 7. Гъвкав мрежови капацитет и перспектива ППЗ отчита единствено наличния капацитет на мрежата за присъединяване, коетоБГВЕА определя като „некоректен и неизчерпателен подход“ (стр. 17). Съгласно чл. 116,ал. 15 от Закона за енергетиката, ЕСО може да присъедини два или повече обекта, чийтообщ капацитет надвишава преносната способност на мрежата („гъвкав капацитет“).Планът за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2025–2034 г. предвижда реконструкции в района на Силистра.В контекста на ВЕП Алфатар, наличието на Становище за присъединяване, издаденоот „ЕСО“ ЕАД изрично оборва подхода, възприет от ППЗ, за който също така липсватконкретни данни (становище от „ЕСО“ ЕАД). При определянето на приоритетните зониследва да се отчита не само моментното, но и предвидимото развитие на мрежата. 8. Чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ не компенсира изключването Проектът на ППЗ неколкократно цитира чл. 5, ал. 10 ЗЕВИ („разработването иприемането на настоящия План не изключват възможността за развитие [...] извънтериториите, включени в приоритетните зони“). Тази разпоредба обаче не е ункционаленеквивалент на включването. Изключването от ППЗ конкретно лишава		

				проекта от:облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 ЗЕВИ (максимален срок от една годиназа всички административни разрешения, включително ОВОС и оценка за съвместимост);презумпцията за екологично съответствие по проектирания нов чл. 5, ал. 6 ЗЕВИ;приоритетно третиране при развитие на мрежовата инфраструктура. Това е конкретно,измеримо конкурентно увреждане на проект с влязло в сила РС, който е изпълнил всичкизаконови изисквания.		
				ИСКАНЕ Въз основа на изложеното, молим: 1. Да включи територията на инвестиционно намерение „ВЕП Алфатар“ (гр.Алфатар, община Алфатар, област Силистра) в Плана за определяне на приоритетни зониза вятърна енергия като самостоятелна приоритетна зона или като разширение наприлежаща зона, въз основа на представените мониторингови данни за нисък екологиченриск и доказаната перспектива за присъединяване към електропреносната мрежа. 2. При провеждане на задължителната процедура по екологична оценка на ППЗ почл. 5, ал. 7 ЗЕВИ (досие МОСВ-ЕО-1-2026), да се включат приложените мониторинговидоклади в доказателствената база на ЕО и да осигури тяхното разглеждане от експертнияекип с оглед индивидуална преценка на територията на ВЕП Алфатар. 3. Да се преразгледа методологията за автоматично пренасяне на ограниченията отНПДЕВИ 2012–2020 г. като изключващ пространствен слой, като за територии, за които саналични актуални мониторингови данни, осигури индивидуална оценка в съответствие счл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, Насоките на ЕК (SWD(2024) 333), становището наИБЕИ-БАН и чл. 5, ал. 3, т. 5 от ЗЕВИ.		1.Представеното искане се основава на проектно-специфични данни и на характеристиките на конкретно инвестиционно намерение. Планът за определяне на приоритетни зони има стратегически обхват и се разработва на база национални критерии и официални пространствени данни, които осигуряват съпоставимост на териториите в национален мащаб. Поради това индивидуални мониторингови резултати или данни за конкретни проекти не могат да бъдат използвани като самостоятелно основание за определяне или разширяване на приоритетни зони. 2.Процедурата по екологична оценка се провежда съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда. В рамките на тази процедура компетентният орган определя обхвата на необходимата информация и преценява релевантността на наличните данни. 3.Методологията е разработена в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ и включва комплексна оценка на екологичната чувствителност, основана на официални национални данни и пространствени слоеве.

				4. Да се включи „Алфатар Уинд Проджект“ ЕООД като заинтересована страна припровеждането на консултации за изготвяне на Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за ЕО на ППЗ, съгласно т. III от указанията за извършване напроцедурата по ЕО.		4. Участието на заинтересовани страни в процедурата по екологична оценка се определя от компетентния орган по околна среда в съответствие с нормативната уредба. Публикуването на проекта на ППЗ за обществено обсъждане осигурява възможност за участие на всички заинтересовани лица в рамките на установените процедури.
48 и 70	Документ 12-00-259-85/08.04.2026	ЕВН България Ренюъбълс ЕООД ,	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …. ,	Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на електрическа енергия от вятърна енергия в България (Планът) и след извършен експертен преглед на наличните данни и материали, бихме искали да изразим своята позиция, включително и възникнали притеснения. На първо място, подкрепяме усилията на отговорните министерства за създаване на рамка за ускорено развитие на възобновяеми енергийни източници от вятър и считаме, че такъв стратегически документ е от ключово значение за постигане на националните и европейските цели за възобновяема енергия. В същото време, в настоящия си вид Планът поражда редица съществени въпроси относно точността на използваните данни, приложимостта и ефективността на планираните зони. На второ място, бихме искали да споделим откритите от нас несъответствия с цел те да бъдат отстранени и Планът да бъде подобрен и успешно прилаган. Те касаят конфликт със защитени зони и територии, липса на преносна инфраструктура, използване на отхвърлена от МОСВ карта на миграциите на птиците от 201 3г., неточно определен ветрови потенциал, липса на буферни зони от урбанизираните територии...	Приема се по принцип.	
				Установяваме значителни несъответствия и припокривания между предложените зони и защитени територии. По наши изчисления в рамките на 25-те предложени зони са налице припокривания с общо 64		По отношение на твърдението за припокриване на приоритетните зони със защитени зони, защитени територии следва да се отбележи, че в

				защитени зони и територии, включително такива от мрежата „Натура 2000". Това създава реален риск от навлизане в екологично чувствителни територии и поставя под съмнение пригодността на част от зоните като „приоритетни".		предоставените GIS данни са включени два различни пространствени слоя с различно предназначение. Слой „Граници на условно обособените зони от 1 до 25“ представя обобщени пространствени граници на отделните зони и служи за тяхното обозначаване и групиране. Тези граници не представляват реално определените приоритетни територии и не следва да се интерпретират като плътно заети площи. Конкретните територии, определени като подходящи за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия след прилагане на всички критерии за изключване, са представени в отделния слой „Приоритетни зони“. В него приоритетните територии са визуализирани чрез оцветени полигони, а неоцветените площи представляват територии, изключени в резултат на извършения пространствен анализ. Поради това наличието на защитени зони, защитени територии или горски територии в границите на условно обособените зони не означава, че същите са включени в приоритетните територии. Преценката за наличие на припокриване следва да се извършва спрямо слоя „Приоритетни зони“, а не спрямо обобщените контури на зоните.
				Особено притеснително е, че при определянето на ограниченията, свързани с птиците, се използват в значителна степен обобщени и остарели теоретични карти, които веднъж са били отхвърлени от МОСВ през 201 Зг. поради липса на достатъчна подкрепа с актуални теренни данни. Подобен подход крие риск от вземане на решения, които едновременно да не защитят ефективно		Посочената карта е официален пространствен слой, изготвен по договор с МОСВ и публикуван в националната информационна система, която карта е описана в т. 4 от Плана. Към настоящия момент това е наличният официален национален пространствен набор от данни

				биоразнообразието и да ограничат неоправдано подходящи територии, като същевременно насочат вниманието към зони с реално по-висока екологична стойност. От техническа гледна точка прави впечатление липсата на яснота относно логиката на определяне на допустимите мощности. В тази връзка следва да се отбележи, че 11 от общо 25 зони са определени с нулев капацитет (0 MW), което поставя въпроса за тяхното включване като приоритетни зони за ускорено развитие. При значителна част от зоните липсва или е силно ограничена електропреносната инфраструктура, а в някои случаи такава изцяло отсъства. Това съществено ограничава възможностите за реализация на проекти и поставя под въпрос практическата приложимост на част от предложените зони.		за отразяване на установените миграционните маршрути на птиците на ниво стратегическо пространствено планиране. Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, който изисква при определянето на приоритетните зони да се отчита планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи. За целите на анализа е използван официалният геопространствен слой, предоставен от ЕСО ЕАД, който включва както съществуващата, така и планираната инфраструктура и свободните мощности за присъединяване.
				Наред с това, анализът на ветровия ресурс показва, че за част от зоните липсва достатъчен или ясно потвърден потенциал, а при други е налице само частичен или несигурен такъв, който изисква допълнителни теренни измервания. Това отново поставя под съмнение обосноваността на направения избор.		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Изискваните допълнителни анализи са предмет на прединвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план.
				С оглед на горното считаме, че Планът в настоящия си вид се нуждае от съществено прецизиране, за което ще бъде изпратено допълнително, детайлно становище, включително чрез:		Посочената готовност за предоставяне на допълнителни научни данни и експертиза е от значение за бъдещи процеси. Такава информация може да бъде разглеждана при последващи актуализации на Плана, доколкото е достатъчна по обхват,

				-> използване на актуални научни данни и теренни проучвания; -> по-прецизен пространствен анализ и елиминиране на противоречията в картографските данни; -> ясна и прозрачна методология за определяне на зоните и техния капацитет; -> по-добро съобразяване с реалните възможности на електроенергийната инфраструктура; -> по-балансиран подход при оценката на въздействието върху биоразнообразието. С настоящото становище, продиктувано от желание за конструктивен диалог и подобряване на документа, бихме искали да предложим своята експертиза и практически опит, както и ключови данни от теренни проучвания, които биха могли да бъдат от съществена полза при прецизирането на Плана. Изразяваме своята готовност за съдействие в процеса по неговото прецизиране, включително чрез предоставяне на експертиза, участие в работни формати и споделяне на опит с цел изготвянето на една работеща, прецизна, екологично обоснована и защитима карта на приоритетните зони за развитие на вятърна енергия. Вярваме, че чрез сътрудничество между институциите и експертната общност може да бъде постигнат баланс между опазването на околната среда и реалното ускоряване на развитието на вятърната енергия в България. В тази връзка ще се радваме да бъде организирана работна среща в удобно за Вас време, на която да представим в детайли нашите анализи и предложения. Вярваме, че чрез сътрудничество между институциите и експертната общност може да бъде постигнат баланс		съпоставима на национално ниво и релевантна към критериите за определяне на приоритетни зони.

				между опазването на околната среда и реалното ускоряване на развитието на вятърната енергия в България.		
	Писмо/Известие 04-00-668-32/29.05.2026			Във връзка с публикувания Доклад за екологична оценка (ДЕО) към проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърната енергия, изразяваме следното становище. Настоящото становище е изготвено въз основа на преглед на Доклада за екологична оценка, картографските материали и приложената информация, както и с оглед целите на Директива (ЕС) 2023/2413 за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. След извършения анализ считаме, че в настоящия си вид Планът и Докладът не постигат основната цел, заложена в европейската нормативна рамка - определяне на реално приложими, предварително оценени и нискорискови зони, позволяващи ускорено развитие на вятърната енергия. Напротив - значителна част от предвидените ограничения, мерки и допълнителни изисквания създават предпоставки за допълнително административно утежняване, правна несигурност и практически невъзможност за реализиране на проекти в предвидените срокове.		Планът е разработен в съответствие с изискванията на чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и Директива (ЕС) 2023/2413, като при определянето на приоритетните зони е приложена методология, основана на пространствен анализ, използване на изключващи критерии и предпоставки, и налични национални пространствени данни.
				I. Несъответствие с целта на Директива (ЕС) 2023/2413 и липса на реален режим за ускорено развитие Съгласно чл. 15в и чл. 16а от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена с Директива (ЕС) 2023/2413, държавите членки следва да определят т.нар. „acceleration areas" - зони с предварително оценено ниско въздействие върху околната среда, в които процедурите да бъдат значително облекчени и ускорени.		В проекта на План изрично са предвидени механизми за ускоряване и рационализиране на процесите по развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия в определените приоритетни зони. В раздел „Облекчени разрешителни режими“ е посочено, че за проектите в тези зони се прилагат разпоредбите на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от Закона за енергията от възобновяеми източници, включително съкратени срокове за издаване на

				Въпреки това в Доклада са предвидени множество допълнителни ограничения и смекчаващи мерки, включително: -> допълнителни многогодишни мониторинги; -> сезонни забрани за строителство; -> допълнителни оценки за съвместимост; -> ограничения спрямо ландшафтни обекти; -> буфери около защитени територии и зони; -> последващи съгласувания с културно-исторически институции. Това противоречи на самата концепция за „приоритетни" или „ускорени" зони. Особено показателни са мерките на стр. 377-379 от Доклада, където за проекти в приоритетни зони се изискват допълнителни мониторинги и смекчаващи мерки, включително двугодишен мониторинг при наличие на защитени зони в близост. Ако зоните действително са определени като подходящи и нискорискови, подобни мерки не следва да бъдат прехвърляни върху инвеститорите на проектно ниво. В противен случай Планът не изпълнява функцията си на инструмент за предварително екологично планиране.		необходимите административни разрешения. В точка 5.2. „Ускорен процес при инвестиционното проектиране и разрешаване на строителството“ е предвидено прилагането на мерки за повишаване на предвидимостта и ефективността на административните процедури, включително чрез дигитализация на процесите по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството. Определянето на приоритетни зони не освобождава автоматично бъдещите инвестиционни предложения от спазване на изискванията на екологичното законодателство и не изключва необходимостта от прилагане на мерки за предотвратяване и намаляване на потенциални неблагоприятни въздействия. Предвидените в Доклада за екологична оценка мерки имат превантивен характер и са насочени към гарантиране на съвместимостта на бъдещото развитие на вятърната енергия с целите за опазване на околната среда и биоразнообразието. Наличието на такива мерки не противоречи на концепцията за приоритетни зони, а е в съответствие с принципите на устойчивото развитие и изискванията на националното и европейското законодателство.
				II. Липса на яснота относно границите на приоритетните и условно обособените зони		В предоставените GIS данни са включени два различни пространствени слоя с различно предназначение.

				Още на ниво структура и картографско представяне на Плана се установява съществена неяснота относно: -> какво представляват „приоритетните зони"; -> какво представляват „условно обособените зони"; -> кои граници имат правно и практическо значение; -> кои територии реално се считат допустими за ускорено развитие. От представените картови материали и данните в Доклада е видно, че се използват различни пространствени слоеве и граници, без ясно разграничение между: -> действителните приоритетни зони; -> условно обособените територии; -> ограничителните и изключващи зони; -> застъпванията със защитени територии и защитени зони. Това създава сериозна правна и практическа несигурност както за инвеститорите, така и за общините и компетентните органи. От Доклада е видно, че значителна част от така определените зони се застъпват със: -> защитени зони; -> защитени територии;		Слой „Граници на условно обособените зони от 1 до 25“ представя обобщени пространствени граници на отделните зони и служи за тяхното обозначаване и групиране. Тези граници не представляват реално определените приоритетни територии и не следва да се интерпретират като плътно заети площи. Конкретните територии, определени като подходящи за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия след прилагане на всички критерии за изключване, са представени в отделния слой „Приоритетни зони“. В него приоритетните територии са визуализирани чрез оцветени полигони, а неоцветените площи представляват територии, изключени в резултат на извършения пространствен анализ. Поради това наличието на защитени зони, защитени територии в границите на условно обособените зони не означава, че същите са включени в приоритетните територии. Преценката за наличие на припокриване следва да се извършва спрямо слоя „Приоритетни зони“, а не спрямо обобщените контури на зоните.

				-> горски територии; -> културно-исторически обекти; -> геоложки рискови терени; -> местообитания на чувствителни видове. При липсата на ясно дефинирани окончателни граници не става ясно: -> коя част от зоните е реално приложима; -> коя част подлежи на допълнително изключване; -> коя част остава допустима за развитие. На практика това води до ситуация, при която „приоритетните зони" не представляват предварително оценени и нискорискови територии по смисъла на Директива (ЕС) 2023/2413, а широки условни територии с множество вътрешни ограничения и конфликти. За да бъде Планът работещ и правно устойчив, следва: -> ясно да бъдат определени единствено окончателните граници на приоритетните зони; -> всички конфликтни територии предварително да бъдат изключени; -> да отпадне използването на условни и припокриващи се граници, създаващи неяснота; -> да бъде използвана актуална кадастрална основа сясно обозначени имоти, урбанизирани територии, защитени зони и ограничения.		

				В противен случай Планът няма да осигури нито ускоряване на процедурите, нито предвидимост, нито правна сигурност при неговото прилагане.		
				III. Нереалистични срокове и липса на съответствие с действащото национално законодателство. В Плана и Доклада многократно се посочва, че процедурите следва да приключват в рамките на една година. Това твърдение не съответства на действащата нормативна уредба в България. Към настоящия момент: -> процедурите по ОВОС и ОС по ЗООС и ЗБР често надхвърлят една година; -> процедурите за присъединяване и разрешаване на строителство се развиват паралелно и изискват допълнителни административни актове; -> чл. 16а от Директива (ЕС) 2018/2001 не е транспониран ефективно в българското законодателство. Следователно Планът не може сам по себе си да дерогира приложимите процедури и срокове по ЗООС, ЗУТ, ЗЕ и ЗБР. В този смисъл предвидените срокове създават нереалистични и подвеждащи очаквания и не могат да бъдат постигнати без предварителни законодателни изменения.		Вж. изложените по-горе мотиви.
				IV. Използване на остаряла стратегическа основа - НПДЕВИ 2012-2020 г.		Планът не прилага ограниченията от НПДЕВИ като самостоятелно действащ нормативен акт, а използва пространствени данни и ограничения,

				Докладът и Планът са базирани в значителна степен на НПДЕВИ 2012-2020 г., въпреки че този документ е с изтекъл срок и е разработен при напълно различна технологична, регулаторна и пазарна среда. Същевременно актуализираният Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) е действащият стратегически документ, определящ: -> националните цели за ВЕИ; -> пространствените и мрежови нужди; -> необходимите мощности и технологии; -> секторните политики до 2030 г. Самият Доклад признава значението на ИНПЕК. При това положение приемането на План за приоритетни зони преди приключване на оценката и окончателното приемане на ИНПЕК създава риск от: -> противоречие между стратегическите документи; -> определяне на неподходящи или недостатъчни зони; -> липса на съответствие с реалните енергийни нужди и мрежов капацитет; -> последваща правна уязвимост на Плана. Считаме, че Планът следва да бъде синхронизиран с окончателната оценка и параметри на актуализирания ИНПЕК, преди да бъде приет.		включени в комплексната оценка съгласно чл. 5 от ЗЕВИ. След приемане на актуализирания НПДЕВИ и наличието на нови данни ще бъде възможно актуализиране на Плана.

				V. Геоложки риск, свлачища и неподходящи терени Докладът сам установява наличие на сериозни геоложки ограничения, включително: -> свлачищни процеси; -> ерозионен риск; -> скални и нестабилни терени. На стр. 131 изрично са посочени територии със свлачищен риск. Недопустимо е държавата да определя като „приоритетни" зони територии, за които самият Доклад идентифицира наличие на свлачищни процеси и геоложка нестабилност. Освен технически риск има и риск от безопасното внедряване на мощности като това поставя под съмнение и икономическата приложимост на зоните.		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ.
				VI. Противоречия относно биоразнообразието, прилепите и птиците Докладът съдържа множество данни за чувствителни местообитания, прилепи, птици и пещерни системи. Особено съществено е, че: -> налични са данни за прилепни колонии; -> налице са пещери и скални местообитания;		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ.

				-> част от скалните терени представляват ключови местообитания за прилепи; -> установено е застъпване със защитени зони и защитени територии. Същевременно Планът не изключва тези територии предварително, а прехвърля риска и оценката на проектно ниво. Това е в противоречие със самата идея за предварително екологично филтриране на приоритетните зони. Особено проблематично е изискването за 50 км буфер спрямо защитени територии и зони, посочено в мерките за мониторинг. Подобен буфер практически би блокирал огромна част от територията на страната и е непропорционален спрямо целите на Директивата. Ако въобще се предвиждат буфери, те следва да бъдат: -> научно обосновани; -> пропорционални; -> ясно мотивирани; -> ограничени до реално необходим обхват.		
				VII. Културно-историческо наследство На стр. 152-154 Докладът посочва наличие на културно-исторически обекти в значителна част от зоните. Впоследствие се предвиждат допълнителни съгласувания с компетентните органи. Това още веднъж показва, че:		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ.

				-> зоните не са предварително филтрирани; -> липсва реално предварително планиране; -> административната тежест се прехвърля на инвестиционната фаза. Ако тези обекти са известни към момента на изготвяне на Плана, съответните територии следва да бъдат предварително изключени.		
				VIII. Липса на кадастрална и устройствена яснота Един от най-съществените проблеми е липсата на кадастрална основа. От картовите материали не става ясно: -> кои конкретни имоти попадат в зоните; -> кои територии са урбанизирани; -> какви са реалните граници на защитените зони; -> как се прилагат отстоянията от населени места; -> как се прилагат ограниченията спрямо имотните граници. Липсата на кадастрална карта прави практически невъзможно: -> ефективното прилагане на Плана; -> работата на общините и институциите;		На този етап не се използва кадастрална основа, тъй като ППЗ не определя конкретни имоти, а очертава зони с индикативен характер, които подлежат на последващо прилагане чрез действащите устройствени, екологични и административни процедури. Въпросите, свързани с прилагането на ограничения спрямо имотни граници, урбанизирани територии и буферни отстояния, се разглеждат в рамките на процедурите по устройство на територията, ОВОС и оценка за съвместимост, където се работи с кадастрални данни и конкретни имоти. Предложенията за по-детайлна картографска основа, могат да бъдат разглеждани при бъдещи актуализации на Плана, доколкото са налични достатъчно пълни, съпоставими и национално приложими данни. По отношение на териториите на населените места и прилежащите им отстояния, в Плана изрично е посочено, че поради липса на необходимите пространствени данни същите не са били изключени при картографското

				-> предварителната оценка от инвеститорите. Особено важно е, че при големи поземлени имоти границата на имота има значение при прилагането на ограниченията и буферите.		определяне на зоните. Същевременно е предвидено, че при изпълнението на Плана остават приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15.06.2005 г.
				IX. Липса на реален анализ на електроенергийната инфраструктура Докладът не съдържа достатъчно информация относно: -> средно напрежение; -> разпределителна мрежа; -> реални точки за присъединяване; -> близост до индустриални и енергоемки предприятия; -> възможности за развитие на малки и средни генератори. В редица зони липсва реална мрежова обезпеченост, въпреки че са определени като приоритетни. Не става ясно и как е определен капацитетът на отделните зони. Това поставя под съмнение както методологията, така и реалната изпълнимост на Плана.		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ
				X. Нереалистични и непропорционални мерки Считаме за необосновани и непропорционални: -> задължителните светлинни сигнали при липса на авиационни основания;		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ

				->двугодишните мониторинги; -> сезонните забрани за строителство; -> ограниченията спрямо ландшафтни обекти; -> буферите около защитени зони. Следва да се отбележи, че в редица европейски държави, включително Австрия, се въвеждат режими за ограничаване или премахване на постоянната авиационна сигнализация поради доказани негативни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, когато не съществуват авиационни основания за използването ѝ. Допълнително, забраната за строителство в периода февруари-юли не съответства напълно на миграционните периоди на птиците и не е съобразен с цикличността на прилепите, което показва липса на достатъчна научна обоснованост.		
				XI. Неправилни изводи относно заетите площи В т. 6.4 от Доклада са посочени значителни площи на въздействие. Тези оценки не отразяват реалните характеристики на съвременните ветроенергийни проекти. Следва да се отчете, че: -> фундаментът на съвременна турбина обичайно заема под 1000 кв.м.;		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ

				-> в повечето случаи се използват съществуващи земеделски пътища; -> не се отнемат значителни нови площи; -> в преобладаващата част от случаите се използват земеделски земи, а не естествени местообитания; -> земеделските площи вече представляват антропогенно трансформирани територии. Същевременно твърдението, че подстанция заема 10 000 кв.м., е необосновано генерализирано. Реалната площ зависи от: -> напрежението; -> капацитета; -> конфигурацията; -> необходимото оборудване. В много случаи площите са значително по-малки.		

				XII. Климатични промени и обществен интерес Самият Доклад признава, че изменението на климата представлява едно от най-сериозните въздействия върху: -> биоразнообразието; -> екосистемите; -> човешкото здраве. Въпреки това Докладът възприема подход, който практически затруднява развитието на вятърната енергия, вместо да подпомогне нейното устойчиво и контролирано внедряване. Това създава вътрешно противоречие между: -> декларираните климатични цели; -> необходимостта от декарбонизация; -> реално предвидените ограничения. Заключение: Считаме, че в настоящия си вид Планът и Докладът: -> не изпълняват целите на Директива (ЕС) 2023/2413; -> не създават реален режим за ускорено развитие; -> съдържат вътрешни противоречия;		Планът е разработен по методологията, предвидена в чл. 5 от ЗЕВИ, която използва национално приложими критерии и официални пространствени данни, осигуряващи съпоставимост на териториите в национален мащаб. Посочените направления за усъвършенстване — включително използване на допълнителни научни данни, по-детайлни пространствени анализи, съобразяване с развитието на електроенергийната инфраструктура и методологични уточнения — могат да бъдат разглеждани при бъдещи актуализации на Плана, доколкото са налични достатъчно пълни, съпоставими и национално приложими данни, които позволяват тяхното интегриране в стратегически документ.

				-> използват остарели стратегически и пространствени данни; -> прехвърлят екологичните и административни рискове върху инвеститорите; -> не осигуряват достатъчна правна сигурност и предвидимост. Вместо да улеснят развитието на вятърната енергия, предвидените ограничения и допълнителни изисквания биха довели до още по-сложни, продължителни и несигурни процедури. Поради това считаме, че Планът и Докладът следва да бъдат съществено преработени, включително чрез: -> синхронизация с окончателния ИНПЕК; -> прецизиране на зоните; -> изключване на конфликтните територии; -> използване на актуални кадастрални и научни данни; -> реален анализ на електроенергийната инфраструктура; -> въвеждане на пропорционални и научно обосновани мерки. Само при подобен подход Планът би могъл да изпълни целта си като работещ инструмент за ускорено, устойчиво и правно стабилно развитие на вятърната енергия в България.		

				С настоящото становище, продиктувано от желание за конструктивен диалог и подобряване на документа, бихме искали да предложим своята експертиза и практически опит, както и ключови данни от теренни проучвания, които биха могли да бъдат от съществена полза при прецизирането на Плана. Изразяваме своята готовност за съдействие в процеса по неговото прецизиране, включително чрез предоставяне на експертиза, участие в работни формати и споделяне на опит с цел изготвянето на една работеща, прецизна, екологично обоснована и защитима карта на приоритетните зони за развитие на вятърна енергия. Моля, считайте становището като продължение на изпратените от нас предходни такива. В тази връзка ще се радваме да бъде организирана работна среща в удобно за Вас време, на която да представим в детайли нашите анализи и предложения, имайки предвид факта, че мандатът ви стартира в заварено положение на процедурите по плана. Вярваме, че чрез сътрудничество между институциите и експертната общност може да бъде постигнат баланс между опазването на околната среда и реалното ускоряване на развитието на вятърната енергия в България.		Подобен ангажимент е от значение за бъдещи етапи на развитие и актуализация на Плана, доколкото предоставената информация е достатъчна по обхват и съпоставимост, за да бъде използвана на национално ниво. Заявеният интерес за съдействие и предоставяне на експертиза е положителен сигнал за ангажираност към процеса.

50	Писмо/Известие 12-00-259-119/07.05.2026	„РЕНДЖЕН“ ООД, „РЕНДЖЕН 2“ ООД и „РЕНДЖЕН 3“ ООД	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Уважаеми дами и господа, Представляваните от нас Дружества са в сферата на производство на електроенергия отвъзобновяеми източници, като към настояща дата Дружествата са в процес на реализация наинвестиционни намерения за изграждане на 3 бр. вятърни електроцентрали, които ще бъдатразположени на територията на общ. Своге. Дружествата са подписали предварителни договорис община Своге и са в процес на предварителни проучвателни действия и устройственипроцедури. Част от тези проучвателни действия включват и измерване на силата на вятъра напредварително определени точки, с цел проверка на вятърния потенциал на съответнататеритория, като за тази цел Дружествата са инсталирали 2 броя измервателни мачти, от коитовече имаме събрани реални дати. С оглед на гореописаното, Дружествата са заинтересовани лица по отношение на Плана,като неговите предвиждания и мотиви са от съществено значение за цитираните проекти,поради което се запознахме внимателно със същия и считаме че Планът е изготвен впротиворечие с основните европейски и национални цели и при използване на остаряла,неотносима и/или неточна информация. Във връзка с горното, с настоящото предоставяме своите възражения срещу изработенияплан, както и предложения за действия и промени, целящи привеждането му в съответствие севроейските и национални политики за развитие на производството на електроенергия отвъзобновяеми източници.	Приема се по принцип.	
				I. СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРОЕКТА С НОРМАТИВНО УСТАНОВЕНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНА Планът се изработва на основание на транспонираната в националното законодателство сцел насърчаване на инвестициите в производството на електроенергия от възобновяемиизточници ДИРЕКТИВА (ЕС) 2023/2413		

				НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТАот 18 октомври 2023 година за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС)2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяемиизточници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета („Директивата“). С Плана следва да се определят зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяемиизточници, в които производството на електрическа енергия от вятърни централи не сеочаква да има значително въздействие върху околната среда, с оглед постигане нанационалната цел за дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайнопотребление на енергия. Планът следва да бъде изработен в съответствие с поетите ангажименти на България занасърчаването на използването на енергия от възобновяеми източници.Съгласно Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата(„ИНПЕК“1) „…По измерението „Декарбонизация“ България насърчава и подкрепяувеличението на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) в брутното крайнопотребление на енергия и намаляване на емисиите на парникови газове. Определенатанационална цел за дял на ВИ в брутното крайно потребление на енергия до 2030 г. е 34.48%.За сектор електрическа енергия е определен 55.51% дял енергията от ВИ в брутното крайнопотребление на електрическа енергия. Прогнозите са този дял да бъде постигнат чрезувеличаване на потреблението на електрическа енергия от новоизградени мощности след 2020г., използващи енергия от ВИ (основно вятърна и слънчева енергия), с до 7 673 MW.“Целта на плана е да облекчи процедурите при реализацията на инвестиции за изгражданена централи за производство на електроенергия от вятърна енергия в определените приоритетнизони, като по този начин се повиши дела на		

				този тип производство и се постигнат заложенитецели по различните национални и европейски документи. В този смисъл е и т. 32 от Преамбюла на Директивата, съгласно която: „Зоните заускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, заедно със съществуващитецентрали за енергия от възобновяеми източници, бъдещите централи за енергия отвъзобновяеми източници извън тези зони и механизмите за сътрудничество, следва да имат зацел да се гарантира, че производството на енергия от възобновяеми източници ще бъдедостатъчно за постигането на приноса на държавите членки за изпълнението на общата целна Съюза в областта на енергията от възобновяеми източници, определена в член 3, параграф 1от Директива (ЕС) 2018/2001“ Съгласно Директивата, при определяне на приоритетните зони държавите членки следвада се стремят да определят максимално голяма площ на приоритетните зони, при запазванена защитените територии и интересите на населението. Считаме, че така изработеният проект на Плана не изпълнява определените му отпосочената нормативна рамка цели поради силното необосновано ограничаване нарайоните и обхвата на приоритетните зони по следните причини: - Използване на неактуални данни или данни, които не са потвърдени. - Неправилно определяне на критериите за изключване на потенциални територии, впротиворечие с целите и постулатите на Директивата и на ЗЕВИ. - Липса на координация с организациите на инвеститорите в сектора, които могат дасъдействат по многобройни начини - от предложения по отношение на		

				приложимите критерии,до предоставяне на достоверни и актуални данни. В следващите глави от настоящото предложение подробно са разгледаниидентифицираните от нас проблеми в проекта на Плана.		
				II. ИЗПОЛЗВАНИ ДАННИ 1. При определяне на ветровия потенциал Съгласно посоченото в проекта на Плана, за определяне на ветровия потенциал наразличните територии в България, работната група е използвала пространствени данни засредната скорост на вятъра от глобалната база данни Global Wind Atlas (“GWA”). Използваниятиндикатор е „Mean wind speed“, предоставен в растерен формат (.tif), при праг на скорост навятъра, равна или по-голяма от 5,5 м/сек на височина 150м над земната повърхност.На уебстраницата на Global Wind Atlas има възможност за проверка дали предоставенитеот тях данни са валидирани. Когато се направи тези проверка по отношение на предоставенитеза България данни, се установява, че същите не са валидирани2. От обяснението на уебстраницата за метода на съставянето на картите става ясно, че еизползван статистически метод за моделиране на данни, а не реални измервания3. Методологията, на базата на която се моделира средната скорост на вятъра, се базира на събраниданни от измервателни станции по целия свят, които в последствие се прилагат при моделиранена въздушните потоци на подобни територии в други райони по света, като видно отуебстраницата на организацията, същата не разполага с измервателни станции в България.С		Нормативната рамка не изисква използване единствено на реални измервания от ветромачти. Напротив — чл. 5, ал. 5 ЗЕВИ допуска използване на „всички подходящи инструменти и бази данни“, какъвто безспорно е GWA. Планът има стратегически, а не инвестиционно-проектен характер. За целите на национално пространствено планиране е допустимо използването на моделирани данни, осигуряващи единен подход за всички територии. Реалните измервания от конкретни инвеститори са относими към оценка на конкретни инвестиционни намерения, но не могат да заместят унифицирана национална методология. Важно е да се отбележи, че са отчетени предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се изпозлва информация от Global Wind Atlas. Не е установено използваната методология да е в противоречие със ЗЕВИ или Директивата. Използването на

				оглед на това, при изчисляване на средната скорост на вятъра на територията, предметна Плана, Global Wind Atlas разчита единствено на модела, който по същността си е прилаганена събрани на други места данни върху територията на България. Поради липса на реалниданни, от организацията не могат да дадат информация по отношение грешката на модела затериторията на България. Грешката на модела представлява разликата между наблюдаванатастойност (реалните данни) и стойността, предсказана от модела. Тя показва доколко моделътсъответства на реалните данни. Когато моделът се базира само на преработени данни, безсъщите да могат да бъдат валидирани с реално събрана информация за региона, не може да сеустанови доколко моделираните данни съответстват на реалността4. В допълнение, организацията изрично посочва, че „GWA използва два основникомпонента за моделиране, които могат да въведат несигурност в изчисленията.5“ Към момента в България има проекти за вятърни централи - както изградени, така и впроучвателни фази на етап измерване на потенциала на вятъра посредством ветроизмервателнимачти, които събират реални данни. Работната група е можела да отправи официално запитванедо организациите и асоциациите на инвеститорите в сектора за предоставяне на такива реалниданни вместо да разчита на моделирани данни, които не са валидирани. Така например, част от региона на общ. Своге не попада в зоните, които са определениката благоприятни с оглед на вятърния потенциал. В същото време разполагаме с данни отреално измерване на разположена в района мачта, съгласно която средната скорост на вятърав района за последните 5 (пет) месеца е 7,7 м/сек.		единен пространствен модел е необходимо за гарантиране на последователен и равнопоставен подход при определяне на зоните.

				С оглед на гореизложеното, считаме че преди изготвяне на окончателния проект наПлана, използваните данни от Global Wind Atlas следва да бъдат верифицирани с реалниданни от измервателни мачти, разположени на територията на страната, с цел по-голямадостоверност на оценката на потенциала на отделните територии. Дори да приемем, че данните, предоставени от Global Wind Atlas могат да бъдатизползвани като основа за определяне на ветровия потенциал в България, при тяхнотоизползване следва да се вземе предвид следното по отношение на използваната методология: Съгласно описанието на модела, същият работи на базата на „процес на намаляване намащаба“, като започва с данни за климата на вятъра в голям мащаб в мрежа от приблизително30 километра, на базата на които извършват процес по обобщение на данните, след което тезиобобщени данни се прилагат в мезомащабна и микромащабна система за моделиране. Съгласноавторите на Global Wind Atlas „Описанията на топографията и повърхността на земята вмезомащабния модел са по своята същност много различни. Ускорението, предизвикано оттопографията в реалността и в микромащабния модел, е следователно доста различно от това вмезомащабния модел. Освен това, по-грубата мезомащабна мрежа не отразява точноподробностите, например положението на бреговата линия.6“По същността си горното означава, че данните при избран по-голям мащаб не отразяват впълнота спецификата на релефа и другите топографски влияния върху моделираната среднаскорост на вятъра. Уебстраницата на GWA позволява изследването на данните и в по-малък мащаб. Приподобно изследване на община Своге, за която разполагаме и с реално измерени данни, сеустановява, че на територията на същата има множество места със средна скорост над 5,5		

				м/сек,което доказва наличието на подходящи вятърни ресурси (Графика 1 – Извадка от GWA, мащаб5 км.). Графика 1 Посочените в горната графика територии обаче, не са включени в Плана като зони, коитоса подходящи за реализиране на вятърни проекти, въпреки че не са налице изключващитеоснования в останалите слоеве, което показва, че измерването на вятърния потенциал натериторията на България не е извършено надлежно. С оглед на всичко гореизложено, считаме че механичното използване намоделираните данни на GWA за целите на определяне на средната скорост на вятъра наразличните територии в рамките на България води до изкривяване на реалния импотенциал и на поставянето на основа на Плана, която не се подкрепя от реални данни ифакти. Приложени към настоящото възражение, предоставяме събраните от нас реалниданни за силата на вятъра в района на общ. Своге за периода от 1 август 2025 до моментаг., като изразяваме готовност да предоставям разяснения по отношение на събранитеданни, както и всякаква допълнителна информация, с която разполагаме.		
				2. При определяне на постоянно затревените площиСлоят с данни за постоянно затревените площи е създаден от Министерството наземеделието и храните, в рамките на Системата за идентификация на земеделските парцели,включва съществуващи затревени площи с минимален размер от 0,1 хектара. Слоят, който еизползван при изготвянето на проекта отразява състоянието на постоянно затревените площив България според актуални данни към 2024 г.		Планът е изготвен въз основа на последните официално налични данни към момента на разработването му. Възможността за последващи изменения в слоя ПЗП не прави използваните данни неактуални към релевантния момент. Към момента на изготвянето му и съгласно чл. 5, ал. 5, т. 2 ЗЕВИ при определяне на зоните се изключват „горски и трайно затревени територии“.

				Съгласно чл. 33б, ал. 2 от ЗПЗП, Министърът на земеделието и храните може в срок до 1март, въз основа на искане на собственик или ползвател на правно основание на земеделскиземи, да одобри със заповед изключване на имоти от слой "Постоянно затревени площи".С оглед на това, към изготвяне на проекта на плана, съответно към датата на определянена неговия териториален обхват, данните, на базата на които е изготвен не са актуални.Считаме, че това води до допълнително необосновано стесняване на кръга оттеритории, които могат да бъдат определени за приоритетни зони за ускореновнедряване.		
				III. КРИТЕРИИ В ПЛАНА При определяне на подходящите за тези приоритетни зони територии, Директивата епредвидила, че държавите-членки следва да вземат предвид следното: А. т. 26 от Преамбюла на Директивата: - Тези зони следва да бъдат особено подходящи за целите на разработване на проекти заенергия от възобновяеми източници, отчитайки различията между видовете технологии, възоснова на това че въвеждането на конкретния вид възобновяем източник на енергия не сеочаква да окаже значително въздействие върху околната среда. - В този процес държавите членки следва да се стремят да гарантират, чекомбинираният размер на тези зони е значителен и че те допринасят за постигането нацелите, определени в Директива (ЕС) 2018/2001.		Планът е разработен именно в рамките на чл. 5 от ЗЕВИ, което определя задължителните елементи на комплексната оценка — използване на всички подходящи инструменти и бази данни, картографиране на чувствителни територии и изключване на защитени зони, установени миграционни маршрути, горски и трайно затревени територии. При разработването на Плана е отчетена спецификата на вятърната енергия, но това не отменя задължението за прилагане на всички ограничения по чл. 5 от ЗЕВИ, които имат еднаква сила за всички видове ВЕИ при стратегическо планиране. Не се споделя твърдението, че приложените критерии водят до необосновано стесняване на зоните, тъй като определянето на приоритетните територии е извършено чрез единна методология, основана на официални данни, в съответствие със законовите изисквания.

				Б. Директивата предвижда и кои територии следва да бъдат избягвани при определянето на приоритетните зони: - При определянето на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източницидържавите членки следва да избягват защитените зони и да обмислят планове завъзстановяване и подходящи мерки за смекчаване на последиците (т. 26 от Преамбюла). - Съгласно чл. 15в: ii) изключват защитени зони по „Натура 2000“ и зоните, определени съгласнонационалните схеми за опазване на природата и на биологичното разнообразие, големитемиграционни маршрути за птици и морски бозайници, както и други зони, които сеопределят с помощта на карти на чувствителните области и на инструментите, посоченив точка iii) с изключение на изкуствените и застроени площи, разположени в тези зони, катопокриви, зони за паркиране и транспортна инфраструктура; iii) използват всички подходящи и пропорционални инструменти и набори от данни, за даопределят зоните, в които централите за производство на енергия от възобновяеми източницияма да окажат значително въздействие върху околната среда, включително картографиране начувствителните области на дивата флора и фауна, като същевременно вземат предвид наличнитеданни в контекста на развитието на съгласувана мрежа „Натура 2000“, както по отношение натиповете местообитания и видовете съгласно Директива 92/43/ЕИО на Съвета (2)*, така и поотношение на птиците и зоните, защитени съгласно Директива 2009/147/ЕО на Европейскияпарламент и на Съвета (3);		Използваният подход отчита едновременно наличието на ветрови потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и ограниченията, свързани с опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Следва да се отбележи, че методът на пространствено изключване представлява широко прилаган подход в стратегическото пространствено планиране. При национален мащаб това осигурява прозрачност и възпроизводимост. При стратегическо планиране на национално ниво е необходимо използването на унифицирани критерии, приложими към всички потенциални територии. Критериите са приложени последователно и еднакво за всички територии именно с цел прозрачност, предвидимост, равнопоставеност и избягване на субективна преценка. Индивидуална оценка на всяка площ спрямо особеностите на конкретна технология се извършва на етап конкретно инвестиционно предложение в рамките на процедурите по ОВОС, ЕО и устройствени производства. В българското законодателство изрично е предвидено изключване на трайно затревените територии, с което Планът е длъжен да се съобрази. Възможността за съвместно ползване също не отменя изричното законово изискване по чл. 5, ал. 5, т. 2 ЗЕВИ за изключване на трайно затревените територии при определяне на приоритетните зони.

				Видимо от горното, при задаването на критериите, на базата на които ще се определятприоритетните зони, държавите - членки следва да използват балансиран подход, чиято цел емаксимално голяма площ на зоните за ускорено внедряване, при минимална опасност зазащитените зони и населението. Следва да се съобрази, че степента на въздействие наразличните видове производство върху различните територии не е еднаква, а зависи от вида навъзобновяемия източник и технологията за неговото оползотворяване. В. В чл. 5, ал. 5 от ЗЕВИ законодателят е дал обща рамка на критериите, които следвада се използват при изготвянето на плановете за ускорени зони за различните видовепроизводство.В плана по ал. 2 се определят зоните, в които производството на електрическаенергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед наособеностите на зоната, като се: 1. използват всички подходящи инструменти и бази данни, за да се определят зоните,включително картографиране на чувствителните области за дивата флора и фауна; 2. изключват защитени зони и защитени територии от Националната екологична мрежа,установените миграционни маршрути на птици, горски и трайно затревени територии, както идруги зони, които се определят с помощта на карти на чувствителните области, с изключениена изкуствените и застроени площи, разположени в тези зони, като покриви на сгради, паркингиили транспортна инфраструктура; 3. изключват морските територии, в които производството на електрическа енергия отвъзобновяеми източници би оказало негативно въздействие върху стопанския риболов посмисъла на §		

				1, т. 28 от допълнителните разпоредби на Закона за рибарството и аквакултурите. При изготвяне на плановете следва да се съобрази за конкретната технология коикритерии трябва да се съблюдават: Така например, лишено от всякаква логика би било при изготвяне на план за приоритетнизони за фотоволтаични електроцентрали да се прилага критерий, посочен в т. 2 от закона -изключване на установените миграционни маршрути на птиците, поради това че соларнитепанели нямат отрицателно влияние върху тях. И обратното – за изграждането на фотоволтаични централи върху затревени площи можеда се приеме, че може да има отрицателно въздействиве, доколкото технологията на соларнитецентрали все още се нуждае от големи площи, върху които да бъдат разположение соларнитепанели, което би редуцирало възможността за използване на пасищата за други цели. Не такаобаче стои въпросът с централите, които използват вятърна енергия, тъй като вятърнитетурбини се изграждат върху малки на площ площадки, самата технология позволяваземната площ в близост до вятърните турбини да бъде използвана по предназначение,включително и като пасище, включително когато територията е част от ПЗП. Гореизложените съображения не са взети предвид от работната груба при изработванетона проекта на Плана, като вместо това критериите, заложени в закона като обща рамка саприложени механично, без да се съобразява характера на конкретната производствена дейност.По този начин безпричинно и необосновано се изваждат огромни площи, коитопритежават безспорен потенциал за развитие на производство от вятърна енергия, без дасъществува какъвто и да е било риск или възможност за неблагоприятно въздействие.Това пряко		

				противоречи на всички ангажименти на държавата за максимално увеличаванена дела на възобновяемата енергия. Изваждането на постоянния затревен слой е и в противоречие с указанията към държавитечленки, залегнали в Директивата, съгласно които: „Многоцелевото използване на една и същатеритория за производство на енергия от възобновяеми източници и за други видове ползванена сухоземната територия и на вътрешните и морските води, например производство на храниили защита или възстановяване на природата, намалява ограниченията, свързани с използванетона сухоземните, вътрешноводните и морските територии…….Държавите членки следва дапроучат, да направят възможно и да благоприятстват многоцелевото използване на зоните,определени в резултат на приетите мерки за териториално устройство. За тази цел държавитечленки следва да улесняват промените в земеползването и морското ползване, когато това енеобходимо, при условие че различните употреби и дейности са съвместими една с друга имогат да съществуват съвместно .“Няма пречка, и към момента на много места в България това се осъществява, териториятамежду и около ветрогенераторите да бъде пълноценно използвана за пасища, поради това чедейността на вятърната централа не застрашава животните и хората, които са в близост до неяи самите генератори заемат незначителна площ на фона на размерите на пасищата. Всичко горепосочено води до извода, че волята на Европейския парламент, на Съвета и нанационалния законодател е при прилагане на допълнителни критерии за изключване наопределени площи тези критерии да бъдат съобразени с особеностите на съответния видпроизводствена дейност.		
				При преглед на слоя „потенциал на вятъра“ и този на постоянно затревения слой се вижда,че двата се припокриват на много места. Това е така, тъй като в		Законът изисква при определяне на приоритетните зони да се използват всички подходящи инструменти и бази

				България освен покрай морскотокрайбрежие, другият регион с благоприятни условия за производство на електричество отвятърна енергия са билата на планините и хълмовете, които традиционно са покрити с трева идруга ниска растителност. В допълнение, в т.3.2 от самия план е посочено, че „При планирането с приоритет ще серазглеждат изкуствените застроени площи, като площи със съществуваща транспортнаинфраструктура, зони за паркиране, площадки за отпадъци, промишлени зони, индустриалнипаркове, кариери, урбанизирани територии, нарушени терени, пасища, хвостохранилища, депаза отпадъци и земи с влошено качество, които не може да се използват в селското стопанство“.Голяма част от пасищата обаче в един или друг момент са част от ПЗП. Пасищата се включвати изключват от постоянно затревения слой, в зависимост от необходимостта на населениетокато за целите на реализиране на едно инвестиционно намерение не е необходимо да сеизваждат целите имота, а могат да се обособят минимални части от тях.Обръщаме внимание и на товаq че в действащата нормативна уредба има предвиденимеханизми за гарантиране на запазването на достатъчно площи за животновъдни цели, порадикоето включването на тези територии в Плана не би повлияло отрицателно върху други отрасли.С оглед на горното, считаме че изключването на всички затревени територии отвъзможните приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергияот вятърна енергия е непропорционално, необосновано, в противоречие с поетите от държаватаангажименти за декарбонизация и в разрез с волята на европейските и националниязаконодателни органи.		данни и **изрично включва горските и трайно затревени територии сред чувствителните зони, които следва да бъдат отчетени в комплексната оценка.** В този смисъл използването на слоя „Постоянно затревени площи“ е нормативно обусловено и е приложено последователно.
				Считаме, че премахването на критерия за изключване „постоянно затревени площи“няма да окаже никакво отрицателно въздействие върху природата, животните инаселението, но чувствително ще увеличи площта на потенциалните територии и щеспомогне за изпълнение на поетите от България задължения.В плана се посочва,		Капацитетът за присъединяване е динамичен показател, зависещ от бъдещо развитие на електропреносната мрежа и планирани инфраструктурни инвестиции. Липсата на наличен капацитет към конкретен момент не изключва

				че част от слоевете при картирането на зоните е и наличната ипланирана електроенергийна структура, както и възможностите за присъединяване къмелектропреносната мрежа по данни, предоставени от ЕСО ЕАД.В описанието на методологията в Плана е посочено, че „след прилагане на критериите заизключване на несъвместимите територии, полученият допустим слой е пространственопресечен със слоя за зоните с наличен и предвидим капацитет за присъединяване къмелектропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД“, като така са определени приоритетнитезони, като за всяка зона е отчетен съответният капацитет за присъединя.Приложение II - Капацитет за присъединяване чрез съществуващата мрежа итериториален обхват на обособените зони към Плана е видно, че 11 от общо 25-те приоритетнизони са общ потенциал за присъединяване към електропреносната мрежа в размер на 0 MW.Горното буди недоумение по отношение на това как след прилагане на последния слойпри картирането, а именно слоя за зоните с наличен и предвидим капацитет за присъединяванекъм електропреносната мрежа, е възможно почти половината от приоритетните зони да са с 0MW потенциал7.		възможността за бъдещо присъединяване и не обезсмисля включването на съответната зона в Плана.
				В заключение, молим преди одобрението на окончателния План да вземете предвидизложените по-горе аргументи, както и предоставените от нас данни за района на общинаСвоге. Изразяваме готовност за сътрудничество, включително чрез споделяне наинформация, събрана в хода на нашите инвестиционни намерения, предоставяне наексперти оценки и мнения, участие в работни групи и дискусии, както и по всякакъв другначин, който счетете, че би бил полезен за всички заинтересовани от Плана.Приложение: Данни за силата на вятъра на територията на общ. Своге за периода от август		Предоставените аргументи и данни за района на община Своге се приемат като част от процеса на обществено консултиране по проекта на Плана. Готовността за съдействие, включително чрез споделяне на информация и експертни оценки, се оценява положително като конструктивен принос към обсъждането. Планът е стратегически документ по чл. 5 от ЗЕВИ и се разработва въз основа на официални национални данни и единна методология. Предоставените реални измервания и допълнителни данни са

						относими основно към оценката на конкретни инвестиционни намерения, които се разглеждат по реда на приложимото законодателство.
58	Писмо/Известие 12-00-259-78/07.04.2026	European Energy	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …. -	European Energy е датска компания, специализирана в разработването, изграждането и управлението на електрически централи за производство на енергия от възобновяеми източници. Ние развиваме дейността си в 24 държави на 4 континента и управляваме портфейл от 63 GW капацитет. В България разработваме няколко наземни вятърни проекта с обща мощност от 1.2 GW. С настоящото становище представяме нашата позиция във връзка с публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (наричан по-долу „Планът“). Отчитаме значението на документа като стратегически инструмент за прилагане на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 и за подпомагане на ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници, включително вятърната енергия, в съответствие с националните и европейските цели за декарбонизация и климатична неутралност. В този смисъл Планът е важен документ и следва да изпълнява не само формално изискванията за определяне на приоритетни зони, но и да представлява реално приложим, научно обоснован и предвидим инструмент за стратегическо пространствено планиране, изработен по методика, с ясно заложени критерии и измерими показатели. В представения си вид обаче Планът не осигурява в достатъчна степен тази интеграция и съдържа редица съществени методологични, информационни и процедурни неясноти, които поставят под съмнение неговата приложимост, обоснованост и съответствие с	Приема се по принцип.	Планът е стратегически документ по чл. 5 от ЗЕВИ и е разработен въз основа на единна методология и официални национални данни.

				принципите на европейското екологично и енергийно законодателство. В тази връзка изразяваме следното становище:		
				1. Проектът на План да не бъде приет в настоящия му вид, поради наличие на съществени методологични, информационни и процедурни пропуски Изработването на стратегически документ, който определя развитието на част от най-важния сектор от икономиката, а именно енергетиката, следва да бъде по ясна и проследима методика. За съжаление Планът, в настоящия си вид, оставя у нас усещането, че първо е изготвена картата и заключенията, и след това тези заключения са мотивирани с налични данни. Не се осигурява проследимост как е постигнат крайният резултат на картата на риска, каква методика и какви данни са използвани. В представения си вид документът не осигурява необходимата степен на прозрачност, проверимост и научна обоснованост, която се изисква за стратегическо планиране с потенциално значими последици за икономиката и околната среда. Приемането му при тези условия би създало риск от неправилно определяне на приоритетни зони и от последващи противоречия в административната и съдебната практика. Наличието на така изработен документ създава риск от сериозни затруднения в развитието на сектора и същевременно нанасяне на щети на икономиката и на околната среда, тъй като заключенията и препоръките не стъпват на реални данни и проследима методика на работа.		Планът е стратегически документ по чл. 5 от ЗЕВИ и е разработен въз основа на единна методология, официални национални данни и комплексна оценка на чувствителните територии, каквато изисква нормативната рамка. В представения си вид документът осигурява необходимата проследимост на използваните данни и критерии, като методологията е подробно описана в съответните раздели на Плана. Картографирането на приоритетните зони е извършено чрез последователно прилагане на нормативно определените критерии, а не чрез предварително зададени резултати.
				2. Да бъде разработена, публикувана и съгласувана със заинтересованите страни ясна и		В проекта на Плана, т. 4., са описани използваните критерии, източниците на

				подробна методика за определяне на приоритетните зони, като самостоятелен документ, преди финализиране на Плана Методиката следва да съдържа ясно описание на използваните критерии, техните относителни тежести, алгоритъма на пространствения анализ, както и допусканията и ограниченията на приложените модели. Без такъв документ не е възможно да се извърши реална проверка на начина, по който е достигнат крайният резултат.		данни и последователността на прилагане на пространствения анализ, което осигурява необходимата проследимост на процеса. Чл. 5 от ЗЕВИ не предвижда разработване на отделен документ „Методика“. Законът определя съдържанието на самия План, включително използваните критерии, данни и пространствен анализ, които са описани в проекта на Плана.
				3. Да бъде осигурен пълен публичен достъп до всички използвани данни, включително ГИС слоеве, ограничения, параметри, метаданни и картографски източници, в отворен и машинно четим формат, така че да се гарантира възможност за независима проверка и верификация на резултатите. Това изискване е необходимо както от гледна точка на прозрачността и доброто управление, така и за да се осигури възможност заинтересованите страни и независими експерти да проследят и проверят извършения анализ. Липсата на пълен достъп до входните данни компрометира доверието в крайния продукт.		В Плана са използвани стандартизирани ГИС слоеве от компетентни институции, а резултатите са представени чрез геопространствена визуализация и описания на използваните данни. Достъпът до конкретни набори от данни се осъществява при спазване на приложимите режими за предоставяне и ползване на информация от съответните администратори на данни.
				4. Да бъде извършено преразглеждане на използваните орнитологични данни и модели, включително изрично изясняване на връзката между първичните данни, използвани в проекта на Плана, и последващите експертни оценки на тяхното качество. Необходимо е ясно да бъде посочено дали използваните слоеве представляват актуализирани и коригирани версии на първоначалните данни, както и по какъв начин са отчетени констатираните от последващите експертни проверки методологични и информационни		Използваните в проекта на Плана орнитологични данни са официални национални пространствени слоеве, предоставени от компетентните институции и предназначени за стратегическо планиране. Слоевят за миграционните маршрути на птиците е изготвени по договор с МОСВ и е публикувани в националната информационна система, като е описан в т. 4 от Плана. Това е наличният официален национален набор от данни за отразяване на установените миграционни маршрути на ниво стратегическо планиране.

				ограничения. В противен случай не може да се приеме, че Планът е основан на надеждна научна база. Използваните данни за основа на разработения План са от „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" на ЕКОНЕКТ ДЗЗД от преди 15 години, докато актуални данни от мониторинг на птици проведен последните 1-3 години, по утвърдена от МОСВ методика, не са взети предвид. Още повече, че при последващия контрол на данните от проекта на ЕКОНЕКТ ДЗЗД, извършен от Консорциум ПЕБ, **същите не са потвърдени като надеждни** по отношение на зониране на територията на България за развитие на ВЕИ. (https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/CmsDocume nt/83).		При разработването на Плана е използвано и „Становище по предоставени от МОСВ карти на миграционните „пътища" на птиците и зони за приоритетно развитие на ветрогенераторни паркове в България", изготвено през 2024 г. от ИБЕИ–БАН. Въз основа на това становище е включен и слой „Зони с индикатор на чувствителност".
				5. Да бъде допълнен и преработен пространственият анализ, включително чрез използване на актуални и пространствено релевантни данни за орнитофауната, прилепите, населените места, електропреносната инфраструктура и другите относими фактори. Пространственият анализ следва да бъде основан на пълна, актуална и проверима информация, а не на непълни или частично налични данни. Особено важно е да бъдат отчетени както локалните екологични зависимости, така и техническите ограничения и инфраструктурните предпоставки за реализация на предвижданите зони.		Пространственият анализ в проекта на Плана е изготвен въз основа на официалните национални пространствени данни, налични към момента на разработването му и предоставени на Междуведомствената работна група от компетентните институции. Всички използвани слоеве и техните източници са подробно описани в т. 4 от Плана, включително допусканията и ограниченията, произтичащи от характеристиките на наличните данни. По отношение на населените места, в Плана изрично е посочено, че поради липса на необходимите пространствени данни техните територии не са били изключени при картографското определяне на зоните. При изпълнението на Плана остават приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба № 14 от 15.06.2005 г.

						По отношение на електропреносната инфраструктура, Планът е разработен в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, който предвижда отчитане на планираното развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи. За целите на анализа е използван официалният геопространствен слой, предоставен от ЕСО ЕАД, който включва съществуващата и планираната инфраструктура и свободните мощности за присъединяване. Локални екологични зависимости, както и специфични технически параметри на отделни инвестиционни намерения, се разглеждат в рамките на процедурите по оценка на конкретни проекти, а не на ниво стратегически документ.
				6. Да бъде извършена пълна и обоснована оценка на кумулативните и трансграничните въздействия, както и на съвместимостта на предвижданията на Плана с развитието на електропреносната мрежа. Подобна оценка е необходима, за да се избегне фрагментарното разглеждане на въздействията и подценяването на ефекта от натрупване на различни енергийни и инфраструктурни проекти. Без такава съгласувана оценка не може да се приеме, че Планът е подготвен в съответствие с принципите на интегрираното и предпазливо планиране.		Кумулативните въздействия са разгледани в Доклада за екологична оценка на стратегическо ниво, съобразно характера на Плана и наличната информация. По-подробната оценка на кумулативните ефекти, включително по отношение на съществуващи и планирани проекти, миграционни маршрути и мрежова инфраструктура, ще се извършва при разглеждането на конкретни инвестиционни предложения по реда на приложимото екологично законодателство. Въпросите, свързани с развитието на електропреносната мрежа, са предмет на секторното енергийно планиране и на Десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД.
				7. Да бъде определен ясно структуриран екип с ръководител, който носи отговорност за разработване на методиката на работа, качеството,		Проектът на Плана е изготвен и приет в рамките на Междуведомствена работна група, определена от министъра на околната среда и водите и включваща

				координацията и прилагане на методологията при изготвянето на плана. Изготвянето на стратегически документ чрез неясно дефинирани „работни групи“ или други колективни формати без конкретно разписани отговорности и отчетност е неприемлива практика. Подобен подход създава условия за размиване на отговорността, липса на проследимост на взетите решения и невъзможност за ефективен контрол върху качеството на крайния продукт. Отсъствието на ясно определен ръководител и персонална отговорност поражда основателни съмнения относно обективността, независимостта и професионалната обоснованост на разработения документ, както и риск от влияние на частни или нерегламентирани интереси.		представители на компетентните институции по чл. 5, ал 2 от ЗЕВИ.
				8. Да бъде осигурено реално и ефективно участие на заинтересованите страни, включително чрез провеждане на пълно обществено обсъждане преди окончателното приемане на документа. Предвид значимостта на Плана, неговия национален обхват и потенциалните последици за околната среда, общественото участие не следва да бъде формално или ограничено до минимални консултации. Само чрез реално и навременно включване на заинтересованите страни може да бъде гарантирана необходимата легитимност и устойчивост на крайния акт.		Общественото участие по проекта на Плана е осигурено в съответствие с изискванията на Закона за опазване на околната среда, Орхуската конвенция и приложимото европейско законодателство. Планът и Докладът за екологична оценка са публикувани за обществен достъп, като е предоставена възможност за представяне на становища в рамките на нормативно определените срокове. Съгласно приложимата нормативна уредба обществените консултации представляват етап от процеса на разработване и приемане на Плана, чрез който всички заинтересовани страни имат възможност да представят становища, предложения и бележки по проекта на документа. Участието в обществено обсъждане е законоустановеният механизмът за участие на заинтересованите страни.

				9. Оценка на ветроенергийния потенциал на предложените приоритетни зони В публикуваната версия на Плана са предложени приоритетни зони със средни скорости на вятъра около 5 - 5.5 метра в секунда. Обръщаме внимание, че средната скорост на вятъра е само един от параметрите на ветроенергийния потенциал, който професионалните разработчици, независимите одитори на данни от ветроизмервателни кампании и финансиращи институции включват в оценката на инвестиоционния проект. EE Bulgaria EOOD office 402.1, B8 Business Park Varna 9009, Varna Дори този единствен показател да бъде приет за достатъчен и определящ, посочените стойности от 5 - 5.5 м/с предполагат много нисък коефициент на използване на изградените мощности. В зони с подобни средни скорости на вятъра този коефициент би бил между 18 - 23%, или между 1,500 и 2,000 пълни работни часа на година. Тези резултати са брутни преди изчисляване на загубите на присъединителни съоръжения (кабелни линии, трансформатори и др. подобни), спиране на турбините поради обледеняване на витлата, загуби от уейк ефект (влияние на една турбина върху останалите в парка) и други подобни. Всичко това прави един вятърен проект в зона със средна скорост на вятъра между 5 и 5.5 м/с нерентабилен и изключително трудно би могло да се намери финансиране за изграждането и оперирането му.		По отношение на ветровия потенциал са отчетени и предоставените от Българската ветроенергийна асоциация технически изисквания (писмо с изх. № 003/30.01.2025 г.), включително критерия за средногодишна скорост на вятъра, равна или по-голяма от 5,5 m/s на височина 150 m над земната повърхност, като е препоръчано да се използва информация от Global Wind Atlas. Изискваните допълнителни анализи са предмет на преинвестиционното проучване на ниво конкретен проект, а не на стратегическия план. Целта на Плана не е обхващането на всички територии с ветрови ресурс, а определянето на зони, в които производството на електрическа енергия не се очаква да има значително въздействие върху околната среда с оглед на особеностите на зоната и при наличие на условия за прилагане на ускорени административни процедури.

				10. Липса на социално-икономически анализ към предложения План Като стратегически инструмент за прилагане на изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 и за подпомагане на ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници, Планът следва да вземе предвид и всички социални и икономически последици от въвеждането му. В страните от ЕС вятърната енергетика подържа около половин милион работни места. Създадените регулации осигуряват на местните общности допълнителни приходи и финансирания на социални, образователни и екологични инициативи. Никъде в предложеният План тези аспекти не са разгледани и анализирани.		Приложимата нормативна уредба не предвижда изготвянето на социално-икономически анализ като част от съдържанието на Плана. Социално-икономическите ефекти от развитието на възобновяемата енергия се разглеждат в рамките на разработване на конкретни инвестиционни предложения, когато това е относимо към съответните процедури.

				Уважаеми господа— **В обобщение считаме, че Проектът на План не следва да бъде приеман** **в настоящия му вид. Преди неговото евентуално финализиране следва да бъдат отстранени установените методологични, информационни и процедурни пропуски, включително чрез разработване и съгласуване на ясна методика, осигуряване на пълен публичен достъп до използваните данни, допълване и преработване на пространствения анализ и извършване на пълна, прозрачна и научно обоснована оценка на въздействията, да бъде оценено възможно ли е въобще изграждането на вятърни паркове в зони със средни скорости на вятъра до 5.5 м/с, както и да бъде предложен за обществено обсъждане социално-икономически анализ на Плана.** **Подробната обосновка на изложените мотиви е представена в Приложение 1 към настоящото становище.** ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ОБОСНОВКА НА ИЗЛОЖЕНИТЕ МОТИВИ Относно необходимостта от разработване, публикуване и съгласуване на методика за определяне на приоритетните зони На първо място считаме, че преди окончателното приемане на Плана следва да бъде разработена, публично представена и съгласувана със заинтересованите страни ясна и подробна методика за определяне на приоритетните зони за вятърна енергия. В представения вид на Плана не се създава достатъчна яснота относно използваните критерии, начина на тяхното комбиниране, относителната им тежест, приложените пространствени и аналитични подходи, както и начина, по който са отчетени възможни конфликти между отделните фактори. Поради това е необходимо методиката да бъде оформена като		Както е изложено подробно в мотивите по-горе към отделните точки от становището, проектът на Плана е изготвен, обсъден и приет в рамките на Междуведомствена работна група, определена от министъра на околната среда и водите и включваща представители на компетентните институции по чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ. Общественото участие е осигурено в съответствие с изискванията на Закона за опазване на околната среда, Орхуската конвенция и приложимото европейско законодателство. Планът и Докладът за екологична оценка са публикувани за обществен достъп, като е предоставена възможност за представяне на становища в рамките на нормативно определените срокове. Приложимата нормативна уредба не предвижда изготвянето на отделна методика, социално-икономически анализ или инвестиционна оценка на рентабилността на конкретни ветроенергийни проекти като част от съдържанието на Плана по чл. 5 от ЗЕВИ. Използваните пространствени данни, методологичният подход и ограниченията, произтичащи от характеристиките на наличната информация, са подробно описани в т. 4 от Плана. Планът е стратегически документ и не замества процедурите за оценка на конкретни инвестиционни предложения, в рамките на които се разглеждат кумулативни въздействия, локални екологични зависимости, данни от

				самостоятелен документ, в който изчерпателно да бъдат разписани използваните критерии, техните тегла, алгоритъмът на пространствения анализ, както и допусканията и ограниченията на приложените модели. Считаме, че именно тази методика следва първо да бъде публикувана за обществено обсъждане и съгласувана със заинтересованите страни, след което да бъде приложена при финализиране на Плана. Използваният подход за определяне на приоритетните зони е методологически опростен, тъй като се основава преимуществено на механично наслагване на ограничения и изключващи критерии, без необходимата интеграция между ветровия ресурс, техническата пригодност и екологичните въздействия. Наред с това пригодността на териториите е оценявана по същество чрез опростен показател за средногодишна скорост на вятъра, без отчитане на други съществени параметри, като плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, турбулентност, поривистост и релефно-орографски особености, което поставя под съмнение способността на Плана да идентифицира действително най- подходящите територии и създава риск както от неправомерно изключване, така и от неправилно включване на зони за развитие на вятърна енергия. Относно осигуряване на пълен публичен достъп до използваните данни и възможност за независима проверка на резултатите На следващо място считаме за необходимо да бъде осигурена пълна прозрачност по отношение на използваните данни. За тази цел следва да бъдат публикувани всички използвани входни данни, включително ГИС слоеве, ограничения, параметри и метаданни, в отворен и машинно четим формат, така че да се осигури възможност за независима проверка и възпроизводимост на извършения анализ. Предоставянето на достъп до данните е ключово		мониторинг и технически параметри на отделни проекти. Също така въпросите, свързани с въздействието върху прилепите, са разгледани в рамките на Доклада за екологична оценка.

				условие за гарантиране на обективността и проверимостта на резултатите. Въпреки че в текста на т. 4.1 са изброени различни източници на пространствени данни, самото общо им посочване не може да замести изискването за ясно индивидуализиране на източника на всяка отделна карта, тъй като в Плана под представените картографски материали липсва изрично указание от кой конкретен пространствен слой са изведени, в каква редакция са използвани и къде са публично достъпни, поради което не се осигурява необходимата проследимост, проверимост и възможност за независима верификация на използваните картографски резултати. Относно непълнотата на пространствения анализ и наличието на пропуски в използваните данни В проекта на Плана изрично е посочено, че поради липса на данни при определянето на зоните, не са изключени териториите на населените места. Този факт поставя под съмнение: • пълнотата на използваните входни данни; • качеството на пространствения анализ; • надеждността на получените резултати. Следва да се отбележи, че пространственото планиране на национално ниво не може да се основава на непълни или частично налични данни, особено когато става въпрос за определяне на зони с приоритетно развитие. В този смисъл е необходимо допълване и актуализиране на използваните данни и повторно извършване на анализа при наличие на пълна информация. Относно използването на данни от проекта на ОБЕДИНЕНИЕ „ЕКОНЕКТ“, тяхната последваща експертна оценка и съответствието им с докладите за контрол на качеството Особено съществен е въпросът относно използваните данни за миграционните маршрути на птици. В проекта		

				на Плана е посочено, че тези данни произтичат от Дейност 4 „Определяне и минимизиране на рисковете за дивите птици“ по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, изпълнен от ОБЕДИНЕНИЕ „ЕКОНЕКТ“, като основен методически източник е използван докладът „Характер на миграцията на 42 вида птици“, базиран преимуществено на данни за периода 1986-2012 г. Същевременно следва да се отчете, че в рамките на същия проект са изготвени последващи експертни материали, които представляват контролна оценка на качеството на използваните данни, на приложената методика и на крайните резултати. Тези материали са публично достъпни в информационната система Натура 2000, като част от обединения документ „Окончателен доклад от извършена оценка по контрол на качеството на данните от картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове и минимални рискове за дивите птици в рамките на проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове - фаза I” (https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/CmsDocume nt/83). В този документ са включени, inter alia, „Доклад относно оценка и контрол на качеството на данните за гнездовата орнитофауна в шест защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000“, „Доклад относно методиката за проучване на миграцията“, „Доклад относно пролетната миграция на птиците през 2012 и 2013 г.“, „Оценка на карта и ГИС модел със зоните на риск за птиците при изграждането на ветрогенератори“, както и „Доклад относно системи за ранно предупреждение, регулиращи работата на вятърни паркове и приложимостта им в България“. От съдържанието на тези документи се установява, че използваните от ОБЕДИНЕНИЕ „ЕКОНЕКТ“ данни и модели са били предмет на последваща експертна		

				проверка, при която са идентифицирани съществени методически и информационни ограничения. Установени са отклонения от първоначално заложената методика при събиране на данните, включително различия в приложението на трансектния подход, както и липса на яснота относно използването на част от събраната информация в моделите. Констатирано е също така, че при анализа са използвани едновременно систематично събрани данни и случайни наблюдения, което създава риск от изкривяване на резултатите. Допълнително се установява, че значителна част от използваните данни произхождат от непубликувани източници и вътрешни бази данни, които не са публично достъпни, поради което не може да бъде извършена независима проверка на използваната информация. Най-съществени изводи се съдържат в „Оценка на карта и ГИС модел със зоните на риск за птиците при изграждането на ветрогенератори“, където изрично се приема, че използваните данни са частично непълни и несъпоставими, че значителна част от наличната научна информация не е използвана, както и че самият модел не отчита ключови параметри на миграцията като височина, посока и време на полета. В същия документ се посочва, че липсва количествена оценка на риска и че крайният резултат не позволява реална оценка на риска, като може да се използва единствено с индикативен характер. При това положение следва да се отбележи, че проектът на Плана използва именно тези данни като основа за пространствения анализ и за определяне на приоритетните зони, без да е ясно дали и по какъв начин са отчетени установените ограничения. Не е изяснено дали използваният слой на миграционните маршрути представлява актуализирана и коригирана версия на първоначалните резултати или тяхна директна		

				имплементация, нито как са съотнесени първичните данни и последващите експертни оценки на тяхното качество. Трябва да се има предвид, че тези данни датират от далечната 2012 година, т.е. от преди 15 години, което само по себе поставя тяхната актуалност под въпрос. За разлика от тези архивни данни, в нашето съвремие (последните 1-3 години) има извършени множество едногодишни проучвания (мониторинг) на птици, съгласно утвърдена от МОСВ методика през 2010, които не се установява да са били отчетени при изготвянето на плана. Не е ясно по каква логика се използват данни от преди почти 15 години, а се пропускат данни, събирани по същата методика през последните години, като всички тези данни са предадени на МОСВ и неговите структури. Особено проблематично е използването като действащи изключващи критерии на ограничения, произтичащи от документи с изтекъл срок на действие, както и на данни от стари изследвания и оценки, без да е показано по какъв начин те са актуализирани или проверени спрямо настоящата фактическа и правна обстановка. В това число попадат НПДЕВИ 2012-2020 г. и свързаните с него екологични оценки от 2012-2013 г., както и използваните орнитологични данни и карти, основани преимуществено на информация за периода 1986-2012 г., включително доклада „Характер на миграцията на 42 вида птици“ и произтичащите от него пространствени модели. Същевременно не е изяснено дали и по какъв начин са отчетени резултатите от задължителните едногодишни орнитологични мониторинги, извършвани в рамките на процедурите по ОВОС за множество инвестиционни предложения през последните години, които представляват значително по-актуален и пространствено детайлен източник на информация за реалното присъствие, поведение и		

				миграция на видовете. Подобен подход е методологически неправилен и противоречи на изискването стратегическото планиране да се основава на актуални, надеждни и проверими данни. **Относно несъответствието на подхода за оценка на орнитологичния риск с изискването за използване на най-добрите налични научни знания** Считаме, че в представения проект на план липсва достатъчно пространствено прецизиран и научно обоснован подход при оценката на риска за орнитофауната, включително в рамките на Североизточния район на страната, който е третиран в значителна степен обобщено, без да се отчита реалната пространствена хетерогенност на местообитанията и функционалната специфика на териториите, използвани от птиците. В анализа се използват широки географски обобщения, при които обширни части от територията се разглеждат като еднородни по характер „миграционни пътища“, без да е показано по ясен и проверим начин как са разграничени конкретните критични зони с най-висока чувствителност. Подобен подход е методологически необоснован, тъй като рискът за птиците от изграждането на ветроенергийни съоръжения не следва да се определя на ниво общ регион, а във връзка с конкретни функционални елементи на ландшафта, като влажни зони, крайбрежни участъци, места за хранене, почивка и нощуване, както и релефни форми и локални въздушни коридори, използвани от реещите се птици. Именно поради това третирането на Североизточния район или на други широки територии като еднородни пространства с еднаква степен на риск не съответства на съвременните научни разбирания за пространствената		

				динамика на миграцията, нито на необходимостта от отчитане на локалните екологични зависимости. Този пропуск има и ясно правно измерение. Съгласно Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици, както и съгласно целите на Директива 92/43/ЕИО и националното законодателство по опазване на биологичното разнообразие, планирането и оценката на дейности, които могат да засегнат дивите птици и техните местообитания, следва да се основават на най-добрите налични научни знания и на достатъчно надеждна, актуална и пространствено релевантна информация. В този смисъл не е достатъчно да се използват общи схематични представяния на предполагаеми миграционни направления, ако липсва ясно показване на начина, по който са отчетени актуалният видов състав, височината и посоката на полета, реалното използване на конкретните местообитания и локалните концентрации на индивиди. Липсата на такава яснота поставя под съмнение дали Планът действително е основан на „най-добрите налични научни знания („best available scientific knowledge“)“, каквото изискват както принципът на предпазливостта, така и установената европейска логика за опазване на видовете и местообитанията при стратегическото планиране. Считаме също, че при определянето на приоритетни зони следва да се прилага по-строг и диференциран подход, при който се избягват най- чувствителните естествени и полуестествени местообитания и се дава предимство, при наличие на съответните доказателства, на вече антропогенно трансформирани територии с по-ниска екологична чувствителност. Това обаче не може да се приема като общо правило на регионално ниво, а следва да бъде резултат от конкретен пространствен анализ, който изключва припокриване с важни за птиците зони. При липса на подобна детайлна и проследима обосновка използваният в Плана модел води до прекомерно опростяване на сложни екологични		

				процеси, не позволява надеждно идентифициране на локалните конфликти между развитие на вятърна енергия и опазване на биоразнообразието и създава реален риск от неправилно определяне на приоритетни зони. **Относно липсата на достатъчна оценка по отношение на прилепите** В представената документация не се установява наличие на пространствен анализ или отделен слой, отразяващ чувствителността на прилепите, като самият План изрично сочи, че при разработването на методологията не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой, свързан с чувствителността на прилепите към вятърните турбини, поради липса на достатъчно пространствени, количествени и научно обосновани данни на национално ниво. Това представлява съществен пропуск, тъй като ветроенергийните съоръжения са доказан рисков фактор за прилепите, а въздействието върху тях често е трудно установимо и изисква специализирани методи. При липса на достатъчно данни следва да се прилага принципът на предпазливостта не само декларативно, а чрез реално въвеждане на по-консервативен подход при определяне на зоните и при оценката на ограниченията. Липсата на такъв анализ поставя под съмнение пълнотата на оценката на въздействието върху биологичното разнообразие. Обръщаме внимание, че част от всяка процедура по ОВОС през последните години е едногодишен мониторинг на прилепите на конкретните площадки на инвестиционните предложения. Буди учудване фактът, че данните от тези наблюдения са предоставени на структурите на МОСВ, но не са взети предвид и използвани при изготвянето на Плана.		

				Относно съобразяването на Плана с развитието на електропреносната мрежа в Североизточния район Считаме, че при определянето на приоритетните зони не е отчетено в достатъчна степен планираното и текущо развитие на електропреносната инфраструктура в Североизточна България, включително в районите на Добруджа, Варна, Шумен и Добрич. Съгласно Десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа за периода 2025-2034 г. на ЕСО се предвиждат значителни инвестиции, включително изграждане на нови електропроводи и подстанции, насочени към поемане на нарастващия капацитет от възобновяеми енергийни източници. В региона вече са налице конкретни инвестиционни предложения и процедури по ОВОС/ДОВОС, сред които подстанции „Добрич 2“ и „Генерал Тошево 2“, разширение на „Варна 750“, както и нови ВЛ 400 kV, включително „Добрич 2 - Генерал Тошево 2“, „Добрич 2 - Варна 750“ и „Свобода - Генерал Тошево 2“, като за проекта GREENABLER е постановено Решение по ОВОС № 3-3/2025 г. При това положение не е ясно дали и по какъв начин тези вече одобрени или процедирани проекти са взети предвид при определянето на приоритетните зони - както от гледна точка на реалната възможност за присъединяване, така и по отношение м кумулативните въздействия върху околната среда. Следва да се подчертае, че електропреносната мрежа не е неутрален елемент, а самостоятелен фактор с потенциални въздействия върху птиците, местообитанията и ландшафта. При липса на съгласувано разглеждане на предвижданията на Плана с развитието на електропреносната мрежа съществува реален риск от определяне на приоритетни зони, които не отразяват нито реалната техническа възможност за присъединяване, нито кумулативните въздействия върху околната среда.		

				Относно преждевременното допускане за липса на значително въздействие върху околната среда В проекта на Плана многократно се приема, че определените приоритетни зони са такива, в които не се очаква значително въздействие върху околната среда. Считаме, че този подход е методологически и правно неправилен, тъй като представлява предварително заключение, направено преди извършване на екологичната оценка, подменя ролята на самата процедура по екологична оценка и създава риск от предопределяне на нейните резултати. Съгласно приложимото европейско и национално законодателство именно екологичната оценка следва да установи дали даден план може да доведе до значително въздействие, а не обратното. **Относно недостатъчното разглеждане на трансграничните въздействия** Въпреки че в схемата за консултации и в заданието за екологична оценка е предвидена възможност за разглеждане на трансгранични въздействия, в проекта на Плана липсва реален и конкретен анализ в тази насока. Следва да се има предвид, че ветроенергийните обекти могат да окажат съществено въздействие върху мигриращи видове, а тези въздействия по своята същност могат да имат трансграничен характер. Липсата на конкретна оценка на потенциалните въздействия върху съседни държави, включително по отношение на миграционните пътища на птиците, представлява съществен пропуск, който следва да бъде отстранен в рамките на процедурата. **Относно ограничаването на общественото участие** Предвидената схема за консултации допуска обществено обсъждане само при наличие на определени		

				условия, като не го третира като задължителен елемент от процедурата. Считаме, че този подход ограничава възможностите за ефективно участие на обществеността, не съответства в достатъчна степен на принципите на прозрачност и откритост и не отговаря на значимостта и широкия териториален обхват на плана. Поради това считаме, че провеждането на обществено обсъждане следва да бъде задължителен елемент от процедурата по съгласуване на Плана, а не само като част от Екологичната му оценка. **ЗАКЛЮЧЕНИЕ** Въз основа на извършения анализ считаме, че проектът на План за определяне на приоритетни зони за развитие на вятърна енергия страда от съществени методологични, информационни и процедурни пропуски, които не позволяват да бъде направена обективна, надеждна и научно обоснована преценка на неговите въздействия върху околната среда и биологичното разнообразие. Липсата на ясно разработена и съгласувана методика, непълната прозрачност на използваните данни, неясната интеграция на наличните научни изследвания, отсъствието на задълбочен кумулативен анализ, както и недостатъчното отчитане на развитието на електропреносната инфраструктура и на наличните мониторингови данни, поставят под съмнение съответствието на Плана с изискванията на европейското и националното законодателство, включително с принципа за използване на най-добрите налични научни знания и с принципа на предпазливостта. В този смисъл не може да се приеме, че Планът в настоящия му вид гарантира недопускане на вероятно значително отрицателно въздействие върху видовете и местообитанията, включително върху обектите на опазване в мрежата Натура 2000, нито че осигурява		

				достатъчно надеждна основа за стратегическо пространствено планиране. С оглед на изложеното считаме, че **проектът на План не следва да бъде приеман в настоящия му вид**, **като е необходимо неговото съществено преработване**, включително чрез допълване на данните, изработване на методологията, извършване на пълна и обоснована оценка на въздействията, ясно определяне на отговорните лица за изготвянето на плана и осигуряване на реална прозрачност и участие на заинтересованите страни. Преди приемането на Плана следва, първо, да бъде разработена и съгласувана подробна методика за определяне на приоритетните зони, и второ, да бъдат публикувани всички използвани данни, включително тези, свързани с миграционните маршрути на птиците, както и да бъде изяснена връзката между първичните източници и последващите експертни оценки на тяхното качество. Само при изпълнение на тези условия може да бъде гарантирана необходимата степен на прозрачност, обоснованост и проверимост на плана.		
	Писмо/Известие 12-00-259-78/07.04.2026			С настоящото становище представяме нашата позиция по публикувания за обществено обсъждане Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (наричан по-долу „Проектът на Плана“ или „Планът“). Подкрепяме изцяло необходимостта от ускорено развитие на енергията от възобновяеми източници в Република България, включително на вятърна енергия. Изграждането на нови ветроенергийни мощности е ключово условие за постигане на националните цели по Интегрирания план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК), за изпълнение на ангажиментите на страната по Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), за реализиране на целите на Европейския зелен пакт и плана REPowerEU, както и за осигуряване на		

				енергийната сигурност, конкурентоспособност и независимост на страната. Именно защото поддържаме ускореното развитие на сектора, считаме за изключително важно Планът да бъде структуриран така, че да изпълнява своята основна функция – да ускорява, а не да ограничава развитието на ВЕИ. Зоните за ускорено внедряване по чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 представляват подмножество от територии със специален процедурен режим; те не са и не следва да се тълкуват като единствените допустими територии за реализация на проекти. Това разграничение е и изрично възпроизведено в чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ и в насоките на Европейската комисия от 13 май 2024 г. относно определянето на зони за ускорено внедряване. От прегледа на представения Проект на План установяваме редица съществени методологически, правни и съдържателни въпроси, които – ако не бъдат отстранени в окончателния му вариант – могат да доведат до фактическо възпрепятстване на допустими проекти за възобновяеми енергийни източници, до правна несигурност за инвеститорите и до риск от оспорване както на самия План, така и на индивидуалните разрешителни актове, които ще се издават въз основа на него. В тази връзка изразяваме следното становище:		
				• Окончателният План следва да съдържа изричен текст, който потвърждава, че невключването на територия в приоритетна зона не представлява забрана за реализиране на ВЕИ проекти по общия ред на ЗООС, ЗБР, ЗУТ и ЗЕВИ. Проектът на Плана определя зони с ускорен разрешителен режим по реда на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от ЗЕВИ, които съответстват на зоните за ускорено внедряване по чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413. Този режим е специален и не изключва общата възможност за реализация на проекти извън така определените зони, при спазване на приложимото национално и европейско законодателство. Чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ и насоките на Европейската комисия от		Планът има стратегически характер и определянето на приоритетни зони в него не въвежда забрани за останалата територия на страната. В текста на документа е заложена разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, която изрично указва, че определянето на приоритетни зони не е пречка за осъществяването на проекти за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници извън тези зони. Същата е изрично написана и в първи, втори и пети раздел от проекта на Плана

				13.05.2024 г. изрично потвърждават това разграничение. При липса на изричен текст в Плана е налице висок риск от неправилно административно тълкуване, при което невключените територии да бъдат третирани като фактически забранени. Това би противоречало на правото на ЕС и на ЗЕВИ и би създало основания за оспорване.		
				• Изключването на всички защитени зони от Натура 2000 на етап картиране е допустимо за целите на определянето на приоритетни зони, но не може да се тълкува като автоматична недопустимост за всеки бъдещ проект в тези територии. Чл. 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО и чл. 31 от ЗБР въвеждат режим на индивидуална подходяща оценка – вероятност от значително въздействие, оценка за съвместимост, и одобрение само при липса на разумно научно съмнение за увреждане на целостта на зоната. Това е тест за конкретна преценка, а не автоматична териториална забрана. Защитените зони включват мозайка от природни, полуестествени, земеделски, инфраструктурни, урбанизирани и нарушени терени, които имат различно значение за предмета и целите на опазване. Окончателният План следва да съдържа изричен текст, че попадането на имот в защитена зона от Натура 2000 не е самостоятелно основание за отказ, освен ако приложимото специално законодателство или заповедта за обявяване не съдържат конкретна забрана, или ако оценката по чл. 31 от ЗБР установи увреждане на целостта на зоната, което не може да бъде избегнато или смекчено.		Изключването на защитените зони от мрежата „Натура 2000“ на етап стратегическо картографиране е извършено в съответствие с чл. 5 от ЗЕВИ, който изисква при определянето на приоритетните зони да бъдат изключени територии с висока екологична чувствителност.
				• ДЕО не извършва подходяща оценка, а само описателен преглед ДЕО описва приоритетните зони в близост до защитени зони от Натура 2000 (раздели 6.7 и Фигури 49-53), но не извършва подходяща оценка по чл. 6, пар. 3 от Директивата за местообитанията. Конкретно: ▪ Изключването на Натура 2000 от зоните за ускорен режим е коректно методологично, но ДЕО не съдържа оценка за кумулативните въздействия на бъдещите вятърни паркове в приоритетните зони върху предмета и целите на опазване на съседните защитени зони.		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ

				Фигурите 49-53 само визуализират близостта, без да я оценяват правно. ▪ ДЕО предвижда като мярка в Таблица 71, че за ИП в рамките на 5 km от ЗЗ по Директивата за птиците и в рамките на 2 km от ЗЗ по Директивата за местообитанията „задължително се провежда процедура по оценка за съвместимост по чл. 31 от ЗБР“. Тоест самият ДЕО признава, че такива въздействия са вероятни — което задейства задължение за подходяща оценка вече на стратегическо ниво, не само на ниво конкретен проект. ▪ Препращането на оценката изцяло към фазата на конкретния проект е несъвместимо с целта на стратегическата ЕО, чийто смисъл е именно да оцени кумулативните и синергийните въздействия на ниво план, преди да са взети решения за отделни проекти (чл. 4, пар. 1 от Директива 2001/42/ЕО; дело C-305/18, „Terre wallonne“).		
				• Деклариранияят приоритет към застроени и нарушени терени, изискван от чл. 15в, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2413, не е постигнат в методологичния резултат на Проекта на Плана. По собствените констатации на Проекта на Плана участието на нарушени терени в обхвата на приоритетните зони е едва 8,203 кв. км от обща площ от 6 383,91 кв. км, или под 0,13%. Този резултат показва, че методологията не е настроена да насочва развитието към най-щадящите от екологична гледна точка терени – покриви, фасади, паркинги, индустриални площадки, депа, кариери, хвостохранилища, площадки около ПСОВ, складови и логистични зони, крайпътни ивици и деградирани земи. Без целенасочен методологичен слой за такива територии, натискът неизбежно ще се прехвърли към земеделски, природни или социално чувствителни територии, което противоречи на приоритета по RED III и на насоките на Европейската комисия.		Пространственият анализ е извършен въз основа на актуални официални геопространствени данни и в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ. При определянето на приоритетните зони са разгледани с предимство нарушените терени чрез включването на специализиран пространствен слой за такива територии. Ниското им участие в обхвата на определените приоритетни зони не е резултат от методологично изключване, а от ограниченото им пространствено разпространение и съответствието им с останалите приложени критерии. Планът не изключва използването на нарушени терени за развитие на проекти за възобновяема енергия.
				• Механичното пренасяне на ограниченията от НПДЕВИ 2012–2020 г. като автоматичен изключващ слой не отговаря на изискванията за актуалност, пропорционалност и мотивираност.		Планът не прилага ограниченията от НПДЕВИ като самостоятелно действащ нормативен акт, а използва

				НПДЕВИ 2012–2020 г. е изготвен за изтекъл планов период, в съществено различна технологична, правна и пазарна среда – преди приемането на Директива (ЕС) 2023/2413, преди насоките на Европейската комисия от 13.05.2024 г. и преди технологичното развитие на смекчаващите системи от последното десетилетие (модерни системи за ранно предупреждение, shutdown on demand, акустични възпиращи системи, оптични и радарни системи). Не е убедително твърдението, че идентифицираните тогава отрицателни въздействия „не се различават по същество“ от въздействията на настоящи проекти, без нов анализ на технологиите, височината и типа турбини, и системите за мониторинг. Ограниченията от НПДЕВИ следва да се използват като информационен слой за повишено внимание и допълнителна оценка, а не като автоматичен изключващ слой.		пространствени данни и ограничения, включени в комплексната оценка съгласно чл. 5 от ЗЕВИ. Включването му е обосновано с необходимостта от отчитане на територии с установена екологична чувствителност. Използването на този слой е аргументирано в Плана като мярка за ограничаване на негативното въздействие върху биологичното разнообразие и за интегриране на екологичните съображения на възможно най-ранен етап от процеса на планиране.
				• Мерките в ДЕО не отговарят на изискванията на чл. 5, ал. 6 от ЗЕВИ за ефективни смекчаващи мерки Нормативно изискване: Член 5, ал. 6 от ЗЕВИ изрично изисква смекчаващите мерки да са „ефективни“ и „тествани и подложени на мониторинг по отношение на тяхната ефективност“. Изискването е въведено именно за да се предотврати декларативното включване на мерки без реален ефект. Конкретни примери на мерките са в Таблица 72. ▪ Акустичните ултразвукови системи за прилепи (Мярка А.4): ДЕО препоръчва „системите да се съобразят с видовото разнообразие в конкретната зона“ (Таблица 72), но не установява кои зони имат кои видове. Стандартните акустични системи работят до ~100 kHz и са неефективни за видовете от рода Rhinolophus sp., чиито ехолокационни сигнали надхвърлят 100 kHz. Мярка, чиято ефективност зависи от видов анализ, който ДЕО не е извършил, не може да се счита за „ефективна смекчаваща мярка“ по смисъла на чл. 5, ал. 6 ЗЕВИ. ▪ Shutdown on demand (Мярка А.3): ДЕО изисква „ясни,		Предмет на ЕО процедурата, не на ППЗ

				предварително дефинирани протоколи за спиране, базирани на вид, численост, поведение и метеорологични условия“, но не ги определя. Мярка, чиято ефективност зависи от протоколи, които предстои да бъдат разработени, не може да се счита за „тествана“ по смисъла на закона. ▪ Мониторинг на смъртността (Таблица 76): ДЕО предвижда мониторинг на трупове турбина/месец, но не определя „прагова стойност“ — при какъв брой трупове се счита, че мярката е неефективна и какво следва от това. Мониторинг без ясни последици при установена неефективност е контролна дейност, а не ефективна смекчаваща мярка. ▪ Двугодишен предконструкционен мониторинг (Таблица 71): ДЕО предвижда минимум 2 годишни цикъла за мониторинг преди ОВОС за ИП в близост до защитени зони. Това изискване е структурно несъвместимо с едногодишния срок за издаване на всички разрешения по чл. 5, ал. 8 от ЗЕВИ, ако двугодишният мониторинг не е стартирал преди подаване на уведомлението за ИП. ДЕО не разрешава това противоречие.		
				• Признатата от Проекта на Плана липса на достатъчно пространствени данни за чувствителността на прилепите не може да служи като основание за презумпция за недопустимост. При научна несигурност правилният подход не е автоматична забрана, а методика за събиране на данни, стандартизирани предпроектни проучвания и адаптивно управление. Адаптивното управление позволява проектът да започне при определени условия, активността да се наблюдава чрез акустичен мониторинг, теренни наблюдения и анализ на маршрути, и при установен риск режимът да бъде затегнат – чрез ограничаване на работата в определени периоди (сезон, скорост на вятъра, температура, часове от денонощието). Този подход е по-добър и от екологична, и от инвестиционна гледна точка: забраната не произвежда нови данни, докато мониторингът ги произвежда. В съответствие с принципа на предпазливостта, въвеждането на		При разработването на Плана са използвани наличните към съответния момент официални пространствени данни и информационни източници в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Планът не замества оценките и проучванията за конкретни инвестиционни предложения, при които се извършват необходимите теренни изследвания, мониторинг и оценки. Въпросите, свързани с въздействието върху прилепите, са разгледани в рамките на Доклада за екологична оценка.

				изключващ слой на база несигурност на данните трябва да бъде заменено със стандартизирани изисквания за предпроектни проучвания и мониторинг.		
				• Кумулативната оценка следва да отчита различните ВЕИ технологии, мрежовата инфраструктура и координацията с Десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД. Кумулативните въздействия са реален въпрос при вятърната енергия – няколко проекта в един район могат да имат по-голям ефект от един самостоятелен проект (бариерен ефект, увеличен сблъсъчен риск, фрагментация на местообитанията). Но кумулативният риск не е аргумент за обща забрана; той е аргумент за по-добра оценка, обща база данни, публичен регистър на проектите и координирано управление. Окончателният План следва да предвиди, че при оценка на конкретни проекти се отчитат съществуващи, разрешени и разумно предвидими проекти, включително тяхното разпределение спрямо миграционни маршрути, регистрирана смъртност, ефективност на смекчаващи мерки и натоварване на електропреносната инфраструктура. Десетгодишният план за развитие на електропреносната мрежа за периода 2025–2034 г. на ЕСО ЕАД самостоятелно констатира пространствено несъвпадение между инвеститорския интерес и свободния мрежов капацитет – обстоятелство, което не следва да обезсмисля територии, а да насочи към координирано развитие на мрежата.		Направеното предложение е извън предмета и обхвата на Плана по чл. 5 от ЗЕВИ. Оценката на кумулативните въздействия, включително отчитането на съществуващи, разрешени и предвидими инвестиционни предложения, както и анализът на въздействията върху видовете, местообитанията и електропреносната инфраструктура, се извършват в рамките на процедурите по екологичното законодателство и при разглеждане на конкретни инвестиционни предложения. Планът има стратегически характер и не замества тези оценки.
				• Липсва ясен механизъм и процедура за периодична актуализация на Плана, на пространствените слоеве, на смекчаващите мерки и на оценъчните критерии. Без ясен механизъм Планът рискува да застине върху данни и презумпции, които с течение на времето стават неактуални – нови научни данни, нови решения на Съда на ЕС, промени в ИНПЕК, нови технологии за смекчаване, резултати от мониторинг. Окончателният План следва да предвиди задължителна периодична актуализация на картите, слоевете и мерките най-малко веднъж на три години, както и извънредна актуализация		Необходимостта от актуализация на определените приоритетни зони и на приложимите мерки е отчетена в Плана. Конкретният подход и обхватът на бъдещи актуализации следва да се определят съобразно наличните данни, резултатите от мониторинга, развитието на нормативната уредба и стратегическите документи в областта на енергетиката и околната среда.

				при настъпване на конкретни обстоятелства (нови данни от мониторинг, нови европейски насоки, промени в ИНПЕК, нови решения на Съда на ЕС). Процедурата по актуализация следва да бъде ясно регламентирана – по чия инициатива, с какви данни, в какъв срок и при какво участие на заинтересованите страни.		
				• Общественото участие следва да обхване не само крайния резултат, но и методологията, пространствените слоеве, датата на актуалност на данните, използваните прагове и алтернативните сценарии. Европейските насоки от 13.05.2024 г. и Орхуската конвенция подчертават необходимостта от смислени консултации с местни общности, експерти, научна общност, проектни разработчици и НПО на ранен етап от изготвянето на стратегически документи. При толкова значими териториални последици общественото участие следва да обхване и методологичните избори: кои данни се използват, как се претеглят, какви прагове се приемат, как се третират несигурностите, какви алтернативни сценарии са разгледани и защо. Окончателният План следва да предвиди публичност на използваните пространствени слоеве с дата на актуалност, източник и правен ефект (забранителен, предупредителен, информационен или слой за условна допустимост), както и възможност за мотивирани възражения за грешки или непълноти на ниво конкретна територия.		Изготвянето на Плана е проведено при спазване на приложимите изисквания за публичност и участие на заинтересованите страни. В рамките на процедурата са осигурени възможности за представяне на становища и предложения по проекта на Плана и придружаващите го материали. Използваните методологични подходи, критерии, пространствени данни и източници на информация са описани в Плана и приложенията към него.
				Подробната обосновка на изложените мотиви е представена в Приложение 1 към настоящото становище. ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ОБОСНОВКА НА ИЗЛОЖЕНИТЕ МОТИВИ Относно правния ефект на Плана и проектите извън приоритетните зони Един от най-съществените въпроси, поставени в настоящото становище, е свързан с правния ефект на Проекта на Плана и в частност с режима на проектите, които се намират извън определените приоритетни		Изложените в Приложение 1 съображения представляват допълнителна обосновка на вече представени становища по отделните теми, разгледани по-горе. По поставените въпроси са изложени мотиви в съответните точки от настоящата справка, които се поддържат изцяло.

				зони. От правилното разрешаване на този въпрос зависи дали Планът ще изпълни функцията си на инструмент за ускоряване на ВЕИ или ще се превърне в нов слой ограничения и правна несигурност. Чл. 15б от Директива (ЕС) 2023/2413 изисква от държавите членки да извършат координирано картографиране на потенциала и наличната земна, морска и вътрешноводна повърхност, необходима за централи за ВЕИ и съпътстваща инфраструктура. Чл. 15в урежда определянето на зони за ускорено внедряване, в които се прилагат специални процедурни облекчения. От самия текст на директивата и от насоките на Европейската комисия от 13 май 2024 г. произтича категорично, че тези зони са специален режим за бързи процедури, но не са единствените места, където могат да се развиват ВЕИ. В българския правен ред това положение е изрично възпроизведено в чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, който е отразен и в Проекта на Плана. Същевременно, прегледът на проектотекста показва, че този принцип присъства по-скоро като пояснение, отколкото като водещо начало. С оглед на риска от неправилно административно тълкуване, при което общините и компетентните органи могат да възприемат приоритетните зони като единствени допустими, считаме за необходимо в окончателния План да бъде включен изричен и недвусмислен текст със следното съдържание (или равностойно): „Планът определя приоритетни зони за ускорено разрешаване на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Невключването на дадена територия в приоритетна зона не представлява само по себе си забрана за реализация на проект за енергия от възобновяеми източници. Допустимостта на конкретни инвестиционни предложения извън приоритетните зони се преценява по приложимия общ ред на ЗООС, ЗБР, ЗУТ, ЗЕВИ и другите специални закони.“ Без такъв текст е налице висок риск от: (i) отхвърляне на инвестиционни предложения извън приоритетните зони още на предварителен етап, без надлежна оценка; (ii)		

				необосновано стесняване на териториалния обхват за развитие на сектора, в противоречие с целите по ИНПЕК и по Директива (ЕС) 2023/2413; и (iii) последващо оспорване на отказни решения на компетентните органи. Подобен резултат не съответства нито на буквата, нито на духа на европейската и националната уредба за насърчаване на ВЕИ. Относно прилагането на режима по чл. 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО към териториите от Натура 2000 Натура 2000 е екологична мрежа, в основата на която стои инструментариумът на индивидуалната оценка, а не автоматичната териториална забрана. Чл. 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО и съответстващите му разпоредби на чл. 31 от ЗБР и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС) предвиждат тристепенен тест: (1) скрининг за вероятност от значително въздействие; (2) подходяща оценка; и (3) одобрение само при липса на разумно научно съмнение за увреждане на целостта на зоната. Този подход е последователно потвърден в практиката на Съда на Европейския съюз: По делото C-127/02 „Waddenzee“ Съдът поставя стандарта, че подходяща оценка се изисква винаги, когато въз основа на обективни обстоятелства не може да се изключи научно обоснована вероятност от значително въздействие. Това е стандарт за оценка, а не за автоматично отхвърляне. По делото C-258/11 „Sweetman“ Съдът доразвива критерия за „целостта на зоната“ – увреждане е налице, когато проектът може да попречи на трайното запазване на съществените характеристики на зоната, свързани с приоритетно природно местообитание или предмет на опазване. Когато конкретна площ е застроена, нарушена или няма реална функция за предмета на опазване, прагът за допустимост обективно е по-нисък. По делото C-323/17 „People Over Wind“ Съдът приема, че на етапа на скрининг не могат да се вземат предвид смекчаващи мерки – те се разглеждат едва на по-		

				задълбочения етап на подходяща оценка. Това не води до автоматична забрана, а до процедурно задължение за провеждане на пълноценна оценка. По делото C-461/17 „Holohan“ Съдът подчертава, че подходящата оценка трябва да идентифицира всички аспекти на проекта, които могат самостоятелно или в комбинация да засегнат целите на опазване, и че решението за допустимост е резултат от анализ на проекта, а не от обща презумпция. Прилагайки тези стандарти към Проекта на Плана: изключването на всички зони от Натура 2000 на етап картиране е процедурно допустимо за целите на ускорения режим, но не може да се превръща в материална забрана за всеки бъдещ проект в тези територии. Защитените зони включват мозайка от природни, полуестествени, земеделски, инфраструктурни, урбанизирани и нарушени терени. Покрив на сграда, паркинг, депо, индустриална площадка или ПСОВ в границите на зона по правило не изпълняват същата екологична функция като ключово местообитание, гнездови район или миграционен коридор. С оглед на изложеното настояваме окончателният План да съдържа изричен текст в следния смисъл: „Попадането на имот или територия в защитена зона от Натура 2000 не представлява само по себе си снование за отказ, освен ако приложимото специално законодателство или заповедта за обявяване не съдържат конкретна забрана, или ако оценката за съвместимост по чл. 31 от ЗБР установи вероятност от увреждане на целостта на зоната, която не може да бъде избегната или смекчена.“ Такъв текст не отслабва защитата на Натура 2000 – той запазва оценката и възможността за отказ при доказан риск. Той единствено премахва автоматизма и осигурява съответствие с правилния правен тест по чл. 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията. Относно приоритета към изкуствени, застроени и нарушени терени Чл. 15в, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2413 и насоките на Европейската комисия от 13.05.2024 г. изрично изискват при определянето на зоните за		

				ускорено внедряване държавите членки да дават приоритет на изкуствени и застроени площи и на деградирали земи. Изброените от Комисията категории включват покриви, фасади, транспортна инфраструктура, паркинги, ферми, площадки за отпадъци, индустриални площадки, мини, изкуствени вътрешни водни тела, езера, резервоари, ПСОВ и земи, които не могат да се използват ефективно за земеделие. По собствените констатации на Проекта на Плана участието на нарушени терени в обхвата на 25-те приоритетни зони е едва 8,203 кв. км от обща площ от 6 383,91 кв. км – под 0,13%. Този резултат показва, че декларираният приоритет не е превърнат в ефективен методологичен резултат. Причината е, че антропогенно повлияните терени са били „погълнати“ от по-широки изключващи слоеве или просто не са били целенасочено идентифицирани от методологията. Считаме, че окончателният План следва да съдържа отделен раздел „Специален режим за антропогенно повлияни терени“. В него: □ първо, следва да бъдат изрично изброени категориите териториално-устройствени, инфраструктурни и нарушени площи (хвостохранилища, депа, кариери, рудници, промишлени площадки, терени около ПСОВ, складови и логистични зони, крайпътни ивици, вече застроени територии, площи с влошено качество); □ второ, следва да се предвиди тяхното отделно картиране и анализ – не като автоматично изключени от общи чувствителни слоеве, а като самостоятелна категория с приоритет; □ трето, следва да се предвиди ясен режим, при който при попадане на такива терени в или близо до защитени зони от Натура 2000 проектът може да бъде разгледан при условие, че конкретната оценка по чл. 31 от ЗБР не установява увреждане на предмета и целите на опазване; □ четвърто, особено силен аргумент за такъв режим има при покривни и фасадни фотоволтаици, паркингови фотоволтаични конструкции и инсталации за собствено потребление – обекти, които по правило не водят до ново засягане на природни местообитания.		

				Без такъв режим Планът не само няма да изпълни задължението по чл. 15в, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2413, но и ще създаде ефект на изтласкване на инвестициите към земеделски и природни територии – резултат, противоречащ на основната екологична логика на самия план. Относно използването на НПДЕВИ 2012–2020 г. като изключващ слой Проектът на Плана използва ограниченията по НПДЕВИ 2012–2020 г. като критерий за изключване. Считаме това за един от най-слабите методологични елементи на Проекта. Посоченият план е изготвен за конкретен, вече изтекъл период и в съществено различен контекст: □ първо, преди приемането на Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III) и преди днешното разбиране за зони за ускорено внедряване; □ второ, преди технологичното развитие на смекчаващите системи от последното десетилетие – съвременни системи за ранно предупреждение, shutdown on demand с радарни и оптични модули, акустични възпиращи системи, ADLS, управление на височината и осветлението на турбините; □ трето, преди обновяването на научните данни за миграционни маршрути, чувствителни видове и кумулативни ефекти; □ четвърто, преди приемането на актуалния ИНПЕК и на ангажиментите на страната по плана REPowerEU. Не е убедително твърдението, че идентифицираните при условията на 2012 г. отрицателни въздействия „не се различават по същество“ от въздействията на настоящи проекти, без да е извършен нов анализ на технологиите, височината и типа турбини, системите за мониторинг и смекчаване. По същество, НПДЕВИ е бил изготвен като планов инструмент за подпомагане на избора на местоположение в свой исторически период, а не като непроменим забранителен слой за бъдещи планове. Освен това, използването на изтекъл планов документ като автоматичен изключващ слой създава риск от противоречие с принципа на добрата администрация и с изискването административните решения да се		

				основават на актуални факти и данни. Затова предлагаме ограниченията от НПДЕВИ да бъдат преработени така, че да служат не като автоматичен изключващ слой, а като информационен слой за повишено внимание и допълнителна оценка. При реално установена висока чувствителност, потвърдена с актуални данни, територията може да бъде изключена от ускорения режим; в други случаи, особено върху нарушени или застроени площи, следва да се допуска конкретна преценка. Относно технологичната диференциация Проектът на Плана е насочен към вятърна енергия, но някои от формулировките могат да бъдат тълкувани по-широко, като отнасящи се до „ВЕИ“ изобщо. Това следва да бъде избегнато, тъй като правният, техническият и екологичният профил на различните ВЕИ технологии е принципно различен. Чл. 15б от Директива (ЕС) 2023/2413 изрично работи с различните технологии и техните специфики. Окончателният План следва да съдържа ясно правило в смисъл, че неговите ограничения и смекчаващи мерки за вятърна енергия не се прилагат по аналогия към други ВЕИ технологии, освен ако конкретна оценка не докаже релевантност и пропорционалност. Относно пропорционалността на смекчаващите мерки Член 5, ал. 6 от ЗЕВИ изисква в Плана да се определят „ефективни смекчаващи мерки“, които „трябва да предотвратяват в най-голяма степен възможно убиване или безпокойство на екземпляри от защитените видове“ и „трябва да бъдат тествани и подложени на мониторинг по отношение на тяхната ефективност“. От тази разпоредба произтичат две съществени изисквания: (i) мерките да бъдат ефективни и обвързани с конкретния риск; и (ii) тяхната ефективност да бъде измерима, мониторируема и подлежаща на корекция. Прегледът на предвидените в Проекта на Плана смекчаващи мерки (ADLS, системи за ранно предупреждение, shutdown on demand, акустични устройства за прилепи, устройства против сблъсък по електропроводи, безопасни конструкции, подземно кабелиране, мониторинг) показва, че те са формулирани		

				като универсален пакет, без ясни критерии за това в кои случаи всяка мярка се изисква, при кои технологии е приложима, при какви прагови стойности се счита за неефективна и какви са последиците при установена неефективност. Това поставя няколко конкретни проблема: -първо, ADLS системите са разумна мярка за намаляване на светлинното замърсяване и въздействието върху нощно активни видове, но тя следва да се изисква при определен тип обекти, височини и локации. Ако се налага без анализ, може да доведе до неоправдани разходи без съответна екологична полза; -второ, shutdown on demand е мощен инструмент за ограничаване на риска от сблъсък, но той изисква ясно определени протоколи – прагове, видове, численост, метеорологични условия, отговорни лица, техническа надеждност и докладване. Без тези елементи мярката остава декларативна; -трето, акустичните системи за прилепи са технологично специфични. Стандартните търговски системи обикновено работят до 100 kHz, което ги прави неефективни за Rhinolophus sp., чиито ехолокационни сигнали надхвърлят 100 kHz. Поради това прилагането им следва да е след установена активност на прилепи и анализ на видовия състав, а не автоматично; -четвърто, устройствата против сблъсък по електропроводи и безопасните конструкции са препоръчителни в чувствителни райони и трябва да бъдат стандарт при нови надземни линии с орнитологичен риск; при възможност подземното кабелиране е добра практика, но не може да бъде универсална безусловна мярка. Окончателният План следва да въведе принцип на пропорционалност: всяка мярка се налага при доказана приложимост и обоснована връзка с конкретния риск, технология и видов състав. Същевременно следва да бъдат определени: количествени прагови стойности, при които смекчаваща мярка се счита за неефективна; конкретни „необходими действия“, които се		

				предприемат при установяване на неефективност; отговорни лица и ред за установяване и обявяване на неефективността. Без тези елементи мерките не отговарят на изискването по чл. 5, ал. 6 от ЗЕВИ за „ефективни смекчаващи мерки“. Относно адаптивното управление при научна несигурност и липсата на данни Един от съществените моменти, признати от самия Проект на Плана, е липсата на достатъчно пространствени, количествени и научно обосновани данни на национално ниво за чувствителността на прилепите към вятърните турбини. Това е реален проблем и не трябва да бъде омаловажаван. Същевременно правният извод от научната несигурност не е автоматична забрана. Принципът на предпазливостта, утвърден в чл. 191, параграф 2 ДФЕС и възприет в българското законодателство, позволява вземане на превантивни мерки при научна несигурност, но не оправдава неограничени и недиференцирани забрани. Мерките трябва да са подходящи, необходими и съразмерни спрямо риска. При липса на данни правилният подход е: -първо, методика за събиране на данни – сезонни проучвания, акустичен мониторинг, теренни наблюдения, анализ на пещери и хибернакулуми, маршрути, височинен профил на активността и кумулативни ефекти; -второ, стандартизирани изисквания за предпроектни проучвания – с ясна методика, минимален период (включително оценка на сезонната динамика), методология за оценка, оторизирани изпълнители и публичност на резултатите; -трето, адаптивно управление – проектът започва при определени условия, активността се наблюдава, докладва, и при установен риск режимът се затяга чрез ограничаване на работата в определени периоди (сезон, скорост на вятъра, температура, часове от денонощието); -четвърто, ясни последици при установена неефективност, включително възможност за временно		

				спиране, преразглеждане на условията или допълнителни мерки. Този подход е по-добър и от екологична, и от инвестиционна гледна точка. Забраната не произвежда нови данни. Мониторингът произвежда данни, които могат да подобрят и бъдещото планиране. Освен това следва да се отбележи и едно процедурно ограничение: облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 от ЗЕВИ (едногодишен срок за издаване на всички административни разрешения) са структурно несъвместими с дългосрочни (двугодишни) предконструкционни мониторингови изисквания, ако те не са планирани и стандартизирани предварително. Това е допълнителен аргумент в полза на стандартизирани методики на ниво План, а не на отлагане на оценката изцяло към фазата на конкретното инвестиционно предложение. Относно кумулативните въздействия и координацията с електропреносната мрежа Кумулативните въздействия са реален въпрос при вятърната енергия. Няколко проекта в един район могат да имат по-голям ефект от един самостоятелен проект – бариерен ефект, увеличен сблъсъчен риск, фрагментация на местообитания, промяна на миграционни маршрути и натоварване на мрежата. Същевременно кумулативният риск не е аргумент за обща забрана. Той е аргумент за по-добра оценка, обща база данни, публичен регистър на проектите, съвместимост между мониторинговите методики и координирано управление. Проектът на Плана следва да предвиди, че при оценка на конкретни проекти се отчитат съществуващи, разрешени и разумно предвидими проекти. Минималният набор от показатели за кумулативната оценка следва да включва: -площ на засягане; -брой и височина на турбините; -разположение спрямо миграционни маршрути и спрямо чувствителни видове; -регистрирана смъртност от съществуващи парк-проекти;		

				-ефективност на смекчаващите мерки в експлоатация; натоварване на електропреносната и електроразпределителната инфраструктура; -и кумулативни въздействия с други видове ВЕИ. Особено значение има координацията с есетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа за периода 2025–2034 г. на ЕСО ЕАД. Този план самостоятелно констатира, че „инвеститорският интерес за изграждане на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ не съвпада географски със свободния капацитет на електропреносната мрежа в съответните райони“. Това обстоятелство не следва да обезсмисля територии, а да насочи към координирано развитие на мрежата – развитие на нови подстанции, трасета и съоръжения за съхранение там, където съществува висок ВЕИ потенциал. Кумулативната оценка следва да се извършва при координация с ЕСО ЕАД и с операторите на електроразпределителни мрежи, а не като самостоятелно екологично упражнение, откъснато от мрежовите реалности. Относно механизма за актуализация на Плана Проектът на Плана предвижда възможност за актуализация, но не съдържа ясен механизъм – кога, по каква процедура, с какви данни и по чия инициатива. Без ясен механизъм Планът рискува да застине върху данни и презумпции, които с течение на времето стават неактуални. Това е особено сериозен риск в сектор с бързо технологично развитие и често променяща се правна и научна рамка. Считаме, че окончателният План следва да съдържа механизъм за актуализация със следните елементи: -първо, задължителна периодична актуализация на картите, слоевете и мерките най-малко веднъж на три години, със задължителна публичност на новите данни; -второ, извънредна актуализация при настъпване на конкретни обстоятелства – нови данни от мониторинг, нови европейски насоки, нови решения на Съда на ЕС, изменения в ИНПЕК, изменения в Десетгодишния план на ЕСО ЕАД, нови научни доказателства за		

				ефективността или неефективността на смекчаващите мерки; -трето, ясно регламентирана процедура – по чия инициатива се стартира актуализацията, в какъв срок се извършва, при какво участие на заинтересованите страни, с какво ниво на обществено обсъждане и при какъв правен ефект; -четвърто, обвързване на актуализацията със системата за публично докладване от мониторинга на смекчаващите мерки в експлоатация – така че опитът от реалните проекти да обогатява стратегическата база. Относно общественото участие и прозрачността на Методологията Европейските насоки от 13.05.2024 г. и Орхуската конвенция за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда подчертават необходимостта от смислени консултации с местни общности, експерти, научна общност, проектни разработчици и НПО на ранен етап от изготвянето на стратегически документи. Картите не са само технически продукт. Те съдържат избори: кои данни се използват, как се претеглят, какви прагове се приемат и как се третират несигурностите. Затова общественото участие следва да обхване и методологията – не само крайния резултат. В тази връзка окончателният План следва да предвиди: -първо, публикуване на пълния набор от използвани пространствени слоеве, с дата на актуалност, източник и правен ефект (забранителен, предупредителен, информационен или слой за условна допустимост); -второ, ясно описание на методологичните избори и прагове, включително алтернативни сценарии, които са били разгледани, и мотиви за тяхното приемане или отхвърляне; -трето, възможност за мотивирани възражения за грешки или непълноти на ниво конкретна територия, със задължение на компетентния орган да отговори мотивирано;		

				-четвърто, осигуряване на ефективно участие на засегнатите общини, собственици на имоти, инвеститори, местния бизнес, научната общност и НПО – чрез достъпни формати на консултациите и достатъчни срокове за подготовка на становища. „Прозрачна“ методология не означава само публикувана, а и разбираема и проверима. От качеството на този процес зависи както правната устойчивост на Плана, така и неговото обществено приемане. ЗАКЛЮЧЕНИЕ Поддържаме целта и духа на ускореното развитие на вятърната енергия в Република България като ключов елемент от енергийния преход, изпълнението на целите по ИНПЕК и постигането на ангажиментите на страната по Директива (ЕС) 2023/2413 и плана REPowerEU. Същевременно от извършения преглед на Проекта на Плана установяваме, че в отделни свои методологични и съдържателни решения той рискува да произведе обратен ефект – затвърждаване на широки ограничения, фактическо възпрепятстване на допустими проекти и поддържане на правна несигурност за инвеститорите. Установените проблеми не са насочени срещу основните цели на Плана, а срещу конкретни негови решения, които могат да бъдат подобрени без накърняване на екологичните гаранции. Това включва преди всичко: липсата на изричен текст за правния ефект на Плана и за проектите извън приоритетните зони; механичното третиране на Натура 2000 като автоматично изключващ слой; недостигнатия приоритет към нарушени и застроени терени; пренасянето на ограничения от НПДЕВИ 2012–2020 г.; липсата на технологична диференциация; универсалния пакет от смекчаващи мерки без обвързване с конкретния риск; презумпцията за недопустимост при липса на данни вместо адаптивно управление; неадекватната кумулативна оценка; липсата на ясен механизъм за актуализация; и недостатъчното обхващане на методологията в общественото участие.		

				Качествената и пропорционална регулаторна рамка не е пречка пред реализирането на инвестициите в сектора – тя е необходимото условие за тяхната дългосрочна правна сигурност. Само План, който отговаря в пълнота на изискванията на ЗООС, ЗБР, Наредбата за ОС, ЗЕВИ и приложимото право на ЕС – включително Директива (ЕС) 2023/2413, Директива 92/43/ЕИО, Директива 2009/147/ЕО и Директива 2001/42/ЕО – може да осигури надеждна основа за прилагане на облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от ЗЕВИ. В противен случай приемането на План в настоящия му вид създава реален риск от оспорване както на самия акт, така и на индивидуалните разрешителни актове, които ще се издават въз основа на него, и може да забави, вместо да ускори, развитието на сектора.		
				С оглед на изложеното молим Министърът на околната среда и водите, в координация с Министъра на енергетиката, да приеме окончателния План след съществена преработка, която включва: (1) включване на изричен текст, че невключването на територия в приоритетна зона не представлява забрана за реализиране на ВЕИ проекти по общия ред на ЗООС, ЗБР, ЗУТ и ЗЕВИ; (2) ясно разграничение между правно изключени територии, екологично чувствителни територии и територии, допустими след индивидуална оценка по чл. 31 от ЗБР; (3) въвеждане на отделен раздел за антропогенно повлияни терени, с реален приоритет в съответствие с чл. 15в, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2413; (4) замяна на автоматичното използване на НПДЕВИ 2012–2020 г. с информационен слой за повишено внимание, подлежащ на актуална проверка; (5) ясно правило за технологична диференциация, изключващо автоматично прилагане на ограниченията за вятърна енергия към фотоволтаични, покривни, фасадни, хибридни, батерийни и съпътстващи мрежови съоръжения; (6) преработка на смекчаващите мерки в съответствие с		Предложените препоръки за преработка на Плана представляват обобщение на вече разгледаните позиции. По всяка от тях са изложени мотиви в съответните раздели на настоящата справка.

				принципа на пропорционалност, с количествени критерии за ефективност и процедури за корекция при установена неефективност; (7) въвеждане на стандартизирани изисквания за предпроектни проучвания и адаптивно управление вместо презумпция за недопустимост при липса на данни; (8) подобряване на кумулативната оценка, включително координация с Десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД; (9) въвеждане на ясен механизъм за периодична и извънредна актуализация на Плана, картите, слоевете и мерките; (10) разширяване на общественото участие, така че да обхване методологията, пространствените слоеве, праговете и алтернативните сценарии, а не само крайния резултат. След извършването на тези преработки преработеният Проект на Плана следва да бъде подложен на повторно обществено обсъждане при осигуряване на ефективно участие на заинтересованите страни. Считаме, че този подход най-добре съответства както на целите на ускореното развитие на вятърната енергия в Република България, така и на изискванията на приложимото национално и европейско законодателство и на принципите за пропорционалност, правна сигурност и индивидуална оценка.		

СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТА НА ПЛАН ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЯТЪРНА ЕНЕРГИЯ

№	**Дата и начин на постъпване на становището** (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	**Име на лице/наименование ЮЛ**	**Декларирани данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица**	**Предложения и становища**	**Приети/ неприети**	**Мотиви**
1.	Писмо/Известие 12-00-259-81/08.04.2026	Сдружение „Зелени Балкани – Стара Загора“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Отсъстват и надеждни данни за миграционните пътища, потенциалните ловни местообитания и сезонната динамика на прилепните съобщества в карстовите подземни убежища на национално ниво. Отсъствието на тези данни не е позволило на авторите на Плана да гарантират, че ще постигнат една от основните заложени цели – минимално въздействие върху околната среда и по-специално върху прилепите. В Плана е посочено, че „При разработването на методологията за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой, свързан със чувствителността на прилепите към вятърните турбини.“ При това са цитирани статии на автори, които не касаят страната ни. В същото време, въпреки наличието на някои ограничения, в България са налични данни от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие, както и по проектите за картиране на видове, предмет на опазване в защитените зони, както и данни за докладването на страната ни, във връзка с изискванията на чл. 17 от Директивата за местообитанията (Директива 92/43/ЕИО). Тези данни позволяват, да бъдат изключени сред приоритетните райони за изграждане на ВЕИ, карстови райони с висока значимост на	Приема се по принцип	При разработването на Плана не е приложен самостоятелен изключващ слой за чувствителността на прилепите поради установената липса на достатъчно систематизирани национални пространствени данни, позволяващи надеждно стратегическо зониране. В рамките на ДЕО е извършен анализ на наличните данни за значими пещерни колонии в близост до конкретни приоритетни зони, въз основа на данни от МОСВ, ИАОС и платформата GBIF, предоставени от НПНМ – БАН. Там където е идентифициран висок риск за пещерно зависими видове, той е отразен като значително отрицателно въздействие в оценката. Въпросът за разработването на систематизиран национален пространствен слой за прилепи представлява методологично и нормативно предизвикателство, което надхвърля обхвата на настоящия стратегически документ, но следва да бъде адресирано в контекста на бъдещи прегледи и актуализации на Плана.

				прилепите, сред които са например посочените в плана • Зона 11 0 MW – приоритетните зони са в благоприятно ловно местообитание на многохилядни колонии на подковоноси прилепи (Rhinolophus sp.), пещерен дългокрил (Miniopterus schreibersii), дългопръст нощник (Myotis capaccinii), голям нощник (Myotis myotis) др., обитаващи пещерите на Деветашкото плато; • Зона 13 – 60 MW – засяга ловни местообитания на една от най-големите размножителни колонии на южния подковонос (Rhynolophus euryale) в Европа в Пролазката пещера; • зона 12 – 120 MW – засяга местообитания на колонии от пещерите по долината на Русенски - Лом, в т.ч. и на колониите в пещерата Орлова чука; • Зона 21 – 400 MW – засяга местообитания на многочислени колонии в пещерата „Андъка“ и др.; Включването на тези райони влиза в противоречие с посочените твърдения на Плана, а именно, че той се базира на принципа на предпазливост „....при липсата на достатъчно данни за чувствителността на прилепите на стратегическо ниво, Планът прилага принципа на предпазливостта, като предвижда прилагането на превантивни и адаптивни мерки за смекчаване на потенциалното въздействие върху прилепите...“ . По-долу прилагаме примери за значими за прилепите подземни местообитания, както и зоните, които попадат в буферна зона, за която може да се очаква, че обитаващите ги прилепи ще бъдат засегнати от проекти за изграждане на ВЕИ, в определените като приоритетни райони. По този начин тези ВЕИ, независимо, че са извън обхвата на зоните ще имат пряко и негативно влияние върху видове прилепи – предмет на опазване в тях (като част от зоните са целево обявени за опазване на съответните подземни местообитания): 1. Варкан BG0000587 - (N 43.987970°, E22.677040°, alt. 169m) единственото значимо прилепно убежище в района. Намира се в непосредствена близост до: Зона 2-0MW; Зона 1-0MW; Зона 3-75MW; 2. Пещера Магура (GPS: N43.728010°, E 22.582830°, alt.		Посочените **конкретни зони в близост до значими пещерни колонии** са идентифицирани в ДЕО като такива с установен риск за пещерно зависими видове прилепи. Оценката на конкретните буферни разстояния около идентифицираните убежища е предвидена като задължителен елемент на ниво инвестиционно предложение, тъй като те зависят от параметрите на конкретните съоръжения и видовия състав на колониите. Планът не отменя нито един от съществуващите механизми за защита на видовете, предмет на опазване в съответните защитени зони.

				375m.) – намира се в непосредствена близост до: Зона 3-75MW; Зона 1-0MW; Зона 5-150MW; 3. Пещера Козарника (GPS: N 43.65178 E 22.70244 alt. 497m.) (зона Западна Стара планина и Предбалкан BG0001040) – намира се в непосредствена близост до Зона 3-75MW; Зона 4-0MW; Зона 5-150MW; Зона 1-0MW. 4. Пещери около с. Бели Мел Мишин Камък (GPS: N43.46178 E22.88767, alt 450m.), Парасинската пропаст (GPS: N 43.44012 E 22.97784, alt. 401m.) и др. – защитена зона Западна Стара планина и Предбалкан BG0001040 – намира се непосредствена близост до Зона 4-0MW, Зона 5-150MW, Зона 6-0MW; 5. Пещера Троевратица (GPS: N43.10653 E24.0332, alt. 361m.). (Карлуково BG0001014) - непосредствена близост до Зона 7-0MW 6. Пещера Парниците (GPS: N43.2012 E 24.41593, alt. 232) (Студенец BG0000240). Намира се в непосредствена близост до Зона 8-73MW. 7. Пещера Нанин Камък (GPS: N43.62677 E 24.8562. alt. 126m.) (Никополско плато BG0000247) – намира се в непосредствена близост до Зона 9-0MW; Зона 10-0MW. (тук буфера е 20 км. тъй като тук са основно подковоноси, които са с много малък home range). 8. Пещери в района на с. Деветаки, с. Крушуна, с. Кърпачево и с. Александрово. (Деветашко плато BG0000615), непосредствена близост до Зона 11-0MW, Зона 10-0MW, Зона 9-0MW, Зона 21-400MW. 9. Пещери в ЗЗ Витата стена (BG0000190), Дряновски манастир (BG0000214) - в непосредствена близост до Зона 11-0MW, 21-400MW. 10. Стена на яз. Александр Стамболийски(ЗЗ Язовир Стамболийски, BG0000275)- непосредствена близост до Зона 10-0MW; Зона 11-0MW; Зона 21-400MW. 11. Пещера Орлова чука (ЗЗ Ломовете, BG0000608) (GPS: N 43.59322 E 25.9601, alt. 90m.) непосредствена близост до 13-60MW, Зона 12-120MW. 12. Пролазката пещера (ЗЗ Преславска планина BG0000421) (GPS: N43.17904 E 26.50966, alt. 467m.); непосредствена близост до Зона 13-60MW; 13. Резервоари, с. Маджарово (ЗЗ Родопи-Източни		

				BG0001032) (GPS: N 41.63311 E 25.87626 alt. 280m.); непосредствена близост до Зона 24-85MW 14. Пещера Айна - Ини (33 Родопи-Източни BG0001032) (GPS: N 41.40492 E25.51094 alt. 386m.) непосредствена близост до Зона 23-200MW. 15. Голашката минна галерия (33 Голак BG0000304) (GPS: N 42.28478 E 23.93644 alt. 700m.) непосредствена близост до Зона 20-75MW. В част от условно обособените приоритетни зони се намират важни пещери убежища на многохилядни колонии защитени видове прилепи, често със статут на уязвими, а границите на приоритетните зони са в непосредствена близост до такива убежища. Съответно при разработването на Плана следва МОСВ да предостави ГИС данни за значимите за прилепите подземни местообитания и буферни зони около тях (включващи хранителните местообитания на прилепите) и тези територии да бъдат изключени от приоритетните райони за развитие на ВЕИ. Подобна мярка няма да позволи целевото финансиране на проекти, точно в тези зони, както и ще се яви като превенция за минимизиране на значението на тези райони в екологични оценки. Строителството на ветроенергийни турбини в тези зони ще попадне в благоприятни ловни местообитания на видовете. Отчитайки многочислеността на пещерните колонии и разстоянията на които индивидите се отдалечават по време на лов, вероятността от смъртност на прилепи в резултат от сблъсък с въртящите се елементи на турбините може да бъде оценена като такава с „висока значимост“. За част от предложените мерки за смекчаване на отрицателните въздействия върху прилепите липсва методична основа за прилагането им на територията на страната, поради което не може да бъде оценена тяхната ефективност. Така например отсъстват каквито и да било критерии за определяне на числеността и видовия състав на мигриращи групи от прилепи, за да бъде задействана ефективна система за ранно		Разработването на стандартизирана национална методика за мониторинг и оценка на смъртността е идентифицирано като необходима мярка и ще бъде отразено при последващите актуализации на Плана.

				предупреждение. Така, тези мерки за смекчаване остават до голяма степен декларативни и се очаква ниска ефективност или липса на такава. Отсъствието на общоприета национална методика за предконструктивен мониторинг на прилепите в обсега на планираните ветроенергийни паркове, както и на такава за оценка на смъртността на прилепите по време на експлоатация, още повече затруднява предварителното дефиниране на чувствителни групи от вятърни генератори към които да бъде прилагана системата за ранно предупреждение. Системата за ранно предупреждение би била ефективна единствено след въвеждането на стандартизирана национална методика. Акустичните ултразвукови системи за възпиране на прилепите в обсега на ротора имат широк диапазон на ефективност по отношение на различните видове прилепи, вариращ в зависимост от конкретния вид прилеп и метеорологичните условия. Широколентовите системи за възпиране излъчват ултразвуци от 20 до 100 килохерца, което напълно изключва тяхното въздействие върху повечето подковоноси прилепи у нас. Трябва да бъде отчетено и бързото затихване на ултразвуците с отдалечаване от техния източник, което намалява значително тяхната ефективност при неподходящото им разположение. В плана е посочено, че „Изграждането на обектите за производство на енергия от вятърна енергия задължително следва да се осъществи извън чувствителния период по отношение на размножителния сезон и миграцията за птици и прилепи, а именно февруари – май.“ На практика в пасажа не е посочен основния и пиков като интензивност период на прелета за прилепите, през периода септември – октомври, когато може да се очаква най-висока смъртност на видове – мигранти. Във връзка с всичко посочено, считаме че важността на приоритетни за прилепите обекти, от европейско консервационно значение, следва да бъде отразено в Плана, както и районирането да не позволи нарушаване на европейски природозащитни политики, като		

				настояваме МОСВ да предостави нужната за целта информация, която да бъде отразена при разработването на Плана.		
2.	Електронна поща 12-00-259-90/09.04.2026.	WWF България	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Обръщаме се към Вас в контекста на процедурата по предоставяне на предварителен достъп до информация относно проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ), заедно с доклада за екологична оценка към него, за да изразим позицията си и да споделим насоки за подобряване на документа и на резултатите от самото картографиране. Основни препоръки относно пространствените анализи и резултатите от тях: Както е описано в проекта на Плана: „за площите от ПЗ са въведени кратки срокове за административни разрешения за изграждане, реконструкция и въвеждане в експлоатация на енергийни обекти, а така също и за извършването на оценка на въздействието върху околната среда.“ Предвид кратките срокове (една година), които ще бъдат приложими за приоритетните зони, е изключително важно пространственият анализ за идентифицирането им е да възможно най-точен и прецизен. Текущите резултати, представени в документа и чрез пространствените данни, предоставени допълнително, имат нужда от допълнително прецизиране и изчистване. В този контекст препоръчваме пространственият анализ за Плана да бъде подобрен, като се включи: 1. Обособяване на буферни зони около зони Натура 2000 и защитени територии Има нужда да бъдат обособени буферни зони около защитените зони от мрежата Натура 2000 (ЗЗ) и около защитените територии (ЗТ), обявени по силата на Закона за защитени територии, тъй като на много места		
					Приема се по принцип	В методическите указания на МОСВ за ветроенергийни съоръжения са установени минимални разстояния (5 км от ЗЗ за птици, 2 км от ЗЗ за местообитания), които остават приложими на ниво инвестиционно предложение. На стратегическо ниво прецизирането на буферните параметри за всяка отделна зона и конкретна

				предложените приоритетни зони за ускорено развитие (ПЗ) граничат директно с тях. Предвид съкратените процедури и недостатъчното време за извършване на пълни и качествени процедури по ОВОС и Оценка за съвместимост в приоритетните зони, е препоръчително да се приложи по-широка буферна зона около екологично чувствителни територии, спазвайки принципа на предпазливостта (например минимум 5км). Конкретното отстояние трябва да бъде прецизирано допълнително за всяка отделна зона и спрямо отделните защитени зони и територии и видовете, обект на защита. Този допълнителен анализ е задължително да бъде направен по време на екологичната оценка на Плана. Необходимо е и да се изключи територията на природна забележителност „Водопад Бобука“ (с. Бела), която е включена в Регистъра на защитените територии на ИАОС (достъпен м. март 2026 г.). Екипът ни забеляза само този пропуск в слоя за изключване на защитените територии, но препоръчваме задължително при прецизиране и финализиране на плана да бъдат взети под внимание вече обявените ЗТ, както и такива обекти, които в момента са в процедура на одобрение.		защитена зона е предвидено като елемент от задължителната последваща оценка за съвместимост. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство.
				2. Прецизиране на изключващия слой за горските територии При справка с базата данни за горите на WWF България се забелязват пропуски – има горски територии, включени в приоритетните зони за ускорено развитие (в обособените в лилаво територии на ПЗ), макар и в проекта на Плана да е описано, че горските територии са изключващ критерий. Горски територии са идентифицирани в обхвата на Зони 13, 14, 20, 21 и други. Изключително важно е бъдещите инвестиции във вятърна енергия, които ще се случват по ускорена процедура според Закона за възобновяемата енергия, да се осъществяват извън горски територии. Съответно, този пространствен слой трябва да бъде актуализиран с актуална и изчерпателна информация за горите.	Приема се по принцип	Горските територии представляват изключващ критерий съгласно ЗЕВИ и в пространствения анализ е използван официалният слой, предоставен от Изпълнителната агенция по горите. Идентифицираните пропуски в конкретни зони ще бъдат проверени спрямо актуалните данни на ИАГ и при необходимост слоят ще бъде актуализиран. Предложението за буферни зони около горите с висока консервационна стойност и горите във фаза на старост надхвърля настоящите нормативни изисквания, но ще бъде взето предвид при следваща актуализация на Плана.

				Необходимо е да се обособят буферни зони около горските територии, вкл. около горите във фаза на старост и горите с висока консервационна стойност (например минимум 5км). В някои от зоните (например Зони 1, 2, 13, 21) те се намират непосредствено до обособените в лилаво територии на ПЗ. А в приоритетна Зона 21 е идентифицирана гора във фаза на старост, включена в самата територия на ПЗ. Задължително е тя да бъде изключена от обхвата на зоната.		
				3. Вземане предвид на коридори на мечката в Северозападна България Екологичните коридори за едри хищници в Западна Стара планина (Натура 2000 зоните „Искърски пролом – Ржана“ BG0001042, „Западна Стара планина и Предбалкан“ BG0001040) имат решаващо значение за дългосрочното оцеляване на кафявата мечка, както и на всички видове, които са част от нейната трофична верига. Този район, попадащ в границите на една от ПЗ и директно граничещ с идентифицираната територия за ПЗ, осигурява ключовата връзка между популациите на едрите хищници в Централен Балкан, Западна Стара планина и по-нататък – с карпатските популации на едрите хищници. Запазването и подобряването на състоянието на тези екологични коридори е от съществено значение за поддържане на необходимия генетичен обмен на метапопулационно ниво. Това ще предотврати изолацията на отделните субпопулации на едрите хищници и ще гарантира устойчивостта на популациите в целия Балканско-Карпатски ареал. До момента в България не е извършвана системна и последователна работа за определяне на екологичните коридори и особено на т.нар. критични сектори на свързаност – онези тесни участъци, чието запазване е жизненоважно за свободното движение на мечките и други видове. Именно тези зони са най-уязвими и същевременно най-важни за поддържането на функционална свързаност между популациите.	Приема се по принцип	Значимостта на екологичните коридори за кафявата мечка и другите едри бозайници в районите на Западна Стара планина и Искърския пролом се признава и в контекста на стратегическото планиране тези въпроси са относими към ДЕО. Използваните научни и технически данни са част от наличната експертна база и официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии от мрежата „Натура 2000", при участие на компетентните органи. Представените изследвания, допълнителни научни данни и актуална научна информация с пряко значение за оценката на зоните ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба и ще бъде разгледано тяхното включване в анализа на ДЕО за оценка на съответните

				Днес те са под нарастващ натиск от климатичните промени, които променят структурата, качеството и пригодността на местообитанията. Допълнителен натиск оказва и развитието на нова транспортна инфраструктура, включително скоростния път Ботевград-Враца, който фрагментира ландшафта и създава бариери за движение. Тесни участъци като Искърското дефиле са особено чувствителни – всяка допълнителна намеса там може да прекъсне ключови връзки между популациите. Приоритетните зони за развитие на вятърна енергия също предполагат изграждане на нови пътища и обслужваща инфраструктура, което допълнително увеличава риска от фрагментация. Затова опазването на екологичните коридори и критичните участъци на свързаност трябва ясно и недвусмислено да бъде отразено в Плана, като стратегически елемент за гарантиране на дългосрочната свързаност и устойчивост на популациите на едри хищници в България и региона. Последните 3 години WWF България чрез фотокапани, обходи на трансекти за следи, прилагане на least cost path модел събра данни и в момента работи за георефериране на няколко критични участъци от екологичния коридор в Натура 2000 зоните „Искърски пролом – Ржана“ BG0001042, „Западна Стара планина и Предбалкан“ BG0001040. Данните от анализа ще бъдат предоставени допълнително, до края на месец май.		зони с оглед на функционалната свързаност.
				4. Допълнително прецизиране на отстоянията за населени места и водни обекти (реки, езера, язовири) В текущия проект на Плана в много от определените ПЗ не са изключени по-малки населени места. Това е проблем, тъй като според българското законодателство (чл. 141 от Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия) задължителното отстояние от	Частично се приема	Конкретните технически изисквания и отстояния, предвидени в специализираната нормативна уредба, включително изискванията на Наредба № 14 от 15 юни 2005 г., се прилагат на етап проектиране и разрешаване на конкретни инвестиционни предложения. Предложението за увеличаване на минималните отстояния от населени места над установените в действащата нормативна уредба стойности

				населени места за ветроенергийни паркове е 500 м, а предвид напредващите технологии и по-високите турбини, това отстояние трябва да бъде увеличено. Отстояние в диапазона 0,7-1,2 км се използва в редица европейски държави, като конкретната стойност често се определя в зависимост от височината на вятърните турбини и приложимите изисквания за допустими нива на шум. Забелязват се и технически грешки при определянето на ПЗ: застъпване на ПЗ със съществуващо застрояване (например в Зона 21, общ. Габрово, кв. Нова Махала), както и с езера, язовири и реки. Препоръчваме за всяка зона да се направи допълнително прецизиране, за да бъдат изключени тези територии, като се приложи и буфер около тях. Необходимо е предложените ПЗ да бъдат засечени с актуални кадастрални данни, като за всяка зона да се направи справка и валидация на кадастралната информация с конкретните обхванати общини.		представлява въпрос на специализирано нормативно регулиране и е извън предмета и компетентността на настоящия План. По отношение на посочените случаи на застъпване със съществуващо застрояване, водни обекти и други територии, следва да се има предвид, че методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез пространствен анализ и използване на официални данни от компетентните институции. Предложението за допълнителна валидация на пространствените данни чрез използване на актуална кадастрална информация и съгласуване с данните на съответните общини е основателно и ще бъде взето предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.
				5. Добавяне на изключващ слой за прилепи В анализа не е взет основен фактор за определяне на екологичната чувствителност на дадена територия спрямо ветроенергийни обекти – местообитанията на прилепи. Част от териториите, граничещи с ПЗ, като защитена зона "Западна Стара планина и Предбалкан", са важни за прилепите места, включително на застрашени видове, част от Световния Червен списък на застрашените животни (IUCN Red List). Например само около Белоградчишките скали в 25 пещери са установени няколко световно застрашени видове прилепи. Като цяло, на територията на Западен Балкан, Предбалкана, Понор има множество пещери, част от които са извън Натура 2000. Необходимо е да се интегрира изключващ пространствен слой, свързан с чувствителността на прилепите към вятърните турбини, тъй като при	Приема се по принцип	При разработването на Плана не е приложен самостоятелен изключващ слой за чувствителността на прилепите поради установената липса на достатъчно систематизирани национални пространствени данни, позволяващи надеждно стратегическо зониране. **Конкретни зони в близост до значими пещерни колонии** са идентифицирани в ДЕО като такива с установен риск за пещерно зависими видове прилепи. Оценката на конкретните буферни разстояния около идентифицираните убежища е предвидена като задължителен елемент на ниво инвестиционно предложение, тъй като те зависят от параметрите на конкретните съоръжения и видовия състав на колониите. Планът не отменя нито един

				отсъствие на такава информация не би могло да се гарантира минимално отрицателно въздействие върху околната среда от реализирането на плана.		от съществуващите механизми за защита на видовете, предмет на опазване в съответните защитени зони.
				6. Да се опише подробно методиката, по която се стига до финалния резултат за идентифицираните ПЗ В проекта на Плана са описани използваните входни данни и изключващите критерии за определянето на приоритетните зони, но не и подробната техническа методика, по която дадени критерии са приоритизирани. Резултатът показва пространственото припокриване между допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, но не става ясно каква е последователността на извършените действия в ГИС среда и как са насложени всички фактори, за да се стигне до финалния резултат. Препоръчваме всички стъпки да бъдат описани подробно във финалния документ, а към пространствените данни да бъдат предоставени и всички използвани слоеве, не само финалният слой на ПЗ.	Приема се по принцип	Методологията на пространствения анализ е описана в Плана, включително използваните входни данни и изключващите критерии. Предоставянето на конкретни пространствени данни и слоеве следва да се извършва при спазване на приложимите правила относно собствеността, режима на достъп и условията за използване на съответните набори от данни, когато такива са приложими.
				7. Допълване на критериите за потенциал на вятъра Препоръчваме използване и на допълнителен параметър за потенциала на вятъра, а именно – плътност на мощността на вятъра. Според документа в анализа в момента е използван само критерий скорост на вятъра, а същевременно плътността на мощността на вятъра е ключов показател за оценка на ресурса и следва да се използва заедно със скоростта. В изследването на WWF България “Базов анализ на потенциал за инсталиране на ВЕИ в нарушени и урбанизирани терени” за оценка на потенциала на вятъра са използвани следните критерии, съгласувани с представители на ВЕИ бранша: средна скорост на вятъра ≥ 6 m/s и плътност на мощността на вятъра ≥ 300 W/m², на височина 150 m.	Частично се приема	При разработването на Плана параметърът за ветровия потенциал е избран в съответствие с изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ и методологията на пространствения анализ. Средната скорост на вятъра на височина 150 м (Global Wind Atlas) е общоприет индикатор в стратегическото планиране на ниво национален мащаб, осигуряващ сравнимост и прозрачност. Включването на плътността на мощността като допълнителен критерий представлява методологично усъвършенстване, което може да бъде разгледано при бъдеща актуализация на Плана без да обуславя преработване на настоящия пространствен анализ.

				Препоръки за Заданието за обхват и съдържание на доклад за екологична оценка (ЕО) на Плана: 8. Приоритетните зони да бъдат прегледани и обсъдени с общините, попадащи в обхвата на всяка зона Основно изискване за процеса по картографиране на потенциала за ВЕИ и на определянето на ПЗ според обновената Директива RED III е това да се случи по координиран начин, като в процеса вземат участие всички релевантни национални, регионални и местни институции и органи, включително мрежовите оператори и електроразпределителни дружества, както и граждани, граждански организации и местни общности. Тъй като при създаването на проекта за ППЗ не е правена широка консултация със заинтересовани страни, препоръчваме обществените консултации по процедурата на Стратегическа екологична оценка на Плана да се проведат както на национално ниво с представители от академичния, НПО и бизнес сектора, така и на местно ниво, в общините, в които има идентифицирани потенциални ПЗ. Общините са особено важен партньор в процеса по идентифициране и финално определяне на ПЗ и е необходимо те да бъдат включени активно по време на екологичната оценка на Плана, но и в последствие, при бъдещата актуализация на ПЗ. Препоръчително е финалните ПЗ да бъдат интегрирани в общите устройствени планове на общините, както и в стратегическите планове и програми на местно и областно ниво.	Приема се по принцип	Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. Информацията за обществените консултации е разпространена чрез НСОРБ и областните управители с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво. Постъпилите становища в рамките на процедурата са отчетени и отазени по установения процедурен ред. Провеждането на допълнителни консултации с общините и интегрирането на зоните в общите устройствени планове представляват препоръки, чието изпълнение зависи от наличния административен капацитет и установените законови процедури и ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.
				9. Задълбочено изследване на всяка една от зоните в рамките на процедурата по екологична оценка на плана Тъй като в едногодишния срок за издаване на всички разрешителни за проекти в ПЗ се включва и срокът за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения съгласно чл. 92 от Закона за опазване на околната среда и оценка за съвместимост по чл. 31, ал. 1 от Закона за	Приема се по принцип	ДЕО включва оценка на биоразнообразието за всяка приоритетна зона въз основа на наличните данни. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии

				биологичното разнообразие, е задължително в доклада за ЕО на Плана да бъде направена качествена и детайлна оценка на биоразнообразието и рисковете за него във всяка една отделна приоритетна зона. Както е споменато и в предходните точки, оценка на необходимите буферни разстояния от защитени зони и защитени територии трябва да бъде извършена индивидуално за всяка зона спрямо местообитанията и видовете, които попадат в границите на зоната и/или граничат директно с предложените територии на приоритетни зони. Сухоземните екологични коридори за мечката, както и местообитанията на прилепи трябва да бъдат взети предвид при определянето на екологичната чувствителност на всяка зона. В допълнение, при прецизирането на ПЗ, поради значителен риск за биоразнообразието, трябва да се валидира, че са изключени и: - всички важни места за размножаване, отглеждане на малките, зимуване и миграция на видове, подлежащи на строга защита по Директива 2009/147/ЕО и Директива 92/43/ЕИО, както и на мигриращи незастрашени видове птици, уязвими от изграждането и функционирането на ветрогенератори; - крайречни зони и влажни зони с буферни зони около тях; - други зони, не включени в горните три категории, които влизат в списъка с територии, чрез които България ще изпълни целта си за 10% строга защита, произтичаща от Европейската Стратегия за биологичното разнообразие до 2030. Препоръчваме да се подходи чрез градиране/ степенуване на идентифицираните територии във всяка приоритетна зона според степента на екологична чувствителност, като в границите на финалните ПЗ останат само терените с наистина нисък риск. Както в академичната сфера, така и в практиката се използват мултикритериални анализи, като например аналитичния йерархичен процес, който препоръчваме за надграждане на текущите резултати. Необходимо е и да се анализира рискът и от ландшафтно замърсяване около ключови обекти на		от мрежата „Натура 2000", при участие на компетентните органи.

				културния туризъм като Трявна, Боженци и Плачковци, Белоградчик и др. Както при прецизирането на ПЗ сега, така и при бъдещо преразглеждане и актуализиране, е необходимо да се използват актуални и надеждни данни – пространствени такива и данни за биоразнообразието. Важно е за избраните зони да има наличен пълният набор от данни за изключващите критерии и критериите, показващи екологична чувствителност (напр. актуален начин на ползване, наличие на застрашени растителни видовете, постоянно или сезонно пребиваване на защитени животински видове и др.). Зони, за които липсва такава информация или тя е непълна или не е актуална, трябва да бъдат адекватно оценени за пригодност в рамките на процедурата по екологична оценка на Плана, вкл. чрез събиране на допълнителни данни.		
				10. Детайлна оценка на кумулативния ефект по време на екологичната оценка на Плана По време на екологичната оценка на Плана трябва задължително да се отчете кумулативния ефект върху околната среда от развитието на нови мощности в рамките на ПЗ в контекста на всички вече съществуващи и планирани антропогенни дейности, вкл. на всички ВЕИ мощности. Задължително е ЕО да включва картиране на точните местоположения и мощност на всички инсталирани ФЕЦ и ВяЕЦ и всички ФЕЦ и ВяЕЦ с валидни екологични разрешителни. При събирането на тази информация е важно да се заложи механизъм за нейното периодично актуализиране в бъдеще.	Приема се по принцип	Кумулативните въздействия са в обхвата на ДЕО. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия.
				Надяваме се, че препоръките ни ще бъдат взети предвид и оставаме на разположение при необходимост от допълнителни разяснения по някои от тях или предоставяне на данни (за горските територии,	Приема се	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.

				коридорите на мечката, нарушените терени и техния потенциал).		
3.	Писмо/Известие 12-00-259-93/09.04.2026	Българско дружество за защита на птиците	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	Изразяваме нашето становището по Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ) и задание за обхвата и съдържанието на Доклад за екологична оценка (ДЕО) на ППЗ в рамките на законово установения срок за обществени консултации, обявени съответно на интернет портала за обществени консултации на Министерски съвет1 1 https://www.strategy.bg/bg/public-consultations/12198 и на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите 2 https://www.moew.government.bg/bg/konsultacii-po-zadanie-za-obhvat-i-sudurjanie-na-doklad-za-ekologichna-ocenka-na-proekta-plan-za-opredelyane-na-prioritetni-zoni-za-razvitie-na-obekti-za-proizvodstvo-na-elektricheska-energiya-ot-vyaturna-energiya/ . Считаме, че използването на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) е важна и необходима мярка за постигане на въглеродна неутралност и енергийна независимост, в съчетание с мерките, свързани с повишаване на енергийната ефективност и намаляване на енергийните загуби. Прилагането на законовата рамка и стратегическите политически документи на ЕС трябва да доведе до максимално увеличаване производството на възобновяема енергия по устойчив начин, като се прилага принципа за „не нанасяне на щети върху природата“ и като не възпрепятства опазването и възстановяването на биологичното разнообразие. Най-важният елемент в този процес е внимателното и задълбочено планиране на развитието на различните типове ВЕИ мощности на територията на страната така, че да се минимизират енергийните загуби и да не се влиза в противоречие с приоритетите за опазване на биологичното разнообразие. Нашата пълна позиция относно ВЕИ е публична на интернет страницата на БДЗП3 https://u.pcloud.link/publink/show?code=XZXMXTVZzSVbzBeUDCQ3zk4wTsndW5h7u81V . През последните	Приема се по принцип	Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта. Информацията за обществените консултации е разпространена чрез НСОРБ и областните управители с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво, а проектът на Плана е публикуван предварително за обществено запознаване в извънпроцедурен ред, по инициатива на администрацията, с цел осигуряване на по-широко обществено участие в ранен етап. Постъпилите становища в рамките на процедурата са отчетени и отазени по установения процедурен ред. Провеждането на допълнителни консултации и интегрирането на по-широк кръг заинтересовани страни, представляват препоръки, които ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				две години неколкократно официално сме се обръщали към Министерство на околната среда и водите с молба да бъдем включени в процеса по изготвяне на ППЗ, тъй като разполагаме с голям обем съвременна информация за птиците, включително видовете, които са уязвими към вятърни генератори, както и със задълбочени познания по темата. Досега не ни беше дадена тази възможност, но използваме настоящата процедура, за да изявим желание да бъдем конституирани като заинтересована страна по изготвяне на ППЗ и ДЕО и ДОСВ на този план. Базирайки се на нашата позиция, на познанията, опита и данните с които разполагаме, на съотносимото законодателство на Европейския съюз (свързано с развитието на ВЕИ и с опазването на природата), на международните споразумения, свързани с опазването на биоразнообразието и след като се запознахме подробно със съдържанието на ППЗ и заданието за обхвата и съдържанието на Доклад за екологична оценка (ДЕО) на ППЗ (наричано по-долу за краткост „Заданието“), изразяваме следното становище: **I. Относно заложената правна рамка и рамка от стратегически документи** Правната рамка за разработване на ППЗ, както и обвързаността с различни стратегически документи е представена до голяма степен едностранно, основно фокусирайки се върху производството на енергия от вятъра и недостатъчно по отношение изискванията за опазване на биоразнообразието и на други аспекти, например опазване на земеделските земи, здравето и социалните аспекти. По долу представяме нашите аргументи нормативните и стратегическите документи, които следва да бъдат взети в предвид в йерархичния ред, по който следва да бъдат разглеждани: 1. Законодателство на Европейския съюз А) Директива (ЕС) 2023/2413 от 18 октомври 2023 г. за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми	Частично се приема	Планът е разработен в изпълнение на изискванията на чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, транспонирани в чл. 5 от ЗЕВИ. В него са представени относимите разпоредби на Директивата, свързани с определянето на приоритетни зони за развитие на енергия от възобновяеми източници. Въпросите, свързани с картографирането по чл. 15б, участието на обществеността по чл. 15г и развитието на необходимата инфраструктура по чл. 15д, са част от по-широката рамка за планиране и управление на развитието на ВЕИ и се уреждат чрез действащото европейско и национално законодателство, както и

				източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета и несъответствие с изискванията на Делегирана Директива (ЕС) 2024/1405 на Комисията от 14 март 2024 г. (за краткост наричана по-долу „Директивата за ВЕИ“) – тази директива е основният нормативен акт, в който е заложено предварително пространствено планиране на съоръжения за добив на възобновяема енергия. Въпреки много ясния и систематизиран подход, описан в Директивата, той не е приложен по този начин в България и не е представен коректно и пълно в ППЗ (описан на 9-11 от ППЗ). Не е посочено ясно в ППЗ, че процесът на планиране на развитието на ВЕИ съгласно Директивата за ВЕИ включва четири аспекта, посочени в чл. 15б (картографиране на подходящите за отделните типове ВЕИ зони), 15в (определяне на приоритетни зони в границите на подходящите зони), 15г (гарантиране на приемането на ВЕИ от гражданите и гражданско участие) и 15д (адаптиране и развитие на необходимата инфраструктура). В ППЗ са посочени само членове 15б и 15в и то по начин, по който води до объркване и смесване на картографираните и приоритетните зони. Не е посочено, че чл. 15б не е транспониран в Българското законодателство, поради което е следвало да се приложи пряко, но не е приложен до днешна дата и че България е пропуснала заложените в Директивата за ВЕИ срокове. Не е описано как нормативно се уреждат приоритетните зони, предмет на ППЗ при условие, че не е осъществено картографирането, изисквано по чл. 15б на Директивата за ВЕИ. При представянето на чл. 15в не е посочено изричното условие ВЕИ да се планират предимно в урбанизирани територии и трайно нарушени терени (чл. 15в, т.1а-i4 4 „отдават приоритет на изкуствени и застроени площи като покриви и фасади на сгради, транспортна инфраструктура и тяхната пряка заобикаляща ги среда, зони за паркиране, земеделски стопанства, площадки за отпадъци, промишлени обекти, рудници, изкуствени вътрешни водни басейни, езера или резервоари и, когато е целесъобразно, обекти за пречистване на		чрез съответните стратегически и планови документи. Предложението за по-пълно представяне на посочените аспекти се отчита. Същевременно не е необходимо в настоящия План да се възпроизвеждат подробно разпоредби и процедурни изисквания, които произтичат пряко от приложимото законодателство, доколкото към тях е направено съответното позоваване и те намират пряко приложение при изпълнението на Плана и реализацията на последващите процедури. Следва да се има предвид, че Планът е разработен в съответствие с действащото национално законодателство, което е задължително за административните органи при изпълнение на техните правомощия. Въпросите, свързани с транспонирането и евентуалното пряко действие на отделни разпоредби на Директива (ЕС) 2023/2413, не променят правното основание и предмета на настоящия План. Нормативната рамка за определянето на приоритетните зони е посочена в документа и е достатъчна за целите на неговото прилагане. Планът е разработен и се консултира при спазване и на приложимите изисквания за участие на обществеността, предвидени в действащото национално и европейско законодателство, включително процедурите по Закона за опазване на околната среда и Наредбата за екологична оценка. В рамките на настоящата процедура е осигурена

				градски отпадъчни води, както и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство“), а изискванията за избягване на ключови за биоразнообразието територии е представено само като избягване на защитените зони и по този начин игнорират съществена част от чл. 15в, т.1а- ii и изцяло чл. 15в, т.1а-iii и чл. 15в, т.1б, което считаме за съществен порок. Обръщаме внимание, че към момента няма напредък по картографирането на подходящите зони за развитие на ВЕИ в България, а самото картографиране не е нормативно уредено, както и участието на обществеността, така както е залегнало в Директива (ЕС) 2023/2413. В същото време: интензивно се одобряват и изграждат ВЕИ мощности, които вече нанасят щети върху биоразнообразието – водят до необратимо разрушаване на тревни и храстови местообитания, създават риск за мигриращите и гнездящите птици, увреждат водните екосистеми; в ход са процедури за одобряване на нови мащабни проекти, чиято важност и спешност инвеститорите аргументират и с Директива (ЕС) 2023/2413, но без да се ангажират да спазват изискванията на чл. 15б, 15в и 15г, като произволно избират местоположенията на техните проекти, не се насочват приоритетно към трайно нарушени терени, не изключват защитените зони от НАТУРА 2000 и миграционните пътища на птиците и не се съобразяват с мнението на гражданското общество. По този начин изцяло се компрометира духа на Директива (ЕС) 2023/2413 и вместо да допринесе за постигане на въглеродната неутралност, ще доведе до задълбочаване на кризата по отношение загубата на биологичното разнообразие и ще влоши възможностите на екосистемите да задържат въглероден диоксид, което всъщност е ключово за постигане на въглеродна неутралност! Напълно липсва посочването на изискванията на чл.15г, отнасящ се до гарантиране на гражданските права и гражданското участие, както и чл. 15д, описващ изискванията към адаптирането и развитието на енергийната инфраструктура.		възможност за достъп до информация, представяне на становища и предложения от всички заинтересовани страни. Поставените въпроси относно транспонирането на разпоредбите на чл. 15г от Директива (ЕС) 2023/2413 и въвеждането на допълнителни механизми за обществено участие и насърчаване на обществеността приемане на ВЕИ проекти са от компетентността на законодателния процес и надхвърлят предмета и обхвата на настоящия План. Следва да се подчертае, че Планът има стратегически характер и не изменя приложимите правила относно участието на обществеността, достъпа до информация или достъпа до правосъдие. Всички бъдещи инвестиционни предложения подлежат на съответните разрешителни и екологични процедури, в рамките на които са гарантирани правата на заинтересованите лица съгласно действащото законодателство.

				В параграфи 20, 28 и 30 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413 се обосновава значението и необходимостта от обществено приемане на производството на енергия от ВЕИ и участие на обществеността в процеса на вземане на решения по отношение на картографирането на определяне на зоните за ускорено развитие на ВЕИ, като се визират и процедурите по екологична оценка и ангажиментите, поети към *Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда5* 5 Параграф 20 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413: „*За да се ускори темпът на изпълнение на тези проекти, е необходимо да се приемат правила, които да опростят и съкратят процедурите за издаване на разрешения, като се вземе предвид широкото обществено приемане на внедряването на енергия от възобновяеми източници*“ Параграф 28 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413 по отношение на изготвянето на плановете за ускорено развитие на ВЕИ и екологичната оценка на която тези планове задължително подлежат е записано и „*Извършването за тази цел на екологична оценка съгласно посочената директива би позволило на държавите членки да имат по-интегриран и ефикасен подход към планирането, да осигурят участие на обществеността на ранен етап и да вземат предвид екологичните съображения на ранен етап от процеса на планиране на стратегиче ско равнище.*“ В параграф 30 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413 е записано „*За да се повиши общественото приемане на проектите за енергия от възобновяеми източници, държавите членки следва да предприемат подходящи мерки за насърчаване на участието на местните общности в проекти за енергия от възобновяеми източници. Разпоредбите на Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации за достъпа до информация, участието на обществеността в*		

				процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда (16), подписана в Орхус на 25 юни 1998 г., и по-специално разпоредбите, свързани с участието на обществеността и достъпа до правосъдие, продължават да се прилагат.“ . За да се гарантира гражданското участие в процеса на определяне на зоните с ускорено развитие и процедурите за вземане на решения на високо стратегическо ниво, в Директива (ЕС) 2023/2413 е създаден чл. 15г със следното съдържание: „15г. Участие на обществеността 1. *Държавите членки гарантират участието на обществеността по отношение на плановете за определяне на зони за ускорено развитие на енергия от възобновяеми източници, посочени в член 15в, параграф 1, първа алинея, в съответствие с член 6 от Директива 2001/42/ЕО, включително като идентифицират обществените групи които са засегнати или е вероятно да бъдат засегнати.* 2. *Държавите членки насърчават общественото приемане на проектите за енергия от възобновяеми източници чрез пряко и непряко участие на местните общности в тези проекти*.“ Този член обаче не е транспониран в сега действащия ЗЕВИ нито по отношение на мерки, които да гарантират участието на обществеността, нито по отношение на приемането на ВЕИ от обществото. Изискванията на тази Директива за ускорени процедури за одобряване на проекти в комбинация с редица лоши практики на прилагането на процедурите по ОВОС и ЕО в България към настоящия момент не създават среда, а още по-малко – гаранция за участието на обществеността и достъпа до правосъдие, по следните причини: а) липса на прозрачност и осигуряване на участие на най-ранен етап на обществеността при изготвянето на проектите – Законът за опазване на околната среда не изисква задължителна консултация с обществеността и засегнатите страни по време на изготвянето на проектите; в етапа на първо информиране се предоставя много малко информация без да се положат		

				усилия тя да достигне до целевите групи и да бъде разбрана и приета от тях; Единствената възможност, за участие на обществеността е в етапа на общественото обсъждане, който стандартно е в края на цялата процедура, както и възможност за обжалване на вече издадените актове; сроковете за обществено обсъждане са твърде кратки в сравнение със сроковете на подготовка на проекти или стратегически документи и не позволяват обществеността да вземе реално участие в процеса на вземане на решения в този много късен етап. б) лоши практики за игнориране на общественото мнение при вземане на решения за одобряване на проекти, а също и на планова и програми (на стратегическо ниво). През последните години се налага като практика системно да не се взема по внимание общественото мнение, независимо че то е изразено в рамките на законовите процедури устно или писмено и аргументирано; много от тези практики се прилагат за проекти във ВЕИ с аргумента, че тези проекти са необходими за постигане на общоевропейски цели, в противоречие с духа на чл. 15г на Директива (ЕС) 2023/2413, посочен по-горе. в) липсата на реален достъп до правосъдие по въпросите, свързани с околната среда; решенията за одобряване на проекти/планове и програми в рамките на ЗООС могат да бъдат обжалвани в 14 дневен срок, а възможностите да решаване не спорове в съда, са свързани с много рестриктивни и тежки, често непосилни за гражданите условия и процедури. В същото време решения за ВЕИ или други проекти, за които, поради възражения от обществеността относно очаквани въздействия върху околната среда и/или човешкото здраве, се счита, че биха могли да бъдат обжалвани, се прилага практиката на „Решение за предварително изпълнение“, което позволява проектите да бъдат реализирани независимо от възраженията на обществеността. По този начин въобще се осуетява достъпа до правосъдие и се игнорира обществения интерес.		

				г) Плановете за застрояване, плановете за промяна на предназначението на земите, включително и проектите за добив на енергия от слънцето, макар да са индивидуални проекти, не се оценяват по процедурата за ОВОС (чл.92 до чл. 102 на ЗООС), както е редно, а се оценяват с процедурата за Стратегическа екологична оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО (в българското законодателство, наречена само „екологична оценка) (чл. 84 до чл.91 на ЗООС). Тази процедура не съдържа необходимото ниво на детайлност, които се изискват за конкретен проект и по този начин се избягва по-внимателната оценка на въздействие върху околната среда. *Считаме, че е особено важно, както в ППЗ, така и в Заданието за ДЕО по ППЗ коректно и пълно да бъдат описани изискванията на членове 15б, 15в, 15 г и 15д на Директивата за ВЕИ, тяхната нормативна обвързаност и транспониране в ЗЕВИ, като на всеки етап от ППЗ да се посочва съответствието на ППЗ с тези изисквания.* *Аналогично в Заданието по ДЕО и ДОСВ да се включи оценка на съответствието с тези нормативни изисквания.* Б) Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета – Директивата е посочена само като заглавие и обща цел. *Считаме, че е необходимо, както в ППЗ, така ви в Заданието по ДЕО, да се опишат изискванията на тази Директива, относими към ППЗ, за да може да се проследи спазването на тези изисквания по отношение прилагането на тази Директива. Необходимо е също да се посочи изрично къде са транспонирани тези изисквания в националното законодателство, включително какви са гаранциите за гражданско участие в процеса на планиране и вземане на решение, които се изискват по чл. 15г от Директивата за ВЕИ.* В) Директива 92/43/ЕИО (Директива за местообитанията) - единствен цитиран чл. 6.3 на тази Директива, който се отнася до оценка за съвместимост на с предмета и целите на защитените зони от Натура 2000.		Изискванията на Директивата за стратегическа екологична оценка са отразени в процедурата по ЕО, провеждана съгласно ЗООС. Предложението за по-подробно описание на конкретните приложими изисквания може да бъде взето предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				Считаме, че е необходимо*, както в ППЗ, така ви в Заданието по ДЕО,* да се представи целта на Директивата, да се посочи връзката ѝ с Директивата за птиците, изискванията за създаване и опазване на европейската екологична мрежа Натура 2000 и другите изисквания в Директивата за опазването на видовете и също да се посочи къде в националното законодателство са транспонирани тези изисквания, включително изискванията за гражданско участие в процесите. Г) Европейско законодателство, което не е посочено в ППЗ и Заданието, но следва да бъде включено, тъй като има пряко отношение към определянето на приоритетни зони за развитие на ВЕИ: Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (Директива за птиците) – има пряко отношение за разработването на ППЗ, тъй като всички видове птици според тази директива са защитени на територията на цялата страна и тъй като птиците са един от компонентите на биоразнообразието, който е най-силно уязвим към въздействия от ветрогенератори. Считаме, че е необходимо да се посочат изискванията за опазване на дивите птици, съгласно тази Директива, включително относно Натура 2000 и връзката ѝ с Директивата за местообитанията, но не само; да се посочи къде в националното законодателство са транспонирани тези изисквания. Визираме конкретно: за прилагане на всички мерки за поддържане на популациите на всички видове естествено срещащи се видове птици (чл. 2 на Директивата за птиците); за избягване на замърсяването и безпокойството на птиците във и извън защитените зони (чл. 4.4 на Директивата за птиците); както и изискването за оценка на съвместимостта на планове, програми и проекти, които има вероятност да окажат въздействие върху защитените зони от Натура 2000 (чл. 6.3. на Директивата за местообитанията, транспониран в чл.31 на Закона за биологичното разнообразие). Директива 2000/60/ЕО на Европейския ларламент и на Съвета (Рамкова Директива за водите) – по отношение		

				на изискванията да поддържане на водните обекти в добро екологично състояние. Считаме, че е необходимо да се посочат изискванията на тази Директива, както и националното законодателство, където те са транспонирани. Регламент за възстановяване на природата (Регламент (ес) 2024/1991 на европейския парламент и на съвета от 24 юни 2024 година относно възстановяването на природата и за изменение на Регламент (ЕС) 2022/869)6 6 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401991 . (Закон за възстановяване на природата) – Този закон се прилага пряко в страните членки от датата на влизането му в сила. Със закона се цели въвеждането на мерки за възстановяване на най-малко 20% от сухоземните и морските зони на ЕС до 2030 г., а до 2050 г. – на всички екосистеми, нуждаещи се от възстановяване, което е важна нормативно-обвързваща цел с общоевропейско значение. Регламентът има за цел да смекчи изменението на климата и последиците от природните бедствия. Той ще помогне на ЕС да изпълни международните си ангажименти в областта на околната среда и да възстанови европейската природа. В чл. 6 на Регламента са посочени изисквания, свързани с енергията от възобновяеми източници. В този смисъл, считаме, че следва ясно да бъдат представени нормативно-обвързващите цели на този закон, както и обвързаността с развитието на ВЕИ, като се проследи конкретно в хода на разработване и одобряване на ППЗ, както и в ДЕО и ДОСВ, как е обвързано постигането на целите на добив на енергия от ВЕИ с целите за възстановяване на природата и доколко ППЗ осигурява възможността за осъществяване на необходими стъпки за възстановяване на природата. Относимата съдебна практика на Съда на европейската общност, която е от съществено значение по отношение на планиране на ВЕИ. В България е налице конкретно решение на Съда на Европейската общност		

				срещу България по дело C-141/14 от 16.01.2016 г. (Калиакра), което касае именно нарушение на двете природозащитни директиви от страна на България по отношение на планирани ветропаркове на уязвими за птиците територии и при неадекватна оценка на кумулативните въздействия. Европейският съд в множество решения се е произнесъл относно термините „подходяща оценка“ (залегнала като изискване в залегналото в чл.6, параграф 3 от Директивата за местообитанията), „научните данни“, „най-добрите научни познания“, „оценката на кумулативните и комбинираните въздействия“. Считаме за необходимо тези термини да бъдат представени, съобразно приложимата съдебна практика на ЕС, както в ППЗ (частта, в която се представят Директивата за стратегическа екологична оценка и природозащитните директиви), така и в Заданието по ДЕО и ДОСВ, за да бъдат избегнати некоректни и несъответстващи на тълкуването на Европейския съд интерпретации на тези термини и за коректното изпълнение на законовите изисквания. Можем да посочим относими решения на ЕС по следните дела: C-166/04, C-244/05, C-127/02, C-182/10, C-2/10, C-236/01, C-304/05, C-43/10, C404/09, C-392/96, C-142/07, C-205/08, C-275/09, C-418/04, C-304/05, C-411/17, C-164/17 и др.		
				2. Международни споразумения, по които България е страна Нито в представения за обсъждане ППЗ, нито в Заданието по ДЕО и ДОСВ са посочени международните споразумения (Конвенции), свързани с опазването на биологичното разнообразие, по които България е страна, и чиито изисквания следва да бъдат спазвани, което считаме за съществен порок. Въпреки промените в политическите нагласи през последните две години, опазването на биоразнообразието (видове, природни екосистеми, генетично разнообразие) е с много висок приоритет в политическия дневен ред не само в Европа, но и в света. Тъй като биоразнообразието по естествен начин	Приема се по принцип	Планът е разработен в съответствие с приложимата нормативна рамка, включително международните ангажименти на Република България в областта на опазването на биологичното разнообразие. Международните конвенции и споразумения, по които България е страна, представляват част от по-широката правна и стратегическа рамка, която се прилага чрез действащото европейско и национално законодателство.

				поддържа живота на планетата и контролира измененията в климата, но от друга – натиска на човечеството върху него води до ускорена загуба на биоразнообразие, то в стратегическите документи се залагат амбициозни цели за спиране на тази загуба и опазване на биоразнообразието. Конвенциите са международни договори, чрез които на базата на сътрудничеството между договарящите държави се постигат общи за тях цели. Обръщаме внимание, че съгласно чл.5, ал. 4 от Конституцията на Република България "международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешно законодателство, които им противоречат". България е страна по всички конвенции, свързани с опазването на биоразнообразието, както и член на Европейския съюз и тези международни споразумения и договори са в обхвата на тази конституционна норма. Считаме, че следните международни конвенции, следва да бъдат посочени в представените за обсъждане документи (ППЗ и Заданието), като се посочат техните конкретни изисквания към опазването на природните местообитания, природните територии, флората и фауната и съответствието, с които следва да се гарантира в ППЗ и да се оцени в ДЕО и ДОСВ: *Конвенция за защита на мигриращите видове диви животни*7 7 https://www.cms.int/ ; https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/summary/convention-on-the-conservation-of-migratory-species-of-wild-animals-bonn-convention.html в сила за България от 1999 г., *конкретно чл. III, т. 4a и b*. Ако страна от конвенцията е "страна от ареала на мигриращите видове", вписани в приложения I или II, тя поема задължението да се грижи стриктно за опазването на видовете в прил. I и да сключи споразумения с други страни за опазването и управлението на видовете от прил. II. Видовете от прил. I са застрашени навсякъде в целия или по-голямата част от техния ареал, а видовете от прил. II са с приоритет в международното сътрудничество що се		Предметът и съдържанието на Плана не предполагат изчерпателно възпроизвеждане на всички относими международни актове и техните разпоредби. Оценката на съответствието с приложимите изисквания за опазване на биологичното разнообразие, включително по отношение на защитени видове, местообитания и миграционни коридори, се извършва в рамките на процедурите по екологична оценка и оценка за съвместимост съгласно действащото законодателство. Планът е стратегически документ и не отменя тези задължения.

				отнася до тяхното опазване и управление. За видовете от прил. II страните са задължени да се стремят да: Опазят където е възможно и подходящо да възстановят онези местообитания на видовете, които са от значение за тяхното оцеляване и премахване на заплахата от изчезването им и да предотвратяват, отстраняват, компенсират или свеждат до минимум, според случая, неблагоприятните ефекти от дейности или обстоятелства, които сериозно затрудняват или спират миграцията на видовете. (чл. III, т. 4a и b); За видовете от прил. II страните членки сключват споразумения, чрез които координират усилията си за опазване на видовете. У нас са в сила: Споразумение за опазване на Евразийско-Африканските мигриращи водолюбиви птици8 www.unep-aewa.org ; Споразумение за опазване на популациите от европейски прилепи9 https://www.eurobats.org/ ; https://www.moew.government.bg/bg/priroda/zakonodatelstvo/mejdunarodno-zakonodatelstvo/mejdunarodni-sporazumeniya/ ; както и Меморандум за разбирателство относно опазването на мигриращите хищни птици в Африка и Евразия10 10 https://raptors.cms.int/page/agreement-text . *Конвенцията за опазване на европейската дива флора и фауна и природните местообитания11* 11 https://www.coe.int/en/web/bern-convention ; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:21979A0919(01) (Бернска конвенция; в сила за България от 1991 г.) и конкретно *чл.3.1 и 2 и чл. 4 (целия)*. Всяка страна членка се задължава: запазването на дивата флора и фауна задължително да се съобразява в политиката на планиране и развитие, включително в марките за борба срещу замърсяването (каквато е развитието на ВЕИ) и да предприема необходимите стъпки за това, като обръща специално внимание на застрашените и уязвими видове (чл.3.1 и 2); „да приеме подходящи правни и административни мерки за осигуряване съхранението на местообитанията на видовете от дивата флора и фауна, особено на онези, включени в приложения I и II и съхранението на застрашени		

				естествени местообитания“ (чл.4.1); „в своята политика за планиране и развитие изискванията за запазване на защитените райони, споменати в предходния параграф, така че да се избегне или сведе до минимум всякакво влошаване на ситуацията в такива райони“ (чл.4.2); „да обърне специално внимание върху защитата на районите, които са от значение за мигриращите видове от приложения II и III и са разположени в близост и във връзка с миграционните пътища, като местата за зимуване, почивка, хранене, размножаване или местата за линеене“ (чл.4.3); и заедно с другите страни членки „да координират в необходимата степен своите усилия за защита на естествените местообитания, посочени в този член, когато те са разположени в погранични райони“ (чл.4.4), какъвто е община Силистра. Нито едно от тези изисквания не е спазено при планиране на ЧИОУП на община Силистра. Обръщаме внимание, че заради неспазване на цитираните по-горе задължения (с изключение на чл. 4.4) Бернската конвенция стартира през 2004 г- наказателно досие срещу България, като издаде две препоръки за действия от страна на правителството и стриктно следи за изпълнението им. В Препоръка 200(2018)12 https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Nature/Biodiversity/Preporyki%20Rykowodstwa%20Dokladi/2018_Rec_2000_Windfarms_Balchik_and_Kaliakra_Bulgaria.pdf , т. 5 е заложено при бъдещо планиране на национално ниво (разбира се ИНПЕК) да се забрани изграждането на ветрогенератори в чувствителните райони (каквито са например географските области Добруджа, Лудогорието, Източни Родопи, Черноморието). Тъй като ИНПЕК още не е официален документ, такава забрана след 2020 г. не действа, но предложеният за обществени консултации ППЗ в значителна степен съответства на това изискване с малки изключения. Макар досието да беше затворено от Конвенцията в края на 2022 г., тя отчита, че част от Препоръката не е изпълнена (вкл. т.5) и продължава стриктно да следи ангажиментите на правителството да бъдат изпълнени.		

				Бумът на планирани ветропаркове през последните 2 години на миграционния път Via Pontica не остава незабелязано от Конвенцията. На последното годишно заседание на Постоянния комитет на Бернската конвенция през декември 2025 г. е взето решение България да докладва напредъка по изпълнението на ангажиментите си по цитираната по-горе препоръка, включително по отношение на предприемане на конкретни мерки, заложени в стратегически документи, какъвто е ППЗ. В този смисъл, считаме за необходимо тези аспекти да бъдат пояснени изрично и в Заданието по ДЕО да се включи оценка и спрямо изпълнението на препоръка 200(2018). Конвенция за опазване на влажните зони (Рамсарска конвенция) – Конвенцията цели опазването на влажните зони и видовете срещащи се в тях, особено птиците, и разумното им използване. Всяка страна членка посочва влажните зони с международно значение (Рамсарски обекти) и поема ангажимент за опазването им. Изискванията на Конвенцията и влажните зони с международно значение следва да бъдат посочени в ППЗ и заданието и да се посочи съответствието на ППЗ с тях.		
				3. Национално законодателство В ППЗ и съответно Заданието са посочени единствено пряко относимите закони – ЗЕВИ, Закон за енергетиката, ЗООС, ЗБР и ЗУТ, което прави описа на относимото национално законодателство непълен, тъй като има други закони, поставящи нормативни изисквания и ограничения, относими към ППЗ, които следва да бъдат взети в предвид. Считаме, че в описанието на относимата нормативна база, както в ППЗ, така и в Заданието, следва да бъдат включени и следните закони: Закон за защитените територии – урежда обществените отношения, свързани със законовата защита на природни територии и техните цели на защита и техните режими на защита; в текстовете на ППЗ и Заданието са посочени отделните категории защитени територии и общите им площи, но считам, че следва	Приема се по принцип	Планът е разработен в съответствие с действащото национално законодателство, относимо към неговия предмет и обхват. В него са посочени основните нормативни актове, които имат пряко отношение към определянето на приоритетни зони за развитие на електрическа енергия от вятърна енергия и към съпътстващите екологични процедури. Посочените в становището закони също са част от приложимата правна рамка и намират приложение при планирането, оценката, разрешаването и реализирането на конкретни инвестиционни предложения съобразно тяхната материя

				също да се посочи определящата ги нормативна база, както и пространствените връзки между тях и с Натура 2000. Например в границите на националните и природните паркове са включени резервати и поддържани резервати; в границите на природните паркове има защитени местности; Част от защитените територии (всички национални и природни паркове, голяма част от резерватите, както и някои защитени местности) са включени в екологичната мрежа Натура 2000. Следва тези връзки да се посочат и най-малкото за всяка категория защитени територии, да се посочи каква площ от тях е включена в друга категория защитени територии и каква част – в Натура 2000. Закон за водите – изисквания по отношение на режими и норми по отношение на надземните и подземните водни тела, които следва да бъдат взети в предвид при избора на приоритетните зони и техните територии; Закон за горите – изисквания по отношение на всички територии, попадащи в горския фонд – не само гори, но и безлесни територии, отстояния, сервитути, норми и режими, промяна на предназначението и ползването на горите; Закон за лова и опазване на дивеча – поставя изисквания по отношение опазването и устойчивото ползване на видовете от фауната на България, които са обект на лов, включително видове, които са уязвими към въздействия от ветрогенератори; тези изисквания следва да бъдат взети в предвид. Закон за защита на земеделските земи – този закон и поздаконовата му нормативна база поставя изисквания за защитата на земеделските земи и ограничения, които са пряко относими към изграждането на съоръжения за ВЕИ, включително ветроенергийни съоръжения; следва тези изисквания ясно да бъдат посочени и взети в предвид при планирането на зоните; Закон за почвите - урежда обществените отношения, свързани с опазването на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване и е пряко относим към ППЗ, тъй като		и компетентните органи. Не е необходимо в настоящия План да се извършва изчерпателно изброяване и подробно представяне на всички нормативни актове, които могат да имат отношение към бъдещото развитие на отделни проекти. Въпросите, свързани със защитените територии, водите, горските територии, земеделските земи, почвите, човешкото здраве и опазването на видовете, се разглеждат и оценяват в рамките на приложимите специализирани процедури и режими, предвидени в действащото законодателство. Предложенията за актуализиране на нормативната уредба и въвеждане на нови регулаторни изисквания са от общ законодателен характер и са извън предмета, целите и компетентността на настоящия План. Поради това не се налага изменение на съдържанието на Плана в предложения смисъл.

				ветроенергийните съоръжения са значителни по мащаби индустриални съоръжения, изграждането и експлоатацията на които влияе върху почвите като ресурс. Изискванията и ограниченията, поставени с този закон следва да се вземат в предвид при определяне на приоритетните зони, както и в ДЕО и ДОСВ. Нормативна база, свързана със здравето на хората - не е посочена нито в ППЗ, нито в Заданието, като в Заданието е указано изрично, че населените места и буферните зони около тях в размер на 500 м от границите им, не са взети в предвид приоритетните зони. Считаме това за съществен порок. В случая се касае за нормативна база, която е остаряла спрямо развитието на ветроенергийната индустрия към периода на изготвяне на ППЗ. В случая, считаме че е необходимо в ППЗ и в Заданието да се посочи критично съществуващата нормативна база по отношение защита здравето на населението; ясно да се посочи в кои аспекти съществуващата нормативна база е непълна и/или остаряла, както и да се формулира обхвата на принципа на предпазливостта, който в случая след ада бъде приложен. В самия план като приоритетна мярка следва да се заложи актуализиране на нормативната база с цел недопускане рискове за здравето на населението. Обхвата и съдържанието на тази мярка следва да бъде оценен и аргументиран в ДЕО. В допълнение, следва да обърнем внимание, че Законът за биологичното разнообразие е представен в ПЗЗ и Заданието единствено по отношение на чл. 31, но в закона са включени изисквания и по отношение на опазването на защитените видове от флората и фауната, независимо дали са в или извън Натура 2000 и следва тези изисквания да бъдат описани също в двата документа, предмет на обществените консултации.		
				4. Международни стратегически документи, свързани с прилагането на международните споразумения и законодателството на ЕС, относими към ППЗ	Приема се по принцип	Отразено в моитивте по т.1, т.2 и т.3

				Международните стратегически документи, цитирани в ППЗ и Заданието по ДЕО са обвързани основно с целите за постигане на въглеродната неутралност и целите за постигане на дялове на ВЕИ в крайното брутно потребление на енергия, но не включват други ключови стратегически документи, които също обвързват страната ни с конкретни ангажименти и приоритетни политики, като например Стратегията за опазване на Биоразнообразието, приоритетите, свързани с продоволствената сигурност, приоритетите свързани със социалните аспекти (демография, здраве, достъп до чиста и запазена околна среда), приоритети в развитието на други сектори, например транспортен. Ключов пропуск, както в ППЗ, така и в заданието е, че при посочването на Европейския зелен пакт и важния него приоритет ВЕИ, никъде не се посочва, че развитието на ВЕИ според този Европейски зелен пакт, следва да се осъществява „БЕЗ ЩЕТИ ВЪРХУ ПРИРОДАТА“ (no harm to nature). Доколкото на много места и в двата документа, обект на обществените консултации, се посочва принципите на устойчивото развитие и се декларира минимизиране на въздействията върху околната среда, обръщаме внимание, че един от принципите на устойчивото развитие е именно свързан с опазването на природата и природните ресурси. Считаме, че принципа „БЕЗ ЩЕТИ ВЪРХУ ПРИРОДАТА“ (no harm to nature) следва да бъде ясно посочен в контекста на стратегическия документ Европейски зелен пакт. Най-общо не са описани международните стратегически документи, свързани с опазване на биоразнообразието, като обръщаме внимание на следните: Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.13 13 https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/summary/eu-biodiversity-strategy-for-2030.html Не е посочена в ППЗ и е само бегло спомената н Заданието. Стратегията поставя амбициозни цели за защита, опазване и мониторинг на сухоземни и морски екосистеми, както и на възстановяване на природни местообитания и		

				местообитания на видове, които са нормативно установени в Регламента за възстановяване на природата. Заложени са конкретни цели по отношение на местообитанията и видовете, на екосистемите с ясна времева рамка и следва да бъдат описани равностойно на целите за постигане на въглеродна неутралност. Обръщаме внимание, че няма законова норма или стратегически документ, който да отменя задължението да бъдат постигнати целите по отношение опазването и възстановяването на биоразнообразието. В същото време важен стратегически аспект е, че природните екосистеми са ключов инструмент за естественото поддържане и възстановяване на баланса в природата и регулиране на въглеродните емисии. Без опазване на екосистемите и биоразнообразието, политиката свързана постигане на въглеродна неутралност единствено чрез ВЕИ е обречена на неуспех. Именно затова е ясно посочен и горния принцип „без щети върху природата“. Международни планове за опазване на застрашени видове птици. Тези международни планове са приети и действащи в рамките на конкретни международни споразумения (на ниво Европейски съюз или Конвенции) и следва изискванията в тях, които са относими към планирането на дейности (в случая ветроенергийни съоръжения), предизвикващи въздействия върху съответните видове, следва да бъдат взети предвид, но към момента не са. Следните международни планове за действие за опазване на видове птици са в сила и следва да се вземат в предвид, независимо дали за съответния вид у нас има действащ национален план или не: *План за действие за опазване на балканската и централно-азиатската популации на египетския лешояд Neophron percnopterus по миграционния му път (EVAP)* 14 i 14 https://www.cms.int/raptors/sites/default/files/publication/evfap_e.pdf , изготвен от БДЗП и Международното споразумение за грабливите птици към Конвенцията за		

				опазване на мигриращите видове (Бонска конвенция) в сила от 2016 г.: ii *План за действие за вида египетски лешояд /Neophron percnopterus/ в Европейския съюз*15 iii 15 https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/neophron_percnopterus.pdf , *изготвен от BirdLife International и SEO (BirdLife Spain) за Европейската комисия и е в сила от 2008 г.* (очаквани резултати: Резултат: 1. Смъртността на египетския лешояд е намалена до нива, които ще позволят растеж на популацията; Резултат 2: Подобрена наличност на храна и качество на местообитанията за вида в европейския му ареал; Резултат 3: Налични са актуални и точни данни за числеността и тенденциите на популацията от всички страни с размножаващи се популации в Европа; iv *Международен план за действие за отделни видове за западно-палеарктическа популация на голяма дропла, Otis tarda tarda* 16 v 16 https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/otis_tarda.pdf изготвен от BirdLife International за Европейската комисия и е в сила от 2010 г. vi *План за действие за полубеловрата мухоловка Ficedula semitorquata в ЕС*17 vii 17 http://www.planetofbirds.com/ns/sap/Semi-collared%20Flycatcher.pdf изготвен от BirdLife International и БДЗП за Европейската комисия и е в сила от 2009 г. viii *Международен план за действие за опазване на малката белочела гъска (популация в Западна Палеарктика) Anser erythropus*18 ix 18 https://www.unep-aewa.org/en/publication/international-single-species-action-plan-conservation-lesser-white-fronted-goose-western , изготвен от Европейската комисия, Секретариата на AEWA, BirdLife International иWetlands International, в сила от 2008 г.		

				x *Международен план за действие за опазване на ливадния дърдавец Crex crex19* xi 19 https://www.unep-aewa.org/sites/default/files/publication/ts9_ssap_corncrake_complete_0.pdf , изготвен от SOVON и RSPB за Европейската комисия, в сила от 2006 г. xii *Международен план за действие за опазване на червеногушата гъска Branta ruficollis 2011–202*20 xiii 20 https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/branta_ruficollis.pdf , изготвен от BirdLife International, WWT и RBGIWG за Европейската комисия и AEWA, в сила от 2011 г. xiv *Международен план за действие за синявицата Coracias garrulus garrulus* 21 xv 21 https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/coracias_garrulus_garrulus.pdf , изготвен от BirdLife International и MME за Европейската комисия, в сила от 2008 г. xvi *Международен план за действие за опазване на тънкоклюния свирец Numenius arquata arquata, N. a. orientalis и N. a. suschkini*22 xvii 22 https://www.unep-aewa.org/sites/default/files/publication/ts58_eurasian_curlew_issap_website_version.pdf изготвен от RSPB за AEWA и е в сила от 2015 г.		
				5. Национални стратегически документи относими, относими към ППЗ Представените в ППЗ и Заданието национални стратегически документи се изчерпват с най-общо с плановете, свързани с развитие на ВЕИ (основно ИНПЕК) и с действащите национални планове за опазване на застрашени видове, публикувани на интернет страницата на МОСВ. 1. На първо обръщаме внимание, че Интегрирания план в областта на енергетиката и климата (ИПЕК) все още не е официален стратегически документ, тъй като няма Екологична оценка и издадено по нормативния ред Становище по Екологична оценка. Към момента	Приема се по принцип	По отношение на Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата следва да се има предвид, че Планът е разработен въз основа на наличната към момента официална стратегическа информация и действащата нормативна рамка, като при необходимост ще бъдат отчитани последващи промени, произтичащи от влезли в сила актове и документи. Останалите бележки са отразени в мотивте по т.1, т.2 и т.3

				протича процедура по екологична оценка която не е завършила. Считаме, че е редно в ППЗ и Заданието по ДЕО изрично да се поясни това обстоятелство, както и че ППЗ следва да отрази всяко изменение в ИНПЕК, произтичащо от Становището по екологична оценка, което следва да бъде издадено в хода на процедурата. На второ място, следва да обърнем внимание, че не е представена Националната стратегия за биологичното разнообразие, която следва също да бъде описана с нейните цели и приоритети, които следва да бъдат взети в предвид в ППЗ. На трето място следва да се посочи, Националния план за развитие на земеделието и селските райони 2024 – 2027, също не описан и не е взет в предвид. При подхода за определяне на приоритетните зони е посочено ползване на слой с постоянно затревени площи към 2024 г., но не е посочена нормативната и стратегическата база на този слой. Считаме за коректно да се посочи стратегическия план и неговите цели относно подпомагане поддържането на постоянно затревените площи, но също и опазването на земеделските земи и горските територии, залегнали в този земеделския план. На четвърто място, считаме, че освен посочените действащи планове за опазване на видове птици, е от съществено значение да се включат и плановете за действие за опазване на световно застрашени видове, които са посочени с изтекло правно действие след от 2 или 3 години, но следва да бъдат вземани в предвид и отразявани до актуализирането им, а именно плановете за действие за кръстатия орел, къдроглавия пеликан, ловния сокол и тръноопашатата потапница. Считаме, че е редно в ППЗ и Заданието да се посочи списък от националните планове за действие, които се разглеждат при разработване на ППЗ и в ДЕО		
				II. Относно методологичния подход 1. Относно принципите, на които се разработва ППЗ При формулиране на първия принцип следва да се интегрират и политиките и изискванията, свързани с опазването на биологичното разнообразие	Приема се по принцип	Предложенията за допълване и преформулиране на принципите на Плана са свързани с въпроси относно приложимата европейска и национална стратегическа рамка, политиките за

				(включително международните конвенции, по които ЕС и България са страна), които сме посочили в раздел I на настоящото становище. Следва ясно да се посочи равнопоставеността на политиките и обвързаността им за постигане на общите цели за въглеродна неутралност и смекчаване на климатичните промени. Съответно в Заданието на ДЕО следва да залегне и оценка на спазването на този принцип, включително и по отношение на политиките за опазване на биоразнообразието. При формулиране на втория принцип да се посочи изрично в текста принципа „БЕЗ ЩЕТИ ВЪРХУ ПРИРОДАТА“ (no harm to nature), както и да посочи принципа на предпазливостта, който следва да се формулира конкретно за аспекти, които към периода на изготвяне на ППЗ не са достатъчно проучени или нормативно урегулирани и следва за тях да се приложи този принцип. Съответно в Заданието на ДЕО следва да залегне и оценка на спазването на този принцип, особено що се касае до не нанасяне на щети върху природата за опазване на биоразнообразието. Третият принцип е относително добре формулиран, като следва да се допълни „в съответствие с най-добрите научни познания“ след словосъчетанието „пространствени данни и аналитични методи“, защото е важно да се гарантира отразяването на съвременните познания. Съответно в Заданието на ДЕО следва да се отрази това допълнение и да се посочат основанията за „подходяща оценка“, която следва да се приложи. При формулиране на петия принцип е пропуснат много важен аспект от чл. 15г на Директивата за ВЕИ, а именно необходимостта обществеността да приеме развитието на ВЕИ. Считаме, че петия принцип да бъде допълнен с този аспект. Обръщаме внимание, че до етапа на обществените консултации този принцип в разработването на ППЗ, както и изискванията на чл.15г на Директивата за ВЕИ не са спазени. Както е посочено в проекта за ППЗ планът е разработен при междуинституционална координация с участието на		опазване на биологичното разнообразие, принципа на предпазливостта и участието на обществеността. По тези въпроси са изложени мотиви в предходните точки на настоящата справка, които са относими и към настоящото становище. Следва да се отчете, че принципите, заложени в Плана, са формулирани в съответствие с неговия предмет, цели и нормативно определен обхват. Планът не изменя и не замества приложимите изисквания на европейското и националното законодателство, които се прилагат пряко в рамките на съответните процедури по екологична оценка, оценка за съвместимост и разрешаване на конкретни инвестиционни предложения. Въпросите относно съответствието с политиките за опазване на биологичното разнообразие, прилагането на принципа на предпазливостта, използването на актуални научни данни и осигуряването на обществено участие се разглеждат в рамките на приложимите законови процедури и съответните оценки, предвидени в действащото законодателство. Предложенията за конкретни текстове ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				учени, без да се уточнява в кои сфери. Разчитаме, че с настоящата процедура по обществени консултации ще бъде дадена реална възможност на гражданите и заинтересованите страни да изкажат и обосноват своите становище, мнения и предложения, включително в съответствие с нормите и политиките, които сме посочили в раздел I от настоящото становище и ще бъдат положени конкретни усилия чрез срещи, информационни кампании и подходящи инструменти ППЗ да бъде обяснен на обществеността. Разчитаме също ППЗ максимално да отрази становищата и предложенията свързани с този план, така че да съответстват на нормите и политиките, които сме посочили в раздел I от настоящото становище. Съответно в Заданието на ДЕО следва да се дадат ясни указания какви дейности следва да бъдат предприети във връзка с прилагането на този принцип и как да бъдат доказани те в рамките на процедурата, както и да бъде заложено изискване за оценка на ефективността на тези действия и на степента на отразяване на аргументираните предложения в ППЗ и съответствие с посочените от нас норми и политики в раздел I на настоящото становище.		
				2. Относно целите на ППЗ Считаме, че в целите на ППЗ не е залегнало изискването за съгласуваност с целите за опазване на биологичното разнообразие и Закона за възстановяване на природата, като следва да се формулира отделна цел (между дефинираните цели 2 и 3), която ясно да показва равнопоставеността и обвързаността с целите за опазване на биологичното разнообразие и да декларира ясно че развитието на ВЕИ следва да се осъществява „без щети върху природата“. Установихме, че по отношение на очакваните резултати и ефект от прилагането на ППЗ, не е отбелязан приносът или въздействието му върху изпълнението на целите, заложени в Закона за възстановяване на природата (ст. 7 от проекта на ППЗ), което считаме за съществен пропуск. При описанието	Не се приема	Целите на ППЗ вече включват опазване на околната среда и съгласуваност с относимото европейско и национално законодателство, като балансът между развитието на ВЕИ и опазването на биоразнообразието е осигурен на ниво обща цел и принципи. Допълнително въвеждане на самостоятелна цел, както и изрично формулиране на принцип „без щети върху природата“, не е необходимо, тъй като същото е обхванато от действащата рамка и е в обхвата на ДЕО и е предмет на ОВОС и оценка за съвместимост за всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона

				на целите тази връзка, считаме, че следва ясно да бъде посочена, за да е видно че ще е налице съгласуваност между ППЗ и Националния план за възстановяване на природата, както и начинът по който тази съгласуваност ще бъде осигурена.		или не. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение.
				3. Относно методологичния подход Считаме, че съществен важен аспект на приложения методологичен подход за изработването на ПЗЗ, е структурирането му по начин, който „*да осигури научна обоснованост, прозрачност и съгласуваност с европейските и национални стратегически документи в областта на енергетиката, регионалното развитие и опазването на околната среда*“ с цел „*да осигури надежден инструментариум за пространствен и аналитичен подбор на територии с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергетика, като същевременно се гарантира минимално въздействие върху природните екосистеми, земеползването и социалната среда*“ (стр. 6 на проекта за ППЗ). Предлагаме във формулировката на подхода, изрично да се включи биоразнообразието, като ключов естествен механизъм за регулиране на климатичните промени и въглеродните емисии, като се поясни, че природните екосистеми трябва да се поддържат здрави и да се подпомага осъществяването на техните функции. Напълно подкрепяме такъв подход и в тази връзка представяме по-долу нашите съображения и аргументи в онези части от изготвянето на плана, при които този подход не е следван или следва да бъде по-пълно приложен. В съответствие с принципите, посочени на стр. 7 от проекта на ППЗ, обръщаме внимание, че третият принцип („*навременно включване на заинтересованите страни в процеса на планиране*“) не е приложен до датата на провеждане на настоящата процедура. Считаме за необходимо в проекта на ППЗ да се посочи подходът, по-който този принцип се прилага и да се гарантират правата на гражданите в съответствие с чл. 15б на Директивата за ВЕИ. Следва този принцип	Частично се приема	В ППЗ е осигурено по-ясно отразяване на биоразнообразието като съществен елемент на екологичната оценка, както и прилагане на научно обоснован подход при разработването на методологията. Подходът е структуриран в съответствие с приложимата правна рамка и принципите на екологичната оценка, включително интегриране на екологични и научни критерии при пространствения анализ. Не се въвеждат нови самостоятелни принципи и допълнителни процедурни изисквания, включително по отношение на общественото приемане или разширяване на обхвата на гаранциите, доколкото тези аспекти са уредени в действащото законодателство и са отразени на ниво обща нормативна рамка и процедурни изисквания.

				действително да бъде приложен преди окончателното приемане на ППЗ и да се даде достатъчна и ясна възможност на засегнатата общественост да защити правата си. По отношение на ползваната правна и стратегическа рамка в раздел I на настоящото становище представихме подробно пропуските в представянето на нормативните и стратегически изисквания. На този етап е възможно и необходимо нормативния и стратегическия контекст в подхода на разработване на плана да бъде допълнен съобразно предложенията ни от раздел I на настоящото становище и да бъде проследено съответствието на изготвения план с посочените он нас норми и стратегически приоритети. Задължително целите, свързани с опазването и възстановяването на биологичното разнообразие, както и международните ангажименти за опазването на видовете от флората и фауната и на природните местообитания следва да бъдат представени равностойно и конкретно в тази част на ППЗ и самият ППЗ да е съобразен с тях. В раздела описващ развитието на вятърната енергия в България установихме няколко пропуски, които е от съществено значение да бъдат описани и анализирани. На първо място следва да бъде посочено сегашното състояние и мащаби на инвестиционния интерес, като се посочи ясно не само колко оперирашите мощности, но и колко са одобрените, но неизградени мощности, колко са планираните (в процедура на одобрение мощности. Също е важно и необходимо (особено в контекста на оценка на кумулативни въздействия и алтернативи на ППЗ, предмет на настоящата процедура) да се онагледи пространствено местоположението на оперирашите, одобрените, но не изградени мощности, както и на тези, които са в процедура на одобряване и да се посочи как това местоположение кореспондира с приоритетните зони, дефинирани в настоящия ПЗЗ. Най- малкото следва одобрените и неизградени и планираните ветроенергийни мощности да бъдат		

				разгледани в контекста на алтернативите на плана и съответствието им с нормативните изисквания за „подходящи зони“ и „приоритетни зони“. Известен е фактът че основният инвестиционен натиск е концентриран до момента в геграфската област Добруджа, на миграционния път на птиците Via Pontica и сам по себе си мащабът на този инвестиционен натиск създава значими последици за опазването на мигриращите и застрашените видове птици. В този смисъл въпросният район е много правилно изключен от приоритетните зони за развитие, не само поради факта, че Via Pontica е един от двата най-големи миграционни пътя на птиците в Европа и като такъв се определя като недопустим за включването му в приоритетни зони, но и защото на принципа на кумулативния ефект вече е създаден прекомерно висок натиск и риск за мигриращите птици. На второ място отново е направен пропуск да се поясни, че цитирания ИНПЕК към датата на изготвяне на ППЗ все още не е официален документ и следва да отрази становище по задължителна екологична оценка. На трето място, считаме за много съществен пропуск факта, че в този раздел не са представени тенденциите в развитието на ветроенергийната индустрия, а именно – посока към по-високи и мащабни съоръжения и по-малко на брой в съответна територия. Следва да се отбележи, че почти всички научни познания, на които се гради оценката на въздействията, на чувствителността на компонентите на биологичното разнообразие, на насоките за планиране и на нормативните изисквания за сушата, са правени за параметри на турбини с обща височина между 80 и 150 метра, диаметър на роторите на турбините между 20 и 90 метра и единична мощност до 4 MW. Тенденциите обаче показват усилия за инсталиране на турбини с обща височина над 250 метра (дори над 320 метра) с височина на разполагане на ротора на 180- 200 метра и дори повече, с диаметър на ротора над 170 метра и единична мощност над 7MW. Въздействията върху биоразнообразието и човешкото здраве на турбини с такива мащаби на сушата не са правени и тепърва се		

				уточняват; насоките за планиране и съответно нормативната база не са адаптирани за индустриални турбини с такива мащаби, т.е. съществуват множество неизяснени обстоятелства. Само едно от тях, но твърде важно, е посочено в ППЗ - отстоянието на такива турбини от населени места, но в самия ППЗ не е приложен подход за подходяща отдалеченост на съоръженията от населените места. При определяне на ветровия потенциал в настоящия проект на ППЗ е посочено измерване на вятъра на височина 150 метра, което явно е значително по-ниско (с около 30-50 и повече метра), отколкото тенденциите в параметрите на турбините. Съответно в екологичната оценка на въздействията ще се подцени значително типът на въздействие на турбините в реалните проекти, които след това ще бъдат процедирани без ОВОС, съгласно изискванията на ЗЕВИ. Считаме за наложително тези аспекти да бъдат ясно разработени в ППЗ и да бъдат оценени в ДЕО и ДОСВ на ППЗ. Считаме също, че е възможно да се очертаят насоки, свързани с поддържането на по-ниски турбини и на по-високи и по-мощни турбини. В раздела описващ определянето на зони за приоритетно развитие на вятърна енергия сме установили следните съществени пропуски или несъответствия: Не е използван при разработването на ППЗ подходът за дефиниране на приоритетно поставяне на ВЕИ в урбанизирани и трайно нарушени терени. На първо място е необходимо по отношение на ветрогенераторите да се дефинира как се използва този подход (очевидно мощни индустриални ветроенергийни съоръжения не могат да се поставят в урбанизирани територии, но не би следвало да се изключват трайно нарушените терени). На второ място, сме информирани, че има регистър включително с пространствени параметри на терените, които са определени като трайно нарушени и би следвало да се		

				ползват тези данни, които също да насочат процеса на определяне на приоритетните зони за ВЕИ; *В заданието на ДЕО и ДОСВ да се включи оценка на съответствието на предложените приоритетни зони в ППЗ с наличието на трайно нарушени терени и доколко този подход е приложен при разработването на плана.* i По отношение на ветровия потенциал основна слабост при използвания подход е анализът на средната скорост на вятъра на височина 150 метра, която не е i представителна за турбини с височина на ротора, надвишаваща значително 150 метра. *Предлагаме в ПЗЗ вятърния потенциал да се анализира и да се представи в поне две или три височинни зони, например вятър на височина 80 метра, 150 метра и 200 (и над 200) метра, като в Заданието на ДЕО и ДОСВ да се включат оценки спрямо тези три (или поне на вторите два) височинни пояса.* i В частта отнасяща се до защитените територии и зони, както и за чувствителните територии за биологичното разнообразие установихме следните пропуски, описани по-долу: На първо място, не е представена връзката между различните категории защитени територии и връзката им с Натура 2000, както сме посочили в раздел I, т.3-а. Считаме че е необходимо тази връзка да бъде дадена описателно и онагледена пространствено. Следва също така да се посочи и буферът, определен в нормативните изисквания на МОСВ за прилагане на чл.31 от ЗБР – 5 км от защитени зони за птици и 2 км от защитени зони за местообитания. Считаме, че тези буфери следва да се посочат като минимално допустимо разстояние да границите на защитени зони, макар инструкциите да са описани в контекста на изискване на Оценка за съвместимост. При нарастващите параметри на ветроенергийните съоръжения, тези отстояния също и редно да бъдат преразгледани.		

				Обръщаме внимание на факта, че в някои случаи определените в проекта на ППЗ приоритетни зони включват защитени зони от Натура 2000 или вървят по границите им, което не е добър и целесъобразен подход. На второ място по отношение на териториите, чувствителни за биологичното разнообразие, считаме че е подходено значително ограничено по отношение на необходимата защита на застрашени видове от флората и фауната, като са цитирани само утвърдените и действащи национални планове за действие за опазване на застрашени видове. От една страна не е ясно дали тези планове включват плановете с изтекло действие в рамките на последните 2-3 години, като посочваме конкретно плановете за действие за кръстатия орел, ловния сокол, къдрогрлавия пеликан и тръноопашатата потапница. Според написаното в ППЗ включването им не е сигурно. В този смисъл е целесъобразно да бъдат поименно посочени кои са плановете за действие, които са отчетени и се вземат в предвид. В случай че лановете за цитираните четири световно застрашени вида птици не са взети в предвид, то следва задължително да бъдат взети предвид. Принципно обаче подходът за определяне на чувствителните територии не е правилен и подходящ, защото не са отчетени нуждите от защита на други видове птици и видове животни от фауната на България, които са уязвими от въздействията на ветрогенератори. Би следвало този подход да се основава на първо място на чувствителността на видовете към въздействия от ветрогенератори, на второ място – от техния природозащитен статус и на трето място – дали вече има разработени изисквания и мерки за тяхното опазване чрез планова за действие. В този смисъл наличието на планове за действие не изчерпва обхвата на видове, които следва да бъдат взети при определяне на чувствителни територии от изграждане на ветрогенератори. Необходимо е да се включат всички видове хищни птици, които са най уязвимата група птици от ветрогенератори, с приоритет на следните видове: египетски лешояд, белоглав лешояд,		

				черен лешояд, кръстат орел, царски орел, скален орел, малък креслив орел, орел – змияр, малък орел, осояд, бухал, както и водолюбиви видове птици – техните струпвания и конкретно видовете черен щъркел, къдроглав пеликан, розов пеликан, червеногуша гъска, като най-уязвими към ветрогенератори. В разработената Карта за зониране на България с цел минимизиране на рисковете за дивите птици23 https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276299/276299_Birds_120.pdf са посочени най-уязвимите видове птици, които и ние посочваме тук. Картата на зониране и изготвена на базата на целенасочени орнитологични проучвания, по официално приети от Изпълнителна агенция по околна среда методики, както и на базата на най-добрата налична информация и познания за гнездящите, зимуващите и мигриращите птици към 2012 г. от една страна, и за ветровите характеристики и техническите изисквания за изграждане на ветропаркове от друга. Макар да не е нормативен акт, тази карта и съпътстващите я документи са публикувани на интернет страницата на МОСВ, за да насочва бъдещото планиране и е напълно в съответствие със съвременните изисквания за планиране във ветроенергийния сектор и е най-добрата отправна точка за планиране по отношение на риска за птиците. Освен това в подхода за определяне на чувствителни зони липсва изцяло цяла таксономична група бозайници, които са силно чувствителни към въздействията на вятърните генератори, а именно прилепите, които също считаме за съществен пропуск. Обръщаме внимание също, че публикуваната Червена книга на България също дава насоки за застрашените на национално ниво видове от флората и фауната и за чувствителните за тях територии. По отношение на чувствителните територии за биоразнообразието, ППЗ следва в по-голяма дълбочина да отрази тези територии, ползвайки не само нормативмната база, но и най-добрите научни познания и чрез ДЕО и ДОСВ тези пропуски могат да бъдат запълнени, в случай, че в Заданието ясно е		

				посочен обхватът по отношение определяне на чувствителните зони за биоразнообразието. На трето място, по отношение на миграционните пътища, считаме че са сравнително добре обосновани, като в съответствие с декларирания подход следва да бъдат допълнени и с резултатите от мониторинга на мигриращите птици, проведен през 2022 г.. от ИАОС, както и публичните данни от сателитни проследявания в различни научни платформи – тези научни данни потвърждават определените миграционни пътища, както са обосновани на стр. 24 от проекта на ППЗ, и в същото време представляват най-нови научни познания, които следва да бъдат интегрирани при разработване на ППЗ. На четвърто място по отношение на постоянно затревените площи е посочено, че е използван слоят с постоянно затревени площи в рамките на Системата за идентификация на земеделските парцели, който е актуален към 2024 г., което не е аргументирано. Последният актуален слой преди стартиране на настоящата процедура по обществени консултации е приет през март 2025 г. В представената информация не е ясно защо е избран слоят от 2024 г., а не от 2025 г. В същото време в рамките на целенасочен проект за оценка на екосистемните услуги е изготвен слой на тревните местообитания (постоянно затревени площи). При съпоставка на двата слоя, установихме, че тези слоеве се разминават пространствено. В ППЗ няма обосновка за това, защо е избран слоят с постоянно затревени площи в рамките на Системата за идентификация на земеделските парцели и не е избран слоят с тревните екосистеми, разработен от МОСВ. В същото време установихме, че Постоянно затревените площи от слоя, одобрен през 2025 г. не са изключени от приоритетните зони, дефинирани в ППЗ, обект на настоящите консултации – поне по отношение на предвидената приоритетна зона в Родопите, но не само. В този смисъл считаме за необходимо да се преразгледа слоят с тревни местообитания, който се ползва за целите на ППЗ, да се избере слоят, който		

				отразява в най-пълна степен актуалното състояние на тревните местообитания, като в същото време се изключат действително тези местообитания от приоритетните зони. На пето място, зоните с ограничения по НПДЕВИ 2012 – 2020 г. Е добра отправна точка, ползвана при дефиниране на приоритетните зони, но тези ограничения следва да се разгледат в светлината на съвременните познания за срещаемостта на чувствителните видове и чувствителните за тях територии и там където е необходимо, да залегнат по-строги ограничения. Конкретно, считаме, че около всички защитени зони от Натура 2000 и всички защитени територии следва ад се дефинират буферни зони с ограничение на разполагането на ветроенергийни съоръжения, които следва да са най-малко 5 км от границите на защитени зони за птици и най-малко 2 км от границиет на защитени зони за местообитания и застрашени видове. На шесто място, по отношение на „Зони с индикатор на чувствителност“ (стр. 27 на проекта на ППЗ), считаме, че представения подход е грешно интерпретиран и ползван в разработването на ППЗ, поради което е необходимо цялостно да бъде преразгледан и коригиран. Предложеният в цитираното становище подход се основава на Научна публикация Горещи точки в мрежата: Чувствителност и уязвимост на птиците към риск от сблъсък от взаимодействията на енергийната инфраструктура в Европа и Северна Африка („Hotspots in the grid: Avian sensitivity and vulnerability to collision risk from energy infrastructure interactions in Europe and North Africa“, 2022 г.). Проучването е свързано с подпомагане на оценката на кумулативните въздействия от енергийната инфраструктура в процеса на преминаване към нулеви въглеродни емисии (стр. 2 на публикацията, т.1 от абстракта: „identification of high-vulnerability areas is urgently needed to assess potential cumulative impacts of EI while supporting the transition to zero carbon energy“), като целта е определяне на чувствителността към енергийната инфраструктура (и съответно горещите		

				точки) на базата на съществуващи вятърни турбини и електропреносна инфраструктура (стр. 3 на публикацията, в част 1 „Увод“: „In this context sensitivity is a measure of potential collision risk identifying areas where the tracked birds could collide if wind turbines or powerlines are present (Thaxter et al., 2019)“). Към научната публикация е приложен пакет от пространствени данни (фиг. 8), включващ пространствен слой с оценката на риска с по-подробни количествени данни, привързани към всяка клетка от пространствения слой, представени в атрибутивна таблица към слоя (фиг. 9). В допълнителния пакет с данни S2, раздел 2 са предоставени карти на чувствителност, специфични за отделните таксономични групи птици, като те могат да се използват за сравнение с предишни проучвания и за подчертаване на специфични за таксоните пропуски в данните за проследяване, налични в Movebank. Проучването обхваща данни, от сателитно проследяване на общо 1454 индивида от 27 вида птици от Европа, от които 19 вида птици от тези, обект на проучване, се срещат и в България: бухал, турилик, северен мишелов, белоопашат мишелов, бял щъркел, черен щъркел, орел змияр, тръстиков блатар, ливаден блатар, хибриден креслив орел (хибрид между голям креслив и малък креслив орел), поен лебед, сокол скитник, сив жерав, патица фиш, египетски лешояд, орел рибар, осояд, бяла лопатарка и забулена сова. От тези видове има телеметрични данни за България от сателитни проучвания за 7 вида птици – бял щъркел, черен щъркел, орел змияр, хибриден креслив орел (хибрид между голям креслив и малък креслив орел), египетски лешояд, орел рибар, осояд. Информацията, предоставена от България за целите на въпросната научна публикация, касаят само и единствено телеметрични данни за индивиди от вида египетски лешояд с произход българската гнездова популация на вида. Телеметричните данни от индивидите на останалите 6 вида птици, обитават различни места в Европа и регулярно прелитат по миграционния път Via		

				Pontica. Ползвани са телеметрични данни от онлайн платформата Мувбанк. От изброените в резултатите видове, данни от сателитни предаватели през България има само за белия щъркел, като те са и най-многобройни за нашата страна в онлайн платформата Мувбанк. За останалите видове, които са преминали през България данните са много по-малко. Представените резултати за белия щъркел са валидни и за България, особено в Добруджа и Бургаския регион, където ежегодно се установяват стотици загинали птици от електропреносната мрежа. На фигура 1 (а) от публикацията е представено местоположението на първото GPS местоположение на всеки набор от данни, включен в анализа (за данните от България за египетския лешояд първоначалната точка е Източни Родопи, където е поставен предавателят на птицата) и маршрутите на отделни птици през всяка клетка от мрежата 5 × 5 km (не е контролирано за годината) за всички области, за които са получени данни от GPS проследяване. (б) Плътността на GPS местоположенията в полет на клетка от мрежата 5 × 5 km за всички получени данни от GPS проследяване, включени в проучването. Енергийната инфраструктура спрямо която се оценява риска включва електропреносна мрежа с височина над земята в зоната 10-60 m, както и вятърни турбини с параметри, съответстващи на най-широко разпространените турбинни към 2018 г. с рискова зона между 15 и 135 m над земята и витла на ротора с дължина 60 m. Тези параметри са илюстрирани на фигура 2 от публикацията. Общата рискова зона е определена на височина 200 m от земята. Данните за електропреносната мрежа са извлечени от проект за инфраструктура - Garret, 2018; OpenStreetMap, 2018, а данните за съществуващите ветрогенератори са извлечени от платформата windpower.net24 24 https://www.thewindpower.net/index.php , в която са регистрирани близо 43000 вятърни електроцентрали от 132 страни в света, включително България. В платформата са регистрирани общо 51 опериращи вятърни електроцентрали, повечето - в Североизточна		

				България). Тези резултати показват, че високата степен на уязвимост може да има различен характер и причини в различните географски области. В случая с Българската част на миграционния път Виа Понтика степента на уязвимост е определена основно на база съществуващата електропреносна мрежа и параметри на ветрогенератори с височина 135 метра, като за зоната, където има най-много ветрогенератори, няма телеметрични данни и там оценка не е правена, а в останалата част на миграционния път все още има много малък брой оперираци ветрогенератори. В съответствие с казаното по-горе формулировката на пространствен слой следва да се преформулира като „Зони с установен висок съществуващ риск за мигриращите птици“ и да се интерпретира по съответния начин, като за целите на ППЗ тези зони с висок риск следва да се изключат, поради вече създадения висок риск от сблъсък за мигриращите птици. i По отношение на методологията за картиране и в съответствие с нормативните изисквания и подходи отчитаме пропуските, посочени в становището ни по-горе и отправяме следните конструктивни предложения: На първо място да се определят буфери около границите на защитените зони от Натура 2000 и около защитени територии, които за територии с предмет на опазване „птици“ да са най-малко 5 км, а за останалите територии – 2 км. На второ място да се допълнят и да се вземат предвид чувствителните територии за видовете птици, които са уязвими към въздействието на ветрогенератори ,както сме посочили по-горе в нашето становище, както и чувствителните територии за прилепи. На трето място да се допълнят зони с нормативни ограничения според Рамковата директива за водите и относимото национално законодателство. На трето място, по отношение на територии те с положителни характеристики за развитие на ВЕИ ва се добави „трайно нарушени терени, които не подлежат		

				на възстановяване и въздействието върху биоразнообразието е ниско“. На четвърто място е необходимо да се коригират посочените тематични слоеве за ветрови потенциал, защитени зони, защитени територии, постоянно затревени площи, „Зони с установен висок съществуващ риск за мигриращите птици“ (некоректно представени като „Зони с чувствителност“, чувствителни територии за биологичното разнообразие, съгласно направените от нас препоръки в този раздел и св следващия раздел. В действителност считаме, че отразяването на тези аспекти няма да се отрази драстично по отношение определянето на по-голямата част от приоритетните зони, но е съществено по отношение опазването и осигуряването на подходяща защита на		
				4. Относно Заданието за обхват и съдържание на ДЕО, освен включените в този и предходния раздел конкретни предложения, смитаме също, че е необходимо: Като неразделна част от ДЕО да се изготви и Доклад за оценка на степента на въздействие с предмета и целите на защитените зони от Натура 2000 засегнати от коя да е от алтернативите на ППЗ, включително нулевата, като се разработи и задание по обхвата и съдържанието на ДОСВ. Да се интегрират в заданието липсващите елементи от правната и стратегическата рамка, както и пропуските, допуснати в методологичния подход, така че да бъде анализирано съответствието на ППЗ с всички относими норми и стратегически приоритети, включително за биоразнообразието, да бъдат определени в пълнота обхвата и съдържанието на оценките, като се включат коректно чувствителните територии, защитените зони и територии, тревните местообитания и да се гарантира, че най-уязвимите видове към въздействията на ветрогенератори са включени, а именно уязвимите видове птици, посочени изрично в становището ни по-горе, както и прилепите.	Частично се приема	Въпросите са в обхвата на ДЕО, в последващи процедури по ОВОС за всяко конкретно инвестиционно предложение, както и от общ законодателен характер, който е извън предмета на настоящия стратегически документ.

				При анализа на съществуващото състояние, уязвимостта и оценката въздействията да се изиска ползването на най-добрите научни познания и добри практики, включително: Ръководство за опазване на дивите птици при разработването на ветроенергийните източници в България25https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276295/276295_Birds_120.pdf ; Насоките за планиране на развитието на добив на възобновяема енергия от вятър и слънце, одобрени на Срещата на постоянния комитет на Бернската конвенция през декември 2025 г. „Guidance tool for good practices in bird conservation in the development of renewable energies. T-PVS/Inf(2025)45rev“ Насоки за оценяване на планове за изграждане на вятърни генератори26 https://bspb.org/wp-content/uploads/2020/12/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D0%B8%D0%B7%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%8F%D1%82%D1%8A%D1%80%D0%BD%D0%B8-%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8.pdf специално по отношение на ловния сокол; Карта със зониране на територията на България по отношение на възможностите за строителство на ветрогенератори. Карта на чувствителните зони за птици (Карта на зоните с риск за птиците от изграждане на ветрогенератори)27 https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276299/276299_Birds_120.pdf Характер на миграцията на 42 вида птици от българската орнитофауна според нивото на		

				съвременните познания28 https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276296/276296_Birds_120.pdf Migration of Soaring Birds over Bulgaria29 29 MICHEV T., L. PROFIROV, N. KARAIVANOV, B. MICHEV 2012. Migration of Soaring Birds over Bulgaria. Acta zool. bulg., 64 (1), 2012: 33-41 https://www.researchgate.net/publication/270049408_Migration_of_Soaring_Birds_over_Bulgaria Сигурни зимовища за червеногушата гъска. Наръчник за добро планиране на развитието в районите на зимуване на червеногушата гъска. БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 2930 30 https://bspb.org/wp-content/uploads/2021/03/Guidance_good_planning2.pdf и подходящите темплейти, представени в приложенията. Публични онлайн бази данни за съхранение на траектории от сателитни проследявания на птици: http://birdmap.5dvision.ee , http://www.satellitetracking.eu , http://milvus.ro/pomarina , https://www.movebank.org/cms/movebank-main и др. Информационната система SmartBirds: https://smartbirds.org/ Безопасна мрежа за птиците31 31 https://u.pcloud.link/publink/show?code=XZIXySVZVenovqAzWHydOtUO32b0n8c9ecgy Large scale risk assessment of wind-farms on population viability of globally endangered long-lived raptor. (Carrete, M., J. A. Sánchez-Zapata, J. R. Benitez, M. Lobón, and J. Donázar. 2009. Biological Conservation 142:2954-2961.) – „Мащабна оценка на риска от вятърни паркове върху жизнеспособността на популациите на световно застрашена дълготрайно живееща граблива птица.“ Публикацията е достъпна в интернет чрез следната връзка: DOI:10.1016/j.biocon.2009.07.027 и https://www.researchgate.net/publication/228466665_Large_scale_risk_assessment_of_wind - farms_on_population_viability_of_a_globally_endangered_raptor		

				Въздействие на жизнения цикъл на развитието на вятърната енергия върху разнообразието на птиците в Норвегия Life-cycle impacts of wind energy development on bird diversity in Norway, 2021, достъпна в интернет чрез връзката: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0195925521000858#bb0170 • Бариери пред движението: Въздействие на вятърните паркове върху мигриращите птици Barriers to movement: Impacts of wind farms on migrating birds, Masden et al. (2009 г.), достъпна в интернет чрез връзката: https://www.researchgate.net/publication/249284301_Barriers_to_movement_Impacts_of_wind_farms_on_migrating_birds • Фактори, влияещи върху поведението на мигриращи реещи се птици при избягване на вятърни турбини. *Factors influencing wind turbine avoidance behaviour of a migrating soaring bird. Scientific Reports.* Santos et al. (2022) https://doi.org/10.1038/s41598-022-10295-9 • Изместване на птици от вятърни турбини: оценка на текущите знания и препоръки за бъдещи изследвания. Разнообразие (MDPI) *Bird displacement by wind turbines: assessing current knowledge and recommendations for future studies. Diversity (MDPI).* Ansari et al. (2020) https://www.mdpi.com/1398542 • Реакция на мигриращите грабливи птици към нарастващия брой вятърни паркове Response of migrating raptors to an increasing number of wind farms, 2016 https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1365-2664.12673 • Световна уязвимост на видовете птици и прилепи към смъртност от сблъсък във вятърни паркове, разкрита чрез оценка, базирана на характеристики Bird and bat species' global vulnerability to collision mortality at wind farms revealed through a trait-based assessment. 2017 Научно проучване за оценка на уязвимостта на видовете птици и прилепи в света		

				към смъртност от ветрогенератори, публикувана през 2017 г. и достъпна в интернет чрез връзката: https://royalsocietypublishing.org/rspb/article/284/1862/20170829/84636/Bird-and-bat-species-global-vulnerability-to; https://doi.org/10.1098/rspb.2017.0829 • Има ли значение размерът? Изследване на влиянието на размера на вятърните турбини върху смъртността на птиците и прилепите Does size matter? Investigation of the effect of wind turbine size on bird and bat mortality 2024, научно проучване от САЩ, публикувано през 2024 г., достъпно в интернет чрез следната връзка: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320724000351 • Оценки на смъртността от гръбначни във въздуха във вятърни паркове в коридор за миграция на птици и гореща точка на разнообразие от прилепи Estimates of aerial vertebrate mortality at wind farms in a bird migration corridor and bat diversity hotspot, 2020 - научно проучване от Мексико, публикувано през 2020 г. и достъпно в интернет на следната връзка: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351989419303075 • Картографиране на уязвимостта на съобществата от птици и прилепи за прогнозиране на въздействието на вятърната енергетика Mapping bird and bat assemblage vulnerability for predicting wind energy impact 202532 • 32 https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301479725009375 https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2025.124961 Научно проучване от Испания на смъртността н аптици и прилепи от вятърни турбини на база на действително загинали от сблъсък птици, публикувано през 2025 г.		
				III. По същество относно видовете птици, уязвими към ветроенергийни съоръжения, и определените приоритетни зони в проекта на ППЗ Считаме, че на в проекта на ППЗ, обект на обществените консултации, сравнително успешно е	Частично се приема	Оценката на ДЕО идентифицира чувствителността на съответните зони по отношение на застрашени видове. Определянето на приоритетните зони е е резултат от прилагането на всички

				успял да избегне чувствителните територии за уязвимите към ветроенергийни съоръжения видове птици, на базата на изходните данни, които са ползвани съгласно представения методологичен подход. Съществен важен елемент, който определено подкрепяме, е защитата на основните миграционни пътища на птиците, особено Via Pontica, където не се предвиждат приоритетни зони. Позицията си по отношение на защитата на миграционния път Via Pontica, проведена в МОСВ през март 2026 г. и при необходимост може да я предоставим в писмен вид със съответните научни аргументи. Отчитайки съвременните познания за разпространението и поведението на уязвимите видове птици направихме предварителен анализ по отношение на най-чувствителните видове гнездящи птици, а именно трите вида лешояди – египетски, белоглав и черен лешояд, кръстатия орел, скалния орел, малкия креслив орел, малкия орел, орелът змияр, осоядът, белоопашатият мишелов, бухалът и черния щъркел, за да удостоверим дали направените анализи през 2013 г за целите на Картата на зониране, са актуални и днес и дали съществуват природозащитни в определените приоритетни зони, като резултатът е представен на фигура 1. На картата са представени необходимите зони на спокойствие около известни гнезда на приоритетните видове. Видно от картата, че ППЗ в значителна степен избягва чувствителните зони за гнездящите застрашени видове птици. Видно от картата е също и припокриването на чувствителните за отделните видове територии, като териториите, значими за най-много видове са извън дефинираните в ППЗ приоритетни зони. Възникване на проблеми има в някои от дефинираните приоритетни зони, поради възникнали нови обстоятелства през последните 12 години. Основно тези нови обстоятелства са свързани с възстановяването на популациите на трита вида лешояди в България за които се полагат целенасочени усилия от повече от 15 години, разширяване на популацията на кръстатия орел, за възстановяване на		критерии по чл. 5 от ЗЕВИ, включително ограниченията, свързани със защитени територии, защитени зони от мрежата Натура 2000, миграционни коридори на птиците и други чувствителни за биологичното разнообразие територии. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Процедурата по изготвяне на плана и провеждане на ЕО е в съответствие с приложимата нормативна уредба, включително Директива 2001/42/ЕО и националното законодателство в областта на околната среда, и не се установява основание за отпадане на зона

				популацията на който се полагат целенасочени усилия повече от 20 години, както и подобряване на познанията за разпространението на горско-гнездящите хищни птици, особено малкия креслив орел за който се полагат целенасочени усилия за опазване повече от 10 години. По долу посочваме най-съществените проблеми, които налагат предефиниране на границите или цялостно отпадане на приоритетни зони: 1. Зона 23 с териториален обхват Област Смолян (общ. Мадан, общ. Баните, общ. Неделино, общ. Златоград), Област Кърджали (общ. Ардино, общ. Джебел, общ. Кирково, общ. Момчилград) – тази зона е най-проблематична тъй като в нея попадат действащи гнездови район на египетския лешояд и района на хранене на другите два вида лешояди – черен и белоглав; включва също гнезда на застрашени видове хищни птици и черен щъркел, включително такива, които са предмет на опазване ва ЗЗ Добростан и се намират на територията на защитената зона. Самата територия в тази част на Родопите се характеризира предимно с гори и тревни местообитания, като към момента посочените допустими територии са основно тревни местообитания и то включени в слоя от постоянно затревени площи. В допълнение територията е гъсто населена, което ще направи проблематично осигуряването на здравна защита на населението. По тази причина считаме, че тази приоритетна зона изцяло трябва да отпадне от ППЗ. 2. Зона 22 с териториален обхват Област Хасково (общ. Минерални бани, общ. Хасково, общ. Димитровград), Област Кърджали (общ. Кърджали, общ. Черноочене), Зона 24 с териториален обхват Област Хасково (общ. Стамболово, общ. Харманли, общ. Хасково, общ. Симеоновград) и Зона 25 с териториален обхват Област Хасково (общ. Симеоновград, общ. Харманли), Област Стара Загора (общ. Гълъбово) – тези зони също са съществено проблематични, тъй като попадта в гнездовите райони на египетски лешояд, и няколко различни вида хищни		

				птици, и черен щъркел, включително в района на разпространение на черния лешояд и кръстатия орел, поради което считаме, че тези приоритетни зонисъщо следва да отпаднат изцяло. 3. Зона 13 с териториален обхват Област Русе (общ. Две могили, общ. Бяла), Област Велико Търново (общ. Стражица), обл. Търговище (общ. Попово, общ. Опака, общ. Антоново, общ. Омуртаг, общ. Търговище), Област Разград (общ. Разград, общ. Лозница), Област Сливен (общ. Котел) – значителна част от тази зона включва 50-километровия буфер около установени действащи гнезда на черен лешояд, но също така включва известни гнезда на други видове хищни птици, засяга част от територията на ЗЗ Котел и територията на ЗЗ Овчарово, както и зоните на спокойствие дефинирани около гнезда на хищни видове птици, предмет на опазване в ЗЗ Котел. Тази приоритетна зона следва ад изключи териториите на двете цитирани защитени зони и да осигури буфер от 5 километра между тях и границите на приоритетната зона в южната й част. В частта, където този буфер не е достатъчен, следва да се изключат и зоните за спокойствие около гнездата на хищни птици, предмет на опазване в защитената зона. Гнездата, на хищни птици, установени в северната част на приоритетната зона и във вътрешността й следва да се изключат от възможността за изграждане на вятърни турбини, а в изискванията към проектите да се включат изисквания за задължителна защита на тези видове. За цялата територия на приоритетната зона следва да се включи изискване за защита на черния лешояд. 4. Зона 12 с териториален обхват Област Русе (общ. Ценово, общ. Борово, общ. Иваново, общ. Две могили, общ. Бяла), Област Велико Търново (общ. Стражица), обл. Търговище (общ. Попово) - да се коригира северната и северозападната граница на зоната, така че да се осигури буфер от 5 км между нея и ЗЗ Рибарници Мечка и ЗЗ остров вардим, както и да се изключат зоните на спокойствие около установени гнезда на застрашени видове хищни птици; в		

				североизточната част на зоната да се коригират границите така, че да гарантират зоните на спокойствие около гнезда на египетски лешояд, както действащи, така и стари, на които ще се разчита за възстановяване на вида; за установените на във вътрешността на приоритетната зона гнезда на застрашени видове птици, следва да се осигурят също зони на спокойствие, които да се изключат от зоната и което е по-важно – в изискванията към проектите да се включи задължителна защита за тези видове. 5. Зона 21 с териториален обхват Област Велико Търново (общ. Велико Търново, общ. Сухиндол, общ. Павликени), Област Габрово (общ. Севлиево, общ. Дряново, общ. Габрово, общ. Трявна), Област Стара Загора (общ. Мъглиж, общ. Гурково) - от зоната да се изключат териториите на ЗЗ Централен Балкан Буфер и да се осигури буфер от 5 км от границите на тази защитената зона; в допълнение, да се изключат приоритетната зона зоните на спокойствие около комплекс от известни гнезда на хищни птици, в западната част от проектираната защитена зона. 6. Зона 11 с териториален обхват Област Ловеч (общ. Летница, общ. Ловеч), Област Велико Търново (общ. Павликени, общ. Сухиндол), Област Габрово (общ. Севлиево) - от зоната да се изключат териториите на ЗЗ Деветашко плато и да се осигури буфер от 5 км от границите на тази защитената зона, включително да се изключат зоните на спокойствие около гнездата на видове птици, обект на опазване в защитената зона. 7. Зона 9 с териториален обхват Област Плевен (общ. Гулянци, общ. Никопол, общ. Долна Митрополия, общ. Плевен, общ. Пордим, общ. Левски) – от зоната да се изключат териториите на ЗЗ Никополско плато и да се осигури буфер от 5 км от границите на тази защитената зона и защитена зона Обнова; да се изключат от зоната известните гнездови находища на застрашени видове и зоните на спокойствие около тях, като при невъзможност задължително следва да се включат изисквания за защита на тези видове птици.		

				8. Зона 10 с териториален обхват Област Плевен (общ. Левски, общ. Никопол, общ. Белене), Област Велико Търново (общ. Свищов, общ. Павликени, общ. Полски Тръмбеш, общ. Велико Търново) –да се осигури буфер от 5 км от границите на защитена зона Обнова; 9. Зони 1, 2, 3, 4, 5 и 6, всички разположени в Северозападна България – границите на приоритетните зони са твърде близо до границите на защитени зони за птици Западен Балкан „граничи със защитената зона, остров Голя, рибарници Орсоя и Златията и следва да бъде осигурен буфер между границите на приоритетните зони и границите на защитените зони. В района на установени гнездови находища на видове хищни птици, предмет на опазване в Защитена зона Западен Балкан, следва границите на приоритетна зона 3 следва да се съобразят и да изключат чувствителните за видовете територии. В допълнение ЗЗ рибарници Орсоя е зона, която е с приоритет за възстановяване, затова е необходимо да бъде осигурен е необходимият буфер от 5 км. 10. Зони 14, 15 и 18 попадат в 50-километровата зона на спокойствие около гнездо на черен лешояд, който е световно застрашен вид и силно уязвим към ветрогенератори. Следва това обстоятелство, както и специфични мерки за защита на вида да се вземат в предвид при изискванията за проекти в тези приоритетни зони със задължителни мерки за опазване на вида. В допълнение зони 14 и 18 следва да изключат от териториите си територии на защитени зони за птици, както и територии в буфер от 5 км около тях. 11. За всички приоритетни зони е необходимо да се осигурят буфери от 2 км около границите на защитени зони за местообитания Изразяваме готовност в хода на продължаващото обсъждане на ППЗ, както и при изготвянето на ДЕО и ДОСВ да предоставим необходимите орнитологични данни и да участваме в дискусиите по посочените от нас проблеми, свързани с предложените приоритетни зони.		

				В заключение считаме, че е предложеният за обсъждане ППЗ е добра основа за изготвянето на финален план, и ще изпълни поставените си цели при условие, че бъде съобразен с аргументите и предложеният ав нашето становище. Обръщаме внимание също, че становището ни отразява най-съществените , но не и всички важни аспекти, поради което запазваме правото си да го допълваме в хода на процедурата Разчитаме на конструктивно сътрудничество и на обективно отразяване на нашето становище в документите, предмет на настоящото обсъждане.		
4.	Писмо/Известие 04-00-668-33/29.05.2026	БДЗП	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Изразяваме нашето становище по Доклад за екологична оценкаДЕО) наПроект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ)в рамките на законово установения срок за обществениконсултации, обявени на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите 1.Базирайки се на нашата позиция, на познанията, опита и данните с които разполагаме, на съотносимото законодателство на Европейския съюз (свързано с развитието на ВЕИ и с опазването на природата), на международните споразумения, свързани с опазването на биоразнообразиетои след като се запознахме подробно със съдържанието на Доклада за екологична оценка (ДЕО) на ППЗ, изразяваме следното становище: I. Относно обхвата, принципите, целите, методологичният подход и съдържанието на ППЗ и представянето им в ДЕОПоддържаме изцяло становището ни по ППЗ, внесено в законово установения сроки цитирано неколкократно в ДЕО. Като имаме предвид, че ДЕО оценява ППЗ, актуален към февруари 2026 г., обръщаме внимание на следните аспекти разгледани от нас в предходното становище:	Частично се приема	Въпросите, относими към Плана, са отразени в мотивите от настоящата справка на становищата, към внесеното от Българско дружество за защита на птиците Писмо/Известие 12-00-259-93/09.04.2026 Въпросите, относими към ДЕО, са отразени в мотивите в съответната справка по ДЕО

				1.Стратегически документи. Опазването и поддържането на биологичното разнообразие е от ключово значение за смекчаване на климатичните промени и адаптирането към тях. Затова и на европейско ниво при развитие на ВЕИ ясно е заложен принципа за „не нанасяне щети върху природата“. Този аспект до сега е бил в голяма степен игнориран при разработването на стратегически и планови документи на национално ниво и ППЗ и ДЕО на ППЗ не правят изключени е в това отношение. В този смисъл държим да подчертаем, че е от ключово значение в ДЕО и в самия ППЗ да бъдат представени всички международни национални правни норми и стратегически документи отнасящи се до опазването на биологичното разнообразие, посочени в раздел I на предходното ни становище. В настоящата ДЕО са добавени единствено Европейската и националната стратегии за биологичното разнообразие и Приоритетната рамка за действие за Натура 2000, като останалитепосочени от нас документи, включително международнитеи националните планове за действие за опазване на видове са пропуснати.В раздел 5 на ДЕО е разгледано съответствието с целите на редица стратегически документи, като са включени и два стратегически документа, които нямат отношение към този аспект на ППЗ: План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2026 –2035 г. на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (няма цели свързани с опазване на околната среда)иМорска стратегия на Р. България 2022-2027 г. (не е относима към този план, тъй като планът касае само сушата, но Дунавската стратегия е относима). В същото време стратегически документи на национално и международниво, които съдържат цели за опазване на околната среда и конкретно биологичното разнообразие и е важно да бъдат взети в предвид в ППЗ (посочени от нас в предходното становище),не са разгледани изобщо в ДЕО.Считаме за същевременно ДЕО да разгледа всички посочени от нас нормативни и стратегически документи, отнасящи се до опазване на биологичното разнообразие провери		

				в каква степен ППЗ е в съответствие с тях и с принципа за „не нанасяне щети върху природата“. Това се отнася особено сериозно за Регламента за възстановяване на природата, където има изрично изисквана за съгласуваност между ППЗ и Националния план за възстановяване на природата. При открити пропуски или несъответствия следва да бъде направено предложение за допълване на частта от ППЗ описваща правната рамка и стратегическата рамка в която е разработен плана. Към момента в ППЗ липсват посочените от нас документи в раздел I на предходното ни становище, свързани с биологичното разнообразие и следва да бъдат допълнени в плана. 2.Директива (ЕС) 2023/2413 от 18 октомври 2023 г. процесът на планиране на развитието на ВЕИ съгласно Директивата за ВЕИ включва четириаспекта, посочени в чл. 15б (картографиране на подходящите за отделните типове ВЕИ зони), 15в (определяне на приоритетни зони в границите на подходящите зони), 15г (гарантиране на приемането на ВЕИ от гражданите и гражданско участие) и 15д (адаптиране и развитие на необходимата инфраструктура). Този процес не е описан коректно и пълно в ППЗи следва да бъде приведен в съответствие с изискванията на Директивата, както сме обосновали в предходното си становище. ДЕО следва да анализира, провери и отправи към ППЗ препоръки, които да съответстват на изискването за гарантиране на приемането на ВЕИ от гражданите. 3.Цели, принципи и методологичен подход Считаме, че е важно ДЕО да отправи препоръки към ППЗ принципа за не нанасяне щети върху природата, принципа на предпазливостта, изискването за прилагане на най-новите познания и съответствието с опазването на биоразнообразието и здравето на хората да залегнат в принципите и целите на ППЗ, за което сме дали конкретни предложения в раздел II на предходното становище.В допълнение в раздел II на предходното		

				становище сме описали пропуски или несъответствия в подхода за определяне на приоритетните зони, които считаме че не са взети в достатъчна степен в предвид при разработването на ДЕО и следва да бъдат по-подробно анализирани и да се изиска прецизиране и допълване на подхода, там където има пропуски или несъответствия. Най-значими несъответствия в подхода за определяне на приоритетните зони сме установили по отношение на тревните местообитания (постоянно затревените площи),по отношение на „Зони с индикатор на чувствителност“ (стр. 27 на проекта на ППЗ), както и по отношение включването на трайно нарушени терени в приоритетните зони, за които подробни коментари сме предоставили в раздел II на предходното становище. 4.Относно дефинираните приоритетни зони. В раздел III на предходното становище сме обосновали чувствителността на част от дефинираните приоритетни зони по отношение на силно застрашени и уязвими видове птици, като поддържаме становището си за отпадане или прецизиране на границите на потенциално опасните зони. II. Относно настоящата процедура по екологична оценка и участието на гражданите в обществените консултации на ППЗВ съответствие с 15г (гарантиране на приемането на ВЕИ от гражданите и гражданско участие) на Директива (ЕС) 2023/2413от18 октомври 2023 г, както и в съответствие с принцип 5 и цел 7 на ППЗ, считаме, че е необходимо да бъдат проведени обществени обсъждания на ДЕО на ППЗ и на самия ППЗ на място във всяка от предложените 25 приоритетни зони за развитие на вятърна енергия. Обществеността във всяка от приоритетните зони следва да е не само информирана, но и да има възможност да участва в процеса на планиране и вземане на решения относно тези приоритетни зони, тъй като те ще определят съществени промени в		

				рамките на развитие на включените в тях общини, ще въздействат по определен начин върху конституционните права на гражданите в тях за запазена и здравословна околна среда и ще водят до икономически последици. III. Относно съдържанието и качеството на ДЕО на ППЗ При изготвяне на ДЕО на ППЗ са положени значителни усилия да се направи оценка на вероятните въздействия от ППЗ и за съответствието му със стратегически документи за изключително кратък период, но при запознаване с представените документи установихме, че ДЕО на ППЗ има съществени пропуски и слабости, които я правят повърхностна, несъотносима и недостатъчна към значението което законово се придава на този документ в конкретния случай. Подчертаваме се Директива (ЕС) 2023/2413от18 октомври 2023 ги съответно ЗЕВИ определят значително ускорени и облекчени процедури по одобряване на инвестиционни проекти в приоритетните зони за развитие на вятърна енергия, поради което изискват задълбочена и конкретна стратегическа екологична оценка и оценка за съвместимост с Натура 2000 въз основа на която да са изяснени всички аспекти по отношение на бъдещите въздействия върху околната среда и да не се провеждат индивидуални такива процедури за отделните проекти. Считаме, че представената на публично обсъждане ДЕО на ППЗ не отговаря на тези изисквания, като представяме следните аргументи:1.Основни слабости и пропускиа.На първо място авторите на ДЕО никъде не описват технологията на добива на енергия от вятъра, характеристиките (параметрите) на основните съоръжения задобив на вятърна енергия–вятърните турбини, съпътстващатаинфраструктура със съответните параметри и изисквания, както и тенденциите за развитие. Въпреки, че планът е стратегически документ, а не индивидуален проект, е важно да се опишат параметрите на съоръженията за добив на вятърна енергия, тъй като от тях произтичат и		

				анализите и оценките на въздействие, които са предмет на ДЕО. В настоящият ДЕО вятърните съоръжения и съпътстващата ги инфраструктура са разглеждат като конвенционални съоръжения които най-общо се вписват в средата и в повечето случаи не предизвикват никакви сериозни въздействия, което е съществено погрешен подходи прави оценката недостоверна. Не е отчетен много важен аспект, свързан с параметрите на съоръженията и съпътстващата инфраструктура, а именно тенденциите за значително, двойно и по-голямо увеличаване на въпросните параметри в сравнение с досега инсталираните на сушата турбини и необходимостта за осигуряване на значително по-голяма площ за обслужващите ги съоръжения и техническаинфраструктура. Особено внимание обръщаме на факта, че съвременните съоръжения за добив на енергия от вятъра са с много-по мащабни параметри като височина на кулата, диаметър на ротора, мощност, излъчвани вибрации и шум и това следва да се вземе в предвид с необходимата сериозност и предпазливост, тъй като няма достатъчно изследвания за въздействието на високите над 200 м и мощност на 5 MW съоръжения на сушата върху биологичното разнообразие, микроклимата и човешкото здраве. В таблицата долу предоставяме сравнение между параметрите на съвременна турбина, каквито масово се предвиждат в новите проекти за вятърна енергия у нас и вероятно ще бъдат инсталирани в приоритетните зони и параметрите на турбините на опериращи вятърни паркове в Добруджа, един от които е ползван ДЕО като пример за минимални въздействия. (Налична таблица) При увеличените параметри на турбините е видно, че рисковото въздушно пространство над земята за птици и прилепи, както и площта заета от роторите на турбините, се увеличава многократно, а и ъгловата скорост на въртене при върха на перките е значително по-голяма. Това предполага увеличен риск от сблъсък в сравнение с изследвания досега при турбини		

				с обща височина между 80 и 150 м), както и възникването на по-съществен бариерен ефект и за летящите птици и прилепи. Научни изследвания за излъчвания от турбините инфразвук и въздействия върху човешкото здраве показват значими въздействия върху хората живеещи в близост до ветропаркове (с височина до 150 м). При това моделирането напрогнозните въздействия показва, че вятърни генератори с мощност 5 MWи повече (обща височина над 200 м) генерира инфразвук, който би могъл да се разпространи на разстояние до 20 км! В допълнение следва да отбележим, че за поставянето на турбини със съвременните параметри са необходими значително по-мащабни фундаменти с дълбочина до 5 м, а не както е посочено на стр. 326 от ДЕО по отношение въздействията върху геоложката основа „2-4 м“. В допълнение за стабилност в почвата се фундират и пилоти, които при съвременните ветрогенератори достигат до 7 м дълбочина под основния фундамент (пример ВЕП „Суворово“), а двойно по-големи съоръжения ще изискват вероятно двойно по-дълбоки пилоти под фундамента (т.е. обща дълбочина 20, а вероятно и повече метра), което неминуемо ще има значително по-съществено отражение върху геоложката основа и подземните водни тела, особено в карстови райони. Самите фундаменти са с площ около 8 дка и повече, а обслужващите към тях площадки, не по-малки от 2 дка. Тези параметри като загубена площ земеделска земя и засегнати почви не са взети предвид в ДЕО и неколкократно се твърди, че отнетите площи ще бъдат пренебрежимо малки.В допълнение, по отношение на въздействията върху ландшафта, авторите на ДЕО твърдят, че само някои съоръжения може да бъдат високи над 200 м и да създадат известен дискомфорт, като не отчитат факта, че всички нови съоръжения са с височина над 200 м, включително тези, които ще се инсталират в приоритетните зони.За инсталирането и обслужването на тези съоръжения е необходимо значително по-голямо пространство (площадки, пространства за маневриране), по-широки и стабилни		

				пътища за достъп(с ширина над 10 м и до 20 м и дебелина около 70-100 см), което съответно увеличава площта на въздействие на тези съоръжения, включително ефективно загубените площи земя многократно. Фрагментацията на местообитанията на безгръбначни животни, земноводни, влечуги, дребни бозайници ще е значително по голяма от отчетената в ДЕО!Обръщаме внимание, че досега на сушата в Европа, а и по света саинсталирани турбини с височина до 150 м, в редки случаи (по света) –до 180 м и всички проучвания на въздействията върху околната среда досега са правени за турбини с такива параметри. Нормативните стандарти и изисквания, които важат у нас по отношение напредотвратяване на рискове за птици са от 2010 г., за гарантиране на човешкото здраве –от 2005 г, когато турбините са били с височина до 60 м. Налице са и ограничения в площите от земеделски земи, които могат да бъдат отреждане за ветрогенератори, като ограничението е максимум 600 кв. м. общо за фундамента и обслужващата го площадка.Видно от горните примери, че съществуващата нормативна база и научни познания не съответстват на предвижданията за нови съоръжения във ветроенергийната индустрия и всичкиоценки, предположения, твърдения и мерки в ДЕО, които се основават единствено на тях са несъстоятелни или най-малкото недостатъчни. За приоритетните зони ДЕО следва да предвиди и прогнозира въздействия и мерки в съответствие с по-мащабните параметри в сравнение с масово използваните турбини досега, като приложи принципа на предпазливостта и най-новите познания. В случая ДЕО следва да разгледа две алтернативи по отношение на технологиите: 1. турбини с параметри, отговарящи на сега оперираците турбини у нас (височина до 150 м)и 2. Турбини с параметри отговарящи на тенденциите в развитието на ветроенергийната индустрия (над 200 м до 300 м). При това в ДЕО следва да се оцени и адекватността на действащите у нас норми и стандарти по отношение на новите турбини със значително по-мащабни параметри и да предложи като условия и мерки, адаптирани и		

				по-адекватни стандарти, а не механично да цитира настоящите. Например за отстояния от населени места авторите цитират единствената действаща наредба от 2005 г., изискваща минимално отстояние от 500 м от населени места. При турбини с височина 300 м и дължина на перката 100 м (параметри масово срещани в новите проекти за вятърна енергия); върховете на перките ще се въртят на 400 м от населеното място при неизвестни засега параметри на въздействието върху човешкото здраве, но по-значими от сега известните. b.На второ място като съществен пропуск на ДЕО (вероятно заложен още взаданието) е пълната липса на Оценка за съвместимост с предмета и целите на засегнатите защитени зони от Натура 2000, както за птици, така и за местообитания. Предложените общо 25 приоритетни зони граничат, обграждат или включват части от защитени зони заптици и за местообитания от екологичната мрежа Натура 2000. В методическите указания на МОСВ за оценка на ветроенергийни съоръжения (както ОВОС, така и ЕО) изрично е записано, че наличието на защитени зони за птици от Натура 2000 на по-малко от 5 км от границите на проектната територия (в случая проектни приоритетни зони) и на по-малко от 2 км от защитени зони за местообитания изисква ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОЦЕНКА ЗА СТЕПЕНТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПРЕДМЕТА И ЦЕЛИТЕ НА ЦАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ. Обръщаме внимание също, че изключване на защитена зона от Натура 2000 от приоритетна зона, но изцяло обградена от въпросната приоритетна зона (т.е. на практика попада в нея) не следва да се разглежда априори като осигуряване на достатъчна защита за предмета и целите на опазване във въпросната защитена зона. Директива 92/43/ЕИО изисква мрежата Натура 2000 да бъде функционално единна и да се осигурят и функционалните връзки между отделните защитени зони в мрежата. Подходът на изключване на защитени зони от приоритетните зони без осигуряване на съответните функционални връзки е в противоречие с тези изисквания.Независимо от кратките срокове, следва ад отбележим, че		

				изискването за картографирането на подходящите територии за ВЕИ и в последствие разработването на план за приоритетните зони за вятърна енергия е известно от края на 2023 г. с Директива (ЕС) 2023/2413. В този смисъллипсата на навременни действия от страна на правителството по изпълнение на чл.15б и 15в на въпросната директива не може да е причина за „претупване“ на процедурата по екологична оценка и оценка за съвместимост, на която в последствие ще себазира одобрението на всички бъдещи проекти в приоритетните зони. В този смисъл настояваме като част от ДЕО да бъде извършена Оценка за степентана въздействиевърху предмета ицелите на засегнатите защитени зони от Натура 2000, както се изисква по чл.6.3 на Директива 92/43/ЕИО.с.На трето място в ДЕО не е описано съществуващото състояние на развитието на ветроенергийния сектор, което е от съществено значение като отправна точка за оценката на поставената рамка на бъдещото развитие на сектора в приоритетните зони. Единствено на стр. 365 в раздела, описваш вероятни кумулативни въздействия е посочено „В България са изградени/процедирани са 31 ветроенергийни парка с 244 ветрогенератора и обща инсталирана мощност 586 MW, от които 8 парка с 21 ветрогенератора се намират в границите на приоритетните зони по настоящия план.“.Считаме, че това твърдение не отговаря на фактическата обстановка и силно я подценява по следните причини: Авторите на ДЕО цитират единствено опериращите към днешна дата вятърни турбини като изцяло пренебрегват вече одобрение, но все още неизградени вятърни турбини, както и проектите, които към периода на извършване на ДЕО са в процедура. При това данните за опериращите вятърни турбини са непълни.Според данните с които разполагаме (дадени разрешителни и проверки на терен и от сателитни данни) само в юрисдикцията на РИОСВ Варна към април 2026 г. има 323 опериращи вятърни турбини с обща инсталирана мощност 500 MW. Данните за другите райони, с които разполагаме		

				са непълни и не са актуализирани към 2026 г., но към 2013 г. сме установили (включително удостоверяване на терен) общо 141 ветрогенератори с обща инсталирана мощност от 65 MW. Общо според проверените данни, с които разполагаме, броят на оперирaщите турбини е 464, а не както се твърди в ДЕО,а инсталираната им мощност е 565 MW. Вероятно в списъка на оперирaщите турбини, ползван от авторите на ДЕО има проекти, които липсват в нашия списък, поради което броят на оперирaщите турбини на национално ниво вероятно достига 500, а инсталираната мощност над 600 MW.□Съгласно подробно справка, направена от нас за юрисдикциите на РИОСВ Варна, Шуман и Русе, които попадат на миграционния път Via Ponticaи където се наблюдава особено силен инвестиционен интерес през последните 5 години: в строеж са 18 турбини с обща мощност 46 MW, одобрените, но неизградени вятърни турбини са общо 260 турбини с обща мощност 1264 MW, а в процедура по ОВОС са общо 357 турбини с обща мощност 2836 MW. В допълнение в юрисдикцията на РИОСВ Варна, обхващаща географската област Добруджа, на миграционния път на птиците има общо 887 турбини с обща мощност 2270 MW, които са одобрени, не са изградени, компетентният орган е следвало да обяви съответните решения за такива с изтекло правно действие, но по една или друга причина това не е направено и проектите са документално съществуващи. Също така сме установили, че има проекти, които са в процедура по ОВОС, която е следвало да бъде прекратена, но не е за общо 596 турбини с обща мощност 2020 MW. В този разчет не включваме проектите, които са с изтекли разрешителни, отменени са или процедурите им за одобряване са прекратени. От горните данни е видно, че само в посочените по-горе три РИОСВ са налице проекти (одобрени или в процедура) за общо 2200 турбини с обща инсталирана мощност 8896 MW.Ако приемем теоретично, че проектите, които подлежат на обвяване, че са с изтекло правно действие или са в процедури по ОВОС, които следва да се прекратят,		

				отпаднат по тези причини, то останалите проекти ще доведат до инсталирането на общо 717 турбини с общаинсталирана мощност 4606 MW. Извън юрисдикцията на цитираните по-горе 3 РИОСВ, макар и по-малък интензитет също вървят процедури за изграждане на ветроенергийни съоръжения в почти всички райони на страната. Очевидно от изнесените по-горе проверими данни реалното развитие на вятърната индустрия в България не е обективно и изчерпателно отразено в ДЕО, включително при разглеждането на съществуващите проблеми, нито при съответствието с поставените цели, нито при кумулативните въздействия.Авторите на ДЕО многократно се твърдят, че с реализирането на ППЗ ще се допринесе съществено за постигане на националните цели за възобновяема енергия. При оценка на сценариите на развитие също твърдят, че ППЗ недвусменно ще насочи инвестициите към приоритетните зони и по този начин ще спре хаотичното развитие на сектора в чувствителни зони. Данните от действителното развитие обаче не могат да подкрепят тези твърдения. Независимо, че от влизането в сила на Директива (ЕС) 2023/2413е известно, че приоритетно развитието на вятърната енергия следва да става на трайно нарушени терени като се избягват чувствителни територии за биоразнообразието, Натура 2000, тревни и горски местообитания, инвеститорският интерес е основно насочен именно към чувствителните природни територии, а не към трайно нарушените терени. Тези факти не се анализират и не се коментират в ДЕО, включително раздела за Кумулативни въздействия. Не е показано пространствено местоположението на реализираните вече проекти, на одобрените, но не изградени проекти, на проектите в процедура за одобряване, както и отнасянето им към чувствителните според Директивата за ВЕИ зони и към предложените 25 приоритетни зони.Не е отчетен също факта, посочен и в самия ППЗ, че според Директивата за ВЕИ обособяванетона приоритетни зони няма да изключва реализирането на ветроенергийни проекти и извън тях.		

				При това изискванията за съобразяване с чувствителните зони не важат за територии извън приоритетните зони, което при съществуващото качество на оценките и на процедурите у нас облекчава инвеститорите. В крайна сметка към момента има дълбоки проблеми с хаотичното развитие на ветроенергийния сектор, за решаването, на които ППЗ няма да успее да допринесе съществено, ако принципно не се ограничи развитието на сектора извън приоритетните зони с по-строги изисквания и стандарти и поставяне на ограничения. Тези аспекти не са отчетени в ДЕО и съответно твърденията в тази насока не са нито реалистични, нито коректни. d.На четвърто място, авторите на ДЕО многократно и погрешно се позовават в оценката си за въздействие върху птиците на слоя„Зони с индикатор на чувствителност“ в подхода за определяне на приоритетни зони. В раздел III, стр. 19 на предходното ни становище подробно описахме и аргументирахме защо въпросният слой е интерпретиран грешно в подхода за определяне на приоритетните зони, като посочихме и първоизточника –научна публикация със съпътстващи пространствени данни. В съответствие с казаното по-горе формулировката на пространствен слой следва да се преформулира като „Зони с установен висок съществуващ риск за мигриращите птици“ и да се интерпретира по съответния начин, като за целите на ППЗ тези зони с висок риск следва да се изключат, поради вече създадения висок риск от сблъсък за мигриращите птици. В становището ни предложихме въпросният слой да бъде преразгледани дадохме следното предложение: „В съответствие с казаното по-горе формулировката на пространствен слой следва да се преформулира като „Зони с установен висок съществуващ риск за мигриращите птици“ и да се интерпретира по съответния начин, като за целите на ППЗ тези зони с висок риск следва да се изключат, поради вече създадения висок риск от сблъсък за мигриращите птици.“. Независимо от грешното интерпретиране на тези данни в ППЗ, авторите на ДЕО		

				би следвало да обърнат по-сериозно внимание на този аспект, да се запознаят с първоизточника, и да съобразят оценките и прогнозите си с действителната фактическа обстановка, което те не са направили. Тук също е важно да повторим, че научната публикация е важна от гледна точка на оценката на съществуващия кумулативен ефект на ветрогенератори с височина до 135 мзаедно с електропреносната инфраструктура. Настояваме научната публикация да се интерпретира в съответствие с фактическата обстановка, посочена в нея, и оценките и анализите да се съобразят със спецификите, на които сме обърнали внимание в предходното си становище. 2.Слабости и пропуски по отношение на компонент „Биоразнообразие“а.По отношение на птиците считаме, че авторите на ДЕО са се постарали да направят изчерпателна оценка и да предложат съответни мерки. В същото време обаче открихме съществени пропуски и несъответствия, на които обръщаме внимание:□На първо място въздействията върху птиците от ветрогенератори не са разгледани в тяхната пълнота и цялост особено що се касае до бариерният ефекти прогонването на птиците от местообитанията им. Тези въздействия са омаловажени про разглеждането им от авторите на ДЕО, а са особено важни въздействия върху видовете, които имат способността ад избягват по-успешно ветрогенераторите. Настояваме тези въздействия да се разгледат равностойно в оценката, като се следват методическите указания на МОСВ, на Бернскатаконвенция и на Картата на зониране за минимизиране на рисковете за дивите птици, както и нови проучвания, като при това се приложи принципа на предпазливостта, отчитайки много по-мащабните съвременни турбини.□При оценка на въздействията върху птиците неколкократно се реферира към проучвания на ветропаркове в района на Калиакра, като се посочва, че е извършван дългогодишен мониторинг. Следва обаче да		

				подчертаем, че от една страна параметрите на турбините в този район са значително по-малки от тези, които предстоят да се инсталират приоритетните зони, а от друга независима експертна оценка от 2019 г. на методиките, по които се е провеждал мониторингът в този район, показа съществени пропуски поради което цитирането на въпросния мониторинг следва да се осъществява единствено при проверка на данните от самия мониторинг и съпоставка с други аналогични проучвания у нас и чужбина. Ние сме открили също редица несъответствия поради което избягваме да цитираме въпросния източник. В смисъла на казаното по-горе, считаме, че са несъстоятелни и некоректни твърденията в ДЕО, основани на цитиране на публикациите и доклада на Зехтинджиев, „но при правилно ситуиране извън основните миграционни пътища данните от дългосрочен мониторинг не документират популационно значими ефекти (Зехтинджиев, 202418).“(относно бариерния ефект) и „При определянето на приоритетните зони е приложена карта на чувствителността за птиците (Зехтинджиев, 2024, Приложение III ППЗ), основана на GPS данни а над 1 400 индивида от 27 вида в решетка 5×5km за цяла България (Gauld et al., 202220), като зоните с висока концентрация на чувствителни видове са изключени. Съгласно ограниченията на метода, посочени от авторите на изследването, липсата на висок индикатор на чувствителност не може да се интерпретира като доказателство за нисък риск -особено за Източна Европа, където GPS покритието е недостатъчно за редица видове (Gauld et al., 2022). Остатъчен риск при дифузна миграция съществува за всички зони.“ (по отношение на риска от сблъсък). Отчитайки фактите, най-новите научни познания и правилното им интерпретиране,, в предходното си становище обосновахме необходимостта от цялостното отпадане на приоритетни зони 22, 23, 24и 25. Това обосновано становище не е взето в предвид от авторите на ДЕО, които вместо цялостно отпадане на тези зони предлага единствено смекчаващи мерки(и то само по отношение		

				на черния лешояд) и „прецизиране на границите на тези зони (стр.377 на ДЕО). Не е взет изобщо в предвид и кръстатият орел, които също е значително уязвим от сблъсък с ветрогенератори. Много ясно и многократно доказано е, че ако ветрогенераторите са разположени в силно чувствителни зони, то смекчаващите мерки не биха довели до реални минимизиране на въздействията. В ДЕО е посочено, че в тези приоритетни зони се срещат немалко и други застрашени и уязвими от ветрогенератори видове от фауната, поради което са налице допълнителни основания за изключване на тези приоритетни зони от плана, най-малкото докато не се натрупат достатъчно научни проучвания, които да посочат въздействията върху птиците и фауната изобщо от вятърни турбини със съвременните по-големи параметри. По отношение отстоянията от защитени зони за птици и за местообитания, авторите на ДЕО предлагат мярка за провеждане на задължителна ОВОС на проекти, намиращи се на по-малко от 5 км и съответно 2 км от границите на двата типа защитени зони(стр. 77 от ДЕО), вместо да предложат ясна мярка, която да изиска коригиране на границите на приоритетните зони, така че да се осигури буфер от 5 км и съответно 2 км от границите на защитени зони за птици и за местообитания. Обръщаме внимание, че множество защитени зони на практика в сегашния вариант на ППЗ граничат със защитени зони от Натура 2000, дори със защитени територии, които ще създаде допълнителни въздействие върху видовете обект на опазване в тях. От друга страна ускорените процедури в приоритетните зони няма да позволяват детайлни и подробни проучвания на който да се основават оценките и именно ДЕО и ДОСВ се явява документа който да осигури защитата на зоните отНатура и функционалните връзки между тях при планиране на развитието (в случая ППЗ). В резултат от казаното от нас по-горе заявяваме, че поддържаме изцяло направените от нас предложения в раздел III, стр.25 от предходното ни становище по отношение на изключване или прецизиране на границите на		

				приоритетните зони, с цел да се намали риска за застрашени и силно уязвими към ветрогенератори видове птици, независимо какви допълнителни мерки ще бъдат предвидени по време на експлоатация на турбините. На стр.380 е заложена мярка във фазата на проектирана изискваща минимално разстояние между турбините в един ред (600 м) и между редове (1000 м) в големи паркове, както осигуряване на коридори от по 2000 м между клъстери от турбини. Не е ясен референтният източник за посочените минимални разстояния и не е ясно за какви параметри на вятърни турбини се отнасят и как това ще намали риска от сблъсък на уязвимите видове. Вероятно тези разстояния се отнасят до турбини с височина до 150 м. При турбини с височина 300 м и диаметър на ротора 200 м и разстояние между две турбини 600 м действителното разстояние между въртящите се върхове на две съседни турбини ще е не повече от 400 м. (при високи до 150 м ветрогенератори разстоянието ще е 500-520 м). Освен това мярката изисква турбините да не се разполагат на по-малко от 300 м от реки, влажни зони и скални комплекси. При турбини с диаметър на ротора 200 м. действителното отстояние на върха на перките да тези обекти ще е само 200 м. Стандартите, установени от редица проучвания, за отстояние на ветрогенератори с височина до 150 м от влажни зони, с цел да се минимизира риска от сблъсък на водолюбивите птици е 2 км! В случая с настоящия ППЗ и съвременните параметри на турбините следва да се приложи принципа на предпазливосттаи да се определените минимални разстояния в един ветропарк следва да се удвоят спрямо посочените в мярката, а разстоянието до влажни зони, включително реки, да бъде не по-малко от 4 км.b.По отношение изобщо на мерките свързани с опазване на ключови места за фауната считаме, че ДЕО не следва да прехваля отговорността за намаляване на въздействията (особено във фазата на планиране)към индивидуалните проекти, особено при неизяснени въздействия на по-големите по мащаб турбини. Мерки каквито са заложени понастоящем в ДЕО са		

				по-относими към територии, подходящи за развитие на ВЕИ, в границите на които се определят приоритетни зони, а на за самите приоритетни зони (като се имат предвид и нормативно установените ускорени процедури по които се дават разрешителни в тези приоритетни зони). Въпреки кратките срокове, апелираме да допълване на ДЕО и за приоритетните зони, в които е установено наличието на силно застрашени и едновременно с това силно уязвими към ветрогенератори видове от фауната, както и в приоритетни зони с установени богато биоразнообразие и в близост до защитени зони от Натура 2000 да бъдат направени допълнителни анализи и оценки (включително чрез ДОСВ), за да се установят по-конкретно параметрите в които могат да се ползват тези зони, да се предложатпо-адекватни стандарти за разстояния и осигуряване на функционална свързаност.с.Считаме също, че мерките, свързани с прилагане на системи за управление на турбините с цел предотвратяване на риска от сблъсък на птици и прилепи следва задължително към всяка турбина да включват автоматизирани системи, които регистрират птиците и съответно летателната активност на прилепите, както и да включват автоматизирани системи за отчитане на сблъсъците със самата турбина. Целта е да се елиминира до миниум субективниячовешки фактор при вземане на решение дали турбината да бъде спряна, както и недостатъците на полевите методи за установяване на смъртност чрез изброяване на намерените на терен трупове. Подкрепяме напълно осигуряванена публичността на данните за смъртност на птици и прилепи, като публичността следва да е реална и пряко достъпна за обществеността, експертите и учените, за да не позволи укриването на данни, както и за да улесни адаптирането на действията, свързани с минимизиране на рисковете за биоразнообразието. В допълнение считаме че системите за управление на ветрогенераторите с цел минимизиране на риска от сблъсък, както и за автоматизирано отчитане на смъртността следва да бъдат задължително условие за		

				всички проекти, независимо дали са във или извън приоритетните зони за развитие и да се разглеждат като част от характеристиките на проектите, а не да се включват в пожелателни последващи мерки. 3.По отношение на компонент „Води“, „Геоложка основа“ и „Почви“ считаме,че всички оценки следва да бъдат преразгледани, кат осе имат предвид параметрите на съвременните ветрогенератори, технологичните изисквания за изграждането им и необходимите за изграждането и експлоатацията им площи. В анализа на съответствието следва също така да се посочи до каква степен сегашните стандарти са достатъчни за предотвратяване на значими въздействия и да се предложат адекватни мерки и стандарти.4.Потношение компонент „Човешко здраве“считаме за крайно неподходящо мерките за отстояние от населени места да се основават на наредба от 2005 г. и да не са съобразени с мащабите на новите ветрогенератори. В този смисъл настояваме, в защита на човешкото здраве, да се приложи правилото 10Х за отстоянието на основата на перката до границата на населеното място и се прибави един радиус на ротора (дължината на пропелера на ротора). Допълнително гъсто населени райони е подходящо ад се поставят ограничения върху броя на съоръженията в клъстърите, както и да се ограничи височината турбините, които могат да се поставят.5.ДЕО също така не разглежда действителни сценарии, доколкото не отразява параметрите на ветроенергийните инсталации, както и не прави анализ на кумулативните въздействия, което считаме за много съществен пропуск. В заключение считаме, че е необходимо ДЕО да бъде допълнена , а ППЗ преработен в съответствие с установеното в ДЕО, но също и в обоснованите становище в хода на процедурата.		
				В този смисъл считаме че е необходимо: 1.ППЗ следва да бъде преработен, като се отчетат и препоръките ни от предходното становище относно методологичния подход и стратегическите документи,	Не се приема	**1.** Определянето на приоритетните зони е резултат от прилагането на критериите по чл. 5 от ЗЕВИ. Не се установява правно

				а приоритетните зони да се прецизират, като рисковите зони 22, 23, 24 и 25 напълно отпаднат.		основание за отпадане на зона на стратегическо ниво.
				2.В ДЕО да се включат и надлежно да се анализират всички стратегически документи, особени тези, касаещи биологичното разнообразие, а оценката и ППЗ да се съобразят с тях.	Приема се по принцип	2. Въпросът е в обхвата на ДЕО
				3.Да се посочат ясно параметрите на ветроенергийните съоръжения, които се прогнозира че ще бъдат изграждани, като се има предвид тенденциите в развитието на ветроенергийната индустрия.	Приема се по принцип	3. Тенденциите за по-мащабни съоръжения са релевантни за оценката на въздействията и следва да бъдат отчетени в ДЕО, като конкретните параметри се определят на проектно ниво.
				4.Да се опише сегашното състояние на ветроенергийния сектор като съществуващ брой турбини и инсталирана мощност (включително пространствено), както и мащабите на инвестициите към момента –брой турбини/мощност на одобрени, но нереализирани още проекти, както и проекти в процедура ((включително пространствено) и да се посочи ясно какво е нивото на постигане на целите на този етап; да се посочат също съществуващите екологични проблеми, произхождащи от развитието на ветроенергийния сектор (касаещи основно разполагането на турбини в силно чувствителни за биоразнообразието райони). Да се дадат реални прогнози за необходимостта от коригиране на сегашното развитие и постигане на целите за ВЕИ в краткосрочен и дългосрочен план,	Частично се приема	4. Наличната към момента официална информация, както и анализът на екологичните проблеми, произтичащи от сегашното развитие на секторaса в обхватаДЕО. Предложението за по-детайлно пространствено картиране на одобрени, но нереализирани проекти и на проекти в процедура ще бъде взето предвид при последващи актуализации на документа.
				5.Резултат от посоченото по т.3 и 4 по-горе енеобходимо да се разгледат 4сценария на развитие относими към ППЗ: 1. Развитие на сектора без ППЗ (съществуващо състояние); 2. Развитие на сектора с ППЗ без допълнителни коригиращи мерки извън приоритетните зони при параметри на ветрогенераторите, за които съществуват съвременни познания за въздействията (ветрогенератори с мощност до 5 MWи височина до	Приема се по принцип	5. Разглеждането на алтернативни сценарии е елемент на екологичната оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО. Конкретното структуриране на сценариите, включително по отношение на параметрите на съоръженията и мерките извън приоритетните зони, е въпрос на методологичен подход на ДЕО.

				200 м), 3. Развитие на сектора с ППЗ без допълнителни коригиращи мерки извън приоритетните зони при параметри на ветрогенераторите, съответстващи на съвременните тенденции за по-големи ветрогенератори (мощност над 5 MW и височина над 200 м. и 4. Развитие на сектора с ППЗ с допълнителни коригиращи мерки извън приоритетните зони (позволяващи пренасочване на проекти към приоритетните зони) при параметри на ветрогенераторите, съответстващи на съвременните тенденции за по-големи ветрогенератори (мощност над 5 MW и височина над 200 м. 6.Да се извърши Оценка за степентана въздействие върху защитените зони от Натура 2000, които са засегнати от ППЗ, включително и функционалната свързаност на тази част от екологичната мрежа. 7.ДЕО да предложи освен най-подходящия сценарий, също и допълнени и преработени мерки, така че да се гарантира опазването на биологичното разнообразие (не нанасяне щети върху природата) и човешкото здраве при спазване на принципа на справедливостта.	Приема се по принцип Приема се по принцип	6. Оценката за съвместимоста е задължителен елемент на процедурата по реда на чл. 31 от ЗБР. Въпросите относно функционалната свързаност на мрежата са в обхвата на ДЕО и ДОСВ в рамките на съответните оценки при участие на компетентните органи. 7. Разработването на мерки за предотвратяване на въздействия върху биоразнообразието и човешкото здраве е в обхвата на ДЕО
5.	Писмо/Известие 12-00-259-97/09.04.2026	Българско пещерно дружество	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Подкрепяме усилията за развитие на възобновяеми енергийни източници в страната, но считаме, че в настоящия му вид Планът не отчита в достатъчна степен значението и уязвимостта на карстовите райони в България. Необходимо е да се обърне сериозно внимание по следните точки: 1. Карстови райони и тяхната връзка с хабитат 8310 Съгласно Приложение I на Директива 92/43/ЕИО, местообитание 8310 („Пещери, неоткрити за обществеността“) подлежи на специална защита. Екологичното функциониране на този тип местообитание е неразривно свързано с цялостните карстовите гео-еко системи! Въпреки това, тези	Приема се по принцип	При определянето на приоритетните зони не е прилаган самостоятелен изключващ критерий, а е отчетено значението на карстовите райони и пещерните местообитания в България. Липсата на законово дефинирана и защитена категория „карстов район" и промяната на законодателство са отделни административни процедури и не са предмет на настоящия стратегичеси документ. Карстовите райони, в чиито граници се намират защитени зони по ЗБР и

				местообитания не са изрично обхванати като самостоятелна категория в директивата. Това създава нормативна празнина, която следва да бъде отчетена при стратегическото пространствено планиране, включително при определянето на приоритетни зони за развитие на възобновяеми енергийни източници. Съществува съществен нормативен пропуск – липсва законово дефинирана и защитена категория „карстов район“. 2. Конкретни карстови райони в България 2.1. Деветашко плато Обхваща две защитени зони от мрежата Натура 2000 - BG0000615 „Деветашко плато” за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, включена в списъка на защитените зони и BG0002102 „Деветашко плато” за опазване на дивите птици . • Попада в райони с наличен и/или планиран капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа (Северна България); • Частично съвпада с територии, идентифицирани като подходящи по инфраструктурни критерии; • В същото време представлява е типично плато с широко разпространение на повърхностни и подземни карстови форми. Установени са над 670 негативни карстови форми и 60 пещери (вкл. хабитат 8310) и ключови прилепни колонии за Европа. Налице е конфликт между инфраструктурната пригодност и екологичната уязвимост. 2.2. Врачански Балкан • В Приложение II районът попада в обхват на зони с добра електропреносна свързаност (Северозападна България); • Същевременно е най- силно карстифицираният район в страната на чиято територи има значими карстови системи (пещери) и защитени територии: РЕЗЕРВАТ “ВРАЧАНСКИ КАРСТ” – Съгласно категоризацията на Международния съюз за защита на природата (IUCN) - I категория – строг резерват и Природен парк „Врачански Балкан” който обхваща по-		защитени територии по ЗЗТ, са обхванати от приложените изключващи критерии. Посочените в становището конкретни карстови системи включват значими пещерни убежища на прилепи и местообитания по Директивата за местообитанията, чиито рискове са идентифицирани частично в ДЕО. Предложението за интегриране на разпространението на карста като самостоятелен ГИС слой в пространствения анализ е методологично предожение, което ще бъде взето предвид при последващи прегледи и актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. Следва да се отбележи, че Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. На този етап не са налице основания за изключване на територии, тъй като включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Определянето на приоритетните зони не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение.

				голямата част от Врачанската планина и масива на Лакатнишките скали с регистрирани 945 подземни карстови форми. Пещери. Високият капацитет за присъединяване не отчита карстовата уязвимост. 2.2. Предбалкан (централен и западен) • Части от Предбалкана са включени в зони с среден до висок потенциал за присъединяване; • Карстът в Предбалкана е широко разпространен, заемайки значителни територии върху варовици от триаската, юрската и кредната епоха. Характеризира се с разнообразни повърхностни (кари, вртопи) и подземни (пещери, пропасти). Забелязва се , че не е добре картографиран в пространствените анализи. Районът е богат на карстови извори, включително най-големия в България – Глава Панега. Съществува риск от да бъдат засегнати карстови райони които не са отчетени в Плана. 2.3 Западна Стара планина (Белоградчик, Чипровци) • Зоните около Белоградчик и Чипровци попадат в обхвата на територии с налична мрежова инфраструктура; • Налице са карстови и псевдокарстови структури, включително пещери и скални комплекси с висока природна стойност. Ландшафтната и геоложка значимост не е отразена като ограничение. 2.4 Триградско–Ягодински карстов район • В Приложение II части от Родопите са идентифицирани като потенциално подходящи зони с наличен капацитет; • Районът е един от най-значимите карстови райони в България. В мраморния комплекс са развити типични повърхностни и подземни карстови форми – пропасти, понори, валози, пещери . Регистрираните пещери са 204! 3. Рискове • Нарушаване на хабитат 8310; • Риск за пещеролюбивите видове прилепи; • Замърсяване на подземните води		

				4. Предложения • Изключване на карстовите райони; • Въвеждане на разпространението на карста в ГИС анализа; • Буферни зони; • Принцип на предпазливост: Законодателни промени		

6.	Електронна поща 12-00-259-102/09.04.2026	Сдружение за изследователски практики, инициатива „Зелени закони“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: …..	I. Увод Проектът на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ, пППЗ) е създаден в изпълнение на чл. 15в на Директива 2018/2001, който определя създаването на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници . Изискванията на чл. 15в на Директива 2018/2001 са транспонирани в чл. 5, ал. 2 – 10 на Закона за енергията отвъзобновяеми източници (ЗЕВИ) през 2023 г. Според чл. 5, ал. 7 на ЗЕВИ ППЗ подлежи на екологична оценка в съответствие с чл. 81, ал. 1 от Закона за опазванена околната среда и на оценка за съвместимост по чл. 31, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие.Процедурата за ЕО е на етап внесено задание за обхват и съдържание и схема за провеждане на консултациите. Проектът за ППЗ е обявен за обществено обсъждане в контекст на чести конфликти на местно ниво приодобряване на проекти за производство на енергия от вятърна и слънчева енергия в терени от значение забиологичното разнообразие – например, проекти, генерирали протести и съдебни дела в общини Аврен,Сухиндол и други, за които и от „Зелени закони“ сме подкрепяли граждански действия за изграждане на ВЕИ безувреждане на природни терени1. В този контекст, за приемането на ППЗ в България от изключително значение еизпълнението на изискването на Директива 2018/2001 в плана „компетентните органи /да/ определятдостатъчно хомогенни сухоземни, вътрешноводни и морски зони, в които не се очаква внедряването наконкретен вид или конкретни видове възобновяеми енергийни източници да окаже значително въздействиевърху околната среда, с оглед на особеностите на избраната зона, като отдават приоритет на изкуствени изастроени площи“ – повече за това изисквани виж в II.3.1. от настоящото становище. Включването на т. нар.„нарушени терени“ е от значение за изграждането на ВЕИ като реално	Частично се приема	Директива (ЕС) 2023/2413 въвежда изискване за приоритизиране на изкуствени и нарушени терени, което е залегнало като принцип в Плана. Установеният дял от около 1% нарушени терени в рамките на идентифицираните зони е резултат от прилагането на официален пространствен слой и отразява ограниченото застъпване между наличния вятърен потенциал и концентрацията на трайно нарушени терени. Предложението за разширяване на дела на нарушените терени ще бъде взето предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба и с оглед на новопостъпили верифицирани данни и изследвания, относими към въпроса.

				природоопазващи технологии безконфликт между политиките за климата и за биоразнообразието, както и за улесняване на инвеститорите чрезнасочване към терени, където няма предпоставки за обществени конфликти. За съжаление, обявеният заобсъждане ППЗ предлага 1,285 кв. км от общо 11093,598 кв. км – т.е. едва 1% от зоните – да бъдат разположени в„нарушени терени“. Това няма да доведе до правилно прилагане на европейските изисквания, нито до насочванена ВЕИ технологиите в безконфликтни зони, нито до улесняване на инвеститорите или до необходимото заоцеляването на човечеството на планетата прилагане на политиките за климата и за биоразнообразието всинхрон.		

				II. Общи положения. Основни слабости на пППЗ. Принципни проблеми II.1. Общи положения. На пръв поглед проектът на Плана е изготвен съгласно изискванията на чл. 15в и 15б наДиректива 2018/2001 и следва логика, която не би могла да бъде оспорена. Задълбоченото проучване на проектаобаче изважда на светло достатъчно проблеми, несъответствия и липси, които го правят неприемлив за целта, закоято е създаден – „да осигури териториална, аналитична и нормативна основа за ускорено внедряване наенергия от възобновяеми източници, чрез определяне на зони с висока степен на пригодност за изграждане наобекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ВЕИ – вятърна) без тези процеси да влияят инарушават състоянието на околната среда“. Според параграф 1 на чл. 15в от Директива 2018/2001 „[д]о 21 февруари 2026 г. държавите членки гарантират,че компетентните органи приемат един или повече планове за определяне, като подгрупа от зоните, посочени вчлен 15б, параграф 1, на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници за един или повечевидове възобновяеми енергийни източници“. Следва да отбележим, че МОСВ не е представило предобществеността – нито за обсъждане, нито дори с информационна цел – картографираните зони, заложени вчлен 15б, параграф 1 на директивата. По този начин не може да се установи дали България гарантира, „че тезизони, включително съществуващите централи за енергия от възобновяеми източници и механизмите засътрудничество, се съобразяват с прогнозните криви и общата планирана инсталирана мощност за технологияза енергия от възобновяеми източници, определени в техните национални планове в областта на енергетиката иклимата, представени съгласно членове 3 и 14 от Регламент (ЕС) 2018/1999“ (каквото е изискването на същиячлен 15б, параграф 1).https://www.zelenizakoni.com/novini/solari-prirod%D0%B0-Suhindol	Не се приема	II.1. Разработването на ППЗ е осъществено в изпълнение на чл. 15в от Директивата и чл. 5 от ЗЕВИ. Картографирането на подходящите зони по чл. 15б представлява отделен инструмент на националната политика и не е задължителна предпоставка за провеждането на настоящата процедура. Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез прилагане на пространствен анализ и използване на официални данни, предоставени от компетентните институции, в съответствие с изискванията по чл.5 на ЗЕВИ. Бележките и предложенията на компетентните органи, представени в рамките на предварителното съгласуване и в хода на работата на Междуведомствената работна група, са разгледани и са отразени в проекта на Плана съобразно тяхната относимост. Участието на обществеността е осигурено в рамките на предвидените консултации по реда на ЗООС и Наредбата за ЕО. В рамките на процедурата са предприети и допълнителни действия за осигуряване на широк достъп на обществеността до информацията и документацията по проекта: информацията за обществените консултации е разпространена чрез НСОРБ и областните управители с цел подпомагане на публичността и достигането на информацията до заинтересованите страни на местно ниво, а по инициатива на администрацията, проектът на Плана е публикуван и предварително за обществено запознаване в извънпроцедурен ред, с цел

				Липсата на публичност върху резултатите от картографирането на зоните е сериозен проблем, който затруднявaобщата оценка на плана. Тези резултати трябва да бъдат направени публично достъпни спешно и във всекислучай преди приключването процеса на обсъждане на настоящия документ! II.2 Основни слабости. Първата основна слабост на Плана е концентрирането му единствено върху вятърнатаенергия. Макар този проблем да се представя от Министерството на енергетиката (МЕ) едва ли не катоограничение, поставено от ЗЕВИ, на което не може да се реагира2, ние сме наясно, че МЕ всъщност отказва дапоеме отговорността за такава промяна, което е поредното доказателство за необходимостта от драстичнипромени в структурата и кадровата обезпеченост на тази институция, за да започне тя да работи адекватно нанарастващия брой задачи, свързани с ускореното развитие на възобновяемата енергия в България и региона. Впрочем това ограничаващо условие беше целенасочено включено с измененията в чл. 5 на ЗЕВИ през 2023 г. сцел опазване частните интереси на някои инвеститори във фотоволтаични паркове, които не желаят да сесъобразяват с изискванията на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Закона за биологичноторазнообразие (ЗБР), и са намерили начини да ги заобикалят чрез процедурни хватки и формалности или по другначин. Оставянето на слънчевата енергетика извън обхвата на плана поставя серия от проблеми от екологичен,икономически и социален характер, които не са отчетени от законодателя. Но те очевидно не са отчетени и отМОСВ – особено що се отнася до продължаващото да има масова подкрепа сред обществото противопоставяне„зелена енергия – биологично разнообразие“, което показва липсата на капацитет в министерството даанализира проблемите в дълбочина, да търси и намира благоприятни решения за всички (win-win) и да работи всътрудничество с		осигуряване на по-широко обществено участие в ранен етап. II.2. Проектът на План е изготвен в обхвата на чл. 5 от ЗЕВИ, който предвижда разработване на приоритетни зони за развитие на енергия от възобновяеми източници при спазване на конкретни критерии и технологични особености. В този смисъл, предметният обхват на Плана не е общо национално енергийно планиране на всички възобновяеми технологии, а специфичен инструмент за пространствено определяне на приоритетни зони за технологията, която е предмет на планиране в съответната процедура. Съгласно чл. 15б от Директива (ЕС) 2018/2001, изменена за трети път с Директива (ЕС) 2023/2413 (RED III), на компетентните органи е предостава алтернативна възможност да приемат един или повече планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. Република България е избрала подход за разработването на един план за един вид възобновяем източник – вятърна енергия. Поради това картирането е извършено само за този възобновяем източник и не включва картиране на зони за ускорено внедряване на фотоелектрически централи за оползотворяване на слънчева енергия. Липсата на зониране за други технологии не представлява пропуск или

				други институции (МЕ, ЕСО, КЕВР и др.), с бизнеса и с обществото, когато е необходимо да сеправят промени за подобряване на общия краен резултат. Липсата на зони за приоритетно развитие на енергията от слънцето води до неправилна оценка (изкривяване,подценяване, надценяване) на възможностите за постигане на националния принос към общата цел на ЕС за ВЕИ,заложена в член 3, параграф 1 на Директивата. Втората основна слабост е невключването в Плана на зони за мрежова инфраструктура и инфраструктура засъхранение (ЗМИИС), необходими за интегриране на енергията от възобновяеми източници велектроенергийната система (чл. 15д на Директива 2018/2001). Тук поясняваме следното: 1. В ЗЕВИ (чл. 5, ал. 3, т. 4 е записано, че разработването на плана по ал. 2 [ППЗ – бел. моя] се извършва приотчитане на „планираното в 10-годишния план по чл. 81г от Закона за енергетиката развитие на2 СПРАВКА за отразяване на становищата получени след проведени обществени консултации по проект на Закон заизменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗИД на ЗЕВИ), стр. 19.електропреносната мрежа и плановете по чл. 90 от същия закон за развитие на електроразпределителните мрежи, включително на съоръжения за съхранение на енергия“. 2. В проекта на ППЗ наистина има референции към 10-годишните планове на ЕСО. На стр. 29 се твърди, че„[з]а целите на анализа е използван официален геопространствен слой, предоставен от „Електроенергиенсистемен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД), който отразява съществуващата и планираната електроенергийнаинфраструктура, както и възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа“. 3. На стр. 36 се твърди, че „[с]лед прилагане на критериите за изключване на несъвместимите територии,полученият допустим слой е пространствено пресечен със слоя за зоните с наличен и предвидимкапацитет за присъединяване към		изкривяване, а произтича от нормативно определения обхват на настоящия инструмент. Разработването на Плана се извършва в рамките на междуведомствена координация по установения ред и при ясно разпределени компетентности между институциите, съгласно действащото законодателство и твърдението за „институционален отказ“ или организационна неадекватност са неправилни. Въпросите за екологични, социални и икономически последици са в обхвата на Доклада за екологична оценка на стратегическо ниво, съобразно характера на Плана, като по-задълбочените анализи се извършват на последващите етапи на инвестиционно планиране за всеки конкретен инвестиционен проект, независимо от Плана. Следва да се има предвид, че Планът има стратегически характер и не замества процедурите по проучване и присъединяване на конкретни инвестиционни предложения. Поради това в него не се разглеждат конкретни технически решения. Също така, ППЗ не замества и не дублира плановете за развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи, които се изготвят от съответните оператори и се утвърждават по реда на Закона за енергетиката. В този контекст използването на данни от десетгодишните планове на ЕСО ЕАД представлява интегриране на налична официална информация, а не заместване

				електропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД, изграден въз основа на анализ на близостта на териториите до съоръжения от електропреносната мрежа иелектрически подстанции и включващ информация за свободните мощности за присъединяване натериторията на всяка зона. В резултат на тази операция са обособени приоритетни зони, представляващичасти от допустимите територии, попадащи в обхвата на зони с идентифициран капацитет заприсъединяване. По този начин приоритетните зони отразяват пространственото припокриване междудопустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, като за всяка зона е отчетенсъответният капацитет за присъединяване.“ В избрания подход има сериозни грешки и заобикаляне текста на Директивата, които правят не самопозоваването на 10-годишния план на ЕСО недостатъчно обосновано и надеждно, но и пораждат основателносъмнение за реалната полза от чл. 5, ал. 3, т. 4 на ЗЕВИ. 1. Чл. 15д на Директива 2018/2001 ясно посочва необходимостта от извършване на екологична оценкасъгласно Директива 2001/42/ЕО, и, когато е приложимо, на оценка съгласно член 6, параграф 3 отДиректива 92/43/ЕИО на плановете за ЗМИИС (§ 1, буква г)), както и посочват условията за дерогация оттова изискване. 2. Пак там е записано: „При изготвянето на такива планове държавите членки се консултират съссъответните оператори на инфраструктурни системи“ (последно изречение на §1). Никъде обаче не еказано, че плановете на „съответните оператори“ за развитие на мрежите (какъвто са десетгодишнитепланове на ЕСО) могат да се използват вместо планирането на ЗМИИС по чл. 15д. 3. В проекта за пППЗ е записано, че „[п]о отношение на присъединяването към електроенергийната мрежа,за зоните са отчетени 463 MW капацитет по предварителни договори, както и 1 615 MW възможност занови присъединявания. Обобщеният		на отделен инструмент за мрежово планиране. По отношение на капацитетите за присъединяване следва да се подчертае, че те имат индикативен характер на стратегическо ниво и не представляват окончателно разпределение или гаранция за конкретни проектни мощности. Реалното присъединяване се извършва по реда на специалното енергийно законодателство.

				капацитет за всички зони възлиза на 1 853 MW, като капацитет заприсъединяване е наличен в зони 8, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 24 и 25, а за останалите зони къммомента не е предвиден такъв (подробната информация за териториалния обхват и капацитета заприсъединяване е представена в Приложение II)“ (стр. 37), като малко по-нагоре (стр. 36) се твърди, чевъв всиките 25 зони, би могло да се разположат ветрогенератори с обща мощност „най-малко 2500 MW“.Всичко това показва, че за около поне 650 MW нови вятърни мощности няма никакви планирани досегавъзможности за присъединяване. Неясно е също така какви действия следва да бъдат предприети зафизическото присъединяване на мощностите, заявени по предварителни договори или за онези, коитобиха били изградени там, където са налице възможности за присъединяване. Т.е. при наличната в негоинформация, пПРЗ не дава възможност дори при провеждане на екологична оценка да се оценипотенциалното въздействие и на частта от бъдещите инвестиции, отнасящи се до изграждането намрежите. 4. Що се отнася до информацията за потенциалните системи за съхранение на енергия, които биха могли дабъдат изградени в очертаните от проекта за план зони, тя е недостатъчна за каквито и да е изводи иоценки. Дори в 10-годишния план на ЕСО, информацията за тези системи („батерии“) е недостатъчна иизглежда противоречаща си. Сравнението между таблици 3.1. и 3.3. в плана на ЕСО за предвидените заприсъединяване в електропреносната и електроразпределителните мрежи (таблица 3.1) и прогнозите наИНПЕК (таблица 3.3.) показва разлика от над 3 пъти. При това тези прогнози нямат никаква териториалнабаза, т.е. не може да се покаже каква част от тях попада в ППЗ, който разглеждаме. 5. Най-накрая трябва да се каже, че десетгодишните планове на ЕСО за развитие на мрежите, (както иплановете на електроразпределителните дружества за развитие на мрежите) имат две слабости, които		

				непозволяват да заместят предложените в чл. 15д на Директива 2018/2001 планове за ЗМИИС: 1) те са реактивни, а не стратегически документи. Иначе казано, ЕСО всяка година реагира наинвестиционните предложения и включва в десетгодишните планове всички предложения задобавяне на капацитет, т.е. за „развитие“ на мрежите спрямо предложенията за изграждане наАЕЦ, ТЕЦ, ВЕЦ, ВяЕЦ, ФЕЦ, а отскоро – и системи за съхранение. 2) не преминават екологична оценка, което е голяма дупка в законодателството на страната. Самитепланове се утвърждават от КЕВР на ежегодна база, което – както казахме – предполагавъзможности за драстични промени, от което следва невъзможността да се направи каквато и дае екологична оценка с повече от няколко месеца „трайност“. Представете си – ако десетгодишнитепланове за мрежите подлежаха на ЕО, то те биха били част от един непрекъснат цикъл „ежегоденъпдейт на десетгодишен план за развитие на мрежите – ежегодна екологична оценка“, което пъкби довело (на базата „средната скорост“ на работа на МОСВ по отношение на екологичнитеоценки на стратегически документи) до постоянната липса на утвърден и действащ план замрежите. Просто защото нямаше никога да има завършена, обсъдена, обжалвана и накрая приетаекологична оценка. Накратко: Независимо от „прикритието“ на текста на чл. 5, ал. 3, т. 4 на ЗЕВИ, разглежданият тук проект за ППЗпритежава съществен недостатък – не включва като количество (брой и капацитет) и като териториалноразпределение (в определените от самия него зони) достатъчно информация за необходимите мрежи за преноси разпределение и системи за съхранение на енергията. Така те не могат да бъдат адекватно оценени в една ЕОна ППЗ, поради което самата ЕО ще бъде компрометирана per se!Но дори да бъде направена ЕО на актуалния 10-годишен план на ЕСО (2005-2034 г.) – след като данните в негонямат ясно разписано териториално-пространствено разпределение до всяка крайна точка (място на изгражданена ВЕИ-мощност или „батерия“), а от друга		

				страна в плана на ЕСО има твърде много условности (различия),свързани с развитието на мрежите поради естеството на заявените проекти за ВЕИ (и батерии), смятаме, че тя бибила безполезна за целите на Плана за приоритетните зони за развитие на вятърната енергия. Това води до извода, че са необходими сериозни допълнения на проекта за ППЗ с конкретни данни за мрежите исистемите за съхранение на енергия, така че да може да му бъде направена адекватна ЕО. II.3. Системните и принципни проблеми в проекта на ППЗ са няколко. II.3.1. Несъответствие с основно изискване на чл. 15в на Директива 2018/2001. Проектът многократно реферира към чл15в от Директива 2018/2001. В повечето референции обаче, еигнорирано основното указание, заложено в него по отношението на т.нар „нарушени терени“, а именно: „В тези планове компетентните органи: а) определят достатъчно хомогенни сухоземни, вътрешноводни и морски зони, в които не се очаква внедряванетона конкретен вид или конкретни видове възобновяеми енергийни източници да окаже значително въздействиевърху околната среда, с оглед на особеностите на избраната зона, като: i) отдават приоритет на изкуствени и застроени площи като покриви и фасади на сгради,транспортна инфраструктура и тяхната пряка заобикаляща ги среда, зони за паркиране, земеделскистопанства, площадки за отпадъци, промишлени обекти, рудници, изкуствени вътрешни воднибасейни, езера или резервоари и, когато е целесъобразно, обекти за пречистване на градскиотпадъчни води, както и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селскотостопанство;“ (чл. 15в, параграф 1, буква а, условие i)) Обявеният за обществено обсъждане проект на ППЗ предлага 11093,59 кв. км зони за приоритетно развитие наВЕИ от вятърна енергия, от които едва 1,285 кв. км		II.3. Методологията на Плана е съобразена с изискването за прилагане на многофакторен пространствен анализ, включващ екологични ограничения, енергийни потенциали и инфраструктурни възможности. Приоритетното разглеждане на нарушени терени е отчетено в рамките на анализа, но не представлява единствен или задължителен критерий, тъй като директивата предвижда балансиран подход между различни фактори, включително техническа и мрежова осъществимост. Следва да се подчертае, че чл. 15в не въвежда задължение приоритетните зони да бъдат ограничени изключително до нарушени или застроени територии, а предвижда тяхното предпочитане „когато е целесъобразно“. Планът е инструмент на стратегическо пространствено планиране и не представлява инвестиционна програма с конкретни количествени проекти и мощности. Поради това оценката на потенциалния принос има индикативен характер и се базира на сценарийни допускания, съгласувани с наличните

				са нарушени терени. Докато за Република България все оценяма официално картирана обща площ на нарушените терени, то в доклад на WWF-България от 2024 г. 3саидентифицирани като нарушени терени за производство на енергия от вятър 24,917 кв. км. Това означава, чепППЗ предлага нереалистично малка площ на приоритетни зони, от които едва 1% са „нарушени терени“ – дял,който няма да намали общественото напрежение и доверие в предварителна екологична оценка на зоните,извършена при одобряване на ППЗ. Нито ще изпълни изискването на формално цитирания чл. 15в на Директива 2018/2001. От текстове в самия план излиза и противоречието във връзка с това изискване. На стр. 29 се твърди, че се отдава „приоритет на нарушени терени“ след като преди това – на стр. 20 – е казано: „Пространственият анализ е извършен въз основа на актуални и официални геопространствени данни, съответстващи на изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като при определяне на приоритетните зони с предимство се разглеждат нарушените терени. За целите на Плана е приложен слой с такива терени (актуални към 2024 г.), като е установено, че в рамките на идентифицираните приоритетни зони цялото им присъствие е минимално (1,285 км²), а основната част от териториите отговаря на останалите релевантни критерии.“ Очевидно е, че приоритет на нарушените терени (територии) този проект не предвижда. Но позоваването на чл. 15в от Директивата (а и към ЗЕВИ и ИНПЕК) е използвано, за да се „докажат“ другите предложения за зониране, някои от които противоречат на духа на самия член, а и на целите, които европейския законодател е заложил с това условие и които са свързани с целенасоченото опазване на биологичното разнообразие на континента. II.3.2. Липса на реални доказателства, че „[п]рилагането на Плана ще има значим принос за постигането на националните и европейските цели за устойчиво развитие, енергийна независимост и ограничаване на изменението на климата. Очакваните		национални енергийни модели и планови документи. Количественото разпределение на конкретни мощности и мрежови решения се извършва на последващо ниво на планиране и реализация. Методологията е базирана на подход, съобразен с нивото на планиране и целта на документа. Средногодишната скорост на вятъра на определена височина представлява утвърден и широко използван първичен пространствен индикатор за оценка на вятърен потенциал в рамките на стратегическо зониране. Показателят „full load hours“ е производна величина, която зависи от допълнителни проектни и технологични параметри, които не са налични на стратегически етап. Принципите, заложени в Плана, са приложени съобразно неговия стратегически характер и нивото на наличната информация. Оценката за устойчивост и баланс е извършена чрез Доклада за екологична оценка, който разглежда релевантните компоненти на устойчивото развитие. При определян на приоритетните зони, бележките и предложенията на компетентните органи, представени в рамките на предварителното съгласуване и в хода на работата на Междуведомствената работна група, са разгледани и са отразени в проекта на Плана съобразно тяхната относимост. Междуведомствената координация е осъществена в рамките на горепосочената

				резултати и ефекти се изразяват в редица икономически, енергийни, екологични и социални ползи, които обхващат както национално, така и регионално ниво“(стр. 7).Никъде в проекта за ППЗ не са дадени количествени данни, които да показват, че приносът на тези зони ще бъде „значим“. Отново авторите се водят от 10-годишния план за развитие на мрежите на ЕСО и ИНПЕК, където има само обобщени данни за бъдещите ВяЕЦ, но не и за конкретните им местоположения, а не от независими оценки и изчисления за максимално възможните мощности (ветрогенератори и системи за съхранение на енергия), които могат да изградени в определените зони и които биха дали по-точна картина на конкретния принос на предложените зони. Нещо повече – проектът за ППЗ е изключил територията на Североизточна България като приоритетна зона за развитието на вятърната енергия, но в плана на ЕСО (2025-2034 г.), четем: „Резултатите от изчисленията показват, че при липса на вятър в североизточна България, която е най-далече от всякакви генериращи източници, се получават критично ниски напрежения. Напрежението в п/ст Варна пада до 378kV, п/ст Добруджа – 378kV, в мрежа 110kV напреженията са между 100 ÷105kV. Това доказва, че е необходимо да се предприемат мерки за овладяване на напреженията, с инсталирането на допълнителни компенсиращи устройства в региона. Разгледани са няколко варианта, като заключението е, че трябва в поне две подстанции да се монтират компенсиращи устройства, с възможности ± 200MVAr. Едното компенсиращо устройство трябва да е в една от новите подстанции 400/110kV в добричкия регион, предвидени за присъединяване на нови ВяЕЦ. Другото устройство трябва да се инсталира в п/ст Образцов чифлик. Конкретните технически решения ще бъдат специфицирани в съответните технически проекти на обектите.“ (стр. 25/39)		работна група по установения административен ред. Обстоятелството, че отделни дискусии не са публично документирани в детайл не означава липса на координация, а отразява вътрешния характер на административния процес по изготвяне на стратегически документ. По същество на съдържанието, липсата на предварително изключване на територии не дерогира приложението на задължителните нормативни изисквания. Изискванията на Наредба №14 от 2005 г. представляват действаща нормативна уредба, която е приложима независимо от предмета на Плана. Поради стратегическия характер на документа, конкретните технически изисквания не се прилагат на ниво пространствено зониране, а са предмет на задължителните процедури за оценка на конкретни инвестиционни предложения. Позоваванията на законодателни инициативи имат информационен и аналитичен характер и не представляват правно основание за прилагане на норми извън действащото законодателство. Те са използвани с цел отразяване на актуалния законодателен контекст, без да създават обвързващи правни последици. Въпросите относно биологичното разнообразие, защитените видове и местообитания, Натура 2000, птиците, прилепите, миграционните коридори и биокоридорите за едри бозайници са относими към ДЕО. При разработването на Плана е приложен принципът на предпазливостта, като въздействията върху прилепите и други чувствителни

				Т.е. ЕСО разглежда един изключен от ППЗ регион като основен за изграждане на ВяЕЦ и съответно – необходимата мрежова инфраструктура, свързана с тях! Освен този проблем, липсата на количествени данни или оценки за максимално възможните мощности (ветрогенератори и системи за съхранение на енергия), които могат да изградени в определените в проекта зони, ще попречи на извършването на качествена и достоверна ЕО, доколкото няма да може да бъдат оценени съответните максимални въздействия. Това в крайна сметка ще компрометира и основната цел на самия план – развитие на ВяЕЦ по „бързата писта“ и без унищожаване на ценно биологично разнообразие! II.3.3. Погрешно избран за изходна база параметър за икономически изгодни показатели на вятъра. Вместо избраната скорост на вятъра („Mean wind speed“ на височина 150 m над земната повърхност, стр 20) за изходна база би следвало да се избере параметърът „брой часове с пълно натоварване“ (full load hours), във формулата на който участва избраният от авторите параметър. На негова база те биха могли да определят по-точно къде са териториите в които има икономически смисъл за производство на енергия от вятъра, за да може спрямо тях да се слагат ограниченията, породени от природозащитни и други ограничаващи изграждането на ветрогенератори цели. В случая авторите са се опитали да представят крайният резултат от зонирането като позитивно за бизнеса, но изглежда не са успели в тази си цел. II.3.4. Видимо неспазване на част от принципите, посочени като основа на пППЗ. Според текста на стр. 5-6, разработването на плана се основава на определени принципи. По-нататък обаче, самият текст на ППЗ дава доказателства, че някои от тези принципи не са спазени. Основание за това твърдение ни дава непълното цитиране и очевидно		групи са разгледани в рамките на екологичната оценка. Липсата на достатъчно пространствено детайлни национални данни е обективно констатиран факт и не може да бъде основание за неприлагане на стратегическо планиране. Предвид това са предвидени смекчаващи и адаптивни мерки, като по-задълбочените оценки се извършват на проектно ниво, когато са налични конкретни параметри на инвестиционните предложения.

				превратно тълкуване на чл. 15в от Директива 2018/2001 на няколко места в проекта. 1. Съгласуваност с европейските и националните политики. Още при представянето на нормативния контекст, който определя ППЗ, авторите са цитирали непълно (стр. 10) като са изпуснали изискването на буква а), условие i) на чл. 15в от Директива 2018/2001, като по този начин омаловажават едно от основните изисквания – да се ограничи в максимална степен предварително, на етап изготвяне на ППЗ, сблъсъкът между ускореното изграждане на ВЕИ и опазването на биологичното разнообразие. 2. Устойчиво и балансирано развитие ако беше спазено указанието на чл. 15в за това, на какви терени да се дава приоритет, щеше да стане ясно, че като краен резултат в проекта този принцип е силно компрометиран в частта „устойчиво“. От своя страна добавката „балансирано“ към „устойчивото развитие“ е безсмислена, но често използвана от български институции и отделни лица, които отказват да приемат устойчивото развитие като концепция, принципи и практики, и постоянно пробутват като елемента с най-голяма тежест икономическите цели, и то в смисъла и разбирането за „прогреса“ от 19 и ранния 20 век. Именно „устойчивостта“ изисква имплицитно да са отчетени и трите основни фактора: икономическо развитие, социално въздействие и екологично въздействие, но къде точно е балансът във всеки конкретен случай подлежи на доказване чрез: 1) общоприети или иновативни, но верифицирани методи за определяне на този баланс (напр. Live Cycle Sustainability Assessment, Монетаризация и Global Costs, Triple Bottom Line и други математически и системни модели и методи); 2) с използването на възможно най-актуални, измерими, проверяеми и научно обосновани данни. В пППЗ не е показано чрез какви модели и методи за анализ или изчисления, или по друг начин се е		

				стигнало до извода, че е приложен принципът на „устойчиво и балансирано развитие“.. Напротив, използваният подход, при който се започва от един „технически“ (но и икономически) фактор (районiране според средната скорост на вятъра), и от определените по този начин райони се изваждат определени по различни (правни, научни или други) критерии територии, не отчита в пълна степен социалното влияние (напр. здравни аспекти) и влиянието върху околната среда (напр. въздействие върху прилепите) – и двата пропуска вписани в самия текст (на страници 15 и 40-42 респективно). 3. Междуинституционална координация – в проекта за ППЗ е записано „Планът за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е разработен от министъра на околната среда и водите, съвместно с министъра на енергетиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на транспорта и съобщенията и министъра на земеделието и храните, в съответствие с чл. 5 ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ). Планът определя зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници – конкретно зони за развитието на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (обозначени като „приоритетни зони за вятърна енергия“ в текста на Плана).“ Документи4 на МОСВ обаче говорят обратното: През 2024 и 2025 г. са се състояли общо три срещи на Междуведомствената работна група, създадена със Заповед № РД-428/21.05.2024 г. на министъра на околната среда и водите, изменена със Заповед № РД-1055/11.12.2024 г. – на 25.06 и 17.12.2024 г. и 30.04.2025 г. На първите две МРГ се е занимавала с организационни въпроси по структурата, процеса, сроковете и информационното осигуряване. На третото заседание са били „разпределени задачи за текстовата част на Плана“ и е бил „одобрен график за следващите		

				дейности“. Няма данни за проведени срещи на МРГ, в които да са създадени работни групи, да е извършена конкретна работа по плана, да са обсъждани резултатите от картографирането или от крайния проект за ППЗ. Възниква въпросът: Имало ли е изобщо някаква смислена междуинституционална координация при създаването на проекта за ППЗ или както обикновено сме свидетели на поредната имитация на сътрудничество между институциите? В настоящата ситуация можем да очакваме две възможни развития: 1) да възникнат сериозни спорове между заинтересуваните институции относно крайния вариант на ППЗ; или 2) институциите да се разберат да „заметат под килима“ проблемите, разчитайки, че Европейската комисия няма да ги идентифицира и постави на дневен ред в процеса на разглеждане и одобрение на плана. 4. Оценка и минимизиране на екологичните въздействия – неприлагането на чл 15в в неговата пълнота и на чл.15д, на практика затруднява и изкривява подобни оценки. II.3.4. Липса на информация за отстоянието по Наредба №14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия 4 Отчети за изпълнението на програмния бюджет на Министерството на околната среда и водите за 2024 г. и за 2025 г. На страница 15 от пППЗ, четем: „Поради липса на данни при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени териториите на населени места и прилежащите им отстояния. При изпълнение на Плана остават приложими изискванията за минимални		

				отстояния съгласно Наредба №14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство,преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия.“ Тук ще покажем, че проблемът е далеч по-сериозен от липсата на данни. В отговори на три институции – МОСВ,МЗ и МРРБ – към въпроси на г-н Атанас Цветански, зададени по реда на Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), са налице признания, че определянето на разстоянието от 500 метра5 до най-близката урбанизирана територия не почива на сериозна научна информация по отношение въздействието върху човешкото здраве и околната среда. МОСВ: „МОСВ не разполага с информация относно това дали документи, оценки, становища или анализи са използвани или предоставяни при формиране на изискването за минимална дистанция от 500 метра между ВЕИ и жилищна/урбанизирана територия.“ и „МОСВ не е участвало в изготвянето на указания, препоръки или становища на МОСВ относно прилагането на тази дистанция при оценки за въздействие върху околната среда (ОВОС) или оценка за съвместимостта и няма информация за изготвени/издадени такива от МОСВ.“ Министерство на здравеопазването: Министерството на здравеопазването на страница и половина се опитва да прехвърли цялата отговорност за проучване въздействието върху човешкото здраве на ветроенергийните паркове върху МОСВ и Наредба №14. Все пак успява да каже и нещо конкретно: „Министерство на здравеопазването не е извършвало оценка на въздействието на ветроенергийни паркове върху човешкото здраве“ – това след като в началото на отговора са описани някои потенциални рискове и свързаните с тях нормативни документи на европейско и национално ниво. Министерство на регионалното развитие и благоустройството (едно от двете министерства, заедно с МЕ, издали Наредба №14): „След извършена проверка в архива на МРРБ не са		

				открити документи, съдържащи научни публикации, стандарти, нормативни анализи или становища, които да са използвани като основание за определяне на посоченото минимално разстояние в процеса на изготвяне на наредбата.“ И още: „Към настоящия момент от страна на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката не са издавани указания, методически насоки или други разяснителни документи във връзка с прилагането на Наредба №14 от 2005 г.“ „Не разполагаме с документи, които да удостоверяват дали при определяне на стойността от 500 м. Са били използвани инженерни анализи или оценки на въздействие, отчитащи фактори като мощност на турбините, терен, акустични модели, визуално въздействие инфразвук и други параметри.“ Впечатляващо! Всички тези отговори датират от средата на 2025 г. по заявления за достъп до информация, съдържащи ясни и конкретни въпроси. Самата Наредба №14 е от 2005 г. и трудно може да се твърди, че е 5 Чл. 141, ал. 1, Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия, в сила от 29.09.2005 г. Издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката и енергийните ресурси, обн. ДВ. бр. 53 от 28 юни 2005 г., изм. ДВ. бр. 73 от 5 септември 2006 г.съобразена с актуалното състояние на вятърната енергетика като мощност на единични инсталации и ветропаркове, физически параметри и въздействия върху човешкото здраве и биологичното разнообразие. Ясно е, че най-вероятно няма никакви научно обосновани данни, с които да е обосновано разстоянието от 500 метра, записано в чл. 141, ал. 1 на Наредба №14 от 15 юни 2005 г. Този факт е единствено и достатъчно условие, за да бъде бламиран не само разглежданият тук проект за ППЗ, но и всеки отделен проект за изграждане на вятърни инсталации за производство на електрическа енергия! Но можем да		

				очакваме и обратни процеси – заинтересувани инвеститори да се опитат да атакуват самото наличие на изискване за отстояние, което пък ще доведе до нови сблъсъци между бизнес, институции и граждани. II.3.5. Позоваване на неприети законодателни промени (ЗИД на ЗЕВИ) На две места – на стр. 39 и 46 – проектът се позовава на предложения, включени в ЗИД на ЗЕВИ. Обръщаме внимание, че тези предложения не са приети от 51-то Народно събрание и няма никаква гаранция, че следващото НС ще ги приеме във вида, в който са предложени. Така, че подобни позовавания са най-малкото некоректни, ако не и съзнателен опит за заблуждение на обществото. II.3.6. Липса на важна информация, която би могла да повлияе на оформянето на границите и площите на предложените зони На стр. 40 четем: „При разработването на методологията за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой, свързан със чувствителността на прилепите към вятърните турбини. Това решение се основава на установената липса на достатъчно пространствени количествени и научно обосновани данни относно разпределението, миграцията (Rodrigues et al. 2015) и кумулативните ефекти върху пещеролюбивите и други видове прилепи (Adams et al. 2021, Barré et al. 2022) на национално ниво, които да позволят надеждно стратегическо зониране. В този контекст следва да се отчете и липсата на специализиран закон за защита на пещерите в България, което налага прилагането на допълнителни предпазни мерки на ниво планиране и реализация на проекти“. За да се справи с този проблем „Планът прилага принципа на предпазливостта, като предвижда прилагането на превантивни и адаптивни мерки за		

				смекчаване на потенциалното въздействие върху прилепите“. Предложените мерки за смекчаване на въздействието на етапите на планиране и изграждане и по време на експлоатация по наше мнение са недостатъчни по отношение на прилепите. Консултациите, които направихме с представители на научната общност показват, че проблемът е изключително сериозен и би могъл да доведе до необратими негативни последици за някои от видовете прилепи при изграждане и експлоатация на определени ВяЕЦ. Отчитаме като провал на МОСВ факта, че след като е ясно, че прилепите са едни от силно засегнатите животински видове от работата на вятърните инсталации, възниква министерството досега не е поръчало пълни изследвания за въздействието върху тях от тази индустрия. Смятаме, че са необходими спешни мерки в тази посока, част от тях сме посочили в препоръките в края на този текст.		
				III.1. Изводи 1. Липсата на зони за приоритетно развитие на слънчевата енергия и зони за развитие на мрежите и системите за съхранение на енергия (които все повече се фокусират в близост до ВЕИ-паркове) е проблем, който трябва да бъде решен спешно. Това може да се случи със спешно допълнение на обсъждания сега проект за ППЗ или с нов такъв проект. 2. Смешно малките площи на нарушени терени (под 2 кв. км.!), включени в пППЗ торпилират основен принцип, заложен в чл. 15в на Директива 2018/2001. 3. Така както е предложен, проектът на ППЗ не доказва твърдението на стр. 7, че „[п]рилагането на Плана ще има значим принос за постигането на националните и европейските цели за устойчиво развитие, енергийна независимост и ограничаване на изменението на климата“. А една от целите на създаването на подобни планове именно да се подпомогне сериозния принос на нови, бързо изградени и въведени в експлоатация ВЕИ.	Частично се приема	Бележките са отразени в мотивите по предходните точки на настоящото становище. Въпросите са разгледани и на този етап не са налице основания за прекратяване на процедурата или за изготвяне на ново задание. Изложените в становището предложения ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба.

				4. Липсата на информация – а оттам и на слой, който да бъде използван за изключване на територии, ценни за оцеляването, разпространението, миграцията и т.н. на прилепите (не само на видовете, живеещи в пещери), е значителен пропуск, който не може да бъде игнориран. Предлаганите мерки за минимизиране на рисковете за прилепите по време на строителството и особено на експлоатацията на ветрогенераторите, са спорни, да не кажем – неработещи. 5. Налице е сериозно разминаване между проекта за ППЗ и Десетгодишния план за развитие на мрежите (2025-2034 г.) на ЕСО. Това разминаване е както по линия на териториалния обхват за изграждане на ВяЕЦ, така по отношение оценката на мощностите, които могат да бъдат изградени в предложените зони. Всъщност актуална количествена оценка на мощностите, които тези зони биха могли да приемат, няма. 6. Липсват доказателства за устойчивостта (в смисъла на „устойчиво развитие“) на плана, както и за сериозна междуинституционална координация при създаването на проекта за План. И двете липси могат да доведат до значителни проблеми при развитието на конкретни проекти в определените зони. III.2. Препоръки Смятаме, че за да добие по-завършен вид и да отговаря на целите, за които се изготвя, МОСВ следва да изпълни следните препоръки: 1. Да разшири обхвата на плана по своя инициатива със зони за приоритетно развитие на слънчева енергия и на мрежите и системите за съхранение на енергия. 2. Да преоцени факта, че в ППЗ са включени незначителни площи от нарушени терени и площи, включени в изискванията на чл. 15в, параграф 1, буква а, условие i) и да включи повече такива терени във финалния вариант. Изпълнението на предходната ни препоръка ще допринесе за това. 3. Да поръча изготвянето на количествена оценка за максималните мощности от ВЕИ, които биха могли да		

				се изградят в предлаганите зони и да съобрази с тях предстоящата екологична оценка на ППЗ. 4. Заедно с ЕСО да съгласуват следващия 10-годишен план за развитие на мрежите (2026 – 2035 г.), така че в него да се даде приоритет на изграждане и /или рехабилитация на мрежите, които свързват зоните за приоритетно изграждане на ВЕИ. 5. Да направи оценка на устойчивостта („устойчивото развитие“) на ППЗ по някой от общоприетите методи за такива оценки. 6. По отношение проблема с липсата на информация за прилепите – да възложи спешно цялостно проучване на НПМ и ИБЕИ. Междувременно мерките за смекчаване на следва да включат поне определянето на зони без ветрогенератори на минимум 10 км. от пещерите, разположени в предлаганите зони или в близост до тях и свикването на експертен съвет (консилиум), на който да се обсъдят и приемат други адекватни мерки за смекчаване по отношение не само на видовете, обитаващи пещерите, но и тези, които не влизат в тях или мигрират. 7. Да представи справка за извършената работа от междуинституционалната работна група за изготвяне на ППЗ.		
				IV. Заключение На основание горното становище, смятаме, че Планът за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия не може да бъде приет в представения от вносителите вид. Смятаме, че неговото подобряване в кратки срокове е необходимо и възможно.	Приема се по принцип	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
7.	31.03.29026 г.	доц. д-р Иван Пандурски	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Както изрично е отбелязано в проекта на Плана „при разработването на методологията за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой, свързан с чувствителността на прилепите към вятърните турбини“. Отсъстват и надеждни данни за миграционните пътища, потенциалните ловни местообитания и сезонната	Частично се приема	Методологията за определяне на приоритетните зони е разработена чрез пространствен анализ и използване на официални данни от компетентните институции, в съответствие с изискванията на ЗЕВИ. Подходът съчетава оценка на ветровия потенциал, възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа и

				динамика на прилепните съобщества в карстовите подземни убежища на национално ниво. Отсъствието на тези данни не е позволило на авторите на Плана да гарантират, че ще постигнат една от основните заложени цели – минимално въздействие върху околната среда и по-специално върху прилепите. Недостатъчно е оценена и екологичната чувствителност на дефинираните зони за развитие на производството от вятърна енергия по отношение на местообитания на защитени видове прилепи извън Защитените зони по Натура 2000 и Защитените територии по ЗЗТ: -В част от условно обособените приоритетни зони се намират важни пещери-убежища на многохилядни колонии защитени видове прилепи, често със статут на уязвими, а границите на приоритетните зони са в непосредствена близост до такива убежища. Строителството на ветроенергийни турбини в тези зони ще попадне в благоприятни ловни местообитания на видовете. Отчитайки многочислеността на пещерните колонии и разстоянията на които индивидите се отдалечават по време на лов, вероятността от смъртност на прилепи в резултат от сблъсък с въртящите се елементи на турбините може да бъде оцененена с много висока степен. Като примери мога да посочим следните обособени приоритетни зони, където вероятността от повишена смъртност на индивиди е голяма: Зона 11 0 MW – приоритетните зони са в благоприятно ловно местообитание на многохилядни колонии на подковоноси прилепи (Rhinolophus sp.), пещерен дългокрил (Miniopterus schreibersii), дългопръст нощник (Myotis capaccinii), голям нощник (Myotis myotis) др., обитаващи пещерите на Деветашкото плато; Зона 13 – 60 MW – засяга ловни местообитания на една от най-големите размножителни колонии на южния подковонос (Rhynolophus euryale) в Европа в Пролазката пещера; зона 12 – 120 MW – засяга местообитания на колонии от пещерите по долината на Русенски Лом, в т.ч. и на		ограниченията, произтичащи от изискванията на ЗБР и ЗООС за опазване на околната среда и биологичното разнообразие. При определянето на приоритетните зони не е въведен самостоятелен изключващ критерий, свързан с чувствителността на прилепите към вятърни турбини, а са отчетени карстовите райони и пещерните местообитания като ключови за опазването им. В този смисъл Планът прилага принципа на предпазливостта по ЗООС и предвижда рамкови мерки за предотвратяване, намаляване и мониторинг на въздействията върху прилепи и птици, които се конкретизират на проектно ниво. Следва да се отбележи, че Планът е стратегически документ и не определя конкретни инвестиционни площадки, нито предвижда задължително реализиране на съоръжения във всяка очертана зона. Поради това на стратегическо ниво не могат да се правят категорични изводи за пряко засягане на конкретни пещери или колонии на прилепи. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение. При всяко конкретно инвестиционно предложение, независимо дали е относимо към приоритетна зона или не, е задължително провеждане на ОВОС и оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони и територии от мрежата „Натура 2000", при участие на компетентните органи.

				колониите в пещерата Орлова чука; Зона 21 – 400 MW – засяга местообитания на многочислени колонии в пещерата „Андъка“ и др.; -За част от предложените мерки за смекчаване на отрицателинте въздействия върху прилепите липсва методична основа за прилагането им на територията на страната, поради което не може да бъде оценена тяхната ефективност. Така например отсъстват каквито и да било критерии за определяне на числеността и видовия състав на мигриращи групи от прилепи за да бъде задействана ефективна система за ранно предупреждение. Отсъствието на общоприета национална методика за предконструктивен мониторинг на прилепите в обсега на планираните ветроенергийни паркове, както и на такава за оценка на смъртността на прилепите по време на експлоатация, още повече затруднява предварителното дефиниране на чувствителни групи от вятърни генератори към които да бъде прилагана системата за ранно предупреждение. Акустичните ултразвукови системи за възпиране на прилепите в обсега на ротора имат широк диапазон на ефективност по отношение на различните видове прилепи, вариращ в зависимост от конкретния вид прилеп и метеорологичните условия. Широколентовите системи за възпиране излъчват ултразвуци от 20 до 100 килохерца, което напълно изключва тяхното въздействие върху повечето подковоноси прилепи у нас. Трябва да бъде отчетено и бързото затихване на ултразвуците с отдалечаване от техния източник, което намалява значително тяхната ефективност при неподоходящото им разположение. Считам, че за минимизиране на въздействието върху прилепите в резултат от реализацията на проекта на Плана е необходимо да бъдат преразгледани границите на приоритетните зони спрямо важните подземни убужища на прилепи в карстовите терени, като бъде определено минимално отстояние за строителство на вятърни турбини от тях, осигуряващо безпрепятствен		Оценката на потенциална смъртност на биологични видове, е елемент на проектно ниво на оценка на въздействието, при която се използват конкретни технически параметри на съоръженията, микроситуиране, локални екологични данни и резултати от теренни наблюдения. На стратегическо ниво подобни количествени оценки не могат да бъдат извършени с достатъчна научна прецизност, поради липса на проектни параметри и конкретно местоположение на бъдещите съоръжения. Ккато бе отбелязано, Планът не предопределя автоматично изграждане на вятърни генератори в рамките на всички приоритетни зони, нито техния брой, конфигурация или технически характеристики. Мерките за смекчаване на въздействието върху биологичното разнообразие, включително прилепи, са разработени на стратегическо ниво като рамкови, принципни и адаптивни мерки, съобразени с международната добра практика при стратегическо екологично планиране. Тяхната конкретна методическа спецификация, включително прагове, оперативни протоколи, алгоритми за активиране и технически параметри, се определя на етап проектно планиране и експлоатация, когато са известни конкретните характеристики на инвестиционните предложения. Липсата на национална единна методика за всички аспекти на мониторинг не препятства прилагането на принципа на предпазливостта, заложен в ППЗ и ДЕО.

				достъп на прилепите до благоприятните ловни местообитания. Тази оценка на разстоянието трябва да бъде извършена индивидуално за всяко от потенциално засегнатите колонии. Необходимо е да бъде приета национална методика за предконструктивен мониторинг на прилепите в територии, предвидени за изграждане на ветроенергийни паркове, както и на такава за оценка на летателната активност и смъртността по време на тяхната експлоатация, което ще гарантира ефективното прилагане на системата за ранно предупреждение.		Определянето на нормативни или задължителни минимални отстояния от пещери и други подземни убежища не е предмет на стратегическия План, а е въпрос на специализирана нормативна уредба и последващи оценки на конкретни инвестиционни предложения. Планът не въвежда нови национални методики, а се базира на съществуващата нормативна и методологична рамка. Независимо от това, резултатите от последващи научни разработки и мониторингови системи могат да бъдат взети предвид при бъдещи актуализации на стратегическите документи.
8.	Писмо/Известие 04-00-668-3/26.03.2026	Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Във връзка с полученото писмо относно изразяване на становище по задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклад за екологична оценка на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, Ви представяме становището на Минно- геоложки университет „Св. Иван Рилски“. Становището съдържа експертни бележки и препоръки, свързани с интегрираното планиране на енергийния и минно-добивния сектор, необходимостта от координация между заинтересованите страни, както и мерки за осигуряване на устойчиво развитие и минимизиране на потенциалните въздействия върху околната среда. Оставаме на разположение за участие в последващи обсъждания и експертни консултации по темата. **СТАНОВИЩЕ** **Относно:** Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклад за екологична оценка на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия и схема за провеждане на консултации с обществеността, заинтересованите		

				органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана Настоящото Задание за обхват и съдържание на Доклада за екологична оценка на проекта „План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“ (ППЗ/Планът) е изготвено по Договор № Д-30- 8/13.02.2026 г. между МОСВ и „Реноватика“ ЕООД за извършване на екологична оценка и в изпълнение на изискванията на чл. 19а от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Заданието е съобразено с указанията в писмо изх. № ЕО-43-14/02.02.2026 г., с което Министърът на околната среда и водите постановява, че проектът подлежи на задължителна екологична оценка и докладът следва да бъде изготвен от колектив експерти с ръководител, отговарящ на изискванията на чл. 16 от Наредбата за ЕО. Във връзка с чл. 36, ал. 2 и разпоредбите на чл. 12, ал. 1-3 от Наредбата е извършена проверка на предоставените пространствени данни относно местоположението на включените в ПЗ площи. Установено е, че тези площи не попадат в границите на защитени зони по смисъла на ЗБР и в ЗТ съгласно ЗЗТ. На основание чл. 36, ал. 3 е направена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която проектът на ППЗ няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху местообитания и популации, предмет на опазване в защитените зони от мрежата „Натура 2000“, с подробно мотивирано обоснование. **Минно-добивния и преработвателен сектор в рамките на проекта на ППЗ** Добивната промишленост е стратегически отрасъл с ключово значение за икономиката на Република България. Тя осигурява значителен дял от БВП и брутната добавена стойност, висока производителност на труда и силен експортен потенциал. Секторът поддържа работни места, особено в региони с	Частично се приема	ППЗ не регламентира секторни политики, но отчита кумулативни ефекти на стратегическо ниво.

				ограничени алтернативи за поминък, и служи като база за развитието на свързани индустрии - металургия, строителство, химическа промишленост, машиностроене и електроника. Това го прави важен фактор за икономическата стабилност и енергийната независимост на страната. Същевременно добивната промишленост се намира в процес на трансформация в условията на зеления преход и Индустрия 5.0: дигитализация, автоматизация, енергийна ефективност, кръгова икономика и декарбонизация са вече част от стратегическите приоритети на сектора. Оптимизацията на процесите, внедряването на чисти технологии и научно-развойната дейност намаляват екологичните рискове, подкрепят устойчивостта и повишават конкурентоспособността на сектора. Зеленият преход изисква високо квалифицирани кадри и адаптиране на образователните политики към енергийна ефективност, възобновяема енергия, кръгова икономика, устойчиви технологии и управление на ресурси. Поради съвместните пространствени и оперативни интереси, е необходима системна интеграция между секторните политики: минна и ресурсна политика, енергийна политика и планиране на ВЕИ. Това означава синхронизирани GIS-слоеве за концесии и проекти, кумулативни оценки на въздействията, координация на инфраструктурни решения (пътища, трансформатори, кабели) и механизми за управление на припокривания и конфликти в земеползването. Интеграцията трябва да осигури баланс между целите на енергийната трансформация (развитие на вятърна енергетика) и защитата на икономическите интереси и операционната сигурност на добивните предприятия. Това включва оперативни протоколи за безопасност (във връзка с взривни и логистични операции), договорни схеми за споделена инфраструктура, финансови механизми за компенсации и адаптация, както и участие на концесионери в процесите на планиране и мониторинг. Устойчивият растеж на добивния сектор и успешният зелен преход са взаимно допълващи се цели: модернизиран, дигитализиран и	Неотносимо	Предложенията за по-дълбока структурна интеграция с образователната система и индустриални политики надхвърлят обхвата на ППЗ и са релевантни като насока за хоризонтални политики.

				екологично адаптиран минен отрасъл ще подкрепи националната икономика и ще улесни интеграцията на ВЕИ, а координираните политики и публичните инвестиции в образование, научни изследвания и инфраструктура ще гарантират, че преходът става справедливо и ефективно, без необосновани икономически щети за ключовите отрасли. Активното включване на висшите училища и целенасоченото изграждане на кадри са от съществено значение за успешния зелен преход и интегрираното планиране между енергетиката, минно-добивния сектор и ВЕИ. Университетите трябва да участват пряко в подготовката и изпълнението на ДЕО чрез научни екипи за полеви изследвания, GIS-моделиране, оценка на кумулативни въздействия и мониторинг; да осигуряват докторантски и интердисциплинарни изследователски програми; и да гарантират база за независими научни прегледи и прозрачност пред обществеността. За да се ускори пазарната и технологична трансформация, държавната подкрепа следва да стимулира формирането на нови образователни профили и специалности и реновиране на стари и утвърдени такива - енергиен инженеринг, електроенергетика, инженерна геоекология, геоинформатика, кръгова икономика, устойчиви финанси и зелено управление на производствени системи. Това включва целево финансиране на докторантури и стипендии, държавно-частни партньорства, програми за преквалификация и продължаващо обучение, стажове в индустрията и механизми за адаптация и качество на учебните планове в контекста Зеления преход и декарбонизацията. Чрез координация между държава, университети и бизнес ще се създадат условия за обучение и формиране на високоспециализирани кадри, способни да управляват модернизацията и синергията между ВЕИ и добива. **Общи препоръки към обхвата и съдържанието на проекта на ППЗ**		

				Управление, участие и координация 1. Включване на представители на минната индустрия, регионални власти и висши училища в работни групи за идентифициране на критични точки на припокриване и разработване на оперативни схеми за координация (случаи за координация: достъп, логистика, взривни работи, споделена инфраструктура). 2. Формализирани механизми тип меморандуми за разбирателство, протоколи за координация, периодични заседания и определяне на координатори за бърза оперативна синхронизация.	Приема се по принцип	ППЗ предвижда координация между компетентните органи и заинтересованите страни в съответствие със ЗООС и ЗЕВИ. Включването на допълнителни формализирани структури не е задължителен елемент на стратегическия документ и но може да бъде разгледано като добра практика при прилагане и бъдещи актуализации.
				Данни, картографиране и оценка на дефицити 3. Подробни GIS карти на концесии, активни и проучвателни площи, миграционни коридори и интеграция с национални/европейски регистри. 4. Идентифициране и запълване на данни-дефицити (дългосрочни полеви данни за птици и прилепи, археологически проучвания, хидрологични и почвени данни). 5. Детайлно отчитане на миграционните коридори (напр. Via Pontica) и използване на реални теренни и GPS данни.	Частично се приема	В ППЗ са използвани налични официални пространствени данни и ГИС слоеве от компетентни институции в съответствие с чл. 5 ЗЕВИ. Идентифицирането на дефицити е допустимо, но тяхното запълване зависи от налични национални програми и научен капацитет извън обхвата на ППЗ. Разработването на Плана Планът е въз основа на съгласувана пространствена методология с ясно описани изключващи критерии и слоеве данни като допълнителни научни данни и актуална научна информация с пряко значение за оценката на зоните ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба
				Кумулативен анализ и оценка на въздействия 6. Задължителен кумулативен анализ на съществуващи и планирани ветроенергийни паркове в съответните региони, включително дългосрочни наблюдения, включващ съвместните ефекти от вятърни паркове и минна дейност върху околната среда, здравето и инфраструктурата (в т.ч. прах, води, стабилитет на прилежащите терени, трафик). **7.** Оценка на трансгранични и регионални ефекти.	Приема се по принцип	Кумулативни въздействия и трансгранични и ефекти са в обхвата на ДЕО и последващи оценки, приложими на проектно ниво, където се използват конкретни параметри и локални данни.

				Мониторинг, независим контрол и отчетност 8. Мониторинг в реално време (визуален, радарен, GPS). 9. План за мониторинг и адаптивни мерки с ясно разпределение на отговорностите и финансови механизми за изпълнение - първоотправен минимум 12 месеца (препоръчително 36 месеца за птици и прилепи), последващ периодичен мониторинг 3-5 години след въвеждане в експлоатация. **10.** Независим научен контрол, ежегодни независими доклади и публичен достъп до данните.	Приема се по принцип	Предложените системи за реалновременен мониторинг, дългосрочни независими доклади и разширени срокове са добри практики, които могат да бъдат приложени на ниво инвестиционно предложение или при конкретни договорни и регулаторни механизми, но не са елемент на стратегическия план.
				Мерки за смекчаване, адаптация и възстановяване 11. Интеграция на системи за временно спиране на турбини (shutdown on demand); 12. Пространствено дистанциране от чувствителни местообитания; сезонни ограничения в строителството; технически мерки за намаляване на колизии (радари, регулиране на работата при миграции); контрол на ерозия и води; компенсационни и възстановителни мерки за местообитания. 13. Социални мерки, план за обществено участие, програми за местна заетост и прозрачни компенсации. 14. При установяване на конфликтни зони - разработване на алтернативни локации и договорни схеми за компенсации и възстановяване.	Частично се приема	ППЗ съдържа рамкови мерки в съответствие с принципа на предпазливостта по ЗООС и ЗБР. Конкретни технически решения са допустими и препоръчителни, но тяхната приложимост и ефективност се определят на проектно ниво въз основа на конкретните характеристики на съоръженията и локациите.
				Научна обоснованост, образование, кадрово обезпечаване и технологична адаптация 15. Актуални и дългосрочни изследвания, включително национални данни от реално функциониращи ветроенергийни паркове, които показват, че при правилно управление въздействието върху птиците може да бъде минимално. 16. Активно включване на университети в полеви изследвания, моделиране (GIS, екологична статистика), мониторинг. 17. Договорни партньорства, студентски практики, финансиране на магистърски/докторски програми, независими научни прегледи и публични семинари.	Приема се по принцип	ППЗ се основава на налични научни данни и експертни оценки, като допуска участие на академичната общност. Предложените мерки за реформа в образованието, нови специалности и финансиране са извън предметния обхват на Плана.

				18. Държавна подкрепа за целеви докторантури и програми за преквалификация в ключови професионални направления, имащи отношение към енергиен инженеринг (ВЕИ), екологично/рудно инженерство, GIS, кръгова икономика, устойчиви финанси. **19.** Държавна подкрепа за образователни и научни програми (енергиен инженеринг, кологично инженерство, GIS, кръгова икономика), които да осигурят дългосрочна научна и техническа база за управлението на ВЕИ.		
				<u>Финансиране и правно-административни механизми</u> 20. Ясни финансови механизми за изпълнение на мониторинга и адаптивните мерки (бондинг, гаранции, фондове за възстановяване). 21. Включване на договорни клаузи между оператори и концесионери за споделена инфраструктура и компенсации; **22.** Регулаторни изисквания за публичност и отчетност с цел повишаване на общественото доверие.	Неотноси моско дру	ППЗ се прилага в рамките на съществуващата нормативна и институционална рамка, включително ЗООС, ЗЕВИ и свързаните подзаконови актове. Предложените механизми изискват нормативна уредба или индивидуални договорни отношения и не са предмет на настоящия стратегически план.
				<u>Синхронизиране на ВЕИ и минно-добивната и преработвателна промишленост</u> 23. Пространствено припокриване и потенциални конфликти: при определяне на приоритетни зони е задължително да се интегрират актуални карти на минни находища, действащи рудници, добивни концесии и зони за бъдещи проучвания. Непланирано припокриване може да доведе до конфликт на ползвания на земята, ограничаване на достъпа до находища и усложнение на логистиката за добива. 24. Въздействие върху безопасността и експлоатацията: изграждането на вятърни паркове и прилежаща инфраструктура (пътища, линии) в близост до минни обекти може да усложни транспортните коридори, взривните работи и зоните за складиране на материал, изисквайки адаптиране на оперативни протоколи и допълнителни мерки за безопасност. 25. Ефекти върху околната среда и разрешителните режими: смесените въздействия (прах, изменение на повърхностните води, акустични ефекти)	Частично се приема	ППЗ отчита пространствени ограничения и съвместимост на различни типове земеползване съгласно чл. 5 ЗЕВИ и екологичното законодателство. Идентифицираните рискове от припокриване с минни дейности са релевантни и следва да бъдат разглеждани при последващи нива на планиране. Детайлната координация на концесии, оперативни режими и икономически компенсации е извън стратегическия обхват и се реализира чрез секторни и договорни механизми.

				могат да окажат потенциално въздействие върху компонентите на околната среда около минни площадки, налагайки допълнителни мониторинг и компенсаторни мерки. 26. Икономически последици: потенциални ограничения на разширение на минни дейности и увеличени разходи за синхронизиране на графици, компенсаторни мерки и пространствени корекции; възможности за синергии при споделена инфраструктура (пътища, трансформатори) след детайлен анализ и договорни механизми. **27.** Необходимост от насочено внимание в ДЕО за оценка на взаимодействието с минно-добивния сектор - картиране на всички активни и планирани минни зони, оценка на рисковете за експлоатацията и безопасността, сценарии за координация, и конкретни смекчаващи мерки и договорни механизми за разрешаване на конфликти.		
				Заключение: Планът има потенциал да осигури балансирано развитие на вятърната енергия, при условие че екологичната оценка бъде изпълнена с достатъчна детайлност, научна обоснованост и прилагане на ефективни мерки за опазване на биоразнообразието - обоснован е в нормативен и стратегически аспект и прилага интегриран подход за пространствено планиране, включително използване на GIS и съобразяване с екологичните ограничения. Разработването на ППЗ е инструмент за реализиране на националните и европейските цели за декарбонизация и увеличаване на дела на възобновяемите източници.	Приема се по принцип	Настоящото становище ще бъде включено в справката за проведените консултации.
9.	Електронна поща 12-00-259-91/09.04.2026	проф. Диана Гергова	☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	Уважаеми дами и господа, Пристъпвам към това адресирано към вас изложение като археолог е дългогодишна практика в терена, международно признание за приносите ми , и изключителна тревога за следващия задаващ се погром над археологическото ни наследство във връзка е обявения от МОСВ “План за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна	Приема се по принцип	Следва да се отбележи, че Планът има стратегически характер и не одобрява конкретни инвестиционни предложения. Въпросите, свързани с финансирането на конкретни проучвания, се разглеждат съобразно приложимото законодателство на последващите етапи от реализиране на конкретни инвестиционни предложения при конкретни инвестиционни

				енергия” България е всепризната за третата по богатство на археологическо и културно наследство страна в Европа след Гърция и Италия. Осеяна е с видими и невидими, все още неоткрити археологически обекти, свидетелство за възникването и развитието именно в нашите земи на няколко световни цивилизации : най-ранната- от каменно медната епоха, тракийската и българската средновековна и християнска. Това наследство е все още неефективно опазвано, с огромен и още неразгърна потенциал като фактор за устойчиво икономическо развитие в сферата на културния туризъм. То е не само от национално, но и от световно значение. Извор е на национално самочувствие, обществен подтик за градивност и един от елементите на националната ни сигурност. Защитата на това наследство е гарантирана както в Конституцията, така и в Закона за културното наследство (ЗКН) и съответната Наредба за извършване на теренни археологически разкопки (Наредба) Според Чл. 18 от Конституцията на Република България “ археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост”, а съгласно Чл. 146 от ЗКН “ Археологическите обекти, открити в земните пластове, на тяхната повърхност, на сушата и под вода имат статут на културни ценности с категория съответно национално значение или национално богатство до установяването им като такива по реда на този закон.” Конституцията постановява, че държавните имоти се стопанисват и управляват в интерес на гражданите и на обществото. ЗКН и Наредбата ясно постановяват, че “при осъществяването на строителни, благоустройствени или селскостопански дейности, търсене, проучване и добив на подземни богатства и други дейности, свързани с въздействие върху земната повърхност, земната основа, земните недра и под вода, при които са открити структури ши находки, притежаващи признаци на културни ценности, както и осъществяването на конкретни инвестиционни проекти , задължително се		параметри, местоположения и технически характеристики на бъдещи проекти. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. ППЗ не отменя ангажиментите на нито един инвеститор за спазване на законодателството при реализиране на инвестиционното намерение - при реализиране на конкретни инвестиционни предложения се прилагат всички относими нормативни изисквания, включително тези, свързани с проучването и опазването на културното наследство, съобразно компетентността на съответните органи и действащото законодателство. Археологическото наследство е защитено по реда на Закона за културното наследство, който изисква задължително становище на Националния институт за недвижимо културно наследство при всяко инвестиционно предложение. Включването на дадена територия в ППЗ не отменя и не ограничава тази защита или конституционалните защити. Въпросите, свързани с конкретните разходи, източници на финансиране и финансовото обезпечаване на отделни проучвания, не са предмет на настоящия стратегически документ.

				осъществяват спасителни археологически проучвания. Средствата за спасителни теренни проучвания до пълното проучване на терена се предоставят от възложителя, във връзка с чиято инвестиционна инициатива се извършва спасителното проучване.” Прави впечатление, че “стратегическата цел на Плана за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е да допринесе за оползотворяване на вятърната енергия на ниво Европейски съюз и в Република България, чрез балансирано планиране на територии за ускорено прилагане на технологии за оползотворяване на енергията на вятъра и трансформирането й в електрическа енергия, съобразено с инвестиционните възможности компонентите на околната среда и биологичното разнообразие в Република България. Приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия очертават “обща рамка на площите за приоритетно развитие на инвестиционни проекти, без да се засягат районите с висока екологична чувствителност, включително защитените зони от Европейската екологична мрежа „Натура 2000“ на територията на България и европейското и националното законодателство в областта на околната среда. При картографирането са изключени защитени зони и територии, установените миграционни маршрути на птици, горски и трайно затревени територии и морските пространства, където се извършва стопански риболов. Очевидно и основателно е вниманието към околната среда и биоразнообразието, но също очевидно е и пълното пренебрегване на археологията и към земните недра, в които тя се намира. А монтирането на всеки един от ветрогенераторите достига до дълбочина от 20 м и със сигурност би засегнал разположени в тях археологически обекти. Т.е.археологическите обекти, намиращи се в т. наречените приоритетни зони, ще бъдат директно засегнати, ако преди това в тях не бъдат осъществени спасителни археологически проучвания, включващи няколко етапа на обхождания		

				за издирване на обектите и тяхното картографиране, геофизично или лидарно проучване, и като последен етап - задължителните спасителни археологически разкопки. Трябва да се отбележи, че обособените 25 зони заемат обща площ от 6383.91 кв. км., в областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали и Смолян, на които физически могат да бъдат разположени най-малко 2500 MB нови вятърни мощности. На територията на всички тези области са разположени видими, или могат да бъдат идентифицирани забележителен брой археологически обекти, чието проучване и евентуална социализация биха били от решаващо значение за международния имидж на България като страна на древни цивилизаци, които успява да разкрие и покаже. Тук следва да добавим изключително разнообразният релеф и красота на българската природа. Археологическото и природното наследство са интегрално обвързани. Развитието на човешката цивилизация е процес на общуването на човека с окръжаващата го природа и археологическите открития разкриват етапите на това общуване. За това и в международните документи по опазването отдавна е въведен терминът “ културен пейзаж ”, все още пренебрегван и не интегриран в нашето културно законодателство. Културните пейзажи , създавадени чрез труда на хората при обработката на земята за специфични земеделски култури и насаждения са свидетелства за творческия гений, социалното развитие и въображаемата и духовна жизненост на всеки един народ . Те са също част от нашата колективна идентичност. Много от тях се включват в Листата на Световното наследство на ЮНЕСКО. Тази специфична и за нашата страна проблематика изисква целенасочено не само екологично, но и културно изследване преди взимането на решения за изграждането на комплексите от ветрогенератори, които коренно ще променят българския културен и		

				исторически пейзаж, доминиран от засадената в земеделски земи “метална гора” унифицираща го с пейзажа на останалите европейски страни, които обаче не са така богати на уникално археологическо богатство. От документа на МОСВ и цитираните в него Директиви, става ясна амбициозната цел до 2030 г. делът на енергията от възобновяеми източници в енергийния микс да се удвои в сравнение с 2020 г. и да достигне поне 40 %, да се завиши до 42,5 %, като отвъд това задължително равнище държавите членки следва да се стремят колективно да постигнат общата цел на Съюза за 45 % енергия от възобновяеми източници. За целта следва да бъдат премахнати ненужните административни тежести и продължителността на процедурите за издаване на разрешения във връзка с проекти за енергия от възобновяеми източници, разположени във и извън зоните за ускорено внедряване на тази енергия. Изискването всеки план следва да се подлага на екологична оценка и да вземат предвид екологичните съображения на ранен етап от процеса на планиране на стратегическо равнище отново засягат само един аспект. Не са зачетени археологическото наследство, културния пейзаж, въздействието на този пейзаж върху хората, проблемите на човешкото здраве. Документите предполагат ’’участието на обществеността в процеса на вземането на решения” и “достъпа до правосъдие” но по презумпция, проектите, “които нямат значително въздействие върху околната среда следва да бъдат освободени от задължението за извършване на специфична оценка на въздействието върху околната среда, да се ползват от ускорени административни процедури за издаване на разрешения, включително от мълчаливо съгласие в случай на липса на отговор от компетентния орган в определения срок при междинна административна стъпка Казаното по- горе ясно показва, че изграждането на ветрогенераторите у нас по съкратена процедура и под натиска на директива, ще бъде правено единствено на		

				базата на екологична оценка, но не и на културна, както и при липса на задълбочен анализ за мястото на различните икономически сфери и баланса между тях в полза на оптималното развитие на страната ни. Известни са примери от медиите на незачитане на съдебни решения, възпрепятстващи изграждането на ветрогенератори в някои зони, протести срещу изграждането им в защитени зони, както и на обществени обсъждания по въпроса, а и на едно допълнение в Наредбата . Тревога буди и една неотдавнашно допълнение към Наредбата, Чл. 6, т. 2, според която за определяне на стойността на археологическия обект се предвижда проучване само на 10 % от терена, очевидно в услуга на по- бързото реализиране на инфраструктурни проекти в очевиден в ущърб на опазването на археологическото наследство. Бих поставила следните въпроси: А. Към МОСВ и Министерство на културата 1. Превантелното археологическо проучване на огромните терени, предвидени за изграждане на ветрогенератори изисква значително по- навременно осъществяване на теренните археологически изследвания и разкопки. Досегашните спасителните археологически проучвания в страната,свързани среализирането на мащабните инфраструктурни проекти в България : трасета на магистрали, жп линии и тръбопроводи, които в никакъв случай не обхващаха такива големи площи, каквито са предвидени за изграждането на ветрогенераторите. Съгласно ЗКН средствата са от държавния бюджет и от инвеститорите, (за 2021 г. за пътни проекти в бюджета на АПИ - 7, 5 млн.лв: за 2022 г.- 5 млн лв.) Изчислени и предвидени ли са тези средства от Министерството на културата или МОСВ?		
10.	Писмо/Известие 12-00-259-92/09.04.2026	Национален природонаучен музей – БАН	☐ Лицето действа от свое име ☒ Лицето защитава позиция от	Преминаването към алтернативни източници на енергия като енергията на вятъра е важна част от стратегиите на Европа за справяне с климатичните промени и енергийна независимост. Поставени на неподходящи места обаче, ветрогенераторите могат да нанесат значителна вреда на биоразнообразието чрез	Частично се приема	При разработването на Плана не е приложен самостоятелен изключващ слой за чувствителността на прилепите поради установената липса на достатъчно систематизирани национални пространствени данни, позволяващи

			името на друго лице/група лица: ….	директна смъртност на индивиди и разрушаване на местообитания. В някои случаи тази вреда може да е значително по-тежка, което практически обезсмисля идеята за „зелена“ енергия. В тази връзка, настоящият План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е необходима стъпка към истински устойчивото развитие, взимайки предвид както подходящите за за вятърни турбини места, така и границите на защитени зони, миграционните маршрути на птици други чувствителни територии. Значителен пропуск обаче съществува по отношение на прилепите, който, ако не бъде попълнен, неизбежно ще доведе до смъртност на защитени видове. На територията на страната ни се срещат 33 вида прилепи (1/3 от всички видове бозайници в България), всички защитени от ЗБР. В търсене на храна, много видове еженощно прелитат десетки километри, включително на височината на вятърните перки при хубаво време, а някои видове като ръждивите вечерници (род Nyctalus) или кафявите прилепчета (род Pipistrellus) са и далечни мигранти. Това ги прави особено уязвими както към пряк сблъсък с перките, така и към баротравма, причинена от огромните разлики във въздушното налягане в близост до тях. Като причина прилепите да не бъдат подробно включени в Плана авторите изтъкват липсата на информация за миграционни им маршрути. Това е вярно в смисъла, че няма публикувани карти по модел на тези за птиците, но за сметка на това съществува детайлна база данни за значимите прилепни убежища в страната. Като се има предвид, че пещеролюбивите видове прилепи са обект на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР), данните от всеки проведен мониторинг се предоставят на МОСВ, включително актуализиран списък със		надеждно стратегическо зониране. В рамките на ДЕО е извършен анализ на наличните данни за значими пещерни колонии в близост до конкретни приоритетни зони, въз основа на данни от МОСВ, ИАОС и платформата GBIF, предоставени от НПНМ – БАН. Там, където е идентифициран висок риск за пещерно зависими видове, той е отразен като значително отрицателно въздействие в оценката. Посочените в становището конкретни зони в близост до значими прилепни убежища са относими към извършената екологична оценка. Оценката на конкретните буферни разстояния около идентифицираните убежища е предвидена като задължителен елемент на ниво инвестиционно предложение, тъй като зависи от параметрите на конкретните съоръжения и видовия състав на колониите. Включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство. Следва да се отбележи, че Планът е стратегически документ и не определя конкретни инвестиционни площадки, нито предвижда задължително реализиране на съоръжения във всяка очертана зона. Поради това на стратегическо ниво не могат да се определят окончателни буферни зони около отделни убежища, нито да се

				значимите подземни местообитания на прилепи в България, техните географски координати, природозащитна значимост, чувствителност и заплахи. При положение че МОСВ участва в разработването на Плана, не разбираме защо тези данни не са използвани. Допълнително, всички потвърдени наблюдения на прилепи в страната от началото на миналия век досега са публикувани със свободен достъп в платформата GBIF на следния адрес: https://www.gbif.org/dataset/6b2a3042-db4f-4bf2-85a4-0301654a083a. Наличието на стандартизирани географски координати за всички наблюдения прави изключително лесно създаването на изключващ пространствен слой, като около всяко убежище следва да се остави буфер с площ в зависимост от обитаващите го видове прилепи. Например, за видове от род Rhinolophus (подковоноси), които са бавни летци и се отдалечават сравнително малко от убежищата, буфер от 20 км би бил подходящ. За видове като пещерния дългокрил (Miniopterus schreibersii), които летят на по-големи разстояния, този буфер следва да се увеличи на минимум 40 км. За илюстрация представяме карта, показваща убежищата на прилепи, приютяващи над 100 индивида, за периода от 2010 година насам. Ако тази карта бъде наложена върху картата на зоните, определени като приоритетни за развитието на вятърна енергия, вижда се, че припокриване има. Като особено значими, но не единствени, можем да посочим: пещерата Варкан, намираща се в непосредствена близост до Зона 2-0MW; Зона 1-0MW; Зона 3-75MW; пещерата Магура, намираща се в непосредствена близост до Зона 3-75MW; Зона 1-0MW; Зона 5-150MW; пещера Козарника, намираща се в непосредствена близост до Зона 3-75MW; Зона 4-0MW; Зона 5-150MW; Зона 1-0MW, пещера Мишин камък в непосредствена близост до Зона 4-0MW, Зона 5-150MW, Зона 6-0MW; пещера Троевратица в непосредствена близост до Зона		извършва микроситуационна оценка на риска. По отношение на предложението за използване на допълнителни научни източници, включително данните от платформата GBIF, координатите на значими прилепни убежища и препоръките по Споразумението EUROBATS, представените изследвания, допълнителни научни данни и актуална научна информация с пряко значение за оценката на зоните ще бъдат взети предвид при последващи прегледи и евентуални актуализации на документа, съобразно неговия предмет, обхват и приложимата нормативна уредба. По отношение на предложенията за предконструкционен и постконструкционен мониторинг, както и за конкретни режими за ограничаване работата на турбините при определени метеорологични условия, следва да се отчете, че оценката на потенциалната смъртност на прилепи и определянето на конкретни мерки за смекчаване са елемент на проектно ниво на оценка на въздействието. На този етап се използват конкретни технически параметри на съоръженията, локални екологични данни и резултати от теренни проучвания. Поради стратегическия характер на Плана подобни детайлни технически изисквания не могат да бъдат определени универсално за всички бъдещи инвестиционни предложения. Същевременно разработването на стандартизирана национална методика за

				7-0MW; пещера Парниците в непосредствена близост до Зона 8-73MW; пещера Нанин камък в непосредствена близост до Зона 9-0MW, Зона 10-0MW; няколко значими пещери в района на с. Деветаки, с. Крушуна, с. Кърпачево и с. Александрово, попадащи в непосредствена близост до Зона 11-0MW, Зона 10-0MW, Зона 9-0MW, Зона 21-400MW; няколко пещери в ЗЗ Витата стена (BG0000190) и Дряновски манастир (BG0000214) в непосредствена близост до Зона 11-0MW, 21-400MW; стената на яз. Александър Стамболийски(ЗЗ Язовир Стамболийски, BG0000275) в непосредствена близост до Зона 10-0MW, Зона 11-0MW, Зона 21-400MW; пещера Орлова чука в непосредствена близост до Зона 13-60MW, Зона 12-120MW; Пролазката пещера в непосредствена близост до Зона 13-60MW; резервоари при с. Маджарово в непосредствена близост до Зона 24-85MW; пещера Айна - Ини в непосредствена близост до Зона 23-200MW; Голашката минна галери в непосредствена близост до Зона 20-75MW и т.н. Друг основен пропуск в Плана по отношението на прилепите е твърде краткото и не особено конкретно описание на смекчаващи мерки при работа на ветрогенераторите, което затруднява тяхното успешно прилагане. Такива мерки вече са разработени и публикувани (https://www.eurobats.org/publications/eurobats_publication_series/eurobats_publication_series_no6) към Споразумението EUROBATS, от което България е част и съответно е поела ангажимент да спазва. Накратко, единствената смекчаваща мярка, доказана като ефективна за намаляване на смъртността при прилепите, е спирането на вятърните турбини при ниска скорост на вятъра и положетелни температури. Изследвания от други държави посочват като подходящи прагови стойности на вятъра от под 6-7 км/ч и температури по-високи от 12°C през размножителния сезон и 5°C през сезона на миграция. Подобни ограничения работят, тъй като при по-сурови		мониторинг и оценка на смъртността е идентифицирано като необходима мярка и ще бъде отразено при последващите актуализации на Плана. Предложенията за използване на допълнителни пространствени данни за значими прилепни убежища, както и за усъвършенстване на подходите за мониторинг и оценка на риска за прилепите, се приемат по принцип и ще бъдат разгледани при бъдещи прегледи и актуализации на документа. Не се приема предложението за автоматично изключване на територии чрез фиксирани буферни зони на стратегическо ниво, тъй като определянето на конкретни отстояния следва да се извършва в рамките на процедурите по ОВОС и оценка за съвместимост за всяко конкретно инвестиционно предложение, а включването на дадена територия в приоритетна зона не представлява автоматично разрешение за реализация на проект и не отменя задължителните последващи процедури по реда на приложимото законодателство

				метеорологични условия прилепите летят по-ниско или не излитат въобще, докато при по-благоприятни условия се издигат до височината на турбините. В същото време, очакваната загубата на електроенергия се изчислява на едва 1-2%. Важно е да се отбележи обаче, че конкретните прагови стойности на скорост на вятъра и температура зависят от конкретния вид прилеп и местообитание, съответно те трябва да бъдат индивидуално определени за всеки вятърен парк чрез предконструкционен мониторинг на прилепната активност. Оттук следва и третата ни препоръка към Плана, а именно по-подробно разписване на необходимостта от предконструкционен и постконструкционен мониторинг на ветропарковете, отговарящ на следните условия: 1) предконструкционният мониторинг да бъде изпълнен във всички активни сезони за прилепите (пролетна миграция, размножителен период, swarming и есенна миграция) при различни метеорологични условия; с други думи, този мониторинг продължава близо година и следва да започне още с внасянето на инвестиционното предложение; 2) посконструкционният мониторинг да бъде проведен в продължение на 3 години отново през различните сезони, за да бъдат правилно калибрирани събраните преди това данни за прилепната активност и чувствителност към турбините. Като методи за мониторинг са приети: 1) търсенето на прилепни убежища на терен и по литературни данни, като значимите убежища следва да бъдат изключени от територията на ветропарка с подходящ за конкретните видове буфер; 2) записи с ултразвукови детектори, които следва на бъдат поставяни както на ниво близко до земята, така и на височината на перките. Чрез тези записи се установяват закономерностите в прилепната активност, според които трябва да се определят условията за спиране на турбините; 3) мониторинг на смъртността чрез теренни проучвания.		

				Оставаме на линия за съдействие при изготвянето на пространствения слой, изключващ значимите прилепни убежища в страната, като за улеснение на авторите на Плана прилагаме файл с техните координати. Напомняме, че пълната база данни за прилепите у нас може да бъде свалена тук: https://www.gbif.org/dataset/6b2a3042-db4f-4bf2-85a4-0301654a083a, а пълният текст на препоръките на EUROBATS тук: https://www.eurobats.org/publications/eurobats_publication_series/eurobats_publication_series_no6. Вярваме, че чрез съвместна работа на различните експерти и институции настоящият План може успешно да изпълни своята функция, а именно да постави основите на правилното съчетаване на икономическото развитие с опазването на природата. (Има налични две приложения .csv)		